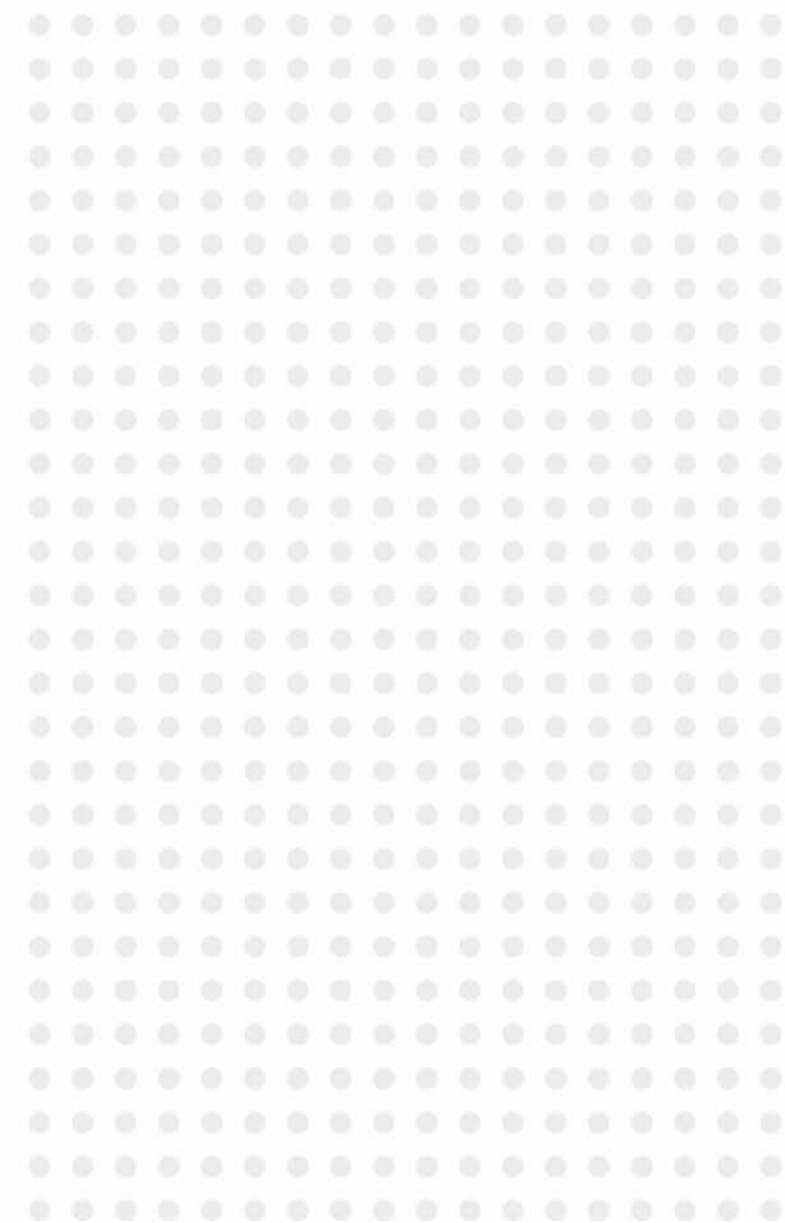

דין וחשבון שנתי 2019

[קישור לדוח נגיש](#)

דיסקונט מתאימים לך יותר

דוח הדירקטוריון והנהלה

פרק ד' – מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים	77
מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים	77
בקורות ונהלים	81
בקרה פנימית על דיווח כספי	
הצהרת המנהל הכללי	85
הצהרת החשבונאי הראשי	86
דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי	87
דוחות כספיים	
דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ – בקרה פנימית על דיווח כספי	91
דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ – דוחות כספיים שנתיים	92
דוח רווח והפסד מאוחד	93
דוח רווח והפסד בנק	94
דוח מאוחד על הרווח הכולל	94
מאזן מאוחד והבנק	95
דוח על השינויים בהון העצמי	96
דוח על תזרימי המזומנים – מאוחד והבנק	97
ביאורים לדוחות הכספיים	100

דוח הדירקטוריון והנהלה – רשימת לוחות	7
דבר יו"ר הדירקטוריון	9
פרק א' – סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה	10
קבוצת דיסקונט – תאור תמציתי ותחומי הפעילות העיקריים	10
מידע כספי תמציתי על המצב הכספי ותוצאות הפעולות	11
תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים	12
יעדים ואסטרטגיה עסקית	13
פרק ב' – הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי	15
מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים	15
התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר	19
המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון	28
הון והלימות ההון	34
חלוקת דיבידנדים	37
פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים – נתונים כמותיים עיקריים והתפתחויות עיקריות	37
חברות מוחזקות עיקריות	42
פרק ג' – סקירת הסיכונים	47
תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם	47
סיכוני אשראי	49
סיכוני שוק	63
סיכוני נזילות ומימון	70
סיכונים תפעוליים	72
סיכונים אחרים	73
טבלת גורמי סיכון	76

נספחים לדוח השנתי

נספחים - רשימת לוחות	329
נספח מס' 1 - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית על בסיס מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית	330
נספח מס' 2 - דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני	334
נספח מס' 3 - מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני	335
נספח מס' 4 - דוח רווח והפסד מאוחד לחמש השנים האחרונות	336
נספח מס' 5 - מאזן מאוחד לסוף חמש השנים האחרונות	337
נספח מס' 6 - פירוטים נוספים - תיק ניירות ערך	338
נספח מס' 7 - פירוטים נוספים	340
נספח מס' 8 - מילון מונחים	343
נספח מס' 9 - אינדקס	345

ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם

ממשל תאגידי ופרטים נוספים - רשימת לוחות	255
ממשל תאגידי ופרטים נוספים - רשימת תרשימים	255
ממשל תאגידי וביקורת	256
הדירקטוריון וההנהלה	256
הביקורת הפנימית בקבוצה בשנת 2019	258
שכר רואי החשבון המבקרים	261
תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה ועסקאות עם בעלי עניין	262
קוד ממשל תאגידי לקבוצת דיסקונט	265
שאלון ממשל תאגידי	265
ניהול קבוצתי	265
מעורבות ותרומה לקהילה	265
פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם	266
תרשים מבנה האחזקות של בנק דיסקונט	266
השליטה בבנק - בנק בלא גרעין שליטה	266
היתרי החזקה בבנקים לגופים המנהלים כספי לקוחות	266
רכוש קבוע ומתקנים	267
נכסים לא מוחשיים	270
ההון האנושי	270
הסכמים מהותיים	278
דירוג התחייבויות הבנק וחברות בת מסוימות	279
פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות פיקוחיים - פרטים נוספים	280
הפעילות בתחום כרטיסי האשראי	299
שיפורים טכנולוגיים וחדשנות	305
קווי התפתחות עיקריים בארץ ובעולם בשנת 2019	309
חקיקה ופיקוח	313
מיסוי	323
הליכים משפטיים	324
הליכים של רשויות	325
שונות	326

דוח הדירקטוריון וההנהלה

7	דוח הדירקטוריון וההנהלה - רשימת לוחות		
9	דבר יו"ר הדירקטוריון		
10	פרק א' - סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה		
10	קבוצת דיסקונט - תאור תמציתי ותחומי הפעילות העיקריים		
11	מידע בספי תמציתי על המצב הכספי ותוצאות הפעולות		
12	תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים		
13	יעדים ואסטרטגיה עסקית		
15	פרק ב' - הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי		
15	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים		
19	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר		
28	המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון		
34	הון והלימות ההון		
37	חלוקת דיבידנדים		
37	פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים - נתונים כמותיים עיקריים והתפתחויות עיקריות		
42	חברות מוחזקות עיקריות		
47	פרק ג' - סקירת הסיכונים		
47	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם		
49	סיכוני אשראי		
63	סיכוני שוק		
70	סיכוני נזילות ומימון		
72	סיכונים תפעוליים		
73	סיכונים אחרים		
76	טבלת גורמי סיכון		
77	פרק ד' - מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים		
77	מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים		
81	בקורות ונהלים		

דוח הדירקטוריון והנהלה - רשימת לוחות

עמוד

10	נתח שוק
11	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן - מאוחד
12	התפתחות שער מניית דיסקונט
20	ההתפתחויות בסעיפים תוצאתיים מסוימים בשנים 2017 עד 2019
20	רווחיות - בניטרול רכיבים מסוימים
21	ההתפתחויות בסעיפים תוצאתיים מסוימים, ברבעון הרביעי של שנת 2019, לעומת רבעון שלישי 2019 ולעומת רבעון רביעי 2018
21	רווחיות - בניטרול רכיבים מסוימים
22	התפלגות היקף הפעילות בהתאם לנוכסים נושאי הריבית, הכנסות הריבית נטו ופער הריבית בחתך מגזרי הצמדה
23	הרכב הכנסות המימון, נטו
23	ניתוח של סך הכנסות המימון, נטו
24	התפתחות הכנסות מריבית, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
24	ההתפתחות השנתית של ההוצאות בגין הפסדי אשראי
25	ההתפתחות הרבעונית של ההוצאות בגין הפסדי אשראי
25	התפלגות העמלות
26	פירוט ההשפעה של רכיבים מסוימים על הוצאות משכורות והוצאות נלוות
26	ההתפתחות הרבעונית של הוצאות משכורות והוצאות נלוות, תוך פירוט ההשפעה של רכיבים מסוימים
27	השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע
27	תמצית דוח על הרווח הכולל
28	ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים
28	הרכב האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי הצמדה
29	התפתחות היתרות של האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
29	התפתחות סיכון האשראי הכולל, לפי ענפי משק עיקריים
30	סיכון האשראי הכולל ושיעור האשראי הבעייתי בענפי משק עיקריים
31	התפלגות ההוצאות ושיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי בענפי המשק השונים ביחס ליתרת האשראי לציבור באותם ענפים
32	הרכב תיק ניירות הערך לפי מגזרי הצמדה
32	הרכב ההשקעות בניירות ערך לפי הסיווג לתיקים
34	הרכב פקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה
34	התפתחות היתרות של פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
36	מרכיבי ההון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2019
38	נתונים עיקריים אודות מגזר משקי בית (פעילות בישראל)
39	נתונים עיקריים אודות מגזר בנקאות פרטית (פעילות בישראל)
39	נתונים עיקריים אודות מגזר עסקים קטנים וזעירים (פעילות בישראל)
40	נתונים עיקריים אודות מגזר עסקים בינוניים (פעילות בישראל)
40	נתונים עיקריים אודות מגזר עסקים גדולים (פעילות בישראל)
40	נתונים עיקריים אודות מגזר גופים מוסדיים (פעילות בישראל)
41	נתונים עיקריים אודות מגזר ניהול פיננסי (פעילות בישראל)
42	נתונים עיקריים אודות מגזר פעילות בחו"ל
42	התפלגות הרווח הנקי לפי מבנה הקבוצה
43	דיסקונט בנקורפ אינק. - נתונים עיקריים
44	בנק מרכנתיל דיסקונט - נתונים עיקריים

דוח הדירקטוריון וההנהלה - רשימת לוחות (המשך)

עמוד

45	כאל – נתונים עיקריים
46	דיסקונט קפיטל – נתונים עיקריים
51	סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים
52	שינויים ביתרות של חובות פגומים
52	יחסים פיננסיים מסוימים המשמשים להערכת איכות תיק האשראי
53	סיכון אשראי לפי ענפי משק – מאוחד
55	חשיפות למדינות זרות – מאוחד
56	חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים, על בסיס מאוחד
57	מאפייני סיכון מסוימים של תיק ההלוואות לדיור של הקבוצה
57	סכום הלוואה ושיעורי מימון ממוצעים
57	התפלגות יתרות האשראי לדיור לפי גודל האשראי ללווה
58	היקף החוב הבעייתי בהלוואות לדיור
58	התפלגות ביצועי אשראי לדיור שניתן בפילוח לפי שיעורי מימון וכשיעור ממתן האשראי
58	התפתחות יתרות האשראי לדיור לפי מגזרי הצמדה
59	הרכב ביצוע אשראי למטרת מגורים בפילוח לפי שיעור ההחזר מההכנסה
59	התפלגות בחתך הכנסות קבועות ללקוח ובחתך תיק נכסים פיננסיים מקושרים לחשבון
60	התפלגות בחתך תקופה נותרת ממוצעת לפרעון
60	התפלגות בחתך גודל האשראי ללווה
60	התפלגות בחתך חשיפה לשינויים בשיעור הריבית
60	התפלגות הבטחונות המבטיחים את האשראי
60	התפתחות סיכון אשראי בעייתי לאנשים פרטיים
62	האשראי הכולל ושיעור האשראי הבעייתי בענף בינוי ונדל"ן
63	חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענפי משק
65	שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים – מאוחד
65	השפעת תרחישים של שינויים בשערי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם – מאוחד
66	השפעת תרחישים של שינויים בשערי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית – מאוחד
67	השפעת שינויים היפותטיים של 100 נקודות בסיס בשיעורי הריבית על השווי הכלכלי של הקבוצה
68	החשיפה של קבוצת דיסקונט לריבית הליבור בגין חשיפות שיימשכו מעבר לשנת 2021
68	רגישות הון הבנק לשינויים בשערי חליפין
68	רגישות הון לשינויים במדד
69	השקעות במניות
69	דרישת הון בגין פוזיציות במניות
71	פקדונות הציבור
72	פקדונות מבנקים
80	נתונים בדבר ההתאמה של הנכסים וההתחייבויות בגין מכשירים נגזרים

• דבר יו"ר הדירקטוריון

בעלי מניות יקרים,

אני גאה להציג בפניכם את דוחות קבוצת דיסקונט לשנת 2019, המצביעים על המשך המומנטום החיובי בו נמצאת הקבוצה בשנים האחרונות. מומנטום זה בא לידי ביטוי בשיפור עקבי בכל הפרמטרים העסקיים - ברווח הנקי שצמח ב-13.1% לסכום שיא של כ-1.7 מיליארד שקל, בתשואה להון שהסתכמה ב-9.4% לעומת 9.3% בשנה הקודמת וביחס היעילות שהמשיך להשתפר לרמה של 65.2% לעומת 68.2% בסוף 2018. התוצאות הכספיות יוצאות הדופן הושגו על ידי עשייה משמעותית בכל צירי העבודה. בציר הדיגיטלי המשכנו בעשייה האינטנסיבית שמטרתה לעמוד בהבטחתנו להיות "הבנק הטוב ביותר ללקוחותינו". במסגרת זו השקנו אפליקציה חדשה ללקוחות העסקיים, פיתחנו אפשרות לפתיחת חשבון באופן מקוון בפחות מ-10 דקות, עלינו לאוויר עם פלטפורמה חדשה לניהול הקשר עם הלקוחות העסקיים (CRM) ועוד. עשייה זו, לשמחתנו, זכתה להכרה ולהוקרה של הלקוחות, שבחרו בדיסקונט כבנק המוביל בשביעות הרצון מהשירותים הדיגיטליים (על פי סקר בנק ישראל), זאת בנוסף למגוון פרסים מקומיים ובין לאומיים מכובדים בהם זכינו. בציר החדשנות היינו הראשונים להשיק חנות API שמטרתה לייצר פלטפורמה לשיתופי פעולה עם צדדים שלישיים (באמצעותה נוכל להציע בעתיד ללקוחותינו שירותים חדשניים) והמשכנו לקדם שיתופי פעולה עם חברות פינטק בין היתר באמצעות PayBox. בציר העסקי המשכנו בהטמעה של תפיסת ההפעלה החדשה בסניפים, בטלפון ובמש"ב, במטרה לייעל תהליכים ולשפר את רמת השירות ללקוחותינו. ובציר הקבוצתי שמנו דגש מיוחד על שיפור אפקטיביות הניהול הקבוצתי ועל מיצוי הסינרגיות עם חברות הבת, אשר הציגו תוצאות מרשימות.

ב-IDBNY, נרשמה צמיחה של כ-11% באשראי ורווחיות שיא של מעל 100 מיליון דולר, במרכזתיל נרשמה צמיחה של 27.6% ברווח הנקי והושלם מיזוג בנק מוניציפלי, הוא בנק דקסיה לשעבר, הפותח בפני הבנק נישא חדשה של פעילות מול הרשויות המקומיות, אותה אנו מתכוונים להמשיך ולפתח. כאל המשיכה במגמת הצמיחה והגדילה את הרווח הנקי שלה ב-28%, ביססה את מעמדה כשחקנית המובילה בשוק החוץ בנקאי, והחלה בפעילות תפעול הנפקה עם בנק לאומי ובנק הפועלים.

העשייה הענפה בשנת 2019 קידמה אותנו צעד נוסף לעבר השגת היעדים הפיננסיים שלנו והיא היוותה המשך ישיר של מסע השינוי שהבנק עובר בחמש השנים האחרונות, מסע אשר במהלכו נבנו בבנק ובקבוצה, תשתיות איתנות להמשך הצמיחה שלנו בעתיד. בהסתכלות קדימה, זיהינו מגזרים ואזורי פעילות בהם עוד נותר לנו פוטנציאל משמעותי לשיפור. אני משוכנע, שהודות למומנטום החיובי בו נמצאת קבוצת דיסקונט והתשתיות החדקות שנבנו, הקבוצה תמשיך במגמת השיפור בתוצאות העסקיות. לאור התמורות הרבות החלות ושעוד יחולו בשוק הבנקאות והפיננסיים, ועל רקע הפוטנציאל הרב הגלום בקבוצה, דירקטוריון והנהלת הבנק שוקדים בימים אלה על רענון וחיידוד של המיקודים האסטרטגיים והתכנית הפיננסית הרב שנתית, אשר יתבססו על נדבכי התכנית האסטרטגית הנוכחית, בהתאמות הנדרשות.

דוחות אלה מתפרסמים על רקע עליית מדרגה משמעותית באי הוודאות הגלובלית הנובעת מהתפשטות וירוס הקורונה בעולם ובישראל. ערב התפרצות נגיף הקורונה הפגין המשק הישראלי חוזקה, מה שמפחית מרמת הפגיעה הפוטנציאלית במקרה של חרפה. עם זאת, המשבר, אשר בשלב זה קיים קושי להעריך את משכו ואת עומק השלכותיו, מתרחש במקביל לניסיונות להקים בישראל ממשלה, ובשעה שהמשק מתנהל בהדרגה תקציב מאושר, עובדה שמגבילה את היכולת לתמוך במשק באמצעות מדיניות ממשלתית מרחיבה. גם בנסיבות מאתגרות אלה, אנו עושים כל שביכולתנו בכדי לאזן בין השיקולים השונים ומחשבים את צעדנו באחריות ובהתאם להתפתחויות.

שנת 2020 נפתחה עם חילופי מנכ"ל דיסקונט. בסיום שנת 2019 נפרדנו מהמנכ"לית, לילך אשר טופילסקי, שהציעה את הקבוצה בשנים האחרונות להישגים מרשימים ומינינו את אורי לוי, שהיווה גורם משמעותי בהתוות ויישום האסטרטגיה המוצלחת של הבנק בשנים האחרונות, למנכ"ל הקבוצה. כמו כן, בתחילת השנה בוצעו שינויים במבנה הארגוני של הבנק ולצד שינויים אלה מונה מספר חברי הנהלה חדשים ובוצעו מינויים של חברי הנהלה לתפקידים חדשים. מינויים אלה, אשר בוצעו ברובם מתוך שורות הארגון, מבטיחים המשך ישיר וטבעי למומנטום החיובי שלנו.

אני מבקש להודות לעובדי דיסקונט על שנה נוספת של עשייה מאומצת, וללקוחות דיסקונט, אשר בוחרים בנו ונותנים בנו אמון לתמוך בצמיחתם ואיתנותם הפיננסית. משוכנע אני, כי הנהלת הבנק, בתמיכה ובגיבוי של הדירקטוריון, ובשיתוף עם עובדינו המקצועיים והמסורים, תמשיך לפעול בהצלחה למימוש היעדים העסקיים למען דיסקונט, לקוחותיו ועובדיו.

שאול קוברינסקי
יו"ר הדירקטוריון

• פרק א' – סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 15 במרס 2020, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוח השנתי של הבנק לשנת 2019.

קבוצת דיסקונט – תאור תמציתי ותחומי הפעילות העיקריים

בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") התאגד בארץ ישראל בשנת 1935, כחברה ציבורית לפי פקודת החברות. הבנק נוסד על ידי מר ליאון רקנאטי ז"ל. הבנק הוא תאגיד בנקאי בעל רשיון "בנק" לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הבנקאות (רישוי)"). ב-85 שנות קיומו פיתח הבנק רשת סניפים ופעילות בנקאית מסחרית ענפה בכל תחומי הבנקאות. רואי החשבון המבקרים המשותפים של הבנק הם זיו האפט רואי חשבון, החל משנת 2000¹, וסומך חייקין רואי חשבון, החל משנת 1998.

הפעילות בארץ

קבוצת דיסקונט מציעה ללקוחותיה שירותים בנקאיים מקיפים, בכל תחומי הפעילות הפיננסית, באמצעות רשת של 178 סניפים בישראל (103 סניפים של הבנק ו-75 סניפים של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ), שירותי בנקאות ישירה, ובנקאות דיגיטלית. הפעילות בארץ פרוסה על פני תחומים נוספים, ובהם:

- כרטיסי אשראי - הבנק שולט בחברות "כרטיסי אשראי לישראל בע"מ" (להלן: "כאל") ו-"דיינרס קלוב ישראל בע"מ" (להלן: "דיינרס"), אשר מנפיקות ומשווקות כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "דיינרס" ו-"MasterCard", לשימוש בארץ ובחו"ל וסולקות כרטיסי אשראי מסוג "ישראכרט", "ויזה", "דיינרס" ו-"MasterCard" התקפים בארץ ובחו"ל, וכן את המותג "ישראכרט" (בישראל בלבד);
- ניהול תיקים - חברת הבת "תפנית דיסקונט ניהול תיקי השקעות בע"מ" (להלן: "תפנית") עוסקת בניהול תיקי השקעות בניירות ערך עבור לקוחות פרטיים, חברות, מלכ"רים וגופים מוסדיים;
- השקעות ריאליות וחיתום - חברת הבת "דיסקונט קפיטל בע"מ" עוסקת בהשקעות בחברות, בקרנות השקעה פרטיות, בקרנות הון סיכון, בתחום הבנקאות להשקעות, וכן בייזום וליווי הנפקות ציבוריות ופרטיות ומתן שירותי חיתום והפצה, באמצעות חברה בת.

הפעילות הבינלאומית

הפעילות הבינלאומית של קבוצת דיסקונט מתבצעת באמצעות חברת הבת בארה"ב. אי די בי ניו יורק הינו הגדול מבין הבנקים הישראליים הפועלים בחו"ל ומפעיל כיום סניפים באזור ניו יורק, בפלורידה ובקליפורניה. לבנק זה נציגויות באמריקה הלטינית ובישראל. הפעילות הבינלאומית מתאפיינת כפעילות עסקית-מסחרית ובנקאות פרטית.

נתח שוק

בהתבסס על נתוני המערכת הבנקאית ליום 30 בספטמבר 2019, כפי שפורסמו על ידי בנק ישראל, חלקה של קבוצת דיסקונט בחמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל היה כלהלן:

	30 בספטמבר 2019	31 בדצמבר 2018
באחוזים		
סך-כל הנכסים	15.9	15.4
אשראי לציבור, נטו	16.8	16.4
פקדונות הציבור	15.9	15.5
הכנסות ריבית, נטו	18.4	18.0
סך-כל ההכנסות שאינן מריבית	23.3	20.8

1 משרד האפט את האפט אשר התמזג למשרד זיו האפט בשנת 2000 החל לכהן כרואה החשבון המבקר של הבנק בשנת 1935.

מידע כספי תמציתי על המצב הכספי ותוצאות הפעולות

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן - מאוחד

שנת	2015	2016	2017	2018	2019
באחוזים					
מדדי ביצוע עיקריים:					
תשואה להון	5.8	6.6	8.4	9.3	9.4
תשואה לנכסים	0.34	0.41	0.57	0.66	0.70
אשראי לציבור, נטו ביחס לפקדונות הציבור	80.6	81.7	84.9	87.2	89.6
יחס הון עצמי רובד 1	9.51	9.83	10.00	10.24	10.31
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	14.32	13.82	13.92	13.67	13.86
יחס המינוף ⁽¹⁾	6.5	6.6	6.8	6.9	6.9
יחס כיסוי הנזילות ⁽¹⁾	128.0	146.5	126.7	124.8	121.2
יחס יעילות	78.7	72.6	68.3	68.2	65.2
מדדי איכות אשראי עיקריים:					
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת האשראי לציבור	1.59	1.50	1.40	1.36	1.38
שיעור יתרת אשראי פגום לציבור בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר בפיגור של 90 ימים או יותר, מיתרת האשראי לציבור	2.60	2.37	1.68	1.24	1.25
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור, מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור	0.12	0.28	0.40	0.26	0.23
הוצאות בגין הפסדי אשראי ביחס ליתרה הממוצעת של האשראי לציבור	0.15	0.34	0.39	0.34	0.40
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד לתקופת הדיווח:					
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	750	905	1,259	1,505	1,702
הכנסות ריבית, נטו	4,223	4,557	4,975	5,526	5,893
הוצאות בגין הפסדי אשראי	187	469	574	540	690
הכנסות שאינן מריבית	3,053	3,410	3,358	3,494	3,771
מזה: עמלות	2,611	2,556	2,676	2,851	2,972
הוצאות תפעוליות ואחרות	5,725	5,785	5,694	6,148	6,299
מזה: משכורות והוצאות נילוות	3,393	3,169	3,204	3,385	3,343
רווח כולל המיוחס לבעלי המניות של הבנק	719	613	939	1,661	1,782
רווח נקי למניה המיוחס לבעלי המניות של הבנק (בש"ח)	0.71	0.84	1.09	1.29	1.46
נתונים עיקריים מהמאזן לסוף תקופת הדיווח:					
סך כל הנכסים	205,260	219,577	221,221	239,176	259,823
מזה:					
מזומנים ופקדונות בבנקים	28,518	29,311	28,026	21,858	26,044
ניירות ערך	38,935	38,818	32,703	37,898	37,745
אשראי לציבור, נטו	127,216	140,760	148,757	164,804	180,467
סך כל ההתחייבויות	191,626	204,641	205,153	221,507	240,630
מזה:					
פקדונות הציבור	157,875	172,318	175,170	188,916	201,450
פקדונות מבנקים	3,907	5,342	4,804	6,886	6,419
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	9,570	8,498	7,639	8,476	13,129
הון עצמי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	13,288	14,512	15,594	17,151	18,678
סך-כל ההון העצמי	13,634	14,936	16,068	17,669	19,193
נתונים נוספים:					
שער המניה	706	801	1,010	1,156	1,601
דיבידנד למניה (באגורות)	-	-	-	10.13	21.92
מספר משרות ממוצע בקבוצה במהלך השנה	9,308	8,842	8,641	8,668	8,542
מספר משרות בקבוצה לסוף השנה	9,068	8,558	8,578	8,550	8,509
יחס עמלות לנכסים	1.3	1.2	1.2	1.2	1.2

הערה:
(1) היחס מחושב בגין שלושת החודשים שהסתיימו בסוף תקופת הדיווח.

לפרטים בדבר החלטת דירקטוריון הבנק מיום 15 במרס 2020, על חלוקת דיבידנד בסכום של 4.19 אג' למניה, ראו להלן "חלוקת דיבידנדים" וביאור 24 ד' (5) לדוחות הכספיים.

השינוי בשנת	שער סגירה בסוף יום המסחר			
	31.12.2018	31.12.2019	11.3.2020	
2019 באחוזים				
38.5	1,156	1,601	1,194	מניית דיסקונט
26.9	2,053.45	2,606.44	1,973.06	מדד ת"א בנקים-5
15.0	1,463.87	1,683.29	1,319.90	מדד ת"א-35
38.5	13.46	18.64	13.90	שווי שוק דיסקונט (במיליארדי ש"ח)

לפרטים בדבר דוח רווח והפסד מאוחד לחמש השנים האחרונות ומאזן מאוחד לסוף חמש השנים האחרונות, ראו להלן נספחים 4 ו-5 לדוח השנתי, בהתאמה.

מגזרי הפעילות של קבוצת דיסקונט - תיאור תמציתי

הדיווח על מגזרי פעילות, מתבצע בהתייחס למגזרים שהגדיר הפיקוח על הבנקים (להלן: "מגזרי הפעילות הפיקוחיים"). מגזרי הפעילות הפיקוחיים, הוגדרו על ידי הפיקוח על הבנקים, בהתבסס על מאפייני הלקוחות, כגון: אופי פעילותם (בהתייחס ללקוחות הפרטיים), או מחזורם העסקי (בהתייחס ללקוחות העסקיים), במתכונת הקושרת על בסיס אחיד וחד ערכי, בין הלקוחות השונים בכלל המערכת הבנקאית, לבין מגזרי הפעילות הפיקוחיים, כלהלן:

"מגזר משקי בית" - אנשים פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים נמוך מ-3 מיליון ש"ח.

"מגזר בנקאות פרטית" - אנשים פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים עולה על 3 מיליון ש"ח.

"מגזר עסקים זעירים" - עסקים שמחזור פעילותם השנתי קטן מ-10 מיליון ש"ח.

"מגזר עסקים קטנים" - עסקים שמחזור פעילותם השנתי גדול או שווה ל-10 מיליון ש"ח וקטן מ-50 מיליון ש"ח.

"מגזר עסקים בינוניים" - עסקים שמחזור פעילותם השנתי גדול או שווה ל-50 מיליון ש"ח וקטן מ-250 מיליון ש"ח.

"מגזר עסקים גדולים" - עסקים שמחזור פעילותם השנתי גדול או שווה ל-250 מיליון ש"ח.

"מגזר גופים מוסדיים" - פעילות מול גופים מוסדיים כהגדרתם בהוראות הדיווח (ראו ביאור 29 א' לדוחות הכספיים).

"מגזר ניהול פיננסי" - כולל: פעילות למסחר, פעילות ניהול נכסים והתחייבויות, פעילות השקעות ריאליות ופעילויות אחרות.

"מגזר אחר" - לרבות פעילויות שהופסקו, רווחים מיעודות ותוצאות אחרות הקשורות לזכויות עובדים שלא שויכו למגזרים האחרים, והתאמות בין סך כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך כל הפריטים בדוחות הכספיים המאוחדים.

בהתאם להוראות, תאגיד בנקאי, שבהתאם לגישת ההנהלה שלו מגזרי הפעילות שלו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים, ייתן בנוסף גילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה ("מגזרי פעילות ניהוליים"), בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים באר"ב בנושא מגזרי פעילות (ASC 280). הבנק זיהה את מגזרי הפעילות הניהוליים הבאים: בנקאות קמעונאית, בנקאות מסחרית, בנקאות עסקית, פעילות פיננסית, דיסקונט קפיטל, דיסקונט בנקורפ, חברת כאל, אחר.

לפרטים נוספים, ראו "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות פיקוחיים - נתונים כמותיים עיקריים והתפתחויות עיקריות", בפרק ב' להלן. ביאורים 29 ו-30 לדוחות הכספיים ו-"פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות פיקוחיים - פרטים נוספים" בפרק "פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים

סיכון הסיכון. סיכון לפגיעה בשווי הקבוצה וביכולת להשיג את יעדיה, הנובע מגורמים ואירועים חיצוניים לקבוצה, בהם גורמים ואירועים כלכליים, פיננסיים, רגולטורים, חברתיים, פוליטיים, גיאופוליטיים, איומי סייבר ומגורמים ואירועים פנימיים.

השפעה כוללת של סיכונים אשראי. סיכון לפגיעה כאמור, כתוצאה מהרעה ביכולת הלווים לעמוד בהתחייבויותיהם.

- **סיכון בגין איכות לווים ובטחונות.** סיכון לפגיעה כאמור, כתוצאה מהרעה באיכות הלווים ו/או בשווי הביטחונות.

- **סיכון בגין ריכוזיות ענפית.** סיכון לפגיעה כאמור, כתוצאה מהרעה בפעילות העסקית בענף משק מסוים.

- **סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים.** סיכון לפגיעה כאמור, כתוצאה מחשיפה משמעותית ללווה בודד ו/או למספר לווים המשותפים לקבוצה עסקית אחת שעשויים להוביל, במצב של שינוי במצב הכלכלי, להחמרת הפגיעה הפוטנציאלית בתיק האשראי, בין היתר, עקב סיכון ההדבקה.

השפעה כוללת של סיכונים שוק. סיכון לפגיעה כאמור, כתוצאה משינויים בפרמטרים כלכליים בשווקים הפיננסיים ומהתנדויות שלהם, המשפיעים הן על השווי הכלכלי והן על יחס ההון הרגולטורי.

- **סיכון ריביתי.** סיכון לפגיעה כאמור, כתוצאה מתזוזות מקבילות ולא מקבילות, בעקום התשואה, וההשפעה של האופציונליות הגלומה במכשירים פיננסיים שונים.

- **סיכון אינפלציה ושערי חליפין.** סיכון לפגיעה כאמור, כתוצאה מהשפעת שינויים באינפלציה או בשערי החליפין, לרבות השפעת נגזרים ועסקאות עתידיות על הפער שבין הנכסים לבין ההתחייבויות.

- **סיכון מחירי מניות ומרווחי אשראי בהחזקת ניירות ערך.** סיכון לפגיעה כאמור, כתוצאה משחיקת שווי של ניירות ערך בעלי סיכון אשראי ושוויין של ההשקעות הריאליות, לרבות קרנות, עקב תנודות מחירים.

סיכון נזילות. סיכון ליציבות הקבוצה, הנובע מאי יכולתה לספק את צרכי הנזילות שלה וקושי לעמוד בהתחייבויותיה, בשל התפתחות בלתי צפויה, שכתוצאה ממנה תאלץ הקבוצה לגייס מקורות ו/או לממש נכסים באופן שיגרם לה הפסד מהותי.

סיכון תפעולי. סיכון להפסד, כתוצאה מאי נאותות, או מכשל של תהליכים פנימיים, כשלים במערכות הקבוצה, אירועים חיצוניים, לרבות אירועי המשכיות עסקית, טעויות אנוש, הונאות ומעילות או כתוצאה מהעדר תהליכי בקרה נאותים.

סיכון טכנולוגיות המידע. סיכונים תפעוליים החלים על מערכות מידע בייצור, בתהליכי טכנולוגיית מידע רוחביים ובפעילויות חדשות: סיכונים פרויקטים וסיכונים השקת מערכות לייצור. כמו כן, סיכון לפגיעה עסקית בשווי הקבוצה וביכולת להשיג את יעדיה, כתוצאה מהעדר מוכנות טכנולוגית, לרבות במצבי המשכיות עסקית.

סיכונים אבטחת מידע וסייבר. סיכונים לנזק, כתוצאה מאירועים אשר במהלכם מתבצעת תקיפת מערכות מחשב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב, על ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד).

סיכון משפטי ורגולטורי. סיכון משפטי הינו סיכון להפסד, בין היתר, כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, או מחשיפה להליכים משפטיים נגד הבנק, או כתוצאה מחשיפה לקנסות או צעדי עונשין, כתוצאה מפעילות פיקוחית כמו גם מהסדרים פרטניים ועוד. הסיכון המשפטי כולל בחובו גם סיכונים רגולטורים בעלי מאפיינים משפטיים הנובעים, בין היתר, מאי יישום, או יישום שגוי של הוראות רגולטוריות שונות, אשר מכוחן מוטלות חובות על הבנק.

סיכונים חוצי גבולות. סיכון להפסד, כתוצאה מסנקציה חוקית או רגולטורית, או פגיעה במוניטין, כתוצאה מאי ציות להוראות דין זר ורגולציה, החלים על פעילות חוצת גבולות של הקבוצה וכתוצאה מאחריות הקבוצה על פעילות חוצת גבולות של לקוחותיה, אשר נעשתה תוך שימוש בשירותי הבנק.

סיכונים ציות, הלבנת הון ומימון טרור. סיכון להפסד, כתוצאה מסנקציה חוקית או רגולטורית, או פגיעה במוניטין כתוצאה מאי ציות להוראות הדין והרגולציה, בתחום יחסי בנק-לקוח ו/או בתחום איסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור.

סיכון מוניטין. סיכון לפגיעה בשווי הקבוצה וביכולת להשיג את יעדיה, כתוצאה מפגיעה תדמיתית בעקבות פרסומים, נכונים או שגויים, אירועים חיצוניים, לרבות אירועים בסביבת התחרות ו/או אירועים פנימיים, לרבות החלטות עסקיות שגויות, תקלות מחשב מהותיות, שביתות, מעילות, אירועי הפרה מהותיים בתחום סיכונים חוצי גבולות, סיכונים ציות והלבנת הון וכו'.

סיכון אסטרטגי. סיכון עסקי, בין במעשה, כגון החלטות עסקיות שגויות, או יישום לא נאות של החלטות עסקיות, ובין במחדל, כגון, העדר תגובה לשינויים בתחרות, שבהתמשותו עשוי להביא לפגיעה בשווי הקבוצה וביכולתה להשיג את יעדיה. לפרטים נוספים ראו להלן בפרק ג' לדוח הדירקטוריון והנהלה - "סקירת הסיכונים" ובמסמך "גילויי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים".

גילויים בהתאם לנדבך 3 של באזל

הוראות באזל מרחיבות את דרישות הגילוי, האיכות והכמות, בנושא ניהול החשיפות לסיכונים אשראי, סיכונים שוק והסיכון התפעולי. גילויי איכותי וכמותי אודות הסיכונים השונים מובא להלן בפרק ג' "סקירת הסיכונים", וכן במסמך "גילויי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים". המסמך עומד לעיון יחד עם הדוח השנתי של הבנק לשנת 2019 (דוח זה) באתר הבנק, באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך, ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ והוא מהווה חלק בלתי נפרד מהדוח השנתי של הבנק לשנת 2019.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

הבנק פועל להגשמת חזון הבנק בהתאם לתכנית אסטרטגית רב שנתית, שאושרה בשנת 2014 ועודכנה בשנת 2016 ובשנת 2018 בהתאם להתפתחויות בשוק.

היישום המוקדם של התוכנית האסטרטגית בשנים האחרונות הביא את הבנק למסלול עקבי ומתמשך של שיפור ברווחיות ובתשואה להון, בהיקפים שתומכים הן בגידול המאד משמעותי בתיק האשראי, בפרט במגזרי היעד, והן בחלוקת דיבידנד, החל ברבעון הראשון של שנת 2018, והכל תוך שמירה על הלימות ההון ואף שיפורה. במקביל, הבנק ביצע קפיצת מדרגה ביכולותיו הדיגיטליות, אשר מציבות אותו בקדמת הטכנולוגיה וחווית המשתמש בענף הבנקאות.

התכנית האסטרטגית מבוססת על יעד מוביל - הובלה בשביעות רצון לקוחות הבנק באמצעות בנקאות מותאמת לקוח, והיא כוללת שלושה רבדים עיקריים:

- המשך צמיחה והתייעלות;
- טרנספורמציה בבנקאות המסורתית;
- פיתוח מודלים בנקאיים חדשניים.

המשך צמיחה והתייעלות

רובד זה מהווה המשך של התכנית האסטרטגית המקורית משנת 2014, הוא כולל את הנדבכים הבאים:

א. התייעלות וניהול קפדני של ההוצאות, ובכלל זה:

- הקטנת מצבת כוח האדם בקבוצת דיסקונט;
- מיזוג סניפים ושלוחות וכן התייעלות בשטחי המטה בבנק;
- חיסכון בהוצאות רכש והוצאות אחרות.

ב. צמיחה ממוקדת לקוחותינו:

- צמיחה מתונה באשראי הצרכני, בבנק ובחברות הבת, מרכנתיל וכאל;
- צמיחה משמעותית באשראי לדיור, וצמיחה מעל לשוק באשראי לעסקים, לבנקאות המסחרית ולבנקאות העסקית;
- העמקת הקשר עם לקוחות הבנק באמצעות שדרוג הצעות ערך מתאימות ומועילות במגוון ערוצי ההפצה, תוך יישום שיפורים טכנולוגיים והעצמת חווית הלקוח;
- העברת הפעילות התפעולית מהסניפים למשרד האחורי - "מרכז השירות הבנקאי" וכן הטמעה בסניפים של תהליכי עבודה מהירים ופשוטים יותר.

ג. הטמעת תרבות ארגונית תומכת שינוי.

נמשך הניהול הקפדני של ההוצאות השוטפות, תוך איזון בין המשך צמצום הוצאות שוטפות לצד גידול בהוצאות אשר תומכות בתכנית האסטרטגית ובתשתיות צמיחה עתידית. במסגרת זו נמשכת ההתאמה של רשת הסניפים והקופות לצרכים המשתנים של השוק.

טרנספורמציה בבנקאות המסורתית

- על מנת להעריך לקראת השינויים המשמעותיים הצפויים בתחום הבנקאות, הנובעים מאסדרה, טכנולוגיה, ציפיות הלקוחות ותמונת התחרות, הגדיר הבנק בשנת 2018, במסגרת רענון התכנית האסטרטגית, מודל הפעלה קמעונאי חדש אשר יוטמע במהלך הדרגתי בשנים הקרובות. עיקרי המודל הם:
- א. שדרוג החוויה הדיגיטלית, והעצמת הלקוחות לביצוע פעולות בשירות עצמי;
 - ב. שדרוג חווית השירות בערוצים האנושיים - קביעת פגישה מראש, הטמעת בנקאים מהירים ועוד;
 - ג. מינוף פלטפורמת הניהול הרב-ערוצית שהוטמעה בשנת 2018, לשיפור חווית הלקוח בכלל הערוצים;
 - ד. הפקת תובנות עסקיות מבוססות מידע, במטרה לאפשר ללקוחות לקבל את הצעת הערך הטובה ביותר והמתאימה ביותר עבורם;
 - ה. השקת מסעות לקוח חדשניים, שייצרו בידול תחרותי.
- כמו כן הבנק יפעל להמשך קידום האסטרטגיה במגוון תחומים:
- א. הטמעת מודל ההפעלה החדש לעסקים קטנים;
 - ב. הטמעת פלטפורמת ניהול רב ערוצית לבנקאות העסקית והמסחרית;
 - ג. המשך שיפור תשתיות המיחשוב ומשאבי האנוש.

פיתוח מודלים בנקאיים חדשניים

הבנק פועל לפיתוח ויישום במספר פתרונות ומודלים בנקאיים חדשניים. זאת, במטרה להתרחב לקהלי לקוחות חדשים ולפלטפורמות ושירותים נוספים, כחלק מהצעת הערך של הבנק.

אסטרטגיות לחברות הבת

במקביל לתכנית האסטרטגית המעודכנת בבנק, הקבוצה ממשיכה לפעול ליישום האסטרטגיות הייחודיות שהוגדרו לחברות הבת המרכזיות - כאל, אי די בי ניו יורק ובנק מרכנתיל דיסקונט - במטרה להתאים את אופן פעולתן לסביבה התחרותית החדשה.

רענון המיקודים בתכנית האסטרטגית

לאור התקדמות משמעותית ביישום התכנית האסטרטגית הרב שנתית בחמש השנים האחרונות, ועל רקע השינויים המתרחשים בעולם הבנקאות והפיננסים ותנאי השוק, דירקטוריון והנהלת הבנק החליטו על ביצוע רענון אסטרטגי ובניית תכנית פיננסית רב שנתית. תוכנית זו תביא לידי ביטוי מחד את האתגרים הנגזרים מתנאי השוק ומאידך את ההזדמנויות להמשך צמיחה מואצת, ייעול תהליכים ושיפור היעילות, להובלת חדשנות והגדלת הסינרגיה בתוך הקבוצה.

יעדי התכנית האסטרטגית

במסגרת התכנית האסטרטגית, נקבעו מספר יעדים פיננסיים, המרכזיים שבהם הינם הגעה לתשואה להון של כ-10% עד שנת 2021 והגעה ליחס יעילות של כ-60% עד שנת 2021. במסגרת הרענון האסטרטגי תעודכן גם התכנית הפיננסית הרב שנתית, לרבות בחינת יעד יחס היעילות.

מידע צופה פני עתיד. עיקרי התוכנית האסטרטגית המובאים לעיל כוללים הערכות שהן בבחינת מידע צופה עתיד, כדוגמת הערכת הרווחיות, יעדי התייעלות וצמיחה שהוצבו, תשואה להון, יחס יעילות ועוד. הערכות אלה מבוססות על המידע והאומדנים העדכניים שבידי הבנק במועד פרסום הדוחות. התוכנית האסטרטגית מבוססת על הנחות בדבר התפתחות המשק בשנים הקרובות, ויחזמות חקיקה ורגולציה הידועות היום, אשר ברמת סבירות גבוהה צפויות להתקבל. שינויים מהותיים במצב המשק וציבור הלקוחות, שינויי חקיקה ורגולציה בעלי השפעה מהותית, שינויים מהותיים במבנה התחרות ושינויים מהותיים במצב הבטחוני, עשויים להשפיע על מידת העמידה ביעדי התוכנית האסטרטגית. גורם חוסר ודאות נוסף נובע מיכולת דיוק מוגבלת בחיזוי ההשלכות של התהליכים העתידיים והשפעתם על הרווחיות. להגדרת המונח "מידע צופה פני עתיד", ראו "נספח מס' 8 - מילון מונחים".

פרק ב' – הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

טיפול ההנהלה בנושאים שוטפים מהותיים

שנת 2019 הייתה שנת העבודה החמישית ליישומה של התכנית האסטרטגית עליה הכריזה קבוצת דיסקונט בחודש אוגוסט 2014. בשנת 2019 המשיכה הקבוצה ביישום התכנית האסטרטגית הרב שנתית, בדגש על: המשך צמיחה והתייעלות, טרנספורמציה בבנקאות המסורתית ופיתוח מודלים בנקאיים חדשניים והמשך ביסוס התשתית ההונית, הטכנולוגית והאנושית, שיאפשרו צמיחה עתידית. נתוני שנת 2019 מצביעים על המשך תנופת הצמיחה ושיפור ניכר בביצועי הבנק והקבוצה, אף מעבר למתווה התוכנית האסטרטגית הרב שנתית. תיק האשראי הוסיף לצמוח, בין היתר, לאור גידול במגזר הקמעונאי, בדגש על מגזר המשכנתאות, במגזר עסקים קטנים וזעירים, במגזר הבנקאות המסחרית ובמגזר עסקים גדולים. פעילות הקבוצה במהלך שנת 2019 היוותה המשך ישיר לפעילותה בשנת 2018, זאת בהתאם ובמסגרת יישומה של התכנית האסטרטגית של הקבוצה. ניהול ההון של הקבוצה הינו קפדני. הבסיס הפיננסי של הקבוצה ממשיך להיות יציב. יחס הון עצמי רובד 1 עומד על 10.31% ויחס כיסוי הנזילות עומד על 121.2%. זוהי התשתית ההונית המאפשרת לקבוצה להמשיך ולצמוח. האתגרים והסוגיות המרכזיות בשנת 2019 היו:

מיזוג בנק מוניציפל

ביום 13 בנובמבר 2018 נחתם הסכם מיזוג בין בנק מרכנתיל דיסקונט לבין בנק מוניציפל ישראל בע"מ (להלן: "בנק מוניציפל"). ביום 1 בדצמבר 2019 הושלם המיזוג, לאחר שהתקיימו כל התנאים המתלים למיזוג. בעקבות המיזוג חדל בנק מוניציפל מלהתקיים. לפרטים נוספים, ראו ביאור 26 ב' 18 לדוחות הכספיים. יצוין כי דיווחי בנק מוניציפל עד וכולל הדוחות הכספיים ביניים ליום 30 בספטמבר 2019, עומדים לעיון באתר מג"א של רשות ניירות ערך ובאתר מאי"ה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ. עוד יצוין כי באתר של בנק מרכנתיל דיסקונט עומדים לעיון דוחות כספיים פרופורמה של בנק מוניציפל ליום 30 בנובמבר 2019 (בסמוך לפני השלמת המיזוג).

הנפקת כתבי התחייבות נדחים (סדרה ו')

ביום 29 באוקטובר 2019 השלים הבנק, באמצעות חברת הבת דיסקונט מנפיקים בע"מ (להלן: "מנפיקים"), מהלך של הנפקת כתבי התחייבות נדחים (סדרה ו'), הכוללים מנגנון לספיגת הפסדי קרן (Coco), שהינם מכשירי הון המסווגים כהון רובד 2 לצורך הכללתם בהון הפיקוחי של הבנק, בהיקף כולל של כ-1,231 מיליון ש"ח. ביום 7 בינואר 2020 הנפיק הבנק (באמצעות מנפיקים) 100 מיליון ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות נדחים (סדרה ו') נוספים בהנפקה פרטית למשקיע מסווג.

הנפקת איגרות חוב (הרחבת סדרה יג' וסדרה יד')

ביום 10 בדצמבר 2019 השלים הבנק, באמצעות מנפיקים, מהלך של הנפקת איגרות חוב, בשתי סדרות בריבית שקלית קבועה לא צמודה למדד, בהיקף כולל של כ-2,668 מיליון ש"ח. המהלך לגיוס חוב בוצע כחלק מאסטרטגיית המימון הרב שנתית, שנועדה להרחיב ולגוון את תמהיל מקורות המימון של הבנק.

המשך יישום ללא פשרות של התוכנית האסטרטגית

בשנת 2019 הצוותים האסטרטגיים, בבנק ובחברות הבת, פעלו במרץ רב, ליישום מוקפד של הפרויקטים, הנגזרים מן התכנית האסטרטגית, ובכלל זה המיקוד העסקי בצמיחה, בשינוי התרבות הארגונית, בשיפור התשתיות, בשיפור חווית הלקוח ובקידום היבטי חדשנות. לאור התקדמות משמעותית ביישום התכנית האסטרטגית הרב שנתית בחמש השנים האחרונות, ועל רקע השינויים המתרחשים בעולם הבנקאות והפיננסים ותנאי השוק, הדירקטוריון והנהלת הבנק החליטו על ביצוע רענון אסטרטגי ובניית תכנית פיננסית רב שנתית.

הבנק מתאים את עצמו לעולם המשתנה ופועל ליצירת מודלים בנקאיים חדשניים, שיעניקו ללקוחות שירות מתקדם ומותאם לצרכיהם. הבנק ממשיך בהרחבת פעילות התשלומים תחת המותג PayBox, באמצעות האפליקציה והאתר, מול לקוחות כלל הבנקים בישראל. בתוך כך הבנק שילב באפליקציית PayBox את הפתרון של חברת הופ און מוביליטי בע"מ לטעינת כרטיס רב קו, כך שמשתמשי PayBox יכולים לטעון את כרטיס הרב קו שברשותם באמצעות האפליקציה. בנוסף, הבנק השיק בחודש יולי 2019 אזור ייעודי באפליקציה, שמאפשר העברת תרומות למגוון עמותות. הבנק הגיש, בשיתוף עם חברת הופ און מוביליטי בע"מ וסלופארק טכנולוגיות בע"מ, הצעה להליך של משרד התחבורה לתשלום דמי נסיעה בתחבורה ציבורית באמצעות יישומון בסלולר, שנבחרה כמועמדת לקבלת אישור הפעלה.

הבנק נערך להרחבת פלטפורמת הבנקאות הפתוחה (שהושקה במסגרת שיתוף הפעולה עם חברת iCount), והשיק חנות API שמציעה לצדדי ג' להתממשק לבנק על מנת לצרוך מגוון שירותים בנקאיים באמצעות API (Application Programming Interface), בצורה מבוקרת ומאובטחת. בנוסף, הבנק חתם על הסכם עם מרכז הפינטק של האוניברסיטה העברית בירושלים, במסגרתו הסכימו שני הארגונים לשותף פעולה בקידום מחקר יישומי מבוסס דאטה בנקאי, במטרה לשפר את השירות והצעות הערך של הבנק ללקוחותיו. לפרטים נוספים, ראו להלן "שיפורים טכנולוגיים וחדשנות".

היערכות לטרנספורמציה בבנקאות המסורתית ולאתגרי העתיד

במסגרת הערכות הבנק לעולם העבודה המשתנה כתוצאה מהאצת הטמעת הדיגיטל בארגון, בוצעו בבנק, מתחילת שנת 2019, מספר מהלכים הנוגעים לפיתוח מנהלים להובלה ומנהיגות בעולם הדיגיטלי. לפרטים נוספים, ראו להלן "ההון האנושי".

החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות

הן בבנק והן ככאל נמשכת ההיערכות לשינויים במערכת הפיננסית בעקבות החוק להגברת התחרות וצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל. בחודש פברואר 2019 החל הבנק בהנפקת כרטיסי אשראי עם מקס. במקביל, כאל החלה בהנפקת כרטיסים יחד עם בנק לאומי ועם בנק הפועלים. לפרטים נוספים, ראו ביאור 36 ב' לדוחות הכספיים.

התפרצות נגיף הקורונה

המשך התפשטות נגיף הקורונה בעולם והצעדים הננקטים על ידי המדינות, ובכללן ישראל, מגבירים את הסיכוי לפגיעה משמעותית בכלכלה הגלובלית והמקומית. ההשלכות הכלכליות תלויות בקצב ההתפשטות, בטווח הזמן שיקח עד לעצירתה ובעוצמת הצעדים שיינקטו בארץ ובעולם. לפרטים בדבר ההתפתחויות בנושא זה, ראו להלן "התפתחויות כלכליות עיקריות". במסגרת ניהול סיכונים האשראי, הבנק וחברות הבת העיקריות עוקבים אחר ההתפתחויות בנושא זה ובוחנים את ההשלכות האפשריות על סקטורים ולקוחות, אשר עשויים להיות מושפעים מהמצב (לרבות השפעת הירידות בשווקים). קיים חשש לפגיעה ברווחיות הקבוצה, אולם בשלב זה, לא ניתן להעריך את היקפה. נבחנים גם היבטים של רציפות השירות בתרחישים שונים.

סוגיות נוספות

- **תקלה באפליקציית PayBox.** לפרטים, ראו להלן "סיכונים תפעוליים" במסגרת פרק ג' "סקירת הסיכונים".
- **דירוג.** S&P מעלות העלתה את הדירוג המקומי של הבנק ושל בנק מרכנל דיסקונט ל-AAA עם אופק יציב. כמו כן העלתה S&P את אופק הדירוג הבינלאומי של הבנק ושל די בי ניו יורק, העומד על BBB+, לאופק חיובי. מידרג העלתה את דירוג הפקדונות לזמן ארוך והחוב הבכיר של הבנק Aaa.il-7. לפרטים נוספים, ראו להלן "דירוג התחייבויות הבנק וחברות בת מסוימות";
- **קמפוס דיסקונט.** בתקופת הדוח החלו העבודות להקמת הקמפוס. לפרטים נוספים, ראו ביאור 26 ג' 17 לדוחות הכספיים וסעיף "רכוש קבוע ומתקנים" להלן;
- **מכירת מניות בשב"א, לצורך עמידה בהוראות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ו-2017.** ראו "חקיקה ופיקוח" להלן;
- **מכירת החזקות בסופר פארם.** בחודש מאי 2019 הושלמה העסקה למכירת ההחזקות בסופר פארם. לפרטים נוספים, ראו להלן "מגזר ניהול פיננסי (פעילות בישראל) - פרטים נוספים";
- **הסכם שכר בכאל.** לפרטים, ראו להלן "ההון האנושי".

התפתחויות כלכליות עיקריות

להלן התפתחויות כלכליות עיקריות שהשפיעו על הסביבה הכלכלית בה פעל בשנת 2019 ענף הבנקאות בישראל, ובכלל זה הבנק. **צמיחה.** הכלכלה הגלובלית צמחה בשנת 2019 בקצב נמוך מזה של שנת 2018, בעקבות האטה חדה בתעשייה ומלחמת הסחר בין ארה"ב לסין. לקראת סוף השנה הנתונים התייצבו, והסיכונים להחרפה משמעותית ירדו. ארה"ב צמחה בקצב נמוך מזה שנרשם בשנת 2018 (2.3% לעומת 2.9%), והצמיחה בגוש האירו האטה גם כן (1.2% לעומת 1.9%). כלכלת ישראל צמחה בשנת 2019 בקצב של 3.5%. **שערי חליפין.** בשנת 2019 שמר הסל הדולרי ("דולר אינדקס") על יציבות. עם זאת, קיימת שונות בין שיעור השינוי של מטבעות עיקריים ביחס לדולר האמריקאי. השקל שינה מגמה, ותוסף מול מרבית המטבעות העיקריים. מול הדולר התחזק השקל ב-7.8%, ומול סל המטבעות האפקטיבי ב-8.3%.

אינפלציה. האינפלציה בישראל הידרדרה במחצית השנייה של שנת 2019, והסתכמה בסופה ב-0.6% (0.8% בשנת 2018). "אינפלציית הליבה" (המחיר ללא אנרגיה, ירקות ופירות) מצביעה על מגמה דומה (גם היא 0.6%). יצוין, כי ציפיות האינפלציה לטווח של שנה נעו בסוף השנה סביב -0.8%.

מדיניות מוניטרית. במהלך המחצית השנייה של שנת 2019, בנקים מרכזיים בעולם החלו לנקוט בצעדי הרחבה בכדי לתמוך בכלכלה. ה-Fed הפחית את הריבית שלוש פעמים ל-1.5%-1.75%. בגוש האירו, ה-ECB הפחית את הריבית על פקדונות הבנקים ב-0.1% ל-0.5%, וחידש את תוכנית רכישות האג"ח. בישראל, הריבית נותרה אמנם ללא שינוי, ברמה של 0.25%, אך בנק ישראל שינה את "הכוונה לעתיד" וסבור כי יהיה צורך להותירה ברמתה למשך זמן ממושך או להפחיתה. בנוסף, החל הבנק המרכזי ברבעון האחרון לרכוש דולרים בהיקף משמעותי.

השווקים הפיננסיים. במהלך שנת 2019 התאפיין המסחר במניות בעולם בעלויות שיערים חדות, על רקע חידוש תהליך ההרחבה המוניטרית במשקים השונים. בהתאם, נרשמה מגמה חיובית במדדי המניות בתל אביב. תשואות איגרות החוב הממשלתיות בישראל ירדו בשיעור חד, על רקע המגמה בעולם והתפתחויות בשוק המקומי (ירידה בציפיות להעלאת ריבית בנק ישראל). בסוף השנה, עמדה תשואת איגרת החוב השקלית ל-10 שנים (ממשלתי-שקלי 928) על 0.85%, בהשוואה ל-2.29% בסוף שנת 2018.

הרבעון הראשון של שנת 2020. התפרצות נגיף הקורונה עוררה חששות בשווקים ומעבר לנכסים בטוחים. שוקי ההון נסחרו בתנודתיות גבוהה והושפעו מדיווחים אודות הנגיף וקצב התפשטותו בסין ומחוץ לסין. הצעדים שננקטו על ידי ממשלת סין בכדי לבלום את ההתפשטות צפויים להוביל לפגיעה משמעותית בצמיחה של סין ובמדינות נוספות להן תלות גבוהה בסין. לאחרונה חלה עליה נוספת בסיכונים ובאי הוודאות, בעקבות התגברות מקרי ההידבקות מחוץ לסין. בשלב זה קשה להעריך את ההשפעה על הכלכלה הגלובלית, אולם, המשך התפשטות נגיף הקורונה והסיכון שתהפך למגיפה, מגבירים את הסיכוי לפגיעה משמעותית בכלכלה הגלובלית. ההשלכות על כלכלת ישראל מותנות בעוצמת ובמשך הפגיעה בכלכלה הגלובלית ובצעדים שיינקטו בישראל. ביום 3 במרס הוריד הפד במפתיע את הריבית ב-0.5%, והודיע כי כוונתו להמשיך לפעול על מנת לתמוך בכלכלה. בנקים מרכזיים נוספים צפויים להכריז על צעדי הקלה בקרוב. עוד קודם לכן, ביום 24 בפברואר, הותיר בנק ישראל את הריבית ללא שינוי, אולם, ההתפתחויות האחרונות מעלות את הצפי להפחתת הריבית בישראל ל-0.1%. בנק ישראל פרסם ביום 4 במרס התייחסות להתפתחויות הכלכליות בעקבות התפשטות נגיף הקורונה, וציין כי במידה ותחול הרעה משמעותית בתנאים הכלכליים או הפיננסיים, הוועדה תפעל במגוון הכלים העומדים לרשותה בכל זמן שיידרש.

מראשית השנה חלו ירידות חדות במחירי הסחורות, בהובלת מחיר הנפט.

שוקי המניות נסחרו, כאמור, בתנודתיות חריגה, כאשר מראשית השנה ירדו מדדי המניות S&P 500 ות"א 125 בכ-11% ובכ-18%, בהתאמה. תשואת אג"ח ממשלת ארה"ב ל-10 שנים ירדה ב-120 נקודות בסיס, ונסחרת ברמת שפל של 0.72%. ירידת התשואות בישראל הייתה מתונה ביחס לארה"ב (התשואה השקלית ל-10 שנים ירדה ב-35 נקודות בסיס).

מידע צופה פני עתיד. האמור לעיל כולל, בין היתר, הערכות של הבנק בדבר ההתפתחות העתידית של אינדיקטורים עיקריים, שהן בבחינת מידע צופה פני עתיד. האמור משקף את הערכת הנהלת הבנק, בשים לב למידע המצוי בידה במועד הכנת הדוח השנתי, באשר למגמות במשק הישראלי ובכלכלה העולמית. האמור עשוי שלא להתממש במידה ויחול שינוי במגמות, בישראל ו/או בעולם, וכתוצאה מהתפתחויות שונות בתנאים המקרו כלכליים, שאינם בשליטת הבנק.

לפרטים נוספים, ראו "קווי התפתחות עיקריים בארץ ובעולם בשנת 2019", בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים

בהתאם להמלצות ה-FSB, סיכון מוביל מוגדר כהתפתחות המתרחשת בסביבה העסקית של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאותיו בשנה הקרובה. סיכון מתפתח הינו סיכון לגבי יש אי וודאות לגבי מועד התגבשותו לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על הבנק.

להלן יובאו פרטים בדבר סיכונים מובילים ומתפתחים המהותיים ביותר.

סיכונים המודל העסקי. בשנים האחרונות חלו שינויים בסביבת הפעילות הנובעים, בין היתר, מהאצה בהתפתחויות הטכנולוגיות, שחקיקת מקורות הכנסה והגברת התחרות במערכת הבנקאית והחץ בנקאית.

הדינמיות וקצב השינויים מובילים לעליה בסיכון המודל העסקי (המהווה חלק מהסיכון האסטרטגי) ומחייבים את הבנק והקבוצה לבחון פתרונות גמישים ומתקדמים, בראיה צופה פני עתיד, אשר יבטיחו את המשך מיצוב הקבוצה כקבוצה בנקאית מובילה גם בעתיד.

בהתאם, הקבוצה מרכזת מאמצים משמעותיים בתחום הדיגיטל, חווית הלקוח, חדשנות (Fintech) ופיתוח מודלים לבנקאות חדשה, לצד בחינה מתמדת של שינויים בבנקאות הבינלאומית והמקומית, אשר מובילים לייזום פרויקטים חדשים והתאמות בהיערכות הקבוצה.

שינויים אלו, בדגש על פרויקטים של חדשנות וטכנולוגיה, מובילים מטבע הדברים גם לעליה בסיכונים צדדים שלישיים, בעיקר בהיבטי שרשרת האספקה, אבטחת איכות ובקורות, חשיפות לסיכונים סייבר, דלף מידע והגנת הפרטיות. הקבוצה פועלת לשיפור מתמשך של הכלים התומכים בניהול הסיכון, לרבות עדכון מסמכי מדיניות, יצירת סטנדרטיזציה, תהליכים והסדרה חוזית וכן ביצוע תהליכי מוצר חדש למוצרים או פעילויות חדשים. כמו כן, עם העצמת המיקוד בבנקאות מבוססת טכנולוגיה ומומחיות, מתפתח גם הצורך בניהול נכון של הטרנספורמציה הנדרשת בכח אדם ובכשירויות, לצד פיתוח היכולת להמשיך לקלוט ולשמר אנשי טכנולוגיה, סייבר, מודלים ואנליזה. היבטים אלה מנוהלים במסגרת פרויקט אסטרטגי ייעודי, בהובלה משולבת של חטיבת אסטרטגיה, תכנון וכספים וחטיבת משאבי אנוש ונכסים.

סיכונים סייבר ואבטחת מידע. סיכון הסייבר ממשיך להוות אחד האיומים המשמעותיים והמתפתחים בעולם בכלל ובמערכת הבנקאית בפרט. גוברת רמת התחכום, מורכבות ההתקפה ומגוון השיטות ומעורבות של גורמי פשע מאורגן ושלוחי ממשלות. האיום מחריף כי בשל התחרות העסקית והשאפייה להתייצב בחזית הטכנולוגית, התעצם היקף הפריסה של שירותים המבוססים על מחשוב שנחשפים לעולם הקיברנטי (שיתופי פעולה עם צדדי ג', בנקאות פתוחה, שירותי מחשוב בענן, שימוש בקוד פתוח ועוד).

מתוך הבנת המשמעות של התמששות האיומים על פעילות הקבוצה, זמינות השירותים והמוניטין, מקצים הנהלת הבנק והדירקטוריון משאבים מרובים לצורך ההתמודדות, כולל מעורבותם הישירה. המדיניות, המתודולוגיות והכלים התומכים בניהול הסיכון, מתעדכנים ומתפתחים באופן שוטף, תוך מתן דגש לשיפור מתמשך של כלי הניטור וההגנה בפני איומים פנימיים וחיצוניים והיערכות למתן מענה מידי לאירועים. זאת במקביל לדיאלוג שוטף עם הרגולטור ועם מערך הסייבר הלאומי.

סיכונים מודלים. הדגש ההולך וגובר על בנקאות דיגיטלית, לצד הגברת ציפיות הלקוחות להשאת ערך, לתובנות ולמוצרים מותאמים, זמינים ומידיים, מובילה לכך שארגונים בכלל והמערכת הבנקאית בפרט הופכים יותר ויותר מבוססי דאטה ומודלים, לרבות הטמעת מודלים מתקדמים מבוססי בינה מלאכותית ולמידת מכונה. היבטים אלו מייצרים אתגרים מתפתחים הן בתחום פיתוח המודלים והן בתחומי התיקוף וניהול סיכונים המודלים. הקבוצה פועלת, לפי תוכנית עבודה רב שנתית, לפיתוח מודלים מתקדמים, כמו גם לשיפור מתמשך של הכלים והמתודולוגיות התומכים בניהול סיכונים המודלים.

הגנת הפרטיות. היבטי הגנת הפרטיות הולכים וצוברים תאוצה וחשיבות בישראל ובעולם, על רקע הגברת השימוש בדיגיטל ובדאטה והנושא זוהה על ידי הקבוצה כסיכון מתפתח. הקבוצה משקיעה מאמצים רבים ביישום האסדרה ובהטמעת היבטי הגנת הפרטיות בתהליכים, במערכות, במודלים ובהדרכות של המשאב האנושי. הקבוצה פועלת לשמירה על האיזון הראוי בין השימוש במידע לצרכי הבנק לבין שמירה על היבטי הגנת הפרטיות של לקוחותיה, עובדיה וספקיה. היבטי הגנת הפרטיות מהווים מרכיב חשוב בבחינה של מוצרים ו/או טכנולוגיות ו/או שירותים ו/או מודלים חדשים, אגב ידוא הגנה נאותה על מידע רגיש והגנות מפני פוטנציאל לדלף מידע.

סיכון התנהגותי. חשיבות ערכי ההוגנות, הגינות ושקיפות מול לקוחות הבנק, לרבות מניעת הפליה אסורה בין לקוחות מהווה אף הוא סיכון מתפתח המנוהל כחלק אינטגרלי מניהול סיכון הציות בבנק. הבנק פועל באופן מתמיד להטמעת ערכים אלה בקשת התהליכים הרלוונטיים ומגביר את מודעות העובדים לחשיבותם.

לפרטים נוספים, ראו להלן בפרק ג' לדוח הדירקטוריון וההנהלה - "סקירת הסיכונים" ובמסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים" העומד לעיון באתר מג"א של רשות ניירות ערך, באתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב ובאתר הבנק.

יזמות הנוגעות למערכת הבנקאית ופעילותה

החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות. ביום 31 בינואר 2017 פורסם ברשומות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017. החוק מהווה אימוץ של המלצות ועדת שטרומ, שמונתה בחודש יוני 2015 על ידי שר האוצר ונגידת בנק ישראל, כדי להמליץ, בין היתר, על דרכים לשילוב שחקנים חדשים בתחרות על אספקת שירותים פיננסיים נפוצים, לרבות באמצעות הפרדת הבעלות על חברות כרטיסי אשראי מהבנקים.

בשלב ראשון הפרדת הבעלות בחברות כרטיסי האשראי מהבנקים לא תחול על המחזיקים בכאל אלא רק על המחזיקים בישראלכרט וב-MAX. רק בטווח של 4-6 שנים ממועד פרסום החוק, תיבחן שוב סוגיית הפרדת הבעלות בכאל. זאת ועוד, אם בעבר הבנקים הגדולים (הפועלים, לאומי ודיסקונט) הנפיקו ללקוחותיהם כרטיסי אשראי של חברות כרטיסי האשראי שבבעלותם (ישראלכרט, MAX, ו-כאל) הרי שכעת קיימת תחרות בין החברות. במקביל, כל בנק שהחזיק אמצעי שליטה בסולק נדרש להסיט חלק מהנפקת כרטיסים חדשים ללקוחותיו לסולק אחר, אחד לפחות, עימו הוא לא עבד בעבר. מנקודת מבטה של כאל, אמנם קיימת ירידה בהנפקת כרטיסים חדשים ללקוחות הבנקים הבעלים, אולם בה בעת נפתחה האפשרות להתחרות על הנפקת כרטיסים חדשים ללקוחות הפועלים ולאומי. בעידן שלאחר כניסת החוק החדש לתוקף, השחקנים השונים בשוק כרטיסי האשראי, בנקים מזה וחברות כרטיסי אשראי מזה, ניצבים בפני מגוון מהלכים ואפשרויות פעולה, של כל אחד מהם ושל כל אחד מהשחקנים האחרים.

לאמור לעיל עשויה להיות השפעה מהותית על המערכת הבנקאית ובכלל זה על הבנק, על ענף כרטיסי האשראי ועל כאל. עם זאת, בשלב זה, טרם שהתבררו מהות, אופי, היקף ועיתוי כל המהלכים שיינקטו, לא ניתן להעריך את ההשפעות כאמור, לא במונחים של מהות ולא במונחים של כמות. תוספת המס שתדרש, אם יעלה ספק בדבר המשך החזקות הבנק בכאל, מחושבת בהתייחס לשווי ההחזקה בכאל בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, נאמדת בכ- 57 מיליון ש"ח.

לפרטים בדבר החוק האמור ויזמות חקיקה נוספות הנוגעות למערכת הבנקאית, ראו "חקיקה ופיקוח" בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם". לפרטים בדבר הסכמים בין כאל לבין בנקים במערכת מזה ובין הבנק לבין לאומי קארד מזה, ראו ביאור 36 ב' לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר "תמורות בתחום התחרות בשוק כרטיסי האשראי", ראו להלן "הפעילות בתחום כרטיסי האשראי".

המשך התוכנית להגברת התחרות בשוק הבנקאות. לפרטים נוספים, ראו "חקיקה ופיקוח".

הפחתת שיעור העמלה הצולבת. ביום 2 בנובמבר 2018 פורסם צו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירות סליקה צולבת של עסקאות בכרטיסי חיוב ושל עסקאות חיוב מידי), התשע"ט-2018, במסגרתו עוגן מתווה הפחתה של העמלה הצולבת בעסקאות חיוב נדחה משיעור של 0.7% באותו מועד, לשיעור של 0.5%, בחמש פעימות, במהלך השנים הקרובות, ומתווה הפחתה לעמלה הצולבת בגין עסקאות בחיוב מידי משיעור של 0.3% באותו מועד, לשיעור של 0.25%. להערכת כאל והבנק, עלולה להיגרם פגיעה מהותית בתוצאותיה העסקיות של כאל כתוצאה מהפחתת שיעורי העמלה כאמור. לפרטים נוספים, ראו ביאור 36 א' 1 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר תנאי פטור להסכם (הסדר חדש בענף, במקום זה שפקע ביום 31 בדצמבר 2018), שפרסמה הממונה על התחרות, ראו בביאור האמור. **עידוד חדשנות בבנקים ובסולקים.** ביום 23 ביוני 2019, פרסמה המפקחת על הבנקים מכתב אשר מגדיר את הציפיות מהתאגידים הבנקאיים ומבהיר את נקודת המבט הפיקוחית, במטרה להתקדם שלב נוסף בעידוד החדשנות. לפרטים בדבר מהלכי הבנק בתחום זה, ראו לעיל "התוכנית האסטרטגית המעודכנת" ולהלן "שיפורים טכנולוגיים וחדשנות".

התייעלות המערכת הבנקאית

הציפיה הפיקוחית. עמדת הפיקוח על הבנקים היא שהמערכת הבנקאית בישראל מתאפיינת ביעילות נמוכה לעומת הבנקים במדינות המפותחות. אחד מיעדי המפתח שהגדיר הפיקוח על הבנקים הנו שיפור היעילות של הבנקים, כלומר - צמצום ההוצאות של הבנקים ביחס להכנסותיהם. מטרת הפיקוח היא שהתייעלות הבנקים "תגולגל" ללקוחות - כלומר שתביא להוזלת עלויות השירותים הבנקאיים, להסדת משאבים לחדשנות ושיפור השירות הבנקאי, ולהגדלת חלוקת דיבידנדים לבעלי המניות - שהם בעיקר הציבור הרחב בישראל.

ביום 17 בדצמבר 2019 האריכה המפקחת על הבנקים את תוקפם של המכתבים בנושא התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית מהימים 12 בינואר 2016 ו-13 ביוני 2017, במסגרתם ניתנו לבנקים הקלות מסוימות בנושא הלימות ההון, עד ליום 31 בדצמבר 2021. זאת, על מנת לאפשר לתאגידים הבנקאיים ליישם תוכנית התייעלות נוספות.

לפרטים בדבר תוכנית התייעלות 2016, ראו דוח שנתי 2017 (עמ' 18). לפרטים בדבר תוכנית התייעלות 2018, ראו דוח שנתי 2018 (עמ' 18).

חוות דעת רואי החשבון המבקרים

בחוות הדעת של רואי החשבון המבקרים על הדוחות הכספיים המבוקרים של הבנק לשנת 2019, הפנו רואי החשבון המבקרים את תשומת הלב לאמור בביאור 26 ג' סעיף 13 בדבר הליכים שונים נגד הבנק וחברות מוחזקות.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר רווח ורווחיות

הרווח הנקי של קבוצת דיסקונט בשנת 2019 הסתכם בסך של 1,702 מיליון ש"ח, לעומת 1,505 מיליון ש"ח בשנת 2018, עליה בשיעור של 13.1%.

התשואה נטו להון המיוחס לבעלי המניות של הבנק הגיעה בשנת 2019 לשיעור של 9.4%, לעומת שיעור של 9.3% בשנת 2018.

הרווח הנקי למניה אחת בת 0.1 ש"ח ע.ב. הסתכם בשנת 2019 בסך של 1.46 ש"ח, לעומת 1.29 ש"ח בשנת 2018.

הגורמים העיקריים שהשפיעו על התוצאות העסקיות של הקבוצה בשנת 2019, בהשוואה לשנת 2018:

- א. עליה בהכנסות ריבית, נטו, בסך של 367 מיליון ש"ח (6.6%), שהושפעה בעיקר מגידול בתיק האשראי.
 - ב. עליה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, בסך של 150 מיליון ש"ח (27.8%). העליה הושפעה בעיקר מעליה בהוצאות בגין הפרשה פרטנית.
 - ג. עליה בסך כל ההכנסות שאינן מריבית, בסך של 277 מיליון ש"ח (7.9%), שהושפעה בעיקר מעליה של 156 מיליון ש"ח בהכנסות מימון שאינן מריבית (26.6%) ומעליה בסך של 121 מיליון ש"ח בעמלות (4.2%), בעיקר גידול בעמלות כרטיסי אשראי².
 - ד. עליה בהוצאות התפעוליות והאחרות בסך של 151 מיליון ש"ח (2.5%), שהושפעה, בעיקר מעליה בסך של 59 מיליון ש"ח באחזקה ופחת בניינים וציוד (5.7%), מעליה בסך של 134 מיליון ש"ח בהוצאות אחרות (7.8%), בעיקר מגידול בהטבות לזמן ארוך והוצאות בגין עמלות כרטיסי אשראי על ידי כאל³, שקוזזו בחלקן בירידה בסך של 42 מיליון ש"ח במשכורות (1.2%).
 - ה. הפרשה למסים על הרווח בסך של 932 מיליון ש"ח בשנת 2019, לעומת 789 מיליון ש"ח בשנת 2018.
- פרטים והסברים נוספים מובאים להלן.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2019 בסך של 325 מיליון ש"ח, לעומת 427 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של השנה, ירידה בשיעור של 23.9%, ולעומת 324 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של שנת 2018, עליה בשיעור של 0.3%.

הגורמים העיקריים שהשפיעו על התוצאות העסקיות של הקבוצה ברבעון הרביעי של שנת 2019, בהשוואה לרבעון הקודם:

- א. עליה בהכנסות ריבית, נטו, בסך של 81 מיליון ש"ח (5.8%).
- ב. עליה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, בסך של 109 מיליון ש"ח (71.7%). העליה הושפעה מעליה בהוצאות בגין הפרשה פרטנית.
- ג. ירידה בהכנסות שאינן מריבית, בסך של 19 מיליון ש"ח (2.0%), שהושפעה בעיקר מירידה בסך של 50 מיליון ש"ח בהכנסות מימון שאינן מריבית שקוזזו בחלקה בעליה בסך של 28 מיליון ש"ח בהכנסות אחרות, בעיקר ממימוש נכסים.

2 העליה בהכנסות ובהוצאות מעמלות כרטיסי אשראי נובעת מהרחבת פעילות כאל, בפרט בתחום המועדונים.

ד. עליה בהוצאות התפעוליות והאחרות, בסך של 133 מיליון ש"ח (8.7%), שהושפעה מירידה בסך של 9 מיליון ש"ח במשכורות והוצאות נלוות (1.1%), מעליה בסך של 22 מיליון ש"ח בהוצאות אחזקה ופחת בניינים וציוד (8.1%) ומעליה בסך של 120 מיליון ש"ח בהוצאות אחרות (27.5%) (ראו להלן).

ה. ברבעון הרביעי של שנת 2019 נרשמה הפרשה למסים על הרווח בסך של 168 מיליון ש"ח, לעומת סך של 240 מיליון ש"ח ברבעון הקודם.

התפתחות ההכנסות וההוצאות

ההתפתחויות בסעיפים תוצאתיים מסוימים בשנים 2017 עד 2019

שינוי באחוזים		לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר			
2018	2019	2017	2018	2019	
לעומת	לעומת	במיליוני שקלים חדשים			
2017	2018				
13.5	7.3	6,213	7,053	7,567	הכנסות ריבית
23.3	9.6	1,238	1,527	1,674	הוצאות ריבית
11.1	6.6	4,975	5,526	5,893	הכנסות ריבית, נטו
(5.9)	27.8	574	540	690	הוצאות בגין הפסדי אשראי
13.3	4.4	4,401	4,986	5,203	הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
					הכנסות שאינן מריבית
(1.5)	26.6	595	586	742	הכנסות מימון שאינן מריבית
6.5	4.2	2,676	2,851	2,972	עמלות
(34.5)	-	87	57	57	הכנסות אחרות
4.1	7.9	3,358	3,494	3,771	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
					הוצאות תפעוליות ואחרות
5.6	(1.2)	3,204	3,385	3,343	משכורות והוצאות נלוות
(0.5)	5.7	1,044	1,039	1,098	אחזקה ופחת בניינים וציוד
19.2	7.8	1,446	1,724	1,858	הוצאות אחרות
8.0	2.5	5,694	6,148	6,299	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
12.9	14.7	2,065	2,332	2,675	רווח לפני מסים
5.6	18.1	747	789	932	הפרשה למסים על הרווח
17.1	13.0	1,318	1,543	1,743	רווח לאחר מסים
500.0	166.7	1	6	16	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת המס
(26.7)	29.5	(60)	(44)	(57)	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות
19.5	13.1	1,259	1,505	1,702	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
		8.4	9.3	9.4	תשואה להון המיוחס לבעלי מניות הבנק, ב-%
		68.3	68.2	65.2	יחס היעילות ב-%
22.2	8.7	1,309	1,600	1,740	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק - בניטרול רכיבים מסויימים (ראו להלן)
		8.7	9.9	9.7	תשואה להון המיוחס לבעלי מניות הבנק, ב-% בניטרול רכיבים מסויימים (ראו להלן)
		67.9	66.6	64.6	יחס היעילות ב-% בניטרול רכיבים מסויימים (ראו להלן)

רווחיות - בניטרול רכיבים מסויימים

שינוי באחוזים		לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר			
2018	2019	2017	2018	2019	
לעומת	לעומת	במיליוני שקלים חדשים			
2017	2018				ביאור
19.5	13.1	1,259	1,505	1,702	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק - כפי שדווח בניטרול ⁽¹⁾ :
		-	37	-	מענק חד פעמי בבנק מרכנתיל דיסקונט
				23 ט' 1-	
		21	58	38	י א'
		29	-	-	8 ט'
22.2	8.7	1,309	1,600	1,740	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק - בניטרול הרכיבים לעיל

הערה:

(1) ראו להלן "פרטים בדבר הרכיבים שנוטרלו".

ההתפתחויות בסעיפים תוצאתיים מסוימים, ברבעון הרביעי של שנת 2019, לעומת רבעון שלישי 2019 ולעומת רבעון רביעי 2018

רבעון רביעי 2019	רבעון רביעי 2018	רבעון רביעי 2019	רבעון רביעי 2018	רבעון רביעי 2019	רבעון רביעי 2018
לעומת רבעון רביעי 2019	לעומת רבעון רביעי 2018	רבעון רביעי 2019	רבעון רביעי 2018	רבעון רביעי 2019	רבעון רביעי 2018
שינוי באחוזים	שינוי באחוזים	במיליוני שקלים חדשים	במיליוני שקלים חדשים	במיליוני שקלים חדשים	במיליוני שקלים חדשים
0.4	6.2	1,852	1,751	1,860	הכנסות ריבית
(11.8)	7.9	432	353	381	הוצאות ריבית
4.2	5.8	1,420	1,398	1,479	הכנסות ריבית, נטו
48.3	71.7	176	152	261	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(2.1)	(2.2)	1,244	1,246	1,218	הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
					הכנסות שאינן מריבית
(18.1)	(25.6)	177	195	145	הכנסות מימון שאינן מריבית
4.9	0.4	732	765	768	עמלות
35.7	280.0	28	10	38	הכנסות אחרות
1.5	(2.0)	937	970	951	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
					הוצאות תפעוליות ואחרות
(9.7)	(1.1)	903	824	815	משכורות והוצאות נלוות
6.5	8.1	276	272	294	אחזקה ופחת בניינים וציוד
5.7	27.5	527	437	557	הוצאות אחרות
(2.3)	8.7	1,706	1,533	1,666	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
5.9	(26.4)	475	683	503	רווח לפני מסים
16.7	(30.0)	144	240	168	הפרשה למסים על הרווח
1.2	(24.4)	331	443	335	רווח לאחר מסים
25.0	-	4	-	5	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת המס
36.4	(6.3)	(11)	(16)	(15)	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות
0.3	(23.9)	324	427	325	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
		8.0	9.7	7.2	תשואה להון המיוחס לבעלי מניות הבנק, ב-% ^(י)
		72.4	64.7	68.6	יחס היעילות ב-%
(16.2)	(23.2)	402	439	337	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק - בניטרול רכיבים מסויימים (ראו להלן)
		10.0	9.9	7.4	תשואה להון המיוחס לבעלי מניות הבנק, ב-% ^(י) - בניטרול רכיבים מסויימים (ראו להלן)
		67.3	64.0	67.8	יחס היעילות ב-% - בניטרול רכיבים מסויימים (ראו להלן)

הערה:

(1) על בסיס שנתי.

רווחיות - בניטרול רכיבים מסויימים

רבעון רביעי 2019	רבעון רביעי 2018	רבעון רביעי 2019	רבעון רביעי 2018	רבעון רביעי 2019	רבעון רביעי 2018
לעומת רבעון רביעי 2019	לעומת רבעון רביעי 2018	רבעון רביעי 2019	רבעון רביעי 2018	רבעון רביעי 2019	רבעון רביעי 2018
שינוי באחוזים	שינוי באחוזים	במיליוני שקלים חדשים	במיליוני שקלים חדשים	במיליוני שקלים חדשים	במיליוני שקלים חדשים
0.3	(23.9)	324	427	325	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק - כפי שדווח
					בניטרול ^(י) :
		37	-	-	מענק חד פעמי בבנק מרכנתיל דיסקונט
					23 ט' 1-
		41	12	12	השפעת סילוק
(16.2)	(23.2)	402	439	337	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק - בניטרול הרכיבים לעיל

הערה:

(1) ראו להלן "פרטים בדבר הרכיבים שנוטרלו".

פרטים בדבר הרכיבים שנוטרלו

השפעת סילוק. האצת ההפחתה של רווחים והפסדים אקטואריים בעקבות תשלומי פיצויים לפורשים. **מענק חד פעמי בבנק מרכנתיל דיסקונט.** בגין ניתוק הצמדת תנאי השכר בבנק מרכנתיל דיסקונט לתנאים בבנק לאומי, ראו "ההון האנושי" להלן.

השפעת השינוי בשיעור המס. הקטנת יתרת מסים נדחים של אי די בי ניו יורק (הקטנת הרווח) בשנת 2017 בעקבות השפעת רפורמת המס בארה"ב (העודפת על השלמת המס שהיתה נדרשת בארץ; ראו ביאור 8 ט' לדוחות הכספיים).

בנוסף, יצוין כי הכנסות נטו מפעילות ההשקעות בדיסקונט קפיטל (לאחר ניכוי הפחתות לירידת ערך, ולפני השפעת המס) בשנת 2019 הסתכמו בסך של 76 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-93 מיליון ש"ח בשנת 2018 ול-221 מיליון ש"ח בשנת 2017.

להלן פרטים בדבר שינויים מהותיים בסעיפים תוצאתיים:

הכנסות ריבית, נטו. בשנת 2019, הסתכמו הכנסות ריבית, נטו, בסך של 5,893 מיליון ש"ח, לעומת 5,526 מיליון ש"ח בשנת 2018, עליה בשיעור של 6.6%. העליה בהכנסות מריבית, נטו, בסך של 367 מיליון ש"ח, מוסברת בהשפעת מחיר שלילית בסך של כ-70 מיליון ש"ח, ומהשפעת כמות חיובית בסך של כ-437 מיליון ש"ח (ראו "שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית" בנספח מספר 1).

פער הריבית מהפעילות המאזנית הגיע בשנת 2019 לשיעור של 2.45%, לעומת 2.44% בשנת 2018. היתרה הממוצעת של הנכסים נושאי הריבית עלתה בשיעור של כ-6.6%, מסך של 206,710 מיליון ש"ח לסך של 220,394 מיליון ש"ח, והיתרה הממוצעת של ההתחייבויות נושאות הריבית עלתה בשיעור של כ-8.3%, מסך של 157,883 מיליון ש"ח לסך של 170,925 מיליון ש"ח.

הכנסות ריבית נטו לפי מגזרי הצמדה

התפלגות היקף הפעילות בהתאם לנכסים נושאי הריבית, הכנסות הריבית נטו ופער הריבית בחתך מגזרי הצמדה

	2018			2019		
	הכנסות ריבית, נטו במיליוני ש"ח	היקף פעילות ⁽¹⁾ ב-1%	פער ריבית ב-1%	הכנסות ריבית, נטו במיליוני ש"ח	היקף פעילות ⁽¹⁾ ב-1%	פער ריבית ב-1%
מטבע ישראלי לא צמוד	4,165	67.6	2.90	4,606	68.7	2.95
מטבע ישראלי צמוד למדד	225	8.8	(0.72)	202	8.5	(0.49)
מטבע חוץ	1,136	23.6	2.12	1,085	22.8	2.00
הכנסות ריבית, נטו ופער הריבית	5,526	100.0	2.44	5,893	100.0	2.45

הערה:

(1) על פי היתרה הממוצעת של הנכסים נושאי ריבית.

במגזר השקלי הלא צמוד, הכנסות הריבית נטו עלו בשנת 2019 בשיעור של 10.6%, ומשקלן מסך כל הכנסות הריבית נטו עמד בשנת 2019 על 78.2%, לעומת 75.4% בשנת 2018.

היתרה הממוצעת של הנכסים במגזר זה עלתה בשנת 2019 בשיעור של 8.5% לעומת שנת 2018. הגידול ברווח במגזר נבע מעליה בהיקף הנכסים נושאי הריבית, נטו, בעיקר באשראי לציבור, ומעליה בפער הריבית. העליה בפער הריבית הושפעה, בין היתר, משינוי בתמהיל הנכסים וההתחייבויות ומעליה בריבית בנק ישראל.

במגזר השקלי הצמוד למדד, הכנסות הריבית נטו ירדו בשנת 2019 בשיעור של 10.2%, ומשקלן מכלל הכנסות הריבית נטו עמד בשנת 2019 על 3.4%, לעומת 4.1% בשנת 2018. היתרה הממוצעת של הנכסים במגזר זה בשנת 2019 עלתה בשיעור של 2.5% לעומת שנת 2018.

לבנק עודף של נכסים מאזניים על התחייבויות מאזניות והירידה ברווח נבעה מהעובדה שמדד המחירים לצרכן עלה בשנת 2019 בשיעור נמוך מזה של שנת 2018. הירידה ברווח קוזה בשל גידול בהיקף הנכסים נושאי הריבית, נטו.

במגזר מטבע חוץ, הכולל את הפעילות במגזר השקלי הצמוד למטבע חוץ, הכנסות הריבית נטו ירדו בשנת 2019 בשיעור של 4.5%, ומשקלן מכלל הכנסות הריבית נטו עמד בשנת 2019 על 18.4%, לעומת 20.5% בשנת 2018.

היתרה הממוצעת של הנכסים במגזר זה בשנת 2019 עלתה בשיעור של 2.9% לעומת שנת 2018. הקיטון ברווח במגזר נבע מירידה בהיקף הנכסים נושאי הריבית, נטו, ומירידה בפער הריבית. הירידה בפער הריבית הושפעה, בין היתר, מהתייקרות בעלות הגיוס של פקדונות מהציבור.

הכנסות מימון שאינן מריבית עלו בשנת 2019 בשיעור של 26.6%, לעומת שנת 2018. הגידול נבע, בעיקר, מעליה ברווחים ממימוש איגרות חוב. הכנסות מימון שאינן מריבית כוללות את השפעת הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, המהווים חלק בלתי נפרד מניהול חשיפת הריבית וחשיפת הבסיס של הבנק. לפיכך, לצורך ניתוח הכנסות המימון מפעילות שוטפת יש לסכום את הכנסות הריבית, נטו, ואת הכנסות המימון שאינן מריבית.

הרכב הכנסות המימון, נטו

שנתי	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
במיליוני שקלים חדשים				
2019				
7,567	1,860	1,751	2,150	1,806
1,674	381	353	555	385
5,893	1,479	1,398	1,595	1,421
742	145	195	230	172
6,635	1,624	1,593	1,825	1,593

2018				
7,053	1,852	1,782	1,883	1,536
1,527	432	370	463	262
5,526	1,420	1,412	1,420	1,274
586	177	160	145	104
6,112	1,597	1,572	1,565	1,378

ניתוח של סך הכנסות המימון, נטו

שנתי	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
במיליוני שקלים חדשים				
2019				
6,199	1,586	1,528	1,556	1,529
14	(12)	(33)	73	(14)
211	23	65	66	57
123	5	37	71	10
(36)	6	(51)	44	(35)
117	16	47	14	40
7	-	-	1	6
6,635	1,624	1,593	1,825	1,593
* הפרשי שער בגין אגרות חוב למסחר נכללו בשורת הפרשי שער				
(53)	6	(19)	(5)	(35)
53	(1)	14	36	4

2018				
5,735	1,518	1,482	1,402	1,333
58	5	12	50	(9)
20	(9)	4	(17)	42
107	48	50	5	4
36	6	(5)	70	(35)
150	29	29	55	37
6	-	-	-	6
6,112	1,597	1,572	1,565	1,378
* הפרשי שער בגין אגרות חוב למסחר נכללו בשורת הפרשי שער				
88	40	(7)	43	12
84	49	27	5	3

הכנסות המימון, נטו עלו בשנת 2019 בשיעור של 8.6%. העליה נבעה, בעיקר, מעליה בסך של 464 מיליון ש"ח ברווח מפעילות שוטפת ומעליה בסך של 191 מיליון ש"ח ברווחים ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב, אשר קוזזו בשל ירידה בסך של 72 מיליון ש"ח בהתאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים ומיידה בסך של 44 מיליון ש"ח בהשפעת מדד המחירים לצרכן.

שיעורי הכנסה והוצאה. בנספח 1 מוצגות הכנסות ריבית, נטו, בגין הפעילות המאזנית. לצורך הסבר פער הריבית הכולל של הבנק, יש להוסיף את השפעת הפעילות בנגזרים שאינם למסחר (ללא התאמות לשווי הוגן והפרשי שער).

פער הריבית כולל בנגזרים שאינם למסחר הגיע בשנת 2019 לשיעור של 2.04% לעומת 2.18% בשנת 2018.

הכנסות המימון, נטו עלו ברבעון הרביעי של שנת 2019, בשיעור של 1.7% לעומת הרבעון המקביל אשתקד, ובשיעור של 1.9% לעומת הרבעון השלישי של שנת 2019.

פער הריבית מהפעילות המאזנית הגיע ברבעון הרביעי של שנת 2019 לשיעור של 2.45%, לעומת 2.47% ברבעון המקביל אשתקד ולעומת 2.38% ברבעון השלישי של השנה.

פער הריבית כולל נגזרים שאינם למסחר הגיע ברבעון הרביעי של שנת 2019 לשיעור של 2.08%, לעומת 2.05% ברבעון המקביל אשתקד ולעומת 2.06% ברבעון השלישי של השנה.

התפתחות הכנסות מריבית, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

לשנה שהסתיימה ב- 31 בדצמבר		
שינוי	2018	2019
במיליוני שקלים חדשים		
%-ב		
פעילות ישראל:		
משקי בית	1,740	1,959
12.6		
בנקאות פרטית	79	84
6.3		
עסקים קטנים וזעירים	1,451	1,563
7.7		
עסקים בינוניים	297	324
9.1		
עסקים גדולים	715	744
4.1		
גופים מוסדיים	34	42
23.5		
מגזר ניהול פיננסי	321	260
(19.0)		
סך-כל פעילות ישראל	4,637	4,976
7.3		
פעילות חו"ל:		
אנשים פרטיים	168	123
(26.8)		
פעילות עסקית	680	709
4.3		
אחר	41	85
107.3		
סך-כל פעילות חו"ל	889	917
3.1		
סך-הכל	5,526	5,893
6.6		

לפרטים בדבר ההכנסות מפעילויות למסחר, ראו להלן "מגזר ניהול פיננסי (פעילות בישראל)".

הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בסך של 690 מיליון ש"ח בשנת 2019, לעומת סך של 540 מיליון ש"ח בשנת 2018, עליה בשיעור של 27.8%. העליה בהוצאה להפסדי אשראי בשנת 2019 נבעה, בעיקר, מעליה בהוצאות בגין הפרשה פרטנית.

לפרטים נוספים, ראו להלן "האשראי לציבור" וכן "סיכוני אשראי" בפרק ג' להלן. לפרטים בדבר מרכיבי ההוצאות בגין הפסדי אשראי, ראו ביאור 31 לדוחות הכספיים.

הגידול בהוצאה נבע מעליה בסך של 92 מיליון ש"ח בהוצאה בבנק מרכזית דיסקונט (בעיקר עליה בהוצאה על בסיס פרטני, הנובעת הן מעליה בהפרשות להפסדי אשראי בגין לקוחות עסקיים מסויימים שחלה ירידה בכושר החזר שלהם והם סווגו כחובות פגומים, והן גידול בהוצאות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, בגין לקוחות שסווגו כבעייתיים) ומעליה בסך של 50 מיליון ש"ח בהוצאה באי די בי ניו יורק (בעיקר בשל עליה בהפרשה הקבוצתית הנובעת מגידול באשראי התקין וכן, בשנת 2018, מהשפעת שינוי בשיעור ההפרשה).

ההתפתחות השנתית של ההוצאות בגין הפסדי אשראי

2018	2019
במיליוני שקלים חדשים	
על בסיס פרטני	
שינוי בהפרשה	126
18	
מחיקות ברוטו	275
366	
גביות	(220)
(307)	
סך הכל פרטני	181
77	
על בסיס קבוצתי	
שינוי בהפרשה	168
107	
מחיקות ברוטו	602
570	
גביות	(261)
(214)	
סך הכל קבוצתי	509
463	
סך-הכל	690
540	
שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי ביחס ליתרה הממוצעת של אשראי לציבור	
0.34%	0.40%

ההתפתחות הרבעונית של ההוצאות בגין הפסדי אשראי

2018				2019			
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי
במיליוני שקלים חדשים							
על בסיס פרטני							
(26)	(1)	31	14	(10)	18	34	84
שינוי בהפרשה							
134	76	64	92	65	70	62	78
מחיקות ברוטו							
(116)	(53)	(83)	(55)	(52)	(46)	(72)	(50)
גביות							
(8)	22	12	51	3	42	24	112
סך הכל פרטני							
על בסיס קבוצתי							
26	16	15	50	57	(2)	44	69
שינוי בהפרשה							
156	143	140	131	148	160	146	148
מחיקות ברוטו							
(62)	(52)	(44)	(56)	(67)	(64)	(62)	(68)
גביות							
120	107	111	125	138	94	128	149
סך הכל קבוצתי							
112	129	123	176	141	136	152	261
סך-הכל							
שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי ביחס ליתרה הממוצעת של אשראי לציבורי:							
0.29%	0.33%	0.31%	0.44%	0.33%	0.32%	0.35%	0.58%
השיעור ברבעון							
0.29%	0.31%	0.31%	0.34%	0.33%	0.32%	0.25%	0.40%
שיעור מצטבר מתחילת שנה							
הערה:							
(ו) על בסיס שנתי.							

לפרטים נוספים, ראו להלן "האשראי לציבור" ו-"סיכוני אשראי" בפרק ג' להלן.
העמלות הסתכמו בשנת 2019 בסך של 2,972 מיליון ש"ח, לעומת 2,851 מיליון ש"ח בשנת 2018, עליה בשיעור של 4.2%. הגידול בעמלות הושפע, בעיקר, מעליה בעמלות כרטיסי אשראי.

התפלגות העמלות

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
שינוי	2018	2019
במיליוני שקלים חדשים		
ניהול חשבון	480	470
(2.1)		
כרטיסי אשראי	1,267	1,406
11.0		
פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים	336	326
(3.0)		
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	149	153
2.7		
טיפול באשראי	177	182
2.8		
הפרשי המרה	136	133
(2.2)		
פעילות סחר חוץ	58	56
(3.4)		
הכנסות נטו משירות תיקי אשראי	6	5
(16.7)		
עמלות מעסקי מימון	157	163
3.8		
עמלות אחרות	85	78
(8.2)		
סך-כל העמלות	2,851	2,972
4.2		

הוצאות משכורות והוצאות נלוות הסתכמו בשנת 2019 בסך של 3,343 מיליון ש"ח, לעומת 3,385 מיליון ש"ח בשנת 2018, ירידה בשיעור של 1.2%. (לפרטים נוספים אודות מרכיבי הסעיף, ראו ביאור 6 לדוחות הכספיים). בניטרול השפעת רכיבים מסויימים, כמפורט להלן, הייתה נרשמת ירידה בשיעור של 0.1%.

פירוט ההשפעה של רכיבים מסויימים על הוצאות משכורות והוצאות נלוות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2018	2019	שינוי
במיליוני שקלים חדשים			
באחוזים			
משכורות והוצאות נלוות - כפי שדווח	3,385	3,343	(1.2)
מענקים	(299)	(285)	
מענק חד פעמי בבנק מרכנתיל דיסקונטי	(56)	-	
ביטול הפרשות עודפות (ראו ביאור 8 ג' 2)	31	-	
משכורות והוצאות נלוות - בניטרול רכיבים מסויימים	3,061	3,058	(0.1)

הערה:

(ו) בגין ניתוק הצמדת תנאי השכר בבנק מרכנתיל דיסקונט לתנאים בבנק לאומי, ראו "ההון האנושי" להלן.

ההתפתחות הרבעונית של הוצאות משכורות והוצאות נלוות, תוך פירוט ההשפעה של רכיבים מסויימים

2018				2019			
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי
במיליוני שקלים חדשים							
818	838	826	903	847	857	824	815
(59)	(83)	(82)	(75)	(69)	(94)	(64)	(59)
-	-	-	(56)	-	-	-	-
31	-	-	-	-	-	-	-
790	755	744	772	778	763	760	756

הערה:

(ו) בגין ניתוק הצמדת תנאי השכר בבנק מרכנתיל דיסקונט לתנאים בבנק לאומי, ראו "ההון האנושי" להלן.

הוצאות אחרות הסתכמו בסך של 1,858 מיליון ש"ח בשנת 2019, לעומת סך של 1,724 מיליון ש"ח בשנת 2018, עליה בשיעור של 7.8%. העליה נובעת בעיקר מהגורמים הבאים:

- עליה בסך של 60 מיליון ש"ח בהטבות לזמן ארוך, אשר נובעת מהפסדים אקטואריים השנה לעומת רווחים אקטואריים בשנת 2018;
 - עליה בסך של 68 מיליון ש"ח בעמלות, שהושפעו, בעיקר, מהרחבת הפעילות בכאל, בפרט בתחום המועדונים (שופרסל).
- לפרטים נוספים, ראו ביאור 7 לדוחות הכספיים.

השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע

ההוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע כוללות שכר עבודה ונלוות, מיקור חוץ, רכישות או רשיונות שימוש, פחת בגין ציוד ומבנים והוצאות אחרות - הוצאות תקשורת, הוצאות אחזקת מבנים וציוד וכיוצ"ב. סך ההוצאות מוצג בחלוקה בין תוכנה, חומרה ואחר - הכולל הוצאות מינהלה, אחזקה ושירותי מחשב, אבטחת מידע וכיוצ"ב.

יתרת נכסי מערך טכנולוגיות המידע מוצגת בחלוקה בין תוכנה, חומרה ואחר - בעיקר מבנים המשמשים את מערך טכנולוגיות המידע. הקצאת עלויות שכר עבודה ונלוות נעשתה בהתאם לשיוך ליחידות המשנה. הקצאת עלויות פחת מבנים והוצאות אחזקה נעשתה על פי יחס שטחים. לפרטים בדבר המדיניות החשבונאית שיושמה בהיוון עלויות תוכנה, ראו ביאור 1 ד' 12 לדוחות הכספיים. יצוין כי עצם הקצאת עלויות הרכישה ורשיונות השימוש בין תוכנה וחומרה נעשתה על פי אומדן, שכן במערכות החומרה משולבים מרכיבי תוכנה הנדרשים להפעלתן. עוד יצוין כי הקצאת העלויות העקיפות והנלוות השונות לרכיבים העיקריים (תוכנה, חומרה ואחר) נעשתה על פי אומדן.

השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע

31 בדצמבר 2018				31 בדצמבר 2019			
תוכנה	חומרה	אחר	סך-הכל	תוכנה	חומרה	אחר	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים							
הוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע כפי שנכללו בדוח רווח והפסד:							
164	82	32	278	179	72	13	264
הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות ⁽¹⁾							
125	4	-	129	117	3	-	120
הוצאות בגין רכישות או רשיונות שימוש שלא הונו לנכסים							
52	25	17	94	47	28	23	98
הוצאות בגין מיקור חוץ							
285	77	8	370	223	87	8	318
הוצאות בגין פחת							
85	30	110	225	87	21	103	211
הוצאות אחרות							
711	218	167	1,096	653	211	147	1,011
סך-הכל							
תוספות לנכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נזקפו כהוצאה:							
87	-	-	87	82	-	-	82
עלויות בגין שכר עבודה ונלוות							
234	-	-	234	198	-	-	198
עלויות בגין מיקור חוץ							
96	7	-	103	66	20	-	86
עלויות רכישה או רשיונות שימוש							
20	54	7	81	27	43	11	81
עלות ציוד, בניינים ומקרקים							
437	61	7	505	373	63	11	447
סך-הכל							
יתרת נכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע :							
995	181	144	1,320	883	191	149	1,223
סך-הכל עלות מופחתת							
747	-	-	747	660	-	-	660
מזה: בגין שכר עבודה ונלוות							

הערה: (1) הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות שנכללו בדוח רווח והפסד כוללות גם, לצרכי הצגה בלוח זה, עלויות שסווגו החל מיום 1 בינואר 2018 ב"הוצאות אחרות".

התפתחויות ברווח הכולל

תמצית דוח על הרווח הכולל

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
שינוי	2018	2019
במיליוני שקלים חדשים		
באחוזים		
13.1	1,505	1,702
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק		
השינויים במרכיבי רווח כולל אחר, המיוחס לבעלי המניות של הבנק:		
	133	258
רווח כולל אחר, לפני מיסים ⁽¹⁾		
	23	(178)
השפעת המס המתייחס		
	156	80
רווח כולל אחר, המיוחס לבעלי המניות של הבנק, לאחר מיסים		
7.3	1,661	1,782
הרווח הכולל המיוחס לבעלי המניות של הבנק		

הערה: (1) לפרטים בדבר מרכיבי השינוי ברווח כולל אחר, ראו ביאור 10 לדוחות הכספיים.

הרווח הכולל האחר לאחר מיסים הסתכם בשנת 2019 בסך של 80 מיליון ש"ח. הסעיפים העיקריים הנכללים ברווח (הפסד) הכולל האחר הם:

- התאמות נטו בגין הצגת איגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן - בשנת 2019 חלה ירידה בתשואות איגרות החוב שהוחזקו על ידי קבוצת הבנק, אשר גרמה לרווח כולל אחר לאחר ייחוס מיסים בסך של 531 מיליון ש"ח;
- התאמות מתרגום דוחות כספיים של חברת הבת בניו יורק - בשנת 2019 חל תיסוף בשער החליפין של השקל ביחס לדולר בשיעור של 7.8% בהתאם, נרשם הפסד כולל אחר עקב ירידה בערך השיקלי של ההשקעה בחברה הבת, בסך של 283 מיליון ש"ח;
- התאמות בגין הטבות לעובדים - ההטבות לעובדים בגין זכויותיהם לאחר פרישה והטבות אחרות לזמן ארוך לעובדים פעילים, מחושבות, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, על פי שיעור היוון הנגזר מתשואות איגרות של ממשלת ישראל בתוספת מרווח ממוצע של איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי). לאור הירידה שחלה בשנת 2019 בתשואות איגרות החוב של ממשלת ישראל, גדל ההפסד האחר בשנת 2019, לאחר ייחוס מיסים, בסך של 175 מיליון ש"ח.

המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההון והלימות ההון התפתחות הנכסים וההתחייבויות

סך כל הנכסים הסתכם ביום 31 בדצמבר 2019 בסך של 259,823 מיליון ש"ח, לעומת 239,176 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018, עליה בשיעור של 8.6%.

ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים

שיעור השינוי	31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019	במיליוני שקלים חדשים	ב-%
נכסים				
	21,858	26,044	מזומנים ופקדונות בבנקים	19.2
	37,898	37,745	ניירות ערך	(0.4)
	164,804	180,467	אשראי לציבור, נטו	9.5
התחייבויות				
	188,916	201,450	פקדונות הציבור	6.6
	6,886	6,419	פקדונות מבנקים	(6.8)
	1,126	346	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	(69.3)
	8,476	13,129	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	54.9
	17,151	18,678	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	8.9
	17,669	19,193	סך-כל ההון	8.6

להלן יובאו פרטים בדבר האשראי לציבור, ניירות ערך ופקדונות הציבור.

האשראי לציבור

כללי. האשראי לציבור, נטו, הסתכם ביום 31 בדצמבר 2019 בסך של 180,467 מיליון ש"ח, לעומת 164,804 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018, עליה בשיעור של 9.5%. העליה מוסברת, בין היתר, במיזוג בנק מוניציפל (סך של 4,736 מיליון ש"ח). חלקו של האשראי לציבור, נטו, מסך כל המאזן הגיע בסוף שנת 2019 לשיעור של 69.5%, לעומת 68.9% בסוף שנת 2018.

לפרטים בדבר ניהול סיכוני האשראי ובכלל זה סיכוני אשראי בהלוואות לדיור, סיכון אשראי לאנשים פרטים וסיכון אשראי לענף בינוי ונדל"ן, ראו "סיכוני אשראי" בפרק ג' להלן. לפרטים בדבר איכות האשראי, ראו ביאור 31 לדוחות הכספיים. כמו כן, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים".

הרכב האשראי לציבור לפי מגזרי הצמדה

הרכב האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי הצמדה

שיעור השינוי	31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
שיעור השינוי	% מסך	% מסך	האשראי לציבור	האשראי לציבור	האשראי לציבור
	71.4	73.6	117,621	132,824	מטבע ישראלי לא צמוד
	9.9	10.2	16,295	18,348	מטבע ישראלי צמוד למדד
	18.7	16.2	30,888	29,295	מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ
9.5	100.0	100.0	164,804	180,467	סך-הכל אשראי לציבור, נטו

האשראי לציבור במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ ירד בשיעור של 5.2% לעומת 31 בדצמבר 2018. במונחים דולרים עלה האשראי במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ בסך של 235 מיליון דולר לעומת 31 בדצמבר 2018, עליה של 2.9%. סך כל האשראי לציבור, הכולל את האשראי במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ מחושב במונחים דולריים, עלה בשיעור של 11.0% לעומת 31 בדצמבר 2018.

הרכב האשראי לציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

התפתחות היתרות של האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

	31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019	שינוי במיליוני שקלים חדשים ב-%
פעילות ישראל:			
משקי בית*	62,042	69,211	11.6
בנקאות פרטית*	200	326	63.0
עסקים קטנים וזעירים	33,595	36,837	9.7
עסקים בינוניים	10,068	12,628	25.4
עסקים גדולים	37,156	39,529	6.4
גופים מוסדיים	733	676	(7.8)
סך-כל פעילות ישראל	143,794	159,207	10.7
פעילות חו"ל:			
אנשים פרטיים*	1,375	1,423	3.5
פעילות עסקית	21,909	22,361	2.1
סך-כל פעילות חו"ל	23,284	23,784	2.1
סך-הכל אשראי לציבור	167,078	182,991	9.5
הפרשה להפסדי אשראי	(2,274)	(2,524)	11.0
סך-הכל אשראי לציבור, נטו	164,804	180,467	9.5
*מזה - הלוואות לדיר	32,924	37,159	12.9

העמידה של הבנק ביעדי הלימות ההון אפשרו לבנק להאיץ את קצב צמיחת האשראי בשנים האחרונות. הגידול באשראי לציבור בשנת 2019 משקף את הצמיחה במיקודים שנקבעו בתוכנית האסטרטגית המועדקת. העליה באשראי למגזר עסקים בינוניים ולמגזר עסקים גדולים מוסברת, בעיקר, בהשפעת מיזוג בנק מוניציפל.

הרכב האשראי לציבור לפי ענפי משק

התפתחות סיכון האשראי הכולל, לפי ענפי משק עיקריים

	31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019	שינוי מסך הכולל	שינוי מסך הכולל	ענף
	במיליוני ש"ח %	במיליוני ש"ח %	במיליוני ש"ח %	במיליוני ש"ח %	
תעשייה	20,012	19,982	7.1	7.7	(0.1)
בינוי ונדל"ן - בינוי	28,763	31,382	11.2	11.1	9.1
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	21,478	22,973	8.2	8.3	7.0
מסחר	26,762	29,056	10.3	10.3	8.6
שירותים פיננסיים	24,151	24,224	8.6	9.3	0.3
אנשים פרטיים - הלוואות לדיר	35,889	41,203	14.7	13.9	14.8
אנשים פרטיים - אחר	63,541	69,385	24.7	24.6	9.2
ענפים אחרים	38,288	42,909	15.2	14.8	12.1
סך-הכל סיכון אשראי כולל לציבור	258,884	281,114	100.0	100.0	8.6

מהנתונים שהובאו לעיל עולה כי בשנת 2019 גדל סיכון האשראי הכולל לציבור ב-8.6% בהשוואה לסוף שנת 2018. הגידול חל בעיקר באשראי לאנשים פרטיים - אחר, אנשים פרטיים - הלוואות לדיר, בינוי ונדל"ן - בינוי ומסחר.

התפתחות סיכון אשראי בעייתי

לפרטים בדבר "סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים", ראו "סיכוני אשראי" בפרק ג' להלן.
להלן פרטים בדבר האשראי לציבור, כמפורט בביאור 31 לדוחות הכספיים:
אשראי פגום לציבור. האשראי המאזני הפגום לציבור (צובר ריבית ושאינו צובר ריבית) עמד ביום 31 בדצמבר 2019 על 1,814 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,633 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018, עליה בשיעור של 11.1%.
אשראי פגום לציבור שאינו צובר ריבית. האשראי הפגום לציבור שאינו צובר הכנסות ריבית, עמד ביום 31 בדצמבר 2019 על 1,166 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,011 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018, עליה בשיעור של 15.3%.

סיכון האשראי הכולל ושיעור האשראי הבעייתי בענפי משק עיקריים

ענף	31 בדצמבר 2019			31 בדצמבר 2018		
	סיכון אשראי כולל	מזה: סיכון אשראי בעייתי	שיעור סיכון	סיכון אשראי כולל	מזה: סיכון אשראי בעייתי	שיעור סיכון
	במיליוני ש"ח	%		במיליוני ש"ח	%	
תעשייה	19,982	4.3	856	20,012	4.3	658 ⁽¹⁾
בינוי ונדל"ן - בינוי	31,382	1.0	323	28,763	1.1	316
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	22,973	3.1	705	21,478	2.7	584
מסחר	29,056	3.6	1,048	26,762	2.5	677 ⁽¹⁾
שירותים פיננסיים	24,224	1.5	359	24,151	1.2	301
אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור	41,203	0.9	378	35,889	0.9	340
אנשים פרטיים - אחר	69,385	0.8	566	63,541	0.9	566
ענפים אחרים	42,909	2.0	843	38,288	1.8	688 ⁽¹⁾
סך-הכל ציבור	281,114	1.8	5,078	258,884	1.6	4,130
בנקים	5,188	0.7	37	5,721	1.2	69
ממשלות	29,904	-	-	29,768	-	-
סך-הכל	316,206	1.6	5,115	294,373	1.4	4,199

הערה:
(1) סווג מחדש - בעקבות טיוב נתונים בחברה בת.

בשנת 2019 עלה היחס בין סיכון האשראי הבעייתי לבין סיכון האשראי הכולל, בהשוואה לשנת 2018. בשנת 2019 חל גידול בשיעור החוב הבעייתי, בעיקר בענפים מסחר, תעשייה ובינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן.

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי. יתרת ההפרשה להפסדי אשראי, הכוללת הפרשה על בסיס קבוצתי והפרשה על בסיס פרטני, לא כולל בגין סיכון אשראי חוץ מאזני, הגיעה ביום 31 בדצמבר 2019, לסך של 2,524 מיליון ש"ח ומהווה 1.38% מהאשראי לציבור, לעומת יתרת הפרשה בסך של 2,274 מיליון ש"ח, שהיוותה 1.36% מהאשראי לציבור, ביום 31 בדצמבר 2018.
יתרת ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי. יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי פגום לציבור אשר נבדק על בסיס פרטני עמדה ביום 31 בדצמבר 2019 על 307 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-223 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018.
יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי. יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי, למעט הלוואות לדיוור, עמדה ביום 31 בדצמבר 2019 על 2,010 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,864 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018, המהווה גידול בהפרשה השוטפת בסך של 146 מיליון ש"ח, שיעור של כ-7.8%. הגידול נבע, בעיקר, מגידול ביתרות האשראי, משינויים בשיעורי ההפרשה ומשינויים בתמהיל האשראי.

מאפייני סיכון של תיק האשראי לציבור

התפלגות ההוצאות ושיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי בענפי המשק השונים ביחס ליתרת האשראי לציבור באותם ענפים

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר				
2018		2019		
הוצאה להפסדי אשראי (ביטול הוצאה)	שיעור ההוצאה (ביטול הוצאה)	הוצאה להפסדי אשראי (ביטול הוצאה)	שיעור ההוצאה (ביטול הוצאה)	
במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח	%	ענף
41	0.3	44	0.4	תעשייה
26	0.2	73	0.5	בינוי ונדל"ן - בינוי
(51)	(0.3)	(36)	(0.2)	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
(28)	(0.1)	149	0.7	מסחר
135	6.3	(34)	(1.8)	מידע ותקשורת
(1)	(0.0)	(13)	(0.1)	שירותים פיננסיים
56	0.2	168	0.5	ענפים אחרים
178	0.2	351	0.3	סך-הכל מסחרי
23	0.1	27	0.1	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
339	1.1	312	0.9	אנשים פרטיים - אחר
540	0.34	690	0.40	סך - הכל הוצאות בגין הפסדי אשראי

מהנתונים שהובאו לעיל עולה כי העליה בהוצאה בגין הפסדי אשראי בשנת 2019 התמקדה בענפים מסחר ובינוי ונדל"ן - בינוי. מנגד, חלה ירידה בהוצאה בענפים מידע ותקשורת, אנשים פרטיים - אחר ושירותים פיננסיים.

התפתחות האשראי לציבור, כולל סיכון אשראי חוץ מאזני, לפי גודל לווא (מאוחד)

כ-99.4% מהלווים קיבלו אשראי שאינו עולה על 1.2 מיליון ש"ח. האשראי שהועמד לקבוצה זו מהווה 38.6% מסך כל האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2019, לעומת 39.0% ביום 31 בדצמבר 2018. מדרגות האשראי שבין 1.2 מיליון ש"ח עד 200 מיליון ש"ח מהוות כ-45.2% מסך כל האשראי ליום 31 בדצמבר 2019, לעומת 43.7% ביום 31 בדצמבר 2018. ל-91 הלווים הגדולים ביותר, במדרגות האשראי שבין 200 מיליון ש"ח לבין 5,656 מיליון ש"ח, ניתן אשראי המהווה כ-16.2% מסך כל האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2019, לעומת 80 לווים שהאשראי שניתן להם היווה 17.3% מסך האשראי ליום 31 בדצמבר 2018. לפרטים בדבר מדרגות אשראי מעל 800 מיליון ש"ח, ראו "נספחים לדוח השנתי" - נספח מס' 7, סעיף 3. לפרטים נוספים, ראו "סיכוני אשראי", בפרק ג' להלן, וכן "סיכון אשראי" במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים".

הנפקת כתיבת התחייבות צמודי אשראי. הבנק הנפיק כתיבת התחייבות צמודי אשראי (CLN credit linked note), שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2019 כ-193 מיליון ש"ח, המוצגים במסגרת "איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים".

שטר חוב צמוד אשראי הינו מכשיר פיננסי המקושר לנכס חוב קיים בבנק, של ישות משפטית צד ג' ונושא את סיכון האשראי של אותה ישות. רוכש השטר מקבל על עצמו את הסיכון הגלום בנכס החוב. הבנק מתחייב לפרוע את סכום ההתחייבות (וכן ריבית על פי תנאי השטר), כשהתחייבות הבנק מותנית באי התממשות הסיכון הגלום בנכס החוב. התשלום על ידי הבנק לרוכש השטר לא יבוצע אם נכס הבסיס אליו הוא מוצמד יהיה במצב של אי תשלום, והפרעון למחזיק השטר יהיה רק בגין סכומים שהצליח לגבות בגין נכס החוב. המוצר נחשב לביטחון המותר בניכוי בחישוב חבות לקוח לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313. כמו כן, הוא נחשב לביטחון פיננסי כשיר בהתאם לסעיפים 145 עד 147 להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 203.

ניירות ערך

כללי. ניירות הערך בתיק הנוסטרו הסתכמו בסך של 37,745 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019, לעומת 37,898 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018, ירידה בשיעור של 0.4%.

להלן ניירות הערך בתיק הנוסטרו של קבוצת דיסקונט, שההשקעה בהם ליום 31 בדצמבר 2019 היוותה שיעור של 5% או למעלה מזה מכלל התיק: "ממשלתית משתנה 1121", "ממשלתית שקלית 0324", "ממשלתית שקלית 0323" ו-"ממשלתית משתנה 520", שהגיעו לכ-7.6%, לכ-6.5%, לכ-5.7% ולכ-5.4% מכלל התיק, בהתאמה.

ליום 31 בדצמבר 2019, כ-67.5% מהתיק מושקע באיגרות חוב ממשלתיות, כ-19.7% מהתיק מושקע בניירות ערך מגובי משכנתאות ובסוכנויות, וכ-1.8% מהתיק מושקע באיגרות חוב של סוכנויות הפועלות בחסות ממשלת ארה"ב (GSE). לפרטים בדבר השקעות הבנק באיגרות חוב, לפי ענפי משק, ראו "נספחים לדוח השנתי", נספח 6, סעיפים 1-3. לפרטים בדבר התפלגות ההשקעה באיגרות חוב ממשלתיות, לפי ממשלות עיקריות, ראו "נספחים לדוח השנתי" - נספח 7, סעיף 4.

מדיניות ניהול תיקי הנוסטר. תיקי הנוסטר של הבנק ושל חברות הבת משמשים ככלי מרכזי בניהול סיכוני הריבית והבסיס, ניהול כרית המזילות ופיזור סיכוני האשראי לענפים ומדינות בהם רמת החשיפה של תיק האשראי הבנקאי נמוכה. התיקים מנוהלים בראיה כוללת של מאזן הבנק, במטרה למקסם את הכנסות הריבית, תחת מגבלות סיכון שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק והדירקטוריונים של חברות הבת. הוועדה לניהול נכסים והתחייבויות היא הגורם המאשר את חשיפות הריבית והבסיס במאזן הבנק. השקעות בהן יש מרכיב של סיכון אשראי מנוהלות במסגרת מדיניות השקעות קבוצתית, שהציבה מטרות ומגבלות פיזור והגדירה תחומי התמחות לכל אחת מחברות הקבוצה. בשנת 2019 חל גידול בתיק ניירות הערך של הבנק בשיעור של 10.3%, הנובע ברובו מגידול באג"ח ממשלת ישראל וממשלות זרות. ההשקעות התבצעו בהתאם לעקרונות שפורטו לעיל.

שינויים בשווקים לאחר תאריך המאזן. לאחר תאריך המאזן, חלו שינויים במחירי ניירות ערך בשווקים. הבנק ביצע בחינה של שווי ניירות הערך הסחירים שמחזיקה הקבוצה, ליום 8 במרס 2020. הבדיקה העלתה כי מחירי מרבית איגרות החוב עלו העליה האמורה תשפיע בעיקר על קרן ההון. לעומת זאת, במחירי המניות חלו ירידות, אשר ההפסד בגין יירשם בדוח רווח והפסד ברבעון הראשון של שנת 2020, אולם הסכום הכולל אינו מהותי.

הרכב תיק ניירות הערך לפי מגזרי הצמדה

הרכב תיק ניירות הערך לפי מגזרי הצמדה

שיעור השינוי	31 בדצמבר	
	2018	2019
במיליוני שקלים חדשים		
ב-%		
מטבע ישראלי לא צמוד	19,734	20,486
3.8		
מטבע ישראלי צמוד למדד	1,544	685
(55.6)		
מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ	15,581	15,594
0.1		
מניות - פריטים שאינם כספיים	1,039	980
(5.7)		
סך-הכל	37,898	37,745
(0.4)		

ניירות ערך במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ עלו בשיעור של 0.1% לעומת 31 בדצמבר 2018. במונחים דולריים עלו ניירות הערך במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ בסך של 355 מיליון דולר, עליה של 8.5% לעומת 31 בדצמבר 2018. סך כל ניירות הערך, הכוללים את ניירות הערך במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ כשהם מחושבים במונחים דולריים, עלו בשיעור של 3.1% לעומת 31 בדצמבר 2018.

הרכב תיק ניירות הערך לפי הסיווג לתיקים

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מסווגים ניירות הערך כלהלן: איגרות חוב המוחזקות לפדיון, איגרות חוב זמינות למכירה, השקעה במניות שאינן למסחר וניירות ערך למסחר.

הרכב ההשקעות בניירות ערך לפי הסיווג לתיקים

31 בדצמבר 2018			31 בדצמבר 2019		
הערך במאזן	שווי הוגן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן	שווי הוגן	עלות מופחתת (במניות-עלות)
במיליוני שקלים חדשים					
איגרות חוב					
מוחזקות לפדיון	6,722	6,791	6,722	4,753	4,998
זמינות למכירה	27,950	27,950	28,167	29,562	29,562
למסחר	2,187	2,187	2,194	2,450	2,450
מניות					
שאינו למסחר	980	980	980	967	967
למסחר	59	59	65	13	13
סך-הכל ניירות ערך	37,898	37,967	38,128	37,745	37,990
					37,233

איגרות חוב קונצרניות (לא כולל איגרות חוב מגובות משכנתאות ונכסים). תיק איגרות חוב זמינות למכירה (2018 - ניירות ערך זמינים למכירה) של קבוצת דיסקונט ליום 31 בדצמבר 2019, כולל השקעה באיגרות חוב קונצרניות בסכום של 3,601 מיליון ש"ח (מזה סך של 955 מיליון ש"ח המוחזק על ידי אי די בי ניו יורק), לעומת סך של 3,488 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018, עליה של 3.2%. לפרטים בדבר רווחים (הפסדים) שטרם מומשו הכלולים ביתרת איגרות החוב האמורות, ראו ביאור 12 לדוחות הכספיים.

נתונים לפי ענפי משק. לפרטים בדבר נתונים לפי ענפי משק של איגרות חוב זמינות למכירה, איגרות חוב מוחזקות לפדיון ואיגרות חוב למסחר, ראו "נספחים לדוח השנתי" - נספח 6, סעיף 1.

ירידת ערך של איגרות חוב מוחזקות לפדיון. לפרטים בדבר הפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של איגרות חוב מוחזקות לפדיון, אשר נמצאות בפוזיציית הפסד, ראו ביאור 12 ג' לדוחות הכספיים.

השקעות בניירות ערך מגובי משכנתאות ונכסים

כללי. תיק ניירות הערך של קבוצת דיסקונט ליום 31 בדצמבר 2019 כולל השקעה באיגרות חוב מגובות משכנתאות ונכסים בסכום של 7,444 מיליון ש"ח לעומת 7,383 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018. הסכום כולל השקעה באיגרות חוב מגובות משכנתא בסכום של 6,857 מיליון ש"ח, אשר מוחזקות בידי אי די בי ניו יורק, לעומת סך של 7,197 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018, ירידה של 4.7%. כ-92.8% מאיגרות החוב מגובות המשכנתא, מורכבות מאיגרות חוב של סוכנויות פדרליות שונות (Freddie Mac, Fannie Mae, Ginnie Mae) בדרוג AA-AAA בארצות הברית. ההשקעה באיגרות החוב האמורות אינה כוללת חשיפה לשוק ה-Subprime.

ליום 31 בדצמבר 2019, כלל תיק ניירות ערך מגובי משכנתאות ונכסים רווחים שטרם מומשו, נטו, בסך של 2 מיליון ש"ח, לעומת הפסדים בסך של 169 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018.

הסוכנויות הפועלות בחסות ממשלת ארה"ב. פאני מיי ופרדי מאק הינן סוכנויות הפועלות בחסות ממשלת ארה"ב (GSE - Government Sponsored Enterprises) לפי צ'ארטר שניתן על ידי הקונגרס האמריקאי (להלן: "הסוכנויות"), ומטרתן היא להעניק נזילות ויציבות לשוקי הדיור והמשכנתאות בארצות הברית. בכדי להשיג מטרה זו, סוכנויות אלה פועלות בשוק המשני של המשכנתאות. במקום להעמיד הלוואות לדיור ישירות לצרכנים, סוכנויות אלה פועלות עם בנקים למשכנתאות, מתווכים ושותפויות אחרות הפועלים בשוק המשכנתאות הראשוני, בכדי להבטיח שיהיו להם מקורות למתן הלוואות לרוכשי דיור בשערי ריבית שיוכלו לעמוד בהם. הסוכנויות ממנות את השקעותיהן בשוק המשכנתאות בעיקר על ידי הנפקת איגרות חוב בשוק המקומי ובשוק הבינלאומי.

כל ניירות הערך מגובי המשכנתאות (MBS) של הסוכנויות המוחזקים בידי אי די בי ניו יורק עומדים בתנאים שלהם. בנוסף לפאני מיי ופרדי מאק, ה-Federal Home Loan Bank (FHLB) הינה סוכנות שלישית הפועלת בחסות ממשלת ארה"ב, שייעודה לספק נזילות ויציבות לבנקים האמריקאיים החברים בה.

CLO. אי די בי ניו יורק מחזיק איגרות חוב מובטחות מסוג CLO, בסך כולל של כ-490 מיליון ש"ח. ניירות הערך כאמור מדורגים בדירוג AA-AAA, על ידי סוכנות דירוג אחת לפחות. הבנק מחזיק איגרות חוב מסוג CLO, בסך של 572 מיליון ש"ח. ניירות הערך כאמור מדורגים בדירוג AA-AAA. לפרטים, ראו ביאור 12 לדוחות הכספיים.

פרטים בדבר ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה

כללי. לפרטים בדבר בחינת ירידת ערך של ניירות ערך, ראו להלן "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים" וביאור 1 ד' 5 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר אימוץ תקן FSP FAS 115-2, ראו ביאור 1 ג' 6 לדוחות הכספיים.

בהתבסס על בחינת ירידת הערך של ניירות הערך האמורים ליום 31 בדצמבר 2019, העריכה הנהלת הבנק, ובמקרים הרלבנטיים, בהתבסס על הערכת הנהלת חברת הבת הרלבנטית, כי ירידת הערך הינה זמנית.

לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018, ההפסדים שנצברו וטרם מומשו בגין ניירות ערך מגובי משכנתאות ונכסים זמינים למכירה, הסתכמו בסך כולל של 28 מיליון ש"ח ו-159 מיליון ש"ח, בהתאמה. לפרטים בדבר הפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך של ניירות ערך זמינים למכירה, אשר נמצאים בפוזיציית הפסד, ראו ביאור 12 ה' לדוחות הכספיים.

התאמות בגין הצגת איגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן

יתרת ההתאמות המוצגת בהון בגין הצגת איגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן, כולל בגין השאלות, הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2019 בסך של 573 מיליון ש"ח רווחים שטרם מומשו לפני השפעת המס, לעומת הפסדים שטרם מומשו לפני השפעת המס בסך של 226 מיליון ש"ח (בגין ניירות ערך זמינים למכירה) ליום 31 בדצמבר 2018.

נכסי לקוחות

פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמו בסך של 201,450 מיליון ש"ח, לעומת סך של 188,916 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018, עליה בשיעור של 6.6%. העליה מוסברת, בין היתר, במיזוג בנק מוניציפל (סך של 4,073 מיליון ש"ח).

הרכב פקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה

שיעור השינוי ב-%	31 בדצמבר 2018		31 בדצמבר 2019		מטבע ישראלי לא צמוד
	מסך פקדונות הציבור	במיליוני ש"ח	מסך פקדונות הציבור	במיליוני ש"ח	
8.7	65.6	123,985	66.9	134,716	מטבע ישראלי לא צמוד
(4.7)	2.6	4,839	2.3	4,611	מטבע ישראלי צמוד למדד
3.4	31.8	60,092	30.8	62,123	מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ
6.6	100.0	188,916	100.0	201,450	סך-הכל פקדונות הציבור

פקדונות הציבור במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ עלו בשיעור של 3.4% לעומת 31 בדצמבר 2018. במונחים דולריים עלו פקדונות הציבור במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ בסך של 1,942 מיליון דולר, עליה של 12.1% לעומת 31 בדצמבר 2018. סך כל פקדונות הציבור, הכוללים את הפקדונות במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ מחושבים במונחים דולריים, עלו בשיעור של 9.4% לעומת 31 בדצמבר 2018.

התפתחות היתרות של פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

שינוי ב-%	31 בדצמבר 2018		31 בדצמבר 2019		פעילות ישראל:
	במיליוני שקלים חדשים	2018	במיליוני שקלים חדשים	2019	
1.8	73,951	75,312	משקי בית		
(2.4)	16,765	16,368	בנקאות פרטיות		
8.9	33,994	37,022	עסקים קטנים וזעירים		
28.1	5,925	7,590	עסקים בינוניים		
7.0	18,968	20,305	עסקים גדולים		
38.6	13,044	18,076	גופים מוסדיים		
7.4	162,647	174,673	סך-כל פעילות ישראל		
			פעילות חו"ל:		
(1.8)	9,216	9,047	אנשים פרטיים		
4.0	17,053	17,730	פעילות עסקית		
1.9	26,269	26,777	סך-כל פעילות חו"ל		
6.6	188,916	201,450	סך-הכל		

סך כל האשראי לציבור, נטו, ביחס לפקדונות הציבור היווה ביום 31 בדצמבר 2019 כ-89.6%, לעומת 87.2% בסוף שנת 2018. **פיקדונות הציבור של שלושת קבוצות המפקידים הגדולות**, הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2019, בסך של 4,725 מיליון ש"ח. **ניירות ערך המוחזקים עבור לקוחות**. ביום 31 בדצמבר 2019, עמדה יתרת ניירות ערך המוחזקים בבנק עבור לקוחות על סך של כ-191.47 מיליארד ש"ח, כולל סך של כ-1.61 מיליארד ש"ח ניירות ערך לא סחירים, לעומת סך של כ-173.41 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018, אשר כלל סך של כ-3.21 מיליארד ש"ח ניירות ערך לא סחירים, עליה של כ-10.4%. לפרטים בדבר הכנסות מפעילות בניירות ערך, ראו ביאור 4 לדוחות הכספיים. בנוסף, יתרת ניירות ערך שהוחזקו בבנק מרכנתיל דיסקונט עבור לקוחותיו עמדה ביום 31 בדצמבר 2019 על סך של 11.71 מיליארד ש"ח, לעומת 9.99 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018, עליה של 17.2%. **ניהול תיקי השקעות**. ביום 31 בדצמבר 2019, ניהלה תפנית תיקי השקעות בשווי כספי כולל של כ-8,539 מיליון ש"ח, לעומת כ-7,459 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018, עליה של 14.5%. הגידול מוסבר בעליות בשוק ההון ובגיוס לקוחות. **ייעוץ פנסיוני**. הצבירה הכוללת בגין כל הלקוחות המיועצים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, הסתכמה בכ-19.6 מיליארד ש"ח, לעומת 15.9 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018, עליה של 21.3%. הגידול מוסבר בעליות בשוק ההון ובגיוס לקוחות.

הון והלימות ההון

ההוראות. ההוראות בדבר "כללי באזל III", אשר חלות מיום 1 בינואר 2014, כוללות דרישה לעמידה ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי של 9% ויחס הון כולל של 12.5% וכן התייחסות מפורטת באשר להוראות המעבר. לפרטים בדבר השפעת הדרישה בעניין הלוואות לדיר, ראו ביאור 25 סעיף 1 (ב) לדוחות הכספיים.

הנפקות של מכשירי הון. מכשירי הון שניתן להנפיק בהתאם להוראות באזל III, כוללים מנגנונים ל"ספיגת הפסדים" בין בהמרה למניות ובין במחיקה (חלקית או מלאה) של מכשירי הון.

הוראות המעבר. בהתאם להוראות המעבר, מכשירי הון שאינם מוכרים עוד כהון פיקוחי, הוכרו החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013 ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים, עד ליום 1 בינואר 2022. בהתאם לאמור, התקרה בשנת 2019 עומדת על 30%. ההכרה במכשירים כאמור הינה כסכום הנמוך בין התקרה כאמור לבין סכומם המופחת של המכשירים עצמם.

היערכות הבנק. הבנק ערך תוכנית מפורטת לעמידה ביעדי הון, שהם לפחות ברמת ההון שנקבעה במדיניות המפקח על הבנקים ובלוחות הזמנים שפורסמו על ידו, והוא פועל ליישומה.

הקלות בגין תוכנית ההתייעלות. הפיקוח על הבנקים אישר לבנק הקלות בגין תוכניות התייעלות 2016 ו-2018. לפרטים נוספים, ראו לעיל "ההתייעלות המערכת הבנקאית", ביאור ח' ו-ט' וביאור 1 ג' ו-ד' לדוחות הכספיים. ללא ההקלות כאמור, היה יחס הון עצמי רובד 1 מסתכם ב-10.22% (במקום 10.31%). לפרטים נוספים, ראו ביאור 1 ג' ו-ט' לדוחות הכספיים.

השפעת רכישת בנק מוניציפלי. ההשפעה של רכישת בנק מוניציפלי על יחס הון עצמי רובד 1, הסתכמה בירידה של כ-0.13%. **הנפקת כתבי התחייבות נדחים (סדרה ו').** הנפקת כתבי התחייבות באמצעות חברת מנפיקים בחודש אוקטובר 2019 הגדילה את יחס ההון הכולל ב-0.67%.

פרעון מוקדם של שטרי הון נדחים (סדרה 1). בהתאם לתנאי שטרי הון, כמפורט להלן בביאור 25 יג' לדוחות הכספיים, ביום 20 בפברואר 2020 הודיעה מנפיקים על פדיון מוקדם מלא של שטרי הון הנדחים (סדרה 1), ביום 20 באפריל 2020, לאחר שהמפקחת על הבנקים נתנה את אישורה לביצוע הפדיון המוקדם האמור. הכל כמפורט בדוח מיידי מיום 20 בפברואר 2020 של מנפיקים (מס' אסמכתא 017649-01-2020). אילו הפדיון המוקדם היה מתבצע ביום 31 בדצמבר 2019, היה יחס ההון הכולל יורד ב-0.67%.

לפרטים בדבר רכישת ביטוח לסיכונים אשראי, לרבות ערבויות, ראו "מגזר עסקים גדולים (פעילות בישראל) - פרטים נוספים".
לפרטים נוספים, ראו "באזל III" במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים".

יעד הון עצמי רובד 1

המדיניות שאושרה על ידי הדירקטוריון, המבטאת את התיאבון לסיכון של הבנק, הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהשיעור הנדרש על פי תוצאת ה-ICAAP ועל פי תרחיש קיצון מערכת.

ביום 22 בדצמבר 2019, אימץ הדירקטוריון, על יסוד הליכי ה-ICAAP וה-SREP, יעד הון עצמי רובד 1 מינימלי ברמה של 9.9% בשנת 2020.

תכנון ההון

במסגרת תהליך תכנון ההון נקבעו יעדי ההון של תוכנית העבודה, במתווה המאפשר הגעה ליעדי הדירקטוריון, תוך שמירת כרית הון למקרה של תנודות בלתי צפויות בעלות השפעה על יחס ההון, ומהם נגזר תקציב נכסי הסיכון. הקצאת נכסי הסיכון בין היחידות העסקיות וחברות הבת תואמת לתכנון האסטרטגי, תוך אופטימיזציה של התשואה להון של הקבוצה.

במתווה ההון נלקחים פרמטרים שונים המשפיעים על יחסי ההון, כגון: הנחת רווחיות בהלימה לתקציב נכסי הסיכון, חלוקת דיבידנד, שינויים בקרנות ההון השונות, התאמות פיקוחיות והפחתות בהתאם להוראות מעבר. הבנק בוחן מספר תרחישים להגעה ליחסי ההון שנקבעו.

במסגרת תהליך ניהול ההון, הבנק בוחן באופן שוטף את יכולת העמידה ביעדי ההון הפנימיים שקבע הדירקטוריון ובתוכנית העבודה. במידה ויחס ההון החזוי רחוק מהתכנון (בשיעור שנקבע מראש), מתקיים דיון הנהלה לבחינת הצעדים הנדרשים לעמידה במתווה שנקבע - צעדים כגון צמצום נכסי סיכון, שימוש בכרית ההון ועוד.

לפרטים נוספים, ראו "הלימות ההון" במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים". המסמך עומד לעיון יחד עם הדוח השנתי של הבנק לשנת 2019 (דוח זה) באתר הבנק, באתר מג"א של רשות ניירות ערך, ובאתר מאי"ה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ.

מרכיבי ההון

סך-כל ההון של הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, הסתכם בסך של 19,193 מיליון ש"ח, לעומת 17,669 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018, עליה בשיעור של 8.6%. העליה נובעת, בעיקר, מהרווח השנה.

ההון המיוחס לבעלי המניות של הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, הסתכם בסך של 18,678 מיליון ש"ח, לעומת 17,151 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018, עליה בשיעור של 8.9%.

השינוי בהון המיוחס לבעלי המניות של הבנק בשנת 2019 הושפע, בין היתר, מהרווח הנקי השנה, מעליה בסך של 531 מיליון ש"ח בהתאמות בגין איגרות חוב זמינות למכירה, מהפסד אקטוארי, נטו, בסך של 175 מיליון ש"ח ומהפסדים בהתאמות מתרגום דוחות כספיים בסך של 283 מיליון ש"ח.

יחס סך-כל ההון, לסך כל הנכסים ליום 31 בדצמבר 2019, הגיע לשיעור של 7.4% בדומה ליום 31 בדצמבר 2018.

מרכיבי ההון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2019

כללי. כאמור, החל מיום 1 בינואר 2014 נכנסו לתוקף, בהדרגה, ההוראות החדשות בהתאם לכללי באזל III. הנתונים להלן משקפים הפחתות, בהתאם להוראות המעבר. החל מיום 1 בינואר 2018 הסתיימו ההוראות המעבר לעניין הפחתות וניכויים מהון עצמי רובד 1.

יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2019, הגיע לשיעור של 10.31%, לעומת 10.24% ליום 31 בדצמבר 2018.

יחס ההון הכולל ליום 31 בדצמבר 2019, הגיע לשיעור של 13.86%, לעומת 13.67% ליום 31 בדצמבר 2018.

מרכיבי ההון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2019

31 בדצמבר		
2018	2019	
במיליוני שקלים חדשים		
		1. הון לצורך חישוב יחס ההון
17,504	19,009	הון עצמי רובד 1, לאחר ניכויים
712	534	הון רובד 1 נוסף, לאחר ניכויים
18,216	19,543	הון רובד 1
5,140	6,021	הון רובד 2
23,356	25,564	סך-כל ההון הכולל
		2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון
153,081	165,883	סיכון אשראי ⁽¹⁾
3,412	2,858	סיכון שוק
1,441	1,489	סיכון CVA
12,987	14,216	סיכון תפעולי
170,921	184,446	סך-הכל יתרות משוקללות
		3. יחס ההון לרכיבי הסיכון
10.24	10.31	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
13.67	13.86	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
		יחס ההון המזערי הנדרש לפי ההוראות המפקח על הבנקים
9.19	9.20	יחס הון עצמי רובד 1 ⁽¹⁾
12.69	12.70	יחס ההון הכולל ⁽¹⁾

הערות:

- (1) בתוספת 0.20% בהתאם לדרישות הון נוספות בגין הלוואות לדיור – ראו ביאור 25 (ב) לדוחות הכספיים (ליום 31 בדצמבר 2018: 0.19%).
- (2) מסך היתרות המשוקללות של נכסי סיכון הופחת סך של 10 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018: 32 מיליון ש"ח) בשל התאמות בגין תוכניות ההתייעלות.

גיוס מקורות

הנפקות הון רובד 2. בחודש אוקטובר 2019 הושלמה הנפקת Coco בהיקף כולל של כ-1,231 מיליון ש"ח. ביום 7 בינואר 2020 הושלמה הנפקה נוספת של Coco, בהיקף כולל של 100 מיליון ש"ח. לפרטים נוספים, ראו ביאור 25 יד' לדוחות הכספיים.

גריעת מכשירי הון פיקוחיים בשנת 2020. שטרי הון נדחים, אשר תחת הוראות באזל II הוכרו כהון ראשוני מורכב או כהון משני עליון, אינם כשירים בהתאם להוראות באזל III, אך בהתאם להוראות המעבר הם יוכרו כהון רובד 1 נוסף ויבוטלו בהדרגה בשנים 2014-2021. כמו כן, כתבי התחייבות נדחים, אשר תחת הוראות באזל II הוכרו כהון רובד 2, אינם כשירים בהתאם להוראות באזל III, אך בהתאם להוראות המעבר הם יוכרו כהון רובד 2 ויבוטלו בהדרגה בשנים 2014-2021. מכשירי הון פיקוחי אשר ייגרעו בהתאם להוראות המעבר במהלך שנת 2020, מסתכמים בסך של 787 מיליון ש"ח (בהתאם להוראות באזל II היה נגרע סך של 244 מיליון ש"ח).

בשים לב לגריעת מכשירי הון פיקוחי (הון רובד 2) בשנת 2020, הבנק עשוי לגייס מכשירי הון פיקוחיים נוספים, בהתאם לתוכנית העבודה של הבנק לשנת 2020 ותנאי השוק, על מנת לעמוד ביעדי ההון הכולל לשנת 2020.

גילוי נוסף לפי נדבך 3 של באזל

במסגרת המסמך "גילויים פיקוחיים נוספים" מובא תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחיים שהונפקו. במסגרת המסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים" מובא גילוי על ההון הרגולטורי וניהולו ובכלל זה הרכב ההון הפיקוחי. המסמכים עומדים לעין באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך, באתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ ובאתר הבנק.

חלוקת דיבידנדים

ביום 26 בדצמבר 2017 אישר דירקטוריון הבנק מדיניות דיבידנד לפיה, החל מהרבעון הראשון של שנת 2018, יחלק הבנק, מדי רבעון, דיבידנד בשיעור של עד 15% מהרווח הנקי הראוי לחלוקה על פי הדוחות הכספיים המאוחדים לרבעון שחלף. ביום 26 בנובמבר 2019 אישר דירקטוריון הבנק עדכון במדיניות הדיבידנד של הבנק, לפיו החל מהרבעון השלישי של שנת 2019, יוכל הבנק לחלק מדי רבעון דיבידנד בשיעור של עד 30% מהרווח הנקי הראוי לחלוקה על פי הדוחות הכספיים המאוחדים לרבעון שחלף, חלף שיעור חלוקה של עד 15%. עדכון מדיניות הדיבידנד אושר נוכח עמידת הבנק במתווה ההון שלו, השיפור העקבי בתוצאות העסקיות של הקבוצה, ולאחר שהתקבל אישור המפקח על הבנקים למדיניות הדיבידנד האמורה.

מובהר כי, אין לראות במדיניות זו התחייבות של הבנק לבצע חלוקת דיבידנד, וכי כל חלוקה בפועל תהיה כפופה לאישורים הנדרשים על פי כל דין, לרבות אישור פרטני של הדירקטוריון לביצוע החלוקה על פי שיקול דעתו, ובכפוף לעמידה בהוראות הדין החלות על חלוקת דיבידנד, בין היתר, על פי חוק החברות והוראות בנק ישראל. עוד צוין, כי החלוקה בפועל כפופה לעמידה ביעדי הלימות ההון שקבע המפקח על הבנקים וביעדי ההון הפנימיים, שנקבעו ויקבעו על ידי דירקטוריון הבנק. הדירקטוריון יהיה רשאי לבחון מעת לעת את מדיניות חלוקת הדיבידנד, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין והאסדרה החלות על הבנק, על שינויים במדיניות הדיבידנד, לרבות שיעור הדיבידנד שיחולק, וכן רשאי להחליט שלא לחלק דיבידנד כלל.

לפרטים בדבר חלוקת דיבידנד מרווחי הרבעונים השונים בשנים 2018-2019, ראו ביאור 24 ה' (5) לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר מגבלות שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים, ראו ביאור 24 ה' (2) לדוחות הכספיים.

בהתאם ובהמשך למדיניות כאמור, החליט דירקטוריון הבנק, ביום 15 במרס 2020, על חלוקת דיבידנד בשיעור של 15% מרווחי הרבעון הרביעי של שנת 2019, בסך של כ-48.75 מיליון ש"ח, המהווה כ-4.19 אג' לכל מניה רגילה א' בת 0.1 ש"ח ע.נ. פרטים נוספים אודות החלטת הדירקטוריון, ובכלל זה המועדים שנקבעו כיום הקובע וכיום התשלום, נכללים בדוח מידי שהבנק מפרסם במקביל לפרסומו של דוח זה.

פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים – נתונים כמותיים עיקריים

והתפתחויות עיקריות

כללי

מגזרי הפעילות הפיקוחיים, הוגדרו על ידי הפיקוח על הבנקים בהתבסס על מאפייני לקוחותיהם, כגון: אופי פעילותם (בהתייחס ללקוחות הפרטיים), או מחזורם העסקי (בהתייחס ללקוחות העסקיים), במתכונת הקושרת על בסיס אחיד וחד ערכי, בין הלקוחות השונים בכלל המערכת הבנקאית, לבין מגזרי הפעילות הפיקוחיים.

בהתאם להוראות, תאגיד בנקאי שבהתאם לגישת ההנהלה שלו מגזרי הפעילות שלו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים, ייתן בנוסף גילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה ("מגזרי פעילות ניהוליים"), בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מגזרי פעילות (ASC 280). ואולם, בהתאם להוראות ולהבהרות של הפיקוח על הבנקים, הגילוי בדוח הדירקטוריון וההנהלה יתייחס למגזרי פעילות פיקוחיים בלבד. בביאור 30 לדוחות הכספיים מובא גילוי כמותי למגזרי הפעילות הניהוליים שהבנק זיהה.

נתונים מרוכזים אודות הפעילות במגזרים השונים, פיקוחיים וניהוליים, מובאים בביאורים 29-30 לדוחות הכספיים.

תאור תמציתי של מגזרי הפעילות, ובכלל זה הקריטריונים לשיוך הלקוחות על פי מגזרי הפעילות, בדרך כלל, הובאו לעיל ב-"מגזרי הפעילות של קבוצת דיסקונט - תיאור תמציתי" בפרק "קבוצת דיסקונט - תאור תמציתי ותחומי הפעילות העיקריים". פרטים בדבר התפלגות ההון האנושי בקבוצה לפי מגזרי פעילות, מובאים בפרק "ההון האנושי" להלן. לפרטים בדבר עיקרי ההנחות, האומדנים ועקרונות הדיווח אשר שימשו בהכנת הנתונים, ראו ביאור 29 ד' לדוחות הכספיים.

העמסת הוצאות עקיפות. הוצאות עקיפות מועמסות על המגזרים השונים בהתאם למודל, כמפורט בביאור 29 ד' סעיף 2. המשתנים המסבירים העיקריים להעמסה הינם היקף הפעילות של הלקוחות ומספר העובדים.

תיקוף ועדכון מודל הקצאת ההוצאות. הבנק נמצא בעיצומו של מהלך לעדכון ותיקוף מודל הקצאת ההוצאות המשמש בהכנת הנתונים של מגזרי הפעילות. השלמת המהלך מתוכננת במהלך שנת 2020. שינויים במודל הקצאת ההוצאות עשויים לגרום לשינויים מהותיים בתוצאות המדווחות בגין המגזרים השונים, פיקוחיים וניהוליים.

מבנה ניהולי

קבוצת הבנק פועלת בארץ ובחו"ל באמצעות הבנק, חברות בת, סניפים ונציגויות בכל תחומי הבנקאות והשירותים הפיננסיים.

פעילותו העסקית של הבנק התבצעה בשנת 2019 באמצעות 3 חטיבות: החטיבה הבנקאית, החטיבה העסקית וחטיבת שווקים פיננסיים.

החטיבה הבנקאית אחראית לפעילות בקרב משקי בית ועסקים קטנים, לקוחות הבנקאות הדיגיטלית וללקוחות הבנקאות הפרטית (ישראלית ובינלאומית). החטיבה אחראית להפעלתם של יועצי ההשקעות, הפועלים בסניפים ומרכזי ההשקעות ועל פעילות המשכנתאות, באמצעות יועצי משכנתאות המוצבים בחלק מהסניפים.

החטיבה העסקית אחראית לפעילות בקרב תאגידים עסקיים גדולים, חברות בינוניות (Middle market), כמו גם חברות בניה (ליווי פרויקטים בתחום הנדל"ן) ותשתיות, פעילים גדולים בשוק ההון, גופים מוסדיים ולקוחות העוסקים בענף היהלומים. בנוסף, בחטיבה פועל אגף מוצרי אשראי מורכבים, אשר מאגד תחתיו את יחידת הסינדיקציה ויחידת מימון סחר חוץ מורכב. השירותים התפעוליים ללקוחות החטיבה העסקית ניתנים בעיקר בסניף ראשי תל אביב. כמו כן, כפופה לחטיבה יחידת סחר חוץ, הנותן שירותי סחר חוץ לכלל לקוחות הבנק. האחריות על בנקאות מסחרית הועברה מהחטיבה הבנקאית לחטיבה העסקית, בתוקף מיום 1 בינואר 2020.

חטיבת שווקים פיננסיים אחראית על הניהול הפיננסי של הבנק והקבוצה, ובכלל זה ניהול נכסים והתחייבויות, ניהול חדרי עסקאות, ניהול סיכונים השוק, ניהול מחירי העברה, ניהול ההון, ניהול נוסטרו וניהול הקשר עם מוסדות פיננסיים זרים וניהול המוצרים פקדונות וניירות ערך. בנוסף, לצד החטיבות לעיל פועלות בבנק שתי חטיבות נוספות בעלות פעילות עסקית: חטיבת דיגיטל, דאטה וחדשנות, האחראית על תחום הערוצים הישירים, הדאטה, ה-CRM, אפליקציית התשלומים PayBox והחדשנות, וחטיבת תכנון, אסטרטגיה וכספים האחראית, בין היתר, על פעילות הייעוץ הפנסיוני.

מגזר משקי בית (פעילות בישראל)

כללי

מגזר משקי הבית מספק שירותים ומוצרים פיננסיים מגוונים ללקוחות הקבוצה הפרטיים, הן בבנק דיסקונט והן בבנק מרכנתיל דיסקונט, באמצעות רשת של 182 סניפים הפרושים ברחבי הארץ, בנוסף למגוון ערוצים ישירים. הלקוחות מפולחים למספר קבוצות על פי גילם, עושרם הפיננסי ופרמטרים נוספים.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2019 בסך של 22 מיליון ש"ח, לעומת הפסד בסך של 138 מיליון ש"ח בשנת 2018. **ההוצאות בגין הפסדי אשראי** הסתכמו בסך של 339 מיליון ש"ח בשנת 2019, לעומת 363 מיליון ש"ח בשנת 2018, ירידה בשיעור של 6.6%.

נתונים עיקריים אודות מגזר משקי בית (פעילות בישראל)

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
2019	2018	
במיליוני שקלים חדשים		
סך ההכנסות	3,561	3,269 ⁽²⁾
הוצאות בגין הפסדי אשראי	339	363
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	3,144	3,084 ⁽¹⁾
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי המניות של הבנק	22	(138)

הערות:

(1) סווג מחדש - ראו ביאור 29 ג' (2) לדוחות הכספיים.
(2) סווג מחדש - ראו ביאור 29 ג' (3) לדוחות הכספיים.

התפתחויות במגזר

- בשנת 2019 המשיך הבנק ליישם את התוכנית האסטרטגית, אשר הגדירה את מגזר משקי הבית כאחד המגזרים, שבהם תתמקד הקבוצה בשנים הבאות, כמנוע צמיחה מרכזי. בשנת 2019 הבנק המשיך ביישום מהלכים להשגת היעדים הרב שנתיים:
- המשך המהלכים לשיפור השירות והמכירה ללקוחות, כתוצאה ישירה מהשלמת מהלך להוצאת הפעילות התפעולית מהסניפים;
 - המשך ניהול הקשר עם הלקוחות בערוצי ההתקשרות השונים באמצעות מערכת CRM משודרגת: מייל מוצפן, התכתבות עם בנקאי באפליקציה, ושירות CALL BACK טלפוני;
 - המשך ניהול הזמינות הטלפונית באמצעות מערכת טלפוניה חכמה בצוותים;
 - ניהול המופע הפרונטלי בסניפים באמצעות מערכת ניהול תורים, אפשרות לקבוע פגישה עם בנקאי באפליקציה והצבת בנקאי מהיר לביצוע פעולות פשוטות ומהירות בסניפים מרובי מופע קהל;
 - המשך ויסות העומסים בסניפים בכל ערוצי הקשר: הפרונטלי, הטלפוני והדיגיטלי, על ידי מרכז שליטה ובקרה בחטיבה הבנקאית;
 - המשך שיפור והרחבת המוקד הטלפוני במטרה להגביר את הזמינות בשירות זה;
 - המשך השדרוג של הערוצים הדיגיטליים והפניית פעילות לערוצים אלה.

לפרטים נוספים אודות מגזר משקי בית (פעילות בישראל), ובכלל זה פרטים בדבר פעילות המשכנתאות, ראו בפרק "ממשל תאגיד, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

מגזר בנקאות פרטית (פעילות בישראל)

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2019 בסך של 23 מיליון ש"ח, לעומת 19 מיליון ש"ח בשנת 2018, עליה בשיעור של 21.1%.

נתונים עיקריים אודות מגזר בנקאות פרטית (פעילות בישראל)

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
2018	2019	
במיליוני שקלים חדשים		
149	152	סך ההכנסות
1	2	הוצאות בגין הפסדי אשראי
119 ⁽¹⁾	116	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
19	23	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק

הערה:

(1) סווג מחדש - ראו ביאור 29 ג' (2) לדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים אודות מגזר בנקאות פרטית (פעילות בישראל), ראו בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

מגזר עסקים קטנים וזעירים (פעילות בישראל)

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2019 בסך של 379 מיליון ש"ח, לעומת 344 מיליון ש"ח בשנת 2018, עליה בשיעור של 10.2%. **ההוצאות בגין הפסדי אשראי** הסתכמו בסך של 234 מיליון ש"ח בשנת 2019, לעומת 111 מיליון ש"ח בשנת 2018, עליה בשיעור של 110.8%.

נתונים עיקריים אודות מגזר עסקים קטנים וזעירים (פעילות בישראל)

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
2018	2019	
במיליוני שקלים חדשים		
2,018 ⁽²⁾	2,153	סך ההכנסות
111	234	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,366 ⁽¹⁾	1,329	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
344	379	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק

הערות:

(1) סווג מחדש - ראו ביאור 29 ג' (2) לדוחות הכספיים.

(2) סווג מחדש - ראו ביאור 29 ג' (3) לדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים אודות מגזר עסקים קטנים וזעירים (פעילות בישראל), ראו בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

מגזר עסקים בינוניים (פעילות בישראל)

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2019 בסך של 43 מיליון ש"ח, לעומת 116 מיליון ש"ח בשנת 2018, ירידה בשיעור של 62.9%. **ההוצאות בגין הפסדי אשראי** הסתכמו בסך של 107 מיליון ש"ח בשנת 2019, לעומת ביטול הוצאות בסך של 40 מיליון ש"ח בשנת 2018.

נתונים עיקריים אודות מגזר עסקים בינוניים (פעילות בישראל)

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
2018	2019	
במיליוני שקלים חדשים		
416 ⁽²⁾	451	סך ההכנסות
(40)	107	הוצאות (ביטול הוצאות) בגין הפסדי אשראי
276 ⁽¹⁾	278	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
116	43	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
		הערות:
		(1) סווג מחדש - ראו ביאור 29 ג' (2) לדוחות הכספיים.
		(2) סווג מחדש - ראו ביאור 29 ג' (3) לדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים אודות מגזר עסקים בינוניים (פעילות בישראל), ראו בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

מגזר עסקים גדולים (פעילות בישראל)

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2019 בסך של 393 מיליון ש"ח, לעומת 319 מיליון ש"ח בשנת 2018, עליה בשיעור של 23.2%. **ההוצאות בגין הפסדי אשראי** הסתכמו בביטול הוצאות בסך של 21 מיליון ש"ח בשנת 2019, לעומת הוצאות בסך של 120 מיליון ש"ח בשנת 2018.

נתונים עיקריים אודות מגזר עסקים גדולים (פעילות בישראל)

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
2018	2019	
במיליוני שקלים חדשים		
1,070 ⁽²⁾	1,114	סך ההכנסות
120	(21)	הוצאות (ביטול הוצאות) בגין הפסדי אשראי
462 ⁽¹⁾	537	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
319	393	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
		הערה:
		(1) סווג מחדש - ראו ביאור 29 ג' (2) לדוחות הכספיים.
		(2) סווג מחדש - ראו ביאור 29 ג' (3) לדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים אודות מגזר עסקים גדולים (פעילות בישראל), ובכלל זה פעילות בניה ונדל"ן, ראו בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

מגזר גופים מוסדיים (פעילות בישראל)

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

ההפסד של המגזר הסתכם בשנת 2019 בסך של 5 מיליון ש"ח, לעומת 4 מיליון ש"ח בשנה קודמת. **ההוצאות בגין הפסדי אשראי** הסתכמו בביטול הוצאות בסך של 5 מיליון ש"ח בשנת 2019, לעומת הוצאה בסך של 1 מיליון ש"ח בשנת 2018.

נתונים עיקריים אודות מגזר גופים מוסדיים (פעילות בישראל)

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
2018	2019	
במיליוני שקלים חדשים		
46	48	סך ההכנסות
1	(5)	הוצאות (ביטול הוצאות) בגין הפסדי אשראי
52 ⁽¹⁾	61	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
(4)	(5)	הפסד המיוחס לבעלי המניות של הבנק
		הערה:
		(1) סווג מחדש - ראו ביאור 29 ג' (2) לדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים אודות מגזר גופים מוסדיים (פעילות בישראל), ראו בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

מגזר ניהול פיננסי (פעילות בישראל)

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2019 בסך של 543 מיליון ש"ח, לעומת 515 מיליון ש"ח בשנת 2018, עליה בשיעור של 5.4%. הרווח בשנת 2019 הושפע, בין היתר, מירידה במימוש השקעות בדיסקונט קפיטל. לפרטים נוספים, ראו להלן "השקעות ריאליות" בסעיף "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות פיקוחיים - פרטים נוספים".

נתונים עיקריים אודות מגזר ניהול פיננסי (פעילות בישראל)

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
2018	2019	
במיליוני שקלים חדשים		
986 ⁽¹⁾	1,041	סך ההכנסות
179 ⁽²⁾	181	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
515	543	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק

הערות:
(1) סווג מחדש - ראו ביאור 29 ג' (2) לדוחות הכספיים.
(2) סווג מחדש - ראו ביאור 29 ג' (3) לדוחות הכספיים.

התפתחויות עיקריות במגזר

סביבת ריבית שלילית. הבנק ממשיך לגבות מלקוחות גדולים ריבית על יתרות עו"ש בזכות במטבע האירו, בעקבות המעבר לסביבת ריבית שלילית.

הכנסות מפעילויות למסחר

ההכנסות מפעילות למסחר במגזר הניהול הפיננסי הסתכמו בסך של 298 מיליון ש"ח בשנת 2019, לעומת 418 מיליון ש"ח בשנת 2018 (ראו ביאור 29 ח' לדוחות הכספיים). ההכנסות מפעילות למסחר שנכללו במסגרת הכנסות ריבית ובמסגרת הכנסות מימון שאינן מריבית הסתכמו בסך של 279 מיליון ש"ח בשנת 2019, לעומת 382 מיליון ש"ח בשנת 2018 (ראו ביאור 2 ו-3 לדוחות הכספיים). הפער מוסבר, בעיקר, בהפרשי שער - סך של 58 מיליון ש"ח בשנת 2019, לעומת 61 מיליון ש"ח בשנת 2018. הפער נובע משוני בסוגי הפעילויות שבגינן מחושבים הפרשי שער. פערים נוספים נובעים מפעילות בחו"ל, שנכללת רק במסגרת הכנסות מימון שאינן מריבית (60 מיליון ש"ח בשנת 2019, לעומת 27 מיליון ש"ח בשנת 2018) ומעמלות מניירות ערך והכנסות ריבית בינמגזרי נטו, שנכללות רק בהכנסות מפעילות למסחר במגזר הניהול הפיננסי (21 מיליון ש"ח נטו בשנת 2019, לעומת 2 מיליון ש"ח נטו בשנת 2018).

לפרטים נוספים אודות מגזר ניהול פיננסי (פעילות בישראל), ובכלל זה פרטים בדבר פעילות חברות ריאליות, ופרטים בדבר פעילות חדר עסקות, ניהול נכסים והתחייבויות ו-Global Treasury, ראו בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

פעילות בחו"ל

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2019 בסך של 304 מיליון ש"ח, לעומת סך של 334 מיליון ש"ח בשנת 2018, ירידה בשיעור של 9.0%. **ההוצאות בגין הפסדי אשראי** הסתכמו בשנת 2019 בסך של 34 מיליון ש"ח, לעומת ביטול הוצאה בסך של 16 מיליון ש"ח בשנת 2018.

נתונים עיקריים אודות מגזר פעילות בחו"ל

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
2019	2018	
במיליוני שקלים חדשים		
1,144	1,066	סך ההכנסות
34	(16)	הוצאות (ביטול הוצאות) בגין הפסדי אשראי
653	610	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
304	334	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק

לפרטים נוספים אודות מגזר פעילות בחו"ל, ראו בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

חברות מוחזקות עיקריות

כללי

קבוצת הבנק פועלת באמצעות בנקים מסחריים בארץ ובחו"ל וחברות לשירותים פיננסיים. ההשקעה בחברות מוחזקות הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2019 ב- 10,317 מיליון ש"ח, לעומת סך של 9,617 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018, עליה של 7.3%.

התפלגות הרווח הנקי לפי מבנה הקבוצה

תרומה לרווח הקבוצה				
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2019		2018		
במיליוני ש"ח	% מהרווח הנקי	במיליוני ש"ח	% מהרווח הנקי	% השינוי
פעילות בנקאית:				
בנקים מסחריים:				
906	53.2	763	50.7	18.7
הבנק				
305	17.9	239	15.9	27.6
בנק מרכנתי דיסקונט				
288	16.9	323	21.5	(10.8)
בחו"ל - דיסקונט בנקורפ				
פעילות אחרת:				
123	7.2	95	6.3	29.5
כרטיסי אשראי לישראל				
63	3.7	70	4.6	(10.0)
דיסקונט קפיטל				
17	1.0	15	1.0	13.3
שירותים פיננסיים אחרים				
1,702	100.0	1,505	100.0	13.1
סך-הכל				

22.86% מסך כל הנכסים במאזן המאוחד בסוף שנת 2019 הינם נכסי חברות מאוחדות בארץ וכ-12.96% מסך כל הנכסים במאזן המאוחד הינם של חברה מאוחדת בחו"ל. התרומה לרווח הנקי של החברות המאוחדות בארץ הסתכמה בשנת 2019 ב-499 מיליון ש"ח (413 מיליון ש"ח בשנת 2018). התרומה לרווח הנקי של חברות מאוחדות בחו"ל הסתכמה בשנת 2019 ב-289 מיליון ש"ח (325 מיליון ש"ח בשנת 2018), התרומה לרווח הנקי של חברות כלולות הסתכמה בשנת 2019 ב-8 מיליון ש"ח (4 מיליון ש"ח בשנת 2018).

סך התרומה של החברות המוחזקות, בארץ ובחו"ל, לרווח הנקי של הבנק בשנת 2019 הסתכמה ב-796 מיליון ש"ח, לעומת סך של 742 מיליון ש"ח בשנת 2018, עליה בשיעור של 7.3%.

להלן יובאו עיקרי ההתפתחויות בחברות המוחזקות העיקריות.

דיסקונט בנקורפ אינק.

דיסקונט בנקורפ אינק. (להלן: "בנקורפ") הינה חברת בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק. בנקורפ היא חברת החזקות בנקאיות שהתאגדה על פי חוקי מדינת דלאוור. בנקורפ מחזיקה במלוא הבעלות והשליטה ב-אי די בי ניו יורק, שהוא הגדול בין הבנקים הישראליים הפועלים בחו"ל. בהתאם למסמכי היסוד של בנקורפ, אי די בי ניו-יורק לא ימכר על ידי בנקורפ, אלא אם ניתנה לכך הסכמה מראש של בנק דיסקונט. הנתונים המובאים בסעיף זה להלן נלקחו מהדוחות הכספיים המבוקרים של בנקורפ.

דיסקונט בנקורפ אינק. – נתונים עיקריים

שנת		רבעון רביעי		
2018	2019	2018	2019	
במיליוני דולר				
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד לתקופת הדיווח:				
96	100	18	21	הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות
246	250	64	61	הכנסות ריבית, נטו
(4)	9	1	1	הוצאות (ביטול הוצאות) בגין הפסדי אשראי
56	77	16	19	הכנסות שאינן מריבית
182	190	56	51	הוצאות תפעוליות ואחרות
נתונים עיקריים מהמאזן לסוף תקופת הדיווח:				
9,229	9,777	9,229	9,777	סך-כל הנכסים
6,109	6,778	6,109	6,778	אשראי לציבור, נטו
2,398	2,440	2,398	2,440	ניירות ערך
7,460	8,164	7,460	8,164	פקדונות הציבור
948	1,078	948	1,078	סך-כל ההון
באחוזים				
מדדי ביצוע עיקריים:				
10.4	9.8	7.7	7.9	התשואה להון
60.3	58.1	70.0	63.8	יחס יעילות
15.3	15.2	15.2	15.2	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
(0.07)	0.14	0.05	0.09	הוצאות בגין הפסדי אשראי ביחס ליתרה הממוצעת של האשראי לציבור
2.85	2.74	3.04	2.63	תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית

השיפור בתוצאות העסקיות בשנת 2019 נבע, בעיקר, מגידול בהכנסות ריבית (4 מיליון דולר) ומעליה בהוצאות בגין הפסדי אשראי (13 מיליון דולר). מנגד, חלה עליה בהכנסות שאינן מריבית (21 מיליון דולר) ובהוצאות ריבית (18.6 מיליון דולר).

חלוקת דיבידנד. בשנת 2019, חילק בנקורפ דיבידנד לבנק דיסקונט, בסכום כולל של 4.4 מיליון דולר (2018 - 42.25 מיליון דולר). בחודש פברואר 2020 החליטה בנקורפ לחלק דיבידנד בסך של 15 מיליון דולר.

התרומה של בנקורפ לתוצאות העסקיות של הבנק הגיעה בשנת 2019 לרווח בסך של 288 מיליון ש"ח (לאחר ניכוי הפרשה למס בסך של 58 מיליון ש"ח), לעומת 323 מיליון ש"ח בשנת 2018 (לאחר ניכוי הפרשה למס בסך של 37 מיליון ש"ח).

חילופי מנכ"ל. לפרטים, ראו להלן "הדירקטוריון והנהלה".

תוכנית אסטרטגית. לפרטים בדבר התוכנית שאושרה בחודש דצמבר 2017, ראו לעיל "יעדים ואסטרטגיה עסקית".

הדוחות הכספיים השנתיים של בנקורפ ושל אי די בי ניו יורק עומדים לעיון באתר של אי די בי ניו יורק (IDB Bank). נתונים כספיים, שנתיים ורבעוניים, עומדים לעיון באתר האינטרנט של ה-FDIC.

בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

בנק מרכנתיל דיסקונט הינו חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק. בסוף שנת 2019 פעל בנק מרכנתיל דיסקונט באמצעות 75 סניפים (לעומת 76 סניפים בשנת 2018).

בנק מרכנתיל דיסקונט – נתונים עיקריים

שנות		רבעון רביעי		
2018	2019	2018	2019	
במיליוני שקלים חדשים				
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד לתקופת הדיווח:				
239	305	30	77	הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות
1,080	1,201	282	313	הכנסות ריבית, נטו
96	188	26	58	הוצאות בגין הפסדי אשראי
368	367	84	97	הכנסות שאינן מריבית
985	913	293	233	הוצאות תפעוליות ואחרות
נתונים עיקריים מהמאזן לסוף תקופת הדיווח:				
36,219	44,434	36,219	44,434	סך-כל הנכסים
25,675	31,967	25,675	31,967	אשראי לציבור, נטו
6,599	4,806	6,599	4,806	ייירות ערך
30,551	36,232	30,551	36,232	פקדונות הציבור
2,723	3,058	2,723	3,058	סך-כל ההון
באחוזים				
מדדי ביצוע עיקריים:				
9.2	10.5	4.6	10.6	התשואה להון
68.0	58.2	80.1	56.8	יחס יעילות
14.02	13.65	14.02	13.65	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
0.39	0.69	0.42	0.85	הוצאות בגין הפסדי אשראי ביחס ליתרה הממוצעת של האשראי לציבור
3.26	3.40	3.41	3.39	תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית

יחס ההון לרכיבי סיכון. דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט קבע שיעורי יחסי הלימות ההון המינימליים, כלהלן: יחס ההון העצמי ברובד הראשון, לא יפחת משיעור של 9.5%; יחס הלימות ההון הכולל לא יפחת משיעור של 13.0%.

הגורמים העיקריים אשר השפיעו על התוצאות העסקיות הרווח בשנת 2019, הושפע, בין היתר, מעליה בסך של 121 מיליון ש"ח בהכנסות הריבית, נטו (11.2%); מירידה בסך של 11 מיליון ש"ח בהכנסות המימון שאינן מריבית (22.4%); מעליה בסך של 92 מיליון ש"ח בהוצאות בגין הפסדי אשראי (95.8%); ומירידה בסך של 72 מיליון ש"ח בהוצאות התפעוליות והאחרות (7.3%), שנבעה, בעיקר, מתשלום מענקים חד פעמיים בסך של 67 מיליון ש"ח, ששולמו בשנת 2018 (56 מיליון ש"ח בגין ויתור על ההצמדה ללאומי ו-11 מיליון ש"ח מענק לכבוד שנת ה-100 של בנק זה; ראו להלן "ההון האנושי").

חלוקת דיבידנד. בשנים 2018-2019 בנק מרכנתיל דיסקונט לא חילק דיבידנד.

התוכנית האסטרטגית. בשנת 2015 אישר דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט תוכנית אסטרטגית לשנים 2016-2020. התוכנית כוללת שני כיווני פעולה עיקריים: האחד, הרחבת הפעילות הקמעונאית (משקי בית ועסקים קטנים), במסגרתה עתיד בנק מרכנתיל דיסקונט להתמקד בפלחי אוכלוסיה ספציפיים, שנצברה בגינם התמחות רבת שנים למתן שירותים בנקאיים התואמים את צורכיהם היחודיים. השני, התייעלות תפעולית באמצעות ניהול קפדני של ההוצאות התפעוליות ושיפור מבנה ההכנסות.

תוכנית 2016. במחצית השנייה של שנת 2016 אישר דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט תוכנית אסטרטגית להעמקת הפעילות במגזר הקמעונאי, לרבות התמקדות בפלחי אוכלוסיה ייעודיים שנצברה בגינם התמחות רבת שנים במתן שירותים בנקאיים.

פרוייקטים עיקריים לביצוע. ביצוע התוכנית האסטרטגית כאמור, כרוך ביישום שינויים מבניים ושינויים בתהליכי העבודה, המוטמעים בבנק מרכנתיל דיסקונט במסגרת פרויקטים, ובכללם:

- הרחבת פעילות יחידת "התפעול העורפי" - במסגרתה מוסטות פעילויות תפעוליות מסוימות מהסניפים למרכזי תפעול עורפיים, במטרה להגדיל את משאבי הסניפים העומדים לרשות הלקוחות, למתן שירות.
- שיפור תשתיות המחשוב - לרבות תשתיות הנוגעות לפיתוח הפעילות במגזר הקמעונאי, כגון: הרחבת הערוצים המשמשים למתן שירותים בנקאיים, שיפור התשתיות הטכנולוגיות המאפשרות ביצוע פעולות ללא חתימה פיזית של הלקוח, שדרוג והגדלת מספר המכשירים האוטומטיים בסניפים ופיתוח יישומים דיגיטליים מתקדמים, המאפשרים ללקוחות לקבל מידע זמין ולבצע פעולות בנקאיות, באמצעות שימוש באמצעי תקשורת ניידים.

מיזוג בנק מוניציפל. ביום 1 בדצמבר 2019 הושלם המיזוג של בנק מוניציפל עם ולתוך בנק מרכנתיל דיסקונט. לפרטים, ראו ביאור 26 ג' 18 לדוחות הכספיים. השינויים המאזניים המהותיים בדוחות בנק מרכנתיל דיסקונט נובעים, בעיקר, מהמיזוג כאמור. לפרטים בדבר תובענות ובקשות לאשר אותן כתובענות ייצוגיות, בעניין הליכים והליכים נוספים, שהוגשו נגד בנק מרכנתיל, ראו ביאור 26 ג' לדוחות הכספיים, סעיפים 12.4, 12.8 ו-13.1. הדוחות השנתיים והרבעוניים של בנק מרכנתיל דיסקונט עומדים לעיון באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך, באתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ, תחת "מרכנתיל הנפקות", ובאתר של בנק מרכנתיל דיסקונט.

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ

כרטיסי אשראי לישראל (להלן: "כאל") הינה חברה בת של הבנק. ליום 31 בדצמבר 2019 הבנק החזיק 71.8% מזכויות ההון ו-79.0% מזכויות הצבעה בכאל. הבנק הבינלאומי הראשון החזיק במועד זה ביתרת הזכויות בכאל. **מסמך הבנות בין בעלי המניות בכאל.** הבנק הבינלאומי והבנק גיבשו מסמך הבנות ביניהם כבעלי מניות בכאל, אשר מסדיר מספר נושאים ובכלל זה: חלוקת דיבידנדים על ידי כאל, חתימת הסכמי הנפקה חדשים, פעולות להגדלת מצבת כרטיסי האשראי וסיוע למהלכי מימוש אחזקות הבנק הבינלאומי בכאל, אם וככל שהבנק הבינלאומי יבקש לנקוט במהלכים כאלה.

כאל - נתונים עיקריים

שנת		רבעון רביעי	
2018	2019	2018	2019
במיליוני שקלים חדשים			
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד לתקופת הדיווח:			
157	201	36	52
הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות			
95	123	22	32
התרומה לתוצאות העסקיות של הבנק			
1,222	1,356	320	352
הכנסות מעסקאות בכרטיסי אשראי			
464	505	120	130
הכנסות ריבית, נטו			
12	2	2	2
הכנסות מימון שאינו מריבית			
1,485	1,587	394	412
סך כל ההוצאות			
156	147	38	30
מזה: הוצאות בגין הפסדי אשראי			
נתונים עיקריים מהמאזן לסוף תקופת הדיווח:			
16,015	19,159	16,015	19,159
סך-כל הנכסים			
5,678	6,502	5,678	6,502
אשראי לציבור נושא ריבית			
1,838	1,820	1,838	1,820
סך-כל ההון			
באחוזים			
מדדי ביצוע עיקריים:			
9.0	11.0	8.3	11.8
התשואה להון			
78.3	77.3	80.5	78.9
יחס יעילות			
15.9	14.0	15.9	14.0
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון			
93,383	107,096	24,697	28,171
מחזור עסקאות בכרטיסי אשראי - במיליוני ש"ח			
2,629	2,877	2,629	2,877
מספר כרטיסים פעילים			

הערה:

(ו) הפער בין הרווח הנקי לבין התרומה לתוצאות העסקיות של הבנק נובע מהכרה בחבות מס שוטפת בגין ההשקעה בחברה.

הגורמים העיקריים אשר השפיעו על התוצאות העסקיות. התוצאות העסקיות של כאל בשנת 2019, בהשוואה לשנת 2018, הושפעו בעיקר מעליה בהכנסות מעסקאות בכרטיסי אשראי (134 מיליון ש"ח, 11.0%), והכנסות ריבית נטו (41 מיליון ש"ח; 8.8%), כתוצאה מעליה בהיקף האשראי הצרכני ומירידה בהוצאות להפסדי אשראי (9 מיליון ש"ח; 8.8%), מנגד, חלה עליה בהוצאות התפעול (60 מיליון ש"ח; 10.8%), ועליה בהוצאות מכירה ושיוק (46 מיליון ש"ח; 33.1%), המוסברת בעיקר בגידול בהוצאות שימור וגיוס לקוחות. **יחס ההון לרכיבי סיכון.** במסגרת החלטת דירקטוריון כאל, מקבע יעד הון ליבה בשיעור של 9.6% ויעד הון כולל בשיעור של 13.3%. **חלוקת דיבידנד.** בשנת 2019 כאל חילקה דיבידנד בסך של 200 מיליון ש"ח (חלק הבנק 143.6 מיליון ש"ח). בשנת 2018 כאל לא חילקה דיבידנד. **תוכנית אסטרטגית.** בחודש אוגוסט 2019, אישר דירקטוריון כאל תכנית רב שנתית [2023-2019], אשר מהווה המשך של התכנית האסטרטגית שאושרה ביום 23 במאי 2017 [2021-2017]. התכנית הרב שנתית גובשה, בהתחשב בתמורות בענף כרטיסי האשראי בעולם בכלל, ובישראל בפרט, בעקבות חקיקתו של החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק הבנקאות בישראל, התשע"ו-2016 ויחזמות רגולטוריות נוספות. התכנית מתמקדת במהלכים להמשך מיצוב כאל כמובילה בפעילויות התשלומים והאשראי החוץ בנקאי.

- המיקודים האסטרטגיים של כאל הינם:
- מיצוי פוטנציאל ההכנסות מבסיס הלקוחות הרחב של כאל;
 - המשך צמיחה בפעילות האשראי;
 - הרחבת השימוש במידע ומינופו בתהליכי קבלת ההחלטות;
 - קידום פתרונות תשלום מתקדמים הן בצד המשלם והן בצד המוטב (בתי העסק);
 - מצוינות תפעולית תוך שיפור בחווית הלקוח במקביל לאפקטיביות ארגונית;
 - המשך שדרוג תשתיות דיגיטליות בפעילויות העיקריות והענקת חוויה מיטבית ללקוחותיה בפלטפורמות הדיגיטליות.
- כאל בוחנת ומתקפת מעת לעת את המיקודים האסטרטגיים והמהלכים הנגזרים מהם כפועל יוצא של התמורות והמגמות בפעילותה ובסביבה העסקית והרגולטורית בה היא פועלת. להערכת הנהלת כאל, יישומה של התוכנית יאפשר לה להתמודד בצורה מיטבית אל מול אתגרי השוק הפיננסי בישראל בשנים הקרובות. יובהר כי הצלחת התכנית תלויה במספר גורמים אשר לא קיימת ודאות להתממשותם.
- התפרצות נגיף הקורונה.** להתפשטות הנגיף עלולה להיות השפעה לרעה על תוצאות כאל, בשל ירידה בהיקף השימושים בכרטיסי אשראי, בדגש על מחזורי הפעילות של ישראלים בחו"ל ושל תיירים בישראל (ובהתאמה, לאי עמידה ביעדי הארגונים הבינלאומיים, כתלות בהיקף הפגיעה), ועל פעילות כאל בתחום האשראי הפרטי והעסקי. כמו כן, עלולה להיות השפעה לרעה על עסקים בתחומי התיירות, המלונאות והתעופה ועל פעילות כאל במועדונים הפועלים בתחומים אלה. בנוסף, כאל בחנה היבטים של רציפות השירות בתרחישים שונים. בשלב זה, לא ניתן לאמוד את השפעת המשך התפשטות הנגיף על תוצאותיה העסקיות של כאל.

לפרטים בדבר הפעילות בתחום כרטיסי אשראי, ראו בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם" להלן ובביאור 36 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר תובענות ובקשות להכיר בהן כתובענות ייצוגיות, שהוגשו כנגד כאל, ראו ביאור 26 ג' לדוחות הכספיים, סעיפים 12.1 ו-12.5. הדוחות השנתיים והרבעוניים של כאל עומדים לעיון באתר כאל.

דיסקונט קפיטל בע"מ

דיסקונט קפיטל הינה חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק, הפועלת בשלושה תחומי פעילות עיקריים:

- השקעות בחברות, בקרנות השקעה פרטיות ובקרנות הון סיכון ומזנין;
- בנקאות להשקעות, לרבות יעוץ וניהול תהליכי מיזוגים ורכישות (M&A), יעוץ מימוני (Corporate Finance) וליווי תהליכי דירוג;
- ייזום וליווי הנפקות ציבוריות ופרטיות ומתן שירותי חיתום והפצה, באמצעות חברה בת, דיסקונט קפיטל חיתום בע"מ.

דיסקונט קפיטל - נתונים עיקריים

במיליוני שקלים חדשים שינוי			
	2018	2019	%-1
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד לשנת:			
הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות	71.4	78.2	9.5
התרומה לתוצאות העסקיות של הבנק ⁽¹⁾	70.0	62.9	(10.1)
נתונים מאזניים			
	31.12.2018	31.12.2019	
סך-כל הנכסים	1,571.0	1,621.0	3.2
סך-כל ההון	751.9	829.7	10.3

הערה:

(1) הפער בין הרווח הנקי לבין התרומה לתוצאות העסקיות של הבנק נובע מההבדלים ביישום כללי חשבונאות ומהכרה בחבות מס שוטפת בגין ההשקעה בחברה.

הרווח בשנים 2018-2019, הושפע, בעיקר, ממימושים שונים.

מימושים בשנת 2020. להערכת דיסקונט קפיטל, נוכח אי הוודאות וירידות המחירים בשווקים, יידחו, בשלב זה, מימושים שהיו בתהליכי ביצוע או תוכננו לשנת 2020, ובעיקר למחצית הראשונה של השנה.

בשנת 2019, השתתפה דיסקונט קפיטל, באמצעות חברה בת, ב-56 הנפקות לציבור, מזה שתי הנפקות לציבור עבור קבוצת דיסקונט, וב-22 הנפקות פרטיות, בהיקף כולל של כ-27.2 מיליארד ש"ח (בשנת 2018 - 66 הנפקות לציבור, מזה הנפקה אחת לציבור עבור קבוצת דיסקונט, ו-21 הנפקות פרטיות, בהיקף של כ-31.4 מיליארד ש"ח).

פרק ג' – סקירת הסיכונים

תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

פרופיל הסיכון של קבוצת דיסקונט - סביבת הסיכון

קבוצת דיסקונט פועלת במגוון רחב של פעילויות פיננסיות הכרוכות בנטילת סיכונים. הקבוצה מיקדה את הפיזור הגיאוגרפי, וכיום מקיימת נוכחות בינלאומית באמצעות חברת הבת בניו-יורק בלבד. מורכבות סביבת הסיכון (מקומית ובינלאומית, רגולטורית ופנימית), וכן דינאמיות וקצב השינויים בסביבת התחרות, יוצרים אתגרים בתחום ניהול הסיכונים לצד האתגרים העסקיים. להרחבה בנושא ההתפתחויות העיקריות בסביבה הכלכלית ראו לעיל "התפתחויות כלכליות עיקריות" בסעיף "מגמות, תופעות התפתחויות ושינויים מהותיים".

להלן ההשפעות החיצוניות העיקריות להן חשופה הקבוצה:

- **הגברת התחרות, סיכונים רווחיות והמודל העסקי.** התחזיות להמשך סביבת ריבית נמוכה, לצד ריבוי הוראות אסדרה שנועדו לתמוך בהגברת התחרות, חדשנות וטכנולוגיה, ושינויים מבניים צפויים במערכת הבנקאית (בעיקר בתחום האשראי, התשלומים והדיגיטל), מובילים להמשך הגברת התחרות במערכת הבנקאית, להרחבת שיתופי פעולה עם צדדים שלישיים ולהעברת פעילות בנקאית לגופים פיננסיים שאינם בנקים. כפועל יוצא, המערכת הבנקאית ניצבת בפני אתגרים בגיבוש תפיסת הבנקאות העתידית ולאיתור מנועי צמיחה נוספים ואלטרנטיביים, לרבות פיתוח וייזום מוצרים ושיתופי פעולה חדשים. אחד מצירי התוכנית האסטרטגית המעודכנת הינו קידום הבנקאות החדשה, תוך מתן דגש להרחבת מעטפת השירותים, אמצעי הקשר ושיפור חווית הלקוח. היבטי החדשנות והדיגיטציה מלווים משלבי הייזום על ידי נציגי ניהול הסיכונים, לרבות ביצוע תהליכי מוצר חדש;
 - **מהלכי התייעלות.** השינויים בתחרות כאמור, מחייבים המשך יישום צעדי התייעלות על ידי המערכת הבנקאית. שיפור יחסי היעילות התפעולית מהווה ציר מרכזי בתוכנית האסטרטגית של הקבוצה. בשנים האחרונות מציגה הקבוצה שיפור מתמשך ביחסי היעילות, אם כי האתגר ממשיך להיות משמעותי, לאור צעדי התייעלות משמעותיים גם במערכת. הקבוצה מיישמת תוכנית התייעלות רב שנתית הכוללת התייעלות בכח אדם, בהוצאות ובנכסים (צמצום סניפים) וכן השיקה פרויקטים אסטרטגיים, שמטרתם לתמוך ולסייע בהתמודדות הבנק עם סביבת התחרות והבנקאות העתידית. כמו כן, מעת לעת מבוצע ייזום של פרויקטי התייעלות נוספים, בבנק ובקבוצה;
 - **התפתחות של הבנקאות הדיגיטלית.** בשנים האחרונות נצפית מגמה גוברת של העברת פעילויות לדיגיטל. התפתחות זו בשילוב עם אסדרה תומכת (בנקאות בתקשורת, בנקאות פתוחה, ניווד בקליק, עידוד חדשנות בבנקים ובסולקים ועוד), מובילים להרחבת השירותים ולהגברת שיתופי הפעולה עם צדדים שלישיים (מיקור חוץ של פעילויות, רכישת טכנולוגיות חדשות, שיתופי פעולה עם צדדי ג' וחברות טכנולוגיות, שילוב רובוטיקה ובינה מלאכותית בתהליכים ובשירותים, פיתוח הבנקאות הפתוחה ועוד). שינויים אלו מהווים מחד הזדמנות עסקית ומאידך יוצרים אתגרים חדשים בניהול הסיכונים, בדגש על היבטי אבטחת מידע וסייבר ושרשרת האספקה וכן על היבטי פיתוח ותיקוף המודלים.
 - **הקבוצה פועלת לשיפור מתמשך של תהליכי ניהול הסיכונים והכלים התומכים, לרבות שיפורים במודלים, עדכון מסמכי מדיניות, יצירת סטנדרטיזציה, תהליכים והסדרה חוזית וכן ביצוע תהליכי מוצר חדש למוצרים או פעילויות חדשים;**
 - **סיכונים קיברנטיים.** התעצמות הסיכונים הטכנולוגיים ובכללם עליה באמצעים, בתחומים ובמרכיבים של תקיפות הסייבר בארץ ובעולם, מובילה להתעצמותם של הסיכונים הקיברנטיים ולמיקוד של רגולטורים ורשויות פיקוח, בארץ ובעולם, להסדרת איומים אלו ופיקוח עליהם, כאיומים חוצי ארגון, אשר בנוסף לסיכון הטכנולוגי, עלולים להתפתח גם לסיכון אסטרטגי עסקי. לקבוצה אסטרטגיה ומדיניות סייבר וכן תוכנית עבודה רב שנתית לשיפור הגנת הסייבר, כולל חיזוק ההגנה על הרשת ומרכיביה, שיפור כלי הסיכול והניטור, זיהוי פעילות חריגה ושדרוג התשתיות. לאור ההשפעה הפוטנציאלית של האירועים, מתחדדת החשיבות לייזום נאותות תהליכי ההמשכיות העסקית למגוון תרחישי ייחוס, לרבות היבטי התקשורת בזרימת המידע בעת אירוע;
 - **הוגנות והגינות.** חשיבות ערכי ההוגנות, הגינות ושקיפות מול לקוחות הבנק, לרבות מניעת הפליה אסורה בין לקוחות מהווים אף הם סיכון מתפתח המנוהל כחלק אינטגרלי מניהול סיכון הציות בבנק. הבנק פועל באופן מתמיד להטמעת ערכים אלה בקשת התהליכים הרלוונטיים ומגביר את מודעות העובדים לחשיבותם;
 - **הגנת הפרטיות.** היבטי הגנת הפרטיות הולכים וצוברים תאוצה וחשיבות בארץ ובעולם, על רקע הגברת השימוש בדיגיטל ובדאטה. האסדרה בתחומי הגנת הפרטיות עוברת שינויים ותמורות רבים בדין המקומי ובדין הגלובאלי (GDPR). תחום זה זוהה על ידי הקבוצה כסיכון מתפתח והקבוצה ביצעה בחינה מעמיקה, במטרה לוודא עמידה בציפיות ובהנחיות הרגולטוריות, אגב טיפול בפערים שזוהו. הקבוצה פועלת לשמירה על האיזון הראוי בין השימוש במידע לצרכי הבנק לבין שמירה על היבטי הגנת הפרטיות של לקוחותיה. היבטי הגנת הפרטיות מהווים מרכיב חשוב בבחינה של מוצרים ו/או טכנולוגיות ו/או שירותים ו/או מודלים חדשים, אגב וידוא הגנה נאותה על מידע רגיש.
- בטבלת גורמי הסיכון להלן, מובאים השינויים העיקריים שחלו בפרופיל הסיכון של הקבוצה.
- לפרטים בדבר התפרצות נגיף הקורונה והשלכותיה, ראו לעיל "טיפול הנהלה בנושאים שוטפים מהותיים" ו-"התפתחויות כלכליות עיקריות".

עקרונות ניהול הסיכונים

- נשמרת המגמה העולמית להכרה בתחום ניהול הסיכונים כרכיב חיוני בפעילות התאגיד הבנקאי, ולחידוד הצורך בביסוס תפיסת ניהול הסיכונים והטמעתה בפעילות השוטפת ובתהליכי קבלת החלטות עסקיות. הבנק בוחן את הסיכונים השונים אליהם חשופה הקבוצה בראיה קבוצתית וצופה פני עתיד. הדירקטוריון והנהלה מיחסים חשיבות רבה להיבטי ניהול סיכונים ולהטמעת תרבות ניהול סיכונים נאותה בבנק ובחברות הבת, תוך הקצאת המשאבים הנדרשים לשם כך וקביעת מיקודים בתחומים אלו כחלק מהיעדים הקבוצתיים. עקרונות העל לניהול סיכונים בקבוצת דיסקונט:
- ניהול הסיכונים מבוצע בראיה משולבת קבוצתית, חוצת ארגון, לאורך שדרת הניהול ולרוחב היחידות העסקיות, תוך שימוש במתודולוגיות ומימונים עקביים ותוך התייחסות למכלול סוגי הסיכונים להם חשופה הקבוצה;
 - מממשל תאגידי קבוצתי אשר תומך בקיום שרשרת פיקוח אפקטיבית על פעילותה של הקבוצה, בכפוף להוראות הדין;
 - האחריות לניהול הסיכונים הינה היררכית, כאשר כל דרג ניהולי נושא באחריות לסיכונים במרחב הפעילות שלו, באופן שמובטחת מצרפיות (אגרציה) של ניהול הסיכונים בכל דרגי הניהול, עד לחבר הנהלה האחראי לקו העסקים, לרבות קיום תהליכים נאותים של זיהוי, מדידה, הערכה, בקרה, ניטור ודיווח על סיכונים;
 - על כל אחד מהסיכונים המהותיים אליהם חשופה הקבוצה, ממונה נושא משרה בכיר, במעמד של חבר הנהלה, אשר נושא באחריות העל (Accountability) ביחס לניהול הסיכון בקו הראשון;
 - תפיסת ניהול הסיכונים תומכת באפשרות ובשיפור תהליכי קבלת החלטות והצפת ערך בראיה ארוכת טווח;
 - פעילות הבנק מבוצעת בהתאם לחזון הבנק ועקרונות הקוד האתי, אשר מבטאים את ערכי הליבה בפעילויות הבנק ובממשקיו עם בעלי עניין, לקוחות, ספקים, עובדים וכד';
 - התרבות הארגונית מעודדת שקיפות ותקשורת פנים-ארגונית אפקטיבית, תוך זרימת מידע נאותה, לרבות ביחס לאירועי הפרה/כשל, לכל הגורמים המעורבים בטיפול בסיכונים;
 - הסיכונים מנוהלים תוך שמירה על הפרדת תפקידים ובקורות בין קווי ההגנה המעורבים בניהול הסיכון;
 - תפיסת ניהול הסיכונים דינאמית ומתפתחת לאורך זמן, בהתאם לשינויים בצרכי הבנק והקבוצה, הוראות האסדרה, פרקטיקה מקובלת בארץ ובעולם ותנאי הסביבה החיצונית והפנימית;
 - ניהול הסיכונים מבוצע על בסיס מתמשך, בראיה צופה פני עתיד, הכולל תהליכי זיהוי, מדידה, הערכה, ניטור, בקרה ודיווח שוטפים של החשיפות לסיכונים וניהולן והשלכותיהן על פרופיל הסיכון, לצד זיהוי סיכונים מתהווים וחדשים;
 - תהליכי ניהול סיכונים משולבים כחלק מהעשייה העסקית השוטפת, והם משולבים בתהליכים ופרויקטים מהותיים בבנק ובקבוצה, לרבות יישום תהליכי מוצר חדש, כשנדרש;
 - תהליכי ניהול הסיכונים כוללים פעילות פרואקטיבית לניהול הסיכונים ולכינונה של תרבות ארגונית אפקטיבית והטמעת תרבות בקרה, בדגש על הטמעת ערכי הוגנות והגינות בפעילויות ובתהליכים.

תיאבון הסיכון

חטיבת ניהול סיכונים אחראית על עדכון תקופתי של התיאבון לסיכון, בהלימה לתהליך תכנון ההון, התכנון האסטרטגי ותכנון הנזילות, באופן שתהליכים אלו יהיו שלובים, משלימים זה את זה ומנוהלים באופן מקביל ואינטראקטיבי, במטרה להוביל להשאת התשואה של הקבוצה ולשמור על יציבותה בראיה ארוכת טווח.

הצהרת התיאבון בקבוצת דיסקונט נמצאת בהלימה לדרישות הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 310 והיא משקפת את טעמי הסיכון של הדירקטוריון, תוך קביעת מגבלות והגדרת "גבולות גזרה", ברורים וניתנים להטמעה, לפעילות ולכיוונים העסקיים ולהבטחת עמידה בדרישות ובמגבלות הרגולטוריות. ההצהרה כוללת היגדים כמותיים ואיכותיים, המתייחסים לכל אחד מתחומי הסיכון המנוהלים, ואלו מהווים בסיס לקביעת מסמכי תיאבון לסיכון בתחומי הסיכון הפרטניים הכוללים מגבלות, יעדים וספי התראה המתווים את קביעת המדיניות העסקית הקבוצתית.

מגבלות ההצהרה נקבעות, בין היתר, על בסיס שימוש בתרחישים ובתרחישי קיצון שונים, אשר מהווים כלי מרכזי וחשוב בהערכת הסיכונים והשפעתם האפשרית על הון הקבוצה וההצהרה כוללת היגדים ומגבלות המתייחסים למצב עסקים רגיל ולמצב קיצון, ובראיה צופה פני עתיד.

הצהרת התיאבון ומסמכי התיאבון הפרטניים שנקבעו מכוחה, מהווים את אחד הכלים המרכזיים של הדירקטוריון לפיקוח על התאמת פרופיל הסיכון של התאגיד לתיאבון שנקבע, ואלו מנוטרים באופן שוטף ומדווחים באופן תקופתי לדירקטוריון. בהתאם להצהרה, חריגה ממגבלות אלה תדווח לדירקטוריון, או לאחת מועדותיו, תוך קביעת מתווה לירידה ברמת הסיכון ולעמידה במגבלות.

הצהרות התיאבון של חברות הקבוצה הינן בהלימה להצהרה הקבוצתית ומתואמת עימה. בחודש דצמבר 2019 אישר הדירקטוריון את הצהרת תיאבון הסיכון של קבוצת דיסקונט לשנת 2020.

במהלך שנת 2019 לא חלו חריגות מהמגבלות שקבע הדירקטוריון בנושא זה.

מדיניות וכלים בניהול סיכונים

תפישת ניהול הסיכונים של הקבוצה מעוגנת בסדרה של מסמכי מדיניות לניהול הסיכונים השונים, אשר אושרו על ידי דירקטוריון הבנק ומטרתם להתוות את התשתית הכוללת לניהול הסיכונים בבנק ובקבוצה. תפישת זו כוללת התייחסות נרחבת להיבטי הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים, לרבות הגדרת סמכויות ואחריות של הגורמים המשתתפים בתהליכי ניהול הסיכונים הגדרת הכלים, המתודולוגיות והמודלים המשמשים לזיהוי, מדידה, הערכה, בקרה, ניטור ודיווח על החשיפה לסיכונים, לרבות התיאבון לסיכון ותרחישי קיצון.

מסמכי מדיניות ניהול הסיכונים עקביים עם האסדרה המתפתחת בתחום ניהול הסיכונים, בסביבה העסקית הנתונה, ומועברים לאימוץ, בהתאמת המחויבות, לחברות הבת העיקריות. לפרטים נוספים אודות הכלים השונים המשמשים בניהול הסיכונים ועל הטמעת תרבות הסיכונים, ראו "כלים לניהול סיכונים" ו-"תרבות הסיכונים והטמעת שימושיות תהליכי ניהול הסיכונים" במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים".

הערכת פרופיל הסיכון

הקבוצה מבצעת מעקב שוטף אחר שינויים בפרופיל הסיכון של הבנק וחברות הקבוצה, בהתבסס על הכלים והמתודולוגיות הקבוצתיים שפותחו בתמיכה למעקב אחר שינויים בפרופיל הסיכון ובכלל זה יישום תהליכי זיהוי, מדידה, הערכה, ניטור, בקרה ודיווח, הכלולים גם מעקב אחר מגבלות, אינדיקטורים וספי התראה שונים, לרבות בהשוואה למערכת הבנקאית. מסמך הסיכונים הרבעוני מרכז שינויים מהותיים שחלו בפרופיל הסיכון הקבוצתי, בהתייחס לתחומי הסיכונים השונים, ומהווה כלי מסייע לדירקטוריון ולהנהלה, לניטור התפתחות פרופיל הסיכון, בהלימה לתיאבון הסיכון וליעדים ארוכי הטווח של הקבוצה, תוך וידוא שימור הנאותות ההונית לאורך זמן. במסגרת זו נבחנים גם שינויים מהותיים באיכות ניהול הסיכונים, לרבות השפעתם של איכות ואפקטיביות תהליכי ניהול הסיכונים ומצופים נושאים וסוגיות, המאפשרים מיקוד הדיון וקבלת החלטות מבוססות סיכון. אחת לשנה מבצעת הקבוצה תהליך הערכת נאותות הונית, שנועד לוודא כי הון הקבוצה הולם ותומך במכלול הסיכונים הגלומים בפעילות, במצב עסקים רגיל ובקיצון. במסגרת זו נבחנות גם השפעות כמותיות על הון הקבוצה תוך שימוש בתרחישים ובתרחישי קיצון שונים כמפורט להלן.

תרחישי קיצון

אחד הכלים המרכזיים בהערכת הסיכונים ובהשפעתם האפשרית על ההון ועל התיאבון לסיכון הינו שימוש בתרחישי קיצון צופי פני עתיד, ככלי משלים לתהליכי ניהול הסיכונים. השימוש בתרחישי הקיצון נועד להתריע בפני ההנהלה על תוצאות חמורות בלתי צפויות הקשורות למגוון הסיכונים, ולספק אינדיקציה באשר להון שיידרש לספיגת הפסדים במקרה של זעזועים גדולים. כמו כן, חשיבות תרחישי הקיצון באה לידי ביטוי באתגור תהליכי תכנון ההון, ובקביעת תיאבון לסיכון לאזורי הפגיעות שזוהו בתרחישים.

הקבוצה פועלת במסגרת מתודולוגית סדורה, המתפתחת באופן עיתי, והמיושמת בבנק ובחברות הקבוצה להערכת השפעת תרחישי הקיצון על סיכויי אשראי, סיכויי שוק ורכיבים מסויימים בדוח רווח והפסד באמצעות מודלים פנימיים המאפשרים לבחון את השפעותיהם של שינויים בפרמטרים מקרו כלכליים, על סעיפי דוח רווח והפסד ועל ההון ועל אזורי פגיעות/מוקדי סיכון ספציפיים שזוהו. ניכרת העלאת השימושיות של תוצאות התרחישים ותרחישי הקיצון ככלי, בידי הגורמים העסקיים וחטיבת ניהול הסיכונים, בקביעת מגבלות פרטניות, בהגדרת התיאבון לסיכון ובגיבוש תוכניות מגירה למצבים בהם יתממש הסיכון.

בנוסף לתרחישי קיצון פיננסיים מאקרו כלכליים, הריצה הקבוצה בשנת 2019 גם תרחישי קיצון בתחום הסייבר (תרחיש אחיד של הפיקוח על הבנקים) וכן תרחיש קיצון אסטרטגי לבחינת סיכויי המודל העסקי.

גילויים בהתאם לנדבך השלישי של באזל

הוראות באזל מרחיבות את דרישות הגילוי, האיכות והכמותי, בנושא ניהול החשיפות לסיכויי אשראי, סיכויי שוק והסיכון התפעולי. גילוי איכותי וכמותי אודות הסיכונים השונים מובא לעיל ולהלן בפרק זה, וכן במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים". המסמך עומד לעיון יחד עם הדוח השנתי של הבנק לשנת 2019 (דוח זה) באתר הבנק, באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך, ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ והוא מהווה חלק בלתי נפרד מהדוח השנתי של הבנק לשנת 2019.

סיכוני אשראי

סיכוני האשראי ואופן ניהולם

תפיסת ניהול סיכוני האשראי בבנק ובקבוצה מכוונת להבטיח איזון נאות בין הגורמים העסקיים היוצרים באופן ישיר את החשיפה לסיכון אשראי ומנהלים אותה, לבין הגורמים העוסקים בפיקוח, בקרה והערכת סיכונים בלתי תלויה, והגורמים העוסקים בביקורת.

מסמכי מדיניות אשראי

מסמכי הליבה בתחום האשראי, כוללים את מסמך התיאבון לסיכון ומדיניות האשראי של קבוצת דיסקונט, מדיניות האשראי של הבנק סולו, מסמך מדיניות לניהול סיכון אשראי, ומסמכי מדיניות האשראי של כל חברה בת, המהווים תשתית לניהול סיכוני האשראי בבנק ובקבוצה וכן את הנהלים והמתודולוגיות בתחום האשראי, המהווים חלק בלתי נפרד מהמסגרת לניהול ומתן אשראי ואשר על פיהן יש לפעול.

מדידה ודיווח על סיכוני אשראי

קבוצת דיסקונט מבססת את תפיסת סיכוני האשראי בהתאם לשיטות המתקדמות המקובלות בעולם, באמצעות מודלים לאומדן סיכון (סטטיסטיים ואחרים) מבוססי התנהגות בנקאית, נתונים פיננסיים ושאלונים איכותיים לאמידת סיכון הלווה (הסתברות לכשל - PD) וההפסדים הצפויים ממנו בין היתר, לנוכח היקף ואיכות הביטחונות (הפסד בהינתן כשל LGD). בבנק ובקבוצה נעשה שימוש במספר מערכות מדידה ודיווח התומכות בניהול סיכוני אשראי.

המבנה והארגון של פונקציות ניהול סיכוני האשראי

המבנה הארגוני, אשר באמצעותו מנוהל סיכון האשראי בבנק, כולל את הגדרת הסמכות והאחריות של הגורמים המעורבים בניהול הסיכון בבנק - הדירקטוריון, ההנהלה, ותלושה קווי הגנה נפרדים:

קו ההגנה הראשון. היחידות העסקיות מבצעות באופן שוטף תהליכים להפחתת סיכון האשראי באמצעות ניתוח כלכלי ועסקי של בקשות אשראי, הערכת סיכון האשראי בפעילות הלווה, דירוג האשראי ומעקב ובקרה שוטפים אחר האשראי הניתן ואיכות הלווה.

יחידות הבקרה אחראיות על ניהול סיכוני האשראי בפעילות החטיבות העסקיות וכן על ביצוע תהליכי ניטור ובקרה שוטפים ועל כתיבה ועדכון מתודולוגיות ונהלים בתחום האשראי. בין יחידות אלו נמנים אגף ניהול סיכוני אשראי בחטיבה העסקית, ואגף בקרה גביה וציות בחטיבה הבנקאית.

ועדות האשראי דנות ומקבלות החלטות בנושאי אשראי, הן בבקשות אשראי חדשות והן בחבויות קיימות.

קו ההגנה השני. חטיבת ניהול סיכונים אחראית על גיבוש ועדכון מסמכי הליבה בתחום האשראי, הערכה שוטפת של פרופיל סיכון האשראי של הבנק והקבוצה, פיתוח ויישום מודלים פנימיים לדירוג אשראי ומתודולוגיות קבוצתיות בניהול סיכון האשראי. בנוסף, אחראית החטיבה על בדיקה בדיעבד של אופן ניהול סיכון האשראי על כל שלביו, מתן הערכה של איכות אשראי ספציפי ואיכות תיק האשראי בכללותו ומתן חוות דעת לעסקאות אשראי, קביעת דירוגים, סיווגים והפרשות.

קו ההגנה השלישי. הביקורת הפנימית מבצעת בדיקות מדגמיות של תיקי אשראי, תהליכי אישור מתן אשראי וניהולו ובוחנת האם תהליכי העבודה עולים בקנה אחד עם נהלי הבנק. בנוסף, היא עורכת ביקורות רוחב בנושאי אשראי.

מערכת אוצ"ר (מערכת חדשה לניהול אשראי וצרופותיו). המערכת משמשת לניהול תהליך חיתום וניהול האשראי בדיסקונט ובמרכנתיל.

המערכת הוטמעה במרבית יחידות החטיבה העסקית בדיסקונט וביחידות נבחרות במרכנתיל ובמהלך 2020 מתוכננת פריסה במרכזי העסקים באגף לבנקאות מסחרית.

התשתית שפותחה מהווה פלטפורמה לדיווחים לפיקוח על הבנקים בתחום האשראי ומאפשרת מעקבים ממוכנים בזמן אמת אחר מגבלות פנימיות ורגולטוריות.

אימוץ עדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב - הפרשות להפסדי אשראי - היערכות הבנק

ביום 28 במרס 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא, על פיו במסגרת המעבר של הדיווח הכספי לאימוץ מלא של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב, על התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי אשראי להעריך ליישום העדכונים בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בדבר הפרשות להפסדי אשראי צפויים (CECL) - אימוץ של עדכון תקינה 2016-13 ASU. התקן ייושם החל מיום 1 בינואר 2022 ואילך.

הבנק מינה את מנהל הסיכונים הראשי כאחראי לפרויקט, מונתה מנהלת פרויקט והוקמה ועדת היגוי, בראשות מנהל הסיכונים הראשי, בה שותפים החשבונאי הראשי, ונציגים מחטיבות בבנק ובחברות הקבוצה. בנוסף, מונו צוותי עבודה פנימיים משותפים לבנק ולבנק מרכנתיל דיסקונט, שתפקידם בחינת ההיבטים השונים ביישום התקן.

צוותי העבודה מתקדמים בבחינת אופן יישום התקן, לרבות חלופות ליישום, בחירת מתודולוגיה למדידה והערכה בהתייחס לתיקי אשראי שונים, וגיבוש תוכנית עבודה לסגירת פערים מול המצב הקיים. כמו כן, נבחנות חלופות לפתרון טכנולוגי (מערכת מידע) שיתמוך ביישום התקן.

עדכון בדבר התקדמות הפרויקט נמסר, על בסיס רבעוני, כנדרש בהוראה, לדירקטוריון הבנק ולפיקוח על הבנקים.

איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים

יתרה ליום 31 בדצמבר 2018				יתרה ליום 31 בדצמבר 2019			
מסחרי	דיור	פרטי	סך-הכל	מסחרי	דיור	פרטי	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים							
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי⁽¹⁾							
119,625	34,684	31,778	186,088	110,966	30,608	29,617	171,190
44,021	3,344	35,466	82,830	41,886	2,488	32,566	76,941
163,646	38,028	67,244	268,918	152,852	33,096	62,183	248,131
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי:							
2,178	2,097	1,450	5,724	2,760	1,977	488	5,225
1. לא בעייתי							
2. בעייתי							
1,476	153	235	1,864	1,033	156	259	1,448
653	225	136	1,014	319	184	147	650
⁽⁴⁾ 1,635	-	189	1,824	⁽⁴⁾ 1,488	-	155	1,643
3,764	378	560	4,702	2,840	340	561	3,741
סך-הכל סיכון אשראי מאזני							
938	700	131	1,770	1,002	477	309	1,787
6,880	3,175	2,141	12,196	6,602	2,793	1,358	10,753
מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾							
62	359	57	478	58	316	61	435
170,526	41,203	69,385	281,114	159,454	35,889	63,541	258,884
סך-הכל סיכון אשראי כולל של הציבור							
מידע נוסף על סך נכסים שאינם מבצעים:							
⁽⁴⁾ 1,068	-	108	1,176	⁽⁴⁾ 923	-	98	1,021

הערות:

- (1) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (3) לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (4) לרבות איגרות חוב קונצרניות לא צוברות בסך של 10 מיליון ש"ח (31.12.2018 - איגרות חוב קונצרניות לא צוברות בסך של 10 מיליון ש"ח).

שינויים ביתרות של חובות פגומים

2018			2019		
סך-הכל	פרטי	מסחרי	סך-הכל	פרטי	מסחרי
במיליוני שקלים חדשים					
תנועה בחובות פגומים (בגין אשראי לציבור בלבד):					
2,130	88	2,042	1,633	155	1,478
-	-	-	1	-	1
808 ^י	275	533	1,050	301	749
(80)	(2)	(78)	(2)	-	(2)
(415)	(169)	(246)	(415)	(209)	(206)
(839)	(37)	(802)	(441)	(58)	(383)
29 ^י	-	29	(12)	-	(12)
1,633	155	1,478	1,814	189	1,625
יתרת חובות פגומים לסוף השנה					
מזה: תנועה בחובות בעייתיים בארגון מחדש					
1,617	71	1,546	1,225	131	1,094
-	-	-	1	-	1
393 ^י	119	274	326	104	222
(55)	(1)	(54)	-	-	-
(209)	(25)	(184)	(63)	(40)	(23)
(506)	(28)	(478)	(384)	(32)	(352)
15 ^י	(5)	(10)	(62)	(5)	(57)
1,225	131	1,094	1,043	158	885
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף השנה					
שינויים בהפרשות להפסדי אשראי בגין חובות פגומים:					
188	25	163	223	54	169
384	83	301	438	154	284
(349)	(54)	(295)	(354)	(142)	(212)
223	54	169	307	66	241
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף השנה					

הערה:

(1) סווג מחדש בעקבות טיוב נתונים בבנק.

יחסים פיננסיים מסוימים המשמשים להערכת איכות תיק האשראי

31.12.2018	31.12.2019	
0.98%	0.99%	שיעור יתרת אשראי פגום לציבור מיתרת האשראי לציבור
0.26%	0.26%	שיעור יתרת אשראי שאינו פגום לציבור, שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר, מיתרת האשראי לציבור
1.36%	1.38%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת האשראי לציבור
139.25%	139.14%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי פגום לציבור
1.59% ^י	1.81%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור, מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
0.34%	0.40%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי, מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור
0.26%	0.23%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור, מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור
18.25%	15.69%	שיעור המחיקות נטו, בגין אשראי לציבור, מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור
109.96%	110.12%	שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי פגום לציבור בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר בפיגור של 90 ימים או יותר
1.24%	1.25%	שיעור יתרת אשראי פגום לציבור בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר בפיגור של 90 ימים או יותר, מיתרת האשראי לציבור
0.61%	0.64%	שיעור חובות פגומים שאינם נושאים ריבית, מיתרת האשראי לציבור

הערה:

(1) החישוב סוויב בעקבות סיווג מחדש.

הירידה בשיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, נובעת מירידה במחיקות נטו ומעליה ביתרת ההפרשה הכוללת.

סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד

31 בדצמבר 2019						
הפסדי אשראי ⁽³⁾						
הוצאות (הכנסות)	מזה: סיכון אשראי	מזה: סיכון אשראי	מזה: סיכון אשראי	מזה: סיכון אשראי	מזה: סיכון אשראי	מזה: סיכון אשראי
יתרת ההפרשה	מחיקות חשבוניות להפסדי אשראי	בגין הפסדי אשראי	פגום	ביצוע אשראי	כולל ⁽¹⁾ ⁽⁸⁾ ⁽⁹⁾ אשראי ⁽⁴⁾ בעייתי ⁽⁵⁾	סיכון אשראי
במיליוני שקלים חדשים						
242	23	24	179	564	12,961	13,646
265	8	82	207	323	30,661	31,156
85	(22)	(37)	192	248	11,907	12,254
393	69	125	205	482	20,972	21,600
100	3	(33)	60	64	2,215	2,322
92	1	(4)	300	359	13,645	14,020
300	75	159	264	642	30,378	31,281
1,477	157	316	1,407	2,682	122,739	126,279
205	7	28	-	372	37,809	40,964
709	252	312	189	565	65,196	67,335
2,391	416	656	1,596	3,619	225,744	234,578
-	-	-	-	-	27,806	27,806
2,391	416	656	1,596	3,619	253,550	262,384
356	(20)	34	321	1,459	43,174	46,536
1	-	-	36	37	7,249	7,286
357	(20)	34	357	1,496	50,423	53,822
2,748	396	690	1,953	5,115	303,973	316,206

הערות:

- סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים, סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה וערבויות והתחייבויות על חשבון לקוחות בסך של 189,214 מיליון ש"ח, 36,765 מיליון ש"ח, 531 מיליון ש"ח, 4,545 מיליון ש"ח ו-85,151 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף.
- כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בניה בסך של 91 מיליון ש"ח.
- כולל ניירות ערך מגובי משכנתאות בסך של 5,656 מיליון ש"ח שהונפקו ע"י GNMA ובסך של 707 מיליון ש"ח שהונפקו ע"י FNMA ו-FHLMC.
- כולל מסגרות אשראי בערבות בנקים שאינם מהקבוצה בסך של 6,845 מיליון ש"ח.
- יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיור בסך של 233 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה, שהפרייקטים שהן בנות מצוים בהליכי בניה.

31 בדצמבר 2018						
הפסדי אשראי ⁽³⁾						
מזה: סיכון	מזה: דירוג	מזה: סיכון	מזה: סיכון	מזה: סיכון	מזה: סיכון	מזה: סיכון
אשראי כולל ⁽¹⁾ ⁽⁸⁾ ⁽⁹⁾	אשראי ביצוע ⁽⁴⁾	אשראי בעייתי ⁽⁵⁾	אשראי פגום	הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות להפסדי אשראי	יתרת ההפרשה
במיליוני שקלים חדשים						
14,721	13,967	447	73	23	12	241
28,498	27,865	316	122	25	9	190
10,986	10,542	314	283	(14)	(14)	98
19,888	18,991	389	258	5	40	334
2,359	2,179	125	122	134	123	136
14,144	13,780	301	298	-	(1)	98
25,579	24,386	360	213	64	39	199
116,175	111,710	2,252	1,369	237	208	1,296
35,676	32,906	334	-	23	14	184
61,588	60,265	566	155	340	249	648
213,439	204,881	3,152	1,524	600	471	2,128
28,439	28,428	-	-	-	-	-
241,878	233,309	3,152	1,524	600	471	2,128
45,445	43,250	978 ⁽¹⁰⁾	186	(60)	(56)	322
7,050	6,981	69	69	-	-	1
52,495	50,231	1,047	255	(60)	(56)	323
294,373	283,540	4,199	1,779	540	415	2,451

הערות:

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים, סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה וערבויות והתחייבויות על חשבון לקוחות בסך של 172,917 מיליון ש"ח, 36,859 מיליון ש"ח, 774 מיליון ש"ח, 3,726 מיליון ש"ח ו-80,097 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף.
- (3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (6) כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בניה בסך של 59 מיליון ש"ח.
- (7) כולל ניירות ערך מגובי משכנתאות בסך של 5,933 מיליון ש"ח שהונפקו ע"י GNMA ובסך של 1,086 מיליון ש"ח שהונפקו ע"י FNMA ו-FHLMC.
- (8) כולל מסגרות אשראי בערבות בנקים שאינם מהקבוצה בסך של 5,673 מיליון ש"ח.
- (9) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיור בסך של 235 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה, שהפרייקטים שהן בונות מצויים בהליכי בניה.
- (10) סווג מחדש בעקבות טיוב נתונים בחברה בת.

חשיפות למדינות זרות – מאוחד

המדינה	2019			2018		
	חשיפה חוץ			חשיפה חוץ		
	מאזנית ⁽²⁾	מאזנית ⁽²⁾ סך הכל	מאזנית ⁽²⁾ סך הכל	מאזנית ⁽²⁾	מאזנית ⁽²⁾ סך הכל	מאזנית ⁽²⁾ סך הכל
ארצות הברית	15,284	8,094	23,378	13,793	6,766	20,559
אחרות	5,966	5,451 ⁽⁵⁾	11,417	7,219	5,329 ⁽⁷⁾	12,548
סך-כל החשיפות למדינות זרות⁽¹⁾	21,250	13,545	34,795	21,012	12,095	33,107
מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIGS ⁽⁴⁾	19	340	359	8	381	389
מזה: סך החשיפות למדינות ה-LDC ⁽⁶⁾	577	203	780	755	250	1,005

הערות:

- (1) חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך - על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני וחוזי מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה וקבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) פורטוגל, איטליה, יוון וספרד.
- (5) כולל העברת סיכונים אשראי לקונסורציום מבטחים בינלאומיים, במדינות: שווייץ - סך של 2,098 מיליון ש"ח וגרמניה - סך של 1,830 מיליון ש"ח.
- (6) שורת "סך החשיפות למדינות ה-LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) שהינן ארצות המסווגות על ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.
- (7) סוג מחדש - טיוב הסיווג בהתחשב בערבויות שניתנו.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

כללי: הגדרת מוסדות פיננסיים זרים כוללת בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים האמורים.

בשונה מהגדרת ענף משק "שירותים פיננסיים", לצורך הגילויי בסקירת הנהלה של "סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק", החשיפה בגין מוסדות פיננסיים זרים המוצגת בטבלה שלהלן כוללת חשיפות לבנקים זרים ולבנקים להשקעות זרים שאינם נכללים באשראי לציבור מחד, ומאידך אינה כוללת חשיפות בגין השקעות בניירות ערך מגובי נכסים ובגין חשיפה חוץ מאזנית פוטנציאלית.

אופן ניהול חשיפת האשראי הנובעת ממוסדות פיננסיים זרים. מדיניות הבנק בדבר החשיפות השונות לבנקים ומוסדות פיננסיים זרים עברה בחינה מחודשת ובאה לידי ביטוי בנושאים הבאים:

- הבנק קבע מדיניות שמרנית בתחום ניהול החשיפות לבנקים ומוסדות פיננסיים זרים;
 - הקצאת הקווים לבנקים זרים מבוצעת בצורה קפדנית ושמרנית, תוך שימוש בכלי עזר מתמטיים שנבחנו מחדש ותוקפו בתקופה האחרונה;
 - הפקדות הבנק מבוצעות באופן בררני, בבנקים המדורגים בדירוג "BBB+" לפחות, בעיקר בארה"ב ובבריטניה;
 - ניהול צמוד של היקף הפקדות המט"ח בחו"ל;
 - הבנק אימץ מדיניות לפיה חשיפה בנגזרים פיננסיים מחייבת חתימה על הסכם ISDA עם כל מוסד פיננסי עימו מתבצעות עסקאות מסוג זה;
 - המסגרות לסיכונים סליקה נבחנות בצורה פרטנית, תוך מגמה ברורה לצמצם משמעותית את סיכונים הסליקה, ותוך שימוש בכלי ה-CLS, המהווה כלי מרכזי לסליקה דו-צדדית הדדית;
 - נקבעה מדיניות לחשיפות למדינות פחות מפותחות (LDC). המדיניות מגדירה חשיפה בסכומים נמוכים ולטווחים קצרים יחסית;
 - ניהול שיטתי וצמוד תוך שימוש במערכות מעקב פיקוח ובקרה, בשיתוף כל הגורמים המעורבים בבנק ובקבוצה;
 - מערכת מידע המסייעת בקבלת תמונה על בסיס קבוצתי בדבר חשיפות המתייחסות לבנקים ולמוסדות פיננסיים זרים.
- בהתייחס לניהול החשיפה למוסדות פיננסיים זרים, ראוי לציין כי:
- הורדת דירוג, שינוי בנתוני שוק ו/או הרעה בנתונים הפיננסיים של בנק זר משוקללים במודלים ובמידת הצורך, הבנק מקטין את הקו בהתאם;
 - היחידה למוסדות פיננסיים בחטיבת שווקים פיננסיים מקצה את קווי האשראי שאושרו על ידי הדירקטוריון בין מרכיבי הקבוצה, לבין היחידות השונות בבנק, לרבות לחדר עסקות של הבנק, שבאחריות חטיבת שווקים פיננסיים.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים. חשיפת האשראי של הבנק למוסדות פיננסיים זרים הינה ברובה לבנקים ולבנקים להשקעות. כעולה מהנתונים שיובאו להלן, כ-87% מהחשיפה ליום 31 בדצמבר 2019 הינה למוסדות פיננסיים בדרוג "A-" ומעלה. המדיניות בגין קיימת לבנק חשיפת אשראי כאמור ליום 31 בדצמבר 2019 כוללות, בין היתר, את ארה"ב ובריטניה. בשנת 2019 לא נערכה בגין החשיפה למוסדות פיננסיים זרים הפרשה להפסד בגין ירידת ערך של ניירות ערך.

חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים, על בסיס מאוחד

חשיפת אשראי נוכחית ⁽⁴⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ⁽³⁾ (4)	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾ (4) (5)
במיליוני שקלים חדשים		
31 בדצמבר 2019		
חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים ⁽¹⁾ (6)		
דירוג אשראי חיצוני ⁽⁷⁾		
769	102	667
AAA עד AA-		
3,218	468	2,750
A+ עד A-		
407	6	401
BBB+ עד BBB-		
11	8	3
BB+ עד B-		
182	27	155
ללא דירוג		
4,587	611	3,976
סך-הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים		
37	-	37
יתרת איגרות חוב בעייתיים		

31 בדצמבר 2018		
חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים ⁽¹⁾ (6)		
דירוג אשראי חיצוני ⁽⁷⁾		
809	100	709
AAA עד AA-		
3,666	365	3,301
A+ עד A-		
521	3	518
BBB+ עד BBB-		
60	57	3
BB+ עד B-		
72	35	37
ללא דירוג		
5,128	560	4,568
סך-הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים		
69	-	69
יתרת איגרות חוב בעייתיים		

הערות:

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים האמורים.
- (2) פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באיגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
- (4) חשיפות האשראי וסיכון האשראי הבעייתיים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני הניכויים כהגדרתם בסעיף 5 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313.
- (5) למידע נוסף אודות הרכב חשיפות האשראי שנכללו בטבלה בגין מכשירים נגזרים מול בנקים/דילרים/ברוקרים, ראו ביאור 28 לדוחות הכספיים.
- (6) חשיפות האשראי אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים. (לפרטים נוספים בדבר השקעות בניירות ערך מגובי נכסים, ראו ביאור 12 לדוחות הכספיים).
- (7) לפי דירוג Moody's ובהעדרו, דירוג Fitch או S&P.

בנוסף לחשיפה המוצגת בטבלה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 קיימת חשיפת אשראי חוץ מאזנית פוטנציאלית לבנקים זרים בגין מכשירים נגזרים (כהגדרתה בסעיף 4(א)) להגדרת חבות בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313 בדבר "מגבלות על חבות של לווה בודד ושל קבוצת לווים" דהיינו, אחוז משתנה מיתרת עסקה עתידית בסך של 94 מיליון ש"ח ו-167 מיליון ש"ח, בהתאמה.

סיכוני אשראי בהלוואות לדיר

כללי. הנתונים המוצגים להלן מתייחסים לכלל פעילות הקבוצה בתחום זה: הבנק, בנק מרכנתיל דיסקונט ו-אי די בי ניו יורק (והם יכוננו להלן, לשם הנוחות, "הקבוצה"). יצוין עם זאת שהנתונים המתייחסים ל-אי די בי ניו יורק הינם זניחים (אשראי לדיר בסך של 184 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019 ו-147 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018).

התפתחויות בתחום ההלוואות לדיר. בשנים האחרונות נרשם גידול בביקושים ובהיקף הביצוע של הלוואות לדיר, שנגרמו בעקבות התגברות הביקושים בשוק הדיר ועליות המחירים שנגרמו כתוצאה מהמחסור בהיצע הדירות ביחס לביקושים כאמור.

העליה שנרשמה בהיקף ההלוואות לדיר במערכת הבנקאית, אשר חורגת משיעורי הצמיחה במשק ומשיעורי העליה ברמת החיים ובהכנסות משקי הבית, יחד עם תרחיש של עליה באבטלה ובריבית, עלולה לפגוע באיכות תיק האשראי לדיר ולהגדיל את החשיפה לסיכונים אשראי במערכת הבנקאית. בשנת 2019 נרשם שיא בביצועי המשכנתאות והם הסתכמו בכ- 67 מיליארד ש"ח. בין היתר, ההתקדמות בפרויקטים של תוכנית מחיר למשתכן, תרמו בשנת 2019, כ-12% מסך הביצועים.

הצעדים שננקטו על ידי הקבוצה. מדיניות האשראי מגדירה את הקריטריונים הנדרשים להבטחת איכות האשראי והקטנת הסיכונים הנובעים ממנו, לרבות הכללים לבחינת יכולת החזר של הלווים והערבים לחוב, מדרג הסמכויות, סוגי הבטחות שישמשו להבטחת האשראי, תימחור האשראי וכן עקרונות לניהול, מעקב ובקרה אחר האשראי והבטחותיו. כמו כן, נקבעו ספים ומגבלות לפעילות בקשר עם יחס ההחזר, שיעור המימון, דירוג העסקה, תמהיל תיק האשראי, הלוואות גישור והתפלגות גיאוגרפית. נקבעו גם מגבלות צולבות בגין חלק מהפרמטרים האמורים. בנוסף, מבוצעות הפעולות הבאות:

- הקבוצה מפעילה בקרת איכות אשראי עוד בטרם העמדתו, באמצעות מערך עורפי הכולל יחידת חיתום אשראי, חיתום משפטי ויחידת בחינה. אישורי משכנתאות בפרופיל סיכון גבוה ניתנים באמצעות מרכז אישורים מתמחה;
 - שימוש ב"מקדמי בטחון" (מבחני עמידות) בתהליך אישור מסגרת הלוואה. בטרם אישור מסגרת הלוואה, בוחנת הקבוצה את ההשלכות הצפויות בגין שינויים תיאורטיים של משתני השוק (בעיקר עליה בשיעור של 2-3 נקודות האחוז בשיעור הריבית השנתי בהלוואות בריבית משתנה) על כושר החזר של הלווה;
 - צמצום היקף האשראי הניתן במסלולי הלוואה בהן שיעור הריבית משתנה, בהתאם למגבלות שקבע המפקח על הבנקים;
 - קביעת מדיניות חשיפה למגזרים מיוחדים: קבוצות רכישה, תושבי חוץ, הלוואות לכל מטרה וכיוצא ב. בהלוואות למימון רכישת נכסי יוקרה, הבנק מפעיל מדרג סמכויות מחמיר;
 - שימוש שוטף בתרחישים תיאורטיים, לרבות תרחישי קיצון, לצורך ניתוח רגישות לגבי השינויים הצפויים בחשיפת הבנק לסיכונים אשראי, כנגזרת מהשינויים בפרמטרים הנבדקים;
 - קיום מעקב אחר אינדיקטורים מצביעי סיכון (KRI's) ופרמטרים נוספים, לרבות לעניין התפתחויות בשוק הדיור, שוק העבודה והיקף הפיגורים בהלוואות בבנק ובמערכת;
 - עריכת הסדרים נקודתיים ללקוחות המתקשים לעמוד בהחזרים התקופתיים הנגזרים מהסכמי הלוואות המקוריים;
 - עדכון מודל דירוג בקשות של אשראי למשכנתאות;
 - שימוש בכלים מיכניים לצורך הפחתת סיכונים אשראי והפחתת סיכונים תפעוליים.
- היקף תיק הלוואות לדיור של הקבוצה ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכם ב-37,392 מיליון ש"ח (31.12.2018 - 33,159 מיליון ש"ח).

מאפייני סיכון מסויימים של תיק הלוואות לדיור של הקבוצה

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
%		
2.5	2.0	שיעור הלוואות לדיור שמימנו למעלה מ-75% משווי הנכס
9.6	8.8	שיעור הלוואות לדיור, שההחזר החודשי, בכל אחת מהן, עולה על 35% מהכנסות הלווה
59.4	59.2	שיעור הלוואות לדיור בריבית משתנה, מסך תיק הלוואות לדיור ⁽¹⁾

הערה:

(1) בחישוב היחס נכללו גם הלוואות בהן תדירות שינוי הריבית עולה על חמש שנים.

סכום הלוואה ושיעורי מימון ממוצעים

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
752	800	סכום הלוואה ממוצעת (באלפי ש"ח)
55.1	54.7	שיעור מימון ממוצע לדיור (באחוזים)
34.5	28.2	שיעור מימון ממוצע לכל מטרה (באחוזים)

התפלגות יתרות האשראי לדיור לפי גודל האשראי ללווה

ליום 31 בדצמבר				
2018		2019		
מסך %	במיליוני ש"ח	מסך %	במיליוני ש"ח	
האשראי לדיור		האשראי לדיור		תקרת אשראי נטו ⁽¹⁾⁽²⁾ (באלפי ש"ח)
79.9	26,345	78.9	29,342	עד 1,200
18.8	6,212	19.9	7,408	מעל 1,200 ועד 4,000
1.3	414	1.2	434	מעל 4,000
100.0	32,971	100.0	37,184	סך-הכל

מזה:

147	184	הלוואות לדיור שניתנו בחו"ל

הערות:

(1) יתרת האשראי הינה לאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בסך של 208 מיליון ש"ח (31.12.2018: 188 מיליון ש"ח).

(2) יתרת האשראי לציבור כוללת הלוואות לדיור בסך של 233 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה, שהפרייזיקטים שהן בוונות מצויים בהליכי בניה (31.12.2018: 235 מיליון ש"ח).

היקף החוב הבעייתי בהלוואות לדיור

31 בדצמבר	במיליוני שקלים חדשים				%
	יתרת אשראי לציבור ⁽¹⁾ ⁽⁵⁾	יתרת אשראי בעייתי ⁽¹⁾	הפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾ ⁽³⁾	יתרת הפרשה שיעור החוב הבעייתי	
2019	37,392	378 ⁽⁴⁾	78	1.0	1.0
2018	33,159	340 ⁽⁴⁾	72	1.0	1.0

הערות:

- (1) יתרת חוב רשומה.
(2) ליום 31 בדצמבר 2019 יתרת ההפרשה כוללת הפרשה לפי עומק פיגור בסך של 74 מיליון ש"ח והפרשה מעבר לעומק הפיגור בסך של 4 מיליון ש"ח (31.12.2018: 68 מיליון ש"ח ו-4 מיליון ש"ח, בהתאמה).
(3) לא כולל הפרשה קבוצתית בשיעור של 0.35% מיתרת האשראי אשר בגינה לא בוצעה הפרשה מזערית לפי עומק הפיגור, בסך של 130 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019 (31.12.2018: 116 מיליון ש"ח).
(4) כולל סך של 19 מיליון ש"ח המוגדר כאשראי בעייתי, שאינו בפיגור (31.12.2018: 24 מיליון ש"ח).
(5) יתרת האשראי לציבור כוללת הלוואות לדיור בסך של 233 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטוחות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה, שהפרוייקטים שהן בונות מצויים בהליכי בניה (31.12.2018: 235 מיליון ש"ח).

התפלגות ביצועי אשראי לדיור שניתן בפילוח לפי שיעורי מימון וכשיעור ממתן האשראי

שיעור מימון ⁽¹⁾ (LTV)	2019		2018	
	במיליוני ש"ח	% מסך הביצועים	במיליוני ש"ח	% מסך הביצועים
עד 45%	2,265	27.8	1,979	27.1
בין 45%-60%	2,906	35.6	2,780	38.2
מעל 60%	2,980	36.6	2,531	34.7
סך-הכל	8,151	100.0	7,290	100.0

הערה:

(1) שיעור המימון (LTV) מחושב ביחס לנכס הנרכש ולא כולל בטוחות נוספים, באם ניתנו.

תקופת ההלוואה הממוצעת של הלוואות לדיור בבנק עמדה בשנת 2019 על 20.5 שנים, בהשוואה ל-21.8 שנים במערכת. האשראי לתקופה של למעלה מ-20 שנה עמד על 48% מכלל תיק האשראי של הלוואות לדיור.
מנתוני התפלגות ביצועי האשראי לפי תקופת הלוואה ליום 31 בדצמבר 2019, עולה כי הביצוע בשנת 2019 לתקופות של למעלה מ-20 שנים הגיע לשיעור של 58% מהתיק.

התפתחות יתרות האשראי לדיור לפי מגזרי הצמדה

31 בדצמבר	אשראי לא צמוד		אשראי צמוד מדד		אשראי צמוד מט"ח	
	ריבית קבועה	ריבית משתנה	ריבית קבועה	ריבית משתנה	ריבית קבועה	ריבית משתנה
	% מסך האשראי		% מסך האשראי		% מסך האשראי	
	במיליוני ש"ח	לדיור	במיליוני ש"ח	לדיור	במיליוני ש"ח	לדיור ⁽¹⁾ ⁽²⁾
2019	10,199	14,889	4,597	7,332	21	146
2018	8,605	13,357	4,411	6,402	2	194

הערות:

- (1) יתרת האשראי לציבור כוללת הלוואות לדיור בסך של 233 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטוחות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה, שהפרוייקטים שהן בונות מצויים בהליכי בניה (31.12.2018: 235 מיליון ש"ח).
(2) יתרת האשראי הינה לאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בסך של 208 מיליון ש"ח (31.12.2018: 188 מיליון ש"ח).

עיקר ההלוואות ניתנות לתקופה מקורית של עד 25 שנה. תקופת ההלוואה הממוצעת בבנק נמוכה במקצת מזו של המערכת.
יתרת תיק האשראי לדיור לפי תקופה נוכחית לפירעון של מעל 20 שנה ליום 31 בדצמבר 2019 עומדת על סך של 12.3 מיליארד ש"ח ומהווה 46% מסך תיק האשראי לדיור.

הרכב ביצוע אשראי למטרת מגורים בפילוח לפי שיעור החזר מההכנסה

שיעור החזר מהכנסה ⁽¹⁾	2019		2018	
	במיליוני ש"ח	% מסך הביצועים	במיליוני ש"ח	% מסך הביצועים
עד 40%	7,266	99.6	6,670	99.9
מעל 40%	31	0.4	6	0.1
סך-הכל	7,297	100.0	6,676	100.0

הערה:

(1) סכומי הביצוע אינם כוללים הלוואות במשכון דירת מגורים, הלוואות בולט והלוואות בלון.

בהתאם להוראות מוגבל יחס החזר לשיעור של 50%. הקצאת ההון הנדרשת בהלוואות ביחס החזר גבוה מ-40% עומדת על 100%, וזאת ללא קשר לשיעור המימון המבוקש. על רקע דרישות אלה, ביצוע הלוואות לדיור בשיעור גבוה מ-40% הינו זניח.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא סיכון אשראי לדיור)

כללי. הנתונים בסעיף זה הם נתוני הפעילות בארץ, ללא הלוואות לדיור, והם כוללים את הבנק ואת בנק מרכנתיל דיסקונט. בנפרד מובאים להלן נתונים מסויימים אודות האשראי לאנשים פרטיים בכאל, בהתאם לנתונים שהיו זמינים בכאל.

הגדרות. להלן ההגדרות ששימשו בעת הכנת דיווח זה:

"גובה ההכנסה לחשבון" - ממוצע הכנסות בעלות דפוס חוזר ממשכורת, קצבאות, העברות והפקדות, בנטרול סכומים חריגים.

"תקרת אשראי מאזני" - בהתאם לדיווח לפיקוח לפי הוראת דיווח לפיקוח מס' 836 - יתרות עו"ש, כרטיסי אשראי והלוואות. ללא מסגרות לא מנוצלות של עו"ש וכרטיסי אשראי.

"תיק נכסים פיננסיים" - תיק הנכסים הפיננסיים המקושר לחשבון הלקוח: פקדונות כספיים (לרבות יתרת עו"ש), תיק ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים.

התפתחות היתרות

התפלגות בחתך הכנסות קבועות ללקוח ובחתך תיק נכסים פיננסיים מקושרים לחשבון

סיכון אשראי מאזני				
תיק נכסים פיננסיים				
הנמוך מ-50	הגבוה מ-50	סך-הכל סיכון	סיכון אשראי	סיכון אשראי כולל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אשראי מאזני	חוץ מאזני	
יתרה במיליוני שקלים חדשים				
31 בדצמבר 2019				
גובה ההכנסה לחשבון				
ללא הכנסה קבועה לחשבון	1,507	198	1,705	541
נמוכה מ-10 אלפי ש"ח	5,072	948	6,020	3,379
הגבוהה מ-10 אלפי ש"ח ונמוכה מ-20 אלפי ש"ח	4,394	1,567	5,961	3,251
גבוהה מ-20 אלפי ש"ח	3,692	2,442	6,134	3,909
סך-הכל	14,665	5,155	19,820	11,080
30,900				

31 בדצמבר 2018				
גובה ההכנסה לחשבון				
ללא הכנסה קבועה לחשבון	1,253	175	1,428	746
נמוכה מ-10 אלפי ש"ח	5,320	974	6,294	3,218
הגבוהה מ-10 אלפי ש"ח ונמוכה מ-20 אלפי ש"ח	4,238	1,485	5,723	3,013
גבוהה מ-20 אלפי ש"ח	3,305	2,183	5,488	3,569
סך-הכל	14,116	4,817	18,933	10,546
29,479				

התפלגות בחתך תקופה נותרת ממוצעת לפרעון

יצוין כי בטבלה לעיל מוצגת ההתפלגות בהתייחס להלוואות בלבד, בעוד שבשאר הטבלאות מוצגת ההתפלגות בהתייחס לתקרת אשראי מאזני, הכוללת גם יתרות עו"ש וכרטיסי אשראי.

התפלגות בחתך גודל האשראי ללווה

התפלגות בחתך חשיפה לשינויים בשיעור הריבית

התפלגות הבטחונות המבטיחים את האשראי

התפתחות סיכון אשראי בעייתי לאנשים פרטיים

שיעור מסך אשראי לציבור מאזני				
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	שינוי	2018	2019
%		ב- %	במיליוני ש"ח	
1.3	1.3	2.7	255	262
0.6	0.7	21.5	109	133
0.3	0.3	(6.6)	61	57
0.8	0.8	(6.5)	160	150
2.0	2.0	6.4	376	401

סיכון אשראי לרכישת כלי רכב. יתרת האשראי לרכישת רכב ששועבד (בבנק ובבנק מרכנתיל דיסקונט) הסתכמה בסך של 956 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019, לעומת סך של 720 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018, עליה של 32.8%.

רקע

מוצרי אשראי. פעילות האשראי בתחום זה מתבצעת ב-3 אפיקים עיקריים; מסגרות עו"ש, מסגרות כרטיסי אשראי והלוואות. ההלוואות מהוות את עיקר יתרת האשראי הצרכני וניתנות לרוב בסכומים הנמוכים מ-50 אלף ש"ח ולתקופות קצרות (לרוב עד 5 שנים). נתח פעילות ההלוואות מחוץ לכותלי הסניף, עולה בהדרגה מדי שנה ומהווה רובד מרכזי מסך פעילות האשראי הצרכני.

חיתום האשראי. במהלך השנים הבנק פיתח מודלים מתקדמים, האומדים את סיכון הלקוח מבקש האשראי. תהליכי חיתום האשראי הצרכני בבנק מלווים בשימוש נרחב בתוצרי המודלים ומתבצעים בהתאם למדיניות האשראי של הבנק, תוך הקפדה על התאמת המוצר לצרכי הלקוח.

החיתום בסניפים מחולק ל-2 רבדים: האחד, חיתום על פי סמכות - מבוצע לפי שיקול דעת בעל סמכות, תוך שימוש באינדיקציות ותוצרים של מודלי דירוג סיכון הלקוח, כושר החזר ואינדיקציות נוספות הנדרשות בהתאם לסיכון הלקוח וגובה החבות. השני, חיתום אוטומטי - מבוצע לרוב בסכומים נמוכים יחסית, בהתאם להמלצת המודל המשקללת את רמת סיכון הלקוח, כושר החזר וניסיון העבר של הבנק מול הלווה.

התפתחות הסיכון

החל מתחילת העשור הקודם חלה עליה משמעותית בשיעור האשראי למשקי בית, עליה אשר לוותה גם בעליה במינוף הלווים (כעולה מסקירות בנק ישראל). עיקר הגידול באשראי משקי הבית בישראל מקורו בהלוואות לדיור (בקירוב כשני שלישים מהאשראי למשקי בית). במקביל, המשיך לגדול היקף האשראי למשקי הבית שמעמידים הגופים החוץ-בנקאיים, אם כי חלקו עדיין נמוך ביחס לאשראי הבנקאי.

פעולות מפחיתות סיכון

קביעת ספי חיתום. במסגרת קביעת התיאבון לסיכון, נקבעו ספי חיתום, המשקפים את רמת הסיכון המקסימלית בה ניתן להעמיד אשראי צרכני חדש. חריגה מכללים אלו מתאפשרת רק במקרים חריגים ובסכומים מוגבלים, תוך אסקלציה במדרג הסמכויות.

מודלים וכלים אנליטיים. תהליכי קביעת סיכון אשראי הצרכני בבנק מלווים במודלים סטטיסטיים המחשבים את אומדני סיכון האשראי (LGD ו-PD) החוזים את רמת סיכון הלקוח והעסקה השולית. המודלים מתבססים על משתנים, המתייחסים למאפייני הלקוח, כושר החזר, איתנותו הפיננסית ועברו הבנקאי. המודלים מעודכנים מעת לעת בהתאם לשינויים במשק, מצב הלווים וגורמים נוספים.

מדידה אפקטיבית. כלל היחידות העסקיות בבנק נמדדות באופן שוטף על פי איכות תיק האשראי הצרכני שבאחריותן ועמידה בכללי החיתום. לכל בעלי התפקידים הקשורים לחיתום אשראי, מוגדרים מדדים שמטרתם שמירה על איכות התיק ופיזור אשראי רחב ככל הניתן.

שימוש במידע המתקבל ממאגר נתוני אשראי. חיתום האשראי מבוצע תוך שימוש במידע המתקבל ממאגר בכפוף לספי מהותיות כפי שהוגדרו ע"י הבנק ולמגבלות החוק.

עקרון ההוגנות

בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים הוגדרו קריטריונים לייחום ושייחום אשראי לאוכלוסיית הלקוחות הפרטיים, מולם רשאי הבנק ליזום הצעות אשראי. הכללים מתבססים על רמת סיכון הלקוח וכן על כדאיות נטילת האשראי מבחינת הלקוח.

הפניה ללקוחות מתבצעת לפי תסריטי שיחה הכוללים גילוי נאות לגבי תנאי האשראי, צרכי הלקוח ומאפייניו וכן אזכור הנכסים וההתחייבויות בחשבון הלקוח.

יצוין כי עקרון ההוגנות מול הלקוח הוגדר הן כחלק מהתיאבון לסיכון של קבוצת דיסקונט והן כחלק ממדיניות חיתום האשראי ללקוחות פרטים. עקרון ההוגנות וההגינות כלפי חייבים מופעל הן בהיותם בטיפול באחריות הסניף המנהל והן לאחר העברתם לטיפול משפטי, באמצעות משרדי עורכי דין המועסקים על ידי הבנק. ההנחיה היא לנסות ולהגיע מול כל חייב שששל להסדר המתאים ליכולותיו ולכושר החזר שלו.

הבנק מיישם את דרישות חוק אשראי הוגן. לפרטים בדבר החוק, ראו "חקיקה ופיקוח" להלן.

ניטור ובקרה

הבנק מבצע באופן שוטף בקרה על איכות החיתום, עמידה בכללי מדיניות וכללי גילוי נאות. הבקרה מתבצעת באמצעות קציני הציות ביחידות העסקיות, בקרי אשראי והביקורת הפנימית.

כמו כן מתבצע ניטור שוטף אחר איכות תיק האשראי הצרכני בבנק.

לפרטים בדבר תיק ההלוואות לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור), ראו בדוח הסיכונים.

נתונים כמותיים בדבר אשראי לאנשים פרטיים בכאל

בשנת 2019 נרשם גידול בשיעור של 15.1% ביתרת האשראי לאנשים פרטיים בכאל. אשראי זה הסתכם ביום 31 בדצמבר 2019 ב-9,113 מיליון ש"ח לעומת 7,890 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018. האשראי נושא הריבית לאנשים פרטיים ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכם בסך של 5,460 מיליון ש"ח, לעומת 4,744 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018 (עליה של 15.1%) ומהווה 59.9% מסך האשראי לאנשים פרטיים באחריות כאל, ועיקרו אשראי בריבית משתנה בעסקאות קרדיט, עסקאות בכרטיסי אשראי מתגלגל, הלוואות, אשראי ייעודי לרכישת רכב ועסקאות אחרות. יתר האשראי לאנשים פרטיים, הסתכם בסך של 3,653 מיליון ש"ח לעומת 3,146 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018 (עליה של כ-35.6%). אשראי זה אינו נושא ריבית, ומשקף יתרות בגין עסקאות רגילות, עסקאות בתשלומים על חשבון בית העסק ועסקאות אחרות. הרוב המכריע של הפסדי האשראי נובע מאשראי נושא ריבית.

בשנת 2019 חל קיטון בהיקף הפסדי האשראי בגין אנשים פרטיים. הפסדי האשראי בגין אנשים פרטיים הסתכמו בשנת 2019 בסך של 137 מיליון ש"ח בהשוואה ל-147 מיליון ש"ח בשנת 2018, ירידה בשיעור של 6.8%. בשנים האחרונות חל גידול בהפסדי האשראי, אשר נובע, להערכת הנהלת כאל, מהגידול בתיק האשראי של כאל ומההיקף הממוצע של האשראי ללקוח בתיק זה, מירידה בשיעורי הגביה בעיקר באמצעות משרדי עורכי דין שנבעה, בין היתר, כתוצאה מהכבדת רגולציה בתחום תהליכי גביית החובות ומשינויי התנהגות שוק ביחס למקובל בעבר. כאל נערכה ונערכת להתמודד עם שינויים אלה באמצעים שונים.

סיכון אשראי לענף בינוי ונדל"ן

ענפי הבינוי והנדל"ן הינם מרכזיים בתיק האשראי של הבנק, ומרבית האשראי לענפים אלו מנוהל באגף נדל"ן ותשתיות בחטיבה העסקית, אשר הינו בעל מיומנות גבוהה וניסיון רב בתחום. בתחום זה פועל הבנק בכפוף למגבלה הרגולטורית אשר קובעת כי משקל הפעילות המקומית בנדל"ן לא יעלה על 20% מסך האשראי, כאשר בנוסף, הבנק קבע מגבלה פנימית מחמירה יותר שתשמש כסף התרעה. הבנק עומד במגבלות האמורות. כמו כן, מדיניות האשראי לענף מתמקדת במימון הפעילות בישראל תוך מתן עדיפות ללווים ותיקים ובעלי איתנות פיננסית גבוהה, אשר לבנק ניסיון חיובי בפעילות עימם. מימון ייזום פרויקטים למגורים ונכסים מניבים מבוצע בשיטת הליווי הסגור תחת דרישות סף. בכלל זה הון עצמי, רווחיות מינימאלית חזויה, עמידה בתרחישי קיצון (בין השאר תרחישי ירידת מחיר), כושר ספיגת ירידת מחירים, מכירות מוקדמות ועוד - לפירוט נרחב ראו להלן "פעילות בניה ונדל"ן" בפרק פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

האשראי הכולל ושיעור האשראי הבעייתי בענף בינוי ונדל"ן

ענף	31 בדצמבר 2019			31 בדצמבר 2018		
	מזה:			מזה:		
	אשראי לציבור ⁽¹⁾	אשראי בעייתי ⁽²⁾	אשראי ש"ח	אשראי לציבור ⁽¹⁾	אשראי בעייתי ⁽²⁾	אשראי ש"ח
	במיליוני ש"ח	%		במיליוני ש"ח	%	
נדל"ן מניב	11,363	2.1	283	10,406	2.7	
בינוי קבלנות בניין כללית	2,186	5.8	165	1,545	10.7	
ליווי פרויקטים למגורים	24,294	0.2	41	19,988	0.2	
רכישת קרקעות לבניה	5,605	0.5	19	4,851	0.4	
קבלנות משנה	2,615	5.2	114	2,625	4.3	
עבודות הנדסה אזרחית	2,858	1.0	58	3,462	1.7	
אחר	4,602	1.8	92	4,921	1.9	
סך-הכל⁽²⁾	53,523	1.3	772	47,798	1.6	

הערות:

- (1) אשראי לציבור מאזני וחץ מאזני, למעט מכשירים נגזרים.
- (2) הנתונים בטבלה זו רחבים יותר מנתוני הדיווח לפי ענפי משק, בהלימה לדיווחים הפנימיים בבנק, והם כוללים פעילויות נוספות עם מתאם גבוה לפעילויות בענף הבינוי והנדל"ן. הנתונים בטבלה כוללים פעילות בישראל בלבד.

סיכונים אשראי בגין מימון ממונף (Leveraged Finance)

הגדרת מימון ממונף. מימון ממונף מוגדר כאשראי למימון עסקאות הוניות בתאגידים הניתן בשיעור מימון גבוה ואשראי הניתן ללווים המאופיינים ברמת מינוף פיננסי העולה באופן משמעותי על הנורמות המקובלות בענף הפעילות. לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 327, נקבעה ההגדרה להלוואות ממונפות הכוללת, בין היתר, עסקאות רכישת תאגיד אחר, פעילות רכישת עצמית של מניות וחלוקת הון.

סיכונים אשראי בגין מימון ממונף. מדיניות האשראי של הבנק קובעת הנחיות מחמירות לחיתום ומגבלות על היקף החשיפה למימון ממונף. בנוסף, התפתחות המימון הממונף והעמידה במגבלות שנקבעו מדווחים הנהלת הבנק ולדירקטוריון אחת לרבעון, לצורך מעקב אחר הסיכונים הגלומים במימון זה.

בהוראות ניהול בנקאי תקין נקבעו מגבלות ביחס למימון עסקאות הוניות, אשר הבנק עומד בהן.

להלן יובאו נתונים אודות סיכונים אשראי בגין מימון ממונף ליום 31 בדצמבר 2019. הגילוי מתמקד בחשיפות בגין עסקאות ממונפות שכל אחת מהן עולה על הרף שנקבע במדיניות הבנק ובכפוף להוראות ניהול בנקאי תקין.

חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענפי משק

31 בדצמבר 2018				31 בדצמבר 2019			
הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	חשיפה חוץ סך החשיפה	חשיפה מאזנית	חשיפה מאזנית	הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	חשיפה חוץ סך החשיפה	חשיפה מאזנית	חשיפה מאזנית
הענף							
במיליוני שקלים חדשים							
-	91	76	15	-	-	-	-
תעשייה							
-	615	106	509	-	140	62	78
בינוי ונדל"ן							
-	173	20	153	-	-	-	-
תחבורה ואחסנה							
-	-	-	-	-	147	-	147
שירותים עסקיים אחרים							
-	879	202	677	-	287	62	225
סך-הכל							

החשיפה בגין מימון ממונף ליום 31 בדצמבר 2019, הסתכמה ב-225 מיליון ש"ח לעומת 677 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018, ירידה בשיעור של 66.8%. הירידה כאמור נבעה, בעיקר, מירידה בהיקף האשראי של לקוחות קיימים ויציאה מהגדרת מימון ממונף. יתרת החשיפה המוצגת בטבלה לעיל הינה לאחר מחיקות חשבונאיות בהתאם להוראת חובות פגומים. החשיפה החוץ מאזנית בגין עסקאות מימון ממונף ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמה ב-62 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 - 202 מיליון ש"ח). לפרטים נוספים, ראו "סיכון אשראי" במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים" העומד לעיון באתר מג"א של רשות ניירות ערך, באתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב ובאתר הבנק.

גילוי נוסף על סיכון אשראי בגין חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

ליום 31 בדצמבר 2019 אין קבוצת לווים שהחבות שלה עולה על 15% מההון כהגדרתו בהוראה.

סיכוני שוק

סיכון שוק הוא סיכון לפגיעה בשווי הקבוצה וביכולת להשיג את יעדיה, כתוצאה משינויים בפרמטרים כלכליים בשווקים הפיננסיים ומהתנודתיות שלהם, המשפיעים הן על השווי הכלכלי והן על יחס ההון הרגולטורי.

- **סיכון ריביתי.** הסיכון לפגיעה כאמור, כתוצאה מתזוזות מקבילות ולא מקבילות, בעקום התשואה, וההשפעה של האופציונליות הגלומה במכשירים פיננסיים שונים.
- **סיכון אינפלציה ושערי חליפין.** סיכון לפגיעה כאמור, כתוצאה מהשפעת שינויים באינפלציה או בשערי החליפין, לרבות השפעת נגזרים ועסקאות עתידיות על הפער שבין הנכסים לבין ההתחייבויות.
- **סיכון מחירי מניות ומרווחי אשראי בהחזקת ניירות ערך.** סיכון לפגיעה כאמור, כתוצאה משחיקת שווי של ניירות ערך בעלי סיכון אשראי ושוויין של ההשקעות הריאליות, לרבות קרנות, עקב תנודות מחירים.

סיכוני השוק מוצגים בסקירה זו על בסיס קבוצתי הכולל את הבנק, בנק מרכנתיל דיסקונט, אי די בי ניו יורק, כאל והקופה לפיצויים של עובדי הבנק (להלן בסעיף זה: "הקבוצה"). חברות הקבוצה האחרות אינן בעלות סיכון שוק מהותי.

אסטרטגיה ומדיניות

מסמך המדיניות לניהול סיכוני שוק מהווה מסגרת לניהול סיכוני השוק בבנק ובקבוצה ומגדיר את האחריות והסמכות של הגורמים המעורבים בתהליכי ניהול סיכוני השוק אותם נוטלת הקבוצה.

ניהול הסיכון מכוון למזער, ככל האפשר, את התממשותם של סיכונים בלתי צפויים ונדקים שמקורם בנטילת סיכונים בלתי מבוקרת. המדיניות והעקרונות במסמך המדיניות הינם על בסיס קבוצתי, כאשר חברות הבת התאימו, כל אחת בפני עצמה, את המדיניות למבנה הניהולי שלהן, לאסדרה המקומית והסביבה העסקית שלהן. הסיכונים מנוהלים תוך ראייה כוללת קבוצתית ובמתכונת של הנחיה מקצועית מחייבת.

במסגרת עדכון המדיניות לניהול סיכוני שוק בשנת 2019 נבחנה האפקטיביות של המגבלות על סיכוני שוק בבנק, בקבוצה ובתיק למסחר מבחינת שלמות אוכלוסיית החשיפות, שלמות הכיסוי של אזורי פגיעות ורמות החשיפה בפועל ביחס למגבלה. מספר מגבלות עודכנו על מנת לשפר את האפקטיביות, ללא שינוי בתיאבון הסיכון.

תיאבון סיכון

התיאבון לסיכוני שוק כפי שהוגדר במדיניות משקף את רצונם של הבנק וחברות הבת בקבוצה ליטול סיכוני שוק במטרה להשיג את יעדיהם האסטרטגיים. התפיסה העקרונית לניהול הסיכון היא כי המאזן ינוהל במטרה למקסם את ההון הכלכלי בראיה ארוכת טווח בהינתן התיאבון לסיכון ובכפוף לשיקולים חשבונאיים ושיקולים המשפיעים על תכנון ההון.

המדיניות מגדירה מגבלות איכותיות ומגבלות כמותיות עיקריות ביחס למאפייני החשיפה לסיכונים שוק בחברות הקבוצה ובהן השווקים והמכשירים בהם יפעלו בתיק הבנקאי ובתיק למסחר.

תיאבון הסיכון נקבע תוך התייחסות לשתי גישות המדידה - החשבונאית והכלכלית, וכן לכלי הניהול השונים - ניתוחי רגישות, תרחישי מצב עסקים רגיל (תרחישי ביניים) ותרחישי קיצון. כל זאת בהתייחס לטווחי זמן שונים - טווח קצר וטווח ארוך.

ריבוי המדדים עשוי להקשות על הניתוח וההצגה למקבלי החלטות ועל כן הוגדרו שתי קבוצות של מדדי סיכון - מדדי סיכון ראשיים, המשמשים את הקו הראשון לקבלת החלטות שוטפות או תקופתיות על היקפי החשיפה, ומדדי הסיכון הנוספים, הם יתר מדדי הסיכון, ביחס לחלקם נקבעו מגבלות דירקטוריות, ביחס לחלקם יקבעו מגבלות ברמת ראש החטיבה וישנם גם מדדי סיכון שעבורם מבוצע מעקב בלבד ללא מגבלות.

הבנק וחברות הבת מנהלים ומנטרים את העמידה במגבלות הן של מדדי הסיכון הראשיים והן של מדדי הסיכון הנוספים. פרטים בדבר היקף החשיפות והמגבלות שנקבעו יובאו להלן במסגרת הגילוי הכמותי.

מבנה ותהליכים

מדיניות ניהול סיכונים שוק מגדירה מבנה ארגוני לניהול הסיכונים, המבטיח איזון נאות ואי תלות בין הגופים המעורבים בניהול הסיכונים. שלושת קווי הגנה המוגדרים ביחס לסיכונים השוק, מבטיחים איזון זה, כלהלן:

קו ההגנה הראשון. הניהול המצרפי הקבוצתי של סיכונים הריבית, וסיכונים האינפלציה ושערי חליפין מבוצע באמצעות ה-Global Treasury בחטיבה לשווקים פיננסיים. ניהול סיכונים ההשקעות הקבוצתי מבוצע על ידי יחידת ההשקעות בחטיבה לשווקים פיננסיים. הניהול הקבוצתי מתייחס לכלל נוטלי סיכון השוק בקבוצה ובהם הפעילות לניהול הנכסים וההתחייבויות, פעילות ההשקעות, ופעילות המסחר בבנק ב-אי די בי ניו יורק ובבנק מרכנל דיסקונט. במסגרת קו ההגנה הראשון פועלות יחידות מדידה, בקרה ותפעול, באופן בלתי תלוי בנטולי הסיכון.

קו ההגנה השני. פונקצית ניהול הסיכונים הינה פונקציה בלתי תלויה ותפקידה הוא להשלים את פעילות ניהול הסיכונים המבוצעת על ידי קווי העסקים. לפונקציה זו מעמד וסמכות המאפשרים לה להשפיע על החלטות המשליכות על החשיפה לסיכון, לרבות מעורבות בתהליכים אסטרטגיים מרכזיים בעלי השפעה על תיאבון הסיכון, זיהוי הסיכונים, הנחייה מקצועית מחייבת מול חברות הבת, עדכונים במדיניות ותיקוף המודלים המרכזיים המשמשים בניהול.

קו ההגנה השלישי. הביקורת הפנימית בבנק ובחברות הקבוצה, אחראית למתן הערכה עצמאית ובלתי תלויה, על מידת האפקטיביות של יישום תהליכי ניהול סיכונים בבנק ובחברות מקבוצת הבנק, על בסיס ממצאי ביקורת הערכת על פי תוכנית עבודה מאושרת בדירקטוריונים של החברות בקבוצת הבנק.

פיקוח הנהלה. הניהול והפיקוח השוטפים בתחום ניהול סיכונים השוק מתבצעים, בין היתר, על ידי הוועדות הבאות: ועדה לניהול נכסים והתחייבויות (ועדת נ"ה), ועדה קבוצתית לניהול נכסים והתחייבויות והפורום הפיננסי.

מנגנונים המאפשרים תגובה מיידית להתפתחויות חריגות בשווקים

הדירקטוריון אישר את התכנית לחיזוק הלימות ההון בעת משבר והתכנית לטיפול במשבר מזילות. במסגרת זו הוגדר האופן לזיהוי המשברים ולטיפול בהם וכן הוגדר הפורום המוסמך לטפל במשברים והוגדרו הסמכויות והכלים לטיפול במשברים אלה. בין היתר הוגדר כי במקרים של התפתחויות חריגות בשווקים, יתכנס מיידית פורום פיננסי מיוחד בראשות ראש חטיבת שווקים פיננסיים, או המנהלת הכללית של הבנק, לפי חומרת האירוע, על מנת לדון בהתפתחויות בשווקים ובדרכי הפעולה האפשריות. תוכנית החירום כוללת גם תוכנית מגרה לצמצום מהיר של סיכון השוק והיקף נכסי הסיכון.

מדידה ודווח

מדידת החשיפה לסיכונים שוק ונזילות, לרבות חישוב אומדני הסיכון השונים, מבוצעת על ידי קו ההגנה הראשון בבנק בתדירות שבועית, באמצעות מערכת ייעודית לניהול סיכונים שוק.

קו ההגנה השני מבקר את החשיפות לסיכונים השוק באמצעות חישוב עצמאי של תרחישי קיצון בתדירות חודשית.

מערכת ניהול הסיכונים משמשת כבסיס מידע לנתונים פיננסיים, בו מרוכז המידע הפיננסי ביחס למגוון המכשירים הפיננסיים בהם פועל הבנק, כולל אופציות גלומות, לנתוני השוק (דוגמת מדדים, שערי חליפין ושיעורי ריבית), למידת התנודתיות שלהם ולמתאמים הסטטיסטיים שביניהם, וכן למודלים מימוניים והתנהגותיים.

כמו כן, באמצעות המערכת מבוצעות סימולציות על כלל הפעילות ברמת הבנק והקבוצה, על פעילויות/תיקים וכן מחושבים מדדי סיכון נוספים ונמדדות חשיפות הריבית (יצוין כי המערכת משמשת גם במדידת השווי ההוגן לצרכי הדיווח החשבונאי).

מערכת זו משמשת גם את בנק מרכנל דיסקונט, לחישוב החשיפות לסיכונים השוק והנזילות שלו.

אי די בי ניו יורק. מדידת החשיפה לסיכונים שוק ונזילות מבוצעת על ידי קו ההגנה הראשון (Treasury) באמצעות מערכת ייעודית לניהול סיכונים שוק ונזילות. מערכת זו הינה מערכת מתקדמת המרחיבה את יכולות הניתוח ומאפשרת ניטור שבועי של אומדי הסיכון המרכזיים.

תוצאות המדידה מדווחות באופן שוטף ובמסגרת וועדות הנהלה והדירקטוריון הרלבנטיות.

מודלים ומדדי סיכון

ניהול סיכונים השוק מבוצע באמצעות מספר מודלים ומדדים. במסגרת המדידה הפנימית מובאים בחשבון גורמים נוספים על אלו המשמשים לצורך הגילוי בדוחות המתפרסמים לציבור. המדדים הראשיים בניהול סיכון השוק הוגדרו על ידי הדירקטוריון. בהיות המודלים העומדים ביסוד מדדי הסיכון תלויי הנחות, קיים בבנק מבנה ממשל תאגידי ומסגרת לניהול סיכונים המודל, לרבות תהליכי איתגור ותיקוף.

המדדים הראשיים בניהול סיכונים השוק כוללים מדדי רגישות של השווי הכלכלי לשינויים בריבית בתרחישים שונים ומדד רגישות השווי החשבונאי בתרחישי ביניים.

המדדים והמודלים הנוספים כוללים את הערך הנתון לסיכון VaR (Value at Risk), הפסדים פוטנציאליים בתרחישי קיצון שונים (Stress Tests), ניתוח הכנסות הריבית הצפויות ה-NII (Net Interest Income) והכנסות בסיכון ה-EaR (Earning at Risk). בנוסף, קיימים מודלים המביאים לידי ביטוי הנחות לגבי התנהגות הלקוחות תחת תרחישים שונים ובהם מודל לפריסת יתרות זכותיות ללא מועד פרעון, ומודלים להערכת פירעונות מוקדמים של אשראי ופקדונות.

כל המודלים ומדדי הסיכון נבחנים באופן סדור לצורך הגדרה במסגרת קטלוג המודלים ותיקוף או בחינה בלתי תלויה על ידי גורמי ניהול סיכונים. תהליכים אלה מבוצעים בהתאם למדיניות הבנק בנושא ניהול סיכונים מודל, בהם מועדי התיקוף ותדירותו, הנקבעים על פי רמת הסיכון המיוחסת לכל מודל באופן פרטי.

החשיפה לסיכון ריבית

הטבלאות המוצגות בפרק זה נערכו על פי כללי עריכת הדוחות הכספיים והם שונים מהנתונים המשמשים לניהול השוטף של החשיפה לסיכון ריבית.

מידע כמותי על סיכון הריבית – ניתוח רגישות

שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים – מאוחד

31 בדצמבר 2018		31 בדצמבר 2019			
מטבע	מטבע	מטבע	מטבע	סך-הכל	סך-הכל
ישראלי	ישראלי	ישראלי	ישראלי	חוץ ⁽²⁾	חוץ ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים					
10,885	5,375	16,260	10,189	4,739	14,928
11,087	5,862	16,949	9,855	3,604	13,459

הערות:

- (1) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פקדונות לפי דרישה.
- (2) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

השפעת תרחישים של שינויים בשערי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם – מאוחד

31 בדצמבר 2018		31 בדצמבר 2019			
מטבע	מטבע	מטבע	מטבע	סך-הכל	סך-הכל
ישראלי	ישראלי	ישראלי	ישראלי	חוץ ⁽⁴⁾	חוץ ⁽⁴⁾
במיליוני שקלים חדשים					
שינויים מקבילים					
עליה במקביל של 1%	70	(89)	(19)	(43)	(182)
מזה: תיק בנקאי	61	(76)	(15)	(35)	(166)
ירידה במקביל של 1%	99	(74)	25	98	88
מזה: תיק בנקאי	98	(93)	5	85	66
שינויים לא מקבילים					
התללה ⁽²⁾	(256)	(13)	(269)	(215)	(46)
השטחה ⁽³⁾	217	(47)	170	188	(18)
עליית ריבית בטווח הקצר	217	(144)	73	116	(70)
ירידת ריבית בטווח הקצר	(202)	25	(177)	(25)	75

הערות:

- (1) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פקדונות לפי דרישה.
- (2) התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועליה בריבית בטווח הארוך.
- (3) השטחה - עליה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.
- (4) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

הפער בין החשיפה לשינויים בריבית כפי שמדווח בלוח לעיל לבין זו המשתקפת בגילוי המפורט לפי תקופות בדוח על הסיכונים, נובע מכך שישנם מכשירים פיננסיים אשר שווים ההוגן ושווים הכלכלי משתנה באופן שאינו ליניארי ובאופן שאינו סימטרי בתרחישי עליה וירידה של הריבית, בעיקר יתרות העושה שאינן נושאות ריבית.

השווי ההוגן של פקדונות לפי דרישה באי די בי ניו יורק, אשר חלקם נושאי ריבית, היה כ-17 מיליארד ש"ח ביום 31 לדצמבר 2019 והמח"מ שלהן היה 4.27 שנים, כך שהרגישות התיאורטית של שווים ההוגן לשינוי של 1% בריבית הינה 739 מיליון ש"ח. בפועל, כתוצאה מהנחות המודל ורצפות ריבית אפקטיביות, רגישות השווי ההוגן לעליה של 1% בריבית היתה עליה בשווים של כ-266 מיליון ש"ח ורגישות השווי ההוגן לירידה של 1% בריבית היתה ירידה בשווים של הפקדונות האמורים בסך של 357 מיליון ש"ח.

השפעת תרחישים של שינויים בשערי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית – מאוחד

31 בדצמבר 2019						31 בדצמבר 2018 ^(י)		
הכנסות			הכנסות			הכנסות		
מימון			מימון			מימון		
הכנסות שאינן			הכנסות שאינן			הכנסות שאינן		
ריבית			ריבית			ריבית		
סך-הכל			סך-הכל			סך-הכל		
במיליוני שקלים חדשים								
שינויים מקבילים								
עליה במקביל של 1%			638			591		
מזה: תיק בנקאי			70			46		
רידה במקביל של 1%			(39)			(11)		
מזה: תיק בנקאי			(73)			(48)		

הערה:

(1) בתקופת הדוח נבחנו ההנחות המשמשות בחישוב ההשפעה של שינויים בריבית וטוויבו בהתאמה. הנתונים ליום 31 בדצמבר 2018 חושבו מחדש על בסיס ההנחות המעודכנות.

ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכם אומדן ההשפעה של עליה במקביל של 1% על הכנסות הריבית בעליה של 674 מיליון ש"ח ואילו אומדן ההשפעה של ירידה במקביל של 1% הסתכמה בירידה של 864 מיליון ש"ח. זאת בהשוואה לאומדנים ליום 31 בדצמבר 2018, אשר הסתכמו בעליית הכנסות ריבית של 591 מיליון ש"ח בתרחיש עליה במקביל של 1% וירידה בהכנסות הריבית של 647 מיליון ש"ח בתרחיש ירידה במקביל של 1%. הפער בין האומדנים בתרחיש עליה במקביל ותרחיש ירידה במקביל התרחב בשנת 2019 לאור סביבת הריבית הנמוכה ולאור ההנחה שהריבית על חלק מפקידונות הבנק לא תרד מתחת לרצפה מסוימת, כך שהוצאות המימון של הבנק בתרחיש ירידה במקביל של 1% לא יוכלו לרדת באותו שיעור שבו ירדו הכנסות המימון של הבנק בתרחיש זה.

לפרטים נוספים, כמותיים ואיכותיים, על סיכוני הריבית, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר עומד לעיון באתר הבנק, באתר מגנא של רשות ניירות ערך ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ.

ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים בריבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

שווי הוגן של מכשירים פיננסיים. לרוב המכשירים הפיננסיים המאזניים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שהם אינם נסחרים בשוק פעיל. לפיכך, בהתאם להוראה, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, ובפרט חישוב ערך נוכחי של תזרימי המזומנים המהווים בריבית נכיון בשיעור התואם את רמת הסיכון הגלומה במכשיר.

קביעת שיעור ריבית הנכיון הינה סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, אומדן השווי ההוגן שיובא להלן אינו מהווה בהכרח אינדיקציה לשווי המימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח.

הערכת הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים נעשתה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה מתחשבת בתנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול ויהיו שונים באופן מהותי. הדברים אמורים בעיקר לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

עוד יציין כי יתכן והפער בין היתרה במאזן לבין הערכים המוצגים כשווי הוגן לא ימומש כיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפירעון.

בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בפרק זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי.

יתר על כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ביישום הוראות הדיווח לגבי השווי ההוגן, יש להזהר בבחינת נתוני השווי ההוגן כשלעצמם, ובעריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

מכשירים פיננסיים מורכבים הינם מכשירי חוב, אשר משוברים בהם רכיבים נגזרים שלא הופרדו מהם. במידע על שווי הוגן, לא נדרש הבנק לסווג מכשירים פיננסיים כמכשירים פיננסיים מורכבים, כיון שבהתאם להנחיות בנק ישראל, החשיפה לריבית של מכשירים אלה כללה את הפריסה של עסקאות אלה על פי מועדי הפרעון, תוך הפרדת מרכיב האופציה ממכשירים אלה. להלן פרוט המכשירים הפיננסיים המורכבים, אשר בגילוי על החשיפה לשינויים בשיעורי ריבית טופלה האופציה שהופרדה והמכשיר המארח כמכשירים העומדים בפני עצמם (ההשפעה על הדוחות אינה מהותית):

פקדונות עם אפשרות בחירה בין קבלת ריבית קבועה לקבלת ריבית משתנה, תוכניות חסכון צמודות למדד וצמודות למטבע חוץ עם אופציה לשינוי בסיס הצמדה ואופציה להבטחת קרן הפקדה שקלית, פקדונות והלוואות צמודים למדד וצמודים למטבע חוץ עם אופציה להבטחת קרן שקלית. לפרטים נוספים בדבר השיטות וההנחות העיקריות ששימשו באומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראו ביאור 34 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר השפעת שינויים בשיעור הריבית על השווי ההונג של החובות הבעייתיים, ראו ביאור 34 ג'.

בעשר השנים האחרונות לא ארע שינוי שבועי מצטבר, אשר לו היה מתרחש בתקופת הדיווח היה פוגע בהנחת העסק החי ששימשה בבסיס עריכת הדוחות הכספיים.

ניתוח רגישות על פי הנתונים המשמשים לניהול חשיפת הריבית (להלן: "החשיפה הכלכלית")

הנתונים שהוצגו לעיל, חושבו על בסיס השווי ההוגן, כנדרש על פי הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובהתאמה לחישוב הלוח "חשיפה לשינויים בשיעור הריבית", המוצג במסגרת המסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים".

הניהול השוטף של חשיפת הריבית נערך על כלל פעילות הקבוצה ומובאים בו בחשבון נתונים נוספים המייצגים את הגישה הכלכלית לניהול חשיפת השווי הכלכלי של הון הבנק לשינויים בריבית.

ההבדלים העיקריים בין חישוב החשיפה לפי שווי הוגן חשבונאי לבין החשיפה הכלכלית המנוהלת הם אלה:

(א) בחישוב השווי ההוגן החשבונאי נעשה שימוש בעקומים אשר מביאים בחשבון את מרווחי האשראי. בחישוב החשיפה הכלכלית, נעשה שימוש בעקומים המייצגים את מחירי העברה;

(ב) סעיפי התחייבויות לזכויות עובדים נכללים במדידה הכלכלית במגזר הצמוד למדד ואילו במדידה החשבונאית הם מוצגים במגזר הלא צמוד;

(ג) החשיפה הכלכלית לוקחת בחשבון תזרימים עתידיים צפויים, כגון הפקדות בתוכניות חיסכון לעומת החישוב על פי שווי הוגן, שאינו לוקח בחשבון הפקדות עתידיות אלה;

(ד) חוב פגום לא צובר משויך בחשיפה הכלכלית למגזר הלא צמוד, כיוון שאינו נושא ריבית, בעוד שבשווי ההוגן הוא מוצג במגזר המקור שלו;

(ה) תוכניות ברירה מוצגות בשווי הוגן במגזר ההצמדה הראשי בעוד שבחשיפה הכלכלית כל רכיב מוצג במגזר ההצמדה המתאים לו.

השפעת שינויים היפותטיים של 100 נקודות בסיס בשיעורי הריבית על השווי הכלכלי של הקבוצה

השינוי בשיעורי הריבית	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	מט"ח אחר	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019					
עליה של BP100 בשיעורי הריבית	(263)	(107)	(136)	25	(481)
ירידה של BP100 בשיעורי הריבית	441	93	(76)	(44)	415
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018					
עליה של BP100 בשיעורי הריבית	(223)	(137)	(212)	-	(572)
ירידה של BP100 בשיעורי הריבית	293	137	77	(5)	501

בנוסף לתרחיש של תזוזה מקבילה בעקומי הריבית, נבחנת גם החשיפה לשינויים לא מקבילים בעקומי הריבית השונים.

ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכם אומדן ההשפעה של ירידה ב-100 נקודות בסיס במגזר השיקולי הלא צמוד ברווח של 441 מיליון ש"ח, לעומת רווח של 293 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018. הגידול שחל באומדן האמור נובע מהעובדה שהקבוצה מניחה כי הריבית השקלית לא תרד לרמה שלילית, הנחה שהשפעתה הלכה וגדלה כתוצאה מירידה מתמשכת בעקום התשואות השיקלית. ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכם אומדן ההשפעה של ירידה ב-100 נקודות בסיס במגזר הדולרי בהפסד של 76 מיליון ש"ח, לעומת רווח של 77 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018. השינוי שחל באומדן האמור נובע מאופן פריסת פיקדונות לפי דרישה אשר חלקם נושאי ריבית באי די בי ניו יורק. הנחת המודל הינה שהריבית על פיקדונות אלה לא תפחת מרצפה מסוימת, שהפכה לאפקטיבית בתרחישי ירידת ריבית, כתוצאה מירידה מתמשכת בעקום התשואות בארה"ב.

החלפת עוגני הריבית בחו"ל והשלכותיה

כללי. ביום 20 במרס 2019 העביר הפיקוח על הבנקים לתאגידים הבנקאיים טיוטת מכתב, שבו התבקשו להיערך להשפעת ההפסקה הצפויה של פרסום עוגני הריבית הקיימים בעולם והחלפתם בעוגנים אחרים. ביום 13 בפברואר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב שעניינו גילוי על היערכות להפסקת השימוש בליבור, על רקע הנחיות גילוי שפרסמה ה-SEC בנושא.

הפסקת השימוש בליבור. בהתאם לפרסום של הרשות להתנהלות פיננסית בבריטניה (FCA) מחודש יולי 2017, הוחלט להפסיק את השימוש בליבור באופן הדרגתי עד סוף שנת 2021. בהמשך להחלטה זו, הוקמו צוותי עבודה שונים ברחבי העולם לצורך קביעת מדדי ריבית חלופיים לריביות הליבור עבור כל אחד מחמשת המטבעות שלהלן:

- דולר ארה"ב - יוחלף בריבית ה-SOFR (Secured Overnight Financing Rate);
- לירה שטרלינג - יוחלף בריבית ה-SONIA (Sterling Overnight Index Average);
- אירו - יוחלף בריבית ה-ESTR (Euro Short-Term Rate);
- פרנק שוויצרי - יוחלף בריבית ה-SARON (Swiss Average Rate Overnight);
- יין יפני - יוחלף בריבית ה-TONAR (Tokyo Overnight Average Rate).

כמו כן, האיגוד הבינלאומי לנגזרים (ISDA) מקיים התייעצויות בקשר להתאמות הדרושות להסכמי נגזרים במקרה של הפסקת פרסום שער הליבור.

סיכונים עיקריים והיערכות הבנק אליהם. הפסקת השימוש בליבור והמעבר למדדי ריבית חלופיים יוצרים סיכונים שונים - תפעוליים, מערכות מידע, יחסי בנק לקוח, פיננסיים ומשפטיים על פעילות הבנק לקוחותיו. הבנק נערך לזיהוי הסיכונים, בין היתר באמצעות מיפוי של כל החוזים והחשיפות הרלוונטיות.

הבנק החל בתהליך בחינת ההשפעה הצפויה של הפסקת פרסום הליבור, לרבות בחינה של חלופות אפשריות בכל אחד מהמטבעות שנמנו לעיל, השלכות פיננסיות שעשויות להיגרם מהמעבר לשימוש במטבעות הנ"ל והיערכות הנדרשת הן בפן העסקי, הן בפן ניהול הסיכונים של החשיפות החדשות והן בפן המשפטי.

הבנק התחיל בהיערכות לניהול והפחתת הסיכונים שזוהו. כחלק מההערכות, הבנק הקים וועדת היגוי וצוות ייעודי שמטרתו, בין היתר, לפתח תהליכי עבודה לצורך זיהוי הסיכונים, לבחון את ההשפעות של כל סיכון, להציע חלופות לאופן הפחתת הסיכונים, לנטר את הסיכונים והשפעותיהם. בכוונת הבנק להעביר הדרכות לעובדים הרלוונטיים. עדכונים שוטפים נמסרים להנהלה ולדירקטוריון.

חשיפות מהותיות. לבנק קיימים חוזים שונים הנמשכים מעבר לשנת 2021 המתייחסים לליבור.

החשיפה של קבוצת דיסקונט לריבית הליבור בגין חשיפות שיימשכו מעבר לשנת 2021

ליום 31 בדצמבר 2019		
ערך בספרים		
מספר עסקאות	במיליוני ש"ח	
הלוואות	2,204	10,108
פקדונות	12	43
ניירות ערך	16	548
סך הכל	2,232	10,699
נגזרים (נכח עסקאות)		
	1,269	72,699

הטבלה כוללת את נתוני בנק דיסקונט, בנק מרכנתיל דיסקונט ואי די בי ניו יורק.

סיכון אינפלציה ושערי חליפין

החשיפה לסיכון בסיס נמדדת במגזר הצמוד למדד המחירים ובמגזר מטבע חוץ (לרבות בשקלים צמודים למטבע חוץ). לפרטים בדבר נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה, ראו ביאור 32 לדוחות הכספיים.

רגישות ההון לשינויים בשער החליפין. רגישות ההון לשינויים בשערי חליפין מוצגת בטבלה שלהלן, המפרטת את ההשפעה של שינויים בשערי החליפין במטבעות העיקריים על ההון ליום 31 בדצמבר 2019.

השפעת יחסי גידור ועסקאות במכשירים נגזרים על החשיפה. חשיפה במגזר הצמוד למדד נוצרת בגלל עודף שימושים ביחס למקורות במגזר זה. על מנת לגדר את החשיפה במגזר הצמוד למדד, הבנק עושה שימוש בחוזים על מדד המחירים לצרכן. ככלל, מדיניות הבנק היא לא ליצור חשיפה לשערי מטבעות חוץ בפעילות השוטפת. החיסוי על הפוזיציה המבנית במט"ח, הנובעת מההשקעה ב-אי די בי ניו יורק, בוטל לפני מספר שנים, על מנת לצמצם את רגישות יחס ההון לשינויים בשערי חליפין.

רגישות הון הבנק לשינויים בשערי חליפין

ליום 31 בדצמבר 2019				
במיליוני שקלים חדשים				
מגזר	10%	5%	-5%	-10%
דולר	324	160	(151)	(299)
יורו	4	1	6	15
מט"ח אחר	17	8	(6)	(10)

השפעה זו חושבה על פי השינוי הצפוי בשווי ההון של הקבוצה במטבעות השונים, בהינתן התרחיש שנקבע על ידי המפקח על הבנקים.

רגישות ההון לשינויים במדד. רגישות ההון לשינויים במדד מוצגת בטבלה שלהלן, המפרטת את ההשפעה של שינוי ב-3% על ההון ליום 31 בדצמבר 2019.

רגישות ההון לשינויים במדד

ליום 31 בדצמבר 2019	
במיליוני שקלים חדשים	
תרחיש	
עלייה 3%	109
ירידה 3%	(120)

השפעה זו חושבה כפער בין השווי ההון נטו לפי מדד ידוע, כולל החוץ מאזני, לשווי הון נטו לאחר העלאה/הורדת המדד ב-3%.

סיכון מחיר מניות

פוזיציות במניות בתיק הבנקאי

אסטרטגיות ותהליכים

במסגרת מדיניות גיוון ההשקעות פועל הבנק בשני תחומים עיקריים:

- קרנות השקעה פרטיות, קרנות הון סיכון וקרן של קרנות גידור;
- השקעה ישירה בחברות שההשקעה בהן נחשבת השקעה ריאלית.

לפרטים בדבר מדיניות ההשקעות ובדבר הישויות בהן משקיע הבנק, ראו להלן "השקעות בחברות הריאליות" בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות פיקוחיים - פרטים נוספים".

השקעות במניות

31 בדצמבר	
2018	2019
במיליוני שקלים חדשים	
השקעות במניות של חברות כלולות ⁽¹⁾ :	
135	171
מניות שאינן סחירות	
מניות שאינן למסחר:	
57	128
מניות סחירות	
923	839
מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין	
980	967
סך-כל המניות שאינן למסחר	
1,115	1,138
סך-כל ההשקעה במניות	

הערה:
(1) למידע נוסף, ראו ביאור 15 לדוחות הכספיים.

דרישת ההון בגין פוזיציות במניות

31 בדצמבר	
2018	2019
במיליוני שקלים חדשים	
בגין השקעות בקרנות הון סיכון, בקרנות השקעה פרטיות ובקרן של קרנות גידור ⁽²⁾	
181	191
בגין השקעה במניות אחרות ⁽³⁾	
61	63
סך-הכל דרישת ההון בגין פוזיציות במניות ⁽¹⁾	
242	254

הערות:
(1) דרישת ההון חושבה לפי 12.7% והיא אינה כוללת דרישת הון בגין השקעה במניות בתיק למסחר.
(2) השקעות אלו משוקללות במשקל סיכון 150%.
(3) השקעות אלו משוקללות במשקל סיכון 100%-250%.

לפרטים נוספים, כמותיים ואיכותיים, על סיכון מחיר מניות, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר עומד לעיון באתר הבנק, באתר מגנא של רשות ניירות ערך ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ.

ניהול פוזיציות בתיק למסחר

הקבוצה מבחינה בין חשיפות הנצרות במהלך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין החשיפה למסחר. ככלל, חשיפות מסחר קיימות בחברת האם בלבד ומרוכזות ברובן בחדר העסקות כחלק מפעילות הבנק כ"עושה שוק" והניהול הדינמי של תיק הנכסים הפיננסיים הנזילים. בחברות הבת מתקיימות מעת לעת חשיפות מסחר בהיקפים לא מהותיים. פעילות המסחר מכוונת ליצירת הכנסות תוך לקיחת חשיפות בטווח הסיכון המותר לפעילות ותוך קיום מעקב ובקרה יומיים ותוך-יומיים.

כאמור, פעילות המסחר מרוכזת רובה בחדר העסקות, המבצע הן פעולות מסחר עם לקוחות ופעולות לגידור הסיכונים והן פעולות לשם יצירת רווח, כחלק מניהול סיכונים השוק. בנוסף, קיים תיק מסחר לא משמעותי במסגרת יחידת ההשקעות.

בהקשר זה יצוין כי מדיניות ההשקעות הקבוצתית קובעת כי הקבוצה לא תשקיע בגופים שעיקר עיסוקם הוא עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים ומכירות בחסר, דוגמת קרנות גידור.

הדירקטוריון קבע מערכת מגבלות נוספות לפעילות המסחר ולפעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות. המגבלות על פעילויות המסחר השונות נקבעו הן במונחים של היקף הפעילות, והן במונחי רגישות לגורמי סיכון בהן הערך בסיכון (VaR) וההפסד התיאורטי בתרחישים, לרבות תרחישי קיצון. המגבלות מנוטרות בתדירות יומית ותוך יומית על ידי יחידות הבקרה בחטיבת שווקים פיננסיים. ראש החטיבה קבע מערכת מגבלות פנימית, במסגרת מגבלות הדירקטוריון, במטרה להתריע מראש על התקרבות למגבלות הדירקטוריון ובכך למנוע חריגות ממגבלות אלה. בשנת 2019 לא נרשמו חריגות מהותיות ממגבלות הדירקטוריון.

סיכוני נזילות ומימון

סיכון נזילות הינו הסיכון ליציבות הקבוצה, הנובע מאי יכולתה לספק את צרכי הנזילות שלה וקושי לעמוד בהתחייבויותיה, בשל התפתחות בלתי צפויה, שכתוצאה ממנה תאלץ הקבוצה לגייס מקורות ו/או לממש נכסים באופן שיגרם לה הפסד מהותי. הבנק קבע מגבלות חשיפה מקסימלית לסיכון נזילות.

סיכון הנזילות נתפס כאחד הסיכונים המהותיים למוסד פיננסי כלשהוא. המטרה בניהול סיכון זה היא להימנע ממצב בו הבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו כתוצאה מחוסר זמינות של מקורות נזילים. הנחת היסוד היא כי התממשות סיכון הנזילות, במרבית המקרים, תגרור הפסדים כתוצאה מהצורך לגייס מקורות במחירים גבוהים או לממש נכסים לא נזילים בהפסד. בהתאם, קבוצת דיסקונט גיבשה מדיניות לניהול סיכון הנזילות, העונה בין השאר על דרישות הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 342 (מודל הנזילות הפנימי) ומס' 221 (יחס כיסוי נזילות).

מסמך "מדיניות ניהול סיכון הנזילות" מתעדכן ומאושר אחת לשנה על ידי ההנהלה והדירקטוריון. במסגרת המדיניות נקבעים הנושאים הבאים: התיאבון לסיכון הנזילות, כולל מערכת של מגבלות, המבנה הארגוני לניהול הסיכון ותהליכי הליבה בשגרה ובעת אירוע נזילות.

במסגרת הניהול השוטף, סיכון הנזילות נאמד באמצעות מודל פנימי לתקופות שונות, בין יום עד שנה. המודל הפנימי מחשב את יחס הנזילות ופערי הנזילות תחת תרחישי לחץ שונים. תרחישים אלו מדמים אירועי נזילות ספציפיים לבנק/לקבוצה ואירועים מערכתיים שונים. בנוסף, נמדד סיכון הנזילות באמצעות המודל הרגולטורי האחד (LCR).

המודל הפנימי, על תרחישי השונים, מהווה כאמור את הליבה במסגרת ניהול הנזילות, אולם הבנק משתמש במדדים וכלים נוספים למעקב אחר סיכון הנזילות:

- תמהיל וריכוזיות המקורות, תמהיל וריכוזיות הנכסים, תרחישים משלימים למודל הפנימי והשוואה לבנקים אחרים.
- במסגרת הניהול השוטף של סיכון הנזילות נמדדים על ידי חטיבת ניהול סיכונים, מספר רב של אינדיקטורים לצורך זיהוי והתרעה מפני שינוי מגמות בסיכון הנזילות (KRI's; "אורות אדומים"). זאת, ככלי נוסף לאיתור והתרעה מפני שינויים אפשריים במצב הנזילות.

התוכנית לטיפול במשבר נזילות

בעקרון 11 במסמך העקרונות של באזל משנת 2008 נקבע כי לתאגיד בנקאי תהא תכנית מימון פורמלית למקרה חירום (CFP) שתקבע בבירור את האסטרטגיות לטיפול בחוסר נזילות במצבי קיצון. בהתאם למסמך, התכנית תתווה מדיניות לניהול מגוון של תרחישים, תקבע קווי אחריות ברורים, תכלול נהלי דיווח, לרבות דיווחים במקרה של החמרה, תיבחן ותעודכן בקביעות כדי להבטיח את תקפותה התפעולית. מבחינת ההוראה, התממשות סיכון הנזילות חלה במקרה בו תאגיד בנקאי ייאלץ לגייס מקורות במחירים גבוהים או לממש נכסים בהפסד על מנת לעמוד בהתחייבויותיו.

כינונו של תהליך סדור להתמודדות עם מצבי משבר אפשריים, מביר את רמת המודעות והמוכנות של הגורמים השונים בארגון, ומכאן חשיבותו ותורמתו להפחתת הסיכון להיווצרות משברים ולניהולם הנכון, בעת פרוץ משבר. הנהלת הבנק מתרגלת מעת לעת את תוכנית החירום תוך הפקת לקחים.

תוכנית המימון לחירום של הבנק, מתארת בבהירות מגוון צעדים מעשיים שנדרש לבצע בשעת חירום. בתכנית מתוארים התהליכים והגורמים שיהיו אחראים לזיהוי מצב משברי, על ניהול המשבר, ובכלל זה קביעת תחומי האחריות והסמכות, תהליכי הדיווח ותדירותם, הניהול והתיאום הקבוצתי, הכרזה על חזרה למצב עסקים רגיל, קיומם של תהליכי הפקת לקחים. בנוסף, התכנית מציגה בכל שלב מגוון אפשרויות פעולה המחייבות שיקול דעת רב בהפעלתן תוך בחינת ההשלכות.

התוכנית לניהול משבר נזילות מהווה סט של ברירות מחדל ודגשים אותם יפעיל הארגון בעת התפתחות משבר נזילות. יחד עם זאת, היא אינה מהווה תחליף להפעלת שיקול דעת ולקבלת החלטות בזמן אמת - ברמות הניהול השונות בבנק ואשר הינן מחייבות המציאות בעת מצב משבר תנודתי ובלתי צפוי כדוגמת משבר נזילות.

הדגשים המרכזיים להם נותנת התוכנית מענה:

- זיהוי והכרזה על משבר נזילות;
- צעדים לשיפור רמת הנזילות;
- מדידה וניטור של רמת הנזילות;
- הסברה;
- ניהול קבוצתי.

התוכנית מבחינה בין סוגים שונים של משברי נזילות כולל משבר מערכתי, משבר ספציפי ומשבר משולב ברמות עוצמה שונות בכל סוג. בנוסף, נדרשת התוכנית למצב שהוגדר כמצב טרום משברי, מצב של עליה בסיכון הנזילות/ספציפי/מערכתי טרום הגדרת האירוע כמשברי. והמעבר בין רמות לחץ שונות או מעבר בין סוגי משברים שונים. בנוסף ניתן מענה למשבר נזילות המתממש בחברה בת בקבוצה וסיכון השפעתה על חברות בת/הקבוצה כולה.

התוכנית נבחנת ומאושרת מידי שנה במסגרת אישור מסמך המדיניות לניהול סיכון הנזילות.

ניהול קבוצתי

מסמך המדיניות מסדיר גם את ניהול סיכון הנזילות הקבוצתי. ככלל, העיקרון המנחה הינו שחברות הבת המהותיות של הקבוצה ינהלו באופן עצמאי את סיכון הנזילות שלהן, תחת הנחיה מקצועית מחייבת ועל פי מודלים שאושרו על ידי החברה האם. המודל הפנימי בחברה האם מחייב שמירת נזילות במידה והמודלים בחברות הבת חורגים מספים שהוגדרו במסמך המדיניות. אין במודל הסתמכות על העברת נזילות מחברות הבת לחברה האם. כיום מרבית עודפי הנזילות בקבוצה מרוכזים בחברה האם.

דיווח

יומי - מידת סיכון הנזילות מתבצעת במודל נזילות פנימי ומודל רגולטורי (LCR), על בסיס יומי, באמצעות המערכת לניהול סיכונים השוק והנזילות של הבנק. תוצאות המדידה מדווחות למנהלי הסיכון וגורמי הבקרה. החל מיום 1 בינואר 2017 מחזיקה הקבוצה ביכולת חישוב דיווח יומית של LCR קבוצתי. שבועי - פורום נזילות ייעודי מתכנס אחת לשבוע ודן בנושאי נזילות שוטפים. השפעות מהותיות מדווחות אחת לשבוע לפורום הפיננסי, בראשות ראש חטיבת שווקים פיננסיים. חודשי - הנהלת הבנק מדווחת במסגרת וועדת נ"ה על מצב הנזילות של הבנק, חברות הבת וסך הקבוצה. רבעוני - הנהלת הבנק וחברות הבת מדווחות לוועדת הנ"ה הקבוצתית (GALCO) אחת לרבעון על מצב הנזילות של כל חברה וכן על מגמות ותמונת הנזילות הקבוצתית.

יחס כיסוי הנזילות

יחס כיסוי הנזילות של קבוצת דיסקונט, על בסיס ממוצע 77 תצפיות, עמד ביום 31 בדצמבר 2019 על 121.2%, בהשוואה ל-124.8% ביום 31 בדצמבר 2018, מעבר לדרישות המינימום בהוראות. לפרטים נוספים, ראו ביאור 25 לדוחות הכספיים, סעיף 3.

מצב הנזילות וגיוס מקורות בבנק

במהלך שנת 2019, הבנק המשיך לשמור על נכסים נזילים בהיקף גבוה ביחס לסך ההתחייבויות הנזילות, ובהתאם, תוצאות מודל הנזילות הפנימי של הבנק הצביעו על עודפי נזילות ניכרים. במהלך השנה נצפו המגמות הבאות:

- עליה של כ-8.3 מיליארד ש"ח בהיקף הפקדונות השקליים הלא צמודים וצמודי המדד, אשר מהווה שיעור של כ-8.4%. מזה, עליה בפקדונות הקמעונאיים בסך של כ-5.9 מיליארד ש"ח, ועליה בפקדונות תאגידים של כ-1.3 מיליארד ש"ח וגיוס חוב בהיקף של כ-1.5 מיליארד ש"ח, שהונפקו על ידי דיסקונט מנפיקים והופקדו בבנק. מנגד, פרעון כתבי התחייבות בסך של כ-400 מיליון ש"ח;
- מעבר של כ-4.7 מיליארד ש"ח מפקדונות לזמן קצוב לפיקדונות לפי דרישה, במגזר השקלי, כתוצאה מסביבת הריבית הנמוכה;
- היקף הפקדונות במטבע חוץ גדל בכ-370 מיליון דולר, אשר מהווה שיעור של כ-4.6%, מתוכם פקדונות קמעונאיים בהיקף של כ-115 מיליון דולר. כולל השפעת שער חליפין, הפיקדונות במט"ח עלו בכ-3.5 מיליארד ש"ח.

עבירות נזילות בקבוצה. העברת נזילות בין חברות הקבוצה לבנק מתבצעת על בסיס מנגנון מחירי העברה ובהתאמה למחירי השוק. חברות הקבוצה אינן רשאיות להסתמך במודל הנזילות שלהן על העברת כספים מחברות הקבוצה האחרות מבלי שהוגדרה מסגרת נזילות שנלקחת בחשבון במודל הנזילות בצד הנגדי.

פקדונות הציבור

שינוי לעומת			
	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2019
במיליוני			
	ש"ח	במיליוני ש"ח	ב- %
מטבע ישראלי לא צמוד	6,499	101,146	107,645
מטבע ישראלי צמוד למדד	815	4,631	5,446
מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ	2,445	30,623	33,068
סך-הכל	9,759	136,400	146,159
מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ - במיליוני דולרים	1,398	8,170	9,568
	17.1		

שינוי לעומת				
	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2019	
במיליוני				
	ש"ח	ש"ח	ש"ח	ב-%
מטבע ישראלי לא צמוד	95	1,235	1,330	7.7
מטבע ישראלי צמוד למדד	(4)	40	36	(10.0)
מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ	(209)	605	396	(34.5)
סך-הכל	(118)	1,880	1,762	(6.3)

לפרטים נוספים אודות סיכונים הנזילות ודרכי ניהולם, ראו במסמך "גילויי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר עומד לעיון באתר הבנק, באתר מגנא של רשות ניירות ערך ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ, וכן ביאור 33 שעניינו נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפרעון.

לפרטים נוספים אודות סיכון המימון, ראו במסמך "גילויי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים".

סיכונים תפעוליים

סיכון תפעולי הוא הסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. הסיכון התפעולי שלוב בכל קווי העסקים, המוצרים, המערכות ותהליכי העבודה המבוצעים בבנק. לפיכך, קיימת חשיבות למודעות ולניהול הסיכון התפעולי בכל רמות התפקיד.

מסגרת ניהול הסיכון התפעולי כוללת את מסמך המדיניות לניהול הסיכון, אשר מאושר אחת לשנה בהנהלה ובדירקטוריון ומאומץ על ידי חברות הבת ואת הצהרת הסובלנות לסיכון, אשר קובעת מגבלות איכותיות וכמותיות בגין הסיכונים המהותיים המתקיימים בקבוצת הבנק. לאחרונה אישר הדירקטוריון עדכונים בסובלנות הסיכון התפעולי ובמסגרתם צמצום חלק ממגבלות הסיכון. הקבוצה מפעילה מערכת ממוכנת לניהול הסיכון ובה מתבצעת מדידה והערכה של מכלול הסיכונים התפעוליים ודיווח אירועי הכשל התפעוליים של כל מוקדי הסיכון.

הסיכונים התפעוליים מנוהלים על בסיס זיהוי שוטף של תהליכים, סיכונים ובקורות ועל בסיס מאגר דיווחי אירועי הכשל, ניטורם, הפקת הלקחים בגינם וזיהוי גורמי הכשל. כמו כן, הסיכונים המהותיים מופחתים באמצעות גיבוש בקורות מומלצות, ניטור או העברה לצד ג' (באמצעות רכישת פוליסות ביטוח שונות).

אחת לשלוש שנים (או במהלך שלוש שנים) מתקיים סקר סיכונים תפעוליים מקיף הכולל, בין היתר, התייחסות לסיכונים מעילות והונאות, סיכונים מיקור חוץ וספקים, סיכונים סייבר, סיכונים המשכיות עסקית. בשנת 2017 החל סקר חדש כאמור.

במהלך שנת 2019 לא נצפו שינויים מהותיים, בכמות דיווחי התמששות הסיכונים ובסכומי הנזק בגינם, היכולים להשפיע על פרופיל הסיכון התפעולי הכולל.

שנת 2019 אופיינה במגמת עליה בניסיונות הונאה והתחזות גם בערוצים המסורתיים וגם בערוצים הישירים, בין היתר כתוצאה מהרחבת השירותים הדיגיטליים שהבנק מספק ללקוחותיו. כמו כן, נמשכת מגמת יישום שינויים בתהליכי העבודה הנובעים ממימוש התוכנית האסטרטגית. כל אלו מגבירים סיכון, חלקם לטווח הקצר וחלקם מגמות מתמשכות. במקביל, איכות הניהול משתפרת על ידי קידום סקר הסיכונים התפעוליים, הגברת והטמעת המודעות לדיווח אירועים וחיזוק הממשקים והבקורות ומיכון תהליכים.

במהלך השנה לא נרשמו חריגות ממגבלות הסיכון התפעולי.

תקלה באפליקציית PayBox. בעקבות תקלה בהתקנת שרת באפליקציית התשלומים PayBox ("PayBox"), דלף מידע חלקי של משתמשי PayBox. התקלה תוקנה תוך מספר שעות מרגע גילוייה.

על בסיס התחקור שנערך, המידע האמור כלל חלק מפרטי המידע הקיימים ב-PayBox, אך לא כלל פרטי מידע, אשר השימוש בהם עלול להסב למשתמשים נזק כספי ישיר.

PayBox מתנהלת בנפרד ממערכות המחשוב של הבנק, ומשירותי הבנקאות הרגילים של הבנק. השרת בו התגלתה התקלה אינו קשור לפעילות הבנק, והתקלה בכללותה אינה נוגעת לחשבונות בבנק ולמידע אחר שמצוי בידי הבנק בנוגע ללקוחות המנהלים בו חשבונות.

להערכת הבנק, לא צפויה השפעה מהותית על הבנק כתוצאה מהתקלה.

הבנק מבצע ב-PayBox תהליך הפקת לקחים ויישומם, בכדי להבטיח שתקלה מסוג זה לא תישנה.

הודעה על האירוע נמסרה למשתמשי PayBox.

הכל מפורט בדוח מידי מיום 29 בינואר 2020 (מס' אסמכתא 2020-01-009258) שהפרטים הכלולים בו בעניין זה מובאים כאן על דרך ההפניה.

לפרטים בדבר תובענות ובקשות לאישורן כתובענות ייצוגיות, שהוגשו בקשר לאירוע האמור, ראו ביאור 26 ב' סעיף 13.4 לדוחות הכספיים.

המשכיות עסקית. תחום סיכון המשכיות העסקית מנוהל באמצעות מדיניות לניהול המשכיות עסקית, המגדירה את תפיסת הפתרון להתמודדות עם משבר, באמצעות תוכנית ניהול המשכיות עסקית (BCM), שנועדה להבטיח את המשך תפקודו הסדיר של הבנק בתהליכים עסקיים ובשירותים המוגדרים כחיוניים.

בבסיס ההערכות להמשכיות עסקית עומד הגיבוי לתשתיות טכנולוגיות חיוניות שהקים הבנק והעמדת מערכים ושירותים תומכים לרשות הלקוחות. מיפוי הסיכונים להמשכיות עסקית, הערכתם וניטורם, מתבצע כחלק מזיהוי והערכת הסיכונים התפעוליים.

סיכוני מיקור חוץ וספקים

ניהול הסיכון הינו חלק מהסיכון התפעולי. על רקע הוצאת פעילויות למיקור חוץ ובשל שיתופי פעולה מתהווים גם עם גופים חוץ בנקאיים, בפעילויות ליבה בנקאיות, סיכוני מיקור חוץ וספקים מחייבים הגברת תהליכי הניטור והבקרה. היערכות הבנק לניהול הסיכון, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין החדשה בדבר מדיניות לניהול סיכוני מיקור חוץ וספקים, כוללת הגדרה מחודשת של מסמך המדיניות וסובלנות סיכון ותהליכי העבודה המתייחסים למיקור חוץ חיוני מהותי, לרבות התייחסות לנותני שירות חיוניים (בשגרה ובחירום). לרבות הגברת תהליכי הניטור והבקרה ביחס לפעילויות, בגישה מבוססת סיכון.

לפרטים נוספים אודות הסיכונים התפעוליים ואופן ניהולם, ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר עומד לעיון באתר הבנק, באתר מג"א של רשות ניירות ערך ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ.

סיכונים אחרים סיכונים חוצי גבולות

פעילות הקבוצה מול לקוחות בארץ ובח"ל כרוכה בסיכונים הנובעים, בין היתר, מחשיפה לאחריות בגין התחמקות לקוחות הקבוצה מדיווח ותשלום מס בארץ או בחו"ל, אשר נעשתה אגב שימוש בשירותי הבנק, וכן מהפרת הוראות הדין הזר החלות על שירותים ומוצרים שהקבוצה מעניקה ללקוחותיה.

בשנים האחרונות התעצמה משמעותית החשיפה לסיכונים חוצי גבולות, על רקע הוספת דרישות רגולטוריות, לצד הגברת אכיפה בארץ ובעולם, אל מול מוסדות פיננסיים ולקוחות, במסגרת מאמצים מוגברים של הרשויות במאבק בהעלמות מס.

להתממשות סיכון זה עלולות להיות השלכות משמעותיות על פעילותו ועל תדמיתו של הבנק. לפיכך, במסגרת ניהול הסיכונים השוטפים, הוגדר סיכון זה כקטגוריית סיכון נפרדת בתהליך ה-ICAAP ובמסגרת סקירת הסיכונים בדוח השנתי, ורמת הסיכון הוערכה כבינונית-גדולה.

בהמשך לפעילות שנעשתה בבנק ובקבוצה בשנים האחרונות, בקשר ללקוחות אמריקאים וללקוחות תושבי חוץ אחרים, במקביל להתפתחות האסדרה והאכיפה בעניין סיכונים חוצי גבולות בארץ ובעולם, גובשה לעניין זה מדיניות קבוצתית, הוגדר התאבון לסיכון זה וכן נוספו תהליכי זיהוי, ניטור, בקרה ודיווח. צמצום הנוכחות הבינלאומית של הקבוצה במסגרת יישום התכנית האסטרטגית של הבנק, תרם אף הוא לצמצום החשיפה לסיכונים חוצי גבולות.

בנוסף, נוכח מגמת החמרת האסדרה והאכיפה, בהובלת רשות המיסים, בנוגע לכספים של לקוחות תושבי ישראל, אשר יתכן שמקורם בהתחמקות מתשלום מס, או שמקורם בהכנסות שלא דווחו לרשות המיסים בארץ, כנדרש, תיקון החוק לאיסור הלבנת הון להכללת עבירת מס כעבירת מקור, וכן לצורך הפחתת סיכוני איסור הלבנת הון גם בנסיבות של הליך גילוי מרצון, פועלת הקבוצה להטמעת גישה מבוססת סיכון, לזיהוי וניטור חשבוניות ופעילויות לקוחות תושבי ישראל, במענה לאמור.

תיקוני חקיקה בישראל

FATCA. בשנת 2016 תוקנו פקודת מס הכנסה והחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000. מטרת התיקון לפקודת מס הכנסה לעגן את יישום הסכם ה-FATCA הבין מדינתי בין ישראל לארה"ב מיום 30 ביוני 2014 ויישום הסכמים לחילופי מידע ה-AEOI/CRS של ה-OECD. לאחר תיקון הפקודה פורסמו גם התקנות הנדרשות מכוחה.

החוק והתקנות מפרטים את דרישות הזיהוי, הסדרה ודיווח של לקוחות קיימים וחדשים, כולל חובת הודעה ללקוחות הכלולים בדיווח, העברת מידע לרשות המסים, אשר הרשות נדרשת להעביר לרשות מס במדינה זרה. החוק קובע איסור על רשות המיסים להשתמש במידע לצורך אכיפת חוקי המס, זולת העברתו לרשויות מס זרות לצורך יישום ההסכם. בנוסף, נקבעו בפקודה עיצומים כספיים בשל אי דרישת מידע, אי בדיקתו כנדרש, או פגם בהעברתו בשלמותו.

בתיקון העקיף לחוק איסור הלבנת הון תוקנה הגדרת בעל שליטה, בהתאמה לסטנדרטים עולמיים בתחום. תקנות ה-FATCA מחייבות סגירת חשבוניות של בעלי חשבון שאינם משתפים פעולה עם המוסדות הפיננסיים ואשר נפתחו בתקופת המעבר בין חתימת ישראל על הסכם ה-FATCA לבין כניסת התקנות לתוקף. בחודש יוני 2018 הופצה טיוטת תקנות שעניינה סגירת חשבוניות של אמריקאים אשר אינם משתפים פעולה.

הבנק מיישם את דרישות החקיקה בנוגע ליישום ה-FATCA בישראל. הבנק השלים את ביצוע הדיווח השנתי בנושא ה-FATCA, לרשות המיסים בישראל בגין שנת 2018.

חילופי מידע אוטומטיים (CRS). מכוח התיקון האמור לפקודת מס הכנסה פורסמו ביום 6 בפברואר תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבוניות פיננסים), התשע"ט-2019. בהתאם לתקנות ולהנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא, הבנק ממשיך לפעול לזיהוי מדינות תושבות מס של לקוחותיו וליישום תקן ה-CRS, לרבות זיהוי, סיווג וביצוע חילופי מידע אוטומטיים על חשבוניות פיננסיות של תושבים זרים. הבנק השלים את ביצוע הדיווח השנתי הראשון בנושא ה-CRS לרשות המיסים בישראל בגין השנים 2017 ו-2018.

סיכוני טכנולוגית המידע

מערך טכנולוגיית המידע הוא מרכיב מרכזי בתפעול ובניהול התקין של תאגיד בנקאי, לאור היותו של המידע, על כל היבטיו והשלכותיו, בעל השפעה מכרעת על יציבות התאגיד והתפתחותו. סיכוני טכנולוגיות המידע הינם סיכונים הנובעים משימוש או מהעדר שימוש של תאגיד בטכנולוגיות מידע ו/או מתלות של תאגיד בהן.

תהליכי הליבה לניהול הסיכונים. תהליכי הליבה מבוססים על עקרונות ניהול הסיכונים, בהתאמות הנדרשות לעולם טכנולוגיית המידע, במטרה לאפשר מיקוד יעיל בתחומים ובמערכות שזוהו כבעלי הסיכון הגבוה יותר לשיבוש הפעילות העסקית, שמירה על הלימת הפיתוח הטכנולוגי לאסטרטגיית העסקית ולשינויים בסביבת הפעילות, וכן הלימה של יכולת ההתאוששות הטכנולוגית ממצבי משבר לצרכי הבנק ולרגולציה בה הבנק מחוייב.

סיכון אסטרטגי

הסיכון האסטרטגי מנוהל בקבוצת דיסקונט בהתאם לתפיסת ניהול הסיכונים, ב-3 קווי הגנה ומנהל הסיכון הינו ראש חטיבת תכנון, אסטרטגיה וכספים. אתגרי סביבת התחרות, התפתחות הבנקאות הדיגיטלית ושינויים צפויים בתפיסת ההפעלה של המערכת הבנקאית, מהווים אתגר בניהול הסיכון.

הבנק והקבוצה ממשיכים בקידומה של תוכנית אסטרטגית רב שנתית, הכוללת פרויקטים מגוונים, אשר צפויים לתת מענה לאתגרים העיקריים. התוכנית נבחנת אחת לשנה, בשים לב לשינויים בסביבת התחרות המקומית והגלובלית, תוך בחינת הצורך בעדכון המיקודים ו/או בייזום פרויקטים חדשים, בבנק ובחברות הבת. במסגרת זו נמשך המיקוד בתחומי החדשנות, דיגיטל וחווית הלקוח, לצד שיפור ומיקסום הסינרגיה הקבוצתית והשאת הערך מפעילויות חברות הבת.

סיכון מוניטין

סיכון המוניטין מנוהל בקבוצת דיסקונט בהתאם לתפיסת ניהול הסיכונים, ב-3 קווי הגנה. בשל חשיבותו ומורכבותו, הסיכון מנוהל על ידי הדרגים הבכירים ביותר בארגון. המנהל הכללי אחראי על ניהול הסיכון בעיתות משבר וראש חטיבת תכנון, אסטרטגיה וכספים, אחראי לניהולו בשגרה. זאת, בנוסף לאחריות החלה על כל חבר הנהלה, בתחומי אחריותו ולגורמים התומכים בניהול הסיכון (דוברות, קשרי משקיעים, יחידת הרגולציה, הממונה על פניות הציבור ועוד).

בתמיכה לניהול הסיכון, פועל פורום מוניטין הכולל נציגים מחברות הבת העיקריות, אשר מתכנס בתדירות רבעונית, דן בסוגיות סיכון פנימיות וחיצוניות ומבצע ניטור אחר מדדים ואינדיקטורים, בתחומי סיכון שונים, שהינם בעלי זיקה אפשרית לסיכון המוניטין.

סיכוני אבטחת מידע והגנת הסייבר

הסיכונים העיקריים הכרוכים בפגיעה באבטחת המידע והגנת הסייבר עלולים להוביל לפגיעה בפרטיות ובסודיות המידע של הבנק ושל לקוחותיו ועובדיו, התממשות איומי סייבר, שימוש עוין במידע על ידי משתמשי המערכת, שיבוש נתונים במערכות, פגיעה בזמינות ושרידות המערכות והמידע, פגיעה בעסקי הבנק ובמוניטין שלו. לפרטים נוספים, ראו לעיל "סיכונים מובילים ומתפתחים" ו-"סיכוני אבטחת מידע והגנת הסייבר" במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים".

סיכונים סביבתיים

לבנק מתודולוגית אשראי סדורה בנושא סיכונים סביבתיים, המיועדת לנטר את הסיכון להפסדי אשראי העשויים להיגרם כתוצאה מהוראות הנוגעות למפגעי איכות הסביבה ואכיפת הוראות אלו (כגון הרעה במצבו העסקי של לקוח בשל קנסות הנובעים מאי קיום הוראות החוק). במסגרת המתודולוגיה, הוגדר תהליך הערכה של רמת הסיכון הסביבתי של לקוחות בענפים העשויים להיות חשופים לסיכונים סביבתיים, ושל איכות ניהול הסיכון על ידי לקוחות אלו. תהליך זה מתבצע בעת מתן אשראי ובעת ההערכה התקופתית של איכות הלקוחות ואיכות הביטחונות ובהתאם לרף מהותיות.

סיכונים משפטיים

סיכון משפטי הינו סיכון להפסד, אובדן הכנסות או פגיעה עסקית, בין היתר כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיום הסכם, או מאי ידיעה של הוראות הדין, או פרשנות שגויה של הוראות הדין, לרבות חקיקה ראשית או משנית, הוראות רשויות פיקוח וכיו"ב, המחייבות את הבנק לפעול בהתאם להן, או מחשיפה להליכים משפטיים נגד הבנק, נגד מי מעובדי הבנק או נושאי המשרה שלו, במסגרת עבודתם בבנק ובעבורו, במישור הפלילי, המנהלי או האזרחי.

הסיכון המשפטי כולל, בין היתר, חשיפה לקנסות (fines, penalties) או צעדי עונשין, כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), אכיפתית, כמו גם מהסדרים פרטיים (private settlements).

על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 350, הסיכון המשפטי הינו חלק מהסיכון התפעולי, המוגדר שם כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים.

גורמי הסיכון העיקריים לחשיפה לסיכון משפטי הם: אי ידיעת הדין החל על פעילות הבנק והקבוצה, ייעוץ משפטי שגוי, פעילות ללא לוווי משפטי, אי

התאמת מסמכים סטנדרטים ונהלים לשינויים בדין, אי קיום הוראות דין ו/או אסדרה. פעילותו של הבנק מוסדרת בהוראות אסדרה שונות ובהוראות חקיקה, תקנות וכללים המטילות על הבנק חובות ומגבלות שונות מצד רשויות הפיקוח להן הבנק כפוף במסגרת פעילותו, זאת בין היתר מתוקף מעמדו כ"תאגיד בנקאי". פעולה בניגוד להוראות אלה, או אי יישומן, עלולים לחשוף את הבנק לסיכונים משפטיים. היועצת המשפטית הראשית הינה מנהלת הסיכונים המשפטיים הראשית בבנק ובקבוצה. לבנק מדיניות ניהול סיכונים משפטיים קבוצתית, שעודכנה לאחרונה ואושרה על ידי דירקטוריון הבנק בחודש מרס 2018. המדיניות אומצה על ידי חברות הבת העיקריות בארץ ועל ידי שלוחות חו"ל, בשינויים המחוייבים.

סיכוני ציות

סיכון הציות הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את החוקים, התקנות, ההוראות האסדרה, הנהלים הפנימיים והקוד האתי, החלים על הפעילויות הבנקאיות.

איסור הלבנת הון ומימון טרור

פעילות קבוצת דיסקונט מול בנקים הפועלים ברשות הפלשתינאית. במהלך שנת 2017 התקיימו מגעים שונים בין הבנק לבין משרד האוצר, משרד המשפטים והפיקוח על הבנקים במטרה לגבש כלים לגידור הסיכון הכרוך במתן שירותים לבנקים הפועלים ברשות הפלשתינאית, על ידי מתן כתב התחייבות בגין אי העמדה לדין פלילי ועל ידי מתן כתב שיפוי בגין תביעות כספיות. במהלך הרבעון השני של שנת 2018 התקבלו בבנק כתבי חסינות ושיפוי חתומים בידי המדינה. בכתב החסינות התחייבה מדינת ישראל, כי לא יוגש כתב אישום כנגד הבנק, בנק מרכנתיל דיסקונט, נושאי המשרה בהם ועובדיהם, בגין עבירות מסוימות בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור, זאת בקשר עם מתן שירותים לבנקים הפועלים ברשות הפלשתינאית בתקופה החל מיום 28 במרס 2016 ועד ליום 31 במאי 2019 ("תקופת החסינות והשיפוי"). בכתב השיפוי התחייבה מדינת ישראל לשפות את הבנק ואת בנק מרכנתיל דיסקונט בסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין הוצאות (חבות לפי פסק דין חלוט והוצאות משפט) בהן יישאו הבנקים בקשר עם ניהול הליכים אזרחיים או הליכים פליליים (שלא הסתיימו בהרשעה), אשר יינקטו כנגד הבנקים, נושאי משרה בהם או עובדיהם, בקשר עם מתן שירותים לבנקים הפועלים ברשות הפלשתינאית בתקופת החסינות והשיפוי. התחייבות המדינה לחסינות ושיפוי כאמור, היתה כפופה לסייגים ולתנאים בהם הבנקים נדרשים לעמוד, אשר נקבעו בכתבי החסינות והשיפוי.

ביום 26 ביוני 2018 הודיעה המפקחת על הבנקים לבנק ולבנק מרכנתיל דיסקונט כי לא תנקוט צעדי אכיפה בכל הנוגע לפעולות של הבנקים בקשר למתן שירותי קורספונדנציה שעליהם חל כתב החסינות. ביום 21 באוקטובר 2018 פורסמה הודעת מזכיר הממשלה, לפיה הממשלה החליטה להקים חברה ממשלתית בבעלות מלאה של המדינה, אשר תספק שירותי קורספונדנציה למערכת הבנקאות הפלשתינאית, באמצעות הרשות המוניטרית הפלשתינאית, במערך התשלומים בישראל, וזאת כתחליף מסוים לשירות שמספקים חלק מן הבנקים המסחריים כיום, ולנוכח הודעתם בדבר כוונתם להפסיק לספקו.

ביום 20 בפברואר 2019 פנה מנכ"ל משרד האוצר לבנק ועדכן, בין היתר, כי החברה הממשלתית תוכל לספק שירותים לבנקים הפועלים ברשות הפלשתינאית לכל המוקדם במחצית הראשונה של שנת 2021, וזאת בהערכה זהירה. מנכ"ל משרד האוצר הדגיש כי קיימת חשיבות עליונה לכך שבתקופת הביניים עד לתחילת פעילותה של החברה הממשלתית ימשיך הבנק לספק את השירותים הקורספונדנטיים לבנקים הפועלים ברשות הפלשתינאית, וזאת בשם לב לאפשרות הארכת כתבי השיפוי והחסינות, בהתאם לשיקול הדעת של החשב הכללי והיועץ המשפטי לממשלה.

ביום 30 ביוני 2019 התקבל בבנק כתב שיפוי חתום בידי החשב הכללי, המאריך את תקופת השיפוי עד ליום 28 בפברואר 2021 (כאשר המדינה רשאית להאריך מועד זה עד ליום 31 במאי 2021). בין היתר, התחייבה המדינה בכתב השיפוי לשפות את הבנק ואת מרכנתיל בסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח לכל אירוע בר שיפוי. כן התחייבה המדינה לשפות את הבנקים גם בגין הליכים שיסתיימו בקנס מוסכם בארה"ב (ללא הרשעה). התחייבות המדינה לשיפוי כפופה לסייגים ולתנאים בהם הבנקים נדרשים לעמוד, בדומה לסייגים ולתנאים שנקבעו בכתב השיפוי המקורי.

ביום 30 במאי 2019 התקבלה בבנק הודעת היועץ המשפטי לממשלה על הארכת תקופת החסינות לפי כתב החסינות הקיים, עד ליום 31 במאי 2020. לאור האמור, ממשיך הבנק בשלב זה במתן שירותים לבנקים הפועלים ברשות הפלשתינאית. ביום 2 במרס 2020 נמסר לבנק כי היועץ המשפטי לממשלה האריך את תוקפו של כתב החסינות בחודש נוסף, עד ליום 3 ביוני 2020, לשם קיום דיון בנושא בקבינט המדיני בטחוני.

סיכון התנהגותי (Conduct Risk)

סיכון התנהגותי הינו סיכון הנובע מהפרת ערכי הוגנות, הגינות ושקיפות מול לקוחות הבנק, לרבות הפליה אסורה בין לקוחות. הסיכון עלול להתממש כתוצאה מטיפול בלתי הוגן בלקוחות וניצול לרעה של מעמד התאגיד. הסיכון ההתנהגותי, ובכלל זה ערכי הוגנות, הגינות, שקיפות והעדר הפליה, הינם חלק אינטגרלי מהגדרת סיכון הציות בבנק כפי שמשולבת במסמך המדיניות בנושא. הבנק פועל באופן מתמיד להטמעת ערכים אלה בקשת התהליכים הרלוונטיים ומגביר את מודעות העובדים לחשיבותם.

טבלת גורמי סיכון

התאגידים הבנקאיים בישראל נדרשים להציג את גורמי הסיכון, במסגרת הדוח השנתי, ולדרג בקטגוריות את השפעתם על עסקי התאגיד הבנקאי, ככל שניתן, לגבי כל גורם סיכון. הקבוצה משתמשת בסולם הערכה בן 5 דרגות, לדירוג השפעת כל סיכון (גדולה, גדולה-בינונית, בינונית, בינונית-קטנה וקטנה).

במסגרת תהליכי ניהול סיכונים בקבוצת דיסקונט ובהתאם לדרישות רגולטוריות בנושא, מתבצעים תהליכי מיפוי, זיהוי, ניתוח והערכה של סיכונים אליהם חשופה הקבוצה, בהתאם למתודולוגיה קבוצתית סדורה להערכת פרופיל הסיכון, כחלק מתהליך הערכת הנאותות ההונית. בבסיס ההערכה נבחנות השפעות של שינויים בסביבת הסיכון, בסיכון המובנה, במוקדי הסיכון, באיכות ואפקטיביות תהליכי ניהול הסיכונים ובסביבת הבקרה, בחינת השפעות בראייה צופה פני עתיד ועוד.

כל אלה וכן, המתודולוגיה שגובשה לתהליך הערכת הנאותות ההונית מהווים, בין היתר, בסיס להערכת דרישות ההון, בהלימה לפרופיל הסיכון הייחודי של הקבוצה.

עקב מורכבות הסיכונים המתוארים, כמו גם היכולת להעריך את השפעתם, משתמשת הקבוצה בכלי הערכה שונים, לרבות הערכת מומחה, כרטיסי סיכון, מודלים ותרחישי קיצון, הכוללים הנחות שונות בדבר השפעת החשיפות, עוצמת אירועים עתידיים וההסתברות שאירועים אלה יתממשו. עם זאת, לא קיים מדרג אובייקטיבי אחיד, להמרה של התוצאות המתקבלות משימוש בכלי ההערכה, כאמור, לקטגוריות בהן נעשה שימוש בטבלה. כמו כן יצוין כי כל גורם סיכון נבחן באופן בלתי תלוי בגורמי הסיכון האחרים אשר מפורטים בטבלה.

לאור האמור לעיל, יודגש כי הערכת ההשפעה של כל גורם סיכון הינה הערכה סובייקטיבית של הנהלת הבנק לגורמי הסיכון המהותיים ולהשפעתם, בהתאם למאפייני הפעילות הייחודיים לקבוצת דיסקונט, על כן יש לקטוט משנה זהירות בבחינת הערכת ההשפעה של גורמי הסיכון, כמוצג בטבלה, ובעריכת השוואות בעניין זה בין הבנקים.

טבלת גורמי סיכון

גורם הסיכון	השפעת הסיכון	ביסוס ההערכה
1. סביבת הסיכון ³	בינונית-גדולה	סביבת התחרות והסביבה הרגולטורית ממשיכות להיות דינמיות ומורכבות. התפתחויות טכנולוגיות, העניין הגובר בשירותים דיגיטליים והתפתחות בציפיות הלקוחות גורמים לעליה בתחרות ומובילים לשינויים צפויים במודל ההפעלה, תוך המשך הרחבת שיתוף הפעולה עם צדדים שלישיים. נושא שצפוי לקבל תאוצה בעתיד, עם הרחבת תחום הבנקאות הפתוחה. המשך מהלכי אסדרה, הגברת אכיפה (מקומית ובינלאומית) ודגש על דרישות הוגנות, שקיפות והגנת הפרטיות. סיכוני הסייבר ואבטחת המידע ממשיכים להוות איום משמעותי על המערכת הפיננסית, ומחייבים השקעת משאבים ותשומות מתמשכים. בסביבת הסיכון הפנימית, נמשך השיפור בביצועי הקבוצה, מעבר למתווה האסטרטגי, תוך צמצום פערים ביחס למערכת והגדלת נתח השוק של הקבוצה באשראי. עם זאת, צעדי התייעלות דומים בכלל המערכת, יוצרים אתגר מתמשך לצמצום הפער.
2. השפעה כוללת של סיכוני אשראי	בינונית	המשך צמיחה באשראי בכל חברות הקבוצה, בהתאם לתוכנית האסטרטגית, לצד פעולות לשיפור איכות התיק. מבוצעים שיפורים בכלים ובמודלים התומכים, לרבות קידום הטמעת פרויקט קבוצתי לפיתוח מודלים מתקדמים ותמחור מותאם סיכון. זאת, לצד שיפורים בתהליכי החיתום ובכלי הניטור והבקרה.
2.1 סיכון בגין איכות לווים ובטחונות	בינונית	לנוכח הסביבה העסקית והרגולטורית אשר עשויות להשפיע על העליה בסיכון, והגידול המואץ באשראי בקבוצה, הבנק פועל לצמצום סיכון האשראי על ידי הערכות לרגולציות, שיפור המודלים, עדכון מדיניות האשראי, הידוק הבקורות תוך שמירה על איכות התיק וקיום תהליכים נאותים לניהול תיק האשראי.
2.2 סיכון בגין ריכוזיות ענפית	בינונית	הקבוצה עומדת במגבלות הרגולטוריות.
2.3 סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	בינונית	הקבוצה עומדת במגבלות הרגולטוריות.
3. השפעה כוללת של סיכוני שוק	קטנה-בינונית	רמת הסיכון לא השתנתה. החשיפה יציבה ומנוהלת באופן הדוק במגוון רחב של מבחני רגישות והנחות מותאמות BIS (באזל 4). ניהול פיננסי הינו קבוצתי (Global Treasury) ונמצא בתהליך נמשך לשיפור כלים ומודלים, בין היתר בעזרת שדרוג המערכת.
3.1 סיכון ריבית	קטנה-בינונית	היקף חשיפת הריבית (הכלכלית והחשבונאית) מהוה הבנק אינו גדול. יחד עם זאת, לאור הארכת מח"מ התיק נוצר סיכון כלכלי גבוה יותר לעליית ריבית בשוק. איכות ניהול הסיכון במגמת שיפור מתמשכת.
3.2 סיכון אינפלציה ושערי חליפין	קטנה	שמירה על היקף נמוך של חשיפה, לצד ניטור קפדני של השפעתה.
3.3 סיכון מחירי מניות ומורווחי אשראי בהחזקת ניירות ערך	קטנה-בינונית	רמת הסיכון לא השתנתה, בעיקר על רקע תנודתיות בשווקי המניות וצמצום מרווחי אשראי באג"ח קונצרני.
4. סיכון נזילות	קטנה	פרופיל הסיכון נותר נמוך, כפי שעולה מרמתם של מדדי הסיכון (יחס כיסוי הנזילות, פער הנזילות, המודל הפנימי ועוד), על אף ירידה מבוקרת בעודפי הנזילות במקביל לצמיחה באשראי. הקבוצה ממשיכה להנות מנזילות איתנה, מיישמת אסטרטגיית מימון ברורה וממשיכה לפעול לשיפור הכלים התומכים בניהול הסיכון

טבלת גורמי סיכון (המשך)

גורם הסיכון	השפעת הסיכון	ביסוס ההערכה
5. סיכון תפעולי	בינונית	התוכנית האסטרטגית מתקדמת בצורה נאותה וקיים ניהול שוטף ואיכותי של הסיכונים הנגזרים מהפעילויות השונות (ניהול סיכונים פרויקטים ותהליכי מוצר חדש). מימוש והתקדמות הפרויקטים מוביל לצמצום חשיפות כתוצאה משיפור ומיכון תהליכים ובקורות. מאידך, ריבוי פרויקטים מורכבים המנוהלים בבנק ובחברות הבת, לצד הגברת סיכונים צדדי ג', מותירים סיכון זה במיקוד תשומת הלב הניהולית, תוך יישום שיפורים מתמשכים בתשתיות ניהול הסיכונים
6. סיכון טכנולוגיות המידע	בינונית	תוכנית המחשוב נמצאת בהלימה למיקודים האסטרטגיים ומתעדכנת בהתאם. על רקע סביבת התחרות קיים פיתוח מואץ תוך שילוב טכנולוגיות חדשות ושיטת ניהול מתקדמות כגון Agile ⁴ , הטמעת כלי פיתוח ובדיקות אוטומטים DEVOPS ועוד. זאת, לצד התאמה ושיפור של תהליכי הניטור והבקרה וחיזוק התשתיות והיתירות הטכנולוגית. הבנק פועל להמשך קידום הבקאות הפתוחה ושיתופי פעולה עם חברות הזנק, תוך הקפדה על ביצוע תהליכי ניהול סיכונים מוקפדים, בדגש על היבטי הגנת הפרטיות ואבטחת המידע.
7. סיכונים אבטחת מידע וסייבר	בינונית-גדולה ⁵	נמשכת הגברת האיומים והעליה בעוצמה, בתחום, במורכבות וברמת הסבירות של סיכונים הסייבר. הקבוצה ממשיכה להקצות משאבים משמעותיים להתמודדות עם צמצום החשיפות, בזאת: מתן דגש לחיזוק ההגנה על הרשת ומרכיביה, שיפור כלי הסיכון והניטור, שיפור ביכולת ההכלה והניהול של אירועים, ניהול סיכונים סייבר בשרשרת האספקה, צמצום חשיפות בנתיבי יציאת כסף, ניהול מרכזי של תפיסת ההרשאות ועוד. במקביל נמשך הפיתוח של היבטי המדיניות ותיאבון הסיכון, כולל קביעת אינדיקטורים וספים במונחים איכותיים וכמותיים, לצד ביצוע תרגולים ושיפורים במערך ההגנה ובאבטחת המידע בבנק ובקבוצה.
8. סיכון משפטי ורגולטורי	בינונית	נמשך ביסוס פעילויות ניהול הסיכון בקו ההגנה השני והשלישי. המשך ריבוי הסדרה לצד הגברת אכיפה בארץ ובעולם והרחבת פעילות בתחום הדיגיטל והחדשנות, המחייבים ליווי משפטי צמוד והיערכות בלוחות זמנים קצרים. מאידך, איכות הניהול נמצאת בשיפור מתמיד, בין היתר באמצעות הקמת פונקציה ייעודית לניהול הסיכון הרגולטורי, התאמת המבנה הארגוני התומך, הטמעת אינדיקטורים כמותיים ועוד.
9. סיכונים חוצי גבולות	בינונית-גדולה	ההערכה משקפת את רמת הסיכון המערכתית לאור דינמיות הסיכון והגברת האכיפה. המשך התפתחות הרגולציה מחייב השקעות בהמשך מיכון והתאמתו לחקיקה מקומית וגלובלית (FATCA, CRS, Qi). מבוצע ניהול וניטור הפעילות הקבוצתית הממוקדת בבקורות, טיוב והסדרת לקוחות, הדרכה והטמעה והמשך מיכון הדרישות במערכות ובתהליכים.
10. סיכונים ציות, הלבנת הון בינונית ומימון טרור	בינונית	המשך שינויים רגולטוריים והגברת התחרות, מובילים לשינויים בתהליכים ובמוצרים חדשים, המלווים בקפידה בהיבטי ציות ואה"ה, תוך מתן דגש להיבטי הוגנות והגנת הפרטיות. כמו כן, הקבוצה נערכת לעדכון ויישום תוכנית אכיפה פנימית בתחום דיני התחרות.
11. סיכון מוניטין	קטנה-בינונית	הקבוצה ממשיכה לרכז משאבים בקידום הטמעת תרבות הציות, תוך מתן דגש להדרכות ויישום בקורות בגישה מבוססת סיכון ולהטמעת היבטי הוגנות והגינות בתהליכי מכירת אשראי וגבייה, בכל חברות הקבוצה. בהיבטים של איסור הלבנת הון, ניתן דגש להסדרה ומדיניות בתחום נותני השירותים הפיננסיים וכן לשיפור יכולות זיהוי, ניטור ובקרה מבוססי סיכון, ביחס לפעילויות ואוכלוסיות בסיכון מוגבר.
12. סיכון אסטרטגי (כולל סיכון המודל העסקי)	בינונית	קיימת עליה בסיכון המובנה, הן מהטעמים שצוינו לעיל והן לאור הרחבת פעילות בתחומים כגון היי-טק ועסקאות אשראי מורכבות, התמודדות עם האתגרים בפתיחה וניהול חשבונות לחברות הפעילות בתחומי הפינטק ותחום המטבעות הקריפטוגרפים וכד'. הקבוצה פעלה לריכוז פעילויות בסיכון (תושבי חוץ, נש"מים, גמ"חים וכד') בסניפים מתחמים. השיפור המתמשך בביצועי הקבוצה זוכה לאמון משקיעים ובעלי עניין, הבא לידי ביטוי בביצועי המניה ובגיוסי הון מוצלחים, לצד מובילות בשביעות רצון לקוחות מאפליקציית הבנק. דירקטוריון הבנק החליט לשנות את מדיניות הדיבידנד כך שתתאפשר חלוקה של דיבידנד בשיעור גבוה יותר מהרווח. קיימים תהליכים שוטפים לניהול הסיכון, בהם פורום קבוצתי רבעוני וניטור אינדיקטורים תומכים.
	בינונית	הגברת התחרות וכניסה של שחקנים חדשים (גופים חוץ בנקאיים וגופי טכנולוגיה ופינטק) לתחומי הבנקאות המסורתית, לצד שינויים בטעמי וצרכי הלקוחות מובילים לשינויים מבניים צפויים במערכת הבנקאית ומעלים את סיכון המודל העסקי במערכת. הקבוצה פועלת לגיבוש ויישום תפיסת הבנקאות העתידית של הקבוצה, כחלק ממימוש התוכנית האסטרטגית וייזום תקופתי של פרויקטים חדשים בתחומי החדשנות, הבנקאות הפתוחה, הדיגיטל והטכנולוגיה. הקבוצה מציגה שיפור מתמשך במיקודים האסטרטגיים וניכר שיפור ביחסי היעילות ובתשואה על ההון, אך האתגרים ממשיכים להיות משמעותיים.
		בכאל וב-DBNY קיימות תוכניות אסטרטגיות מאתגרות, המנוהלות במתודולוגיה ובפיקוח קבוצתי.

• פרק ד' – מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים

קריטיים, בקורות ונהלים

מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים

כללי

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים (שהעיקריים בהם פורטו בביאור 1 לדוחות הכספיים) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

רמת ההסדרה של הדיווח הכספי של תאגידים בנקאיים הינה מהגבוהות בתחומי הדיווח הכספי בישראל. הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו הינן מקיפות, מפורטות, ומגיעות לעיתים עד כדי הכתבת הנוסחים שתאגיד בנקאי מחויב לקנות בהם. עם זאת, ישנם תחומים בהם יישום המדיניות החשבונאית כרוך במידה גבוהה של הערכה ואומדן, אשר נערכים על ידי הנהלת התאגיד הבנקאי במהלך עריכת הדוחות הכספיים.

4 מתודולוגיה איטרטיבית לפיתוח תוכנה בהליך ייצור גמיש, בצוותים קטנים, תוך שימת דגש על יעילות, זריזות ושמירה על איכות המוצר באופן מבוקר.

5 הערכת השפעת הסיכון נובעת בעיקר מזיהוי הסיכונים, כסיכונים מתפתחים ומערכיים וכנגזרת של עליה בסביבת הסיכון שלהם, ולא על רקע זיהוי סיכונים ייחודיים לקבוצה.

יישומם של כללי החשבונאות המקובלים והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו על ידי הנהלת הבנק, כרוך איפוא לעיתים בהנחות, הערכות ואומדנים שונים המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות, לרבות התחייבויות תלויות, ועל התוצאות הכספיות המדווחות של הבנק. ייתכן שהתממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים. חלק מהאומדנים ומההערכות בהם נעשה שימוש, כרוך במידה רבה של אי ודאות או רגישות למשתנים שונים. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשתנותם עשויה להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים לאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים". הנהלת הבנק בדעה כי האומדנים וההערכות שיושמו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים ונעשו על פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי. להלן מובאת סקירה תמציתית של הערכות ואומדנים חשבונאיים בנושאים "קריטיים".

הפרשות להפסדי אשראי

תהליך הערכת ההפסד הגלום בתיק האשראי, כמתואר בביאור 1 ד' 4 בדבר המדיניות החשבונאית, מתבסס על אומדנים משמעותיים הכרוכים באי ודאות ועל הערכות סובייקטיביות הן בשלב הזיהוי והסיווג של החובות והן בשלב מדידת ההפרשה להפסדי אשראי. לשינוי באומדנים או בהערכות, עשויה להיות השפעה משמעותית על ההפרשה להפסדי אשראי המוצגת בדוחות הכספיים של הבנק. הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. הערכת נאותות כאמור מתבססת על שיקול הדעת של הנהלה, אשר מתחשבת בסיכונים גלומים בתיק האשראי ובשיטות ההערכה שמיושמות לקביעת ההפרשה. לפרטים בדבר המדיניות החשבונאית, ראו ביאור 1 ד' 4 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר סיון האשראי הכולל, שבאחריות הקבוצה, בגין לווים בעייתיים, ראו לעיל בסעיף "המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון". לפרטים בדבר ניהול סיכונים האשראי בבנק, ובכלל זה הערכות הבנק לאימוץ עדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב - הפרשות להפסדי אשראי (CECL), ראו לעיל "סיכונים אשראי" בפרק ג' "סקירת הסיכונים" וכן במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים".

התחייבויות תלויות

הטיפול החשבונאי בהתחייבויות תלויות מתבצע בהתאם לכלל האמריקאי ASC 450, והוראות הנלוות אליו ובהתאם להנחיות והבהרות של הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות דיווח לציבור בעניין "טיפול חשבונאי בתביעות תלויות". בהערכת ההפרשה הנדרשת יש צורך לבחון את ההסתברות להפסד ולאמוד את סכומו. להערכות האמורות יש השלכה הן על עצם החובה לערוך הפרשה בגין התביעה והן על אופן הגילוי בדוחות הכספיים והיקפו. לצורך הערכת ההפסדים האפשריים בגין התביעות המוגשות נגד הבנק, מתבססות הנהלת הבנק, והנהלות של בנקים וחברות אחרות בקבוצה, על חוות דעתם של היועצים המשפטיים המייצגים אותן בתביעות אלה. מטבע הדברים, חוות דעת אלה הן סובייקטיביות, ומתמודדות עם קשיי הערכה אובייקטיבים. קשיים אלה גדלים לאין שיעור ככל שמדובר בתובענות ייצוגיות. לפיכך, ייתכן שהתוצאות בפועל של חלק מהתביעות, תהינה שונות מאלה שהוערכו בחוות דעתם של היועצים המשפטיים. לאור היקף התביעות התלויות כנגד הבנק ובנקים וחברות אחרות בקבוצה, ייתכן שלאי התממשות ההערכות כאמור, תהיה השפעה משמעותית על התוצאות הכספיות של קבוצת דיסקונט.

הבנק חשוף לטענות או תביעות משפטיות שטרם הוגשו (unasserted claims). בהערכת הסיכון הנובע מטענות/תביעות שטרם הוגשו מסתמך הבנק על הערכות פנימיות של הגורמים המטפלים והנהלה, המשקללות את הערכת הסיכון להגשת תביעה, את הסיכון להצלחת התביעה, אם וככל שתוגש ותשלומים בפשרה ככל שיהיו כאלה. ההערכה מבוססת על הניסיון שנצבר ביחס להגשת תביעות דומות ועל הניתוח של הטענות לגופן. מטבע הדברים, לאור השלב הראשוני שבו מצוי ברור הטענה המשפטית, קיימים קשיים אובייקטיביים, אשר עשויים לגרום לכך שלא ניתן לבצע הערכה. גם אם בוצעה הערכה, התוצאה בפועל עשויה להיות שונה מההערכה שנעשתה בשלב שטרם הוגשה התביעה. יציין כי במקרים בהם הבנק הינו אחד מהנתבעים בתיק, והתובעים לא ייחסו בתביעתם סכום לכל אחד מהנתבעים, הערכת סכום התביעה שרלבנטי לבנק מתבצעת כמיטב היכולת, בשים לב לכך שהתחשבות בסכום הכולל עשויה להטעות ואין היא נכונה בנסיבות העניין, וההערכה אינה מייצגת בהכרח את החלוקה כפי שתיקבע בסופו של דבר בידי בית המשפט.

לפרטים אודות תובענות משפטיות מהותיות שתלויות ועומדות נגד הבנק ונגד חברות אחרות בקבוצה, ראו ביאור 26 ג' לדוחות הכספיים. לפרטים אודות הליכים נוספים ותביעות שהסתיימו בשנת הדוח, ראו "הליכים משפטיים" להלן בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם". לפרטים בדבר הקריטריונים לגילוי אודות תובענות וטיפול החשבונאי שננקט בהתייחס אליהן, ראו ביאור 1 ד' 16 לדוחות הכספיים.

ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה

על פי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו וכללי החשבונאות המקובלים החלים על תאגידים בנקאיים, רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמה לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה, בניכוי השפעת המס, נזקפים ישירות לסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר ומועברים לדוח רווח והפסד במקרים מסויימים, לרבות בעת מימוש. הפסדים שטרם מומשו, שנזקפים לסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר, הינם הפסדים בעלי אופי זמני בלבד. הפסדים בעלי אופי שאינו זמני (OTD) נזקפים מיידית לדוח רווח והפסד. הנהלת הבנק נדרשת איפוא לבחון ולהעריך מה אופי ההפסדים שנצברו בגין ניירות ערך כאמור.

לצורך קבלת ההחלטה לגבי אופי ההפסדים שנצברו בגין ניירות ערך כאמור, מתבססות הנהלת הבנק ו/או חברות הבת הרלבנטיות, על מאפיינים שונים של נייר הערך שבגינו נצברו ההפסדים ושל החברה שהנפיקה אותו, כגון: שיעור ההפסד ביחס לעלות/לעלות מופחתת, התקופה שבה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו, דירוג האשראי של הנייר ושינויים שחלו בדירוגו ויחוס ירידת הערך לשינוי לרעה במצב המנפיק או לשינוי במצב השוק בכללותו ועוד.

ההערכות והמאפיינים האמורים נתונים במידה רבה לשיקול דעת סובייקטיבי ולפיכך, לשינויים בהערכות, בהנחות ובמאפיינים שביסודן עשויה להיות השפעה משמעותית על הדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים, ובכלל זה התבחינים שבהתקיימם תתחייב הכרה בירידת ערך שאינה זמנית, ראו ביאור 1 ד' 5.7 לדוחות הכספיים.

מדידת מכשירים פיננסיים על פי שווי ההוגן

הוראות המפקח על הבנקים. הבנק מיישם את ההוראה בדבר מדידת שווי הוגן המבוססת על תקן חשבונאי ASC 820 האמריקאי. שווי הוגן מוגדר כסכום אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך העברת התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע זמין בשוק, המתקבל ממקורות בלתי תלויים, ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי.

ASC 820 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת שווי הוגן הינם נצפים או לא נצפים.

סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן לפי רמות: 1, 2 ו-3. לפרטים נוספים, ראו ביאור 1 ד' 7.

קביעת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים המשתייכים לרמה 2 ולרמה 3, מבוססת על הערכות והנחות שנשענות, בין היתר, על שיקול דעת סובייקטיבי. לפיכך, סטייה אפשרית בהערכות ובהנחות כאמור עלולה להטות את שוויי ההוגן של המכשירים הפיננסיים.

לפרטים נוספים בדבר התפלגות השווי ההוגן של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות שנמדדים לפי שווי הוגן, לפי מדרג האיות שנקבע בתקן, ראו ביאור 34 לדוחות הכספיים.

ההנחות לפיהן סיווג הבנק נכסים או התחייבויות לקבוצות האיות השונות, כמפורט לעיל, כללו:

- בקבוצת האיות הגבוהה (רמה 1), נכללים מכשירים פיננסיים ומכשירים פיננסיים נגזרים, הנסחרים בשוק פעיל (המתאפיין במספר רב של משתתפים ומחזורי מסחר גבוהים), ששערי המסחר בו משקפים את מחירי השוק בפועל;
- בקבוצת איות הביניים (רמה 2), נכללים מכשירים פיננסיים שאינם נסחרים בשוק פעיל, וקביעת שוויי ההוגן מבוססת על ציטוטים המתקבלים מגופים בלתי תלויים (להלן: מכשירים ששוויי ההוגן נקבע באמצעות "שירותי תמחור") ומודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים בהם הם נצפים בשוק ונתמכים על ידי נתוני שוק נצפים. המכשירים הפיננסיים (לרבות מכשירים נגזרים) ששוויי ההוגן נקבע באמצעות "שירותי תמחור" כוללים ניירות ערך לא סחירים במטבע ישראלי ואיגרות חוב של מוסדות פיננסיים, תאגידים וממשלות בחו"ל;
- בקבוצת האיות הנמוכה (רמה 3), נכללים מכשירים פיננסיים נגזרים שקביעת שוויי ההוגן מבוססת על נתונים לא נצפים משמעותיים הנכללים במודל ההערכה. בקבוצה זו נכללים גם מכשירים פיננסיים נגזרים משמעותיים, שקביעת ההתאמה בגין סיכון אשראי עבורם נערכה שלא על בסיס נתונים נצפים.

לפרטים בדבר העברות בין רמות בהיררכיות השווי ההוגן, ראו ביאור 34 ד' לדוחות הכספיים.

כעולה מהנתונים שהובאו בביאור 34 ה' 1 לדוחות הכספיים, שיעור סך המכשירים שסווגו ברמה 3, מתוך סך הנכסים וההתחייבויות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, עמד על 12% ביום 31 בדצמבר 2019, לעומת 14.1% ביום 31 בדצמבר 2018.

ההכנסה על נכסים והתחייבויות הנמדדים על בסיס שווי הוגן חוזר ונשנה, שנכללו ברמה 3 בביאור 34 ו' (1), הגיעה לסך של 535 מיליון ש"ח בשנת 2019, לעומת הכנסה של 140 מיליון ש"ח בשנת 2018.

אמדן השווי ההוגן של ניירות ערך. ניירות ערך, למעט איגרות חוב מוחזקות לפדיון, מוצגים במאזן לפי שווי הוגן, למעט מניות וכתבי אופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין ומוצגים לפי עלות. ההפרשים בין השווי ההוגן לעלות בספרים של ניירות ערך בתיק הזמין למכירה, נזקפים לקרן הון.

שווי השוק של ניירות ערך שנסחרים בשוק פעיל ויש להם שווי שוק, מייצג את השווי ההוגן. השווי ההוגן המוצג, שמתייחס לניירות ערך אשר אינם נסחרים בשוק פעיל ואין להם שווי שוק, הינו שווי הוגן מחושב, כמפורט להלן.

השווי ההוגן של איגרות חוב של מוסדות פיננסיים, תאגידים וממשלות בחו"ל מתבסס על ציטוטי מחירים של ספקי מחירים בינלאומיים חיצוניים לבנק, אשר הינם בלתי תלויים בגופים המנפיקים ובלתי תלויים בגופים וממשלות המשווקים. ספקים אלה הינם חברות בינלאומיות מובילות, אשר מספקות שירותי ציטוט ושיערוך למאות מוסדות פיננסיים מובילים בעולם. לצרכי בקרה מבצע ה-Middle Office הצלבה של שערי ניירות הערך, כפי שהתקבלו מהספק, לשערים המצוטטים במערכת הבלומברג (מערכת מידע פיננסי) ולפי העניין גם לציטוטי ברוקרים אשר אינם מנפיקי נייר הערך (במקרה של שינוי מהותי ברמה חודשית), אשר מהווים אינדיקציה למחיר ביצוע העסקה. כאשר נמצאים הפרשים בין שיערוך הספק לבין שערים המצוטטים מברוקרים, מובאים ניירות הערך לדיון בוועדת הבקרה, להחלטה ביחס לקביעת השווי ההוגן.

חישוב השווי ההוגן בגין ניירות ערך לא סחירים במטבע ישראלי מבוצע בשיטת ערך נוכחי של תזרימי מזומן עתידיים על בסיס הריבית להיוון המתקבלת מחברה מצטטת (שנבחרה על ידי אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר). לצורך בקרה עורך ה-Middle Office, במידת האפשר, בדיקה לעומת ניירות ערך סחירים של אותו מנפיק או ניירות ערך דומים בשוק. כמו כן, מבוצעת בדיקה לסבירות השינויים בשווי ההוגן, לרבות ביחס לשערי עסקאות אחרונות ידועות.

אמדן השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים. הבנק פועל בהיקפים משמעותיים בתחום המכשירים הפיננסיים הנגזרים, שהצגתם בדוחות הכספיים מושתתת על בסיס השווי ההוגן, להבדיל מהשווי על פי עקרון הצבירה. כאשר המכשירים הפיננסיים הנגזרים נסחרים בשוק פעיל ויש להם שווי שוק, אזי שווי השוק מייצג את השווי ההוגן.

אם המכשירים הפיננסיים הנגזרים אינם נסחרים בשוק פעיל ואין להם שווי שוק, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור ושערור, אשר מביאים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר, כגון: ערך נוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים להתקבל מהמכשיר, מודל Black and Scholes וכיוצ"ב.

חישובי השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנגזרים, בגין המרכיב המט"חי שלהם, מתבססים על הריביות והמחירים בשוקי הכספים הבינלאומיים, ובגין המרכיב של המטבע הישראלי, על שיעורי ריבית לא צמודה וריבית צמודת מדד, אשר נקבעים על ידי המחלקה לניהול נכסים והתחייבויות של הבנק ועל ידי חדר העסקאות של הבנק, לפי העניין, בהתחשב במחירי השוק, הנזילות והסחירות הקיימת בשוק המקומי. המרווח בין ריבית המכירה לריבית הקניה מהווה גורם סובייקטיבי אשר משפיע על חישובי השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים.

השווי ההוגן של אופציות מתבסס, ברובו הגדול, על מודל Black and Scholes והוא מושפע מהתנודתיות הגלומה (סטיות תקן) בשער החליפין, הריבית והממדים הרלבנטיים לאופציה שהבנק רכש או כתב. נתוני התנודתיות של שער החליפין מט"ח-שקל ומט"ח-נקבעים על ידי חדר עסקאות של הבנק בהתאם לשוקי הכספים ומבוקרים על ידי ה-Middle Office, תוך השוואתם למספר מקורות מידע.

קביעת המודל שישמש לחישוב השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים, מתודולוגית התמחור וחישוב ערכי השווי ההוגן, מתבצעים באחריות ה-Middle Office, המהווה גורם בלתי תלוי ביחידות העסקיות המבצעות את העסקאות (להלן: "הגורם האחראי על קביעת השווי ההוגן"), באמצעות מערכות ייעודיות (להלן: "תהליך קביעת השווי ההוגן"). עבור מכשירים פיננסיים נגזרים שהיקף הפעילות בהם הינו מהותי, תהליך קביעת השווי ההוגן מתוקף ומאומת על ידי המחלקה להערכת סיכונים שוק ונזילות באגף ניהול סיכונים, שהינה פונקציה בעלת רמה מקצועית נאותה ומהווה גורם בלתי תלוי בגורם האחראי על קביעת השווי ההוגן. הליך התיקוף כולל בדיקה ביחס לתאימות המודל לסוג המכשיר, נאותות וסבירות הפרמטרים ששימשו בקביעת השווי ההוגן, סבירות ערכי השווי ההוגן המתקבלים בפועל, בדיקות חישוב מדגמיות וכיוצ"ב. תיקוף המודלים המשמשים לחישוב השווי ההוגן מתבצע לפחות אחת לשנה, או בקרות שינוי מהותי בתהליך קביעת השווי ההוגן. תהליך האימות, אשר כולל בעיקרו את בדיקות הסבירות ובדיקות חישוב מדגמיות, מבוצע אחת לרבעון. בנוסף לתהליך האימות והתיקוף, ננקטים מהלכי בקרה בחטיבת החשבות להבטחת תקינות ונאותות ערכי השווי ההוגן של כלל המכשירים הפיננסיים הנגזרים.

קיים ממשק להעברת תוצאות תהליך התיקוף והאימות בין ה-Middle Office, לבין המחלקה להערכת סיכונים שוק ונזילות. במידה ויתעוררו חילוקי דעות בין הגורמים האמורים, העניין יובא לדיון בוועדת הבקרה (ועדה בחטיבת ניהול הסיכונים בה נוטלים חלק גם נציגי חטיבת החשבות).

כמו כן, הבנק מקיים על בסיס שוטף הערכה ובדיקה של הסיכונים הקיימים בהליך קביעת השווי ההוגן. במסגרת זו הבנק הגדיר מגבלה על פיה הוא לא יתקשר בסוג חדש של מכשיר פיננסי בסכום מהותי, וכן לא יגדיל סוג קיים, אם לא קיים לגביו הליך מובנה לקביעת השווי ההוגן ברמה סבירה של ביטחון (להלן: "המכשירים החורגים"). יצוין כי, דרך כלל, הבנק אינו מתקשר בעסקאות במכשירים שלגביהם לא קיימת נזילות מספקת בשווקים, פרט לעסקאות שהן בכיסוי מלא (back to back).

בביאורים 28 ו-34 לדוחות הכספיים ניתן מידע מקיף על פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים וכן מידע בדבר השווי ההוגן של מכשירים אלו, לפי סוגי מכשירים.

סיכון האשראי. במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים אשר הונפקו על ידי הבנק ונמדדים לפי שווי הוגן, הבנק משקף סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע. לפרטים נוספים בדבר אופן הערכת סיכון אשראי, ראו ביאור 1 ד' 7 לדוחות הכספיים.

כאשר בגין החשיפה קיימים ביטחונות נזילים מספקים המבטיחים ספציפית את המכשיר הנגזר ברמת ודאות משפטית גבוהה, הבנק מניח כי סיכון האשראי הגלום הינו אפס ולא מבצע התאמות לשווי הוגן בגין איכות האשראי של הצד הנגדי.

הבנק מבצע בדיקות סבירות בהתייחס להערכת סיכון האשראי, הכוללות גם בדיקה של שיעורים חריגים.

התאמת סיכון האשראי של נכסים והתחייבויות בגין מכשירים נגזרים הייתה זניחה בשנים 2018-2019. יצוין כי החל מרבעון רביעי 2019, הבנק מתחשב גם במרכיב החשיפה הפוטנציאלית בחישוב ההתאמה בגין סיכון האשראי. לשינוי לא היתה השפעה מהותית על תוצאות הפעילות

נתונים בדבר ההתאמה של הנכסים והתחייבויות בגין מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019	
במיליוני שקלים חדשים		
3,738	4,558	נכסים בגין מכשירים נגזרים
(12)	(10)	התאמה בגין סיכון האשראי של נכסים בגין מכשירים נגזרים
3,282	4,866	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
(3)	6	התאמה בגין סיכון האשראי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

בנוסף, הבנק מבצע בדיקות סבירות לתוצאות המתקבלות בהערכה הפנימית ביחס לשינויים במרווחים בשוק, ומבצע את ההתאמות המתחייבות, לפי העניין.

זכויות עובדים

הבנק מיישם את כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים. לפרטים נוספים, ראו ביאור 1 ד' 15.1. הבנק מכיר בסכומים המתייחסים לתכניות פנסיה ופיצויים ותכניות אחרות לאחר פרישה על בסיס חישובים הכוללים הנחות אקטואריות והנחות אחרות.

היבטים מסויימים ביישום המדיניות החשבונאית. השימוש בחישובים אקטואריים כרוך בשימוש בכלים סטטיסטיים והערכות לגבי העתיד והוא מבוסס על נסיון העבר ועל המגבלות שקבעה הנהלת הבנק בנושא. המגבלות שקבעה ההנהלה, מפורטות בביאור 1 ד' 15.7 לדוחות הכספיים.

החישוב האקטוארי מבוסס על מספר פרמטרים ובכללם, תוחלת החיים הצפויה, גיל הפרישה של העובדים טרם מועד הפרישה לגמלאות, שיעור עליית השכר הריאלי הצפויה ושיעור היוון. פרמטרים אלו נקבעו, בין היתר, על פי תצפיות שערך האקטואר והניסיון שנצבר בבנק. החישוב האקטוארי נערך לפי שיעור היוון מחושב, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים.

- בנוסף, יישום המדיניות החשבונאית כרוך באמצעים ובשיקול דעת בעניינים הבאים:
- הגדרת התשואה לפדיון של איגרות חוב ממשלתיות בישראל הרלבנטיות לקביעת שיעור ההיוון, בשים לב, בין היתר, למח"מ ההתחייבות בגינה נערך החישוב האקטוארי;
 - הגדרת המרווח שיתווסף לתשואה הבסיסית כאמור, כאומד לשיעור הסיכון, בהתבסס על נתוני ניירות ערך אמריקאיים רלבנטיים, כפי שהוגדר בהוראה;
 - מדי שנה נדרש להעריך את התשואה החזויה בנכסי התוכנית בשנה הקרובה. ההפרש בין התחשיב המתבסס על התשואה שהונחה לאחרונה לבין זה המתבסס על התשואה בפועל בתקופת הדיווח, ייכלל ברווח כולל אחר ויזקף לרווח והפסד בהתאם לאמדן תקופת השירות הממוצעת. (יצוין בהקשר זה, כי מתכונת טיפול זו עשויה לגרום לתנודתיות מסוימת ברווח השנתי המדווח, לרבות בגין שינויים באמדן תקופת השירות הממוצעת).
- חוות דעת אקטוארית מעודכנת.** הבנק הזמין הערכה אקטוארית מעודכנת ליום 31 בדצמבר 2019. חוות הדעת האקטוארית כוללת גם תחשיב בדבר סכום העתודה האקטוארית שהיה נדרש אילו שיעור ההיוון היה נקבע בהתאם להנחיית רשות ניירות ערך בדבר "שוק עמוק".
- העמדת חוות דעת האקטואר לעיון.** חוות דעת האקטואר עומדת לעיון, בהסכמת נותנה, באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך, באתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ ובאתר הבנק, יחד עם הדוח השנתי של הבנק לשנת 2019 (דוח זה).
- השפעה אפשרית של שינויים בפרמטרים ובהנחות.** לפרטים בדבר ההשפעה של שינוי בנקודת אחוז אחת, בשיעור ההיוון, בשיעור העזיבה ובשיעור הגידול בתגמול, על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת המס, ראו ביאור 23 ג' לדוחות הכספיים, סעיף 3.2.

בחינת ירידת ערכם של נכסים לא פיננסיים

הנהלת הבנק בוחנת מעת לעת אם מתקיימות נסיבות שמצריכות הפרשה לירידת ערך נכסים לא פיננסיים שבבעלות הבנק. הערכה כאמור, על פי טיבה, כרוכה בהנחות ובאומדנים שיכולים להתברר בדיעבד כמוטים.

ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב. בחינת קיום ירידת ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב מתבצע גם בהתקיים הסממנים שצינו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. לפרטים נוספים בדבר הסממנים כאמור, ראו בביאור 1 ד' 13 לדוחות הכספיים.

היתרה המופחתת של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2019 בסך של 835 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2018: 735 מיליון ש"ח).

בקורות ונהלים

בקורות ונהלים לגבי הגילוי. ברוח דרישות סעיף 302 לחוק סרבנס-אוקסלי (Sarbanes-Oxley Act of 2002), והוראות שפירסמה על פיו רשות ניירות ערך האמריקאית (SEC), קבע המפקח על הבנקים הוראה בעניין הצהרה לגבי גילוי בדוחות רבעוניים ושנתיים של תאגידים בנקאיים. במטרה לבסס הצהרות אלה, בחן הבנק את התהליכים העיקריים של הפקת והעברת מידע הקשור לדוחות הכספיים ביחידות השונות של הבנק ונבחנו הבקורות המיושמות בתהליכים אלה. במסגרת בחינה זו מופו תהליכי העברת המידע ותועדו במפורט, לרבות הבקורות המיושמות בתהליכים, וגובשו בקורות חדשות, נוספות, שהוטמעו בתהליכי העבודה.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 309. ביום 28 בספטמבר 2008 פרסם בנק ישראל את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 309, ברוח דרישות סעיף 404 לחוק סרבנס-אוקסלי (Sarbanes-Oxley Act of 2002), המחייבת את הנהלת הבנק לעמוד בדרישות הבאות: הבטחת קיומן של בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דווח כספי; הערכת האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי בסוף כל רבעון; הערכת הבקרה הפנימית על דווח כספי בתום כל השנה, וכן להעריך בתום כל רבעון את השינויים בבקרה הפנימית שארעו במהלך הרבעון, שהייתה להם, או שהייתה אמורה להיות להם, השפעה מהותית על הבקרה הפנימית על דווח כספי.

במהלך שנת 2019 התבצע תהליך של תיקוף ועדכון תהליכים קיימים והוספת תהליכים חדשים ובדיקות אפקטיביות למערך הבקרה הפנימית על דיווח כספי, באמצעות יחידת SOX שפועלת במסגרת חטיבת החשבונות.

בהסתמך על הממצאים שעלו בבדיקת אפקטיביות הבקרה הפנימית, כאמור, העריכה הנהלת הבנק בשיתוף המנהל הכללי והחשבונאי הראשי, את האפקטיביות של הבקורות בתקופה המכוסה בדוח לגבי הדווח הכספי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק, הסיקו כי לתום תקופה זו, הבקורות והנהלים לגבי הדווח הכספי של הבנק הינן אפקטיביות כדי: לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע הכלול בדוחות הכספיים השנתיים, בהתאם להוראות הדווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון הרביעי שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2019, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או שסביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, פרט למיזוג בנק מוניציפל עם ולתוך בנק מרכזי דיסקונט. המיזוג המשפטי הושלם אמנם ביום 1 בדצמבר 2019, אולם המיזוג התפעולי מתבצע בהדרגה, תוך קליטה הדרגתית של פעילויות ובקורות.

הדירקטוריון מודה למנהל הכללי, לחברי ההנהלה, לעובדי הבנק ולעובדי חברות הקבוצה והנהלותיהן, על פועלם לקידום הבנק והקבוצה.

אורי לוי
המנהל הכללי

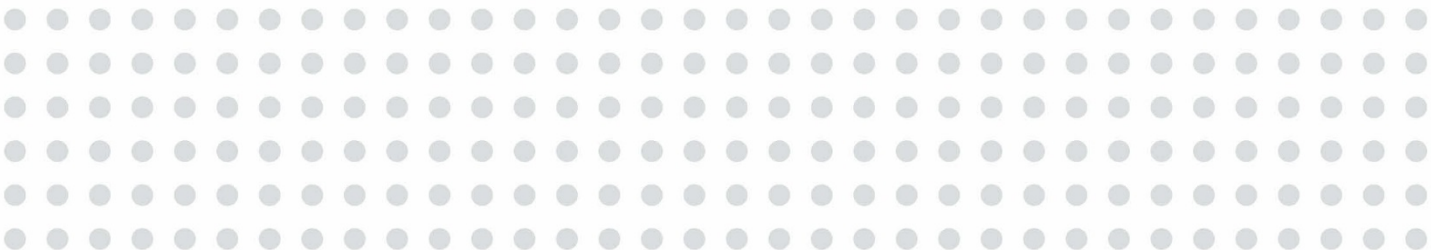
שאול קוברינסקי
יו"ר הדירקטוריון

15 במרס 2020

בקרה פנימית על דיווח כספי

הצהרת המנהל הכללי	85
הצהרת החשבונאי הראשי	86
דוח הדירקטוריון וההנהלה	87
בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי	

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, אורי לוי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים השנתיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אורי לוי
המנהל הכללי

15 במרס 2020

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, יוסף ברסי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים השנתיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

יוסף ברסי, סמנכ"ל בכיר
חשבונאי ראשי

15 במרס 2020

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של ה-COSO (Committee Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) משנת 2013. בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2019, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית. האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק ה"ה זיו האפט וסומך חייקין, כפי שצויין בדוח שלהם בעמוד מספר 91, אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסוייגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019.

יוסף ברסי,
סמנכ"ל בכיר
חשבונאי ראשי

אורי לוי
המנהל הכללי

שאול קוברניטסקי
יו"ר הדירקטוריון

15 במרס 2020

דוחות כספיים

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - בקרה פנימית על דיווח כספי	91
דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים	92
דוח רווח והפסד מאוחד	93
דוח רווח והפסד בנק	94
דוח מאוחד על הרווח הכולל	94
מאזן מאוחד והבנק	95
דוח על השינויים בהון העצמי	96
דוח על תזרימי המזומנים - מאוחד והבנק	97
ביאורים לדוחות הכספיים	100

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב, בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של בטחון אם קיימת, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של הבנק; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות, או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את המאזנים - של הבנק ומאוחדים - לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019, והדוח שלנו, מיום 15 במרס 2020, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים וכן הפניית תשומת לב לאמור בביאור 26 ג' סעיף 13 בדבר בקשות לאשר תובענות מסוימות כתובענות ייצוגיות ובדבר תובענות אחרות נגד הבנק וחברות מוחזקות.

ד"ר האפט
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

15 במרס 2020

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המצורפים של בנק דיסקונט לישראל בע"מ ("להלן - "הבנק") לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973, ותקני ביקורת מסויימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של הבנק, וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמיוחד - לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים - של הבנק ובמיוחד - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 26 ג' סעיף 13 בדבר הליכים שונים נגד הבנק וחברות מוחזקות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), והדוח שלנו מיום 15 במרס 2020, כלל חוות דעת בלתי מסוייגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

זיו האפט
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

15 במרס 2020

דוח רווח והפסד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

מאוחד			
2017	2018	2019	ביאור
במיליוני שקלים חדשים			
6,213	7,053	7,567	הכנסות ריבית
1,238	1,527	1,674	הוצאות ריבית
4,975	5,526	5,893	הכנסות ריבית, נטו
574	540	690	הוצאות בגין הפסדי אשראי
4,401	4,986	5,203	הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית			
595	586	742	הכנסות מימון שאינן מריבית
2,676	2,851	2,972	עמלות
87	57	57	הכנסות אחרות
3,358	3,494	3,771	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות			
3,204	3,385	3,343	משכורות והוצאות נלוות
1,044	1,039	1,098	אחזקה ופחת בניינים וציוד
1,446	1,724	1,858	הוצאות אחרות
5,694	6,148	6,299	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
2,065	2,332	2,675	רווח לפני מסים
747	789	932	הפרשה למסים על הרווח
1,318	1,543	1,743	רווח לאחר מסים
1	6	16	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת המס
רווח נקי:			
1,319	1,549	1,759	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(60)	(44)	(57)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,259	1,505	1,702	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
1.09	1.29	1.46	רווח נקי למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב, המיוחס לבעלי המניות של הבנק (בש"ח)

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

יוסף ברסי,
סמנכ"ל בכיר
חשבונאי ראשי

אורי לוין
המנהל הכללי

שאול קוברינסקי
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:
15 במרס 2020

דוח רווח והפסד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)

הבנק			
2017	2018	2019	ביאור
במיליוני שקלים חדשים			
3,521	3,996	4,257	הכנסות ריבית
764	907	985	הוצאות ריבית
2,757	3,089	3,272	הכנסות ריבית, נטו 2
258	300	323	הוצאות בגין הפסדי אשראי
2,499	2,789	2,949	הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית			
371	403	566	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,193	1,246	1,224	עמלות
131	115	108	הכנסות אחרות
1,695	1,764	1,898	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות			
1,998	2,015	1,995	משכורות והוצאות נלוות
726	698	729	אחזקה ופחת בניינים וציוד
586	662	725	הוצאות אחרות
3,310	3,375	3,449	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
884	1,178	1,398	רווח לפני מסים
310	415	492	הפרשה למסים על הרווח
574	763	906	רווח לאחר מסים
685	742	796	חלקו של הבנק ברווחים של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס
1,259	1,505	1,702	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח מאוחד על הרווח הכולל לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2017	2018	2019	
במיליוני שקלים חדשים			
1,319	1,549	1,759	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(60)	(44)	(57)	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,259	1,505	1,702	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מיסים:			
33	(377)	790	התאמות, נטו, בגין הצגת איגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן ⁽¹⁾
(335)	252	(283)	התאמות מתרגום דוחות כספיים נטו
(17)	259	(259)	התאמות של ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים ⁽²⁾
(1)	(1)	4	רווחים (הפסדים) נטו בגין גידורי תזרים מזומנים
(320)	133	252	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מיסים
(2)	23	(176)	השפעת המס המתייחס
(322)	156	76	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מיסים
(2)	-	(4)	הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(320)	156	80	רווח (הפסד) כולל אחר, המיוחס לבעלי המניות של הבנק, לאחר מיסים
997	1,705	1,835	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(58)	(44)	(53)	הרווח הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
939	1,661	1,782	הרווח הכולל המיוחס לבעלי המניות של הבנק⁽³⁾

הערות:

(1) ראו ביאור 10.

(2) משקף בעיקר התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף התקופה של תכניות פנסיה להטבה מוגדרת והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

(3) בשנים 2017 ו-2018 - ניירות ערך זמינים למכירה.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד ממנה.

מאזן ליום 31 בדצמבר

הבנק		המאוחד		ביאור
2018	2019	2018	2019	
במיליוני שקלים חדשים				
נכסים				
מזומנים ופקדונות בבנקים	18,499	19,996	21,858	26,044
ניירות ערך (מזה: בהתאמה 4,105, 2,354, 4,767, 2,897 שועבדו למלווים)	21,442	23,640	37,898	37,745
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	774	531	774	531
אשראי לציבור	109,825	118,016	167,078	182,991
הפרשה להפסדי אשראי	(1,377)	(1,477)	(2,274)	(2,524)
אשראי לציבור, נטו	108,448	116,539	164,804	180,467
אשראי לממשלות	3,336	3,515	3,336	3,515
השקעות בחברות מוחזקות (במאוחד-כלולות)	9,617	10,317	135	171
בניינים וציוד	1,671	1,698	2,437	2,577
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	-	-	160	164
נכסים בגין מכשירים נגזרים	3,501	4,256	3,726	4,545
נכסים אחרים	2,531	2,242	4,048	4,064
סך-כל הנכסים	169,819	182,734	239,176	259,823
התחייבויות והון				
פקדונות הציבור	136,400	146,159	188,916	201,450
פקדונות מבנקים	1,880	1,762	6,886	6,419
פקדונות הממשלה	28	16	257	181
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	-	-	1,126	346
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	4,131	3,891	8,476	13,129
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	3,027	4,513	3,249	4,839
התחייבויות אחרות ⁽¹⁾	7,202	7,715	12,597	14,266
סך-כל ההתחייבויות	152,668	164,056	221,507	240,630
הון עצמי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	17,151	18,678	17,151	18,678
זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	518	515
סך-כל ההון העצמי	17,151	18,678	17,669	19,193
סך-כל ההתחייבויות וההון	169,819	182,734	239,176	259,823

הערה:

- (1) מזה הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים לימים 31.12.2019 ו-31.12.2018 במאוחד, בסך של 223 מיליון ש"ח ו-176 מיליון ש"ח ובבנק, בסך של 171 מיליון ש"ח ו-126 מיליון ש"ח, בהתאמה. ראו גם ביאור 31 ה'.
- הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון העצמי

קרנות הון								
הון הנפרע	מפרמיה אחרות	הון הנפרע והקרנות	סך-כל הון המניות (הפסד) כולל אחר	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך-כל ההון		
במיליוני שקלים חדשים								
673	3,958	291	4,922	(397)	9,987	14,512	424	14,936
-	-	-	-	-	1,259	1,259	60	1,319
-	-	-	-	-	-	-	(8)	(8)
3	216	(76)	143	-	-	143	-	143
-	-	-	-	(320)	-	(320)	(2)	(322)
676	4,174	215	5,065	(717)	11,246	15,594	474	16,068
-	-	-	-	-	1,505	1,505	44	1,549
-	-	-	-	-	(118)	(118)	-	(118)
-	-	-	-	156	14	170	-	170
676	4,174	215	5,065	(561)	12,647	17,151	518	17,669
שינויים בשנת 2019:								
-	-	-	-	-	1,702	1,702	57	1,759
-	-	-	-	-	(255)	(255)	-	(255)
-	-	-	-	-	-	-	(56)	(56)
-	-	-	-	80	-	80	(4)	76
676	4,174	215	5,065	(481)	14,094	18,678	515	19,193

הערות:

- (1) כמתואר בביאור 24 ד' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017.
(2) כולל השפעת אימוץ ASU 2018-02 בדבר "סיווג מחדש של השפעות מס מסויימות מרווח כולל אחר מצטבר" ואימוץ ASU 2014-09 בדבר "הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות" - אי די בי ניו יורק, בסכומים זניחים.
הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי מזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

הבנק			המאוחד		
2017	2018	2019	2017	2018	2019
במיליוני שקלים חדשים					
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת					
רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות					
1,259	1,505	1,702	1,319	1,549	1,759
ההתאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעילות שוטפת:					
חלקו של הבנק ברווחים בלתי מחולקים של חברות מוחזקות (במאוחד - כלולות)					
(740)	(802)	(884)	(5)	(7)	(14)
298	273	304	433	424	466
פחת על בניינים וציוד (לרבות ירידת ערך)					
2	8	-	11	14	31
הפרשה לירידת ערך של ניירות ערך שאינם למסחר					
258	300	323	574	540	690
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
(19)	(6)	(7)	(20)	(6)	(7)
רווח ממכירת תיקי אשראי, נטו					
(162)	(64)	(98)	(369)	(154)	(250)
רווח ממכירת איגרות חוב זמניות למכירה ומניות שאינן למסחר ⁽¹⁾					
הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר, נטו					
17	(64)	10	18	(63)	2
רווח שטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר					
-	-	(38)	-	-	(39)
רווח מממוש השקעה בחברות כלולות					
-	-	(13)	(5)	-	(13)
רווח מממוש בניינים וציוד, נטו					
(68)	(46)	(34)	(64)	(46)	(42)
מסים נדחים, נטו					
(85)	77	(91)	(84)	34	(115)
פצווי פרישה - גידול (קיטון) בעודף התחייבויות					
43	(32)	144	81	(151)	336
שינוי נטו בנכסים שוטפים:					
290	(651)	(755)	330	(771)	(816)
נכסים בגין מכשירים נגזרים					
1,362	(251)	(550)	1,406	(659)	(252)
ניירות ערך למסחר					
152	(554)	268	9	(374)	(40)
נכסים אחרים					
(169)	186	(204)	(181)	188	(145)
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווי מזומנים					
501	9	544	1,957	(1,161)	1,440
הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון					
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:					
(326)	(48)	1,485	(338)	16	1,590
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
658	26	235	911	873	1,049
התחייבויות אחרות					
-	-	-	(185)	239	(185)
התאמות בגין הפרשי שער בנכסים והתחייבויות שוטפים					
148	191	175	3	37	13
דיבידנדים שהתקבלו מחברות מוחזקות (במאוחד - כלולות)					
3,419	57	2,516	5,801	522	5,458
מזומנים נטו מפעילות שוטפת					

הערה:

(1) בשנים 2017 ו-2018 - ניירות ערך זמניים למכירה.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד ממנה.

דוח על תזרימי מזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)

המאוחד			הבנק		
2019	2018	2017	2019	2018	2017
במיליוני שקלים חדשים					
תזרימי מזומנים לפעילות השקעה					
שינוי נטו בפקדונות בבנקים	42	(45)	228	(130)	(57)
שינוי נטו באשראי לציבור	(8,930)	(13,798)	(8,925)	(5,903)	(8,250)
שינוי נטו באשראי לממשלה	571	(393)	(756)	571	(393)
שינוי נטו בניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	243	180	(514)	243	180
רכישת איגרות חוב מוחזקות לפדיון	(766)	(2,676)	(91)	(615)	(2,485)
תמורה מפדיון איגרות חוב מוחזקות לפדיון	1,715	1,333	648	1,473	973
רכישת איגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר ⁽¹⁾	(13,133)	(14,240)	(10,271)	(8,212)	(8,821)
תמורה ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר ⁽¹⁾	10,739	5,794	9,195	5,929	3,725
רכישת תיקי אשראי	(4,162)	(3,838)	(1,104)	(4,162)	(3,838)
תמורה ממכירת תיקי אשראי	940	254	1,149	787	137
תמורה מפדיון איגרות חוב זמינות למכירה	3,197	5,576	4,029	871	2,866
רכישת מניות בחברות מוחזקות (במאוחד - כלולות)	(62)	(12)	-	(5)	-
מזומנים נטו ממיזוג מוניציפל	449	-	-	-	-
תמורה נטו ממימוש השקעות בחברות כלולות	27	-	9	27	-
דיבידנד מחברה בת בפירוק	-	-	-	-	-
השקעה בכתב התחייבות נדחה של חברה בת	-	-	-	(160)	-
תמורה מפרעון כתב התחייבות נדחה של חברה בת	-	-	-	13	63
רכישת בניינים וציוד	(592)	(473)	(521)	(347)	(266)
תמורה ממימוש בניינים וציוד	65	59	125	52	59
מזומנים נטו לפעילות השקעה	(9,657)	(22,279)	(6,799)	(9,568)	(16,107)
תזרימי מזומנים מפעילות מימון					
שינוי נטו בפקדונות מבנקים	(488)	2,082	(538)	(118)	390
שינוי נטו בפקדונות הציבור	7,453	13,867	2,883	8,862	11,869
שינוי נטו בפקדונות הממשלה	(76)	(10)	(36)	(12)	(22)
שינוי נטו בניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	(780)	(817)	(1,600)	-	-
הנפקת כתבי התחייבות ואיגרות חוב	3,899	1,493	811	-	-
פדיון כתבי התחייבות	(1,327)	(773)	(1,753)	(261)	(164)
תקבולים מהמרת אופציות למניות	-	-	143	-	-
דיבידנד ששולם לבעלי המניות	(255)	(118)	-	(255)	(118)
דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(56)	-	(8)	-	-
מזומנים נטו מפעילות מימון	8,370	15,724	(98)	8,216	11,955
גידול (קטון) במזומנים	4,171	(6,033)	(1,096)	1,164	(4,095)
יתרת מזומנים לתחילת התקופה	21,549	27,762	28,819	18,218	22,499
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווי מזומנים	57	(180)	39	203	(186)
יתרת מזומנים לסוף התקופה	25,777	21,549	27,762	19,585	18,218
ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו					
ריבית שהתקבלה	7,576	⁽²⁾ 7,074	6,275	4,301	4,016
ריבית ששולמה	(1,712)	⁽²⁾ (1,563)	(1,212)	(1,006)	(1,049)
דיבידנדים שהתקבלו	26	48	27	177	193
מסים על הכנסה ששולמו	(1,265)	(927)	(926)	(837)	(563)
מסים על הכנסה שהתקבלו	37	280	90	18	213

הערות:

(1) בשנים 2017 ו-2018 - ניירות ערך זמינים למכירה.

(2) טיוב בחישוב הנתונים.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד ממנה.

נספח א' - מיזוג בנק מוניציפל

2019	
במיליוני שקלים חדשים	
נכסים והתחייבויות שנרכשו ומזומן ששולם, ליום המיזוג:	
1,142	מזומנים שנרכשו
5,811	נכסים (למעט מזומנים)
(6,264)	התחייבויות
689	נכסים והתחייבויות מזוהים
4	מוניטין וקשרי לקוחות
693	סך-הכל עלות רכישה
693	תמורה ששולמה במזומן
(1,142)	בניכוי מזומנים שנרכשו
(449)	תזרים מזומנים, נטו ממיזוג בנק מוניציפל

נספח ב' - פעולות השקעה ומימון שלא במזומן בתקופת הדוח

2017	2018	2019	
			במיליוני שקלים חדשים
הבנק:			
14	16	-	רכישת רכוש קבוע
(241)	486	(121)	השאלת ניירות ערך
המאוחד:			
26	30	9	רכישת רכוש קבוע
(328)	648	173	השאלת ניירות ערך

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד ממנה.

ביאורים לדוחות הכספיים

רשימת הביאורים	עמוד
1. עיקרי המדיניות החשבונאית	101
2. הכנסות והוצאות ריבית	114
3. הכנסות מימון שאינן מריבית	115
4. עמלות	116
5. הכנסות אחרות	117
6. משכורות והוצאות נלוות	117
7. הוצאות אחרות	117
8. הפרשה למסים על הרווח	118
9. רווח למניה רגילה	122
10. רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	123
11. מזומנים ופקדונות בבנקים	124
12. ניירות ערך	125
13. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי	136
14. אשראי לממשלות	141
15. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה	142
16. בניינים וציוד	146
17. נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	149
18. נכסים אחרים	149
19. פקדונות הציבור	150
20. פקדונות מבנקים	151
21. איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים	151
22. התחייבויות אחרות	152
23. הטבות לעובדים	152
24. הון, מניות בכורה ודיבידנדים	162
25. הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים	164
26. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות	172
27. שיעבודים, תנאים מגבילים ובטחונות	180
28. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון	183
29. מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים	189
30. מגזרי פעילות ניהוליים	204
31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי	207
32. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה	226
33. נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופות לפרעון	230
34. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים	234
35. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו	241
36. פעילות בתחום כרטיסי אשראי	248
37. יוזמות חקיקה	251
38. התפרצות נגיף הקורונה	252

1. עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

- 1) בנק דיסקונט לישראל בע"מ ("להלן: "הבנק") הינו תאגיד בנקאי אשר התאגד בישראל.
- 2) הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי שנתי של תאגיד בנקאי.
- 3) הביאורים לדוחות הכספיים מתייחסים לדוחות הכספיים של הבנק ולדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק והחברות המאוחדות שלו, פרט למקרים בהם צויין בביאור כי הוא מתייחס לבנק בלבד או למאוחד בלבד.
- 4) הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 15 במרס 2020.

ב. הגדרות

בדוחות כספיים אלה –

תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן: "IFRS") - תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS), לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על ידי הוועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.

כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב - כללי החשבונאות שבנקים אמריקאיים שנשחרים בארה"ב נדרשים ליישם, בהתאם להיררכיה שנקבעה בתקן חשבונאות אמריקאי ASC 105-10 (FAS 168). בנוסף לכך, הפיקוח על הבנקים הבהיר, כי למרות ההיררכיה שנקבעה ב-FAS 168, כל עמדה שנמסרה לציבור על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, או על ידי צוות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, לגבי אופן היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב (US GAAP), תחשב ככלל חשבונאות המקובל בבנקים בארה"ב.

"בעל עניין" ו-"צד קשור" - כמשמעותם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

"חברות מאוחדות" - חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.

"חברות כלולות" - חברות, למעט חברות מאוחדות, ולרבות שותפויות, שההשקעה בהן כלולה בדוחות הכספיים, במישרין או בעקיפין, על בסיס השווי המאזני.

"חברות מוחזקות" - חברות מאוחדות וחברות כלולות.

"מדד" - מדד המחירים לצרכן בישראל שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ג. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

1. עקרונות הדיווח הכספי

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. בנושאים הנוותרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי חשבונאות מקובלים בישראל.

2. מטבע פעילות ומטבע הצגה

הדוחות הכספיים מוצגים ב"ש", שהינו מטבע הפעילות של הבנק, ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צויין אחרת. השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק. לפרטים בדבר מטבע הפעילות של שלוחות בנקאיות בחו"ל, ראו סעיף ד' 1 להלן.

3. בסיס המדידה

הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות המפורטים להלן:

- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים אשר נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד (כגון: השקעות בניירות ערך בתיק למסחר);
- אגרות חוב המסווגות כזמינות למכירה;
- נכסים שאינם שוטפים המוחזקים למכירה וקבוצת נכסים המוחזקים למכירה;
- נכסים והתחייבויות מסים נדחים;
- הפרשות;
- נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים;
- השקעות בחברות כלולות.

4. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים נדרשות הנהלות הבנק והחברות המוחזקות להפעיל שיקול דעת, ולעשות שימוש בהערכות, אומדנים והנחות, אשר משפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. התוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים, נדרשות הנהלות הבנק והחברות המוחזקות להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתן בקביעת האומדנים, מתבססות הנהלות הבנק והחברות המוחזקות על נסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

5. **יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות המפקח על הבנקים**
 החל בתקופה המתחילה ביום 1 בינואר 2019, הבנק מיישם תקנים חשבונאיים והוראות המפורטים להלן:
- (1) הכרה ומדידה של מכשירים פיננסיים (ראו סעיף 1 להלן);
 - (2) מכשירים נגזרים ופעילויות גידור (ראו סעיף 2 להלן);
 - (3) חייבים (ראו סעיף 3 להלן).
- החל בתקופה המתחילה ביום 1 באפריל 2019, הבנק מיישם תקנים חשבונאיים והוראות המפורטים להלן:
- (1) ירידת ערך איגרות חוב זמינות למכירה (ראו סעיף 4 להלן).
- להלן תיאור השינויים במדיניות החשבונאית שנקטה בדוחות הכספיים ותיאור של אופן והשפעת היישום לראשונה, ככל שהייתה:
1. **הכרה ומדידה של מכשירים פיננסיים.** אימוץ עדכון תקינה ASU 2016-01. המטרות העיקריות של הכללים החדשים הינן לשפר את מודל הדיווח על מכשירים פיננסיים ולספק למשתמשים בדוחות מידע יותר שימושי לצורך קבלת החלטות. במועד היישום לראשונה, הרווחים נטו שטרם מומשו בגין מניות שסווגו בעבר כ-זמינות למכירה, שהיו רשומים ברווח כולל אחר, סווגו מחדש לעודפים (בסכומים זניחים). שינויים בגילויים הנדרשים יושמו בדרך של מכאן ולהבא.
 - היישום לראשונה והשפעתו.** התקן יושם החל מיום 1 בינואר 2019 ואילך. ליישום התקן לא היתה השפעה מהותית.
 2. **מכשירים נגזרים ופעילויות גידור.** אימוץ עדכון תקינה ASU 2017-12. מטרת הכללים החדשים היא לשפר את הדיווח הכספי על יחסי גידור, באופן שישקף בצורה טובה יותר את התוצאות הכלכליות של פעילויות ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי בדוחות הכספיים. כמתאפשר בעדכון התקינה בארה"ב, חברת הבת אי די בי ניו יורק אימצה את העדכון באימוץ מוקדם, החל מהדוחות הכספיים ביניים ליום 30 ביוני 2018. (ראו גם ביאור 5 ד').
 - היישום לראשונה והשפעתו.** התקן יושם החל מיום 1 בינואר 2019 ואילך. ההשפעה העיקרית מיישום התקן הייתה סיווג מחדש של ניירות ערך אשר סווגו בעבר כמחזיקים לפדיון לזמינים למכירה והתאמת מתכונת הגילוי לזו של בנקים בארה"ב.
 3. **חייבים.** בחודש מרס 2017, פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית ("FASB"), עדכון (2017-08) בדבר הפחתת פרמיה על מכשירי חוב שנרכשו בעלות אופציית פירעון מוקדם, המהווה תיקון לנושא 20-310 בקודיפיקציה בדבר חייבים – עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות (להלן: "התיקון"). בהתאם לתיקון תקופת הפחתת הפרמיה על מכשירי חוב בעלות אופציית פירעון מוקדם על-ידי המנפיק תקוצר ותחושב בהתאם למועד הפירעון המוקדם ביותר.
 - היישום לראשונה והשפעתו.** התקן יושם החל מיום 1 בינואר 2019 ואילך. ליישום התקן לא היתה השפעה מהותית.
 4. **ירידת ערך איגרות חוב זמינות למכירה.** בהתאם להוראות הדיווח לציבור, החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2019, הבנק בחר לאמץ, בתיאום עם הפיקוח על הבנקים, את תקן FAS 115-2, אשר תיקן את הכללים בדבר זיהוי והצגה של ירידת ערך ניירות ערך בעלת אופי אחר מזמני. זאת, לצד המשך יישום ההנחיות הרלבנטיות שנכללו בנספח ט"ז להוראות הדיווח לציבור.
- ביישום התקן, לגבי איגרות חוב שגלום בהן סיכון אשראי, אשר לגביהן יקבע הבנק כי קיימת ירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני, לא תיעשה הבחנה בין ירידת ערך המיוחסת לסיכון אשראי לבין ירידת ערך המיוחסת לסיכונים אחרים, והפער בין השווי ההוגן לעלות המופחתת למועד הדיווח ייזקק במלואו לרווח והפסד.
- התבחנים להחלטה אם ירידת ערך הינה בעלת אופי אחר מזמני (Other than temporary) והמקרים בהם תוכר ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני עודכנו בהתאמה.
- היישום לראשונה והשפעתו.** ליישום התקן לא היתה השפעה מהותית.

ד. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

1. **מטבע-חוץ והצמדה**
עסקות במטבע חוץ. במועד ההכרה בעסקה במטבע חוץ, כל נכס, התחייבות, הכנסה, הוצאה, רווח, או הפסד הנובעים מהעסקה מתורגמים במועד ההכרה לראשונה למטבע הפעילות של הבנק לפי שער החליפין שבתוקף במועד העסקה. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום.
 נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי ההוגן. פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.
 רווחים או הפסדים מתורגמים עסקאות במטבע חוץ והנובעים מהתנוודתיות של המטבעות בין מועדי העסקאות לבין מועד הסילוק/מועד המאזן, מוכרים בדוח רווח והפסד כרווחים או הפסדים מהפרשי תרגום (הכנסות מימון שאינן מריבית), למעט:
 - שינויים בשווי ההוגן של רכיבים שנכללו בהערכת אפקטיביות הגידור בגין מכשיר מגדר בגידור השקעה נטו בפעילות חוץ או בגידור תזרים מזומנים;
 - הפרשי שער בגין פריטים המהווים חלק מהשקעה נטו.
- פעילות חוץ.** הנכסים וההתחייבויות של פעילויות חוץ, כולל מוניטין והתאמות לשווי הוגן שנוצרו ברכישה, תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף למועד הדיווח. ההכנסות וההוצאות וכן הרווחים וההפסדים של פעילויות החוץ, תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף במועדי העסקות. הפרשי שער בגין התרגום מוכרים ברווח כולל אחר, ומוצגים במסגרת "התאמות מתרגום דוחות כספיים".

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בעת מימוש פעילות חוץ, הסכום המצטבר של הפרשי שער המתייחסים לאותה פעילות חוץ, אשר הוכרו ברווח כולל אחר, מסווגים מחדש לרווח והפסד בתקופה בה הוכר הרווח או ההפסד ממימוש פעילות החוץ.
שלוחות בנקאיות בחו"ל. השלוחה בנקורפ מסווגת כפעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה משקל.

פרטים על מדד המחירים לצרכן ושערי החליפין היציגים ושיעורי השינויים בהם

שיעור השינוי בשנת					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
מדד המחירים לצרכן (בנקודות):					
(0.3)	0.4	0.3	99.3	100.4	100.7
הידוע בחודש המאזן					
שער חליפין היציג (בש"ח) לתאריך המאזן של:					
(1.5)	(9.8)	(7.8)	3.467	3.748	3.456
(4.8)	2.7	(9.6)	4.153	4.292	3.878
דולר ארה"ב					
אירו					

2. עקרונות באיחוד ויישום שיטת השווי המאזני

2.1 מוניטין. הבנק מכיר במוניטין למועד הרכישה לפי השווי ההוגן של התמורה שהועברה לרבות סכומים שהוכרו בגין זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה בנרכשת וכן השווי ההוגן למועד הרכישה של זכות הונית בנרכשת שהוחזקה קודם לכן על ידי הרוכשת, בניכוי הסכום נטו שיוחס ברכישה לנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ולהתחייבויות שניטלו.

2.2 חברות בת. חברות בת הינן ישויות הנשלטות על ידי הבנק. הדוחות הכספיים של חברות הבת מאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה.

זכויות שאינן מקנות שליטה. זכויות שאינן מקנות שליטה הן ההון העצמי בחברה בת שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם וכוללות מרכיבים נוספים, ככל שאלה קיימים, המסווגים בהון. זכויות שאינן מקנות שליטה נמדדות במועד צירוף העסקים בשווי הוגן.

הקצאת הרווח הכולל בין בעלי המניות. רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלי המניות של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה. סך הכל רווח ורווח כולל אחר מיוחס לבעלי המניות של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה תהיה שלילית.

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה, תוך שימור שליטה. עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה תוך שימור שליטה, מטופלות כעסקאות הוניות. ההפרש בין התמורה ששולמה או התקבלה לשינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות נזקף לחלק הבעלים של הבנק ישירות להון.

2.3 השקעה בחברות כלולות. חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לבנק השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה. השקעה בחברות כלולות מטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלותה. עלות ההשקעה כוללת עלויות עסקה. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את חלקה של הקבוצה בהכנסות ובהוצאות, ברווח או הפסד וברווח כולל אחר של חברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, לאחר התיאומים הנדרשים כדי להתאים את המדיניות החשבונאית לזו של הקבוצה מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית ועד ליום שבו לא מתקיימת עוד ההשפעה המהותית. יובהר, כי הבנק לא מבצע תיאומים למדיניות חשבונאית שיושמה על ידי חברה כלולה ריאלית המיישמת IFRS.

2.4 עסקאות שבוטלו באיחוד. יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות בין חברתיות, בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים. רווחים שטרם מומשו הנובעים מעסקאות עם חברות כלולות, בוטלו כנגד ההשקעה לפי זכויות הקבוצה בחברות הכלולות. הפסדים שטרם מומשו בוטלו באותו אופן לפיו בוטלו רווחים שטרם מומשו, כל עוד לא היתה קיימת ראייה לירידת ערך.

2.5 הטיפול בדוחות הכספיים הנפרדים של הבנק. בעריכת הדוחות הכספיים הנפרדים, הבנק מטפל בחברות המוחזקות לפי שיטת השווי המאזני. זאת, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. הדוחות הכספיים של הבנק בלבד כוללים את הדוחות הכספיים של חברות נכסים וסירות, בבעלות מלאה של הבנק, אשר מרבית נכסיהן בשימוש הבנק.

3. בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

3.1 הכנסות והוצאות ריבית וכלולות על בסיס צבירה, למעט ריבית שנצברה על חובות בעייתיים שסווגו כחובות שאינם מבצעים, שמוכרת על בסיס מזומן, כאשר לא קיים ספק בדבר גביית היתרה הרשומה הנוותרת של חוב פגום. כאשר קיים ספק כאמור, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה. כמו כן, ריבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדירור מוכרת על בסיס הגביה בפועל.

3.2 הכנסות מעמלות בגין מתן שירותים מוכרות ברווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן. עמלות מסוימות, כגון עמלות בגין ערבויות ועמלות מסוימות בגין ליווי פרויקטים, מוכרות באופן יחסי על פני תקופת העסקה.

3.3 במכשירי הון מורכבים, הכוללים תמריץ מובנה לפדיון (step-up), שיעורי הריבית המשמשת בחישוב הוצאות הריבית הינם שיעורי הריבית שבתוקף טרם ה-step-up, בהתבסס על הערכת ההנהלה שהמכשירים ייפדו במועד העלאת הריבית.

3.4 עמלות יצירת אשראי. עמלות אשר חויבו ביצירת אשראי, למעט הלוואות לתקופה של עד שלושה חודשים, לא מוכרות באופן מיידי כהכנסה ברווח רווח והפסד, אלא נדחות ומוכרות לאורך חיי ההלוואה כהתאמת התשואה. הכנסות מעמלות כאמור נזקפות לפי שיטת הריבית האפקטיבית ומדווחות כחלק מהכנסות ריבית.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

3.5 עמלות הקצאת אשראי. עמלות הקצאת אשראי מטופלות בהתאם לסבירות המימוש של המחויבות למתן האשראי. במידה והסבירות קלושה, העמלה מוכרת על בסיס קו ישר לאורך תקופת המחויבות, אחרת הבנק דוחה את ההכרה בהכנסה מעמלות אלה עד למועד מימוש המחויבות או עד למועד פקיעתה, לפי המוקדם. אם המחויבות מומשה, אזי העמלות מוכרות בדרך של התאמת התשואה לאורך חיי ההלוואה כאמור לעיל. באם המחויבות פקעה מבלי שמומשה העמלות מוכרות במועד הפקיעה ומדווחות במסגרת הכנסות מעמלות. לעניין זה, הבנק מניח כי הסבירות למימוש ההתחייבויות אינה קלושה.

3.6 שינוי בתנאי חוב. במקרים של מימון מחדש או ארגון מחדש של חובות שאינם בעייתיים, בוחן הבנק אם תנאי ההלוואה שונו באופן מהותי. בהתאם לכך בוחן הבנק האם הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים בהתאם לתנאים החדשים של ההלוואה שונה לפחות ב-10% מהערך הנוכחי של תזרימי המזומנים שנותרו בהתאם לתנאים המקוריים. במקרים כאמור, העמלות שטרם הופחתו וכן עמלות פרעון מוקדם שנגבו מהלקוח בגין שינוי בתנאי אשראי מוכרות ברווח והפסד. אחרת העמלות האמורות נכללות כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה ומוכרות כהתאמת תשואה כאמור לעיל.

3.7 עמלות פרעון מוקדם. עמלות שחויבו בגין פרעון מוקדם מוכרות מיידית במסגרת הכנסות ריבית.

3.8 לעניין ניירות ערך ראו ס.ק. 5 להלן; לעניין מכשירים נגזרים ראו ס.ק. 6 להלן.

3.9 בתקופות עוקבות לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, הכנסות ריבית מהשקעות במכשירי חוב מוכרות בהתבסס על עודף תזרימי המזומנים הצפויים של מכשיר החוב (סכום הבסיס של מכשיר החוב במועד ירידת הערך בעלת אופי אחר מזמני הינו שוויו ההגון).

3.10 הכנסות והוצאות אחרות מוכרות על בסיס צבירה.

4. חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

כללי. בהתאם להוראה של המפקח על הבנקים, בדבר "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", מיישם הבנק את תקני החשבונאות האמריקאיים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל ה-SEC, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור, בעמדות ובהנחיות הפיקוח על הבנקים. בנוסף, הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר "טיפול בחובות בעייתיים".

אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות. ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב, כגון: פקדונות בבנקים, איגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה וכו'. אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות, לגביהם לא נקבעו בהוראות הדיווח לציבור כללים ספציפיים בנושא מדידת הפרשה להפסדי אשראי (כגון: אשראי לממשלה וכד'), מדווחים בספרי הבנק לפי יתרת חוב רשומה.

יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. יתרת החוב הרשומה אינה כוללת ריבית צבורה שלא הוכרה, או שהוכרה בעבר ולאחר מכן בוטלה.

זיהוי וסיווג חובות פגומים. הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כפגומים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את החובות הבעייתיים ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום. חוב מסווג כפגום כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. קבלת החלטה בדבר סיווג החוב מבוססת, בין היתר, על מצב הפיגור של החוב, הערכת מצבו הפיננסי וכושר הפירעון של הלווה, הערכת מקור ההחזר הראשוני של החוב, קיום הביטחונות ומצבם, המצב הפיננסי של ערבים, אם קיימים, ומחויבותם לתמוך בחוב ויכולת הלווה להשיג מימון מצד ג'.

חוב מסווג כחוב פגום כאשר הקרן או הריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב גם מובטח היטב וגם נמצא בהליכי גביה. חובות (לרבות איגרות חוב ונכסים אחרים) נמצאים בפיגור כאשר הקרן או הריבית בגינו לא שולמו לאחר שהגיע המועד לפרעונם. בנוסף, חשבונות חח"ד או עו"ש מדווחים כחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, כאשר החשבון נותר בריציפות בחריגה ממסגרת האשראי המאושרת למשך 30 ימים או יותר או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד כדי כיסוי החוב תוך תקופה של 180 ימים. החל ממועד הסיווג כפגום החוב מטופל כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית (להלן: "חוב שאינו מבצע").

כמו כן, כל חוב, שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי, מסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור בהתאם לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 314 בדבר "הערכה נאותה של סיכונים אשראי ומדידה נאותה של חובות".

הגדרת מקור החזר ראשוני בסיווג חוב בעייתי. קביעת הסיווג המתאים של חוב, עד לקרות כשל או כשההסתברות לו נעשתה צפויה ברמה גבוהה (highly probable) מתבססת על יכולת התשלום של החייב, כלומר: החוזק הצפוי של מקור החזר הראשוני (מקור מזומנים יציב לאורך זמן – sustainable) – אשר חייב להימצא תחת שליטת החייב ואשר חייב להיות מופרד במפורש או במהות לכיסוי החוב) וזאת למרות התמיכה של מקורות החזר שניים ושלישונים (כגון: בטוחות, תמיכה של ערב, מימון מחדש על ידי צד שלישי).

החזרה של חוב פגום למצב שאינו פגום. חוב פגום חוזר להיות מסווג כחוב שאינו פגום בהתקיים אחד משני המצבים הבאים:

- אין בגינו רכיבי קרן או ריבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו והבנק צופה פרעון של הקרן הנותרת והריבית בשלמותם לפי תנאי החוזה (כולל סכומים שנמחקו חשבונאית או הופרשו).

- כאשר החוב נעשה מובטח היטב ונמצא בהליכי גביה.

כללי ההחזרה מסיווג פגום כאמור אינם חלים על חובות ששווה כפגומים כתוצאה מביצוע ארגון מחדש של חוב בעייתי.

החזרה של חוב פגום למצב פגום וצובר. חוב אשר עבר פורמלית ארגון מחדש, כך שלאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב ייפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, מוחזר לטיפול כחוב פגום שצובר הכנסות ריבית, בתנאי שהארגון מחדש וכל מחיקה חשבונאית שבוצעה בחוב נתמכים בהערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב של מצבו הפיננסי של החייב ותחזית הפרעון לפי התנאים החדשים. הערכה מבוססת על ביצועי הפרעון הרציפים ההיסטוריים של החייב בתשלומי מזומן ושווה מזומן למשך תקופה סבירה הנמשכת לפחות שישה חודשים ורק לאחר שהתקבלו תשלומים שהפחיתו באופן מהותי (לפחות 20%) את יתרת החוב הרשומה שנקבעה לאחר הארגון מחדש.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הפרשה להפסדי אשראי. הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים. ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית". הבחינה כאמור של החובות לצורך קביעת ההפרשה והטיפול בחוב מיושמת באופן עקבי לגבי כל החובות בהתאם לרף הכמותי ומדיניות ניהול האשראי של הבנק ולא מבוצעים מעברים בין מסלול הבחינה הפרטנית לבין המסלול לבחינה על בסיס קבוצתי במשך חיי החוב, אלא אם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי כאמור להלן.

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי. הבנק בחר לזהות לצורך בחינה פרטנית חובות שסך יתרתם החוזית, מקובצת ברמת לקוח, הינה מעל 1 מיליון ש"ח (בחברה מאוחדת אחת בגין חובות מעל 500 אלף ש"ח, ובחברת כרטיסי אשראי מאוחדת, בגין חובות בשל כרטיסי אשראי מעל 500 אלף ש"ח ובגין חובות בתי עסק בכל סכום). הפרשה פרטנית להפסדי אשראי מוכרת לגבי כל חוב שנבחן על בסיס פרטי ואשר סווג כפגום. כמו כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור, בהתאם לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 314 בדבר "הערכה נאותה של סיכויי אשראי ומדידה נאותה של חובות".

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהווים בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של החוב. כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס, ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו חוב, לאחר הפעלת מקדמים זיהרים ועקבים שמשקפים, בין היתר, את התנודתיות בשווי ההוגן של הביטחון, את הזמן שיעבור עד למועד המימוש בפועל ואת העלויות הצפויות במכירת הבטחון.

חוב מותנה בביטחון מוגדר כחוב אשר פרעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מהביטחון המשועבד לטובת הבנק או כאשר הבנק צפוי להיפרע מהנכס שמוחזק על ידי הלווה, גם אם לא קיים שיעבוד ספציפי על הנכס, והכל כאשר אין ללווה מקורות החזר מהותיים זמינים ומהימנים אחרים.

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי. מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי מחושבת בהתאם לכללים שנקבעו ב-ASC 450 (FAS 5), "טיפול חשבונאי בתלויות", ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים, בהתבסס על שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים, בחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח השנים בתקופה המתחילה ביום 1 בינואר 2010 ומסתיימת במועד הדיווח. בנוסף לחישוב טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים כאמור, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות הבנק מתחשב בגורמים סביבתיים רלבנטיים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי.

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, הבנק גיבש שיטת מדידה של ההפרשה הקבוצתית, אשר מביאה בחשבון הן את שיעור הפסדי העבר והן את ההתאמות בגין הגורמים הסביבתיים הרלוונטיים. בנוגע לאשראי לאנשים פרטיים, שיעור ההתאמה בגין הגורמים הסביבתיים לא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי שאינו בעייתי בכל מועד דיווח בהתייחס לממוצע שיעורי הפסד בטווח השנים. מהאמור מוחרג אשראי הנובע מחייבים בכרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית.

החל מיום 1 בינואר 2010 הבנק אינו נדרש להחזיק הפרשה כללית, נוספת ומיוחדת לחובות מסופקים, אולם ממשיך לחשב את ההפרשה הנוספת ובודק כי בכל מקרה סכום יתרת ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום יתרת ההפרשה הכללית והנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד, ברוטו ממס.

ביום 10 ביולי 2017 פורסם חוזר הפיקוח על הבנקים לתיקון הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314 ו-315 אשר בין היתר נועד לבטל את המנגנון של ההפרשה הנוספת בגין מגבלות הריכוזיות של האשראי, העדר מידע כספי מעודכן ומאפיינים אחרים אשר קיבלו ביטוי בהוראות אחרות. עם ביטול ההפרשה הנוספת נדרש שהשיטה לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי תביא בחשבון מאפייני סיכון של העדר דוחות כספיים מעודכנים.

ההפרשה הנדרשת בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים - מוערכת בהתאם לכללים שנקבעו ב-ASC 450 (FAS 5). ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי (CCF), כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 203, "מדידה והלימות הון - סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית".

הפרשה מזערית בגין הלוואות לדיוור - מחושבת לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור חל על כלל הלוואות לדיוור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות המממנות פעילות בעל אופי עסקי.

בנוסף, הבנק מיישם את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 329 בדבר "מגבלות למתן הלוואות לדיוור". בהתאם, הבנק מוודא כי יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיוור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות האמורות למועד הדיווח.

בנוסף, הבנק בוחן את הנאותות הכללת של ההפרשה להפסדי אשראי. הערכת נאותות כאמור מתבססת על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים הגלומים בתיק האשראי ובשיטות ההערכה שמיושמות על ידי הבנק לקביעת ההפרשה.

הכרה בהכנסות ריבית. במועד סיווג החוב כפגום, הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית ומפסיק לצבור בגינו הכנסות ריבית, למעט האמור להלן לגבי חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו והוכרו כהכנסה ברווח והפסד אך טרם נגבו. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. חוב אשר פורמלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר הארגון מחדש קיים בטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, יטופל כחוב פגום שצובר הכנסות ריבית. לפרטים בדבר הכרה בהכנסה על בסיס מזומן בגין חובות שסווגו כפגומים, ראו סעיף 3.1 לעיל.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הבנק אינו מפסיק צבירת הכנסות ריבית בגין חובות שנבחנו ומפורשים על בסיס קבוצתי אשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר. חובות אלה כפופים לשיטת הערכה של הפרשה להפסדי אשראי שמבטיחה שהרווח של הבנק אינו מוטא כלפי מעלה. עמלות בגין איחור על חובות אלה נכללות כהכנסה במועד שבו נוצרה לבנק הזכות לקבלן מהלקוח, ובלבד שהגביה מובטחת באופן סביר.

מחיקה חשבונאית. הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני, שנחשב כחוב שאינו בר גביה ובעל ערך נמוך כך שהותרתו כנכס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). לגבי חוב שגבייתו מותנית בבטחון, הבנק מבצע באופן מיידי מחיקה חשבונאית כנגד יתרת ההפרשה להפסדי אשראי של חלק היתרה הרשומה של החוב העודף על השווי ההוגן של הבטחון.

לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם (ברוב המקרים מעל 150 ימי פיגור רצופים) ועל פרמטרים אחרים של בעייתיות. יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק.

למרות האמור לעיל, לגבי חובות אשר נבחנו באופן קבוצתי וסווגו כפגומים בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי, נבחן הצורך במחיקה מיידי. מכל מקום, חובות כאמור נמחקים חשבונאית לא יאחר מהמועד שבו החוב הפך להיות בפיגור של 60 ימים או יותר, ביחס לתנאי הארגון מחדש.

ארגון מחדש של חוב בעייתי. חוב אשר פורמלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב (בחלקו או במלואו).

לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתו הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם החייב מצוי בקשיים פיננסיים והאם במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב.

לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר.

הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפרעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי. לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחייה בתשלומים אינה מהותית.

טיפול בחובות בארגון מחדש וארגון מחדש עוקב. חובות שתנאיהם שונו בארגון מחדש של חוב בעייתי, לרבות כאלה שטרם הארגון מחדש נבחן על בסיס קבוצתי, מסווגים כחוב פגום ומוערכים על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי.

ככלל, חוב בעייתי שאורגן מחדש ימשיך להימדד ולהיות מסווג כחוב פגום עד שישולם במלואו. עם זאת, בנסיבות מסוימות, כאשר נערך לחוב ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר מכן התאגיד הבנקאי והחייב נכנסו להסכם נוסף של ארגון מחדש, התאגיד הבנקאי אינו נדרש להתייחס יותר לחוב כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי אם מתקיימים שני התנאים הבאים:

- החייב אינו נמצא יותר בקשיים פיננסיים במועד הארגון מחדש העוקב;
- בהתאם לתנאי הארגון מחדש העוקב, התאגיד הבנקאי לא העניק ויתור לחייב (לרבות אי הענקת ויתור על קרן על בסיס מצטרב ממועד מתן הלוואה המקורי).

חוב כאמור שעבר ארגון מחדש עוקב והוסר לגביו הסיווג כפגום, יוערך על בסיס קבוצתי לצורך כימות ההפרשה להפסדי אשראי ויתרת החוב הרשומה של החוב לא השתנתה בעת הארגון העוקב (למעט אם התקבל או שולם מזומן).

אם בתקופות עוקבות חוב כאמור נבחן פרטנית ונמצא שיש להכיר בגינו בירידת ערך או שמבוצע לו ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מחזיר לחוב סיווג פגום ומטפל בו כבארגון מחדש של חוב בעייתי.

5. ניירות ערך

5.1 ניירות ערך בהם משקיע הבנק מסווגים, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, כלהלן:

(א) איגרות חוב מוחזקות לפדיון - איגרות חוב שלבנק יש כוונה ויכולת להחזיק עד למועד הפדיון, למעט איגרות חוב אשר ניתנות לפרעון מוקדם או לסילוק בדרך אחרת, כך שהבנק לא יכסה במהות את כל (substantially all) השקעתו הרשומה. איגרות החוב מוצגות לפי העלות בתוספת הפרשי הצמדה או הפרשי שער וריבית שנצטברו, וכן מרכיב הנכיון או הפרמיה, שנוצר בעת הרכישה ושטרם הופחת, ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני.

העברה או מכירה של איגרות חוב מהתיק המוחזק לפדיון מותרת בגין שינויי נסיבות מסויימים, שבהתקיימם המכירה או ההעברה לא ייחשבו כסותרים את מיונה מלכתחילה של איגרת החוב, ובכלל זה ראייה להידרדרות מהותית בכושר הפרעון של המנפיק.

(ב) איגרות חוב זמינות למכירה - איגרות חוב אשר לא סווגו כאיגרות חוב מוחזקות לפדיון או כניירות ערך למסחר. איגרות חוב זמינות למכירה מוצגות במאזן לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן לא נכללים בדוח רווח והפסד ומדווחים נטו, בניכוי עתודה מתאימה למס, בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר, למעט הפסדים בגין ירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני.

(ג) ניירות ערך למסחר - ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה או ניירות ערך אשר הבנק בחר למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח והפסד לפי חלופת השווי ההוגן, למעט מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין. ניירות ערך למסחר מוצגים במאזן לפי שווי הוגן ביום הדיווח. רווחים והפסדים שטרם מומשו בגין התאמות לשווי ההוגן, נזקפים לדוח רווח והפסד.

(ד) מניות שאינן למסחר

- מניות שקיים לגביהן שווי הוגן זמין מוצגות במאזן לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים שמומשו, שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד;

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין מוצגות במאזן לפי עלות בניכוי ירידת ערך בתוספת או בניכוי שינויים במחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק. רווחים או הפסדים שמומשו ורווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשינויים במחירים נצפים כאמור, נזקפים לדוח רווח והפסד.
- 5.2 עלות ניירות ערך שמומשו נזקפת לדוח רווח והפסד על בסיס "ממוצע נע".
- 5.3 הכנסות מדיבידנד, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הריבית האפקטיבית), וכן הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני נזקפים לדוח רווח והפסד.
- 5.4 הכנסות ריבית בגין זכויות מוטב שנרכשו (כגון: מכשירים פיננסיים מגובי נכסים מסוג MBS, CDO, CLO, CMO), למעט זכויות מוטב באיכות אשראי גבוהה (high credit quality), מוכרות לפי שיטת הריבית הפרוספקטיבית, תוך התאמת שיעור הריבית אשר משמש להכרה בהכנסות ריבית לשינויים באומדן תזרימי מזומנים עתידיים. לעניין זה, זכויות מוטב באיכות אשראי גבוהה הן זכויות מוטב שהונפקו בערבות ממשלת ארה"ב או על ידי סוכנויות של ממשלת ארה"ב, וכן ניירות ערך מגובי נכסים שדירוג האשראי שלהם הינו לפחות AA.
- 5.5 השקעות בקרנות הון סיכון מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות הון סיכון נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.
- 5.6 לעניין הטיפול בעסקאות של העברת נכסים פיננסיים (כגון: עסקאות רכש חוזר, השאלה של ניירות ערך וכו'), ראו ס.ק. 9 להלן. לעניין חישוב שווי הוגן - ראו ס.ק. 7 להלן.
- 5.7 הבנק וחברות הבת הרלבנטיות בוחנים בכל תקופת דיווח, בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים החלים על תאגידים בנקאיים, אם ירידה בשוויין ההוגן של איגרות חוב המסווגות לתיק הזמין למכירה ולתיק המוחזק לפדיון הינה בעלת אופי אחר מזמני (Other than temporary). לגבי מניות שאינן למסחר ואשר לא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, שאינן נמדדת בשווי הוגן, נערכת בחינה איכותית בדבר הצורך בהפרשה לירידת ערך. אם לפי ההערכה האיכותית חלה ירידת ערך של ההשקעה במניות, מוכרת ירידת ערך בדוח רווח והפסד בסכום ההפרש בין השווי ההוגן של ההשקעה לבין הסכום בספרים. הבחינה מבוססת על השיקולים הבאים:
 - במקרה של איגרות חוב:
 - שיעור ההפסד ביחס לעלות המופחתת לתאריך המאזן ולמועד הבחינה;
 - משך התקופה בה השווי ההוגן של איגרת החוב נמוך מעלותו;
 - שיעור התשואה לפדיון במקרה של איגרות חוב;
 - דירוג האשראי של איגרת החוב, לרבות שינויים שחלו בדירוגה;
 - השוואה לאג"ח דומה או למרווח הממוצע של איגרות חוב עם תנאים דומים בשוק ובענף ותנודתיות גלומה והיסטורית בשווי ההוגן של האג"ח ושינויים עוקבים בשווי לאחר תאריך המאזן.
 - אירועים של אי ביצוע תשלומי ריבית ו/או קרן בהתאם לתנאי האיגרת;
 - צעדים שננקטו על ידי נאמן/מחזיקי האג"ח;
 - צפי לשינויים בתזרימי המזומנים הצפויים מהאיגרת;
 - ייחוס ירידת הערך לשינוי לרעה במצב המנפיק, או לשינוי במצב השוק בכללותו;
 - מידע רלבנטי בדבר מצבו הפיננסי של המנפיק ושינויים בו, ניתוח אירועים ספציפיים שעשויים להשפיע על פעילותו של המנפיק ורווחיותו וניתוח מצב הענף והמדינה בהם פועל המנפיק.
 - ניתוח שינויים במצב הכספי של החייבים המגבים אגרת חוב מגובה נכסים וכן התייחסות לשינויים באיכות חיזוקי אשראי.
 - במקרה של מניות:
 - אירועים של הפחתה של חלוקת דיבידנדים או ביטולה;
 - הידרדרות משמעותית ברווחיות, בדירוג האשראי, או בתחזיות עסקיות של התאגיד;
 - שינוי שלילי משמעותי בסביבה הכלכלית, הטכנולוגית או הרגולטורית של התאגיד;
 - שינוי שלילי משמעותי בתנאי השוק הגיאוגרפיים ו/או בתעשייה של החברה;
 - המחיר עבור מניה דומה או זהה, הינו בסכום הנמוך מהערך בספרים של ההשקעה;
 - גורמים המעלים ספקות משמעותיים לגבי יכולת התאגיד להמשיך לפעול כעסק חי.
- הבנק מכיר בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני.
- נייר ערך, אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת הדיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים, היה נמוך בשיעור משמעותי מהעלות (לגבי איגרות חוב - העלות המופחתת). זאת, אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלבנטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.

"נמוך בשיעור משמעותי" -

באיגרת חוב - כאשר השווי ההוגן שלה נמוך מעלותה המופחתת בשיעור של 40% ומעלה ושיעור התשואה לפדיון הינו 20% ומעלה, אלא אם התקיימו נסיבות מיוחדות;

במניה - כאשר השווי ההוגן שלה נמוך מעלותה בשיעור של 20% ומעלה והמניה נמצאת בפוזיציה של הפסד במשך תקופה של 6 חודשים ומעלה, אלא אם התקיימו נסיבות מיוחדות;

נסיבות מיוחדות - נסיבות שנומקו ותועדו לרבות: שינוי בשווי שוק שניתן לייחס את רובו לשינוי בשיעור הריבית בשוק, נייר ערך שהנפיקה ממשלה (ממשלת ישראל או ממשלה במדינת OECD) במטבע מקומי, הלאמה;

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- ניירות ערך שבכוונת הבנק למכורם עד למועד פרסום הדוחות הכספיים לציבור; ו/או הבנק מתכוון למכורם בתוך פרק זמן קצר ממועד פרסום הדוחות; ו/או יותר סביר מאשר לא שהבנק ידרש למכור את נייר הערך לפני השבת העלות.
 - כוונה או דרישה למכור את הנייר באופן חלקי, לא יהיה בה כדי לחייב הכרה בהפסד בגין ירידת הערך המיוחסת לחלק הנייר שלא נמכר ותידרש בחינה של הירידה בהתאם לשיקולים שהובאו לעיל.
 - עם זאת, ירידת הערך המיוחסת לחלק שאין כוונה למכרו, כפופה לבחינה של יתר המקרים המפורטים לעיל.
 - איגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוג האג"ח במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוג האג"ח במועד פרסום הדוח לתקופה (ירידה משמעותית בדירוג – כאשר הדירוג נמוך מדירוג השקעה והוא ירד בלפחות 3 דרגות – notches – מהדירוג במועד הרכישה);
 - איגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית;
 - איגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה;
- כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, עלותו של נייר הערך מופחתת לשווי ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. ההפסד המצטבר, המתייחס לנייר ערך המסווג כזמין למכירה שנזקף בעבר לסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר, מועבר לרווח והפסד כאשר מתקיימת בגינו ירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד (בסיס העלות החדש).

6. מכשירים נגזרים ופעילויות גידור. הבנק מכיר בכל הנגזרים, כנכסים או כהתחייבויות במאזן ומודד אותם לפי שווי הוגן. השינוי בשווי ההוגן של מכשיר נגזר ידווח בדוח רווח והפסד או יכלול בהון העצמי כמרכיב של רווח כולל אחר (other comprehensive income), בהתאם לאופן הייעוד של המכשיר הנגזר.

גידור שווי הוגן - השינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה לשינוי בשווי הוגן של נכס או התחייבות, מוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד, כמו גם השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שניתן לייחס אותו לסיכון המגודר.

גידור תזרים מזומנים - הטיפול החשבונאי בשינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה להשתנות תזרים מזומנים מנכס או מהתחייבות: השינוי בשווי הוגן של נגזר, המיועד לגידור תזרים מזומנים בגין רכיבים שנכללו בהערכת אפקטיביות הגידור, מדווח כמרכיב של רווח כולל אחר, ולאחר מכן, בתקופה בה תזרימי המזומנים משפיעים על דוח רווח והפסד, הוא מסווג מחדש לדוח רווח והפסד. לפרטים נוספים ראו בראשית פרק 28 להלן.

7. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים. שווי הוגן מוגדר כמחיר אשר היה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות, בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי בכל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע זמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של הבנק.

תת נושא 10-820 בקודיפיקציה מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת שווי הוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים, אשר לבנק יש יכולת לגשת אליהם במועד המדידה;
- נתוני רמה 2: נתונים הנצפים עבור הנכס או ההתחייבות, במישרין או בעקיפין, שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1;
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות.

ניירות ערך. השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר, איגרות חוב זמינות למכירה וניירות ערך הוניים ששוויים ההוגן ניתן לקביעה בנקל, נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. במקרים אלו השווי ההוגן של השקעת הבנק בניירות ערך הינו מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק מצוטט. המחיר המצוטט המשמש לקביעת השווי ההוגן אינו מותאם בשל גודל הפוזיציה של הבנק יחסית לנפח המסחר (פקטור גודל ההחזקה). אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, וכיוצא באלה).

מכשירים פיננסיים נגזרים. מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה). ליתר פירוט, ראו בהמשך לגבי מתודולוגיית הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע.

מכשירים פיננסיים נוספים שאינם נגזרים. לרוב המכשירים הפיננסיים בקטגוריה זו (כגון: אשראי לציבור ואשראי לממשלה, פקדונות הציבור ופקדונות בבנקים, כתבי התחייבות נדחים ומלוות שאינם סחירים) לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. לצורך כך, תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות.

הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע. התקן (ASC 820) דורש לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפק על ידי הבנק ונמדד לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראו ביאור 34 להלן, בדבר יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

8. קיזוז נכסים והתחייבויות. הבנק מקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ומציג במאזן את יתרתם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים: (1) בגין אותן ההתחייבויות, יש לו זכות חוקית בת אכיפה לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים; (2) בכוונתו לפרוע את ההתחייבויות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית; (3) גם הבנק וגם הצד הנגדי חייבים זה לזה סכומים הניתנים לקביעה. כאשר נכסים והתחייבויות נובעים משני צדדים נגדיים שונים, הם מוצגים במאזן בסכום נטו, בהתקיים כל התנאים שפורטו לעיל ובתנאי שיטת הסכם בין שלושת הצדדים, המעגן באופן ברור את זכותו של הבנק לקיזוז בגין אותן התחייבויות. הבנק אינו מקזז את החשיפות בגין מכשירים נגזרים במאזן.

9. העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות. הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בהתאם לנושא 860 בקודיפיקציה, לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות. בהתאם לכללים אלו העברת נכסים פיננסיים מסויימים תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר והינו מעבר להישג יד של המעביר ונושיו, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) לכל מקבל יש זכות לשעבד או להחליף את הנכסים שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר אינו משמר שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים שהועברו. בנוסף, כדי שהעברה של חלק מנכס פיננסי תחשב כמכירה, החלק המועבר חייב לקיים את ההגדרה של זכויות משתתפות (participating interests), בנוסף לתנאים שצוינו לעיל.

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסיים המועברים נגרעים מהמאזן של הבנק. ההפרשים בין התמורה שהתקבלה לבין סכום הנכסים שנגרעו מוכרים ברווח והפסד. בהתאם, במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב מובטח (secured borrowing), עם שיעבוד של ביטחון (pledge of collateral). הבנק ממשיך לרשום במאזן את הנכסים הפיננסיים שהועברו, ללא שינוי במדידה שלהם.

עסקות השאלה או שאילה של ניירות ערך, שבהן ההשאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי והבטחונות הכלליים של השואל, ההשאלה או השאילה מטופלות כאשראי או כפיקדון, אשר נמדדים לפי השווי ההוגן של נייר הערך המתייחס. הכנסות על בסיס צבירה בגין ניירות ערך אלה נרשמות כהכנסות ריבית מאשראי ושינויים בשווי ההוגן (מעבר לשינויים בבסיס צבירה) נרשמים במסגרת הכנסות מימון שאינן מריבית כאשר מדובר בניירות ערך בתיק למסחר, או ברווח כולל אחר, כאשר מדובר בניירות ערך זמינים למכירה.

הבנק גורע התחייבות אם ההתחייבות סולקה, כלומר אם התקיים אחד מהתנאים הבאים: (א) הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות; או (ב) הבנק שוחרר משפטי בהליך משפטי או בהסכמת המלווה מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

חברה בת בחו"ל מבצעת עסקות של מכירת ניירות ערך בתנאי רכישה חוזרת (Repurchase agreements) ושל רכישת ניירות ערך בתנאי מכירה חוזרת. ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת בהם לא אבדה השליטה על הנכס המועבר, מטופלים כקבלת חוב מובטח, כך שניירות הערך שנמכרו לא נגרעים מהמאזן ומוצגים בסעיף ניירות ערך וכנגדם, הפקדון שלהבטחת השבתו שועבדו ניירות הערך, מוצג בסעיף "ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר". ניירות ערך שנרכשו בתנאי מכירה חוזרת, מטופלים כהענקת חוב מובטח, כך שניירות הערך שנרכשו מהווים בטחון לחוב ואינם נכללים במאזן. האשראי שניתן מוצג בסעיף "ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר".

10. רכוש קבוע (בניינים וציוד)

הכרה ומדידה. פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מצטברים מירידת ערך. העלות כוללת הוצאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס, עלויות הכרחיות הכרוכות בהבאת הנכס למצב ולמיקום הנחוצים כדי שהנכס יפעל בהתאם לשימוש המיועד. עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה. כמו כן, בהתאם להוראות הדיווח לציבור, הבנק מסווג בסעיף בניינים וציוד את העלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהונו כנכס בגין תוכנות שפותחו באופן פנימי לשימוש עצמי. לגבי הטיפול החשבונאי בעלויות תוכנה ראו סעיף 1 ד' ס.ק. 12 להלן.

פחת. נכס מופחת כאשר הוא זמין לשימוש, דהיינו כאשר הוא הגיע למיקום ולמצב הדרושים על מנת שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה. פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע, מאחר ושיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. נכסים חכורים בחכירה מימונית מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. שיפורים במושכר מופחתים לאורך התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה לבין אורך החיים השימושיים. קרקע בבעלות אינה מופחתת.

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש כאשר אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שהאומדנים הנוכחיים אינם נאותים עוד ומותאמים בעת הצורך.

לפרטים בדבר שיעורי הפחת בתקופה השוטפת ובתקופות ההשוואה, ראו ביאור 16 להלן.

11. חכירות. חכירות, לרבות חכירות של קרקעות ממנהל מקרקעי ישראל או מצדדים שלישיים אחרים בהן נושאת הקבוצה באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכס, מסווגות כחכירות מימוניות. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים ומוכרת התחייבות בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימליים העתידיים.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

תשלומים עתידיים למימוש אופציה להארכת תקופת החכירה מול מנהל מקרקעי ישראל אינם מוכרים כחלק מהנכס וההתחייבות המתייחסת מאחר שהם מהווים דמי חכירה מותנים, הנגזרים משווי ההון של הקרקע במועדי החידוש העתידיים של הסכם החכירה. לאחר ההכרה לראשונה, מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה.

יתר החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים אינם מוכרים במאזן של הקבוצה. הבנק מכיר בתשלומי החכירה בגין חכירה תפעולית כהוצאה בדוח רווח והפסד על בסיס קו ישר לאורך תקופת החכירה, לרבות תקופת האופציה שבמועד ההתקשרות בחכירה וודאי באופן סביר שתמומש.

כאשר חכירה כוללת מרכיבי קרקע ומבנים, הבנק מעריך את הסיווג של כל מרכיב כחכירה תפעולית או כחכירה מימונית בנפרד בהתאם להוראות הסיווג ב-IAS 17. בקביעה אם מרכיב הקרקע מהווה חכירה תפעולית או חכירה מימונית, הבנק מביא בחשבון שלקרקע יש באופן רגיל אורך חיים כלכליים לא מוגדר.

12. נכסים בלתי מוחשיים

מוניטין. בתקופות עוקבות מוניטין נמדד לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.

עלויות תוכנה. תוכנה אשר נרכשה על ידי הבנק נמדדת לפי עלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

היוון עלויות תוכנה לשימוש עצמי. הבנק מהווה עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה לשימוש עצמי רק כאשר: (1) השלב הראשוני בפרויקט הושלם; ו-(2) ההנהלה אישרה והתחייבה לממן, באופן ישיר או עקיף, פרויקט לפיתוח תוכנה וכן, צפי כי הפיתוח יושלם. הבנק מהווה את העלויות הבאות: עלויות ישירות של חומרים ושירותים שנצרכו, עלויות שכר עבודה לעובדים הקשורים באופן ישיר לפעילות פיתוח או השגת התוכנה. עלויות אחרות בגין פעילויות פיתוח ועלויות בשלב הראשוני של הפרויקט, נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

הפחתה. הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של נכסים בלתי מוחשיים, לרבות נכסי התוכנה, החל מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש.

עלויות עוקבות. עלויות שדרוגים ושיפורים של תוכנה לשימוש עצמי מהווות רק אם צפוי שההוצאות שהתהוו תובלנה לפונקציונליות נוספת. עלויות עוקבות אחרות מוכרות כהוצאה בעת התהוותן.

הנחיות בדבר היוון עלויות לפיתוח עצמי של תוכנה. נוכח המורכבות החשבונאית בתהליך היוון עלויות פיתוח עצמי של תוכנה ונוכח מהותיות סכום עלויות התוכנה שהווננו, קבע הפיקוח על הבנקים הנחיות בנושא היוון עלויות תוכנה, כלהלן:

- ייקבע סף מהותיות לכל פרויקט פיתוח תוכנה בגינו מהוונות עלויות תוכנה, אשר ינוע בטווח שבין 450 אלף ש"ח לבין 600 אלף ש"ח. כל פרויקט פיתוח תוכנה אשר סף עלויותיו נמוכות מסך המהותיות כאמור, ייזקף כהוצאה בדוח רווח והפסד (ספי המהותיות שקבע הבנק: סף עלויות לפרויקט - 600 אלף ש"ח, סף עלויות לשיפורים ושדרוגים - 450 אלף ש"ח);
- תקופת ההפחתה של עלויות פיתוח תוכנה לא תעלה על 5 שנים;
- ייקבעו מקדמי היוון לשעות עבודה, שנמוכים מ-1, כך שיובאו בחשבון הפוטנציאל לסטיה בחישוב שעות עבודה ולחוסר יעילות כלכלי;
- דרג העובדים שעלויותיהם מהוונות לנכסים יוגבל, כך שהדרג העליון יהיה לכל היותר מנהל, אשר ניתן להראות כי רוב הזמן שלו עוסק בפיתוח בפועל, הוא אחראי על מספר מועט של עובדים, וניתן למדוד באופן מדויק את כמות השעות אשר השקיע בפועל בכל פרויקט פיתוח;
- עלויות אשר לא שויכו לפרויקט לפי דיווח שעות ספציפי, שבו העובד הצהיר, על בסיס דיווח יומי, כי השקיע עלויות אלה ספציפית בפרויקט, ירשמו כהוצאה.

13. ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים

הכרה בהפסד מירידת ערך. נכסים שאינם פיננסיים המוחזקים לשימוש כפופים להערכת ירידת ערך כאשר אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שהערך בספרים של הנכסים עשוי שלא להיות בר השבה. הערך בספרים אינו בר השבה אם הוא עולה על סכום תזרימי המזומנים הבלתי מהוונים הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס וממימושו. הפסד מירידת ערך נמדד כסכום בו הערך בספרים של נכס (קבוצת נכסים) עולה על השווי ההוגן שלו.

ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב. בחינת קיום ירידת ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב תתבצע, בין השאר, גם בהתקיים הסממנים שצוינו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. SOP 98-1: Accounting For The Costs Of Computer Software (Developed Or Obtained For Internal Use) ASC 350-40:

- (1) לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;
- (2) חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;
- (3) בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;
- (4) העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;
- (5) לא צפוי יותר שפיתוח התוכנה יושלם וייעשה בה שימוש.

באם מתקיים סימן אחד או יותר מהסימנים לעיל, הבנק בוחן ירידת ערך בהתאם לכללים שנקבעו ב-ASC 360.

14. נכסים לא שוטפים וקבוצות מימוש המוחזקים למכירה. הבנק מסווג נכס לא שוטף (או קבוצת מימוש) כמוחזק למכירה אם הערך בספרים שלו יושב בעיקר באמצעות מכירה ולא באמצעות שימוש מתמשך, בתקופה שבה מתקיימים כל התנאים הבאים (1) ההנהלה מתחייבת לתכנית למכור את הנכס (או קבוצת מימוש); (2) הנכס (או קבוצת מימוש) זמין למכירה מיידית במצבו הנוכחי; (3) החלה תכנית פעילה לאיתור רוכש ופעולות אחרות להשלמת התכנון למכור את הנכס; (4) מכירת הנכס (קבוצת מימוש) הינה צפויה (probable) והעברת הנכס (קבוצת מימוש) צפויה להיות כשירה כמכירה שהושלמה תוך שנה אחת; (5) הנכס (קבוצת מימוש) משוקק באופן פעיל לצורך מכירה במחיר שהוא סביר ביחס לשווי ההוגן הנוכחי שלו; (6) פעולות שנדרשות להשלמת התכנון מצביעות על כך שאין זה סביר שיעשו שינויים משמעותיים בתכנון או שהתכנון יבוטל.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הבנק מודד את הנכסים (קבוצת מימוש) המוחזקים למכירה לפי הנמוך מבין הערך בספרים או השווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה. נכסים בני פחת המסווגים כמוחזקים למכירה אינם מופחתים הפחתה תקופתית. הפסד מירידת ערך המוכר בעת הסיווג לראשונה של נכס (קבוצת מימוש) כמוחזק למכירה, וכן רווחים או הפסדים עוקבים כתוצאה מהמדידה מחדש, נזקפים לרווח והפסד. רווחים מעליית ערך מוכרים עד לסכום המצטבר של ההפסדים מירידת ערך שנרשמו מאז שהנכס (קבוצת המימוש) סווג כמוחזק למכירה.

15. זכויות עובדים

15.1 הטבות לאחר פרישה – פנסיה, פיצויים והטבות אחרות – תוכניות להטבה מוגדרת

- הבנק מכיר בסכומים המתייחסים לתכניות פנסיה ופיצויים ותכניות אחרות לאחר פרישה על בסיס חישובים הכוללים הנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעורי היוון, תמותה, שיעורי פרישה מוקדמת, שיעור תשואה חזוי לטווח ארוך על נכסי תכנית, גידול בתגמול ותחלופה;
- הבנק בוחן את הנחותיו על בסיס תקופתי ומעדכן הנחות אלה בעת הצורך. הערכה אקטוארית נערכת, דרך כלל, אחת לשנה, אלא אם בתקופת ביניים חלו שינויים מהותיים בהנחות האקטואריות המשפיעים באופן מהותי על ההתחייבויות האקטואריות. הבנק החליט לערוך הערכה אקטוארית בגין פיצויים מדי רבעון;
- שינויים בהנחות מוכרים ככלל, בכפוף להוראות שפורטו לעיל, תחילה ברווח כולל אחר מצטבר ומופחתים לרווח והפסד בתקופות עוקבות;
- התחייבות נצברת לאורך התקופה הרלבנטית שנקבעה בהתאם לכללים המפורטים בנושא 715 לקודיפיקציה;
- הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים, לרבות לעניין בחינת "מחויבות שבמהות" להעניק לעובדי הטבות בגין פיצויים מוגדלים ו/או פנסיה מוקדמת.

15.2 הטבות לאחר פרישה – תכניות להפקדה מוגדרת

- תכנית להפקדה מוגדרת הינה תכנית המספקת הטבות לאחר פרישה, בתמורה לשירותים שסופקו, מספקת חשבון אישי לכל משתתף בתכנית, ומגדירה כיצד ייקבעו ההפקדות לחשבון של העובד במקום לקבוע את סכום ההטבות שהעובד יקבל. מחויבויות הבנק להפקיד בתכנית הפקדה מוגדרת, נזקפת כהוצאה לרווח והפסד בתקופות שבמהלכן סיפקו העובדים שירותים קשורים.

15.3 הטבות אחרות לזמן ארוך לעובדים פעילים: מענקי יובל

- התחייבות נצברת לאורך התקופה המזכה בהטבה;
- לצורך חישוב ההתחייבות מובאים בחשבון שיעורי היוון והנחות אקטואריות;
- כל מרכיב עלות ההטבה לתקופה, לרבות רווחים והפסדים אקטואריים, נזקפים מיידית לדוח רווח והפסד.

15.4 היעדרויות מזכות בפיצוי – חופשה ומחלה

- ההתחייבות בגין ימי חופשה נמדדת על בסיס שוטף, ללא שימוש בשיעורי היוון ובהנחות אקטואריות;
- הבנק לא צובר התחייבות בגין ימי מחלה שינוצלו במהלך השירות השוטף;

- 15.5 שיעורי ההיוון נקבעים, בהתאם להוראות המפקח, לפי שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות לפרעון, של איגרות חוב ממשלתיות בישראל במועד הדיווח, בתוספת מרווח ממוצע של איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משקולים פרקטיים, המרווח נקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על איגרות חוב של ממשלת ארה"ב, והכל במועד הדיווח.

15.6 הטיפול החשבונאי ברווחים והפסדים אקטואריים שנרשמו ברווח כולל אחר כתוצאה משינויים בשיעורי ההיוון:

- ההפסד האקטוארי ליום 1 בינואר 2013, הנובע מהפער שבין שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים צמודות למדד המחירים לצרכן, שנקבע על פי הוראת השעה בהוראות הדיווח לציבור (4%), לבין שיעורי ההיוון למועד זה של התחייבויות לעובדים צמודות למדד, שנקבעו על פי הכללים כאמור לעיל (להלן: "ההפסד"), נכלל במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר;
- רווחים אקטואריים שנרשמים מיום 1 בינואר 2013 ואילך, כתוצאה משינויים שוטפים בשיעורי ההיוון במהלך שנת דיווח, נרשמים ברווח הכולל האחר המצטבר, ומקטינים את יתרת ההפסד הרשומה כאמור, עד שיתרה זו תתאפס;
- הפסדים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעורי ההיוון במהלך שנת דיווח, ורווחים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעורי ההיוון במהלך שנת דיווח לאחר איפוס יתרת ההפסד הרשומה כאמור לעיל, מופחתים בשיטת קו ישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פני התכנית;
- רווחים והפסדים אקטואריים אחרים (שאינם נובעים כתוצאה משינוי בשיעור ההיוון) ליום 1 בינואר 2013, ובתקופות לאחר מכן, נכללים במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר ומופחתים בשיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פי התוכנית, למעט במצבים מסוימים חריגים.

- 15.7 חישוב ההפרשות בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצוי פרישה על בסיס אקטוארי, כרוך בשימוש בכלים סטטיסטיים והערכות לגבי העתיד, והוא מבוסס על נסיון העבר ועל המגבלות שקבעה הנהלת הבנק בנושא (ראו להלן).

המגבלות שקבעה הנהלה, אשר יושמו בדוחות הכספיים, הן אלה:

- גיל מינימלי לפרישה בתנאים מועדפים - 50;
- יצירת קרן מיוחדת עבור מקרי פרישה חריגים;
- בשנים 2017-2021 וקטור העזיבות יעמוד על 0.25%, בשנים 2022-2027 הוא יעמוד על 2% ומשנת 2028 ואילך על פי מחקר שערך האקטואר.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

16. **התחייבויות תלויות.** הטיפול החשבונאי בתביעות משפטיות תלויות נעשה בהתאם להוראות התקן האמריקאי: Accounting for Contingencies ASC

450 וההוראות הנלוות אליו ובהתאם להנחיות והבהרות הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראת דיווח לציבור בענין "טיפול חשבונאי בתביעות תלויות".

בהערכת התביעות המשפטיות התלויות מתבססות הנהלת הבנק והנהלות חברות הבת על חוות דעת יועציהן המשפטיים, אשר קובעות את ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בתביעות תלויות.

התביעות סווגו בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפות לסיכון, כמפורט להלן:

(1) צפוי (Probable) - ההסתברות מעל ל-70%.

(2) אפשרי (Reasonably Possible) - ההסתברות מעל ל-20% וקטנה או שווה ל-70%.

(3) קלוש (Remote) - ההסתברות קטנה או שווה ל-20%.

בדוחות הכספיים נכללות הפרשות מתאימות בשל תביעות שתחום ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בגין הוערך כ"צפוי".

בהתאם להוראה, רק במקרים נדירים רשאי תאגיד בנקאי לקבוע בדוחות הכספיים שלא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ותביעה שאושרה כייצוגית, וכן בארבעה דוחות כספיים (כולל דוח שנתי אחד) שיפורסמו לאחר שתוגש תובענה עם בקשה להכיר בה כייצוגית, כאשר במנין תקופה זו לא תיכלל תקופה שבה עוכבו הליכים לפי החלטה של בית המשפט. בביאור 26 הוצגו בנפרד תביעות תלויות אשר לגביהן אין אפשרות של אומדן סביר של החשיפה.

הבנק תאר הליכים משפטיים מהותיים המתנהלים כנגד הבנק וחברות הקבוצה. לעניין זה קבע הבנק כי דרך כלל, יתואר הליך משפטי שהסכום הנתבע בו עולה על 0.5% מההון העצמי של הבנק אם לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון ועל 1% מההון העצמי אם סבירות התממשות הסיכון הינה אפשרית, או קלושה.

יצוין עוד כי במקרים בהם הבנק הינו אחד מהנתבעים בתיק, והנתבעים לא ייחסו בתביעתם סכום לכל אחד מהנתבעים, הערכת סכום התביעה שרלבנטית לבנק בוצעה, כמיטב היכולת, בשים לב לכך שהתחשבות בסכום הכולל עשויה להטעות ואין היא נכונה בנסיבות העניין, וההערכה אינה מייצגת בהכרח את החלוקה כפי שתיקבע בסופו של דבר בידי בית המשפט.

הבנק חשוף לטענות או תביעות משפטיות שטרם הוגשו (unasserted claims) וזאת, בין היתר, בהתקיים ספק בפרשנות הסכם ו/או הוראת דין ו/או אופן יישומם. חשיפה זו מובאת לידיעת הבנק במספר דרכים, ובין היתר: באמצעות פניות או תלונות של צדדים שלישיים אל גורמים בבנק. בהערכת הסיכון הנובע מטענות/תביעות שטרם הוגשו מסתמך הבנק על הערכות פנימיות של הגורמים המטפלים וההנהלה, המשקללות את הערכת הסיכוי להגשת תביעה, את הסיכוי להצלחת התביעה, אם וככל שתוגש ותשלומים בפשרה ככל שיהיו כאלה. ההערכה מבוססת על הניסיון שנצבר ביחס להגשת תביעות דומות ועל הניתוח של הטענות לגופן. מטבע הדברים, לאור השלב הראשוני שבו מצוי ברור הטענה המשפטית, קיימים קשיים אובייקטיביים, אשר עשויים לגרום לכך שלא ניתן לבצע הערכה. גם אם בוצעה הערכה, התוצאה בפועל עשויה להיות שונה מההערכה שנעשתה בשלב שטרם הוגשה התביעה.

17. **ערבויות.** ערבויות הינן חוזים אשר דורשים באופן מותנה מהערב לבצע תשלומים לנערב בעת התרחשות התנאים המחייבים במימוש הערבות.

התחייבות בגין ערבות מוכרת בספרים בסכום שווה ההוגן, כנאמד על ידי העמלות המתקבלות, גם אם לא צפוי שהתשלומים יבוצעו בעתיד. במקרים בהם במועד ההכרה הראשונה הבנק נדרש להכיר בהפרשה להפסד תלוי בגין הערבות בהתאם להוראות נושא 450 בקודיפיקציה, ההתחייבות בגין הערבות נמדדת במועד ההכרה הראשונה לפי הגבוה מבין השווי ההוגן וסכום ההפרשה בהתאם להוראות נושא 450 בקודיפיקציה.

ההתחייבות נגרעת מהספרים במועד בו הבנק משוחרר מהסיכון, בהתאם למהות הערבות, בדרך כלל במועד סילוק ההתחייבות. כאשר הערבות נמדדת במועד ההכרה הראשונה בהתאם להוראות נושא 450 בקודיפיקציה, המדידה העוקבת מתבצעת גם כן בהתאם להוראות אלה.

18. **הוצאות מסים על ההכנסה.** הדוחות הכספיים של הבנק כוללים מסים שוטפים ומסים נדחים. ההפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

הבנק מקצה את הוצאות המס או הטבות המס על ההכנסה בין פעילויות נמשכות, רווח כולל אחר ופריטים הנזקפים ישירות להון עצמי. הבנק מכיר בהתחייבויות מסים נדחים בגין כל ההפרשים הזמניים החייבים במס, למעט ההפרשים הזמניים הבאים: רווחים לא מחולקים של חברה בת מקומית שהם למשך זמן תמידי במהותם; עודף של הסכום למטרות דיווח כספי מעל בסיס המס של השקעה בחברה בת זרה, אשר במהותה היא למשך זמן תמידי; הפרשים הקשורים למוניטין (או לחלקו) שלגביהם הפחתת המוניטין אינה ניתנת ליכוי לצרכי מס; הפרשים הנובעים מעסקאות בינחברתיות.

הבנק מכיר בנכסי מסים נדחים בגין כל ההפרשים הזמניים הניתנים ליכוי והפסדים מועברים ובמקביל מכיר בהפרשה נפרדת (valuation allowance) עבור אותו סכום הכולל בנכס אשר סביר מאשר לא שלא ימומש. הבנק מפחית את נכסי המסים הנדחים בסכומן של הטבות מס כלשהן שאינן צפויות להתממש בהתבסס על הראיות הזמינות – הן הראיות החיוביות התומכות בהכרה בנכס מס נדחה והן הראיות השליליות התומכות ביצירת הפרשה בגין נכס מס נדחה, כדי לבחון האם ניתן להכיר בנכס מס נדחה נטו.

- התחייבות מסים נדחים או נכס מסים נדחים נמדדים באמצעות שיעורי המס החוקיים שנחקקו הצפויים לחול על הכנסה מספקת חייבת במס בתקופות שבהן צפוי כי התחייבות המס הנדחה תסולק או נכס המס הנדחה ימומש.

- הבנק מסווג הכנסות והוצאות ריבית בגין מסים על הכנסה בסעיף "מסים על הכנסה". כמו כן, הבנק מסווג קנסות לרשויות המס בסעיף "מסים על הכנסה".

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

פוזיציות מס לא וודאיות. הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשותו עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

קיצוץ נכסי והתחייבויות מסים נדחים. הבנק מקצז כל התחייבויות ונכסי המסים הנדחים, כמו גם כל ה-valuation allowance (הפרשה לנכס מס נדחה) הקשורות, עבור רכיב משלם מס מסוים ובגבולותיו של תחום שיפוט מיסוי מסוים.

תוספת מס בגין חלוקת דיבידנד. הבנק עשוי להתחייב בתוספת מס במקרה של חלוקת דיבידנדים על ידי חברות מאוחדות. תוספת מס זו לא נכללת בדוחות הכספיים, כאשר נקבעת מדיניות בחברה המוחזקת שלא לגרום לחלוקת דיבידנד הכרוכה בתוספת מס. במקרים בהם צפויה חברה מוחזקת לחלק דיבידנד מרווחים הכרוכים בתוספת מס, מוגדלת העתודה למס בגין תוספת המס שעשויה לחול בגין חלוקת הדיבידנד.

19. רווח למניה. הבנק מציג נתוני רווח למניה לגבי הון המניות הרגילות שלו. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הבנק במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה.

הרווח המדולל למניה נקבע על ידי התאמת הרווח או ההפסד המתייחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור, לאחר התאמה בגין ההשפעה של כל המניות הפוטנציאליות המדוללות, הכוללות כתבי אופציה למניות.

20. דיווח על מגזרי פעילות

מגזרי פעילות פיקוחיים. מגזר פעילות פיקוחי הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות מסוימות או אשר מאגד לקוחות בסיווגים מסוימים, שהוגדרו על ידי הפיקוח על הבנקים. המתכונות לדיווח על מגזרי הפעילות הפיקוחיים של הבנק נקבעה בהוראות הדיווח לציבור של המזקק על הבנקים.

מגזר פעילות פיקוחי מוגדר בעיקר בהתבסס על סיווג הלקוחות. לקוחות פרטיים מסווגים בהתאם להיקף הנכסים הפיננסיים, למגזר משקי הבית ומגזר הבנקאות הפרטית. לקוחות שאינם אנשים פרטיים מסווגים בעיקר על פי מחזור הפעילות שלהם למגזרים עסקיים (תוך הפרדה בין עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים ועסקים גדולים) גופים מוסדיים ומגזר ניהול פיננסי. בנוסף, הבנק נדרש ליישם את דרישות הדיווח על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה כאשר הם שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים.

מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה. בנוסף לדיווח האחיד לפי מגזרי פעילות פיקוחיים, נקבע בהוראות הדיווח לציבור כי יינתן גילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה, בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית בנושא מגזרי פעילות (הנכללים ב-ASC 280, ראו ביאור 30 להלן).

מגזר פעילות המוגדר לפי גישת ההנהלה הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות; תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו; וכן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

חלוקת המגזרים בבנק מבוססת על איפיון של מגזרי לקוחות. מגזרים אלו כוללים גם מוצרים בנקאיים. תוצאות מגזר המוצר שלא ניתן לשייך למגזרי הלקוחות הרלוונטיים נכלל בסעיף "סכומים שלא הוקצו והתאמות".

21. הפחתת הוצאות נדחות. הוצאות הנפקת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים, מופחתות באופן יחסי ליתרת הקרן.

22. חייבים וזכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי. במועד ביצוע העסקה נוצר לחברת כרטיסי אשראי הסולקת את העסקה, נכס בגין חוב של מנפיק הכרטיס או מחזיק הכרטיס ובמקביל התחייבות לבית העסק. כמו כן, לחברת כרטיסי אשראי כמנפיקה, נוצר נכס בגין חוב של מחזיק הכרטיס או של הבנק המנפיק ובמקביל התחייבות כלפי חברת כרטיסי אשראי הסולקת.

יתרות חייבים וזכאים בגין פעילויות בכרטיסי אשראי מייצגות תנועות שעובדו עד ליום העסקים שקדם ליום הדיווח.

23. הסכמי הנפקה עם מועדוני לקוחות. הסכמי הנפקה של כאל עם מועדוני לקוחות שונים מסדירים, בין היתר, את אופן חלוקת ההכנסות בין הצדדים, וכן היבטים הנוגעים להוצאות, לרבות תקציבי שיווק ופרסום שיועמדו על ידי הצדדים וחלוקת עלויות.

בהתייחס להתקשרויות כאל עם מועדוני לקוחות, הכנסות כאל בגין העמלה הצולבת מעסקאות שבוצעו בכרטיסי המועדונים וכן הכנסות ריבית מעסקאות בכרטיסים כאמור נכללות בדוחות הכספיים המאוחדים במסגרת ההכנסות (בסעיף הכנסות מעמלות כרטיסי אשראי ובסעיף הכנסות ריבית נטו, בהתאמה). סכומים להם זכאים מועדוני הלקוחות וכן חלקה של כאל בהוצאות נכללים במסגרת סעיף הוצאות אחרות. כמו כן, בגין חלק מהסכמי כאל עם מועדוני לקוחות נכללים רכיבי מענק המותנים בעמידה ביעדי ביצוע, אשר בהתייחס אליהם מבצעת כאל מדי תקופה אומדן בדבר הזכאות למענקים כאמור, ובהתאם נזקפת הוצאה בדוחות הכספיים (הנפרסת על פני התקופה הרלוונטית).

ה. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

(א) **הפרשות להפסדי אשראי צפויים (CECL).** ביום 4 ביולי 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה בדבר "יישום כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב

בנושא הפסדי אשראי צפויים", אשר כוללת שילוב של הכללים החדשים בהוראות הדיווח לציבור, דחיית מועד היישום לראשונה של הכללים החדשים ליום 1 בינואר 2022 וריצה במקביל החל מיום 1 בינואר 2021. כמו כן, הפיקוח על הבנקים פרסם טיוטת "קובץ שאלות ותשובות בנושא יישום הכללים החדשים בנושא הפסדי אשראי צפויים", אשר נועדה לסייע לתאגידי הבנקאיים בתהליך ההיערכות ליישום הכללים החדשים.

טיוטות אלו פורסמו בהמשך למכתב הפיקוח מיום 28 במרס 2018 במסגרתו נדרש, בין היתר, ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים

בארה"ב בנושא הפרשות להפסדי אשראי (ASU 2016-13).

הבנק החל להעריך ליישום ההוראות. בשלב זה אין ביכולתו לאמוד את השפעתן.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(ב) **חכירות.** ביום 1 ביולי 2018 פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא חכירות, אשר מאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זה ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בנושא 842 בקודיפיקציה בדבר חכירות.

הוראות החוזר יחולו מיום 1 בינואר 2020 ואילך. הבנק החליט לאמץ את שיטת המעבר החלופית לאימוץ תקן חכירות, שנקבעה בתיקון מספר 11-2018 לקודיפיקציה, לפיה היישום לראשונה יהיה במועד האימוץ ולא מתחילת התקופה המוקדמת ביותר המוצגת, תוך התאמת השפעה מצטברת ליתרת הפתיחה של העודפים בתקופת האימוץ.

להערכת הבנק, ליישום התקן לא צפויה להיות השפעה מהותית על התוצאות העסקיות ועל נכסי הסיכון (הגידול בנכסי הסיכון נאמד בכ-800 מיליון ש"ח).

יצוין כי מועד התחילה בארה"ב נדחה ליום 1 בינואר 2021 (עבור חברות שאינן ציבוריות, מועד התחילה נדחה לדוח שנתי 2021 ולדוחות הביניים בשנת 2022) ולפיכך, יידחה בהתאם יישום התקן באי די בי ניו יורק. ההשפעה הצפויה מיישום התקן בחברה הבת אינה מהותית (הגידול בנכסי הסיכון נאמד בכ-128 מיליון דולר).

(ג) **מדידות שווי הוגן והטבות לעובדים.** ביום 28 באוגוסט 2018 פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית ("FASB"), את ASU 2018-13 ו-ASU 2018-14, בדבר מסגרות הגילוי - שינויים בדרישות הגילויים של מדידות שווי הוגן המהווה עדכון לנושא 820 בקודיפיקציה בדבר מדידות שווי הוגן ותכניות הטבה מוגדרת המהווה עדכון לתת נושא 20-715 בקודיפיקציה בדבר תגמול - הטבות פרישה - תכניות להטבה מוגדרת, בהתאמה. עדכונים אלו פורסמו כחלק מפרויקט המסגרת של סקירת הגילויים של ה-FASB, אשר מתמקד בעיקר בשיפור האפקטיביות של הגילויים בביאורים לדוחות הכספיים, לרבות צמצום בעלויות הכרוכות בהכנת הביאורים הנדרשים. הוראות התיקונים ייושמו החל מיום 1 בינואר 2021. להערכת הבנק, ליישום ההוראות לא צפויה השפעה מהותית, פרט לשינויים בגילוי.

2. הכנסות והוצאות ריבית

הבנק			מאוחד		
2017	2018	2019	2017	2018	2019
במיליוני שקלים חדשים					
א. הכנסות ריבית⁽¹⁾					
3,175	3,578	3,729	5,565	6,324	6,752
מאשראי לציבור					
28	63	92	28	63	92
מאשראי לממשלות					
16	13	25	28	24	42
מפקדונות בבנק ישראל וממזמנים					
31	39	64	30	28	49
מפקדונות בבנקים					
271	303	347	542	594	615
מאגירות חוב					
-	-	-	20	20	17
מנכסים אחרים					
3,521	3,996	4,257	6,213	7,053	7,567
ב. הוצאות ריבית⁽²⁾					
(538)	(666)	(769)	(643)	(941)	(1,186)
על פקדונות הציבור					
-	-	-	(3)	(3)	(3)
על פקדונות הממשלה					
(5)	(5)	(9)	(33)	(52)	(71)
על פקדונות מבנקים					
על ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר					
-	-	-	(127)	(96)	(21)
על איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים					
(217)	(234)	(205)	(428)	(433)	(389)
על התחייבויות אחרות					
(4)	(2)	(2)	(4)	(2)	(4)
(764)	(907)	(985)	(1,238)	(1,527)	(1,674)
2,757	3,089	3,272	4,975	5,526	5,893
ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים על הכנסות והוצאות ריבית:					
(11)	(6)	(3)	(11)	(6)	(2)
הכנסות ריבית ⁽³⁾					
-	-	-	-	-	1
הוצאות ריבית ⁽³⁾					
ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגירות חוב:					
103	107	82	178	173	128
מוחזקות לפדיון					
146	163	243	340	386	463
זמינות למכירה					
22	33	22	24	35	24
למסחר					
271	303	347	542	594	615
סך-הכל כלול בהכנסות ריבית					

הערות:

(1) הכנסות ריבית מניירות ערך מגובי משכנתא (MBS) - במיליוני דולר

(2) הכנסות ריבית מניירות ערך מגובי משכנתא (MBS) - במיליוני ש"ח

(3) כולל השפעת יחסי גידור.

(3) פירוט של השפעת מכשירים נגזרים על סעיף משנה א.ב.

3. הכנסות מימון שאינן מריבית

הבנק		מאוחד			
2017	2018	2019	2017	2018	2019
במיליוני שקלים חדשים					
א. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר					
מפעילות במכשירים נגזרים					
(965) (ס"י)	928 (ס"י)	(1,017)	(1,016) (ס"י)	981 (ס"י)	(1,103)
(965)	928	(1,017)	(1,016)	981	(1,103)
מהשקעה באיגרות חוב:					
165	48	98	180	59	165
(4)	(2)	-	(20)	(13)	-
-	(7)	-	-	(8)	-
161	39	98	160	38	165
1,079	(907)	1,238	1,107	(900)	1,300
הפרשי שער, נטו					
רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות:					
1	18	-	211	109	85
-	-	-	(2)	(1)	-
(2)	(1)	-	(11)	(6)	(31)
1	1	1	24	11	12
-	-	38	-	-	39
3	1	13	8	1	13
3	19	52	230	114	118
19	6	7	20	6	7
סך-כל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר					
297	85	378	501	239	487
ב. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר (ס"י):					
(91) (ס"י)	254 (ס"י)	198	(112) (ס"י)	284 (ס"י)	257
(21)	70	(11)	(21)	70	(7)
4	(6)	1	3	(7)	5
74	318	188	94	347	255
פירוט על הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר, לפי חשיפת סיכון:					
6	44	(58)	15	60	(5)
(50) (ס"י)	281 (ס"י)	245	(60) (ס"י)	294 (ס"י)	255
18	(7)	1	19	(7)	5
74	318	188	94	347	255
371	403	566	595	586	742
סך-כל הכנסות מימון שאינן מריבית					
הערות:					
2	(2)	7	1	(7)	8
(2)	(5)	1	(2)	(6)	1
161	39	95	160	38	161
1	(1)	(9)	1	(1)	(9)
(1) מזה, חלק רווחים (הפסדים) הקשורים לאיגרות חוב למסחר שעדין מוחזקות ליום המאזן					
(2) מזה, חלק רווחים (הפסדים) הקשורים למניות למסחר שעדין מוחזקות ליום המאזן					
(3) סווג מרווח כולל אחר מצטבר, ראו ביאור 10:					
מזה, רווחים, נטו מהשקעה באיגרות חוב					
מזה, מהשקעה במניות					
(4) למעט השפעת יחסי גידור.					
(5) כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.					
(6) להכנסות ריבית מהשקעה באיגרות חוב למסחר, ראו ביאור 2 לעיל.					
(7) לפרטים ראו ביאור 31.					
(8) לרבות רווחים והפסדים ממדידה לפי שווי הוגן של מניות שמתקיים לגביהן שווי הוגן זמין וכן התאמות מעלה או מטה של מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין.					
(9) בשנים 2017 ו-2018 - מניות זמינות למכירה.					
(10) סווג מחדש - מיון הפרשי שער בגין נגזרים.					

4. עמלות

א. הרכב

הבנק			המאוחד		
2017	2018	2019	2017	2018	2019
במיליוני שקלים חדשים					
301	295	285	483	480	470
149	157	157	1,119	1,267	1,406
203	226	206	336	336	326
130	136	136	142	149	153
113	135	138	154	177	182
107	105	102	137	136	133
41	48	45	52	58	56
7	6	5	7	6	5
101	105	118	157	157	163
41	33	32	89	85	78
1,193	1,246	1,224	2,676	2,851	2,972

סך - כל העמלות

ב. הכנסות מחוזים עם לקוחות

להלן פיצול ההכנסות מעמלות לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

המאוחד											
פעילות חו"ל				פעילות ישראל							
סך-הכל				עסקים							
פעילות אנשים				בנקאות קטנים							
פרטיים				זעירים							
סך-הכל				משקי בית							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל				ניהול גדולים							
פרטיות				מוסדיים							
סך-הכל											

סך כל העמלות

2018											
480	32	21	11	448	-	1	21	18	195	4	209
1,267	-	-	-	1,267	-	-	82	28	130	-	1,027
336	32	-	32	304	29	11	58	9	55	36	106
149	-	-	-	149	-	-	7	1	21	18	102
177	22	21	1	155	11	-	84	16	29	5	10
136	-	-	-	136	-	-	4	10	76	7	39
58	-	-	-	58	13	-	11	11	23	-	-
6	-	-	-	6	-	-	-	1	-	-	5
157	14	14	-	143	5	-	76	25	31	-	6
85	41	41	-	44	-	-	12	-	7	-	25
2,851	141	97	44	2,710	58	12	355	119	567	70	1,529

סך כל העמלות

5. הכנסות אחרות

המאחד			הבנק		
2019	2018	2017	2019	2018	2017
במיליוני שקלים חדשים					
דמי ניהול מחברות מאוחדות	-	-	4	5	
רווח הון ממכירת בניינים וציוד	42	46	34	46	68
הכנסות אחרות	15	11	70	65	58
סך-כל ההכנסות האחרות	57	57	108	115	131

6. משכורות והוצאות נלוות

המאחד			הבנק		
2019	2018	2017	2019	2018	2017
במיליוני שקלים חדשים					
משכורות	2,361	2,382	1,370	1,377	1,372
הוצאות נלוות לרבות קרן השתלמות, חופשה ומחלה	122	128	48	54	52
הטבות לזמן ארוך	16	16	16	16	17
ביטוח לאומי ומס שכר	514	525	378	377	371
הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים) (1):					
הטבה מוגדרת- עלות שירות	78	92	42	52	51
הפקדה מוגדרת	201	189	134	130	126
הטבות אחרות לאחר סיום העסקה והטבות לאחר פרישה שאינן פנסיה - עלות שירות (1)	4	6	3	5	5
הטבות מיוחדות בגין פיטורין	6	6	-	-	-
הוצאות בגין הטבות אחרות לעובדים	41	41	4	4	4
סך-כל המשכורות וההוצאות הנלוות	3,343	3,385	1,995	2,015	1,998
מזה: משכורות והוצאות נלוות בחו"ל	405	386	-	-	-

הערה:
(1) ראו ביאור 23.

7. הוצאות אחרות

המאחד			הבנק		
2019	2018	2017	2019	2018	2017
במיליוני שקלים חדשים					
הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים), הטבה מוגדרת (ללא עלות שירות)	88	81	65	61	58
הטבות אחרות לאחר סיום העסקה והטבות לאחר פרישה שאינן פנסיה (ללא עלות שירות)	17	28	15	25	28
הטבות לזמן ארוך (ללא עלות שירות)	46	(14)	46	(14)	23
צמצומים, סילוקים - הטבה מוגדרת	58	88	46	88	32
צמצומים, סילוקים - הטבות אחרות לאחר סיום העסקה והטבות לאחר פרישה שאינן פנסיה	-	(1)	-	-	-
שיווק ופרסום	256	260	70	55	56
תקשורת	116	119	48	53	58
מחשב	184	180	91	89	50
משרדיות	28	28	15	14	17
ביטוח	21	28	7	6	6
שירותים מקצועיים	186	186	91	89	82
שכר חברי דירקטוריון	15	14	7	5	6
הדרכה והשתלמויות	11	14	7	9	9
עמלות	417	349	30	30	28
אחרות	415	364	187	152	133
סך-כל ההוצאות האחרות	1,858	1,724	725	662	586

8. הפרשה למסים על הרווח

א. הרכב הסעיף

המאוחד			הבנק		
2019	2018	2017	2019	2018	2017
במיליוני שקלים חדשים					
מסים שוטפים בגין שנת החשבון	1,073	844	852	602	467
מסים שוטפים בגין שנים קודמות	(65)	(42)	(14)	(56)	(47)
סך-כל המסים השוטפים	1,008	802	838	546	420
בתוספת (בניכוי):					
מסים נדחים בגין שנת החשבון	(139)	(75)	(114)	(118)	(67)
מסים נדחים בגין שנים קודמות	63	62	23	64	20
סך-כל המסים הנדחים	(76)	(13)	(91)	(54)	(5)
סך-כל ההפרשה למסים על הרווח	932	789	747	492	415
מזה : הפרשה למסים בחו"ל	153	138	141	-	-

הערה:

(1) הרכב הוצאות (הכנסות) מסים נדחים :

המאוחד			הבנק		
2019	2018	2017	2019	2018	2017
במיליוני שקלים חדשים					
הכנסות מסים נדחים לפני השפעת הפריטים המפורטים להלן:	(76)	(13)	(149)	(54)	(5)
השפעת שינויים בחוקי המס	-	-	58	-	3
סך-כל המסים הנדחים	(76)	(13)	(91)	(54)	(5)
הטבלה לעיל אינה כוללת את השפעת המס בגין פריטים מסוימים המוכרים בכל תקופה ישירות בהון:					
הוצאות (הכנסות) המסים בגין פריטים שהוכרו ברווח כולל אחר	196	(58)	29	116	(54)

ב. התאמה בין סכום המס התיאורטי שהיה חל אילו הרווח היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטורי החל על תאגיד בנקאי בישראל, לבין ההפרשה למסים על הרווח כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד

המאוחד			הבנק		
2019	2018	2017	2019	2018	2017
במיליוני שקלים חדשים					
רווח לפני מסים	2,675	2,332	2,065	1,398	1,178
שיעור המס החל על בנק בישראל	34.19%	34.19%	35.04%	34.19%	34.19%
סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי	914	797	724	478	403
מס (חיסכון במס) בגין:					
הכנסות חברות בת בחו"ל	11	(22)	(22)	-	-
הכנסות פטורות ובעלות שיעור מס מוגבל	(5)	(6)	(8)	(1)	(2)
הפרשי פחת, תיאום פחת ורווח הון	(2)	(9)	(9)	(1)	(8)
הוצאות אחרות לא מוכרות	13	11	9	10	8
סכומים נוספים לשלם על חובות בעייתיים	15	27	14	10	23
מסים בגין שנים קודמות	(10)	3	(10)	4	-
הכנסות של חברות בת בישראל	3	(3)	(1)	(2)	(1)
שינוי יתרת מסים נדחים עקב שינוי בשיעור המס	-	-	58	-	3
שינוי ביתרה הפרשה לנכס מס נדחה	-	1	(13)	-	1
הוצאות (הכנסות) רבית מס הכנסה, נטו	(7)	(10)	5	(6)	(8)
הפרשה למסים על הרווח	932	789	747	492	415

8. הפרשה למסים על הרווח (המשך)

- ג. (1) לבנק שומות מס הכנסה סופיות בהסכם עד וכולל שנת המס 2015.
- (2) ברבעון הראשון של שנת 2018, הוצאה לבנק שומת ניכויים בהסכם עד וכולל שנת 2015. בהתאמה, בוטלו הפרשות עודפות בסך של 31 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס, אשר הקטינו את הוצאות השכר בשנת 2018.
- (3) לחברות המאוחדות העיקריות בישראל שומות סופיות, או כאלה שנחשבות כסופיות, עד לשנת 2014. לאי די בי ניו יורק שומות מס הכנסה סופיות עד וכולל שנת 2015.
- ד. ביום 14 בדצמבר 2016 הוציא מנהל מס ערך מוסף ("המנהל") לכאל שומות לתקופות חיוב מינואר 2012 ועד אוגוסט 2016. סכום החיוב בשומות, כולל ריבית והצמדה, עמד על 48 מיליון ש"ח. כאל חולקת על עמדת המנהל, וסבורה כי יש לה טענות טובות לתמיכת עמדתה. בהתאם, הגישה כאל השגה ביום 9 במרס 2017. ביום 8 במרס 2018 התקבלה בכאל החלטת מנהל מע"מ, לפיה נדחתה ההשגה שהוגשה כאמור, וכן הוגדל סכום החיוב בשומה לכדי 75 מיליון ש"ח (כולל ריבית והצמדה). ככל שעמדת כאל לא תתקבל על ידי בית המשפט, היא עלולה להתחייב בגין הסוגיות שבשומה גם בתקופות שלאחר מועד השומה. ביום 31 בינואר 2019 הגישה כאל ערעור על ההחלטה האמורה לבית המשפט המחוזי מרכז. ביום 3 בנובמבר 2019 אישר בית המשפט העליון בקשה מוסכמת לאיחוד הדיונים בערעור עם ערעוריהן של מתחרותיה של כאל. קדם משפט התקיים ביום 5 במרס 2020.
- כאל מעריכה את סכום החשיפה אשר בגינו לא נכללה הפרשה בדוחותיה הכספיים, בסכום של כ-140 מיליון ש"ח.
- ה. ביום 9 בפברואר 2000 הועברו מניות הבנק בחברת אי די בי ניו יורק לדיסקונט בנקורפ אינק. (להלן: "בנקורפ") חברת אחזקות בבעלות ושליטה מלאה של הבנק, שהוקמה במדינת דלאוור בארה"ב. העברת המניות לבנקורפ נעשתה לפי ערכן בספרי הבנק בתמורה להקצאת מניות בבנקורפ. העברת המניות נעשתה בהתאם להוראות סעיף 104 א' לפקודת מס הכנסה. הבנק התחייב לשלם מס בישראל בגין מכירת מניות אי די בי ניו יורק שהועברו לבנקורפ, אם וכאשר תימכרנה. הבנק המציא לרשות המסים כתב ערבות לתשלום המס כאמור.
- ו. **התחייבויות מסים נדחים שלא הוכרו.** ליום 31 בדצמבר 2019, לא נכללו התחייבויות מסים נדחים, בסך של כ-415 מיליון ש"ח, בגין הפרשים זמניים, בסך של כ-2,044 מיליון ש"ח, המתייחסים להשקעה בחברות בת, מאחר ואין בכוונת הבנק לממשן בעתיד הנראה לעין.

8. הפרשה למסים על הרווח (המשך)

ז. התנועה במסים נדחים

1. המאחד

שיעור מס ממוצע	יתרת סגירה	תוספת כתוצאה ממיזוג בנק מוניציפלי	שינויים שנזקפו לרווח אחר	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	יתרת פתיחה
במיליוני שקלים חדשים					
שנת 2019					
נכסי מסים נדחים					
33.5	932	8	(5)	57	872
מהפרשה להפסדי אשראי					
33.8	526	1	38	9	478
מהפרשה לחופשה, למענקי יובלות והפרשה בגין גימלאים					
34.0	540	6	49	42	443
מעודף התחייבות בגין הטבות לעובדים על נכסי תוכנית					
34.2	1	-	(46)	-	47
מניירות ערך					
23.0	6	-	-	-	6
ניכויים מועברים לצורך מס					
30.7	65	23	(3)	4	41
אחר					
33.6	2,070	38	33	112	1,887
יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו					
23.0	(5)	-	-	-	(5)
הפרשה לנכס מסים נדחים					
33.6	2,065	38	33	112	1,882
יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי הפרשה למסים נדחים					
התחייבויות מסים נדחים					
31.4	28	-	11	17	-
מניירות ערך					
27.7	103	6	-	2	95
רכוש קבוע וחכירות					
14.6	128	-	-	9	119
בגין השקעות בחברות מוחזקות					
30.0	28	17	-	6	5
אחר					
20.0	287	23	11	34	219
יתרת התחייבויות מסים נדחים, ברוטו					
31.0	1,778	15	22	78	1,663
יתרת נכסי מסים נדחים, נטו					
28.2	80				139
מזה: בגין פעילות חו"ל					
שנת 2018					
נכסי מסים נדחים					
33.6	872	-	5	65	802
מהפרשה להפסדי אשראי					
33.9	478	-	(55)	(5)	538
מהפרשה לחופשה, למענקי יובלות והפרשה בגין גימלאים					
34.1	443	-	(40)	14	469
מעודף התחייבות בגין הטבות לעובדים על נכסי תוכנית					
28.6	47	-	39	(17)	25
מניירות ערך					
23.0	6	-	-	2	4
ניכויים מועברים לצורך מס					
28.4	41	-	2	(20)	59
אחר					
33.4	1,887	-	(49)	39	1,897
יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו					
23.0	(5)	-	-	(1)	(4)
הפרשה לנכס מסים נדחים					
33.5	1,882	-	(49)	38	1,893
יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי הפרשה למסים נדחים					
התחייבויות מסים נדחים					
-	-	-	(2)	-	2
מניירות ערך					
26.5	95	-	1	6	88
רכוש קבוע וחכירות					
14.6	119	-	2	17	100
בגין השקעות בחברות מוחזקות					
28.5	5	-	1	(2)	6
אחר					
18.3	219	-	2	21	196
יתרת התחייבויות מסים נדחים, ברוטו					
30.8	1,663	-	(51)	17	1,697
יתרת נכסי מסים נדחים, נטו					
28.5	139				114
מזה: בגין פעילות חו"ל					

8. הפרשה למסים על הרווח (המשך)

ז. התנועה במסים נדחים (המשך)

2. הבנק

שיוויים שנזקפו לרווח והפסד	שיוויים שנזקפו לרווח כולל אחר	יתרת סגירה	שיוויים מס ממוצע	יתרת פתיחה
במיליוני שקלים חדשים				
שנת 2019				
נכסי מסים נדחים				
541	23	-	564	34.2
438	3	32	473	34.2
313	35	14	362	34.2
3	-	-	3	23.0
9	6	-	15	34.2
1,304	67	46	1,417	34.2
יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו				
(3)	-	-	(3)	23.0
1,301	67	46	1,414	34.2
יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי הפרשה למסים נדחים				
התחייבויות מסים נדחים				
-	17	-	17	34.2
71	(4)	-	67	27.0
118	9	-	127	14.5
189	22	-	211	18.0
1,112	45	46	1,203	30.6
יתרת נכסי מסים נדחים, נטו				
שנת 2018				
נכסי מסים נדחים				
510	31	-	541	34.2
496	(10)	(48)	438	34.2
325	3	(15)	313	34.2
2	1	-	3	23.0
24	(15)	-	9	34.2
1,357	10	(63)	1,304	34.2
יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו				
(3)	-	-	(3)	23.0
1,354	10	(63)	1,301	34.2
יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי הפרשה למסים נדחים				
התחייבויות מסים נדחים				
1	-	(1)	-	34.2
66	5	-	71	25.9
98	18	2	118	14.5
165	23	1	189	17.4
1,189	(13)	(64)	1,112	30.4
יתרת נכסי מסים נדחים, נטו				

8. הפרשה למסים על הרווח (המשך)

ח. הפסדים מועברים וזיכויים לצרכי מס

הפרשה			
נכסי מסים	נכסי מסים	נכסי מסים	יתרת
נדחים	נדחים	נדחים, נטו	הפסדי ⁽¹⁾
במיליוני שקלים חדשים			
ליום 31 בדצמבר 2019			
הפסדים לצרכי מס:			
הבנק	3	-	13
חברות בנות בישראל	2	-	10
ליום 31 בדצמבר 2018			
הפסדים לצרכי מס:			
הבנק	3	-	12
חברות בנות בישראל	2	-	9

הערה:

(1) שנת הפקיעה הראשונה אינה ניתנת להערכה.

ט. שינויי חקיקה בתחום המסים

שנת 2017 - רפורמת המס בארה"ב. ביום 22 בדצמבר 2017 חתם נשיא ארה"ב על רפורמה מקיפה במס (Tax Cuts and Jobs Act) במסגרת הרפורמה, בין היתר, הופחת שיעור מס החברות ל-21%, עבור שנות מס שהתחילו משנת 2018 ואילך. הירידה בשיעור המס הקטינה את יתרת המסים הנדחים של אי די בי ניו יורק, בסך של 15.5 מיליון דולר (הקטנת הרווח).

י. מיסוי חברות הבת הבנקאיות בחו"ל. על פי הסכם עם רשות המסים בישראל, הכנסות חברות הבת הבנקאיות בחו"ל מתווספות להכנסה החייבת של הבנק, באופן שהבנק משלים את המס שנרשם בחו"ל על הרווח החשבונאי לפני מס של חברות הבת בחו"ל, לסכום המס שהיה משולם בארץ על רווח זה בהתאם לשיעור המס שחל על הבנק בארץ.

9. רווח למניה רגילה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2019	2018	2017	
במיליוני שקלים חדשים			
רווח בסיסי ומדולל למניה			
סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	1,702	1,505	1,259
באלפים			
רווח בסיסי למניה:			
ממוצע משוקלל של מניות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב:			
יתרה ליום 1 בינואר	1,164,017	1,164,017	1,132,125
בתוספת - כתבי אופציה שמומשו למניות	-	-	25,102
ממוצע משוקלל של מניות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב, ששימש לחישוב הרווח הבסיסי למניה			
1,164,017	1,164,017	1,157,227	
רווח בסיסי למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב (בשקלים חדשים)			
1.46	1.29	1.09	
רווח מדולל למניה:			
ממוצע משוקלל של מניות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב:			
ממוצע משוקלל של מניות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב, ששימש לחישוב הרווח המדולל למניה	1,164,017	1,164,017	1,157,227
בתוספת - השפעת כתבי אופציה	-	-	1,041
ממוצע משוקלל של מניות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב, ששימש לחישוב הרווח המדולל למניה			
1,164,017	1,164,017	1,158,268	
רווח מדולל למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב (בשקלים חדשים)			
1.46	1.29	1.09	

10. רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר, לאחר השפעת המס

הפסד כולל אחר רווח המיוחס (הפסד) לבעלי זכויות שאין מקנות מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני ייחוס לבעלי זכויות שאין מקנות שליטה	התאמות, נטו, בגין הצגת איגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן ⁽³⁾	רווחים (הפסדים) נטו בגין גידורי תזרים מזומנים ⁽¹⁾	התאמות נטו בגין הטבות לעובדים סך-הכל	במיליוני שקלים חדשים	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
(397)	(5)	(402)	(511)	1	22	86
(320)	(2)	(322)	(11)	(1)	(335)	25
(717)	(7)	(724)	(522)	-	(313)	111
156	-	156	173 ⁽²⁾	(1)	252	(268) ⁽²⁾
(561)	(7)	(568)	(349)	(1)	(61)	(157)
80	(4)	76	(175)	3	(283)	531
(481)	(11)	(492)	(524)	2	(344)	374

הערות:

- (1) כולל התאמות מתרגום דוחות כספיים של חברה מאוחדת - דיסקונט בנקורפ אינק., אשר מטבע פעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.
- (2) כולל את ההשפעה של אימוץ תקנים חדשים - ראו בדוח על השינויים בהון העצמי.
- (3) בשנים 2017 ו-2018 - ניירות ערך זמינים למכירה.

10. רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. שינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני השפעת המס ואחרי השפעת המס

2017		2018		2019					
השפעת לאחר	לפני	השפעת לאחר	לפני	השפעת לאחר	לפני	השפעת לאחר	לפני	השפעת לאחר	לפני
מס	מס	מס	מס	מס	מס	מס	מס	מס	מס
במיליוני שקלים חדשים									
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:									
התאמות בגין הצגת איגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן⁽¹⁾									
130	(64)	194	(244)	⁽⁴⁾ 96	(340)	639	(312)	951	רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן
(105)	56	(161)	(24)	13	(37)	(108)	53	(161)	רווחים בגין איגרות חוב זמינות למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾
25	(8)	33	(268)	109	(377)	531	(259)	790	שינוי נטו במהלך השנה
התאמות מתרגום									
(335)	-	(335)	252	-	252	(283)	-	(283)	התאמות מתרגום דוחות כספיים ⁽¹⁾
(335)	-	(335)	252	-	252	(283)	-	(283)	שינוי נטו במהלך השנה
גידור תזרימי מזומנים									
-	-	-	(2)	-	(2)	3	(1)	4	רווחים (הפסדים) נטו בגין גידורי תזרימי מזומנים
(1)	-	(1)	1	-	1	-	-	-	הפסדים (רווחים) נטו בגין גידורי תזרימי מזומנים שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
(1)	-	(1)	(1)	-	(1)	3	(1)	4	שינוי נטו במהלך השנה
הטבות לעובדים									
(67)	35	(102)	79	⁽⁴⁾ (38)	117	(245)	117	(362)	רווח (הפסד) אקטוארי נטו
56	(29)	85	94	(48)	142	70	(33)	103	הפסדים נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽³⁾
(11)	6	(17)	173	(86)	259	(175)	84	(259)	שינוי נטו במהלך השנה
(322)	(2)	(320)	156	23	133	76	(176)	252	סך-כל השינוי נטו במהלך השנה
השינויים במרכיבי הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:									
(2)	-	(2)	-	-	-	(4)	2	(6)	שינוי נטו במהלך השנה
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק:									
(320)	(2)	(318)	156	23	133	80	(178)	258	סך-כל השינוי נטו במהלך השנה

הערות:

- (1) כולל התאמות מתרגום דוחות כספיים של חברה מאוחדת - דיסקונט בנקורפ אינק., אשר מטבע פעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.
- (2) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. פירוש נוסף ראה בביאור על הכנסות מימון שאינן מריבית.
- (3) הסכום לפני מס סווג להוצאות אחרות.
- (4) כולל את ההשפעה של אימוץ תקנים חדשים - ראו בדוח על השינויים בהון העצמי.
- (5) בשנים 2017 ו-2018 - ניירות ערך זמינים למכירה.

11. מזומנים ופקדונות בבנקים

המאוחד		הבנק	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2019	2018	2019	2018
במיליוני שקלים חדשים			
23,336	19,355	17,463	15,795
2,708	2,503	2,533	2,704
26,044	21,858	19,996	18,499
סך-הכל מזומנים ופקדונות בבנקים⁽¹⁾			
25,777	21,549	19,585	18,218

הערה:

- (1) שעבדים, ראו בביאור ג, ד, ה, ז, ח, י, יא.

12. ניירות ערך

א. הרכב הסעיף - מאוחד⁽¹⁾

31 בדצמבר 2019					
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽²⁾	
במיליוני שקלים חדשים					
(1) איגרות חוב המוחזקות לפדיון					
איגרות חוב ומלוות:					
4,253	4,253	242	-	4,495	של ממשלת ישראל
322	322	3	4	321	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
178	178	6	2	182	של אחרים זרים ⁽⁷⁾
4,753	4,753	251	6	4,998	סך-הכל איגרות חוב מוחזקות לפדיון
31 בדצמבר 2019					
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽²⁾	
במיליוני שקלים חדשים					
(2) איגרות חוב זמינות למכירה					
17,232	16,856	377	1	17,232	של ממשלת ישראל
1,667	1,655	19	7	1,667	של ממשלות זרות
145	144	1	-	145	של מוסדות פיננסיים בישראל
927	911	17	1	927	של מוסדות פיננסיים זרים
7,062	7,060	30	28	7,062	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
322	308	14	-	322	של אחרים בישראל
2,207	2,157	52	2	2,207	של אחרים זרים ⁽⁷⁾
29,562	29,091	510	39	29,562	סך-הכל איגרות חוב הזמינות למכירה
31 בדצמבר 2019					
הערך במאזן	עלות	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^{(2) (5)}	
במיליוני שקלים חדשים					
(3) השקעה במניות שאינן למסחר					
967	935	33 ⁽⁶⁾	1 ⁽⁶⁾	967	מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין
839	839	-	-	839	
35,282	34,779			35,527	סך כל ניירות הערך שאינם למסחר

הערות לטבלה ראו בעמוד הבא.

12. ניירות ערך (המשך)

א. הרכב הסעיף - מאוחד⁽¹⁾ (המשך)

31 בדצמבר 2019				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(4) ניירות ערך למסחר				
איגרות חוב ומלוות:				
2,299	2,292	8	1	2,299
16	16	-	-	16
17	16	1	-	17
60	59	1	-	60
58	59	2	3	58
2,450	2,442	12	4	2,450
13	12	2	1	13
2,463	2,454	14⁽⁶⁾	5⁽⁶⁾	2,463
37,990	37,745	37,233		
סך-הכל ניירות ערך				

הערות:

- (1) שעבודים, ראו ביאור 27.
- (2) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, אינם משקפים בהכרח את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (3) כולל ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת בחברה מאוחדת בחו"ל, מהתיק הזמין בשוק של 380 מיליון ש"ח (כ-110 מיליון דולר).
- (4) כלולים "ברווז כולל אחר מצטבר".
- (5) לגבי מניות בטור זה שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין מוצגת עלות בניכוי ירידת ערך, מותאמת, מעלה או מטה, למחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק.
- (6) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (7) איגרות חוב מוניציפליות ואיגרות חוב של מדינות בארה"ב.

31 בדצמבר 2018				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(1) איגרות חוב המוחזקות לפדיון				
איגרות חוב ומלוות:				
5,118	5,118	89	20	5,187
19	19	-	-	19
27	27	-	-	27
34	34	-	-	34
451	451	1	13	439
1,073	1,073	15	3	1,085
6,722	6,722	105	36	6,791
סך-הכל איגרות חוב מוחזקות לפדיון				

הערות לטבלה ראו בעמוד הבא.

12. ניירות ערך (המשך)

א. הרכב הסעיף - מאוחד⁽¹⁾ (המשך)

31 בדצמבר 2018				
רווח כולל אחר מצטבר				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים	הפסדים	שווי הוגן ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(2) ניירות ערך זמינים למכירה				
איגרות חוב ומלוות:				
16,858	16,861	52	55	16,858
של ממשלת ישראל				
749	758	-	9	749
של ממשלות זרות				
61	61	-	-	61
של מוסדות פיננסיים בישראל				
1,314	1,336	3	25	1,314
של מוסדות פיננסיים זרים				
6,855	7,010	4	159	6,855
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)				
148	150	1	3	148
של אחרים בישראל				
1,965	1,991	3	29	1,965
של אחרים זרים ⁽³⁾				
27,950	28,167	63	280	27,950 ⁽³⁾
סך-הכל איגרות חוב				
980	980	3	3	980 ⁽⁵⁾
מניות				
28,930	29,147	66 ⁽⁴⁾	283 ⁽⁴⁾	28,930
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה				
31 בדצמבר 2018				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(3) ניירות ערך למסחר				
איגרות חוב ומלוות:				
2,013	2,013	3	3	2,013
של ממשלת ישראל				
19	20	-	1	19
של מוסדות פיננסיים בישראל				
8	8	-	-	8
של מוסדות פיננסיים זרים				
77	79	-	2	77
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)				
62	66	-	4	62
של אחרים בישראל				
8	8	-	-	8
של אחרים זרים				
2,187	2,194	3	10	2,187
סך-הכל איגרות חוב				
59	65	-	6	59
מניות				
2,246	2,259	3 ⁽⁶⁾	16 ⁽⁶⁾	2,246
סך-הכל ניירות ערך למסחר				
37,898	38,128	174	335	37,967
סך-הכל ניירות ערך				

הערות:

- (1) שעבודים, ראו ביאור 27.
- (2) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, אינם משקפים בהכרח את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (3) כולל ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת בחברה מאוחדת בחו"ל, מהתיק לפידיון בעלות מופחתת של 124 מיליון ש"ח (כ-33 מיליון דולר) ומהתיק הזמין בשווי שוק של 1,168 מיליון ש"ח (כ-312 מיליון דולר).
- (4) כלולים "ברווח כולל אחר מצטבר".
- (5) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בסך של 923 מיליון ש"ח.
- (6) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (7) איגרות חוב מוניציפליות ואיגרות חוב של מדינות בארה"ב.

לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באיגרות חוב ובמניות, ראו ביאורים 2 ו-3.

12. ניירות ערך (המשך)

ב. הרכב הסעיף – הבנק⁽¹⁾

31 בדצמבר 2019				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(1) איגרות חוב המוחזקות לפדיון				
איגרות חוב ומלוות:				
של ממשלת ישראל	3,731	190	-	3,921
סך-הכל איגרות חוב מוחזקות לפדיון	3,731	190	-	3,921
31 בדצמבר 2019				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(2) איגרות חוב זמינות למכירה				
איגרות חוב ומלוות:				
של ממשלת ישראל	12,842	297	1	12,842
של ממשלות זרות	1,513	17	7	1,513
של מוסדות פיננסיים בישראל	106	1	-	106
של מוסדות פיננסיים זרים	858	17	-	858
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	587	1	2	587
של אחרים בישראל	313	14	-	313
של אחרים זרים	1,321	18	3	1,321
סך-הכל איגרות חוב הזמינות למכירה	17,540	17,188	13⁽³⁾	17,540
31 בדצמבר 2019				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^{(2) (4)}
במיליוני שקלים חדשים				
(3) השקעה במניות שאינן למסחר				
מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין				
91	63	29 ⁽⁵⁾	1 ⁽⁵⁾	91
2	2	-	-	2
סך כל ניירות הערך שאינם למסחר	21,362	20,982		21,552
31 בדצמבר 2019				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(3) ניירות ערך למסחר				
איגרות חוב ומלוות:				
של ממשלת ישראל	2,223	8	1	2,223
של מוסדות פיננסיים בישראל	17	1	-	17
של אחרים בישראל	28	2	3	28
סך-הכל איגרות חוב מניות	2,268	2,261	4	2,268
10	9	1	-	10
סך-הכל ניירות ערך למסחר	2,278	2,270	4⁽⁵⁾	2,278
סך-הכל ניירות ערך	23,640	23,252		23,830

הערות:

- (1) שעבודים, ראו ביאור 27.
- (2) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, אינם משקפים בהכרח את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (3) כלולים "ברווז כולל אחר מצטבר".
- (4) לגבי מניות בטור זה שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין מוצגת עלות בניכוי ירידת ערך, מותאמת, מעלה או מטה, למחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק, נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (5)

12. ניירות ערך (המשך)

ב. הרכב הסעיף – הבנק⁽¹⁾ (המשך)

31 בדצמבר 2018				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן ⁽²⁾	
במיליוני שקלים חדשים				
(1) איגרות חוב המוחזקות לפדיון				
איגרות חוב ומלוות:				
4,705	4,705	74	11	4,768
4,705	4,705	74	11	4,768
31 בדצמבר 2018				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן ⁽²⁾	
במיליוני שקלים חדשים				
(2) ניירות ערך זמינים למכירה				
איגרות חוב ומלוות:				
11,513	11,480	45	12	11,513
237	239	-	2	237
61	61	-	-	61
1,289	1,310	3	24	1,289
186	190	-	4	186
119	121	1	3	119
1,522	1,541	3	22	1,522
14,927	14,942	52	67	14,927
39	40	1	2	39 ⁽⁴⁾
14,966	14,982	53⁽³⁾	69⁽³⁾	14,966
31 בדצמבר 2018				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן ⁽²⁾	
במיליוני שקלים חדשים				
(3) ניירות ערך למסחר				
איגרות חוב ומלוות:				
1,630	1,628	3	1	1,630
19	20	-	1	19
7	7	-	-	7
51	54	-	3	51
8	8	-	-	8
1,715	1,717	3	5	1,715
56	61	-	5	56
1,771	1,778	3⁽⁵⁾	10⁽⁵⁾	1,771
21,442	21,465	130	90	21,505

הערות:

- (1) שעבודים, ראו ביאור 27.
- (2) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, אינם משקפים בהכרח את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (3) כלולים "ברוח כולל אחר מצטבר".
- (4) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בסך של כ-2 מיליון ש"ח.
- (5) נקפו לדוח רווח והפסד.

לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באיגרות חוב ובמניות, ראו ביאורים 2 ו-3.

12. ניירות ערך (המשך)

ג. עלות מופחתת והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של איגרות חוב מוחזקות לפדיון אשר נמצאות בפוזיציות הפסד שטרם מומש - מאוחד

31 בדצמבר 2019							
פחות מ-12 חודשים				12 חודשים ומעלה			
הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן				הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן			
עלות מופחתת		עלות מופחתת		עלות מופחתת		עלות מופחתת	
0-20%	20-40%	סך-הכל	במיליוני שקלים חדשים	0-20%	20-40%	סך-הכל	במיליוני שקלים חדשים
איגרות חוב מוחזקות לפדיון							
איגרות חוב ומלוות:							
67	- ⁽¹⁾	-	-	145	-	4	-
-	-	-	-	35	-	2	-
67	-	-	-	180	-	6	-

31 בדצמבר 2018							
פחות מ-12 חודשים				12 חודשים ומעלה			
הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן				הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן			
עלות מופחתת		עלות מופחתת		עלות מופחתת		עלות מופחתת	
0-20%	20-40%	סך-הכל	במיליוני שקלים חדשים	0-20%	20-40%	סך-הכל	במיליוני שקלים חדשים
איגרות חוב מוחזקות לפדיון							
איגרות חוב ומלוות:							
1,570	20	-	20	-	19	-	-
-	-	-	-	-	377	13	-
25	- ⁽¹⁾	-	-	2	38	1	-
1,841	22	-	22	434	22	14	-

הערה:

(1) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

ד. במסגרת אימוץ מוקדם של עדכון התקינה בארה"ב בנושא נגזרים ופעילויות גידור (ראו ביאור 1' ה' 2 לעיל), סיווגה חברת הבת אי די בי ניו יורק ניירות ערך מהתיק המוחזק לפדיון לתיק הזמין למכירה, בסך של 252 מיליון דולר. עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018, הבנק המשיך להציג את ניירות הערך האמורים בדוחות הכספיים המאוחדים כניירות ערך מוחזקים לפדיון. החל מיום 1 בינואר 2019, ניירות הערך סווגו לתיק הזמין למכירה.

ה. שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות ערך זמינים למכירה אשר נמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש - מאוחד

31 בדצמבר 2019							
פחות מ-12 חודשים				12 חודשים ומעלה			
הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן				הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן			
עלות מופחתת		עלות מופחתת		עלות מופחתת		עלות מופחתת	
0-20%	20-40%	סך-הכל	במיליוני שקלים חדשים	0-20%	20-40%	סך-הכל	במיליוני שקלים חדשים
איגרות חוב זמינות למכירה							
של ממשלת ישראל							
956	1	-	1	-	34	-	-
1,062	7	-	7	-	-	-	-
24	- ⁽¹⁾	-	-	-	-	-	-
52	- ⁽¹⁾	-	-	54	-	1	-
2,095	14	-	14	1,271	14	14	-
45	- ⁽¹⁾	-	-	-	-	-	-
73	- ⁽¹⁾	-	-	118	-	2	-
4,307	22	-	22	1,477	22	17	-

12. ניירות ערך (המשך)

ה. שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות ערך זמינים למכירה אשר נמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש – מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2018							
פחות מ-12 חודשים				12 חודשים ומעלה			
הפסדים שטרם מומשו				הפסדים שטרם מומשו			
שווי הוגן	0-20%	20-40%	סך-הכל	שווי הוגן	0-20%	20-40%	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים							
ניירות ערך זמינים למכירה							
איגרות חוב ומלוות:							
6,844	49	-	49	667	6	-	6
230	4	-	4	319	5	-	5
47	(1)	-	-	-	-	-	-
1,119	25	-	25	-	-	-	-
1,853	20	-	20	4,436	139	-	139
84	3	-	3	-	-	-	-
1,378	27	-	27	71	2	-	2
11,555	128	-	128	5,493	152	-	152
31	2	-	2	16	1	-	1
11,586	130	-	130	5,509	153	-	153
סך-הכל איגרות חוב							
מניות							
11,586	130	-	130	5,509	153	-	153

הערה:
(1) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

- פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים.** תיק ניירות הערך של הבנק ליום 31 בדצמבר 2019 כולל השקעה בניירות ערך מגובי נכסים, בעיקר איגרות חוב מגובות משכנתא (MBS) אשר מוחזקות בעיקר בידי אי די בי ניו יורק.

נייר ערך המגובה במשכנתא MBS. סוג של נייר ערך מגובה בנכסים (ABS), המגובה במשכנתא או במאגר של משכנתאות ושבינו משתלמים תשלומים תקופתיים של קרן וריבית. נייר ערך זה ידוע גם כנייר ערך המתייחס למשכנתא או העובר דרך משכנתא.

דירקטוריון אי די בי ניו יורק קבע מגבלות על היקף ההשקעה באיגרות חוב מגובות משכנתא (MBS), פרט ל-Ginnie Mae.

טרם רכישתם, נעשית הערכה של סיכוני השוק של ניירות ערך אלה, כדי לקבוע את התאמתם להיכלל בתיק ניירות הערך. יתר על כן, נאסרה רכישתן של רצועות מסוימות, בעלות סיכון גבוה.

תיעול השקעות נדל"ן למשכנתאות (REMIC – real estate mortgage investment conduit) הוא מאגר מורכב של ניירות ערך משכנתא שנוצרו כדי לרכוש הכנסות השקעה עבור יוצריה ומשקיעים. REMIC מורכב ממאגר קבוע של משכנתאות, המחולק למנות (tranches), נארז מחדש, ומשווק למשקיעים כניירות ערך בודדים.

MBS מפוצלות (Stripped MBS). סוג של נייר ערך מגובה משכנתאות, אשר מחולק לרצועות קרן בלבד ורצועות ריבית בלבד. Stripped MBS שואבים את תזרימי המזומנים שלהם מתשלומי הקרן או מתשלומי הריבית על המשכנתאות שבבסיס, בניגוד ל-MBS הרגילים בהם התזרימים מבוססים על תשלומי קרן וריבית ביחד.

ניירות ערך מסוג העבר באמצעות Mortgage Pass-Through. נייר ערך המונפק על ידי גוף פיננסי, המהווה אחזקה בחלק יחסי על תיק הלוואות משכנתא של לווים פרטיים. כאשר ההנפקה מתבצעת על ידי Ginnie Mae, סוכנות של ממשלת ארה"ב (להלן: "GNMA"), קיימת ערבות של ממשלת ארה"ב. כאשר ההנפקה מתבצעת על ידי Fannie Mae או Freddie Mac, סוכנויות הפועלות בחסות ממשלת ארה"ב (Government Sponsored Enterprises; להלן: "GSE"), קיימת ערבות של המנפיק לכל הפסד בתיק הלוואות שמגבה את האגרת. כאשר ההנפקה מתבצעת על ידי גופים פיננסיים אחרים, איגרת החוב מגובה על ידי המשכנתאות בלבד. המנפיקים הגדולים של הנכסים המאוגחים הינם GSE's, אשר להן דירוג אשראי גבוה. ה-GSE's פועלות בחסות ממשלת ארה"ב והן מפוקחות על ידיה, אולם לא קיימת ערבות מוצהרת של ממשלת ארה"ב ל-GSE's.

בהלוואות משכנתא יש זכות בידי הלווה הפרטי לבצע פירעון מוקדם של המשכנתא בכל עת. כתוצאה מכך, קיימת למשקיע חשיפת ריבית (פרענות מוקדמים), כמו גם חשיפות למצב שוק הנדל"ן ולכלכלה באופן כללי.

התחייבויות משכנתא מובטחות (Collateralized Mortgage Obligation CMO). איגרת חוב מובנית, המגובה על ידי תיק של הלוואות משכנתא של לווים פרטיים בארה"ב. ה-CMO מחולק לרצועות. כל רצועה היא איגרת חוב, הזכאית לקבל תשלומי קרן וריבית לפני או אחרי איגרות אחרות ב-CMO, כך שכל איגרת משקפת משך חיים אחר וסיכון ריבית אחר.

כאשר ה-CMO מונפק על ידי GNMA או GSE's קיימת ערבות של המנפיק לכל הפסד במאגר הלוואות שמגבה את האגרת. כאשר ה-CMO מונפק על ידי גופים פיננסיים אחרים, אגרת החוב מגובה על ידי המשכנתאות בלבד, וקיימת קדימות כללית לאגרות חוב בדירוג גבוה בקבלת הקרן והריבית על פני איגרות חוב, המדורגות נמוך יותר.

CLO (Collateralized Loan Obligation). איגרת חוב המגובה בתיק הלוואות.

FNMA (Fannie Mae). חברה ציבורית בחסות ממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן בשוק החופשי (אין לחברה זו ערבות של ממשלת ארה"ב).

12. ניירות ערך (המשך)

FHLMC (Freddie Mac). סוכנות המסונפת לממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות מאגחת אותן ומוכרת אותן לציבור. (אין לחברה זו ערבות של ממשלת ארה"ב).

GNMA (Ginnie Mae). חברה פדרלית למשכנתאות. איגרות החוב המונפקות על ידה זוכות לערבות של הסוכנות הממשלתית למשכנתאות (Government National Mortgage Association).

ז. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים

31 בדצמבר 2019			
עלות מופחתת	לשווי הוגן ⁽¹⁾	לשווי הוגן ⁽²⁾	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי
במיליוני שקלים חדשים			
1. איגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS):			
איגרות חוב זמינות למכירה			
945	6	1	950
איגרות חוב מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
מזה:			
655	3	1	657
איגרות חוב בערבות GNMA			
290	3	-	293
איגרות חוב שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
5,030	23	18	5,035
איגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC CMO ו-STRIPPED MBS):			
5,030	23	18	5,035
מזה איגרות חוב שהונפקו ע"י FNMA, FHLMC או GNMA או בערבותם			
5,975	29	19	5,985
סך-הכל איגרות חוב זמינות למכירה מגובי משכנתאות (MBS)			
איגרות חוב מוחזקות לפידיון			
24	2	-	26
איגרות חוב מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
מזה:			
17	2	-	19
איגרות חוב בערבות GNMA			
7	-	-	7
איגרות חוב שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
298	1	4	295
איגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC CMO ו-STRIPPED MBS):			
298	1	4	295
מזה איגרות חוב שהונפקו ע"י FNMA, FHLMC או GNMA או בערבותם			
322	3	4	321
סך-הכל איגרות חוב מוחזקות לפידיון מגובי משכנתאות (MBS)			
איגרות חוב מוחזקות למסחר			
59	1	-	60
איגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC CMO ו-STRIPPED MBS):			
59	1	-	60
מזה איגרות חוב שהונפקו ע"י FNMA, FHLMC או GNMA או בערבותם			
59	1	-	60
סך-הכל איגרות חוב מוחזקות למסחר מגובי משכנתאות (MBS)			
6,356	33	23	6,366
סך-הכל איגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)			
2. סך-הכל איגרות חוב זמינות למכירה מגובי נכסים (ABS)			
1,085	1	9	1,077
מזה איגרות חוב מובטחות מסוג CLO			
1,070	1	9	1,062
מזה איגרות חוב מגובי נכסים מסוג ABS			
15	-	-	15
7,441	34	32	7,443
סך-הכל איגרות חוב מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			

הערה:
(1) איגרות חוב זמינות למכירה - רווח כולל אחר מצטבר.

12. ניירות ערך (המשך)

ז. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

31 בדצמבר 2018			
עלות מופחתת	לשווי הוגן ⁽¹⁾	לשווי הוגן ⁽¹⁾	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן
במיליוני שקלים חדשים			
1. ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):			
ניירות ערך זמינים למכירה			
1,266	22	-	1,288
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
מזה:			
887	14	-	901
ניירות ערך בערבות GNMA			
379	8	-	387
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
5,225	132	4	5,353
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC CMO ו-STRIPPED MBS):			
5,225	132	4	5,353
מזה ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA, FHLMC או GNMA או בערבותם			
6,491	154	4	6,641
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מוחזקים לפידיון			
33	-	1	32
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
מזה:			
22	-	1	21
ניירות ערך בערבות GNMA			
11	-	-	11
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
406	13	-	419
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC CMO ו-STRIPPED MBS):			
406	13	-	419
מזה ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA, FHLMC או GNMA או בערבותם			
439	13	1	451
סך-הכל ניירות ערך מוחזקים לפידיון מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מוחזקים למסחר			
77	2	-	79
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC CMO ו-STRIPPED MBS):			
77	2	-	79
מזה ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA, FHLMC או GNMA או בערבותם			
77	2	-	79
סך-הכל ניירות ערך מוחזקים למסחר מגובי משכנתאות (MBS)			
7,007	169	5	7,171
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
2. סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS)			
364	5	-	369
מזה אגרות חוב מובטחות מסוג CLO			
347	4	-	351
אגרות חוב מגובי נכסים מסוג ABS			
17	1	-	18
7,371	174	5	7,540
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			

הערה:

(1) בניירות ערך זמינים למכירה - רווח כולל אחר מצטבר.

12. ניירות ערך (המשך)

ז. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש

31 בדצמבר 2019				
פחות מ-12 חודשים		12 חודשים ומעלה		הפסדים שטרם מומשו
הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו
במיליוני שקלים חדשים				
1. ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):				
איגרות חוב זמינות למכירה				
א. איגרות חוב מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):				
1	307	-	-	איגרות חוב בערבות GNMA
(1)-	99	-	-	איגרות חוב שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC
1	406	-	-	סך-הכל איגרות חוב מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות
ב. איגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS):				
10	656	8	1,502	איגרות חוב שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC או GNMA או בערבותם
10	656	8	1,502	סך-הכל איגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים
11	1,062	8	1,502	סך-הכל איגרות חוב זמינות למכירה מגובי משכנתאות (MBS)
איגרות חוב מוחזקות לפידיון				
איגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS):				
4	141	(1)-	67	איגרות חוב שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC או GNMA או בערבותם
4	141	-	67	סך-הכל איגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים
4	141	-	67	סך-הכל איגרות חוב מוחזקות לפידיון מגובי משכנתאות (MBS)
איגרות חוב למסחר				
איגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS):				
(1)-	13	-	-	איגרות חוב שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC או GNMA או בערבותם
-	13	-	-	סך-הכל איגרות חוב למסחר מגובי משכנתאות (MBS)
15	1,216	8	1,569	סך-הכל איגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)
2. איגרות חוב זמינות למכירה מגובי נכסים (ABS)				
3	209	6	593	אגרות חוב מסוג CLO
3	209	6	593	סך-הכל איגרות חוב זמינות למכירה מגובי נכסים (ABS)
18	1,425	14	2,162	סך-הכל איגרות חוב מגובי משכנתאות ומגובי נכסים

הערה:

(1) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

12. ניירות ערך (המשך)

ז. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים הנמצאים בפוזיצית הפסד שטרם מומש (המשך)

31 בדצמבר 2018			
פחות מ- 12 חודשים	12 חודשים ומעלה	הפסדים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו
שווי הוגן	שווי הוגן	שווי הוגן	שווי הוגן
במיליוני שקלים חדשים			
1. ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):			
ניירות ערך זמינים למכירה			
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
363	437	11	11
145	234	7	7
508	671	18	18
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS):			
1,009	3,765	121	121
1,009	3,765	121	121
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות			
1,517	4,436	139	139
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מוחזקים לפידיון			
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
2	-	-	-
2	-	-	-
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS):			
23	364	13	13
23	364	13	13
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
25	364	13	13
סך-הכל ניירות ערך מוחזקים לפידיון מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך למסחר			
א. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS):			
21	38	2	2
21	38	2	2
סך-הכל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות (MBS)			
1,563	4,838	154	154
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
2. ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS):			
318	-	-	-
18	-	-	-
336	5	-	-
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS)			
1,899	4,838	154	154
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			

הערה:
(1) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

ח. בתיק הזמין למכירה נכללו איגרות חוב קונצרניות, לרבות איגרות חוב של בנקים, בהיקף כולל של כ-3,601 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2018: 3,488 מיליון ש"ח). יתרת איגרות החוב האמורות כללה, ליום 31 בדצמבר 2019, רווחים שטרם מומשו בסך של כ-81 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2018: כ-57 מיליון ש"ח).

ט. מרבית ההפסדים שטרם מומשו ליום 31 בדצמבר 2019 נובעים מניירות ערך המדורגים כ-"דירוג השקעה", והם מיוחסים למספר גורמים, לרבות שינויים בשיעור ריבית השוק לאחר מועד הרכישה, גידול במרווחים שחל בשוק האשראי לגבי סוגים דומים של ניירות ערך, השפעת השווקים הלא פעילים ושינויים בדירוג ניירות הערך. באשר לניירות ערך המייצגים חוב, אין כאלה שעברו זמן פרעונם או כאלה שלגביהם הבנק ו/או חברות הבת הרלבנטיות מעריכים כיום שאין סבירות שיצליחו לגבות את כל הסכומים המגיעים להם בהתאם לתנאים של חוזה ההשקעה. כיוון שאין כוונת הבנק וחברות הבת הרלבנטיות למכור ניירות ערך בעלי הפסד שלא מומש, הבנק וחברות הבת הרלבנטיות אינם רואים בירידת הערך של השקעות אלה ליום 31 בדצמבר 2019, ירידה בעלת אופי אחר מאשר זמני.

בשנת 2019 נרשמו הפסדים ממכירה והפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני לגבי מספר ניירות ערך בסך של 31 מיליון ש"ח (2018: 28 מיליון ש"ח; 2017: 33 מיליון ש"ח).

י. **הצגה בשווי הוגן.** ביתרת ניירות ערך לימים 31 בדצמבר 2019 ו-31 בדצמבר 2018, נכללו ניירות ערך בסך של 32,153 מיליון ש"ח, ו-30,253 מיליון ש"ח, בהתאמה, שהוצגו בשווי הוגן.

12. ניירות ערך (המשך)

יא. מידע לגבי איגרות חוב פגומות - מאוחד

31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019	
במיליוני שקלים חדשים		
79	47	יתרת חוב רשומה של איגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית

13. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

כללי. חובות – בביאור זה: אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף. צוין כי בביאור 31 מובאים הפרטים הכלולים בביאור זה, והרחבה שלהם.

1. חובות, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי - מאוחד

31 בדצמבר 2019					
אשראי לציבור					
מסחרי	לדיור	אנשים פרטיים - הלוואות	אנשים פרטיים - אחר	סך-הכל	בנקים וממשלות
במיליוני שקלים חדשים					
יתרת חוב רשומה של חובות:					
85,059	-	761	85,820	5,980	91,800
שנבדקו על בסיס פרטני					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
233 ⁽²⁾	36,974	-	37,207	-	37,207
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
26,759	185	33,020	59,964	243	60,207
קבוצתי אחר					
112,051	37,159	33,781	182,991	6,223	189,214
סך-הכל חובות*					
*מזה:					
885	-	158	1,043	-	1,043
חובות בארגון מחדש					
740	-	31	771	-	771
חובות פגומים אחרים					
1,625	-	189	1,814	-	1,814
סך הכל חובות פגומים					
62	359	57	478	-	478
חובות בפיגור 90 ימים או יותר					
2,067	19	314	2,400	-	2,400
חובות בעיתיים אחרים					
3,754	378	560	4,692	-	4,692
סך הכל חובות בעיתיים					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:					
1,285	-	82	1,367	-	1,367
שנבדקו על בסיס פרטני					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
1 ⁽³⁾	206 ⁽³⁾	-	207	-	207
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
367	1	582	950	1	951
קבוצתי אחר					
1,653	207	664	2,524	1	2,525
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי					
241	-	66	307	-	307
מזה: בגין חובות פגומים					

הערות:

- (1) לרבות אשראי שנבדק על בסיס פרטני ונמצא שאינו פגום בסך של 89,986 מיליון ש"ח וההפרשה בגינו בסך של 1,060 מיליון ש"ח חושבה על בסיס קבוצתי.
- (2) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיור בסך של 233 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה, שהפרוייקטים שהן בוונות מצויים בהליכי בניה.
- (3) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור, שחושבה על בסיס פרטני, בסך של 4 מיליון ש"ח ושחושבה על בסיס קבוצתי, בסך של 130 מיליון ש"ח.

13. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. חובות, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי - מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2018					
אשראי לציבור					
מסחרי	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	אנשים פרטיים - אחר	סך-הכל	בנקים וממשלות	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
יתרת חוב רשומה של חובות:					
75,208	-	539	75,747	5,389	81,136
שנבדקו על בסיס פרטני ⁽¹⁾					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
231 ⁽²⁾	32,779	-	33,010	-	33,010
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
28,054 ⁽²⁾	145	30,122	58,321	450	58,771
קבוצתי אחר					
103,493	32,924	30,661	167,078	5,839	172,917
סך-הכל חובות*					
*מזה:					
1,094	-	131	1,225	-	1,225
חובות בארגון מחדש					
384	-	24	408	-	408
חובות פגומים אחרים					
1,478	-	155	1,633	-	1,633
סך הכל חובות פגומים					
58	316	61	435	-	435
חובות בפיגור 90 ימים או יותר					
1,294	24	345	1,663	-	1,663
חובות בעיתיים אחרים					
2,830	340	561	3,731	-	3,731
סך הכל חובות בעיתיים					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:					
1,096	-	64	1,160	-	1,160
שנבדקו על בסיס פרטני ⁽¹⁾					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
1 ⁽³⁾	185 ⁽³⁾	-	186	-	186
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
384	2	542	928	1	929
קבוצתי אחר					
1,481	187	606	2,274	1	2,275
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי					
169	-	54	223	-	223
מזה: בגין חובות פגומים					

הערות:

- (1) לרבות אשראי שנבדק על בסיס פרטני ונמצא שאינו פגום בסך של 79,503 מיליון ש"ח וההפרשה בגינו בסך של 937 מיליון ש"ח חושבה על בסיס קבוצתי.
- (2) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיור בסך של 235 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווי מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה, שהפרוייקטים שהן בונוות מצויים בהליכי בניה.
- (3) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור, שחושבה על בסיס פרטני, בסך של 4 מיליון ש"ח ושחושבה על בסיס קבוצתי, בסך של 116 מיליון ש"ח.

13. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. חובות, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי - הבנק

אשראי לציבור						
מסחרי	לדיור	אנשים פרטיים - הלוואות	אנשים פרטיים - אחר	סך-הכל	בנקים וממשלות	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים						
31 בדצמבר 2019						
יתרת חוב רשומה של חובות:						
64,004	-	441	64,445	6,049	70,494	שנבדקו על בסיס פרטני
שנבדקו על בסיס קבוצתי:						
214	31,451	-	31,665	-	31,665	שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
7,312	-	14,594	21,906	-	21,906	קבוצתי אחר
71,530	31,451	15,035	118,016	6,049	124,065	סך-הכל חובות*
*מזה:						
639	-	88	727	-	727	חובות בארגון מחדש
488	-	2	490	-	490	חובות פגומים אחרים
1,127	-	90	1,217	-	1,217	סך הכל חובות פגומים
31	281	34	346	-	346	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
819	-	41	860	-	860	חובות בעייתיים אחרים
1,977	281	165	2,423	-	2,423	סך הכל חובות בעייתיים
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:						
892	-	62	954	-	954	שנבדקו על בסיס פרטני
שנבדקו על בסיס קבוצתי:						
(1)2	(2)180	-	181	-	181	שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
102	-	240	342	1	343	קבוצתי אחר
995	180	302	1,477	1	1,478	סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי
158	-	50	208	-	208	מזה: בגין חובות פגומים

הערות:

- (1) לרבות אשראי שנבדק על בסיס פרטני ונמצא שאינו פגום בסך של 69,277 מיליון ש"ח וההפרשה בגינו בסך של 746 מיליון ש"ח חושבה על בסיס קבוצתי.
- (2) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור, שחושבה על בסיס פרטני, בסך של 3 מיליון ש"ח ושחושבה על בסיס קבוצתי, בסך של 110 מיליון ש"ח.

13. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. חובות, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי - הבנק (המשך)

אשראי לציבור					
מסחרי	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	אנשים פרטיים - אחר	סך-הכל	בנקים וממשלות	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
31 בדצמבר 2018					
יתרת חוב רשומה של חובות:					
60,027	-	275	60,302	6,039	66,341
שנבדקו על בסיס פרטני ⁽¹⁾					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
209	27,989	-	28,198	-	28,198
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
7,203	-	14,122	21,325	-	21,325
קבוצתי אחר					
67,439	27,989	14,397	109,825	6,039	115,864
סך-הכל חובות*					
מזה:					
845	-	80	925	-	925
חובות בארגון מחדש					
269	-	1	270	-	270
חובות פגומים אחרים					
1,114	-	81	1,195	-	1,195
סך הכל חובות פגומים					
34	267	42	343	-	343
חובות בפיגור 90 ימים או יותר					
523	-	56	579	-	579
חובות בעיתיים אחרים					
1,671	267	179	2,117	-	2,117
סך הכל חובות בעיתיים					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:					
821	-	51	872	-	872
שנבדקו על בסיס פרטני ⁽¹⁾					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
⁽²⁾ 1	⁽²⁾ 164	-	165	-	165
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
100	-	240	340	1	341
קבוצתי אחר					
922	164	291	1,377	1	1,378
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי					
126	-	43	169	-	169
מזה: בגין חובות פגומים					

הערות:

- (1) לרבות אשראי שנבדק על בסיס פרטני ונמצא שאינו פגום בסך של 65,146 מיליון ש"ח וההפרשה בגינו בסך של 703 מיליון ש"ח חושבה על בסיס קבוצתי.
- (2) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור, שחושבה על בסיס פרטני, בסך של 3 מיליון ש"ח ושחושבה על בסיס קבוצתי, בסך של 98 מיליון ש"ח.

13. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - מאוחד

אשראי לציבור					
מסחרי	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	אנשים פרטיים - אחר	סך-הכל	בנקים וממשלות	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2016	1,702	168	469	2,339	2,339
הוצאות בגין הפסדי אשראי	243	15	315	573	574
מחיקות חשבונאיות	(761)	(5)	(410)	(1,176)	(1,176)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	401	-	193	594	594
מחיקות חשבונאיות, נטו	(360)	(5)	(217)	(582)	(582)
התאמות מתרגום דוחות כספיים	(25)	-	(1)	(26)	(26)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2017	1,560	178	566	2,304	2,305
הוצאות בגין הפסדי אשראי	178	23	339	540	540
מחיקות חשבונאיות	(476)	(14)	(446)	(936)	(936)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	324	-	197	521	521
מחיקות חשבונאיות, נטו	(152)	(14)	(249)	(415)	(415)
התאמות מתרגום דוחות כספיים	20	-	1	21	21
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2018	1,606	187	657	2,450	2,451
תוספת כתוצאה ממיזוג בנק מוניציפל	25	-	-	25	25
הוצאות בגין הפסדי אשראי	351	27	312	690	690
מחיקות חשבונאיות	(386)	(7)	(484)	(877)	(877)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	248	-	233	481	481
מחיקות חשבונאיות, נטו	(138)	(7)	(251)	(396)	(396)
התאמות מתרגום דוחות כספיים	(21)	-	(1)	(22)	(22)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2019	1,823	207	717	2,747	2,748
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
ליום 31 בדצמבר 2017	155	-	38	193	193
ליום 31 בדצמבר 2018	125	-	51	176	176
ליום 31 בדצמבר 2019	170	-	53	223	223

13. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - הבנק

אשראי לציבור					
מסחרי	לדיוור	אנשים פרטיים - הלוואות	אנשים פרטיים - אחר	סך-הכל	בנקים וממשלות סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2016	1,143	151	231	1,525	-
הוצאות בגין הפסדי אשראי	65	11	181	257	1
מחיקות חשבונאיות	(537)	(5)	(231)	(773)	-
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	339	-	101	440	-
מחיקות חשבונאיות, נטו	(198)	(5)	(130)	(333)	-
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2017	1,010	157	282	1,449	1
הוצאות בגין הפסדי אשראי	115	20	165	300	-
מחיקות חשבונאיות	(348)	(13)	(243)	(604)	-
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	253	-	105	358	-
מחיקות חשבונאיות, נטו	(95)	(13)	(138)	(246)	-
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2018	1,030	164	309	1,503	1
הוצאות בגין הפסדי אשראי	176	23	124	323	-
מחיקות חשבונאיות	(240)	(7)	(242)	(489)	-
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	182	-	129	311	-
מחיקות חשבונאיות, נטו	(58)	(7)	(113)	(178)	-
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2019	1,148	180	320	1,648	1
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
ליום 31 בדצמבר 2017	132	-	15	147	-
ליום 31 בדצמבר 2018	108	-	18	126	-
ליום 31 בדצמבר 2019	153	-	18	171	-

14. אשראי לממשלות

המאוחד				הבנק	
31 בדצמבר				31 בדצמבר	
				2019	2018
				2019	2018
במיליוני שקלים חדשים					
אשראי לממשלת ישראל	2,063	2,167	2,063	2,063	2,167
אשראי לממשלות זרות	1,452	1,169	1,452	1,452	1,169
סך-הכל אשראי לממשלות	3,515	3,336	3,515	3,515	3,336

15. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה

א. המאוחד

31 בדצמבר 2018			31 בדצמבר 2019		
סך-הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות	סך-הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות
במיליוני שקלים חדשים					
135	-	135	170	-	170
סך כל השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזניי⁽¹⁾					
השקעות אחרות:					
-	-	-	1	-	1
בהלוואות בעלים					
-	-	-	1	-	1
סך-כל ההשקעות האחרות					
135	-	135	171	-	171
סך-כל ההשקעות					
מזה:					
69	-	69	42	-	42
רווחים שנצברו מ-1 בינואר 1992					
סעיפים שנצברו בהון מ-1 בינואר 1992:					
(1)	-	(1)	-	-	-
התאמות מהטבות לעובדים					
פרטים בדבר מוניטין:					
301	301	-	305	305	-
הסכום המקורי					
160	160	-	164	164	-
ערך בספרים ⁽²⁾					

הערות:

- (1) כולל רווחים והתאמות מתרגום השקעות ביחידות בעלות מטבע פעילות שונה ממטבע הדיווח (הוגדרו בעבר כ"יחידות אוטונומיות") שנצברו ממועד הרכישה ועד ליום 31 בדצמבר 1991.
- (2) יתרות מוניטין בגין חברות מאוחדות מוצגות בסעיף "נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין".

ב. הבנק

31 בדצמבר 2018			31 בדצמבר 2019		
סך-הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות	סך-הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות
במיליוני שקלים חדשים					
8,661	8,607	54	9,213	9,180	33
סך כל השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני (לרבות מוניטין)⁽¹⁾					
השקעות אחרות:					
956	956	-	1,103	1,103	-
בכתבי התחייבות נדחים ובשטרי הון					
-	-	-	1	-	1
הלוואות בעלים					
9,617	9,563	54	10,317	10,283	34
סך-כל ההשקעות					
מזה:					
6,173	6,120	53	6,854	6,823	31
רווחים שנצברו מ-1 בינואר 1992					
סעיפים שנצברו בהון מ-1 בינואר 1992:					
(140)	(140) ⁽²⁾	-	91	91	-
התאמות בגין הצגת איגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן, נטו					
(62)	(62)	-	(345)	(345)	-
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
32	32	-	32	32	-
מענק המדינה לעובדים (הפרטה)					
(1)	(1)	-	2	2	-
התאמות נטו גידורי תזרים מזומנים					
(46)	(46)	-	(130)	(131)	1
התאמות נטו הטבות לעובדים					
3	3	-	3	3	-
עסקה עם בעל שליטה					
פרטים בדבר מוניטין:					
282	282	-	282	282	-
הסכום המקורי					
142	142	-	142	142	-
ערך בספרים					

הערות:

- (1) כולל רווחים והתאמות מתרגום השקעות ביחידות בעלות מטבע פעילות שונה ממטבע הדיווח (הוגדרו בעבר כ"יחידות אוטונומיות") שנצברו ממועד הרכישה ועד ליום 31 בדצמבר 1991.
- (2) 2018 - מניות זמינות למכירה.

15. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

חלקו של הבנק ברווחים או הפסדים של חברות מוחזקות

הבנק			המאוחד		
2017	2018	2019	2017	2018	2019
במיליוני שקלים חדשים					
חלקו של הבנק ברווחים של חברות מוחזקות (במאוחד - כלולות)					
740	802	884	5	7	14
הפרשה למסים:					
3	42	79	-	5	-
52	18	9	4	(4)	(2)
55	60	88	4	1	(2)
חלקו של הבנק ברווחים לאחר השפעת המס של חברות מוחזקות (במאוחד - כלולות)					
685	742	796	1	6	16

15. השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)
ג. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות

שם החברה	פרטים על החברה	חלק בהון המקנה		ההשקעה		שקלים חדשים
		זכות לקבלת רוחים	חלק בזכויות ההצבעה	במניות לפי שווי מאזני ⁽¹⁾	במיליוני	
		2018	2019	2018	2019	
1. חברות בת מאוחדות						
Bancorp Discount, Inc ⁽²⁾	חברת אחזקות, ארה"ב	100.00	100.00	100.00	31	24
Israel Discount Bank of New York ⁽³⁾	בנק מסחרי, ארה"ב	100.00	100.00	100.00	3,693	3,521
בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ	בנק מסחרי	100.00	100.00	100.00	3,057	2,723
כרטיסי אשראי לישראל בע"מ ⁽⁴⁾	שירות כרטיסי אשראי	71.83 ⁽¹⁰⁾	79.00 ⁽¹¹⁾	79.00	1,099	1,110
דיסקונט קפיטל בע"מ	חברה לחיתום והשקעות	100.00	100.00	100.00	811	738
דיסקונט מנפיקים בע"מ	הנפקות ניירות ערך	100.00	100.00	100.00	63	63
חברות המוחזקות על ידי Israel Discount Bank of New York						
IDBNY Realty (Delaware), Inc ⁽⁵⁾	חברת אחזקות, ארה"ב	100.00	100.00	100.00	1,362	1,413
IDB Realty LLC ⁽⁶⁾	חברת השקעות, ארה"ב	100.00	100.00	100.00	4,613	4,917
חברות המוחזקות על ידי כרטיסי אשראי לישראל בע"מ:						
דיינרס (קלוב) ישראל בע"מ ⁽⁷⁾	שירות כרטיסי אשראי	100.00	100.00	100.00	274	249
כאל (מימון) בע"מ	מתן אשראי	100.00	100.00	100.00	76	103

הערות:

- (1) לרבות יתרות עודפי עלות מיוחסים ומוניטין.
- (2) חברת אחזקות בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק המחזיקה במניות של Israel Discount Bank of New York בבעלות ובשליטה מלאים.
- (3) החברה מוחזקת על ידי Discount Bancorp Inc.
- (4) לפרטים בדבר ערבות בלתי מוגבלת בסכום לטובת ארגון ויזה הבינלאומי, למילוי כל התחייבויותיה של כאל, ראו ביאור 26 ג' 10 להלן.
- (5) כלול בדוחות הכספיים של Israel Discount Bank of New York. ההשקעה בחברה זו ותרומתה לרווח הנקי אינן מנוכות מההשקעה ומהתרומה לרווח של Israel Discount Bank of New York.
- (6) כלול בדוחות הכספיים של IDBNY Realty, (Delaware) Inc. ההשקעה בחברה זו ותרומתה לרווח הנקי אינן מנוכות מההשקעה ומהתרומה לרווח של IDBNY Realty, (Delaware) Inc.
- (7) לפרטים בדבר החזקת אמצעי שליטה בדיינרס, ראו ביאור 36 ז' להלן.
- (8) לפרוט הסעיפים, ראו ביאור 10 א'.
- (9) מוניטין.
- (10) היתרה מוחזקת בידי הבנק הבינלאומי.
- (11) תוספת כתוצאה ממיזוג בנק מוניציפל.

ערביות עבור החברה לטובת גופים מחוץ לקבוצה		סעיפים אחרים שנצברו בהון ⁽⁸⁾		דיבידנד שנרשם		תרומה לרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק		השקעות הוניות אחרות		מזה: יתרת עודף עלות ⁽⁹⁾	
2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
במיליוני שקלים חדשים											
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	(146)	(304)	154	16	324	288	-	-	-	-
-	-	(77)	(49)	-	-	239	305	185	346	-	4 ⁽¹¹⁾
11	10	(13)	(24)	-	144	50	73	(42)	(55)	142	142
80	96	3	2	-	-	70	63	721	721	18	18
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	97	6	1,544	-	41	33	-	-	-	-
-	-	(173)	(539)	1,169	-	60	53	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	30	24	-	-	-	-
-	-	-	-	-	53	16	25	84	84	-	-

ד. הסכם בעלי מניות בדיסקונט קפיטל חיתום בע"מ. במועד השלמת המיזוג של כלל פיננסים חיתום בע"מ עם ולתוך דיסקונט קפיטל חיתום, נכנס לתוקף הסכם בעלי המניות בדיסקונט קפיטל חיתום, אשר תסדיר את היחסים בין בעלי המניות בחברה, במסגרתו נקבעו, בין היתר, מגבלות על עבירות המניות המוחזקות והוענקה אופציית call לדיסקונט קפיטל ואופציית put למחזיקי מניות המיעוט בדיסקונט חיתום, שניתן יהיה להפעילן החל מיום 15 בנובמבר 2019. ביום 13 בפברואר 2020 נחתם הסכם עם אחד מבעלי מניות המיעוט ("בעל המניות") בדיסקונט קפיטל חיתום ("החברה"), לפיו, בין היתר:

- בעל המניות יממש את אופציית ה-put שלו לגבי 10% ממניות החברה (לאחר אישור הדוחות הכספיים של דיסקונט קפיטל חיתום ליום 31 במרס 2020);
- תקופת החסימה ביחס ליתרת המניות שבידו (כ-21%) תוארך עד ליום 31 בדצמבר 2021, בתמורה שנקבעה בין בצדדים, בכפוף לזכותו של בעל המניות לקצר את תקופת החסימה, עד ליום 31 בדצמבר 2020.

16. בניינים וציוד

א. הרכב הסעיף

המאוחד				
סך-הכל	תוכנה	מחשבים	ציוד, ריהוט וכלי רכב	בניינים ומקרקעין ⁽¹⁾
במיליוני שקלים חדשים				
עלות נכסים:				
8,072	4,031 ⁽³⁾⁽²⁾	942 ⁽³⁾⁽²⁾	839 ⁽³⁾⁽²⁾	2,260 ⁽³⁾⁽²⁾
יתרה ליום 31 בדצמבר 2017				
503	330	59	54	60
תוספות				
19	10 ⁽³⁾⁽²⁾	2 ⁽³⁾⁽²⁾	2 ⁽³⁾⁽²⁾	5 ⁽³⁾⁽²⁾
התאמות מתרגום דוחות כספיים				
(163)	(34)	(59)	(29)	(41)
גריעות				
8,431	4,337⁽³⁾⁽²⁾	944⁽³⁾⁽²⁾	866⁽³⁾⁽²⁾	2,284⁽³⁾⁽²⁾
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018				
601	393	60	39	109
תוספות				
36	5	-	2	29
תוספת כתוצאה ממיזוג בנק מוניציפל				
(22)	(12)	(3)	(1)	(6)
התאמות מתרגום דוחות כספיים				
(312)	(165)	(78)	(27)	(42)
גריעות				
8,734	4,558	923	879	2,374
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019				
פחת והפסדים מירידת ערך:				
5,706	3,273 ⁽³⁾⁽²⁾	703 ⁽³⁾⁽²⁾	582 ⁽³⁾⁽²⁾	1,148 ⁽³⁾⁽²⁾
יתרה ליום 31 בדצמבר 2017				
414	223	87	40	64
פחת לשנה				
1	-	-	-	1
הפסד מירידת ערך				
14	8 ⁽³⁾⁽²⁾	2 ⁽³⁾⁽²⁾	1 ⁽³⁾⁽²⁾	3 ⁽³⁾⁽²⁾
התאמות מתרגום דוחות כספיים				
(141)	(27)	(47)	(28)	(39)
גריעות				
5,994	3,477⁽³⁾⁽²⁾	745⁽³⁾⁽²⁾	595⁽³⁾⁽²⁾	1,177⁽³⁾⁽²⁾
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018				
466	285	77	41	63
פחת לשנה				
(3)	-	-	-	(3)
ביטול הפסד מירידת ערך				
(16)	(9)	(2)	(1)	(4)
התאמות מתרגום דוחות כספיים				
(284)	(164)	(78)	(27)	(15)
גריעות				
6,157	3,589	742	608	1,218
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019				
הערך בספרים:				
2,366	758⁽³⁾⁽²⁾	239⁽³⁾⁽²⁾	257⁽³⁾⁽²⁾	1,112⁽³⁾⁽²⁾
יתרה ליום 31 בדצמבר 2017				
2,437	860⁽³⁾⁽²⁾	199⁽³⁾⁽²⁾	271⁽³⁾⁽²⁾	1,107⁽³⁾⁽²⁾
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018				
2,577	969	181	271	1,156
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019				
12.1%	20.8%	21.1%	9.6%	4.2%
שיעור פחת ממוצע משוקלל בשנת 2018				
12.5%	21.0%	21.3%	9.4%	4.3%
שיעור פחת ממוצע משוקלל בשנת 2019				

הערות:

(1) לרבות התקנות ושיפורים במושכר.

(2) סווג מחדש – מיון מתוכנה לשאר הסעיפים.

(3) סווג מחדש – ביטול יתרת נכסים שהופחתה בעבר במלואה.

16. בניינים וציוד (המשך)

א. הרכב הסעיף (המשך)

הבנק				
סך-הכל	תוכנה	מחשבים	ציוד, ריהוט וכלי רכב	בניינים ומקרקעין ⁽¹⁾
במיליוני שקלים חדשים				
עלות נכסים:				
5,764	2,983	692	430	1,659
יתרה ליום 31 בדצמבר 2017				
282	181	30	32	39
תוספות				
(112)	(5)	(45)	(26)	(36)
גריעות				
5,934	3,159	677	436	1,662
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018				
347	228	36	24	59
תוספות				
(171)	(64)	(48)	(27)	(32)
גריעות				
6,110	3,323	665	433	1,689
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019				
פחת והפסדים מירידת ערך:				
4,088	2,468	501	267	852
יתרה ליום 31 בדצמבר 2017				
270	144	62	26	38
פחת לשנה				
1	-	-	-	1
הפסד מירידת ערך				
(96)	(5)	(33)	(24)	(34)
גריעות				
4,263	2,607	530	269	857
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018				
303	189	52	25	37
פחת לשנה				
(2)	-	-	-	(2)
ביטול הפסד מירידת ערך				
(152)	(64)	(48)	(27)	(13)
גריעות				
4,412	2,732	534	267	879
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019				
הערך בספרים:				
1,676	515	191	163	807
יתרה ליום 31 בדצמבר 2017				
1,671	552	147	167	805
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018				
1,698	591	131	166	810
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019				
10.9%	20.0%	20.0%	9.7%	3.2%
שיעור פחת ממוצע משוקלל בשנת 2018				
11.0%	20.0%	20.0%	9.4%	3.2%
שיעור פחת ממוצע משוקלל בשנת 2019				

הערה:

(1) לרבות התקנות ושיפורים במושכר.

ב. הבנק וחברה מאוחדת הם בעלי זכויות חכירה לתקופות המסתיימות בשנים שבין 2019 עד 2066.

16. בניינים וציוד (המשך)

המאוחד		הבנק	
31 בדצמבר			
2019	2018	2019	2018
במיליוני שקלים חדשים			
ג. יתרה מופחתת של בניינים ומקרקעין כוללת:			
158	132	47	38
יתרה מופחתת של התקנות ושיפורים במושכר			
6	9	6	8
יתרת הפרשה לירידת ערך			
ד. זכויות בחכירה מימונית:			
4	5	3	3
יתרת זכויות בחכירה בלתי מהוונת			
222	215	62	69
יתרת זכויות בחכירה מהוונת			
276	245	166	133
ה. מקרקעין ויתרה מופחתת של בניינים שטרם נרשמו בלשכת רישום המקרקעין			
3	4	3	4
ו. יתרה מופחתת של בניינים שאינם בשימוש הבנק ומושכרים ברובם לצדדים אחרים			
8	20	4	15
ז. יתרה מופחתת של בניינים וציוד העומדים למכירה ⁽³⁾			
-	1	-	1
הפסדים מירידת ערך שהוכרו השנה			
3	-	2	-
ביטולי הפסדים לירידת ערך במהלך השנה			
ח. עלות פיתוח עצמי של תוכנה:			
3,629	3,369	3,070	2,897
עלות תוכנות שהופעלו			
(2,956)	(2,765)	(2,545)	(2,415)
פחת שנצבר			
673	604	525	482
יתרה להפחתה			
162	131	39	31
עלויות שנצברו על תוכנות בשלבי פיתוח			
835	735	564	513
סך-הכל עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב			
3,681	3,578	2,742	2,575
ט. הערך ברוטו של פריטי רכוש קבוע שהופחתו במלואם ועדיין בשימוש			
י. עלויות שהוכרו בספרים של פרטי רכוש קבוע הנמצאים בשלבי הקמה:			
210	145	159	106
עלות מקרקעין			
19	11	7	10
עלות ציוד			

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

2017	2018	2019	
במיליוני שקלים חדשים			
יא. פרטים לגבי הסכמי חכירה תפעולית ⁽¹⁾ :			
דמי שכירות שהוכרו כהוצאה ⁽²⁾			
129	123	127	במאוחד
86	81	84	בבנק

הערות:

(1) לפרטים בדבר תשלומים עתידיים שאינם ניתנים לביטול, ראו ביאור 26 ג' 1.

(2) כולל דמי חכירה מינימליים ודמי שכירות מותנים.

(3) לא צפוי הפסד מממוש בניינים וציוד העומדים למכירה, מעבר להפרשות שנערכו בגינם.

17. נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין

המאחד	מוניטין	שקלים חדשים
עלות		
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018 ו- 2017		
301	4	תוספת כתוצאה ממיזוג בנק מוניציפל
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019		
305		הפחתות והפרשה לירידת ערך
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019, 2018 ו- 2017		
141		הערך בספרים
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018 ו- 2017		
160		יתרה ליום 31 בדצמבר 2019
164		

הערה:

(1) מוניטין שהוכר בצירוף עסקים (מוניטין שהוכר בעת רכישת השקעה בחברה כלולה, נכלל בסעיף השקעות בחברות כלולות).

18. נכסים אחרים

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2018	2019	2018	2019	
במיליוני שקלים חדשים				
1,128	1,219	1,679	1,794	מסים נדחים לקבל, נטו (ראו ביאור 8 ז')
135	179	181	272	עודף מקדמות ששולמו למס הכנסה על העתודות השוטפות
-	-	19	-	עודף נכסי התכנית על ההתחייבות בגין הטבות לעובדים (ראו ביאור 23 ב')
19	38	17	33	הוצאות הנפקה ונכיון של כתבי התחייבות נדחים
87	79	159	154	הכנסות לקבל
-	-	715	669	ערך פדיון של פוליסות ביטוח חיים בבעלות חברה מאוחדת
309	14	309	14	נכסים בגין פעילות בשוק המעוף
431	464	431	464	פקדון זהב
422	249	538	664	חייבים אחרים ויתרות חובה
2,531	2,242	4,048	4,064	סך-כל הנכסים האחרים

19. פקדונות הציבור

א. סוגי פקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד

המאוחד		הבנק	
31 בדצמבר			
2019	2018	2019	2018
במיליוני שקלים חדשים			
בישראל			
לפי דרישה:			
38,364	34,166	29,334	26,691
אינם נושאים ריבית			
43,493	38,588	39,155	36,476
נושאים ריבית			
81,857	72,754	68,489	63,167
סך-הכל לפי דרישה			
92,816	89,893	77,670	73,233
לזמן קצוב			
174,673	162,647	146,159	136,400
סך-הכל פקדונות בישראל*			
* מזה:			
91,680	90,716	78,041	77,455
פקדונות של אנשים פרטיים			
18,076	13,044	12,278	8,010
פקדונות של גופים מוסדיים			
64,917	58,887	55,840	50,935
פקדונות של תאגידים ואחרים			
מחוץ לישראל			
לפי דרישה:			
4,391	4,804	-	-
אינם נושאים ריבית			
13,569	11,845	-	-
נושאים ריבית			
17,960	16,649	-	-
סך-הכל לפי דרישה			
8,817	9,620	-	-
לזמן קצוב			
26,777	26,269	-	-
סך-הכל פקדונות מחוץ לישראל			
201,450	188,916	146,159	136,400
סך-הכל פקדונות הציבור			

ב. פקדונות הציבור לפי גודל על בסיס מאוחד

31 בדצמבר	
2019	2018
יתרה	
במיליוני שקלים חדשים	
תקרת הפקדון	
עד 1	74,205
מעל 1 עד 10	53,834
מעל 10 עד 100	31,404
מעל 100 עד 500	19,208
מעל 500	22,799
סך-הכל	201,450
188,916	

20. פקדונות מבנקים

המאחד		הבנק	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2019	2018	2019	2018
במיליוני שקלים חדשים			
בישראל			
בנקים מסחריים:			
פקדונות לפי דרישה	3,575	2,954	347
פקדונות לזמן קצוב	2	4	61
מחוץ לישראל			
בנקים מסחריים:			
פקדונות לפי דרישה	651	1,327	625
פקדונות לזמן קצוב	1,542	⁽¹⁾ 1,407	360
קיבולים	128	144	80
בנקים מרכזיים:			
פקדונות לזמן קצוב	521	⁽¹⁾ 1,050	-
סך-הכל פקדונות מבנקים	6,419	6,886	1,762
			1,880

הערה:

(1) טיוב נתונים

21. איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים

המאחד		הבנק	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2019	2018	2019	2018
במיליוני שקלים חדשים			
אג"ח וכתבי התחייבויות נדחים שאינם ניתנים להמרה במניות:			
במטבע ישראלי לא צמוד	6.79	2.11	5,596
במטבע ישראלי צמוד למדד	3.05	3.37	5,569
כתבי התחייבויות נדחים הניתנים להמרה במניות:			
במטבע ישראלי צמוד למדד ⁽²⁾	2.07	5.75	1,820
כתבי התחייבויות צמודי אשראי (CLN):			
במטבע ישראלי לא צמוד	0.55	2.70	103
במטבע חוץ אירו	1.61	3.88	41
סך-כל אג"ח וכתבי התחייבויות^{(3) (4)}	13,129	8,476	3,891
			4,131

הערות:

- (1) שיעור תשואה פנימי, הינו שיעור ריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי של היתרה המאזנית הכוללת בדוח הכספי. משך חיים ממוצע, הינו ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהווה לפי שיעור התשואה הפנימי. נתוני שיעור התשואה הפנימי ומשך החיים הממוצע הם ליום 31 בדצמבר 2019 ומתייחסים למאחד.
- (2) שטרי הון נדחים המוכרים, בהתאם להוראות המעבר של "באזל III", כהון רובד 1 נוסף.
- (3) מזה: במאחד רשומים למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב סך של 11,550 מיליון ש"ח (בשנת 2018: 6,851 מיליון ש"ח).
- (4) מזה: במאחד כתבי התחייבויות נדחים בסך של 8,590 מיליון ש"ח (בשנת 2018: 6,725 מיליון ש"ח).
- (5) סוג מחדש בין מגזרי ההצמדה.

הנפקת איגרות חוב (סדרה יג' וסדרה יד'). ביום 24 בדצמבר 2018 השלים הבנק, באמצעות חברת הבת דיסקונט מנפיקים בע"מ (להלן: "מנפיקים"), מהלך של הנפקת איגרות חוב בשתי סדרות חדשות בריבית שקלית קבועה לא צמודה למדד, בהיקף כולל של כ-1,493 מיליון ש"ח.

הנפקת איגרות חוב (הרחבת סדרה יג' וסדרה יד'). ביום 10 בדצמבר 2019 השלים הבנק, באמצעות מנפיקים, מהלך של הנפקת איגרות חוב, בשתי סדרות בריבית שקלית קבועה לא צמודה למדד, בהיקף כולל של כ-2,668 מיליון ש"ח.

הנפקת כתבי התחייבויות נדחים (סדרה ו'). ביום 29 באוקטובר 2019 השלים הבנק, באמצעות מנפיקים, מהלך של הנפקת כתבי התחייבויות נדחים, הכוללים מנגנון לספיגת הפסדי קרן (Coco), שהינם מכשירי הון המסווגים כהון רובד 2 לצורך הכללתם בהון הפיקוחי של הבנק, בהיקף כולל של כ-1,231 מיליון ש"ח. ביום 7 בינואר 2020 הנפיק הבנק (באמצעות מנפיקים) 100 מיליון ש"ח ע.ג. כתבי התחייבויות נדחים (סדרה ו') נוספים בהנפקה פרטית למשקיע מסווג.

איגרות חוב וכתבי התחייבויות שהונפקו על ידי מוניציפל הנפקות. בעקבות מיזוג בנק מוניציפל (ראו ביאור 26 ג' 18) נוספו איגרות חוב וכתבי התחייבויות שהנפיקה מוניציפל הנפקות, שיתרתן ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמה בסך של 1,558 מיליון ש"ח (איגרות חוב סדרות ב', ז', י' ו-יא' וכתבי התחייבויות סדרה יד').

22. התחייבויות אחרות

המאחד		הבנק	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2019	2018	2019	2018
במיליוני שקלים חדשים			
16	16	16	16
57	90	-	-
2,737	2,333	2,059	1,821
212	197	133	136
8,509	7,075	4,029	3,490
223	176	171	126
905	793	418	374
14	309	14	309
456	475	456	475
1,137	1,133	419	455
14,266	12,597	7,715	7,202

23. הטבות לעובדים

א. תאור ההטבות העיקריות הניתנות לעובדי הקבוצה

- התחייבות הבנק והחברות המאחדות שלו לתשלום פיצויי פרישה לעובדים, המבוססת על משכורת חודשית אחת לכל שנת עבודה, כמקובל, מכוסה בעיקרה על ידי הפקדות בקופות הפיצויים ועל ידי פוליסות ביטוח וקרנות פנסיה, והיתרה רשומה כעתודה בספרי הבנק. עיקר הסכומים שנצברו בפוליסות הביטוח וקרנות הפנסיה, אינם כלולים במאזן מאחר ואלה אינן בשליטתם של הבנק והחברות המאחדות שלו.
- חברי ההנהלה של הבנק זכאים לקבל פיצויים רגילים וחלקם זכאים גם למענק הסתגלות בגובה של בין 4 ל-8 חודשי משכורת בעת פרישתם, וזאת על פי תנאי החוזים האישיים עליהם הם חתומים, ובגין נערכו הפרשות מתאימות (ראו סעיף ד' להלן, בענין מדיניות תגמול שאושרה). התחייבות החברות המאחדות בחו"ל לתשלום פנסיה על בסיס חישוב אקטוארי, מכוסה על ידי הפקדות שוטפות בקופת פנסיה מוכרת בחו"ל.
- בחברה בנקאית מאוחדת, זכאים מספר עובדים בכירים למענקי הסתגלות של בין 6 ל-9 משכורות חודשיות, ובגין נערכו הפרשות מתאימות.
- הבנק והחברות המאחדות שלו אינם רשאים למשוך את כספי היעודה אלא לצורך תשלום פיצויי פרישה בלבד.
- חלק מעובדי הבנק זכאים למענקי יובלות בגובה של מספר חודשי משכורת ומספר ימי חופשה נוספים, בתום 20, 30 ו-40 שנות עבודה בבנק. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מחושבת העתודה בגין התחייבות זו על בסיס אקטוארי ומוצגת בערך נוכחי. גורם עליית השכר העתידית, המשמש בחישוב ההתחייבות לזכויות העובדים, בגין עובדי הבנק, הינו 1.8% לשנה במונחים ריאליים. בשנת 2007 נחתם עם נציגות העובדים הסכם בדבר "חופשת יובלות", על פיו, בין היתר, בוטלה הזכות לחופשת יובלות ביחס לעובדים חדשים. בשנת 2011 נחתם עם נציגות העובדים הסכם "דרגות ושלבים" על פיו, בין היתר, עובדים חדשים, שיתקבלו או יוסבו למעמד של עובדים מן המניין, החל מיום 1 בינואר 2012, לא יהיו זכאים למענק יובלות.
- עובדי הבנק והחברות המאחדות שלו בישראל זכאים לחופשה שנתית לפי הסכמי העבודה הקיימים, ובכפוף להוראות חוק חופשה שנתית, התשי"א-1951. החבות בגין חופשה מוכרת במהלך תקופת העבודה בה נצברת הזכאות לחופשה. החבות נקבעת על בסיס שכר אחרון בתקופת הדיווח בתוספת תשלומים נלווים.
- עובדי הבנק והחברות המאחדות שלו זכאים להטבות מסוימות לאחר צאתם לגימלאות. ההתחייבות האמורה מחושבת על בסיס אקטוארי. בנוסף, חלק מהעובדים שפרשו בפרישה מוקדמת, המירו את מענק הפרישה בקצבה לתקופה מוגדרת. יציין שבהסכם "דירוג ושלבים", שנחתם בשנת 2011, צומצמו ההטבות לגמלאים שהתקבלו או הוסבו למעמד של עובדים מן המניין לאחר יום 1 בינואר 2012, והן עומדות בהתאמה לתנאי העובדים בהסכם זה, על מתנות לחגים והחזר הוצאות רפואיות. בהסכם השכר מיום 21 בפברואר 2019, צומצמו ההטבות לגמלאים, לכלל העובדים מן המניין – ביטול החזר הוצאות רפואיות ועיתון יומי.
- חלק מהחברות המאחדות אימצו תוכניות לתגמול עובדים, על פיהן זכאים המנהלים הכלליים ו/או עובדים בחברות האמורות למענק ששכמו נקבע בהתאם לתוצאות העסקיות של אותן חברות. בדוחות הכספיים נכללו ההפרשות הנדרשות בשל המענקים האמורים.
- תוכנית פרישה מסוג "אנונה"**. חלק מהפורשים בשנים 2007 עד 2011 (31 עובדים ליום 31 בדצמבר 2019) בחרו במסלול אנונה מלא או משולב, במסגרתו הם המירו את התשלום ההוני בסדרת תשלומים חודשיים או בשילוב בין תשלום הוני לבין סדרת תשלומים חודשיים. התוכנית תחומה מראש למספר תשלומים שבחר הפורש מראש (בטווח שבין מינימום 120 תשלומים לבין מקסימום 300 תשלומים).
- תוכנית פרישה 2011**. חלק מהפורשים במסגרת תוכנית פרישה 2011 (121 עובדים ליום 31 בדצמבר 2019), בחרו במסלול קצבה חודשית. ההתחייבות כאמור מכוסה במלואה ביתרת העתודה לפיצויים.

23. הטבות לעובדים (המשך)

תנאי הקצבה החודשית הם אלה:

- קצבה חודשית למשך כל חיי הפורש, ממועד הפרישה, צמודה למדד;
- סכומי הקצבה החודשית נקבעו במועד הפרישה על פי תחשיב כלכלי שביצע הבנק, אשר נגזר מסכום יתרת קרן הפיצויים שהומרה לקצבה;

- העובד יכל לבחור במסלול קצבה עם או בלי שארים;
 - לעובד ניתנה האפשרות לבחור מספר תשלומי קצבה מובטחים, בהתאם לגילו.
- בגין תשלומי קצבאות המגיעים לפורש ו/או לבן/בת זוגו בהגיעם לגיל 85 (הכל על פי המסלול שבחר הפורש), רכש הבנק כיסוי ביטוחי אשר יבטיח את תשלום הקצבה כאמור ואשר תשלום ישירות על ידי חברת הביטוח.

- (11) **תוכנית פרישה 2014.** חלק מהפורשים במסגרת תוכנית פרישה 2014 (3 עובדים ליום 31 בדצמבר 2019), בחרו במסלול קצבה חודשית, למשך כל חיי העובד ו/או בן/בת הזוג, או במסלול משולב של קצבה חודשית וקבלת סכום הוני (חד פעמי).
- בגין תשלומי קצבאות המגיעים לפורש שבמועד הפרישה היה בן 60 ומעלה, או בהגיעו לגיל 60, רכש הבנק (או ירכוש בהגיע העובד לגיל 60) כיסוי ביטוחי אשר יבטיח את תשלום הקצבה כאמור, אשר תשלום ישירות על ידי חברת הביטוח. תשלומי הקצבה עד הגיע הפורש לגיל 60, ישולמו במישרין על ידי הבנק.

תנאי הקצבה החודשית הם אלה:

- קצבה חודשית למשך כל חיי הפורש, ממועד הפרישה, צמוד למדד עד הגיע העובד לגיל 60, וצמוד לתנאי הפוליסה לאחר גיל 60;
- העובד יכל לבחור במסלול קצבה, עם או בלי שארים;
- לעובד ניתנה אפשרות לבחור במסלול קצבה, עם או בלי הבטחת מינימום של 240 חודשי תשלום, בתוספת החודשים שעד גיל 60 (לעובד שבמועד הפרישה טרם מלאו לו 60 שנה).

התשלום ההוני, תשלומי הקצבה על ידי הבנק ועלויות רכישת הפוליסה הוגבלו בסכום שהיה עומד לרשות הפורש אילו היה בוחר במסלול הוני מלא.

- (12) **תוכנית פרישה 2016.** חלק מהפורשים במסגרת תוכנית פרישה 2016 (23 עובדים ליום 31 בדצמבר 2019), בחרו במסלול קצבה חודשית, למשך כל חיי העובד ו/או בן/בת הזוג, או במסלול משולב של קצבה חודשית וקבלת סכום הוני (חד פעמי) בתנאים זהים לתנאים שניתנו בתוכנית פרישה 2014.

- (13) **תוכנית פרישה 2018.** חלק מהפורשים במסגרת תוכנית פרישה 2018 (16 עובדים ליום 31 בדצמבר 2019), בחרו במסלול קצבה חודשית, למשך כל חיי העובד ו/או בן/בת הזוג, או במסלול משולב של קצבה חודשית וקבלת סכום הוני (חד פעמי) בתנאים זהים לתנאים שניתנו בתוכניות פרישה 2014 ו-2016.

- (14) בתוכניות המפרטות בסעיפים 11-13 לעיל, בהגיע הפורש לגיל 60 הבנק רוכש כיסוי בחברת ביטוח להתחייבות.

- (15) לאי די בי ניו יורק היתה התחייבות לתשלומי פנסיה לעובדיה, בגינה הקימה קרן פנסיה בה הופקדו כספי המעסיק. ההפקדות השנתיות בקרן התבססו על תחשיבים שהכין יועץ אקטוארי בלתי תלוי. במהלך הרבעון השלישי של שנת 2016 דירקטוריון אי די בי ניו יורק תיקן את תוכנית הפנסיה באופן שהקפיא את ההטבות הצבורות של העובדים לפי התוכנית החל ביום 31 בדצמבר 2016. הגמול הממוצע ושנות העבודה המזכות של העובד המכוסה נחשבו כאילו העובד סיים את עבודתו ביום 31 בדצמבר 2016. לא התבצעה צבירה של זכויות להטבות נוספות לאחר 31 בדצמבר 2016.

ביום 5 בספטמבר 2018, החליט דירקטוריון אי די בי ניו יורק לסיים את התוכנית בתוקף ליום 31 בדצמבר 2018. כל המשתתפים בה באותו מועד או קודם לכן, יקבלו את מלוא ההטבות שנצברו לזכותם בתוכנית נכון לתאריך הסיום, מלבד משתתפים מסוימים. בתקופת הדוח סולקה באופן סופי ההתחייבות – הקטנת ההתחייבות להטבה מוגדרת כנגד הקטנת נכסי התוכנית.

ברבעון הראשון של שנת 2019, השלימה אי די בי ניו יורק את סיומה של תוכנית הטבת פנסיה מוגדרת (ללא הפרשות העובד). למשתתפי התוכנית שבחרו בקבלת סכום חד פעמי, חילקה התוכנית סכום כולל של 38.1 מיליון דולר ארה"ב, ואילו לאלה ממשתתפי התוכנית שבחרו באפשרות קבלת קיצבה או שדחו את בחירתם, רכשה התוכנית מגוף מבטח תוכנית קצבאות בעלות של 19.1 מיליון דולר ארה"ב. גוף מבטח זה אחראי מעתה לכל ההתחייבויות שנותרו. בהקשר לסיום התוכנית, רשמה אי די בי ניו יורק הוצאה בסך של 3.3 מיליון דולר ארה"ב. עם סיומה, לא נותרו לתוכנית ליום 31 בדצמבר 2019, כל נכסים או התחייבויות.

23. הטבות לעובדים (המשך)

ב. פירוט ההטבות

מאוחד		הבנק	
31 בדצמבר			
2019	2018	2019	2018
במיליוני שקלים חדשים			
פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה:			
3,213	3,093	2,330	2,181
1,625	1,815	1,273	1,268
1,588	1,278	1,057	913
עודף ההתחייבויות על נכסי התוכנית			
1,588	1,297	1,057	913
עודף ההתחייבויות שנכלל בסעיף התחייבויות אחרות			
-	19	-	-
עודף נכסי התוכנית שנכלל בסעיף נכסים אחרים			
סכומים שנכללו בסעיף התחייבויות אחרות:			
338	317	336	315
673	577	579	500
130	135	87	93
8	7	-	-
2,737	2,333	2,059	1,821
סך-כל עודף ההתחייבויות שנכלל בסעיף התחייבויות אחרות (ביאור 22)			
28	31	-	-
סך-כל עודף נכסי התוכנית שנכלל בסעיף נכסים אחרים (ביאור 18)			
-	18	-	-

ג. תוכניות להטבה מוגדרת - מאוחד

1. מחויבות ומצב המימון

1.1 שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2019	2018	2019	2018	
פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה		הטבות לגימלאים לאחר פרישה		
במיליוני שקלים חדשים				
מחויבות בגין הטבה חזויה בתחילת השנה	3,093	3,430	577	734
עלות שירות	78	92	4	6
עלות ריבית	92	101	22	25
הפסד (רווח) אקטוארי	384	(110)	109	(144)
שינויים בשערי החליפין של מטבע חוץ	(14)	15	(2)	2
הטבות ששולמו	(244)	(435)	(36)	(46)
סילוקים	(200) ⁽²⁾	-	(2) ⁽²⁾	-
תוספת כתוצאה ממיזוג בנק מוניציפל	24	-	1	-
מחויבות בגין הטבה חזויה בסוף השנה	3,213	3,093	673	577
מחויבות בגין הטבה מצטברת בסוף השנה ⁽¹⁾	2,806	2,886	673	577

הערות:

- (1) המחויבות בגין הטבה מצטברת שונה מהמחויבות בגין הטבה חזויה בכך שהיא אינה כוללת הנחות כלשהן בדבר רמות התגמול העתידיות.
 (2) בתקופת הדוח סולקה באופן סופי ההתחייבות - הקטנת ההתחייבות להטבה מוגדרת כנגד הקטנת נכסי התוכנית, ראו סעיף א (15) לעיל.

23. הטבות לעובדים (המשך)

ג. תוכניות להטבה מוגדרת - מאוחד (המשך)

1. מחויבות ומצב המימון (המשך)

1.2 שינוי בשווי הוגן של נכסי התוכנית ומצב המימון של התוכנית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	
פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה		
במיליוני שקלים חדשים		
2,034	1,815	שווי הוגן של נכסי התוכנית לתחילת השנה
(51)	178	תשואה בפועל על נכסי התוכנית
12	(16)	שינויים בשערי החליפין של מטבע חוץ
63	35	הפקדות לתוכנית
(243)	(194)	הטבות ששולמו
-	(200)	סילוקים
-	7	תוספת כתוצאה ממיזוג בנק מוניציפל
1,815	1,625	שווי הוגן של נכסי התוכנית לסוף השנה
(1,278)	(1,588)	מצב המימון - התחייבות נטו שהוכרה בסוף השנה

1.3 סכומים שהוכרו במאזן המאוחד

31 בדצמבר			
2018	2019	2018	2019
הטבות לגימלאים לאחר פרישה		פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה	
במיליוני שקלים חדשים			
-	-	19	-
(577)	(673)	(1,297)	(1,588)
(577)	(673)	(1,278)	(1,588)
		התחייבות נטו שהוכרה בסוף השנה	

1.4 סכומים שהוכרו ברווח כולל אחר מצטבר לפני השפעת המס

31 בדצמבר			
2018	2019	2018	2019
הטבות לגימלאים לאחר פרישה		פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה	
במיליוני שקלים חדשים			
59	(54)	(580)	(734)
4	3	-	-
63	(51)	(580)	(734)
		יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר	

23. הטבות לעובדים (המשך)

ג. תוכניות להטבה מוגדרת - מאוחד (המשך)

1. מחויבות ומצב המימון (המשך)

1.5 תוכניות שבהן המחויבות בגין הטבה מצטברת עולה על נכסי התוכנית

31 בדצמבר		
2018	2019	
פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה		
במיליוני שקלים חדשים		
2,749	3,014	מחויבות בגין הטבה חזויה
2,569	2,671	מחויבות בגין הטבה מצטברת
1,455	1,457	שווי הוגן של נכסי התוכנית

1.6 תוכניות שבהן המחויבות בגין הטבה חזויה עולה על נכסי התוכנית

31 בדצמבר		
2018	2019	
פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה		
במיליוני שקלים חדשים		
2,910	3,213	מחויבות בגין הטבה חזויה
1,612	1,625	שווי הוגן של נכסי התוכנית

2. הוצאה לשנה

2.1 רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד בגין תוכניות פנסיה להטבה מוגדרת ולהפקדה מוגדרת

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
במיליוני שקלים חדשים			
פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה			
81	92	78	עלות שירות
100	101	92	עלות ריבית
(73)	(71)	(53)	תשואה חזויה על נכסי התוכנית
הפחתה של סכומים שלא הוכרו:			
50	51	49	הפסד אקטוארי נטו
50	51	49	סך-כל ההפחתות של סכומים שלא הוכרו
32	88	58	אחר, לרבות הפסד מצימצום או סילוק
190	261	224	סך-כל עלות ההטבה נטו
181	189	201	סך-כל ההוצאה בגין תוכניות פנסיה להפקדה מוגדרת
371	450	425	סך-כל ההוצאות בגין פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה
262	281	279	מזה: ההוצאות שנכללו במשכורות והוצאות נלוות
109	169	146	מזה: ההוצאות שנכללו בהוצאות אחרות

הטבות לגימלאים לאחר פרישה			
6	6	4	עלות שירות
27	25	22	עלות ריבית
הפחתה של סכומים שלא הוכרו:			
4	4	(4)	הפסד (רווח) אקטוארי נטו
(1)	(1)	(1)	זיכוי שירות קודם
3	3	(5)	סך-כל ההפחתות של סכומים שלא הוכרו
-	(1)	-	אחר, לרבות רווח מצימצום או סילוק
36	33	21	סך-כל עלות ההטבה נטו
6	6	4	מזה: ההוצאות שנכללו במשכורות והוצאות נלוות
30	27	17	מזה: ההוצאות שנכללו בהוצאות אחרות

23. הטבות לעובדים (המשך)

ג. תוכניות להטבה מוגדרת - מאוחד (המשך)

2. הוצאה לשנה (המשך)

2.2 שינויים בנכסי התוכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר לפני השפעת המס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
פיצויי פיטורין, פרישה			הטבות לגימלאים לאחר פרישה		
ותשלומי קצבה			במיליוני שקלים חדשים		
23	(144)	109	87	53	259
(4)	(4)	4	(50)	(51)	(49)
1	1	1	-	-	-
-	-	-	(11)	(41)	-
1	-	-	4	(1)	2
-	1	-	(32)	(88)	(58)
21	(146)	114	(2)	(128)	154
36	33	21	190	261	224
57	(113)	135	188	133	378

הפסד (רווח) אקטוארי נטו

הפחתה של רווח (הפסד) אקטוארי

הפחתה של זיכוי בגין שירות קודם

הפחתה של התחייבות נטו בגין המעבר

שינויים בשערי החליפין של מטבע חוץ

אחר, לרבות הפסד (רווח) מצימצום או סילוק

סך-הכל הוכר בהפסד (רווח) כולל אחר

סך עלות ההטבה נטו

סך-הכל הוכר בעלות ההטבה נטו וברווח כולל אחר

הערה:

(1) ראו סעיף 2.1 לעיל.

2.3 אומדן של הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד כהוצאה בשנת 2020 לפני השפעת המס

פיצויי פיטורין, פרישה		הטבות לגימלאים לאחר פרישה	
ותשלומי קצבה		במיליוני שקלים חדשים	
-		55	
-		25	
-		80	

הפסד אקטוארי נטו

סילוקים

סך הכל צפוי כי יופחת מרווח כולל אחר

3. הנחות

3.1 ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין ההטבה ולמדידת עלות ההטבה נטו

3.1.1 ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה

31 בדצמבר			
2018	2019	2018	2019
פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה			
הטבות לגימלאים לאחר פרישה		קצבה	
1.32%-2.70%	-0.13%-1.15%	1.83%-2.54%	0.11%-0.93%
		0.31%-19.78%	0.19%-20.56%
		1.70%	1.80%

שיעור היוון

שיעור העזיבה

שיעור גידול בתגמול

3.1.2 ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה

31 בדצמבר			
2018	2019	2018	2019
פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה			
הטבות לגימלאים לאחר פרישה		קצבה	
0.66%-2.35%	-0.04%-2.70%	1.06%-2.23%	0.21%-2.54%
		3.41%	2.99%
		1.88%	1.7%

שיעור היוון

תשואה חזויה לטווח ארוך על נכסי התכנית

שיעור גידול בתגמול

23. הטבות לעובדים (המשך)

ג. תוכניות להטבה מוגדרת - מאוחד (המשך)

3. הנחות (המשך)

3.2 השפעה של שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת המס

גידול בנקודת אחוז אחת				קיטון בנקודת אחוז אחת			
פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה		הטבות לגימלאים לאחר פרישה		פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה		הטבות לגימלאים לאחר פרישה	
31 בדצמבר							
2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
במיליוני שקלים חדשים							
31	45	282	315	(30)	(44)	(270)	(297)
		(96)	(73)			89	68
		(180)	(238)			202	269

4. נכסי התוכנית

4.1 הרכב השווי ההוגן של נכסי התוכנית

31 בדצמבר 2018			31 בדצמבר 2019		
סך-הכל	רמה 2	רמה 1	סך-הכל	רמה 2	רמה 1
במיליוני שקלים חדשים					
סוג הנכס					
מזומנים ופקדונות מבנקים	21	-	21	53	-
מניות	618	31	587	677	34
איגרות חוב:					
ממשלתיות	402	27	375	413	23
קונצרניות	737	82	655	437	78
סך-הכל איגרות חוב	1,139	109	1,030	850	101
אחר	37	28	9	45	38
סך-הכל	1,815	168	1,647	1,625	173

4.2 השווי ההוגן של נכסי התוכנית לפי סוגי נכסים ויעד הקצאה לשנת 2020

% מנכסי התוכנית		יעד הקצאה	
31.12.2018	31.12.2019	שנת 2020	
באחוזים			
סוג הנכס			
מזומנים ופקדונות מבנקים	1.2	3.3	0.6 - 16.4
מניות	34.0	41.7	33.3 - 42.8
איגרות חוב:			
ממשלתיות	22.2	25.4	22.8 - 30.7
קונצרניות	40.6	26.9	28.1 - 36
סך-הכל איגרות חוב	62.8	52.3	50.9 - 66.7
אחר	2.0	2.8	1.7 - 11.1
סך-הכל	100.0	100.0	

23. הטבות לעובדים (המשך)

ג. תוכניות להטבה מוגדרת - מאוחד (המשך)

5. תזרימי מזומנים

5.1 הפקדות

הפקדות בפועל	תחזית ⁽¹⁾	
לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
2018	2019	2020
פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה במיליוני שקלים חדשים		
63	35	25

הערה:

(1) אומדן הפקדות שצפוי לשלמן לתוכניות פנסיה להטבה מוגדרת במהלך שנת 2020.

5.2 הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד

שנה	פיצויי פיטורין ופרישה במיליוני שקלים חדשים
2020	150
2021	146
2022	182
2023	162
2024	173
2025-2029	770
2030 ואילך	1,222
סך-הכל	2,805

ד. **מדיניות תגמול לנושאי משרה בבנק (2017-2019).** באסיפה כללית שנתי, שהתקיימה ביום 8 בנובמבר 2016, הוחלט לאשר את מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק לשנים 2017-2019, בהתאם לסעיף 267 לחוק החברות. מדיניות התגמול תעמוד בתוקפה למשך תקופה של שלוש שנים ממועד אישור האסיפה הכללית. קביעת מדיניות התגמול נועדה להתאים את מדיניות התגמול בבנק לשינויים שחלו בהוראת המפקח ולהוראות חוק התגמול.

מדיניות התגמול של הבנק כפופה, בין היתר, להוראות חוק החברות, הוראת ניהול בנקאי תקין 301A בנושא מדיניות התגמול בתאגיד בנקאי (להלן: "הוראת המפקח" או "הוראה 301A"), כפי שתוקנה מעת לעת, ולחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016 (להלן: "חוק התגמול"), אשר פורסם ביום 12 באפריל 2016.

התוכנית כוללת, בין היתר, את המרכיבים הבאים: תקרת המשכורת החודשית והשיקולים בקביעתה; משכורת 13; היקף פיצויי פיטורין, אשר ככלל יהיה בשיעור של 100% מהמשכורת החודשית; תקופת הודעה מוקדמת, שלא תעלה על ארבעה חודשים; מענק הסתגלות בסך של עד ארבע משכורות חודשיות; תשלום תנאי פרישה משתנים, אשר יהיו כפופים להסדרי דחיית תשלומים; תשלום מענק גיוס במקרים מיוחדים; תשלום הוצאות רילוקיישן בין מדינות שנגרמות לנושא משרה כתוצאה ממינויו; תנאים נלווים ומגבלות על היקפם; תוכנית לתשלום מענקים שנתיים לנושאי משרה, בכפוף לעמידה ביעדי סף שנקבעו. היקף המענק השנתי לנושאי המשרה המתבסס על עמידה במדדים קבוצתיים ומדדים אישיים המשקפים את תרומת נושא המשרה להשגת יעדי הבנק על רכיב מענק בשיקול דעת. במסגרת המדיניות נקבעו הוראות מיוחדות בדבר תגמול נושאי משרה העוסקים בניהול סיכונים, בקרה וביקורת. במסגרת המדיניות נקבעה תקרת סף המענקים למי מנושאי המשרה, וכן נכללה האפשרות לחלוקת מענק עבור תרומה מיוחדת ומענק בשיקול דעת מתוך תקציב שיועמד לרשות המנכ"ל. במסגרת המדיניות נקבעו הסדרים לפריסת המענק השנתי, הוראות בדבר תנאי כהונה והעסקה של יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל.

וועדת התגמול והדירקטוריון הוסמכו לאשר מענק לנושא משרה הכפוף למנכ"ל שלא על בסיס קריטריונים מדידים עד תקרה של 3 משכורות חודשיות לנושא משרה כאמור ובכפוף לתקציב מענקים בשיקול דעת שנקבע במדיניות התגמול.

המנכ"ל הוסמך לאשר שינויים לא מהותיים בתנאי כהונת נושאי המשרה הכפופים לה, ללא צורך באישור ועדת התגמול, בהתאם לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), התש"ס-2000.

במסגרת המדיניות נקבעו הוראות לפיהן תגמול משתנה שיוענק וישולם יהיה בר השבה בהתקיימם של קריטריונים הקבועים במדיניות התגמול, בהתאם לקבוע בהוראה 301A.

המדיניות כוללת מגבלות בדבר היקף התגמול לנושאי משרה בשים לב לכללים והמגבלות הקבועים בחוק התגמול.

המדיניות כוללת הוראות בדבר אפשרות להעניק תגמול הוני לנושאי משרה, בכפוף למגבלות על היקף התגמול הקבועות במדיניות התגמול.

23. הטבות לעובדים (המשך)

העקרונות שפורטו בתוכנית התגמול חלו על תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה בבנק, שאושרו החל ממועד אישור מדיניות התגמול. לא היה במדיניות התגמול כדי לפגוע בהתקשרויות ו/או בזכויות אחרות של נושאי המשרה בקשר עם כהונתם והעסקתם בבנק, שהיו קיימות במועד אישור המדיניות.

מדיניות התגמול שאושרה לא הוחלה במישורין על תנאי הכהונה וההעסקה של נושאי משרה בחברות הבת של הבנק. עם זאת, עקרונות מדיניות התגמול של הבנק אומצו כחלק ממדיניות תגמול קבוצתית, אשר חלה על נושאי המשרה בחברות הבת של הבנק בישראל, תוך ביצוע ההתאמות הנדרשות.

תיקון מדיניות תגמול לנושאי משרה בבנק. באסיפה כללית שהתקיימה ביום 7 ביוני 2018, הוחלט לאשר תיקון במדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק, בהתאם לסעיף 267 א לחוק החברות, כך שתיתן לוועדת התגמול ולדירקטוריון סמכות לאשר, בנסיבות מיוחדות המצדיקות זאת, תשלומים מיוחדים, כגון מענק עבור תרומה מיוחדת, מעבר לסך של 2.25 מיליון ש"ח (התקרה שנקבעה לסך התגמול השנתי לסמנכ"ל, לא כולל תשלומים והפרשות לתשלום פנסיוני ולפיצויי פיטורים על פי דין), ובלבד שלא תהיה חריגה מהתקרה לפי סעיף 2(א) לחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016.

הארכת תוקפה של מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק. באסיפה כללית שנתיית של הבנק, שהתקיימה ביום 16 בספטמבר 2019, הוחלט לאשר את הארכת תוקפה של מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק, בהתאם לסעיף 267א לחוק החברות, לתקופה של עד שישה חודשים ממועד תום תוקפה של מדיניות התגמול הנוכחית (קרי עד ליום 8 במאי 2020, לכל המאוחר). זאת, על מנת שניתן יהיה לשמוע את עמדתו של המנכ"ל החדש לפני אימוץ מדיניות התגמול ומנגנון המענקים לנושאי משרה בבנק, שיחולו ביחס לשנים 2020 עד 2022, ועל מנת שהתוכנית תכלול גם את תנאי העסקתו של המנכ"ל החדש.

מדיניות תגמול חדשה לנושאי משרה בבנק. על סדר יומה של האסיפה הכללית של בעלי המניות בבנק, שזומנה ליום 18 במרס 2020, הונחה הצעה לאשר את מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק לשנים 2020-2022.

ה. **מדיניות תגמול לנושאי משרה בבנק (2014-2016)** תוארה בביאור 23 ד' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017.

ו. תוכנית מענקים לחברי הנהלת הבנק ולמבקר הפנימי (2015-2016)

מענקים בגין שנת 2016. בגין שנת 2016 לא קמה זכאות למענק שנתי. ועדת תגמול והדירקטוריון אישרו: כי התקיימו התבחינים למענק בסיסי בגובה משכורת בסיסית אחת לכל אחד מהסמנכ"לים, ובסך הכל כ-998 אלף ש"ח לכלל הסמנכ"לים; סל מענק בנסיבות מיוחדות בסך של כ-998 אלף ש"ח לסמנכ"לים (חולק על ידי המנהלת הכללית לשעבר, באופן דיפרנציאלי); מענק בגין תרומה מיוחדת, ל-3 סמנכ"לים, בסכום כולל של 500 אלף ש"ח.

המענקים שאושרו מסתכמים בסך של כ-2,496 אלף ש"ח. ועדת תגמול והדירקטוריון אישרו את הרווחים וההפסדים המיוחדים הבאים לצורך תוכניות התגמול לשנת 2016: רווח ממכירת ויזה אירופה; ההוצאה בכאל בגין ההסדר חלף הליך פלילי; עלויות בגין תוכנית פרישה 2016. ניטרול הרווחים וההפסדים המיוחדים האמורים לא השפיע על הסכום הכולל של המענקים.

ז. תוכנית מענקים לחברי הנהלת הבנק ולמבקר הפנימי (2017-2019)

1. **כללי.** ביום 26 בדצמבר 2016, קיבל דירקטוריון הבנק את המלצת ועדת תגמול ואישר את תוכנית המענקים לחברי הנהלת הבנק והמבקר הפנימי לשנים 2017-2019 ("התוכנית") בהתאם למדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק ("מדיניות התגמול").

2. המענק השנתי לסמנכ"לים

(א) **כללי.** המענק השנתי לסמנכ"לים (לרבות המבקר הפנימי) מורכב ממענק אשר יתבסס על עמידה במדדים קבוצתיים ("מענק קבוצתי"), וממענק אשר מורכב על מדדים הנגזרים מעמידה ביעדים של החטיבה/ הפעילות עליה אמון הסמנכ"ל ("מענק אישי").

(ב) סך המענק לסמנכ"ל בגין המדדים הקבוצתיים והמדדים האישיים לא יעלה על שש (6) משכורות חודשיות (או חמש (5) משכורות חודשיות לסמנכ"ל פיקוח ובקרה).

(ג) תנאי הסף לתשלום המענק השנתי, יהיו עמידה ביעדי סף של המדדים המצטברים הבאים:

1. שיעור תשואה להון בשנת המענק לא יפחת מ-6% (שישה אחוזים, בנטרול רווחים או הפסדים מיוחדים (כהגדרתם במדיניות התגמול));

2. יחס הלימות ההון הכולל ויחס הלימות הון עצמי רובד 1, על פי הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים של הבנק לאותה שנת מענק, לא פחתו מהיחסים המינימאליים שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים;

3. יחס היעילות בפועל, כפי שחושב על בסיס הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק לשנת המענק, ובנטרול רווחים או הפסדים מיוחדים (כהגדרתם במדיניות התגמול), לא עלה על שתי נקודות האחוז (2%) מעל יעד יחס היעילות, אשר נקבע על ידי הדירקטוריון בתוכנית העבודה של הבנק לשנת המענק;

4. עמידה בציון סף במדד איכותי אשר יכלול את תרומת הסמנכ"ל ליישום תהליכים בתחומי הממשל התאגידי, עמידה ביעדים כלליים של הבנק בתחומי ניהול הסיכונים, הציות לחוקים (לרבות אכיפה פנימית בתחום ניירות הערך ו/או תחומים אחרים), הוראות רגולטוריות ונהלי הבנק;

במידה ועבור מי מהסמנכ"לים לא יתקיים תנאי הסף האמור בסעיף קטן זה בשנת המענק, אותו סמנכ"ל לא יזכה למענק שנתי בגין אותה שנה. אולם, לא יהיה בכך כדי לפגוע בזכאות הסמנכ"לים האחרים למענק שנתי.

(ד) המענק הקבוצתי – המענק הקבוצתי לכל סמנכ"ל יהיה מוגבל לסכום שלא יעלה על שלוש משכורות חודשיות של הסמנכ"ל ועל שתי משכורות חודשיות של סמנכ"ל פיקוח ובקרה. המדדים הקבוצתיים יכללו תשואה להון (במשקל של 50%) ויחס היעילות (במשקל של 50%). לכל מדד קבוצתי יקבע יעד מטרה, אשר לפיו יחושבו יעד מינימום ויעד מקסימום לאותו מדד, אשר עמידה בהתאם תזכה בשיעורים שנקבעו בתוכנית מתקרת המענק ביחס למדד.

23. הטבות לעובדים (המשך)

(ה) המענק האישי - המענק האישי יהיה מוגבל לסכום שלא יעלה על שלוש משכורות חודשיות לכל סמנכ"ל, ויחושב על בסיס המדדים המתמקדים ביעדים העומדים בפני החטיבה עליה אמון הסמנכ"ל בשנה האמורה, אשר יקבעו ע"י המנכ"ל. לכל מדד יקבע יעד מטרות, אשר לפיו יחושבו יעד מינימום ויעד מקסימום לאותו מדד, אשר עמידה בהתאם תזכה בשיעורים שנקבעו בתוכנית מתקרת המענק ביחס למדד.

(ו) **תגמול נושאי משרה העוסקים בניהול סיכונים, בקרה וביקורת**
ביחס לפונקציות ניהול הסיכונים, הבקרה והביקורת של הבנק (המבקר הפנימי, החשבונאי הראשי ומנהל הסיכונים הראשי; להלן: "פונקציות הפיקוח והבקרה") נקבעו במסגרת התכנית הוראות ייחודיות המתחשבות בחשיבות ורגישות התפקידים המוטלים על פונקציות אלו;

בהתאם להוראות המפקח, היחס בין התגמול הקבוע לבין התגמול המשתנה של פונקציות הפיקוח והבקרה נוסה יותר לטובת התגמול הקבוע, לרבות ביחס לנושאי משרה שאינם נמנים על פונקציות הפיקוח והבקרה.
בהתאם לכך, הבנק קבע כי חלק המענק השנתי המיוחס למדדים הקבוצתיים יהיה נמוך יותר אצל פונקציות הפיקוח והבקרה בהשוואה לנושאי המשרה האחרים.
תפקידי המנכ"ל בנוגע להמלצה בדבר המדדים האישיים ומשקלם והפעלת שיקול דעת בקשר עם מרכיבי המענק השנתי תיעשה על ידי ועדת הביקורת עבור המבקר הפנימי של הבנק ועל ידי ועדת ניהול הסיכונים של הבנק, בהתייעצות עם מנכ"ל הבנק, עבור מנהל הסיכונים הראשי של הבנק.

3. מענק עבור תרומה מיוחדת ומענק בשיקול דעת

(א) מענק עבור תרומה מיוחדת - ועדת התגמול והדירקטוריון רשאים להעניק לכל הסמנכ"לים או למי מהם (גם במהלך שנת המענק וגם אם לא התקיימו תנאי הסף בשנת המענק) מענק מיוחד, עבור ביצועים יוצאי דופן או תרומה מיוחדת להשגת יעדי הבנק, לרבות בשל עמידה בקריטריונים הניתנים למדידה, שנקבעו מראש על ידי הדירקטוריון, ובלבד שסך המענקים עבור תרומה מיוחדת לא יעלה על סך של 500 אלף ש"ח לשנה ובכפוף לתקרת סך המענקים כאמור בסעיף 4 להלן.

(ב) מענק בשיקול דעת - לרשות מנכ"ל הבנק יועמד תקציב מענקים בשיקול דעת שלא יעלה על מכפלת הסמנכ"לים הזכאים למענקים כאמור בשתי משכורות חודשיות ממוצעות של אותם סמנכ"לים, אשר יחולק על פי שיקול דעת המנכ"ל, וזאת גם אם לא התקיימו תנאי הסף באותה השנה, אם לדעת המנכ"ל התקיימו טעמים המצדיקים זאת, או אם חולק מענק שנתי בשנת המענק. סך המענק בשיקול דעת לא יעלה על 3 משכורות חודשיות לסמנכ"ל יחיד ובכפוף לתקרת סך המענקים כאמור בסעיף 4 להלן.

4. תקרת סך המענקים

סך המענקים לכלל נושאי המשרה (לרבות המנכ"ל) בגין שנת המענק לא יעלה על 2.5% מהרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק, לפי הדוחות הכספיים השנתיים לשנת המענק.

סך המענקים להם יהיה זכאי מי מהסמנכ"לים בגין שנת מענק, לרבות מענקים בשיקול דעת ומענק עבור תרומה מיוחדת, לא יעלה על שמונה משכורות חודשיות של אותו סמנכ"ל.

סך המענקים לפונקציות הפיקוח והבקרה בגין שנת מענק, לרבות מענקים בשיקול דעת ומענק עבור תרומה מיוחדת, לא יעלה על שבע משכורות חודשיות של אותו סמנכ"ל.

5. פריסת המענק

(א) 50% מסך המענקים בגין שנת המענק ישולמו בסמוך לאחר פרסום הדוחות הכספיים של הבנק לשנת המענק.

(ב) 50% מסך המענקים יהיו צמודים לעליית המדד, יידחו ויפרסו בשלוש מנות שוות, על פני שלוש השנים העוקבות למועד הזכאות לסך המענקים (להלן: "המענק הנדחה" ו-"מנת המענק הנדחה").

(ג) תשלום מנת המענק הנדחה יותנה בכך שהבנק לא רשם הפסד בדוחותיו הכספיים המאוחדים לשנת המענק שקדמה למועד תשלום מנת המענק הנדחה.

(ד) על אף האמור לעיל, אם בשנת מענק כלשהי לא עלה התגמול המשתנה לו זכאי נושא משרה בגין אותה שנה על 40% מהתגמול הקבוע לנושא המשרה, ישולמו 100% מסך המענקים בגין שנת המענק, ללא מנגנון פריסה ודחייה.

6. התוכנית מאמצת גם את הוראות מדיניות התגמול לנושאי משרה בקשר לסמכות הדירקטוריון להפחית את סך המענקים, תקרת התגמול השנתי לסמנכ"ל, הוראות בדבר השבת סכומי מענקים ששולמו לסמנכ"ל ונסיבות לשלילת סך המענקים.

7. **מענקים בגין שנת 2017.** נוכח עמידת הבנק בתנאי הסף למענק השנתי, ועדת התגמול והדירקטוריון אישרו חלוקת מענק קבוצתי בהתאם לתקרת המענק, נוכח עמידת הבנק ביעדים המקסימליים שנקבעו על פי תוכנית התגמול (ראו סעיף 2 (ד) לעיל) וחלוקת מענק אישי בהתאם לעמידה ביעדים העומדים בפני החטיבה עליה אמון הסמנכ"ל (ראו סעיף 2 (ה) לעיל). סך מענק בשיקול דעת חולק על ידי המנהלת הכללית באופן דיפרנציאלי (ראו סעיף 3 (ב) לעיל). יצוין כי חלוקת הסל בפועל הושפעה מהמגבלות שנקבעו בתוכנית התגמול, ובפרט תקרת התגמול לסמנכ"ל. כלל המענקים בגין שנת 2017, הסתכמו בסך של 7,017 אלף ש"ח. במסגרת חישוב המענקים לא אושרו רווחים או הפסדים מיוחדים. ועדת תגמול והדירקטוריון אישרו החלטת מנגנון הפריסה הקבוע במדיניות התגמול החדשה שאושרה על ידי האסיפה הכללית ביום 8 בנובמבר 2016, ביחס למענקי 2017. בהתאם, מנגנון הפריסה הוחל על 3 חברי הנהלה, שבמקרה שלהם התגמול המשתנה עלה על 40% מהתגמול הקבוע.

23. הטבות לעובדים (המשך)

8. **מענקים בגין שנת 2018.** נוכח עמידת הבנק בתנאי הסף למענק השנתי, ועדת התגמול והדירקטוריון אישרו חלוקת מענק קבוצתי בהתאם לעמידה במדדים הקבוצתיים שנקבעו על פי תוכנית התגמול (ראו סעיף 2 (ד) לעיל) וחלוקת מענק אישי בהתאם לעמידה ביעדים העומדים בפני החטיבה עליה אמון הסמנכ"ל (ראו סעיף 2 (ה) לעיל). ועדת התגמול והדירקטוריון אישרו, כי 3 חברי הנהלה, שהתמנו או פרשו במהלך שנת 2018 וכיהנו כחברי הנהלה פחות מ-6 חודשים, יהיו זכאים לחלק יחסי מהמענק השנתי בגין התקופה בה עבדו מתוך השנה. סל מענק בשיקול דעת חולק על ידי המנהלת הכללית באופן דיפרנציאלי (ראו סעיף 3 (ב) לעיל). יצוין כי חלוקת הסל בפועל הושפעה מהמגבלות שנקבעו בתוכנית התגמול, ובפרט תקרת התגמול לסמנכ"ל. כלל המענקים בגין שנת 2018, הסתכמו בסך של 7,421 אלף ש"ח. במסגרת חישוב המענקים לא אושרו רווחים או הפסדים מיוחדים.

בהתאם לתוכנית התגמול נגננון פריסת המענקים הוחל בשנת 2018 על 2 חברי הנהלה שבמקרה שלהם סך המענקים להם זכאי חבר הנהלה עלה על 40% מהתגמול הקבוע של אותו חבר הנהלה.

ועדת התגמול אישרה כי התקיימו התנאים לתשלום המנה הראשונה של המענק הנדחה לשנת 2017 ל-3 חברי הנהלה, בהתאם למדיניות התגמול לנושאי משרה. ועדת התגמול אישרה כי התקיימו התנאים לתשלום המנה השנייה של המענק הנדחה לשנת 2017 ל-3 חברי הנהלה, בהתאם למדיניות התגמול לנושאי משרה.

בנוסף, בחודש אפריל 2018 אישרו ועדת התגמול והדירקטוריון תשלום מענק עבור תרומה מיוחדת לאחד מחברי הנהלה, בסך של 150 אלפי ש"ח.

9. **מענקים בגין שנת 2019.** נוכח עמידת הבנק בתנאי הסף למענק השנתי, ועדת התגמול והדירקטוריון אישרו חלוקת מענק קבוצתי בהתאם לעמידה במדדים הקבוצתיים שנקבעו על פי תוכנית התגמול (ראו סעיף 2 (ד) לעיל) וחלוקת מענק אישי בהתאם לעמידה ביעדים העומדים בפני החטיבה עליה אמון הסמנכ"ל (ראו סעיף 2 (ה) לעיל). ועדת התגמול והדירקטוריון אישרו מענקים בגין תרומה מיוחדת לשני סמנכ"לים, בסך כולל של 186 אלף ש"ח. בנוסף, סל מענק בשיקול דעת חולק על ידי המנהל הכללי באופן דיפרנציאלי (ראו סעיף 3 (ב) לעיל). יצוין כי חלוקת הסל בפועל הושפעה מהמגבלות שנקבעו בתוכנית התגמול. כלל המענקים בגין שנת 2019, הסתכמו בסך של 7,836 אלף ש"ח. במסגרת חישוב המענקים לא אושרו רווחים או הפסדים מיוחדים.

בהתאם לתוכנית התגמול נגננון פריסת המענקים הוחל בשנת 2019 על 2 חברי הנהלה שבמקרה שלהם סך המענקים להם זכאי חבר הנהלה עלה על 40% מהתגמול הקבוע של אותו חבר הנהלה.

ועדת התגמול אישרה כי התקיימו התנאים לתשלום המנה הראשונה של המענק הנדחה לשנת 2018 ל-2 חברי הנהלה, בהתאם למדיניות התגמול לנושאי משרה.

ח. תוכנית התייעלות 2018

(1) ביום 14 באוגוסט 2018, אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות, על פיה יתאפשר לכ-230 עובדים בבנק לפרוש בפרישה מוקדמת בתנאים מועדפים, מרביתם עד סוף שנת 2018.

התוכנית הגדילה את ההתחייבות בספרי הבנק בכ-145 מיליון ש"ח (ללא השפעת המס; מעבר לעלות הפיצויים על פי דין ומעבר ליתרת קרן אקס-גרציה בספרי הבנק ערב אישור התוכנית).

עלויות עדכון ההתחייבות האקטוארית לעובדים בגין תוכנית התייעלות, טופלו כהפסד אקטוארי ונזקפו לרווח כולל אחר. בתקופות הדיווח הבאות יופחתו לרווח והפסד עלויות התוכנית כחלק מיתרת "רווחים והפסדים אקטואריים", בשיטת הקו הישר, על פני תקופת השירות הממוצעת הנוטרת של העובדים.

בתקופות דיווח בהן יתקיים "סילוק" (כהגדרתו בכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב), תתווסף הפחתה של יתרת רווחים והפסדים אקטואריים מעבר להפחתה האמורה, בשיעור עלויות הסילוק בהן נשא הבנק (תשלומים בפועל, בין בגין פרישה טבעית ובין בגין פרישה מוקדמת) מתוך יתרת ההתחייבות לפיצויים.

(2) ביום 13 בנובמבר 2018 אישר דירקטוריון בנק מרכזי דסקונט תוכנית התייעלות הכוללת, בין היתר, פרישה מרצון של כ-20 עובדים בתנאי פרישה מועדפים, בעלות כוללת של 25 מיליון ש"ח. הגידול בהתחייבות לתשלום פיצויי פרישה בגין יישום תוכנית זו הסתכם בכ-12 מיליון ש"ח. התוכנית יושמה ברובה ברבעון האחרון של שנת 2018.

24. הון, מניות בכורה ודיבידנדים

א. ההון הרשום, המונפק והנפרע, נומינלי (בשקלים חדשים)

ליום 31 בדצמבר 2019 ו-2018			
רשום	מונפק ונפרע		
260,515,000	116,401,699	מניות רגילות א' בנות ע.נ. של 0.1 ש"ח כל אחת	
202	202	6% מניות בכורה צוברות בנות 0.00504 ש"ח כל אחת (שווה ערך ל-10 לירות שטרלינג כל אחת)	
260,515,202	116,401,901	סך-כל ההון	

מניות רגילות א' הן ע"ש ונסחרות בבורסה לניירות ערך בת"א.

24. הון, מניות בכורה ודיבידנדים (המשך)

ב. 6% מניות בכורה צוברות ע"ש

הדיבידנד והזכויות של בעלי מניות אלה צמודים לשער החליפין היציג של השקל החדש ללירה שטרלינג במועד כל תשלום. לתאריך המאזן זכאי כל בעל מניות בכורה אחת שערכה הנקוב שווה ערך ל-10 לירות שטרלינג, לדיבידנד שנתי בסך של 2.83 שקלים חדשים, ולחלק בזמן פירוק בסך של 47.25 שקלים חדשים. בהתאם לכללי החשבונאות אין לכלול מניות בכורה שאינן משתתפות כחלק מההון, ולפיכך הן הוצגו בסעיף התחייבויות אחרות.

ג. (1) הגדלת הון רשום בשנים 2006-2008 - יצירת מאגר מניות לצורך "אירועי המרה כפויה" של שטרי הון נדחים סדרות א' ו-ב'. באסיפות

כלליות מיוחדות מהימים 26 בדצמבר 2006 ו-22 בספטמבר 2008, הוחלט להגדיל את הון המניות הרשום של הבנק, בסכום כולל של 820 מיליון מניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.ג. כל אחת. המניות שנוצרו בהגדלות האמורות נועדו לשמש לצורך הקצאתן למשקיעים בשטרי ההון הנדחים (סדרה א') בהיקף כולל של 2 מיליארד ש"ח, במקרים של המרה כפויה של קרן ו/או ריבית, בהתקיים תנאים מסויימים אשר נקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים (להלן: "אירועי המרה כפויה"); לפרטים נוספים ראו ביאור 25 להלן).

בחודשים דצמבר 2006, מאי 2007 ו-ספטמבר 2008 הנפיק הבנק כ-1,147 מיליון ש"ח ע.ג. שטרי הון נדחים (סדרה א') (ראו ביאור 25 יב' (2) להלן). בגין שטרי ההון האמורים שמר הבנק בהונו הרשום מאגר של כ-470 מיליון מניות רגילות א' (הכמות האמורה כפופה להתאמתה למרכיב ההטבה בהנפקת הזכויות מחודש דצמבר 2010).

בחודש מרס 2009 הנפיק הבנק כ-350 מיליון ש"ח ע.ג. שטרי הון נדחים (סדרה ב') (ראו ביאור 25 יב' (3) להלן). בגין שטרי ההון האמורים שמר הבנק בהונו הרשום מאגר של כ-267 מיליון מניות, אשר ישמשו, אם יעלה בכך הצורך, בקורות אירועי המרה כפויה (הכמות האמורה כפופה להתאמתה למרכיב ההטבה בהנפקת הזכויות מחודש דצמבר 2010).

(2) הגדלת הון רשום בשנת 2009 - הגדלה לצורך גיוס הון ראשוני. באסיפה כללית מיוחדת מיום 15 בדצמבר 2009, הוחלט להגדיל את הון

המניות הרשום של הבנק ב-110 מיליון מניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.ג. כל אחת. המניות שנוצרו בהגדלה האמורה נועדו לקדם מהלך של גיוס הון ראשוני. הבנק התחייב כלפי מדינת ישראל, שהחזיקה באותו מועד 20% מהון מניות הבנק, כי המניות בהון הרשום של הבנק שתיווצרנה עקב הגדלת ההון האמורה, תשמשנה אך ורק לצורך האמור, ולא תשמשנה למטרות אחרות. בחודש דצמבר 2010 השלים הבנק מהלך של הנפקה לציבור והנפקת זכויות.

ד. דיבידנדים

(1) כללי. חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה להוראות הדין, לרבות הגבלות הנובעות מהוראות המפקח על הבנקים.

(2) **מגבלות שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים.** בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 331 נקבעו מגבלות על חלוקת דיבידנד. במכתבי המפקח על הבנקים בנושא "מדיניות הון לתקופת ביניים" ובנושא "מסגרת באזל III - יחסי הון ליבה מינימאליים", נדרשו התאגידים הבנקאיים, בין היתר, להימנע מחלוקת דיבידנד, אם בעטיה הם עלולים שלא לעמוד ביעדי ההון שנקבעו במכתבים האמורים.

(3) **חלוקת דיבידנד בגין מניות בכורה.** באסיפה כללית שנתי, שהתקיימה ביום 16 בספטמבר 2019, הוחלט לאשר דיבידנד לשנת 2019 בשיעור של 6%, לבעלים של 40,000 מניות בכורה צוברות בנות 0.00504 ש"ח ע.ג. כל אחת. סכום הדיבידנד הינו 24,000 לירות שטרלינג, והוא שולם ביום 31 בדצמבר 2019.

(4) **מדיניות דיבידנד.** ביום 26 בדצמבר 2017 אישר דירקטוריון הבנק מדיניות דיבידנד לפיה, החל מהרבעון הראשון של שנת 2018, יחלק הבנק, מדי רבעון, דיבידנד בשיעור של עד 15% מהרווח הנקי הראוי לחלוקה על פי הדוחות הכספיים המאוחדים לרבעון שחלף. ביום 26 בנובמבר 2019 אישר דירקטוריון הבנק עדכון במדיניות הדיבידנד של הבנק, לפיו החל מהרבעון השלישי של שנת 2019, יוכל הבנק לחלק מדי רבעון דיבידנד בשיעור של עד 30% מהרווח הנקי הראוי לחלוקה על פי הדוחות הכספיים המאוחדים לרבעון שחלף, חלף שיעור חלוקה של עד 15%.

עדכון מדיניות הדיבידנד אושר נוכח עמידת הבנק במתווה ההון שלו, השיפור העקבי בתוצאות העסקיות של הקבוצה, ולאחר שהתקבל אישור המפקחת על הבנקים למדיניות הדיבידנד האמורה.

מובהר כי, אין לראות במדיניות זו התחייבות של הבנק לבצע חלוקת דיבידנד, וכי כל חלוקה בפועל תהיה כפופה לאישורים הנדרשים על פי כל דין, לרבות אישור פרטני של הדירקטוריון לביצוע החלוקה על פי שיקול דעתו, ובכפוף לעמידה בהוראות הדין החלות על חלוקת דיבידנד, בין היתר, על פי חוק החברות והוראות המפקח על הבנקים. עוד יצוין, כי החלוקה בפועל כפופה לעמידה ביעדי הלימות ההון שקבע בנק ישראל וביעדי ההון הפנימיים, שנקבעו ויקבעו על ידי דירקטוריון הבנק. הדירקטוריון יהיה רשאי לבחון מעת לעת את מדיניות חלוקת הדיבידנד, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין והרגולציה החלות על הבנק, על שינויים במדיניות הדיבידנד, לרבות שיעור הדיבידנד שיחולק, וכן רשאי להחליט שלא לחלק דיבידנד כלל.

24. הון, מניות בכורה ודיבידנדים (המשך)

(5) פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד הכרזה	מועד תשלום	סך דיבידנד ששולם	שיעור מהרווח	דיבידנד למניה
		במיליוני ש"ח	באחוזים	באגורות
17 במאי 2018	6 ביוני 2018	32.0	10	2.75
15 באוגוסט 2018	2 בספטמבר 2018	42.0	10	3.61
15 בנובמבר 2018	4 בדצמבר 2018	43.9	10	3.77
11 במרס 2019	28 במרס 2019	48.6	15	4.18
16 במאי 2019	3 ביוני 2019	60.8	15	5.22
14 באוגוסט 2019	1 בספטמבר 2019	81.8	15	7.02
27 בנובמבר 2019	16 בדצמבר 2019	64.0	15	5.50

חלוקת דיבידנד מרווחי רבעון רביעי 2019. בהתאם ובהמשך למדיניות כאמור, החליט דירקטוריון הבנק, ביום 15 במרס 2020, על חלוקת דיבידנד בשיעור של 15% מרווחי הרבעון הרביעי של שנת 2019, בסך של כ-48.75 מיליון ש"ח, המהווה כ-4.19% אג' לכל מניה רגילה א' בת 0.1 ש"ח ע.נ..

25. הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

1. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים

- מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 201-201 בדבר "מדידה והלימות ההון".
- א. אימוץ הוראות באזל III.** ביום 3 ביוני 2013, פרסם המפקח על הבנקים תיקונים להוראות ניהול בנקאי תקין, בכדי להתאימן להנחיות באזל III. התיקונים האמורים נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, באופן מדורג, בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 299 בדבר "מדידה והלימות הון – ההון הפיקוחי – הוראות מעבר". הנתונים להלן (לימים 31 בדצמבר 2019 ו-31 בדצמבר 2018) משקפים הפחתות, בהתאם להוראות המעבר. בהנחיות נקבעו, בין היתר, דרישות מחמירות לרכיבים הכשירים להכללה בהון הפיקוחי והתאמות פיקוחיות (ניכויים מההון).
- בהתאם להוראות, החל מיום 1 בינואר 2015, יחס ההון הכולל המזערי שהבנק נדרש לעמוד בו הינו 12.5% (לפרטים בדבר תוספת נדרשת בגין הלוואות לדיו, ראו להלן).
- הבנק ערך תוכנית מפורטת לעמידה ביעדי הון, והוא פועל ליישומה.
- השפעת יישום ההוראה בעניין זכויות עובדים.** החל מיום 1 בינואר 2015 הבנק מיישם את ההוראה בעניין זכויות עובדים. בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 299, בדבר "ההון הפיקוחי – הוראות מעבר", נקבע לענין חישובי הלימות הון, כי במידה שההון העצמי בדוחות הכספיים יכלול יתרת רווח או הפסד כולל אחר מצטבר בגין מדידות מחדש של התחייבות נטו או נכסים נטו בגין הטבה מוגדרת לעובדים, יחולו על היתרה כאמור הוראות המעבר בענין התאמות פיקוחיות וניכויים מההון, לפיהן היא תנוכה בהדרגה מההון על פני תקופה של 4 שנים. בהתאמה, ביום 1 בינואר 2015 נוכה סך המהווה 40%, והיתרה נוכתה באופן הדרגתי ביום 1 בינואר של השנים 2016 עד 2018.
- ב. דרישות הון נוספות בגין הלוואות לדיו.** ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329, במסגרתו נדרש התאגיד הבנקאי להגדיל את יעד הון עצמי רובד ו יעד ההון הכולל בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיו. הדרישה כאמור הגדילה את סך דרישת ההון העצמי המינימלי וההון הכולל בכ-0.20%.
- ג. הקלות בגין תוכנית התייעלות 2016.** הפיקוח על הבנקים אישר לבנק הקלות בגין תוכנית התייעלות 2016. עלויות בסך כולל של כ-372 מיליון ש"ח (לפני מס; על בסיס מאוחד וכולל הגדלת הקרן המיוחדת עבור מקרי פרישה חריגים – ראו ביאור 1 ד' 15.7; סך של 245 מיליון ש"ח לאחר מס; בניכוי הקטנת התוכנית בבנק מרכזית דיסקונט – ראו ביאור 23 ט' ובניכוי ההשפעה של שינויים בהנחות האקטואריות – ראו ביאור 1 ד' 15.7), נוטרלו בחישובי הלימות ההון בדוח רבעון שלישי 2016 ומופחתות בהדרגה, החל מרבעון רביעי 2016, על בסיס רבעוני בקו ישר (5% לרבעון), על פני תקופה של חמש שנים. עד ליום 31 בדצמבר 2019 הופחתו עלויות בסך של 159 מיליון ש"ח.
- ד. הקלות בגין תוכנית התייעלות 2018.** הפיקוח על הבנקים אישר לבנק הקלות בגין תוכנית התייעלות 2018. עלויות בסך כולל של כ-145 מיליון ש"ח (לפני מס; סך של 95 מיליון ש"ח לאחר מס) נוטרלו בחישובי הלימות ההון בדוח רבעון שני 2018 ומופחתות בהדרגה, החל מרבעון שלישי 2018, על בסיס רבעוני בקו ישר (5% לרבעון), על פני תקופה של חמש שנים. עד ליום 31 בדצמבר 2019 הופחתו עלויות בסך של 29 מיליון ש"ח. לפרטים נוספים בדבר תוכנית ההתייעלות, ראו ביאור 23 ח'.
- ה. רכיבי הון הנתונים לתנודתיות.** הבנק מנהל את הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות הפיקוח על הבנקים וביעדים שקבע הדירקטוריון. הלימות ההון נתונה לשינויים, בין היתר, בגין שינוי בהיקף נכסי הסיכון והניכויים מההון, בגין שינויים בתשואות השוק, אשר משפיעים על רווחי התיק הזמין ונרשמים בקרן ההון, ובגין שינויים אקטואריים שנזקפים להון, כתוצאה משינויים בשיעור הריבית לחישוב התחייבויות הבנק או הנחות אקטואריות אחרות, כגון שיעורי תמותה, פרישה וכיוצ"ב.

25. הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

1. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

1. הון לצורך חישוב יחס הון

31 בדצמבר		
2018	2019	
במיליוני שקלים חדשים		
17,504 ¹⁾	19,009 ¹⁾	הון עצמי רובד 1, לאחר ניכויים
712	534	הון רובד 1 נוסף, לאחר ניכויים
18,216	19,543	הון רובד 1
5,140	6,021	הון רובד 2 לאחר ניכויים
23,356	25,564	סך-כל ההון הכולל

הערה:

(1) ראו סעיף ג' ו-ד' לעיל.

2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון

31 בדצמבר		
2018	2019	
במיליוני שקלים חדשים		
153,081	165,883	סיכון אשראי ¹⁾
3,412	2,858	סיכון שוק
1,441	1,489	סיכון CVA
12,987	14,216	סיכון תפעולי
170,921	184,446	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון

הערה:

(1) מסך היתרות המשוקללות של נכסי סיכון הופחת סך של 10 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018: 32 מיליון ש"ח) בשל התאמות בגין תוכניות ההתייעלות.

25. הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

1. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

ח. יחס ההון לרכיבי סיכון

31 בדצמבר		
2018	2019	
באחוזים		
		(א) במאוחד
10.24	10.31	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
13.67	13.86	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.19	9.20	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים ⁽⁴⁾
12.69	12.70	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים ⁽⁴⁾
		(ב) חברות בת משמעותיות
		1. בנק מרכזי דיסקונט בע"מ וחברות מאוחדות שלו
11.4	11.0	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
14.0	13.7	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.2	9.2	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים ⁽⁵⁾
12.7	12.7	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים ⁽⁵⁾
		2. דיסקונט בנקופר אינקי ⁽¹⁾
14.3	14.1	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
15.3	15.2	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
4.5	4.5	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש בהתאם לאסדרה המקומית ⁽²⁾
8.0	8.0	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם לאסדרה המקומית ⁽²⁾
		3. כרטיסי אשראי לישראל בע"מ
14.8	12.9	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
15.9	14.0	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
8.0	8.0	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
11.5	11.5	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים ⁽³⁾

הערות:

- (1) הנתונים בסעיף זה חושבו בהתאם לכללים המחייבים בארה"ב.
- (2) אי די בי ניו יורק כפופה לכללי ההון החדשים של באזל III, המבוססים על הכללים הסופיים שפורסמו על ידי ה-FRB. יחסי ההון הינם כלהלן: 4.5% הון עצמי רובד 1 (CET1) לנכסי סיכון; 6% הון רובד 1 לנכסי סיכון; ו-8% הון כולל לנכסי סיכון.
- (3) בהתאם לדרישת הפיקוח על הבנקים, נדרשה כאל לעמוד ביחס הלימות הון שלא יפחת מ-15% החל מיום 31 בדצמבר 2010. ביום 4 בפברואר 2018 הודיע הפיקוח על הבנקים לכאל על הסרת מגבלה זו.
- (4) בתוספת 0.20% (ליום 31 בדצמבר 2018: 0.19%), בהתאם לדרישות הון נוספות בגין הלוואות לדירור – ראו סעיף ו(ב) לעיל.
- (5) בתוספת 0.20% בדומה ליום 31 בדצמבר 2018 בהתאם לדרישות הון נוספות בגין הלוואות לדירור – ראו סעיף ו(ב) לעיל.

25. הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

1. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

ט. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס הון

31 בדצמבר		
2018	2019	
במיליוני שקלים חדשים		
א. הון עצמי רובד 1		
17,669	19,193	הון עצמי
(222)	(178)	הבדלים בין ההון העצמי לבין הון עצמי רובד 1
17,447	19,015	סך הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
התאמות פיקוחיות וניכויים		
160	164	מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים
3	(6)	התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים
163	158	סך-הכל התאמות פיקוחיות וניכויים לפני התאמות בגין תוכנית ההתייעלות
220	152	סך-הכל התאמות בגין תוכנית ההתייעלות
17,504	19,009	סך הכל הון עצמי רובד 1 לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
ב. הון רובד 1 נוסף		
712	534	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים
712	534	סך הכל הון רובד 1 נוסף לאחר ניכויים
ג. הון רובד 2		
3,135	3,844	מכשירים לפני ניכויים
1,932	2,092	הפרשות להפסדי אשראי, לפני ניכויים
73	85	זכויות מיעוט בחברת בת
5,140	6,021	סך הון רובד 2 לפני ניכויים
-	-	ניכויים
5,140	6,021	סך-הכל הון רובד 2

י. השפעת הוראות המעבר על יחס הון עצמי רובד 1

31 בדצמבר		
2018	2019	
באחוזים		
10.11	10.22	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני השפעת התאמות בגין תוכנית ההתייעלות
0.13	0.09	השפעת ההתאמות בגין תוכנית ההתייעלות
10.24	10.31	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לאחר השפעת התאמות בגין תוכנית ההתייעלות

יא. הבהרות בענין מכשירי הון מורכבים

(1) הבהרה בעניין ההכרה במכשירי הון מורכבים שהונפקו טרם כניסת כללי באזל II לתוקף

במכתב מיום 3 במרס 2010 הבהיר המפקח על הבנקים, לבקשת הבנק, כי כל עוד לא נקבע אחרת, התנאים הספציפיים שנקבעו להכרה במכשירי הון מורכבים, כמפורט באישורים שנתן לגבי כל הנפקה של מכשיר כאמור, ממשיכים לחול בהתייחס לאותה הנפקה, גם לאחר כניסתם לתוקף של כללי באזל II.

עוד הבהיר המפקח, למען הסר ספק, כי מקום בו הבנק נדרש לשמור על יחסי הלימות הון (כולל, ראשוני, מקורי או אחר), לרבות כתנאי להכרה במכשירי הון היברידיים כחלק מבסיס ההון של הבנק, לא ישתנו יחסים אלה, על אף השינוי המתבצע מעת לעת בקריטריוני ההנפקה, וכי יחושבו על פי שיטת החישוב הנהוגה באותה עת.

האמור מתייחס להנפקות שביצע הבנק, כמפורט בסעיפים יב' ו-יג' להלן.

(2) ביום 25 בדצמבר 2013, אישר המפקח על הבנקים את הסרת התנאי לאי הכרה במכשירי הון מורכבים (ראשוני מורכב ומשני עליון) כאשר יחס ההון הראשוני המקורי יפחת מ-6.5%.

יב. הנפקת הון ראשוני מורכב

(1) כללי

שטרי ההון הנדחים שהבנק הנפיק בשנים 2006-2009, כמפורט בסעיפים (2) ו-(3) להלן, הוכרו תחת כללי באזל II כהון ראשוני מורכב. שטרי ההון האמורים אינם כשירים בהתאם להוראות באזל III, אך בהתאם להוראות המעבר הם יוכרו בתקופת המעבר כהון רובד 1 נוסף, ויבטלו בהדרגה בשנים 2014-2021.

25. הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

1. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

(2) הנפקת הון ראשוני מורכב - סדרה א'

הנפקת הון ראשוני מורכב בשנים 2006-2007. ביום 31 בדצמבר 2006 הוקצו שטרי הון נדחים בסך של כ-750 מיליון ש"ח למשקיעים בהנפקה פרטית וביום 13 במאי 2007 הוקצו למשקיעים בהנפקה פרטית נוספת 250 מיליון ש"ח נוספים. נגיד בנק ישראל אישר כי שטרי ההון הנדחים האמורים ייחשבו כמכשירי הון מורכבים ויוכרו כחלק מההון הראשוני של הבנק (ראו סעיף (ו) "כללי" לעיל). ביום 31 במאי 2007 פרסם הבנק תשקיף לרישום למסחר של שטרי ההון האמורים.

הנפקת הון ראשוני מורכב בשנת 2008. ביום 25 בספטמבר 2008 הנפיק הבנק שטרי הון נדחים (סדרה א'), בדרך של הרחבת סדרה קיימת שנרשמה למסחר על פי תשקיף מיום 30 במאי 2007, בערך נקוב של כ-147 מיליון ש"ח, במסגרת של הצעה פרטית למשקיעים מסווגים (כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (אופן הצעת ניירות ערך לציבור), התשס"ז-2007).

ביום 22 בספטמבר 2008 ניתן אישור המפקח על הבנקים לפיו שטרי ההון האמורים יחשבו כמכשירי הון מורכבים ויוכרו כחלק מההון הראשוני של הבנק (ראו סעיף (ו) "כללי" לעיל), כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 311 - "יחס הון מזערי" (כנוסחו באותו מועד), בכפוף לתנאים שנקבעו. הבנק עומד בתנאים שנקבעו (התנאים האמורים תוארו בביאור 25 י" (2) לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015).

תנאי שטרי ההון הנדחים סדרה א'. שטרי ההון הנדחים הונפקו לתקופה של 99 שנים וקרן שטרי ההון הנדחים תשולם בתשלום אחד ביום 1 בינואר 2106. הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים צמודים למדד המחירים לצרכן וישאו ריבית שנתית. הריבית על שטרי ההון תשולם ארבע פעמים בשנה.

הבנק יהיה רשאי להודיע, על פי שיקול דעתו, על פדיון מוקדם של קרן שטרי ההון הנדחים, לאחר שחלפו לפחות 15 שנים מיום הנפקתם, בכפוף לתנאים המפורטים בשטר ובכפוף לאישור המפקח על הבנקים.

שטרי ההון הנדחים ישאו ריבית צמודה בשיעור של 5.10%. במידה ולא יתבצע פדיון מוקדם לאחר 15 שנים, ישאו שטרי ההון הנדחים ריבית בשיעור משתנה שייקבע מראש בגין כל תקופה של חמש שנים, בתוספת ריבית נוספת (step-up) בשיעור של 1% מעל המרווח המקורי שנקבע ל-15 השנים הראשונות (דהיינו, 2.495%).

שטרי ההון הנדחים כוללים הוראות מיוחדות, שיפורטו להלן, שעיקרן המרה כפויה של קרן ו/או ריבית למניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.נ. של הבנק, בהתקיים תנאים מסויימים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים. במקרה של המרת מלוא קרן שטרי ההון והקצאת מניות חלף ריבית בגין מלוא המניות שיועדו לכך בהון הרשום של הבנק, יוקצו בסך הכל בגין שטרי ההון שהונפקו כאמור לעיל 398.5 מיליון מניות רגילות א' של הבנק.

שטרי ההון הנדחים לא יובטחו בשעבוד כלשהו על נכסי הבנק או בבטוחה אחרת כלשהי. התחייבויות הבנק לתשלום הקרן והריבית של שטרי ההון תהיינה נדחות מפני כל התחייבויותיו האחרות של הבנק לנושים מכל סוג שהוא, לרבות כלפי המחזיקים של כתבי התחייבות נדחים שהונפקו או שיונפקו בעתיד על ידי הבנק ו/או חברות בנות שלו ותהיינה עדיפות אך ורק על זכויותיהם של בעלי המניות להשבת עודף נכסי הבנק בעת פירוקו. התחייבויות הבנק לתשלום קרן שטרי ההון והריבית בגינה תעמוד בדרגה שווה, פרי פסו, עם כתבי התחייבות נוספים ו/או ניירות ערך נוספים שיונפקו על ידי הבנק או על ידי חברות בנות שלו ואשר יאושרו על ידי המפקח על הבנקים כמכשירי הון ראשוני.

ההכרה בשטרי ההון כהון ראשוני מורכב. נגיד בנק ישראל אישר לבנק לכלול את שטרי ההון כהון ראשוני מורכב (ראו סעיף (ו) "כללי" לעיל), בכפוף לעמידה בתנאים בסיסיים, שהבנק עמד בהם (התנאים פורטו בביאור 25 י" (2) לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015). להלן פירוט חלק מהתנאים הבסיסיים להכרה בשטרי ההון כהון ראשוני עליון:

(1) העדר צבירות - לא ישולמו תשלומי ריבית אשר במועד הקבוע לסילוקם שוררות "נסיבות מיוחדות", כהגדרתן להלן, וזכאותם של המחזיקים בשטרי ההון לתשלומי ריבית אלה תפקע. ריבית שלא שולמה בשל קיומן של הנסיבות המיוחדות לא יתצבר ובחלוף המועד שנקבע לסילוקה היא תמחק. הנסיבות המיוחדות תהיינה כל אחד מהאירועים המפורטים להלן:

(א) דירקטוריון הבנק קבע כי אין לבנק יכולת לפרוע, במועדן, את התחייבויותיו שדרגת הקדימות שלהן הינה גבוהה מזו של שטרי ההון הנדחים (סדרה א') או שווה לה, או שרואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, לפי העניין, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר העדרה של יכולת הפרעון כאמור לעיל;

(ב) דירקטוריון הבנק קבע כי קיים חשש סביר כי ביצוע תשלום הריבית יביא למצב בו לא יהיה בידי הבנק לסלק את התחייבויותיו הקיימות ו/או הצפויות, או שרואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, לפי העניין, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר קיומו של חשש סביר כאמור;

(ג) בתקופה של ששה רבעונים רצופים, אשר הדוח הכספי בגין האחרון שבהם התפרסם טרם המועד הקבוע לתשלום הריבית, לא דיווח הבנק על רווח נקי מצטבר (כלומר אם הסכום הפשוט של הסכומים הרבעוניים של רווח נקי או של הפסד שהוצגו בדוחותיו הכספיים של הבנק, בגין ששה רבעונים רצופים, הינו שלילי);

(ד) על פי הדוחות הכספיים של הבנק שפורסמו לאחרונה ערב המועד לתשלום הריבית, אין לבנק עודפים ראויים לחלוקה.

(2) הקצאת מניות כנגד ריבית - במקרה של מחיקת ריבית, יהיה הבנק רשאי להקצות למחזיקי שטרי ההון הנדחים מניות כנגד הריבית שנמחקה. הקצאת המניות תתאפשר רק במקום ריבית שלא שולמה באותה שנה, ולא ניתן יהיה להקצות מניות בגין שנים קודמות.

(3) ספיגת הפסדים - הבנק יהיה חייב להמיר את כל היתרה הבלתי מסולקת של הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים למניות רגילות א' של הבנק, בהתקיים מקרים מסויימים כלהלן:

25. הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

1. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

- (א) אם יחס ההון הראשוני הכולל לרכיבי סיכון של הבנק, כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-6%, ולא עלה חזרה, בתוך 90 יום ממועד פרסום הדוחות הכספיים האמורים, לשיעור של 6% לפחות, תתבצע המרה מיידית כאמור;
- (ב) אם יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון של הבנק, ללא הון ראשוני מורכב (להלן: "הון ראשוני מקורי"), כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-5.5%, ולא עלה חזרה, עד למועד פרסום הדוח הכספי ברבעון שלאחריו, לשיעור של 5.5% לפחות (וזאת אפילו אם יחס ההון הראשוני הכולל יהיה באותה עת מעל 6%), תתבצע המרה מיידית כאמור;
- (ג) אם יחס ההון הראשוני המקורי לרכיבי סיכון של הבנק, כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-6%, אך לא פחת מ-5.5%, ולא עלה חזרה, לשיעור של 6% לפחות, עד תום שני הרבעונים שלאחר אותו רבעון מסויים, כמופיע בדוחות הכספיים ביניים של הבנק, תתבצע המרה מיידית (וזאת, אפילו אם יחס ההון הראשוני הכולל יהיה באותה עת מעל 6%), אלא אם כן המפקח על הבנקים אישר אחרת;
- (ד) אם יחס ההון הראשוני המקורי, כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק, אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-5%, תתבצע המרה מיידית חלקית, בסכום שיחזיר את יחס ההון הראשוני המקורי של הבנק לאותו רבעון שפורסם, ל-5% לפחות;
- (ה) על פי הדוחות הכספיים של הבנק, יתרת העודפים של הבנק הפכה לשלילית;
- (ו) רואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר ספקות משמעותיים הקיימים בדבר המשך קיומו של הבנק כעסק חי.
- (4) שינוי תנאים, פדיון מוקדם ו/או העלאת ריבית - שטרי ההון הנדחים יונפקו לתקופה של 99 שנים ויהיו ניתנים לפדיון ביזמת המנפיק ובאישור המפקח מראש ובכתב לאחר מינימום של 15 שנים. כמו כן, גם שאר תנאי שטרי ההון הנדחים לא יהיו ניתנים לשינוי, אלא באישור מראש ובכתב של המפקח.
- מבלי לגרוע מתנאי זה, יתאפשר ביצוע step-up אחד בריבית, לאחר 15 שנים לפחות ממועד ההנפקה, בעליה בריבית של עד 100 נקודות בסיס מעל המרווח המקורי שנקבע ל-15 השנים הראשונות.
- בקשר להכרה בשטרי ההון כהון ראשוני עליון, אימץ דירקטוריון הבנק מדיניות הלימות הון על פיה ישמור הבנק על יחס הלימות הון ראשוני מקורי (ללא הון ראשוני מורכב) בשיעור של 6.5% לפחות בכל עת.
- (3) הנפקת הון ראשוני מורכב - סדרה ב'**
- הנפקת הון ראשוני מורכב בחודש מרס 2009.** הבנק התקשר עם מגדל חברה לביטוח בע"מ (משתתף ברווחים), מגדל חברה לביטוח בע"מ (נוסטרו) ומגדל מקפת ניהול קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ, כל אחת מהן לחוד על פי חלקה, לביצוע הנפקה פרטית של 350 מיליון ש"ח ערך נקוב שטרי הון נדחים (סדרה ב') של הבנק בתמורה כוללת של 350 מיליון ש"ח.
- ביום 26 במרס 2009 ניתן אישור המפקח על הבנקים לפיו שטרי ההון האמורים יחשבו כמכשירי הון מורכבים ויוכרו כחלק מההון הראשוני של הבנק (ראו סעיף (ו) "כללי" לעיל), כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 311 - "יחס הון מזערי" (כנוסחו באותו מועד), בכפוף לתנאים שנקבעו. הבנק עומד בתנאים שנקבעו (התנאים האמורים תוארו בביאור 23 י' (3) לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015).
- תנאי שטרי ההון הנדחים - סדרה ב'.** קרן שטרי ההון הנדחים תשולם בתשלום אחד ביום 1 בינואר 2106. הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים צמודים למדד המחירים לצרכן וישאו ריבית שנתית. הריבית על שטרי ההון תשולם ארבע פעמים בשנה. הבנק יהיה רשאי להודיע, על פי שיקול דעתו, על פדיון מוקדם של קרן שטרי ההון הנדחים ושל הפרשי ההצמדה והריבית שנצברו עד לביצועו בפועל של הפדיון המוקדם, בכפוף לתנאים שנקבעו בשטר ובכפוף לאישור מוקדם של המפקח על הבנקים. שטרי ההון הנדחים ישאו בתקופה שממועד הנפקתם ועד ליום 31 בדצמבר 2021 (להלן: "תקופת הריבית הראשונית") ריבית צמודה בשיעור של 8.7%. במידה ולא יתבצע פדיון מוקדם ביום 31 בדצמבר 2021, ישאו שטרי ההון הנדחים ריבית בשיעור משתנה שייקבע מראש בגין כל תקופה של חמש שנים, בתוספת ריבית נוספת (step-up) בשיעור של 1% מעל המרווח המקורי שנקבע לתקופת הריבית הראשונית (דהיינו, 7.13%).
- שטרי ההון הנדחים כוללים הוראות מיוחדות, שיפורטו להלן, שעיקרן המרה כפויה של קרן ו/או ריבית למניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.נ. של הבנק, בהתקיים תנאים מסויימים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים. במקרה של המרת מלוא קרן שטרי ההון והקצאת מניות חלף ריבית בגין מלוא המניות שיועדו לכך בהון הרשום של הבנק, יוקצו בסך הכל בגין שטרי ההון שהונפקו כאמור לעיל 267 מיליון מניות רגילות א' של הבנק.
- התנאים להכרה בשטרי ההון הנדחים (סדרה ב') כהון ראשוני מורכב.** התנאים הבסיסיים שקבע המפקח על הבנקים להכרה בשטרי ההון הנדחים כהון ראשוני עליון (ראו סעיף יב' "כללי" לעיל) הם כתנאים שנקבעו לסדרה א' (כמפורט בסעיף יב' (2) לעיל), בשינויים הבאים:
- בהגדרת "נסיבות מיוחדות" נמחק האירוע של שישה רבעונים רצופים של הפסד (סעיף קטן (6) ג').
 - בהגדרת "נסיבות מיוחדות" נוסף אירוע כלהלן: המפקח הורה על מחיקת תשלומי הריבית לאחר שנזכר כי יש חשש ממשי שתשלום הריבית יביא למצב בו לא יהיה בידי הבנק לעמוד בהתחייבויותיו.
 - במסגרת הגדרת האירועים שבהתקיימם תתבצע המרה מיידית של היתרה הבלתי מסולקת של הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים למניות רגילות א', שונה התנאי המתייחס לירידה של יחס ההון הראשוני המקורי מתחת ל-5% (סעיף (8) (ד)), כלהלן: אם יחס ההון הראשוני המקורי, כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק, אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-5%, תתבצע המרה מיידית כאמור.

25. הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

1. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

לפרטים בדבר הבהרות בענין מכשירי הון מורכבים, ראו סעיף יא' לעיל.

יג. הנפקת הון משני עליון

כללי. שטרי ההון הנדחים שהבנק הנפיק בשנת 2009, כמפורט להלן, הוכרו תחת כללי באזל II כהון משני עליון. שטרי ההון הנדחים האמורים אינם כשירים בהתאם להוראות באזל III, אך בהתאם להוראות המעבר הם יוכרו בתקופת המעבר כהון רובד I נוסף, ויבוטלו בהדרגה בשנים 2014-2021.

הנפקת הון משני עליון בשנת 2009. בשנת 2009 הנפיקה דיסקונט מנפיקים 1,252 מיליון ש"ח ע.נ. שטרי הון נדחים (סדרה I), אשר שימשו כהון משני עליון (ראו "כללי" לעיל).

תנאי שטרי ההון הנדחים (סדרה I). קרן שטרי ההון הנדחים (סדרה I) תיפרע בתשלום אחד, ביום 20 באפריל 2058, בכפוף לזכותה של דיסקונט מנפיקים לבצע פדיון מוקדם מלא כמפורט להלן. הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים (סדרה I) צמודים למדד המחירים לצרכן. שטרי ההון הנדחים נושאים ריבית שנתית בשיעור של 6.4% לשנה בתקופה הראשונית (כהגדרתה להלן) המשולמת ארבע פעמים בשנה.

בכפוף לתנאים המפורטים בשטר הנאמנות שנחתם ביחס לשטרי ההון הנדחים (סדרה I) ובכפוף לאישור המפקח על הבנקים, דיסקונט מנפיקים תהא רשאית להודיע, על פי שיקול דעתה, על פדיון מוקדם מלא של קרן שטרי ההון הנדחים, החל מיום 20 באפריל 2020 (להלן: "התקופה הראשונית"). בכוונת הבנק לפעול לפדיון מלא של שטרי ההון בתנאים כאמור. ביום 12 בפברואר 2020 התקבל אישור המפקח על הבנקים לפדיון מוקדם של שטרי ההון, בכפוף לעמידה במגבלות ההון הרגולטוריות. ביום 20 בפברואר 2020 הודיעה מנפיקים על פדיון מוקדם מלא של שטרי ההון.

זכויותיהם של מחזיקי שטרי ההון הנדחים היו נדחות מפני תביעותיהם של כל יתר נושי דיסקונט מנפיקים והבנק מכל סוג שהוא, למעט מחזיקי שטרי ההון אשר מהווים I/או יהוו, מעת לעת, הון ראשוני מורכב שהנפיק הבנק.

התנאים להכרה בשטרי ההון הנדחים כהון משני עליון. המפקח על הבנקים אישר לבנק לכלול את שטרי ההון הנדחים כהון משני עליון (ראו "כללי" לעיל) בכפוף לעמידה בתנאים בסיסיים, שהבנק עמד בהם (התנאים פורטו בביאור 25 יא' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015). להלן לפרטים בדבר הבהרות בענין מכשירי הון מורכבים, ראו סעיף יא' לעיל.

יד. הנפקת כתבי התחייבות נדחים הכוללים מנגנון לספיגת הפסדים (סדרה יב')

ביום 10 בינואר 2017 הנפיק הבנק כ-784 מיליון ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (סדרה יב'), אשר נרשמו למסחר בבורסה. כתבי התחייבות הנדחים (סדרה יב') כוללים מנגנון לספיגת הפסדים על ידי מחיקת קרן כתבי התחייבות הנדחים (סדרה יב') באופן מלא או חלקי, בהתקיים נסיבות מסוימות כמפורט להלן. כתבי התחייבות הנדחים (סדרה יב') מהווים מכשירי הון, המסווגים כהון רובד 2 לצורך הכללתם בהון הפיקוחי של הבנק ועומדים בתנאי הכשירות של הוראות באזל III.

קרן כתבי התחייבות הנדחים (סדרה יב') תיפרע בתשלום אחד, ביום 10 בינואר 2027, אלא אם כן עשה הבנק קודם לכן שימוש בזכותו לפדות את כתבי התחייבות הנדחים בפדיון מוקדם לאחר חמש שנים, וזאת בכפוף לאישור המפקח על הבנקים.

היתרה הבלתי מסולקת של כתבי התחייבות נדחים (סדרה יב'), נושאת ריבית שנתית קבועה בשיעור של 3.60% המשולמת אחת לשנה. בהתקיים הנסיבות המהוות אירוע מכונן לאי קיימות, כמפורט להלן, יבצע הבנק מחיקה (מלאה או חלקית) של כתבי התחייבות הנדחים. האירוע המכונן לאי-קיימות בתאגיד בנקאי הוא המוקדם מבין השניים הבאים:

- הודעת המפקח לבנק שהמרת מכשירי ההון או מחיקתו הינם הכרחיים, מכיוון שבלעדיהם, לדעת הפיקוח, יגיע הבנק לנקודת האי-קיימות;
- הודעת המפקח לבנק על החלטה לבצע הזרמת הון מהמגזר הציבורי, או תמיכה שוות ערך, שבלעדיה יגיע הבנק לנקודת האי-קיימות, כפי שקבע הפיקוח.

במקרה בו, לאחר מחיקת קרן ועד לתקופה של 15 שנים ממועד הנפקת כתבי התחייבות לראשונה (קרי, עד ליום 10 בינואר 2032), בהתאם לאמור לעיל, יעלה יחס הון-עצמי רובד I של הבנק מעל ליחס ההון המזערי שנקבע לבנק על ידי המפקח, הבנק יהיה רשאי, לפי שיקול דעתו, להודיע על ביטול מחיקת הקרן באופן חלקי או מלא.

טו. הנפקת כתבי התחייבות נדחים הכוללים מנגנון לספיגת הפסדים (סדרה ו')

ביום 29 באוקטובר 2019 הנפיק הבנק (באמצעות חברת מנפיקים) כ-784 מיליון ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (סדרה ו'), אשר נרשמו למסחר בבורסה. כתבי התחייבות הנדחים (סדרה ו') כוללים מנגנון לספיגת הפסדים על ידי מחיקת קרן כתבי התחייבות הנדחים (סדרה ו') באופן מלא או חלקי, בהתקיים נסיבות מסוימות כמפורט להלן. כתבי התחייבות הנדחים (סדרה ו') מהווים מכשירי הון, המסווגים כהון רובד 2 לצורך הכללתם בהון הפיקוחי של הבנק ועומדים בתנאי הכשירות של הוראות באזל III. ביום 7 בינואר 2020 הנפיק הבנק (באמצעות חברת מנפיקים) 100 מיליון ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (סדרה ו') בהנפקה פרטית למשקיע מסווג.

קרן כתבי התחייבות הנדחים (סדרה ו') תיפרע בתשלום אחד, ביום 29 באוקטובר 2030, אלא אם כן עשתה דיסקונט מנפיקים קודם לכן שימוש בזכותה לפדות את כתבי התחייבות הנדחים בפדיון מוקדם לאחר שש שנים, וזאת בכפוף לאישור המפקח על הבנקים.

היתרה הבלתי מסולקת של כתבי התחייבות נדחים (סדרה ו'), נושאת ריבית שנתית קבועה בשיעור של 1.46% המשולמת אחת לשנה. בהתקיים הנסיבות המהוות אירוע מכונן לאי קיימות, כמפורט להלן, תבצע דיסקונט מנפיקים מחיקה (מלאה או חלקית) של כתבי התחייבות הנדחים. האירוע המכונן לאי-קיימות בתאגיד בנקאי הוא המוקדם מבין השניים הבאים:

- הודעת המפקח לבנק שהמרת מכשירי ההון או מחיקתו הינם הכרחיים, מכיוון שבלעדיהם, לדעת הפיקוח, יגיע הבנק לנקודת האי-קיימות;
- הודעת המפקח לבנק על החלטה לבצע הזרמת הון מהמגזר הציבורי, או תמיכה שוות ערך, שבלעדיה יגיע הבנק לנקודת האי-קיימות, כפי שקבע הפיקוח.

25. הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

1. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

במקרה בו, לאחר מחיקת קרן ועד לתקופה של 7 שנים ממועד המחיקה יעלה יחס הון-עצמי רובד 1 של הבנק מעל ליחס ההון המזערי שנקבע לבנק על ידי המפקח, הבנק יהיה רשאי, לפי שיקול דעתו, להודיע על ביטול מחיקת הקרן באופן חלקי או מלא.

2. יחס המינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים

מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 218 בדבר יחס מינוף.

31 בדצמבר		
2018	2019	
במיליוני שקלים חדשים		
		א. בנתוני מאוחד
18,216	19,543	הון רובד וי
264,000	284,621	סך החשיפות
באחוזים		
6.9	6.9	יחס המינוף
5.0	5.0	יחס המינוף המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
		ב. חברות בת משמעותיות
		1. בנק מרכזי דיסקונט בע"מ וחברות מאוחדות שלו
7.1	6.5	יחס המינוף
5.0	5.0	יחס המינוף המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
		2. דיסקונט בנקופר אינק
10.8	10.9	יחס המינוף
4.0	4.0	יחס המינוף המזערי הנדרש בהתאם לאסדרה המקומית
		3. כרטיסי אשראי לישראל בע"מ
9.5	8.0	יחס המינוף
5.0	5.0	יחס המינוף המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

הערה:

(1) להשפעת ההתאמות בגין תוכניות ההתייעלות, ראו סעיף 1 ח' ו- ט'.

גורמים שעשויים להשפיע באופן מהותי על יחס המינוף. השינויים בהיקף החשיפות והון רובד 1 של הבנק עשויים להוביל לשינויים ביחס המינוף של הבנק. לשינויים האפשריים בהון הרגולטורי ראו סעיף 1 ה' לעיל.

3. יחס כיסוי נזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 221 בדבר יחס כיסוי נזילות.

כללי. החל מיום 1 באפריל 2015 מיישם הבנק את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא יחס כיסוי נזילות אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה. במסגרת ההוראה נקבע אופן החישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" (המונה) ומקדמי הביטחון בגינם וכן את תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים (המכונה).

תרחיש הקיצון שנקבע בהוראה כולל זעזוע המשלב זעזוע ספציפי לתאגיד וזעזוע מערכתי ובמסגרתו הוגדרו שיעורי משיכה סטנדרטיים לתזרימים יוצאים ושיעורי קבלה של תזרימים נכנסים בהתאם לקטגוריות של היתרות השונות.

החישוב מתבצע על בסיס ממוצע תצפיות יומיות, בתקופת 90 הימים שקדמו לתאריך הדוח (פרט לכאל לגביה החישוב התבצע על בסיס ממוצע תצפיות חודשיות).

עדכון קובץ שאלות ותשובות ליישום הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא יחס כיסוי הנזילות (מס' 221). בעדכון הקובץ הובהר, בין היתר, כי ניתן להכיר ביתרות חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי כתזרים נכנס בשיעור של 100% במקום בשיעור של 50%. הבנק מיישם את ההבהרה האמורה החל מיום 1 באוקטובר 2016.

גורמים היכולים להשפיע באופן מהותי על יחס כיסוי הנזילות. הבנק מנהל את סיכון הנזילות במטרה להבטיח את היכולת לעמוד בהתחייבויותיו במצבים משתנים שונים. זאת בהתאם לדרישות ולמגבלות שקבע הדיקטוריון לעניין ניהול סיכונים הנזילות ובהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים.

גורמים שעשויים להשפיע באופן מהותי על מצב הנזילות ובגנים הבנק נערך, כוללים מצבים שונים, מקומיים ובינלאומיים, שעלולים להשפיע על עלויות גיוס המקורות וזמינותם, על שווי הנכסים הנזילים ועל יכולת הפירעון של לקוחות הבנק.

25. הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

3. יחס כיסוי נזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
2018	2019	
באחוזים		
א. בנתוני המאוחד		
124.8	121.2	יחס כיסוי הנזילות
100.0	100.0	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
ב. בנתוני התאגיד הבנקאי		
136.4	129.6	יחס כיסוי הנזילות
100.0	100.0	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
ג. חברות בת משמעותיות ⁽¹⁾		
		בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ וחברות מאוחדות שלו
133.1	136.5	יחס כיסוי הנזילות
100.0	100.0	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

הערות:

(1) ההוראה אינה חלה על חברות כרטיסי אשראי ולפיכך, לא מובאים נתונים המתייחסים לכאל. כמו כן, ההוראה אינה חלה על אי די בי ניו יורק.

26. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה⁽¹⁾ לסוף השנה

המאוחד		הבנק	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2018	2019	2018	2019
במיליוני שקלים חדשים			
יתרת אשראי מפקדונות לפי מידת גביה⁽²⁾:			
מטבע ישראלי לא צמוד		214	285
מטבע ישראלי צמוד למדד		348	338
מטבע חוץ		33	38
סך-הכל		595	661

הערות:

(1) אשראים ופקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראי (או הפקדונות), עם מרווח או עם עמלת גביה (במקום מרווח).

(2) הלוואות עומדות ופקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך של 31 מיליון ש"ח, (2018: 22 מיליון ש"ח), לא נכללו בלוח זה.

ב. תזרימים בגין עמלות גביה ומרווחי ריבית בגין הפעילות במידת הגביה – מאוחד⁽³⁾

31 בדצמבר							
2018	2019						
		מל 10 עד 20 שנים	מל 5 עד 10 שנים	מל 3 עד 5 שנים	מל שנה עד 3 שנים	מל שנה עד 3 שנים	מל שנה עד 3 שנים
סך-הכל	סך-הכל	מל 20 עד 30 שנים	מל 10 עד 20 שנים	מל 5 עד 10 שנים	מל 3 עד 5 שנים	מל שנה עד 3 שנים	מל שנה עד 3 שנים
במגזר השקלי הלא צמוד							
תזרימים חוזיים עתידיים		-	-	-	1	5	-
תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים		-	-	-	1	5	6
תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים ⁽¹⁾		-	-	-	1	4	5
במגזר הצמוד למדד							
תזרימים חוזיים עתידיים		3	3	2	2	1	11
תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים		3	3	1	1	-	8
תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים ⁽²⁾		3	3	1	1	-	8

הערות:

(1) ההיוון בוצע לפי שיעור משוקלל של 1.21% (2018: 2.61%).

(2) ההיוון בוצע לפי שיעור משוקלל של 0.16% (2018: 0.59%).

(3) בתקופות המדווחות לא היו תזרימים במטבע חוץ.

26. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

מידע על העמדת הלוואות במהלך השנה בבנקים למשכנתאות - מאוחד

31 בדצמבר		
2018	2019	
38	47	הלוואות מפקדונות לפי מידת הגביה
8	12	הלוואות עומדות

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

מאוחד				בנק	
31 בדצמבר		31 בדצמבר			
2019	2018	2019	2018		
במיליוני שקלים חדשים					
1. חוזי שכירות לזמן ארוך - דמי שכירות לתשלום בשנים הבאות:					
147	158	68	70	שנה ראשונה	
147	123	58	62	שנה שניה	
124	103	50	49	שנה שלישית	
96	78	37	46	שנה רביעית	
77	64	25	37	שנה חמישית	
753	248	106	139	שנה שישית ואילך	
1,344	774	344	403	סך-הכל	
151	154	109	143	2. התקשרויות לרכישת בניינים וציוד	
488	583	-	-	3. התחייבויות להשקעה בקרנות השקעה פרטיות וקרנות הון סיכון	

- הבנק ובנק מרכזי דיסקונט הנמנים עם החברים במסלוקת מעו"ף בע"מ, אחראים ביחד עם חברי מסלוקת המעו"ף כלפי המסלוקה, לכל חבות כספית המתחייבת מעסקאות מעו"ף (עסקאות באופציות ובחוזים עתידיים הנסלקות במסלוקת המעו"ף) המתבצעות בבורסה. לצורך כך הקימה מסלוקת מעו"ף קרן סיכונים. חלקו של הבנק בקרן הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019 מסתכם בסך של כ-194 מיליון ש"ח שהם 34.47% מסך קרן הסיכונים באותו מועד. חלקו של בנק מרכזי דיסקונט בקרן הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019 מסתכם בסך של כ-5 מיליון ש"ח, שהם 0.89% מסך קרן הסיכונים באותו מועד. שני הבנקים נדרשו להעמיד לטובת מסלוקת מעו"ף בטוחות (איגרות חוב ממשלתיות) בסכום שיבטיח את חבותם האפשרית בגין חלקם בקרן הסיכונים כאמור וסכום נוסף הנגזר מהיקף פעילות כל אחד מהבנקים בתחום זה (ראו ביאור 27 ה'). כמו כן התחייב כל אחד מהבנקים כלפי מסלוקת מעו"ף לשלם כל חיוב כספי העשוי לנבוע מפעילותו ומפעילות לקוחותיו בגין ביצוע עסקאות מעו"ף הנסלקות במסלוקה.
- בהתאם לתקנון הבורסה וחוקי העזר של מסלוקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב, החברים מחויבים כלפי המסלוקה לכסות כל סכום הנובע מהתחייבויותיהם עבור עצמם או עבור לקוחותיהם וכן עבור חברי בורסה אחרים שאינם חברי מסלוקה ולקוחותיהם, בגין עסקאות שבוצעו באמצעות המסלוקה. כן אחראי כל חבר לחלקו בקרן הסיכונים, שהוקמה לצורך כך, לפי יחס מחזורי הסליקה של החברים. להבטחת התחייבויותיהם כלפי המסלוקה שעבדו הבנק ובנק מרכזי דיסקונט את זכויותיהם בחשבונות המתנהלים במסלוקה (בהם מופקדים ניירות ערך) ובבנק ישראל (בהם מופקדים מזומנים). (ראו ביאור 27 ה').
- תפנית התחייבה כלפי תכלית דולר עולמי בע"מ, חברה בה החזיקה תפנית 20%, וכלפי סינרגטיקה בע"מ, שהחזיקה כ-80% מתכלית דולר עולמי בע"מ, להעביר לתכלית דולר עולמי בע"מ, שהינה חברה המנפיקה תעודות סל, כספים בסכום שלא יעלה במצטבר על 1 מיליון דולר, לשם כיסוי הוצאות התפעול השוטף שלה ולקיום התחייבויותיה כלפי מחזיקי תעודות ההתחייבות שהנפיקה.
- בכל הנוגע להתחייבויות תפנית כאמור, יצוין כי במסגרת העסקה למכירת פעילות תעודות הסל, נחתם על ידי הצדדים כתב המחאה לפיו כל ההתחייבויות והזכויות הנובעות מפעילות תעודות הסל הומחו באופן בלתי חוזר לסינרגטיקה בע"מ, תוך התייחסות ספציפית לכך שסינרגטיקה בע"מ מתחייבת כלפי תפנית בהתחייבות ההשקעה שנתנה תפנית לשתי חברות תעודות הסל (כולל תכלית דולר עולמי בע"מ). נכון להיום, כל עוד לא בוטלה ההתחייבות של תפנית מול חברות תעודות הסל, סינרגטיקה בע"מ מחויבת לשפות את תפנית במקרה של מימוש ההתחייבות האמורה לעיל.
- חברה מאוחדת של הבנק עסקה במתן מכלול שירותי נאמנות ושימשה, בין היתר, כנאמן לאיגרות חוב מסוימות שהונפקו לציבור על פי תשקיף ונסחרו בבורסה. החברה נערכת לסגירת פעילותה ונותרה בה פעילות מצומצמת בלבד.

26. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

8. (א) בנוסח הקודם של תקנון הבנק, אשר תוקן בחודש מרס 2002, נקבע כי, הבנק ישפה את מי שמכהן או כיהן כנציג הבנק או על פי בקשתו כדירקטור בחברה אחרת שלבנק עניין בה, על ההוצאות שהיו לו בקשר להליך משפטי שהוגש נגדו בקשר לפעולה או למחדל במילוי תפקידו כדירקטור באותה חברה אחרת, ועל סכום שחוייב לשלם על-פי פסק דין שניתן באותו הליך משפטי, לרבות על-פי הסדר פשרה שהבנק הסכים לו, אלא אם הרשות השיפוטית באותו הליך מצאה שפעולותיו או מחדליו כאמור נעשו שלא בתום לב. הבנק רשאי להוציא כתב שיפוי לכל דירקטור בחברה אחרת כאמור, לרבות לדירקטור של הבנק המכהן כדירקטור בחברה האחרת, בתנאים ובנוסח שאושרו על-ידי הדירקטוריון. בהתאם לכך הוציא הבנק בשעתו כתבי שיפוי, בלתי מוגבלים בסכום, לדירקטורים המכהנים או שניהנו לבקשת הבנק בחברות אחרות המוחזקות על ידי הבנק במישרין ובעקיפין (ראו להלן).
- (ב) בתקנון הבנק נקבע כי, כל עובד או פקיד של הבנק שאינו נושא משרה בבנק, ישופה מתוך כספי הבנק בעד כל אחריות שנתחייב בה בתור עובד או פקיד של הבנק בהתגוננו בכל משא ומתן משפטי, בין אזרחי ובין פלילי, שבו ניתן פסק דין לטובתו או שבו זוכה, והבנק רשאי לשפותו על כל חבות כספית שהוטלה עליו לטובת אדם אחר בשל פעולה שעשה בתוקף היותו עובד או פקיד של הבנק.
- (ג) תקנות ההתאגדות של חברות מאוחדות מסוימות מאפשרות שיפוי של נושאי משרה בתנאים מסויימים, בכפוף להוראות הדין. שיפויים כאמור ניתנו במקרים מסויימים באותן חברות.
- (ד) דיסקונט מנפיקים בע"מ ("מנפיקים"), חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק, נתנה בחודש ספטמבר 2006 שיפוי לדירקטורים ולמנכ"ל שלה, בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, בקשר עם תשקיף מדף להנפקה ורישום למסחר של כתבי התחייבות נדחים, מחודש ספטמבר 2006, וזאת בתנאים המפורטים בנוסח כתב השיפוי. בכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר ינתן לכל הדירקטורים והמנכ"ל ביחד על התמורה ברוטו שהתקבלה מן ההנפקה ובכל מקרה לא יותר מ-1.5 מיליארד ש"ח. בחודש ספטמבר 2007 אישרה דיסקונט מנפיקים בע"מ מתן שיפוי זהה למנכ"ל החברה, שמונתה לאחר פרסום תשקיף המדף, בקשר עם דוחות הצעת מדף שפורסמו, לאחר מועד ההחלטה, על פי תשקיף המדף האמור.
- (ה) מנפיקים נתנה בחודש פברואר 2008 שיפוי לדירקטורים ולמנכ"ל שלה, בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, בקשר עם תשקיף מדף להנפקה ורישום למסחר של כתבי התחייבות נדחים, מחודש פברואר 2008, וזאת בתנאים המפורטים בנוסח כתב השיפוי. בכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר ינתן לכל הדירקטורים והמנכ"ל ביחד על התמורה ברוטו שהתקבלה מן ההנפקה ובכל מקרה לא יותר מ-2 מיליארד ש"ח.
- (ו) מנפיקים נתנה בחודש פברואר 2009 שיפוי לדירקטורים ולמנכ"ל שלה, בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, בקשר עם הנפקת שטרי הון נדחים בהתאם לתיקון לתשקיף המדף מיום 24 בדצמבר 2008, וזאת בתנאים המפורטים בכתב השיפוי. בכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר ינתן לכל הדירקטורים והמנכ"ל ביחד על התמורה ברוטו שהתקבלה מן ההנפקה ובכל מקרה לא יותר מ-3 מיליארד ש"ח.
- (ז) ביום 31 באוקטובר 2012, נתנה מנפיקים שיפוי לדירקטורים, למנכ"ל ולחשב החברה, בקשר עם תשקיף מדף להודעה על קבלת התחייבות במסגרת מיזוג מיום 31 במאי 2012 בין בדמ"ש הנפקות בע"מ לבין מנפיקים ("תשקיף המיזוג"), בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, בקשר עם תשקיף המיזוג והמיזוג על כל הנובע מהם ו/או הקשור בהם, במישרין או בעקיפין, ובלבד שבכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר ינתן לכל מקבלי השיפוי במצטבר על סך של 200 מיליון ש"ח.
- בגין השיפויים שנתנה מנפיקים לנושאי המשרה במנפיקים, בגין פרסום התשקיפים כמפורט בסעיפים ד' עד ז' לעיל, נתן הבנק שיפויים למנפיקים.
- (ח) בחודש אפריל 2013 החליט דירקטוריון הבנק על מתן התחייבות כללית לשיפוי שניתן על ידי הבנק לנושאי משרה במנפיקים, אשר במסגרתה נתן הבנק שיפוי גם בגין תשקיפים שתפרסם מנפיקים בעתיד. נוסח ההתחייבות לשיפוי יתבסס על נוסח כתב השיפוי שאושר על ידי הבנק עבור נושאי משרה בבנק ובחברות הבת, הכולל מגבלה לעניין תקרת השיפוי.
- (ט) **שיפוי הנאמנים למחזיקי תעודות ההתחייבות שהונפקו על ידי הבנק ועל ידי דיסקונט מנפיקים.** בהתאם לתנאי שטרי הנאמנות, הנאמנים יהיו זכאים לשיפוי מהבנק בגין הוצאות סבירות שהוציאו בקשר לפעולות שביצעו מכח חובתם על פי תנאי שטרי הנאמנות וכן לשיפוי בגין אירועים שונים בהתאם לתנאים לשיפוי שנקבעו בשטרי הנאמנות.
- (י) **ביטוח אחריות נושאי משרה.** ביום 2 בדצמבר 2015, החליטה אסיפה כללית שנתית של הבנק לאשר מראש לבנק לרכוש פוליסת ביטוח בגין אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים, כפי שהיו ויהיו מעת לעת, בבנק ובקבוצת הבנק, מתוקף כהונתם בבנק, לרבות בגין כהונתם, מטעם הבנק, כנושאי משרה בחברה אחרת כלשהי שהבנק מחזיק בה, במישרין או בעקיפין, ולתקן בהתאם את מדיניות התגמול של הבנק. בין תנאי ההתקשרות העיקריים: התקשרות הבנק בפוליסות ביטוח לדירקטורים ולנושאי המשרה אחרים תעשה לתקופות ביטוח אשר הראשונה בהן תחל בתום תקופת פוליסת הביטוח הקיימת וסיומן בתום תקופת הפוליסה אשר תחודש בשנת 2019; רכישת הפוליסה הקבוצתית יכול שתיעשה על דרך של הארכת הפוליסה או חידושה או רכישת פוליסה חדשה במקרה הצורך; גבול אחריות הפוליסה הקבוצתית לא יעלה על סך של 250 מיליון דולר למקרה ולתקופת ביטוח; הפרמיה השנתית בגין הפוליסה הקבוצתית לא תעלה על 1 מיליון דולר בתוספת של עד 20% מדי שנה; במקרה של תביעה כנגד מי מנושאי המשרה לא תחול עליהם כל השתתפות עצמית. הבנק יישא בהשתתפות עצמית בסך שייקבע בפוליסה הקבוצתית, ואשר לא יעלה על 250 אלף דולר לאירוע; התקשרות ברכישת פוליסה קבוצתית כאמור מעת לעת תהיה כפופה לאישור ועדת תגמול ודירקטוריון הבנק, ובכלל זאת הם יאשרו, כי הפוליסה הקבוצתית הינה בהתאם למדיניות התגמול של הבנק אשר תהיה בתוקף במועד אישור הפוליסה ו/או בהתאם לתנאי ההחלטה שהוצעה לאסיפה האמורה, כי הרכישה היא לטובת הבנק, וכי תנאי הפוליסה הינם סבירים, בהתחשב בחשיפות נושאי המשרה והבנק, היקף הכיסוי ותנאי השוק במועד קבלת החלטתם.

26. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

- באסיפה כללית שנתיית של הבנק, שהתקיימה ביום 16 בספטמבר 2019, הוחלט לאשר את הארכת תוקפה של מדיניות הגמול לנושאי משרה בבנק, ובכלל זה האישור לרכוש פוליסת ביטוח כאמור, עד ליום 8 במאי 2020. על סדר יומה של האסיפה הכללית של בעלי המניות בבנק, שזומנה ליום 19 במרס 2020, הונחה הצעה לאשר מראש לבנק להתקשר בפוליסת ביטוח כאמור, בין בדרך של רכישת פוליסה חדשה ובין בדרך של הארכת תוקף הפוליסה הקיימת, במהלך תוקפה של מדיניות התגמול אשר מובאת לאישור באותה אסיפה.
- (יא) **פטור מראש והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק.** ביום 26 ביוני 2007, אישרה האסיפה הכללית מתן פטור מראש מאחריות לדירקטורים ולנושאי המשרה האחרים בבנק וכן למי שהיו דירקטורים ונושאי משרה בבנק (על פי רשימה שמית), בכפוף לסייגים שפורטו בהחלטה, הנובעים מהוראות תקנון הבנק בדבר פטור אחריות.
- כמו כן, אישרה האסיפה הכללית האמורה מתן התחייבות לשיפוי לדירקטורים ולנושאי המשרה האחרים המכהנים בבנק במועד החלטה זו (כמפורט ברשימה אשר צורפה להודעה על זימון האסיפה), בגין חבות כספית שתוטל עליהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, והכל בקשר עם מהלך לגיוס הון ראשוני שהבנק ביצע בחודשים דצמבר 2006 ומאי 2007.
- ביום 27 באוגוסט 2009 אישרה האסיפה הכללית מתן שיפוי ופטור לדירקטורים ולנושאי משרה אחרים שהתמנו לאחר יוני 2007 (המועד בו אישרה האסיפה הכללית של הבנק שיפוי ופטור לנושאי משרה המכהנים ולאילו שכיהנו בעבר) ולדירקטורים ולנושאי משרה אחרים בעתיד, למעט בעלי שליטה שלגביהם תידרש החלטה ספציפית. במסגרת זו אושרו תיקונים מסוימים לנוסח כתב השיפוי אשר יחול גם על דירקטורים ונושאי משרה שאושר להם כתב שיפוי בחודש יוני 2007.
- (יב) באסיפה כללית שהתקיימה ביום 9 בספטמבר 2013 הוחלט על תיקון ההתחייבות מראש לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק, לרבות דירקטורים או נושאי משרה אחרים כפי שיהיו מעת לעת, בין היתר, בהתאם לחוק ייעול הליכי אכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 וחוק הגבלים עסקיים (תיקון מס' 13), התשע"ב-2012.
- (יג) ביום 2 בדצמבר 2015, החליטה אסיפה כללית שנתיית של הבנק לאשר עדכון ההחלטה בדבר מתן התחייבות לשיפוי לדירקטורים ולנושאי משרה המכהנים בבנק, לרבות אלו אשר יכהנו בבנק מעת לעת, ולתקן את תקנון הבנק ואת מדיניות התגמול בהתאם.
- במסגרת תיקון ההתחייבות לשיפוי, נקבע כי תקרת השיפוי תעמוד על 25% מההון העצמי, לפי המשתקף בדוחותיו הכספיים האחרונים שפורסמו לפני מועד השיפוי בפועל; מגבלת סכום השיפוי המרבי, וכן הדרישה כי השיפוי יינתן בקשר עם האירועים כמפורט בנספח להתחייבות לשיפוי, יחולו רק בגין חבות כספית שתוטל על נושאי המשרה ולא בגין הוצאות התדיינות סבירות; ההתחייבות לשיפוי בנוסחה המתוקן תגבר על ההתחייבויות הקודמות או על הסכמות קודמות אחרות בין הבנק לבין נושאי המשרה, ואולם, אם תנאי של התחייבות זו מרעים את תנאי השיפוי עבור נושא המשרה, או אם התחייבות זו לא תהא תקפה, יחולו ההתחייבויות הקודמות או ההסכמה הקודמת.
- (יד) **פטור והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה בבנק מרכנתיל דיסקונט.** ביום 29 בנובמבר 2009 אישרה האסיפה הכללית של בנק מרכנתיל דיסקונט מתן התחייבות לשיפוי ופטור לדירקטורים ונושאי משרה אחרים, בבנק מרכנתיל דיסקונט ומתן התחייבות לשיפוי לדירקטורים ונושאי משרה אחרים בחברות בת מסוימות שלו, שכיהנו בבנק מרכנתיל דיסקונט ובאותן חברות החל משנת 2002 ואילך.
- ההתחייבות לשיפוי והפטור האמורים הוענקו בהתאם לעקרונות ומגבלות קבוצתיים, שאישר דירקטוריון הבנק בחודש יולי 2009. ביום 31 באוקטובר 2012 וביום 24 במרס 2013, אישרה האסיפה כללית של בנק זה תיקונים בסעיפי ההתחייבות לשיפוי שניתנה לנושאי המשרה בו, כאמור לעיל, על מנת להוסיף שיפוי בגין הליכי אכיפה מנהליים על פי דינים שונים, כמפורט בתקנון, הניתנים לשיפוי על פי דין. ביום 31 בינואר 2016 אישרה האסיפה הכללית של בנק מרכנתיל דיסקונט תיקונים להחלטה השיפוי שניתנה לנושאי משרה בבנק מרכנתיל דיסקונט, על מנת להתאימה לתנאי השיפוי שניתנו לנושאי המשרה בבנק דיסקונט.
- (טו) **פטור והתחייבות לשיפוי בנאל ובדיינרס.** בחודש אוגוסט 2011 אישרו האסיפות הכלליות של כאל ושל דיינרס, בהתאמה, מתן התחייבות לשיפוי ופטור לדירקטורים ונושאי משרה, שכיהנו בנאל ובדיינרס, בהתאמה, החל משנת 2010 (בדיינרס החל משנת 2015). ההתחייבות לשיפוי והפטור האמורים הוענקו בהתאם לעקרונות ומגבלות קבוצתיים, שאישר דירקטוריון הבנק בחודש יולי 2009. כתבי השיפוי של כאל ודיינרס תוקנו, על מנת להתאימם לתנאי השיפוי שניתנו לנושאי המשרה בבנק דיסקונט.
- (טז) **שיפוי לנושאי משרה בחברות הבנק.** בהתאם להחלטת מדיניות בנושא שיפוי לנושאי משרה בחברות הבנק בקבוצת דיסקונט, שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק בחודש יולי 2009, ניתנה על ידי הבנק התחייבות לשיפוי לנושאי משרה המכהנים בחברות דיסקונט נאמנות, תפנית, דיסקונט קפיטל, דיסקונט קפיטל חיתום ודיסקונט ליסינג, בתנאים מקבילים לתנאים שניתנו לנושאי משרה בבנק. בחודש דצמבר 2016 אישר דירקטוריון הבנק תיקונים להחלטת המדיניות הקבוצתית בעניין פטור ושיפוי לנושאי משרה בקבוצה, בעקבות התיקונים שאושרו בהחלטת השיפוי לנושאי המשרה בבנק דיסקונט.
- (זז) בהסכם מחודש דצמבר 2014, למכירת פעילות DBLA, ניתנו לקונה שיפויים בגין מצגים שונים.
- (יח) בהסכם מחודש נובמבר 2015, למכירת פעילות הלקוחות של אידיבי (סוויס) בנק DBLA, ניתנו לקונה שיפויים, מוגבלים לתקופה ולסכום, בגין מצגים שונים. בהתאם להוראות הרגולציה בשווייץ, רשומות אידיבי (סוויס) בנק, שפורק ונמחק, ישמרו לתקופה של 10 שנים מיום סיום הפעילות הבנקאית.
9. הבנק נוהג לתת מעת לעת, בתנאים ובנסיבות המקובלים בעסקי הבנקאות, כתבי התחייבות ושיפוי מוגבלים בסכום ושאינם כאלה, מוגבלים בתקופה ושאינם מוגבלים, והכל במהלך העסקים הרגיל של הבנק. בין היתר ניתנים כתבי שיפוי כאלה במסגרת דיני המסלוקה בגין אבדן שיקים, ניתן שיפוי לכווסי נכסים ומפרקים, ניתן שיפוי בגין תביעות רשלנות לנותני שירותים שונים, לרבות מעריכי שווי, מנהלי פרויקטים וכו', ניתנים שיפויים ללקוחות שפנקסי שקים שלהם אבדו, כתבי שיפוי לחברות כרטיסי האשראי במסגרת ההתחשבות עימן, או שיפוי הניתן כחלק מהתחייבות הסכמית. בכלל זה, שיפוי דומה שנתן הבנק למעריך שווי, בגין כל נזק שייגרם לו, כתוצאה מהגשת חוות דעת, פרט למקרה בו ייקבע כי פעל ברשלנות חמורה או בזדון, ושיפוי דומה שנתן הבנק למומחה שהגיש לבנק חוות דעת כלכלית.

26. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

10. (א) להבטחת פעילות כאל ערב הבנק, ללא הגבלת סכום, כלפי ארגון ויזה הבינלאומי. כאל חתומה על כתב שיפוי מול הבנק, כנגד אותה ערבות. (ב) הבנק חתם על ערבות בסכום של כ-3 מיליון דולר לטובת ארגון מסטרקארד הבינלאומי, להבטחת פעילות כאל במסגרת הארגון. (ג) כאל העניקה שיפוי לכל התחייבויותיהן של חברות הבת שלה: כאל מימון, כאל פקדונות ויציל פיננסים. דיינרס העניקה שיפוי לכל התחייבויותיה של דיינרס מימון.
11. במסגרת ההיתרים שניתנו לבנק לבניית בנין, ברחוב הרצל 156 בתל-אביב, התחייב הבנק כלפי עיריית תל-אביב לשאת בהוצאות פינוי דיירים מהמגרש. למיטב ידיעת הבנק, לתאריך הדוחות הכספיים טרם הוחל בפינוי הדיירים מן המגרש על ידי העירייה, ואין באפשרותו של הבנק להעריך את עלות השתתפותו בפינוי, כאמור.
12. **תובענות שונות נגד הבנק וחברות מאוחדות שלו.** כנגד הבנק ונגד חברות מאוחדות שלו תלויות ועומדות תובענות שונות, ובכלל זה תובענות ייצוגיות ובקשות להכיר בתובענות כתובענות ייצוגיות. בין היתר, עולות בתובענות אלה טענות בדבר חיובי ריבית שלא כדין ו/או שלא על-פי המוסכם, חיובי עמלות שלא כדין, אי ביצוע הוראות, בקשות לאישורי עיקולים בגין עיקולים שהגישו צדדים שלישיים על נכסי חייבים המוחזקים לטענתם בבנק, חיוב חשבונות שלא כדין, טעויות בימי ערך, אי תקפות בטוחות ומימושן, בקשות לצווי מניעה המורים לבנק להימנע מפרעון ערבויות בנקאיות או אשראים דוקומנטריים, וכן טענות הנוגעות לניירות ערך, ליווי פרויקטים, בקשות להסרת הגבלת חשבון על פי חוק שיקים ללא כיסוי, התש"מ-1981. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת, בין היתר, על חוות דעת משפטיות, ו/או על עמדתן של הנהלות החברות המאוחדות שלו, אשר נסמכות על חוות דעת יועציהן המשפטיים, לפי העניין בהתאמה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, אם נדרשו. סכום החשיפה בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק והחברות המאוחדות שלו, שאפשרות התממשותן, כולן או חלקן, הינה אפשרית (Reasonably Possible) הסתכם ליום 31 בדצמבר 2019 בכ-966 מיליון ש"ח.
- 12.1 ביום 28 באפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי מחוז מרכז תובענה נגד כאל וחברות כרטיסי אשראי אחרות, ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית. עניינה של הבקשה הינה טענה לשני הסדרים כובלים בתחום כרטיסי החיוב המיידי ("דביט") וכרטיסי תשלום נטענים מראש ("pre paid"), העולים, לטענת המבקשים, כדי "הונאה שיטתית ומתמשכת" של לקוחות חברות כרטיסי האשראי. ההסדר הכובל הראשון, לטענת המבקשים, הינו ההסדר לגביית עמלה צולבת בגין עסקאות המבוצעות בכרטיסי "דביט" pre paid-1. ההסדר הכובל השני, לטענת המבקשים, הינו עיכוב, שלא כדין, של כספים המגיעים לבתי עסק, בגין עסקאות המבוצעות בכרטיסי דביט וכרטיסי pre paid, לתקופה של כ-20 יום, לאחר שהכסף נלקח על ידי חברות כרטיסי האשראי.
- ביום 24 בפברואר 2015, הוגשה בקשת הסתלקות מהתביעה. ביום 1 ביולי 2015 אישר בית המשפט את בקשת ההסתלקות. במקביל, בהתאם לאישור בית המשפט, אותרו מבקש ובא כוח חליפיים, אשר נטלו עליהם את ניהול ההליך בשם הקבוצה. ביום 8 ביוני 2016 הוגשה בקשה חדשה, במסגרתה הוערך הנזק, ביחס לכלל הנתבעים, בסך של כ-7 מיליארד ש"ח.
- ביום 16 באוקטובר 2017 הוגשה לבית הדין לתחרות תובענה למתן סעד הצהרתי, במסגרתה התבקש בית הדין לקבוע כי בעת מתן פסק הדין במסגרתו אושר הסדר העמלה הצולבת, לא נכללו בהסדר כרטיסי חיוב מיידי וכרטיסים נטענים. חברות כרטיסי האשראי, ובכלל זה כאל, הגישו בקשה לסילוק על הסף של התובענה בד בבד עם הגשת בקשה להארכת מועד להגשת התשובה לגופם של דברים, ככל שבקשת הסילוק תידחה.
- ביום 16 באוקטובר 2018 קיבל בית הדין לתחרות את הבקשות לסילוק על הסף של התובענה למתן סעד הצהרתי. ביום 4 בדצמבר 2018 הוגש ערעור על החלטת בית הדין לתחרות. ביום 18 ביוני 2019 דחה בית המשפט העליון את הערעור. ביום 23 בדצמבר 2018 הגישו המבקשים לבית המשפט העליון, בשבתו כבית דין גבוה לצדק, עתירה נגד הממונה על התחרות. בעתירה מבוקש כי בית המשפט יורה לממונה על התחרות לפעול לשם הבהרה או ביטול או שינוי של פסק דינו של בית הדין לתחרות. העתירה קבועה לדיון ביום 19 במרס 2020.
- 12.2 ביום 19 באוקטובר 2014 הוגשה בבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תביעה נגד הבנק ובקשה לאשורה כתובענה ייצוגית. המבקשת טוענת כי הבנק גובה מלקוחותיו עמלת פרעון מוקדם בגין הלוואות שאינן לדיור באופן מופרז ובניגוד לדין. לטענת המבקשת, הבנק פועל בניגוד להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 454. המבקשת ציינה כי אינה יכולה להעריך את סכום הנזק.
- הבנק הגיש תגובה לבקשה לאישור ביום 21 ביולי 2016. לאחר ניהול הליכי הוכחות והגשת סיכומי הצדדים, ניתנה ביום 3 בנובמבר 2019 החלטה המאשרת באופן חלקי בלבד את ניהול התובענה כייצוגית, רק לגבי הלוואות שאינן מפקחות ורק ביחס לרכיב הסיכון מכלל רכיבי העמלה. ביום 18 בדצמבר 2019 התובעת הגישה ערעור לבית המשפט העליון על החלטת בית המשפט המחוזי. הדיון בערעור נקבע ליום 23 בדצמבר 2020.
- 12.3 ביום 21 בפברואר 2017, התקבלו בבנק כתב תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, שהוגשו לבית משפט המחוזי בתל אביב-יפו נגד הבנק. בבקשה נטען כי הבנק גובה מלקוחות הזכאים לחסות תחת הגדרת "עסק קטן", עמלות שלא על פי תעריפון עסק קטן. עוד נטען כי הבנק לא גילה ללקוחותיו העסקיים את האפשרות להיות מסווגים כעסקים קטנים ואת המשמעות המעשית של סיווג זה, התנהלות שהובילה לגביית עמלות ביתר. המבקשים העמידו את סכום התביעה על סך של כ-261 מיליון ש"ח.
- ביום 23 ביולי 2017 הוגשה תגובת הבנק. ביום 19 בדצמבר 2018 התקיימה ישיבת קדם משפט בהשתתפות כל הצדדים בבקשות לאישור נוספות אשר הוגשו כנגד בנקים נוספים בנושא.
- נקבע לדיון מקדמי בהשתתפות כל המשיבים בבקשות לאישור ליום 3 ביוני 2020.

26. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

12.4 נגד הבנק ונגד בנק מרכנתיל דיסקונט התנהלו ומתנהלים הליכים שונים באוסטרליה ובישראל הנוגעים לחשבוניות בשני הבנקים שניהלו בני משפחה אוסטרלית מסוימת וחברות הקשורות אליהם. עיקרם של הליכים אלה בתביעות אזרחיות (כספיות) שהוגשו באוסטרליה על ידי מפרקי החברות הקשורות, בטענות לנזקים שנגרמו לחברות בשל שומות מס מתוקנות שנקבעו על ידי רשות המיסים האוסטרלית. התביעות מבוססות על הטענה (המוכחשת) כי הבנקים העמידו ללקוחות שירותי בנקאות שסייעו להם להתחמק מתשלום מס באוסטרליה. לא מן הנמנע כי תוגשנה תביעות נוספות באותו עניין בשם חברות קשורות נוספות (פרטים נוספים מובאים בסעיף (ג) ובסעיף 13.1 להלן).

(א) תביעה שנמסרה לבנק ולבנק מרכנתיל דיסקונט בחודש ספטמבר 2017. התביעה הוגשה בבית משפט פדרלי באוסטרליה על ידי שתי חברות אוסטרליות (באמצעות המפרק שלהן) שניהלו חשבוניות בשני הבנקים ובהתבסס על שומות מתוקנות שהוצאו לחברות על ידי רשויות המס באוסטרליה. התביעה מתייחסת לפעולות שונות בחשבוניות החברות בשנים 1997-2005. סכום התביעה המקורי עמד על סך של כ-11 מיליון דולר אוסטרלי מבנק מרכנתיל דיסקונט וסך של כ-9.3 מיליון דולר אוסטרלי מהבנק.

ביום 2 בספטמבר 2019 הוגש כתב תביעה מתוקן שבמסגרתו צורפו מפרק החברות ורשות המיסים כתובעים נוספים לגבי אחת העילות. בנוסף, סכום התביעה הופחת, והועמד על סך של כ-16 מיליון דולר אוסטרלי נגד שני הבנקים.

ביום 31 בינואר 2020 נחתם הסכם פשרה בין הצדדים והתביעה נגד הבנקים נמחקה. סכום הפשרה אינו מהותי לבנק.

(ב) תביעה שנמסרה לבנק ביום 4 בדצמבר 2016, אשר הוגשה נגד הבנק ונגד נתבעים נוספים בבית המשפט הפדרלי באוסטרליה. התביעה הוגשה על ידי המפרקים של שלוש חברות אוסטרליות אשר ניהלו חשבוניות בבנק. התביעה מתייחסת לפעולות שונות בחשבוניות האמורים בשנים 1992-2009. סכום התביעה במועד הגשתה היה כ-100 מיליון דולר אוסטרלי. הסכום הנתבע נושא לטענת התובעים ריבית בהתאם לדין באוסטרליה, בשיעור שנתי של 8%. הבנק הגיש בקשות לביטול היתר המצאה מחוץ לתחום ולעיכו הליכים, בין היתר בשל טענות חוסר סמכות ופורום לא נאות. ביום 12 בנובמבר 2019 התקיים דיון בטענות המקדמיות של הבנק. טרם ניתנה החלטה. ביום 14 בנובמבר 2019 הוגש כתב תביעה מתוקן בו צורפו המפרקים ורשות המיסים כתובעים לגבי אחת העילות.

(ג) ביום 3 באוקטובר 2019 הגישו המפרקים של שלוש החברות התובעות בהליך שהוזכר בס"ק (ב) לעיל ושל ארבע חברות נוספות שניהלו חשבוניות בבנק ("החברות הנוספות"), בקשות להכיר בישראל בהליך הפירוק באוסטרליה של חברות אלה ושל חברות נוספות (שלא ניהלו חשבוניות בבנק). הבקשות הוגשו לבית המשפט המחוזי בתל-אביב, לפי הנטען מכח חוק חדלות פרעון ושיקום כלכלי, תשע"ח-2018. הבנק לא היה צד לבקשות ההכרה. ביום 3 באוקטובר 2019, בית המשפט נענה לבקשות. ביום 14 בנובמבר 2019 הגישו המפרקים לבית המשפט בקשה להורות לבנק למסור לידיהם מסמכים ומידע המצויים בידי הבנק בקשר עם כלל החשבוניות שנוהלו או מנוהלים בבנק על שם החברות נושא הבקשות או בקשר עם חשבוניות קשורים. הבנק התנגד לבקשה למסירת המסמכים והמידע, והגיש בקשה לביטול הליכי ההכרה האמורים. בית המשפט עיכב את ההכרעה בבקשת המסמכים והמידע עד לאחר ההחלטה בסוגיית ההכרה. ביום 3 במרס 2020 התקיים דיון בבקשה. ביום 10 במרס 2020 נדחתה בהסכמה הבקשה לביטול הליכי ההכרה.

להערכת הבנק, קיימת אפשרות ממשית כי רשות המיסים האוסטרלית תוציא שומות מס מתוקנות לחברות הנוספות וכי בעקבות זאת תוגשנה תביעות נוספות נגד הבנק ו/או נגד בנק מרכנתיל דיסקונט. להערכת הבנק, אם תוגשנה תביעות נוספות כאמור, הרי שיחד עם ההליך המתואר בסעיף (ב) לעיל וההליך המתואר בסעיף 13.1 להלן, סכומן הכולל של התביעות עשוי להגיע לכ-190 מיליון דולר אוסטרלי. בבדיקה שנערכה בבנקים, לא אותרו חשבוניות קשורים נוספים בגינם עשויות להיות מוגשות תביעות כאמור.

יודגש כי טרם נמסרה לבנקים כל דרישה כספית או תביעה כספית בקשר לחברות הנוספות או בקשר לחברה הקשורה הנזכרת בסעיף 13.1 להלן, ולמיטב ידיעת הבנק, טרם הוצאו להן שומות מס מתוקנות. הערכת הבנק ביחס לסכום התביעה הכולל כאמור לעיל מבוססת על נתונים שנכללו בכתבי בית-דין של המפרקים במסגרת ההליכים שכבר הוגשו, על נתונים הקיימים בידי הבנק ועל בסיס עקרונות חישוב הנזק שפורטו על ידי המפרקים בהליך המפורט בסעיף (א) לעיל. לאור זאת, קיים קושי בהערכת סכומי התביעות שתוגשנה, אם וככל שתוגשנה, בקשר לחברות האמורות, והסכומים בתביעות שתוגשנה, אם תוגשנה, עשויים להיות גבוהים או נמוכים משמעותית ממה שהוערך. לפרטים בדבר הליך נוסף המתנהל בעניין דומה, ראו סעיף 13.1 להלן.

12.5 ביום 6 במאי 2018, הוגשו בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו כתב תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד כאל ו-2 משיבים נוספים. עניינה של הבקשה הינה הטענה כי המשיבים לא סיפקו גילוי נאות לגביית ריבית על ידם. המבקשים העמידו סכום תביעתם לכלל חברי הקבוצה, ביחס לכלל המשיבים, על סך של כ-181 מיליון ש"ח.

ביום 5 במרס 2019 הגישה כאל את תשובתה לבקשת האישור.

12.6 ביום 21 ביוני 2018 הוגשו בבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד הבנק. לטענת המבקש, הבנק מפר את הוראות חוק האפוטרופוס הכללי, התשל"ח-1978 והוראות החוק להגנת רכוש מופקד, התשכ"ה-1964, בכך שאינו מדווח לאפוטרופוס הכללי על החזקתו ב"נכס עזוב". נטען כי הבנק אינו משקיע מאמצים סבירים באיתור בעלי ה"נכס העזוב", אינו מדווח במועד וגורם לחברי הקבוצה נזקים, שכן האפוטרופוס הכללי היה משקיע כספים אלו באופן הטוב ביותר והמתאים לאופי הנכס העזוב והיה נוקט בצעדים ממשיים לאיתור הבעלים. המבקש העמיד את סכום התביעה לכלל חברי הקבוצה על סך של 300 מיליון ש"ח.

תגובת הבנק הוגשה ביום 10 בפברואר 2019. ביום 28 ביולי 2019 הגישו הצדדים הודעה משותפת לבית המשפט בדבר הסכמתם לפנות להליך של גישור. לאור דרישת המבקש להוסיף להליך הגישור עילת תביעה שלא נכללה בתביעה, לא יתקיים גישור.

ביום 25 בדצמבר 2019 הוגשה בקשה לתיקון הבקשה לאישור. על הבנק להגיש תגובה עד ליום 17 במרס 2020. נקבע לקדם משפט ליום 14 באוקטובר 2020.

26. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

12.7 ביום 22 ביולי 2018 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה ובקשה להכיר בה כתביעה ייצוגית, כנגד כאל ונגד שתי חברות כרטיסי אשראי נוספות. עניינה של הבקשה הינן עסקאות במסמך חסר (בעיקר עסקאות טלפוניות) בחברות העוסקות בשיווק ישרי. בבקשה נטען כי חברות כרטיסי האשראי לא מנעו מחברות העוסקות בשיווק ישרי, לנצל ולגזול מקשישים כספים בגין עסקאות שנעשו שלא כדין, כל זאת באמצעות חיוב כרטיסי האשראי שלהם. עוד נטען בבקשה כי על חברות כרטיסי האשראי היה למנוע תופעה זו מלכתחילה וקודם התקשרותן עם חברות השיווק הישרי, היה עליהן לבדוק טיב החברות ופעילותן ולוודא כי הן עומדות במלוא דרישות החוק. המבקשים העמידו סכום תביעתם לכלל חברי הקבוצה, על סך כ-900 מיליון ש"ח. ביום 25 במרס 2019 הוגשה תגובת המשיבים. קדם משפט התקיים ביום 7 בינואר 2020. בתום הדיון, בית המשפט הורה לבא כוח התובעים לערוך, תוך קיצור, את רשימת המסמכים שהם מבקשים גילוי ועיון בהם, וכן את השאלון. ביום 26 בינואר 2020 הגישו המבקשים בקשת גילוי מסמכים מתוקנת. ביום 8 במרס 2019 הגישו הנתבעות תשובה לבקשה.

12.8 ביום 29 במאי 2019 הוגשה בבית המשפט המחוזי מרכז תובענה נגד בנק מרכזי דיסקונט ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית. המבקשת טוענת כי ערכה עם בנק מרכזי דיסקונט עסקה אשר הוגדרה על ידי בנק מרכזי דיסקונט כעסקת ניכיון שיקים למרות שהעסקה במהותה הייתה עסקת הלוואה. המבקשת טוענת בין היתר כי בנק מרכזי דיסקונט לא הציג את גובה הריבית האפקטיבית הכוללת לטענת המבקשת גם את העמלות שנגבו בגין העסקה. עוד נטען, כי בנק מרכזי דיסקונט התנה את מתן האשראי בפתיחת פקדון ששועבד לטובתו באופן המהווה התניית שירות בשירות.

המבקשת העמידה סכום תביעתה לכלל חברי הקבוצה על סך של 163 מיליון ש"ח.

ביום 2 בינואר 2020 ניתן תוקף של פסק דין לבקשה בהסכמה למחיקת התביעה.

13. בקשות לאשר תובענות מסוימות נגד הבנק וחברות מאוחדות שלו כתובענות ייצוגיות ותובענות אחרות שלא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייהן: נגד הבנק ונגד חברות מאוחדות שלו תלויות ועומדות תובענות ייצוגיות ובקשות לאשר תובענות מסוימות כייצוגיות ותובענות אחרות, אשר לדעת הבנק, בהתבסס על חוות דעת יועציו המשפטיים, ו/או על עמדת ההנהלות של החברות המאוחדות אשר נסמכת על חוות דעת יועציהן המשפטיים, לפי העניין בהתאמה, לא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייהן ולפיכך לא נערכה בגין הפרשה.

13.1 לבנק נודע כי ביום 15 ביוני 2017, בעקבות בקשה שהוגשה לבית משפט באוסטרליה, בהליך המתנהל בין רשות המסים האוסטרלית וחברה הקשורה לחברות המצוינות בס"ק 12.4 לעיל, נתן בית משפט השלום בתל אביב צו המתיר לעורך דין ישראלי לגבות עדויות וראיות משלושה מעובדי בנק מרכזי דיסקונט (חלקם לאחר שפרשו מעבודתם) וזאת בהתאם לבקשה לעזרה משפטית בין מדינות.

ביום 30 בינואר 2020 נדחתה בקשת רשות ערעור שהגיש בנק מרכזי דיסקונט על החלטת בית המשפט המחוזי המורה לבנק מרכזי דיסקונט למסור מסמכים לעו"ד הישראלי. המסמכים נמסרו למפרק. גביית העדויות נקבעה לימים 22, 24 ו-25 במרס 2020. לפרטים בדבר הליכים נוספים בעניין דומה, ראו סעיף 12.4 לעיל.

13.2 ביום 5 ביוני 2019 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה נגד הבנק ונגד 5 בנקים נוספים ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית. עניינה של הבקשה הינה פעולת המרת מט"ח. כאשר לקוחות מבצעים המרה של מט"ח, התשלום הכרוך בעסקת חליפין זו, כך נטען, מורכב משתי עמלות: עמלת פעולה (אשר לגביה נטען כי ניתן גילוי נאות בתעריפונים המשיבים) ועמלה נוספת, שהינה לטענת המבקשים עמלת הפרשי המרה אשר לטענתם לא ניתן לה גילוי נאות לא בתעריפונים ולא בתדפיס עסקה המועבר ללקוח. משכך, נטען כי גביית עמלה זו נעשית בניגוד לדין. עוד נטען כי מאחר וזהו חיוב הסמוי מעיני הלקוחות, אין ללקוחות אפשרות לדעת מה עלות שירות ההמרה. לגבי עמלת פעולה, נטען כנגד הבנק ו-2 משיבים נוספים, כי הם מחשבים עמלה זו לאחר התוספת בהפרשי המרה ולכן גובים עמלת פעולה ביתר.

המבקשים העמידו את סכום התביעה נגד הבנק לכלל חברי הקבוצה על סך של 1,486 מיליון ש"ח.

ביום 10 באוקטובר 2019 הגיש הבנק בקשה לסילוק על הסף של הבקשה וכן בקשה להארכת המועד להגשת תגובתו. ביום 27 באוקטובר 2019 הגיש המבקש תגובתו לבקשות. ביום 16 בינואר 2020 ניתנה החלטת בית המשפט לפיה המועד להגשת תגובה לבקשת האישור נדחה עד לאחר הכרעה בבקשה לסילוק על הסף. ביום 9 במרס 2020 התקיים דיון. ניתנה החלטה לפיה על המבקש להודיע עד ליום 25 במרס 2020 האם בדעתו להמשיך בהליך.

13.3 ביום 19 בדצמבר 2019 התקבלו בבנק כתב תביעה ובקשה לדחיית תשלום אגרה, אשר הוגשו לבית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו נגד הבנק ונגד 5 נתבעים נוספים.

התביעה הוגשה על ידי בנק מסחרי באוקראינה Joint Stock Company Commercial Bank Privat Bank, ועניינה מעשי הונאה, מעילה ותרמית אשר בוצעו לטענת התובע על ידי מי שהיו בעלי השליטה של התובע והינם נתבעים בכתב התביעה.

על פי הנתען בכתב התביעה, בעלי השליטה של התובע פעלו למתן הלוואות על ידי התובע לגופים אשר היו בשליטתם, וכספי הלוואות גולגלו דרך חשבונות בנקים במטרה להסוות את מקורם, ולבסוף נגזלו לטובתם האישית של בעלי השליטה. עוד נטען, כי כחלק ממעשי המרמה וההונאה שבוצעו בהוראת בעלי השליטה, הוברח לישראל סך של כ-1.2 מיליארד דולר ארה"ב, באמצעות העברות כספיות מחשבון בנק בקפריסין של חברה שבבעלות בעלי השליטה לחשבונה בבנק. על פי המתואר בכתב התביעה, מדובר בהעברות כספיות שבוצעו בין השנים 2007 ל-2011. לטענת התובע, הבנק גרם לו נזק בכך שאפשר את ביצוע ההעברות הכספיות אל ומחוץ לבנק וזאת, לטענת התובע, בניגוד לחובות החלות עליו מכוח חוק איסור הלבנת הון בישראל.

סכום התביעה כנגד כלל הנתבעים הועמד על סך של 2.1 מיליארד ש"ח.

ביום 30 בינואר 2020 שולמה האגרה.

26. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

- ביום 17 בפברואר 2020 הגיש הבנק בקשה לסילוק התביעה על הסף ולחילופין לעיכוב ההליכים בה בשל הליכים מקבילים המתנהלים מחוץ לישראל. כמו כן הוגשה בקשה להארכת המועד להגשת כתב הגנה עד להכרעה בבקשה לסילוק על הסף. ביום 8 במרס הגיש התובע תגובה לפיה הינו מתנגד לבקשה להארכת מועד להגשת כתב ההגנה. תשובת התובעת לבקשה לסילוק על הסף תוגש עד ליום 29 במרס 2020.
- 13.4 ביום 30 בינואר 2020 הוגשו נגד הבנק בבית המשפט המחוזי בתל אביב ארבע תביעות ובקשות לאישורן כתובעות ייצוגיות. עניינן של הבקשות הינה תקלה בהתקנות שרת באפליקציית התשלומים PayBox, תקלה אשר לטענת המבקשים, גרמה להם נזקים. סכומי התביעות לכלל חברי הקבוצה הועמדו בארבע הבקשות על סך 850 מיליון ש"ח, 500 מיליון ש"ח, 25 מיליון ש"ח ו-2.5 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- ביום 4 במרס 2020 הגיש הבנק בקשות בכל תיקי הבקשות לאישור, לפיהן התבקש בית המשפט לעשות שימוש בסמכותו ולהורות על מחיקת שלוש מתוך ארבע בקשות האישור. בנוסף, התבקש בית המשפט להורות כי תגובת הבנק לבקשת האישור אשר תישאר על כנה, תוגש תוך 90 יום מיום מתן הכרעה בבקשות. ביום 5 במרס 2020 נתן בית המשפט זכות תגובה למבקשים. בכל אחת מהבקשות לאישור, תוך 21 יום.
14. (א) חברת דיסקונט קפיטל משקיעה בקרנות השקעה פרטיות, בקרנות הון סיכון ובחברות ריאליות. ליום 31 בדצמבר 2019, יתרת התחייבות ההשקעה של דיסקונט קפיטל היתה בסך כולל של כ-155 מיליון דולר (ליום 31 בדצמבר 2018: 165 מיליון דולר).
- (ב) דיסקונט קפיטל מחזיקה כ-19.6% מהון המניות של חברת מניף. ליום 31 בדצמבר 2019 עמדה המסגרת להעמדת ערבויות לפרויקטים של מניף על סך מירבי של 100 מיליון ש"ח. ליום 31 בדצמבר 2019 הועמדו בפועל ערבויות בסך של 95 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2018: 79 מיליון ש"ח).
15. **הסכם למתן שירותים לעובדי המדינה.** ביום 10 במאי 2007 חתם הבנק על הסכם למתן הלוואות, משיכת יתר ושירותים בנקאיים לעובדי המדינה, לתקופה של 7 שנים שתחילתה ביום 1 בינואר 2008. ביום 31 בדצמבר 2014 הסתיים ההסכם עם המדינה. בסוף כל שנה קלנדרית נדרש הבנק להעביר התחייבות עצמית בלתי מותנית על סך של 10% מיתרת הלוואות או 20 מיליון ש"ח, הנמוך מביניהם, עד לסילוק מלא של כל הלוואות שהועמדו במסגרת ההתקשרות האמורה. ביום 31 בדצמבר 2019 הסתכמה יתרת הלוואות בסך של כ-103 מיליון ש"ח.
16. **הסכם למתן שירותים לעובדי הוראה.** ביום 26 בספטמבר 2007 חתם הבנק על הסכם למתן הלוואות מסובסדות למורים והלוואות מותנות לסטודנטים להוראה. ביום 30 ביוני 2014 הסתיימה ההתקשרות עם החשב הכללי. בסוף כל שנה קלנדרית נדרש הבנק להעביר התחייבות עצמית בלתי מותנית על סך של 10% מיתרת הלוואות או 10 מיליון ש"ח, כנמוך מביניהם, עד לסילוק מלא של כל הלוואות שהועמדו במסגרת ההתקשרות האמורה. ביום 31 בדצמבר 2019 הסתכמה יתרת הלוואות בסך של כ-13.7 מיליון ש"ח.
17. **קמפוס דיסקונט.** בשנת 2016 החלו דיסקונט ליסינג, כאל ומרכנתיל בייזום קמפוס קבוצתי, אשר יאכלס את מטה הבנק ומטה חברות הבת העיקריות בארץ – בנק מרכנתיל דיסקונט וכאל.
- ההשקעה בפרויקט הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2019 בסך של 200 מיליון ש"ח. דיסקונט ליסינג התקשרה עם ספקים, בקשר לביצוע העבודות להקמת קמפוס דיסקונט, בהיקף כולל של כ-148 מיליון ש"ח. ליום 31 בדצמבר 2019 עומדת יתרת ההתחייבות בגין הפרויקט על כ-73 מיליון ש"ח. לאחר תאריך המאזן גדלה ההתחייבות בסכום נוסף של 590 מיליון ש"ח.
18. **מיזוג בנק מוניציפל.** ביום 13 בנובמבר 2018 נחתם הסכם מיזוג (להלן "הסכם המיזוג") בין בנק מרכנתיל דיסקונט לבין בנק מוניציפל ישראל בע"מ (להלן: "בנק מוניציפל"), במסגרתו, בכפוף להתקיים התנאים המתלים הקבועים בו, יתמזג בנק מוניציפל עם ולתוך בנק מרכנתיל דיסקונט במיזוג הסכמי לפי הפרק הראשון לחלק השמיני לחוק החברות, התשנ"ט-1999. ביום 3 בינואר 2019 אושרה באסיפה הכללית של בנק מוניציפל, ההצעה למיזוג עם בנק מרכנתיל דיסקונט.
- המועד המקורי לפקיעת ההסכם נקבע ליום 1 ביוני 2019, אלא אם הסכימו הצדדים בכתב לדחות מועד זה. האסיפה הכללית של בנק מוניציפל, בהחלטות מהימים 30 ביוני 2019 ו-10 באוקטובר 2019, אישרה להאריך את תוקף ההסכם עד ליום 1 בדצמבר 2019.
- בהתאם להסכם, התחייב בנק מרכנתיל דיסקונט לשלם לבעלי המניות של בנק מוניציפל כ-670 מיליון ש"ח (להלן: "התמורה"). מאחר שההסכם לא הושלם עד ליום 1 באפריל 2019, התמורה לבעלי המניות של בנק מוניציפל הוגדלה כלהלן:
- עבור התקופה שמיום 1 באפריל 2019 ועד ליום 31 במאי 2019 – סך של 1.25 מיליון ש"ח לחודש;
 - עבור התקופה שמיום 1 ביוני 2019 ועד ליום 31 באוגוסט 2019 – סך של 2.25 מיליון ש"ח לחודש;
 - עבור התקופה שמיום 1 בספטמבר 2019, ועד למועד השלמת העסקה – סך של 4.5 מיליון ש"ח לחודש (או חלקו היחסי) ובלבד שהתמורה הכוללת לא תפחת מ-691 מיליון ש"ח;
- כאמור, בהסכם המיזוג נקבעו תנאים מתלים שונים. במהלך שנת 2019 התקבלו האישורים הנדרשים להשלמת העסקה, כלהלן:
- ביום 23 במאי 2019 התקבל בבנק אישור הממונה על התחרות בדבר המיזוג בין בנק מוניציפל לבנק מרכנתיל דיסקונט, בכפוף לתנאים, שעיקרם הוא מכירת תיק האשראי של מספר רשויות מקומיות (להלן: "תנאי האישור");
 - ביום 30 במאי 2019 התקבל אישור רשות המסים המסדיר את סוגיות המס בעת השלמת המיזוג;
 - ביום 22 באוגוסט 2019 אישרה הממונה על התחרות את בנק איגוד כרוכש פוטנציאלי של תיק האשראי וכן אישרה את היקף והרכב תיק האשראי הצפוי להירכש על ידו בהתאם לאישור רשות התחרות ועל סמך מידע שנמסר לה;
 - ביום 2 בספטמבר 2019 התקבל אישור הפיקוח על הבנקים למיזוג בהתאם לתנאים שקבעה רשות התחרות.
- ביום 11 בנובמבר 2019 חתמו בנק מוניציפל, בנק מרכנתיל דיסקונט ובנק אגוד על הסכם למכירת חלק מתיק האשראי של מוניציפל לבנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "תיק האשראי" ו-"הסכם המכר", בהתאמה). השלמת הסכם המכר התבצעה בסמוך לפני השלמת המיזוג ביום 1 בדצמבר 2019.

26. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ביום 1 בדצמבר 2019 הושלם המיזוג, לאחר שהתקיימו כל התנאים המתלים למיזוג. בעקבות המיזוג חדל בנק מוניציפל מלהתקיים. תמורת המניות שולם סך של 693 מיליון ש"ח.

כללי חשבונאות ומדידה. הנכסים וההתחייבויות שהיו בבעלות בנק מוניציפל, ונרכשו ביום 1 בדצמבר 2019, במועד השלמת המיזוג, כאמור - נרשמו בספרים על בסיס שווים ההוגן (לרבות השווי ההוגן של נכסים בלתי מוחשיים, בסכום לא מהותי, שהוכרו במועד המיזוג), בהתבסס על הערכת שווי שנערכה על ידי מעריך שווי מוסמך (שנסמכה, בין היתר, על הערכות השווי ההוגן של המקרקעין שנרכשו וההתחייבויות לתשלום זכויות עובדים, שנערכו על ידי שמאי מקרקעין מוסמך ואקטואר מוסמך, בהתאמה).

הליכים משפטיים בעניין המיזוג. ביום 26 ביולי 2019 הגיש בנק ירושלים לבית הדין לתחרות בבית המשפט המחוזי בירושלים ערר על החלטת הממונה על התחרות. לטענת המבקש, אישור עסקת המיזוג פוגע בתחרות ומונע כניסה של שחקנים חדשים לשוק האשראי לרשויות המקומיות. ביום 15 באוגוסט 2019 הגישו הבנק, בנק מרכנתיל דיסקונט, בנק מוניציפל והממונה על התחרות בקשות למחוק את הערר על הסף.

ביום 12 בינואר 2020 התקיים דיון במעמד הצדדים. ביום 25 בפברואר 2020 ניתן פסק דין בערר, במסגרתו הורה בית הדין על מחיקת הערר על הסף.

27. שיעבודים, תנאים מגבילים ובטחונות

א. אי די בי ניו יורק שיעבד הלוואות שונות ואגרות חוב קונצרניות לבנק הפדראלי של ניו-יורק (FRBNY - Federal Reserve Bank of New York). השיעבוד נועד לשם הבטחת אשראי מתוך חלון אשראי של FRBNY וכן עבור אשראי במסגרת מכרזים (TAF) של בנק זה. ליום 31 בדצמבר 2019, הערך בספרים של ההלוואות וניירות הערך אשר שועבדו עבור אשראי מ-FRBNY הסתכמו לסך של 1,021 מיליון דולר (3,529 מיליון ש"ח) [ליום 31 בדצמבר 2018: 1,207 מיליון דולר (4,525 מיליון ש"ח)].

כמו כן שיעבד אי די בי ניו יורק לטובת Federal Home Loan Bank הלוואות שיתרתן, ליום 31 בדצמבר 2019, הינה כ-506 מיליון דולר (1,750 מיליון ש"ח) להבטחת פקדונות שנתקבלו ממנו [ליום 31 בדצמבר 2018: כ-132 מיליון דולר (495 מיליון ש"ח)].

ב. אי די בי ניו יורק מכר ניירות ערך בתנאי רכישה חוזרת בסך של כ-110 מיליון דולר (380 מיליון ש"ח) ליום 31 בדצמבר 2019 [ליום 31 בדצמבר 2018: 345 מיליון דולר (1,292 מיליון ש"ח)].

ג. הבנק חבר במסלוקת Euroclear שהינה מערכת סליקה לניירות ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעולות בניירות ערך באמצעות המסלוקה הנ"ל שיעבד הבנק מזומנים וניירות ערך בסכום של כ-15 מיליון דולר (52 מיליון ש"ח) (ליום 31 בדצמבר 2018: 15 מיליון דולר [56 מיליון ש"ח]).

ד. הבנק מפקיד נכסים נזילים אצל ברוקרים זרים (בארה"ב) כבטוחה עבור עסקאות באופציות שמבצעים לקוחותיו באמצעות הברוקרים הזרים. בעבר הבנק נדרש להפקיד איגרות חוב במסגרת הבטוחות כאמור. במהלך שנת 2015 השתנתה הדרישה והבנק נדרש להפקיד מזומן במקום איגרות חוב. ליום 31 בדצמבר 2015 הפקדון התאפס ויתרתו נותרה אפס במהלך השנים 2017-2019.

ה. בביאור 26 ג' 4 לעיל מתוארת קרן הסיכונים שהקימה מסלוקת מעו"ף. חלקו של הבנק בקרן, כנגזר מהיקף פעילותו במסלוקה עבור לקוחותיו, ליום 31 בדצמבר 2019, עמד על כ-194 מיליון ש"ח. (ליום 31 בדצמבר 2018: 196 מיליון ש"ח).

יתרת הבטוחות שהבנק חויב להעמיד לטובת מסלוקת המעו"ף (התחייבות חוץ מאזנית) המבוססת על תרחישים של הבורסה, בגין פעילות לקוחות הבנק ובגין פעילות הבנק (נוסטרו), ליום 31 בדצמבר 2019, הינה כ-430 מיליון ש"ח (2018: 797 מיליון ש"ח).

על פי חוקי העזר והמתאר של מסלוקת מעו"ף כל חברי מסלוקת מעו"ף, ובהם הבנק, חתמו על הסכמי שיעבוד להבטחת התחייבויותיהם לטובת מסלוקת מעו"ף, והפקידו בטוחות נזילות בלבד (איגרות חוב של מדינת ישראל ו/או מזומנים).

הבנק שיעבד למסלוקת מעו"ף בשעבוד בדרגה ראשונה את כל הכספים שהופקדו על ידי הבנק בחשבון ע"ש מסלוקת המעו"ף במסלוקת הבורסה ובחשבון ע"ש מסלוקת המעו"ף בבנק אחר, הכל כבטחון עבור סכומים שהבנק יהיה חייב בגין עסקאות מעו"ף שהוא אחראי להן כלפי מסלוקת המעו"ף. ההתחייבות מותנית בתנאים והבנק רשאי, בהתקיים תנאים מסויימים, לדרוש סכומים מסויימים בחזרה.

יצוין כי ביום 27 באוקטובר 2016 אישר דירקטוריון הבורסה, בהמשך להחלטות דירקטוריון מסלוקת מעו"ף ומסלוקת הבורסה, לפתוח חשבונות למסלוקות בבנק ישראל, וזאת בכדי לאפשר למסלוקות להפקיד בבנק ישראל את הבטחונות במזומן שחברי המסלוקות מעמידים לטובתן, ולתקן בהתאם את חוקי העזר של המסלוקות.

במסגרת זו, כל חברי המסלוקות, ובהם הבנק, חתמו על שני הסכמי שעבוד נוספים, על פיהם ישועבדו לטובת מסלוקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב ולטובת מסלוקת מעו"ף בע"מ זכויות החברים בחשבונות הבטוחות בבנק ישראל, וזאת בנוסף לשעבודים קודמים ומבלי לגרוע מהם.

בהתאם, הבנק שיעבד לטובת מסלוקת הבורסה ומסלוקת מעו"ף, בשעבוד קבוע בדרגה ראשונה והמחאה על דרך השעבוד, ללא הגבלה בסכום, את כל זכויותיו, מכל מין וסוג, בכל אחד מחשבונות הבטוחות בבנק ישראל, לרבות כל הזכויות לקבלת הכספים המופקדים או הרשומים לזכות כל אחד מהחשבונות האמורים, וכל פירותיהם או כל זכות הנובעת מהם או הקשורה אליהם, והכל כערובה לקיומם של כל חיובי הבנק כלפי המסלוקות, כפי שיהיו מעת לעת.

במסגרת חשבונות אלה שיעבד הבנק לטובת מסלוקת מעו"ף איגרות חוב ומזומנים שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2019 עמדה על כ-948 מיליון ש"ח. (ליום 31 בדצמבר 2018: 1,283 מיליון ש"ח).

בנק מרכנתיל דיסקונט יצר שיעבוד דומה לטובת מסלוקת מעו"ף. שווי הבטוחה לטובת מסלוקת המעו"ף כאמור ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכם בסך של כ-17 מיליון ש"ח. (ליום 31 בדצמבר 2018: 41 מיליון ש"ח). בנוסף, שועבדו לטובת מסלוקת מעו"ף מזומנים שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2019 עמדה על כ-2 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018: 2 מיליון ש"ח).

27. שיעבודים, תנאים מגבילים ובטחונות (המשך)

יתרות הבטחונות שהועמדו למסלקת המעו"ף

יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	יתרה גבוהה לשנת 2019	יתרה ממוצעת* לשנת 2019	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018
במיליוני שקלים חדשים			
מזומנים	52	65	50
ניירות ערך	915	1,481	1,212
			1,262

* הדיווח על בסיס יתרות סגירה חודשיות.

1. להבטחת התחייבויות לבנקים של יציל פיננסים יצרה יציל המחאה על דרך השעבוד ושעבוד קבוע ושוטף על כל זכויותיה לפי הסכמים עם בתי עסק בנוגע לניכיון שוברי ישראל, שוברי אמריקן אקספרס ושוברי דיינרס קלאב ישראל ואת כל הזכויות לקבלת כספים ותשלומים מאת ישראל, כאל, אמריקן אקספרס ודיינרס, מכח המחאת זכויות ועל פי הסכם בית עסק. לתאריך המאזן אין התחייבויות כלפי הבנקים.
2. (1) הבנק מתקשר עם בנקים שונים בהסכמים מסוג Credit Support Annex (CSA) שנועדו למזער את סיכוני האשראי ההדדיים שנוצרים בין הבנקים במסחר בנגזרים. בהתאם להסכמים, מדי תקופה מתבצעת מדידה של שווי מלאי העסקות בנגזרים שבוצעו בין הצדדים, ואם החשיפה נטו של אחד הצדדים עוברת סף שהוגדר מראש, אותו צד מחויב להעביר לצד השני פקדונות שנועדו לתיחום החשיפה עד למועד המדידה הבא. ליום 31 בדצמבר 2019 העמיד הבנק לטובת בנקים שונים פקדונות בסך כולל של כ-546 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2018: 257 מיליון ש"ח). בנוסף, בחודש יולי 2015 חתם הבנק על הסכם התקשרות עם Merrill Lynch International, אשר ישמש כחבר מסלקה עבור הבנק לסליקה מרכזית של עסקאות נגזרים מסוימות הכלולות במסגרת רפורמת EMIR.
- (2) אי די בי ניו יורק מתקשר אף הוא בהסכמים מסוג CSA. ליום 31 בדצמבר 2019, העמיד אי די בי ניו יורק לטובת בנקים שונים פקדונות בסך כולל של כ-45 מיליון דולר (157 מיליון ש"ח) [31 בדצמבר 2018: 0.96 מיליון דולר (3.56 מיליון ש"ח)].
- (3) בנק מרכנתיל דיסקונט מתקשר אף הוא בהסכמים מסוג CSA. ליום 31 בדצמבר 2019, העמיד בנק מרכנתיל דיסקונט לטובת בנקים שונים פקדונות בסך כולל של כ-20 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2018: 13 מיליון ש"ח).
- ח. כאמור בביאור 26 ג' 5 לעיל, בהתאם לנדרש בתקנון הבורסה ובחוקי העזר של מסלקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (להלן: "מסלקת הבורסה" או "המסלקה") שיעבד הבנק להבטחת התחייבויותיו כלפי המסלקה את כל זכויות הבנק בחשבון בטוחות המתנהל במסלקה (בו מופקדים על ידי הבנק ניירות ערך) ואת כל זכויותיו בכספים המופקדים בחשבון על שם המסלקה בבנק ישראל. שווי הבטוחה הסתכם ליום 31 בדצמבר 2019 ב-135 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018: 131 מיליון ש"ח).
- בנק מרכנתיל דיסקונט יצר שיעבוד דומה לטובת מסלקת הבורסה. שווי הבטוחה הסתכם ליום 31 בדצמבר 2019 ב-21 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018: 21 מיליון ש"ח).

יתרות הבטחונות שהועמדו למסלקת הבורסה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	יתרה גבוהה לשנת 2019	יתרה ממוצעת* לשנת 2019	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018
במיליוני שקלים חדשים			
מזומנים	36	36	36
ניירות ערך	120	118	117

* הדיווח על בסיס יתרות סגירה חודשיות.

- ט. בחודש יולי 2007 השיק בנק ישראל מערכת לסליקת תשלומים גדולים ב"זמן אמת" (מערכת RTGS), המאפשרת העברת כספים מהירה וסופית בין הבנקים המקושרים למערכת, בתנאי שיתרת הנזילות בבנקים לא תפחת מההיקף הנדרש לביצוע העברות הכספים. לאור הסדרי הסליקה החדשים, הבנק עשוי להזקק מעת לעת לקבלת אשראי לפרקי זמן קצרים מבנק ישראל. במטרה להבטיח את התשלום המלא של הסכומים שיגיעו לבנק ישראל בגין אשראי זה במסגרת הצטרפותו למערכת ניהול הבטחונות המופעלים על ידי מסלקת הבורסה בנושא זה, שיעבד הבנק ביום 24 בנובמבר 2010, לטובת בנק ישראל, בשעבוד קבוע בדרגה ראשונה, את החזקותיו באגרות חוב של ממשלת ישראל המופקדות בחשבון על שם בנק ישראל במסלקת הבורסה (בנוסף לשעבוד הצף, בדרגה ראשונה, שנרשם על נכסים אלו ביום 26 ביולי 2007).
- הבנק הפקיד בחשבון האמור איגרות חוב שערכן ליום 31 בדצמבר 2019 הינו כ-1.30 מיליארד ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018: 2.73 מיליארד ש"ח).
- גם בנק מרכנתיל דיסקונט ערך שעבוד דומה, לטובת בנק ישראל, והפקיד לחשבון בנק ישראל במסלקת הבורסה איגרות חוב שערכן ליום 31 בדצמבר 2019 הינו כ-302 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018: 301 מיליון ש"ח).

27. שיעבודים, תנאים מגבילים ובטחונות (המשך)

נתונים המתייחסים להסדרי שיעבוד זה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	יתרה גבוהה לשנת 2019	יתרה ממוצעת* לשנת 2019	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018
במיליוני שקלים חדשים			
1,602	3,021	2,137	3,028
ניירות ערך ששועבדו (שווי שוק)			
* הדיווח על בסיס יתרות סגירה חודשיות.			

י. בנוסף, הבנק ובנק מרכזי דיסקונט מפקידים מעת לעת פקדונות בבנק ישראל המהווים (ביחד עם ניירות הערך שהופקדו כאמור) בטוחה לאשראי שמעמיד בנק ישראל לבנק ולבנק מרכזי דיסקונט, במסגרת מרכזי אשראי. הבנק ובנק מרכזי דיסקונט לא השתתפו בשנים 2017-2019 במכרזי אשראי כאמור.

נתונים המתייחסים לפקדונות שהופקדו

יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	יתרה גבוהה לשנת 2019	יתרה ממוצעת* לשנת 2019	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018
במיליוני שקלים חדשים			
21,349	21,407	16,335	16,250
פקדונות בבנק ישראל			
* הדיווח על בסיס יתרות סגירה חודשיות.			

יא. החשב הכללי מודיע מעת לעת על מינוי גופים מסויימים, בהם גם הבנק, כעושי שוק ראשיים לאיגרות חוב ממשלתיות, על פי סעיף 6 א' לחוק מלווה מדינה, התשל"ט-1979. במסגרת פעילות עשיית שוק, מעמיד האוצר לעושי השוק קו לשאלות של אג"ח ממשלתי, וזאת על מנת לכסות עסקאות של מכירה בחסר של איגרות חוב במסגרת עשיית השוק. כנגד ניצול קו השאלות כאמור, הבנק מפקיד כספים באוצר בגובה הניצול, המשמשים כבטוחה עבור השאלות. יתרת הפקדון ליום 31 בדצמבר 2019 הייתה כ-531 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2018: 774 מיליון ש"ח).

יב. המקורות והשימושים של ניירות ערך שהתקבלו ושל הבנק ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן, לפני השפעת קיזוזים

המאוחד		הבנק	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2019	2018	2019	2018
במיליוני שקלים חדשים			
המקורות:			
531	774	531	774
ניירות ערך שהתקבלו בעסקאות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן			
531	774	531	774
סך-הכל			
השימושים:			
380	1,292	-	-
ניירות ערך שנמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר			
380	1,292	-	-
סך-הכל			

יג. פירוט ניירות ערך אשר שועבדו למלווים

המאוחד		הבנק	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2019	2018	2019	2018
במיליוני שקלים חדשים			
2,356	2,793	1,814	2,138
ניירות ערך זמינים למכירה			
541	1,974	540	1,967
ניירות ערך מוחזקים לפדיון			
2,897	4,767	2,354	4,105
סך-הכל			

ניירות ערך אלו הועמדו כבטחון למלווים אשר אינם רשאים למכור או לשעבד אותם.

יד. בתקופת הדוח יצרה אי די בי ניו יורק שיעבוד מסוג - Securities pledged for deposits - שיעבוד ניירות ערך מסוג CLO לרשויות מקומיות כנגד פיקדונות המתקבלים מהם. יתרת ניירות ערך המשועבדים עמדה ביום 31 בדצמבר 2019 על כ-178 מיליון ש"ח (כ-51 מיליון דולר).

28. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון

כללי

1. העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכות בסיכונים שוק, בסיכונים אשראי ובסיכונים נזילות.
 - א. פעילותו של הבנק חושפת אותו לסיכונים שונים ובכלל זה סיכונים שוק. סיכונים השוק כוללים בין היתר סיכונים בסיס, סיכונים ריבית, סיכונים לתנודתיות בשערי החליפין, במאפייני המיתאמים בין פרמטרים כלכליים שונים וכיו"ב. כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול החשיפות שלו לסיכונים שוק כאמור לעיל, משלב הבנק בניהול הנכסים וההתחייבויות הפיננסיים שלו ובפעילותו כעושה שוק, מגוון רחב של מכשירים פיננסיים נגזרים. בין מכשירים פיננסיים נגזרים אלה כלולות עסקאות Forward, Swap, FRA, IRS, אופציות שהבנק רוכש וכותב והמגינות מפני עליה או ירידה בשער החליפין של מטבע חוץ, אינפלציה, ריביות, מדדי מניות, רכיבים של אופציות משובצות וכיו"ב.
 - ב. סיכון האשראי בעסקאות אלו נובע מכך שהסכום הנקוב של העסקה אינו משקף בהכרח את סיכון האשראי שלה. סיכון זה נמדד על פי סכום ההפסד המירבי שעלול להיגרם לבנק אם הצד הנגדי לעסקה לא יעמוד בתנאיה, וזאת בניכוי הסכמי קיזוז בני אכיפה.
 - סיכון האשראי במהלך תקופת ההתקשרות נאמד בסכום היציאה מהעסקה בתוספת חשיפה פוטנציאלית עתידית, כפי שנקבעה בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 303 לעניין חישוב המגבלות על חבות לווה. מדיניות הבנק לגבי הבטחונות הנדרשים בגין פעילות הלקוח במכשירים פיננסיים נגזרים, דומה למדיניותו לגבי אשראי אחר, למעט בפעילות הלקוחות במסגרת המעו"ף. הבטחונות הם מסוגים שונים. כמו כן יכול הבנק להעניק ללקוח מסגרת ללא בטחונות, לפי העניין.
 - ג. סיכון נזילות נובע מכך שלא תמיד ניתן לסגור את החשיפה במהירות, בעיקר בשווקים ששחירותם נמוכה.
2. חלק מהנגזרים האמורים מיועדים וכשירים כגידורי שווי הוגן וגידורי תזרים מזומנים, חלק נרכשים ונכתבים במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (נגזרים שאינם למסחר) ויתרתם מוגדרים כנגזרים למסחר.
3. ייתכן והבנק יתקשר בחוזה שבפני עצמו אינו מכשיר נגזר אך הוא מכיל נגזר משובץ. לגבי כל חוזה, הבנק מעריך אם המאפיינים הכלכליים של הנגזר המשובץ אינם קשורים באופן ברור והדוק לאלה של החוזה המארח, ובודק האם מכשיר נפרד עם אותם תנאים כשל המכשיר המשובץ היה מקיים את ההגדרה של מכשיר נגזר. כאשר נקבע שהנגזר המשובץ בעל מאפיינים כלכליים שאינם קשורים באופן ברור והדוק למאפיינים הכלכליים של החוזה המארח, וכן שמכשיר נפרד עם אותם תנאים היה כשיר כמכשיר נגזר, הנגזר המשובץ מופרד מהחוזה המארח, מטופל כנגזר בפני עצמו ומוצג במאזן יחד עם החוזה המארח לפי השווי ההוגן שלו, כאשר השינויים בשווי ההוגן שלו מדווחים באופן שוטף בדוח רווח והפסד. כאשר הבנק אינו יכול לזהות ולמדוד באופן מהימן נגזר משובץ לצורך הפרדה מהחוזה המארח, החוזה בשלמותו נרשם במאזן לפי שווי הוגן.
4. הבנק מתעד בכתב את כל יחסי הגידור בין מכשירים מגדרים לבין פריטים מגודרים, ואת המטרה והאסטרטגיה של ניהול הסיכונים באמצעות יצירת עסקאות הגידור השונות. התייעוד כולל זיהוי ספציפי של הנכס, ההתחייבות, ההתקשרות האיתנה או העסקה החזויה אשר יועדו כפריט המגודר וציון של האופן שבו המכשיר המגדר צפוי לגדר את הסיכונים הקשורים לפריט המגודר. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך, בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים שלו.
5. הבנק מפסיק חשבונאות גידור מכאן ואילך כאשר:
 - א. נקבע שהנגזר אינו אפקטיבי עוד בקיזוז השינויים בשווי ההוגן או תזרימי המזומנים של פריט מגודר;
 - ב. הנגזר פוקע, נמכר, מבטל או ממומש;
 - ג. הנגזר מפסיק להיות מיועד כמכשיר מגדר, כיוון שקרוב לודאי שהעסקה החזויה לא תתבצע;
 - ד. התקשרות איתנה מגודרת אינה מקיימת עוד את ההגדרה של התקשרות איתנה;
 - ה. ההנהלה מבטלת את הייעוד של הנגזר כמכשיר מגדר.
- כאשר חשבונאות גידור מופסקת כיוון שנקבע שהנגזר אינו כשיר עוד כגידור שווי הוגן אפקטיבי, הנגזר ימשיך להירשם במאזן לפי שווי ההוגן, אך הנכס או ההתחייבות המגודרים לא יותאמו עוד בגין שינויים בשווי ההוגן. כאשר חשבונאות גידור מופסקת כיוון שהפריט המגודר אינו מקיים עוד את ההגדרה של התקשרות איתנה, הנגזר ימשיך להירשם במאזן לפי שווי ההוגן, וכל נכס או התחייבות שנרשמו בהתאם להכרה של ההתקשרות האיתנה ייגרעו מהמאזן ויוכרו כרווח או כהפסד בדוח רווח והפסד לתקופה השוטפת.
6. גידורי שווי הוגן
הבנק מייעד נגזרים מסוימים כגידורי שווי הוגן. השינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה לשינוי בשווי הוגן של נכס או התחייבות, מוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד, כמו גם השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שניתן לייחס אותו לסיכון המגודר.
7. גידורי תזרים מזומנים
חברת הבת אי די בי ניו יורק מייעדת נגזרים מסוימים כגידורי תזרים מזומנים. השינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה להשתנות תזרים מזומנים מנכס, מהתחייבות או מעסקה חזויה, מוכרים תחילה ברווח כולל אחר ואחר כך, כאשר הפריט המגודר משפיע על רווח והפסד, הוא מסווג מחדש לרווח והפסד.

28. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון (המשך)

א. היקף פעילות על בסיס מאוחד

1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2018			31 בדצמבר 2019		
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
במיליוני שקלים חדשים					
חוזי ריבית					
15,141	7,971	7,170	14,171	7,283	6,888
Forward -1 Futures					
13,486	13,486	-	5,895	5,514	381
אופציות שנכתבו					
12,777	12,777	-	3,529	3,124	405
אופציות שנקנו					
119,603	108,245	11,358	143,137	131,026	12,111
Swaps ⁽¹⁾					
161,007	142,479	18,528	166,732	146,947	19,785
סך-הכל⁽²⁾					
3,522	-	3,522	3,838	-	3,838
מזה: נגזרים מגדרים ⁽⁵⁾					
חוזי מטבע חוץ					
15,786	14,924	862	21,260	19,731	1,529
Forward -1 Futures ⁽³⁾					
12,051	12,051	-	13,067	13,067	-
אופציות שנכתבו					
11,234	11,228	6	12,235	12,235	-
אופציות שנקנו					
61,374	36,838	24,536	71,342	37,708	33,634
Swaps					
100,445	75,041	25,404	117,904	82,741	35,163
סך-הכל					
חוזים בגין מניות					
44	44	-	45	45	-
Forward -1 Futures					
9,431	9,431	-	8,936	8,773	163
אופציות שנכתבו					
9,443	9,443	-	8,941	8,773	168
אופציות שנקנו ⁽⁴⁾					
1,173	1,173	-	656	656	-
Swaps					
20,091	20,091	-	18,578	18,247	331
סך-הכל					
חוזי סחורות ואחרים					
1,544	1,544	-	849	849	-
Forward -1 Futures					
4	4	-	24	3	21
אופציות שנכתבו					
4	4	-	24	3	21
אופציות שנקנו					
1,552	1,552	-	897	855	42
סך-הכל					
283,095	239,163	43,932	304,111	248,790	55,321
סך-הכל סכום נקוב					

הערות:

- (1) מזה: swaps שהתאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע
- (2) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד
- (3) מזה: חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט
- (4) מזה: נסחרים בבורסה
- (5) הבנק מבצע גידור חשבונאי באמצעות עסקאות IRS.

40,610	45,991
13,062	11,701
2,360	1,778
9,009	9,116

28. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון (המשך)

א. היקף פעילות על בסיס מאוחד (המשך)

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו		
נגזרים שאינם למסחר	נגזרים למסחר	סה"כ	נגזרים שאינם למסחר	נגזרים למסחר	סה"כ
במיליוני שקלים חדשים					
בלתי מבוקר					
31 בדצמבר 2019					
187	2,733	2,920	321	2,728	3,049
34	-	34	99	-	99
343	852	1,195	546	829	1,375
8	380	388	8	380	388
1	54	55	1	53	54
539	4,019	4,558	876	3,990	4,866
-	-	-	-	-	-
539	4,019	4,558	876	3,990	4,866
-	358	358	41	359	400
31 בדצמבר 2018					
154	1,232	1,386	253	1,154	1,407
32	-	32	52	-	52
594	987	1,581	282	823	1,105
-	733	733	-	732	732
-	38	38	-	38	38
748	2,990	3,738	535	2,747	3,282
-	-	-	-	-	-
748	2,990	3,738	535	2,747	3,282
-	660	660	-	707	707

הערה:

- (1) מזה - שווי הוגן ברוטו של נכסים בגין נגזרים משובצים בסך 13 מיליוני ש"ח (31.12.2018 - 12 מיליוני ש"ח);
מזה - שווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך 27 מיליוני ש"ח (31.12.2018 - 33 מיליוני ש"ח).

28. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

ב. גידור חשבונאי

1. ההשפעה של גידור חשבונאי	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	
הכנסות (הוצאות) ריבית	
במיליוני ש"ח	
רווח (הפסד) מגידורי שווי הוגן	
חוזי ריבית	
פריטים מגודרים	65
נגזרים מגדרים	(68)

2. פריטים מגודרים בגידור שווי הוגן	
ליום 31 בדצמבר 2019	
התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו(הקטינו) את הערך	
הערך בספרים	בספרים
יחסי גידור קיימים	יחסי גידור שהופסקו
במיליוני ש"ח	
ניירות ערך	2,204
פיקדונות הציבור	1,266
	(10)
	8
	-

3. השפעת נגזרים שלא יועדו כמכשירים מגדרים על דוח רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	
רווח (הפסד) שהוכר בהכנסות (הוצאות) מפעילות במכשירים נגזרים ⁽¹⁾	
במיליוני ש"ח	
חוזי ריבית	32
חוזי מטבע חוץ	(879)
חוזים בגין מניות	1
חוזי סחורות ואחרים	-
סך הכל	(846)

הערה:
(1) נכלל בסעיף הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.

28. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון (המשך)

ג. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ ברוקרים	אחרים	סך-הכל	בורסה	בנקים
בלתי מבוקר					
31 בדצמבר 2019					
88	27	3,026	4,558	38	1,379
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾					
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
-	(16)	(1,931)	(3,188)	-	(1,241)
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים ⁽⁵⁾					
(88)	(1)	(40)	(246)	-	(117)
הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל					
-	10	1,055	1,124	38	21
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים					
18	44	577	991	249	103
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾					
106	71	3,603	5,549	287	1,482
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים ⁽⁴⁾					
-	18	2,531	4,866	302	2,015
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽³⁾					
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
-	(16)	(1,931)	(3,188)	-	(1,241)
מכשירים פיננסיים					
-	-	(110)	(800)	-	(690)
בטחון במזומן ששועבד					
-	2	490	878	302	84
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
31 בדצמבר 2018					
-	130	2,006	3,738	82	1,520
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾					
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
-	(3)	(677)	(1,695)	-	(1,015)
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים ⁽⁵⁾					
-	(10)	(70)	(486)	-	(406)
הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל					
-	117	1,259	1,557	82	99
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים					
9	141	627	1,176	194	205
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾					
9	271	2,633	4,914	276	1,725
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים ⁽⁴⁾					
59	25	1,429	3,282	441	1,328
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽³⁾					
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
-	(3)	(677)	(1,695)	-	(1,015)
מכשירים פיננסיים					
-	-	-	(251)	-	(251)
בטחון במזומן ששועבד					
-	22	752	1,336	441	62
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					

הערות:

- (1) ההפרש, אם הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על חבות של לווה, לפני הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של הלווה.
- (2) מזה: יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך של 4,545 מיליון ש"ח הכלולה בסעיף נכסים בגין מכשירים נגזרים (ליום 31 בדצמבר 2018 - סך של 3,726 מיליון ש"ח).
- (3) מזה: יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך של 4,839 מיליון ש"ח הכלולה בסעיף התחייבויות בגין מכשירים נגזרים (ליום 31 בדצמבר 2018 - סך של 3,249 מיליון ש"ח).
- (4) הסכום אינו כולל את ההפחתות לעיל.
- (5) השווי ההוגן של מכשירים נגזרים הכפופים להסכמי קיזוז הינו בסך של 3,164 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 - סך של 1,687 מיליון ש"ח).

28. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

ד. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף תקופה על בסיס מאוחד

מכל 3				
סך-הכל	מכל 5 שנים	מכל שנה ועד 5 שנים	חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים
במיליוני שקלים חדשים				
31 בדצמבר 2019				
חוזי ריבית:				
11,701	2,694	4,593	2,964	1,450
שקל-מדד				
155,031	61,529	44,355	28,088	21,059
אחר				
117,904	4,957	12,021	39,168	61,758
חוזי מטבע חוץ				
18,578	-	647	677	17,254
חוזים בגין מניות				
897	-	49	789	59
חוזי סחורות ואחרים				
304,111	69,180	61,665	71,686	101,580
סך-הכל				
31 בדצמבר 2018				
חוזי ריבית:				
13,062	3,015	4,249	4,290	1,508
שקל-מדד				
147,945	49,764	57,340	31,996	8,845
אחר				
100,445	6,536	7,706	34,517	51,686
חוזי מטבע חוץ				
20,091	-	1,191	1,115	17,785
חוזים בגין מניות				
1,552	-	-	968	584
חוזי סחורות ואחרים				
283,095	59,315	70,486	72,886	80,408
סך-הכל				

29. מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים

א. כללי

כאמור בביאור 19 לעיל, הדיווח על מגזרי פעילות, מתבצע בהתייחס למגזרים שהגדיר הפיקוח על הבנקים. מגזרי הפעילות הפיקוחיים, הוגדרו על ידי בנק ישראל בתיקון להוראה בהתבסס על מאפייני לקוחותיהם, כגון: אופי פעילותם (בהתייחס ללקוחות הפרטיים), או מחזורם העסקי (בהתייחס ללקוחות העסקיים). במתכונת הקושרת על בסיס אחיד וחד ערכי, בין הלקוחות השונים בכלל המערכת הבנקאית, לבין מגזרי הפעילות הפיקוחיים, כלהלן:

"מגזר משקי בית" - אנשים פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים נמוך מ-3 מיליון ש"ח.

"מגזר בנקאות פרטית" - אנשים פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים עולה על 3 מיליון ש"ח.

"מגזר עסקים זעירים" - עסקים שמחזור פעילותם השנתי קטן מ-10 מיליון ש"ח.

"מגזר עסקים קטנים" - עסקים שמחזור פעילותם השנתי גדול או שווה ל-10 מיליון ש"ח וקטן מ-50 מיליון ש"ח.

"מגזר עסקים בינוניים" - עסקים שמחזור פעילותם השנתי גדול או שווה ל-50 מיליון ש"ח וקטן מ-250 מיליון ש"ח.

"מגזר עסקים גדולים" - עסקים שמחזור פעילותם השנתי גדול או שווה ל-250 מיליון ש"ח.

"מגזר גופים מוסדיים" - פעילות מול גופים מוסדיים כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995, ולרבות קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח, חברי בורסה המנהלים כספי לקוחות.

"מגזר ניהול פיננסי" - כולל את הפעילויות הבאות: פעילות למסחר, פעילות ניהול נכסים והתחייבויות, פעילות השקעות ריאליות ופעילויות אחרות.

"מגזר אחר" - לרבות פעילויות שהופסקו, רווחים מיעודות ותוצאות אחרות הקשורות לזכויות עובדים שלא שויכו למגזרים האחרים, והתאמות בין סך כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך כל הפריטים בדוחות הכספיים המאוחדים.

בדיווח על מגזרי פעילות, כמפורט לעיל, שימשו ההגדרות הבאות:

"אנשים פרטיים" - יחידים, לרבות יחידים המנהלים חשבון משותף, אשר למועד הדיווח אין להם חבות לבנק, או שהחבות שלהם סווגה בענף משק "אנשים פרטיים" - הלוואות לדירור ואחר.

"עסק" - לקוח שאינו נכלל בהגדרת "אנשים פרטיים" ואינו גוף מוסדי או תאגיד בנקאי.

"מחזור פעילות" - מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי.

"פעילות למסחר" - השקעה בניירות ערך למסחר, פעילות עשיית שוק בניירות ערך ובמכשירים נגזרים, פעילות במכשירים נגזרים שאינם מיועדים לגידור ואינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, עסקות רכש חוזר ושאלה של ניירות ערך, עסקות מכירה בחסר של ניירות ערך, שירותי חיתום של ניירות ערך.

"פעילות ניהול נכסים והתחייבויות" - לרבות השקעה באיגרות חוב זמינות למכירה ובאיגרות חוב המוחזקות לפדיון, שלא שויכו למגזרי פעילות אחרים (כאשר ללווה אין חבות לבנק מלבד ניירות ערך), מכשירים נגזרים מגזרים ומכשירים נגזרים שהם חלק מניהול נכסים והתחייבויות, פקדונות בבנקים ומבנקים בארץ ובעולם, גידור או הגנה על הפרשי שער של השקעות בשלוחות בחו"ל, פקדונות בממשלות ושל ממשלות.

"פעילות השקעות ריאליות" - השקעה במניות זמינות למכירה והשקעות בחברות כלולות.

"פעילויות אחרות" - שרותי ניהול, תפעול, נאמנות ומשמורת לבנקים, שירותי ייעוץ, פעילויות מכירה וניהול תיקי אשראי, פעילות פיתוח מוצרים פיננסיים.

"נכסים בניהול" - לרבות נכסי קופות גמל, קרנות נאמנות, קרנות השתלמות, ניירות ערך של לקוחות, הלוואות בניהול הבנק ונכסים הנובעים מפעילות לפי מידת הגביה. שיוך היתרה הממוצעת של נכסים בניהול למגזרים השונים מבוצעת לפי המגזר אליו משויכות קופות הגמל וקרנות ההשתלמות או לפי המגזר אליו משויך הלקוח שמחזיק בקרן הנאמנות. לפרטים בדבר מגזרים ניהוליים, ראו ביאור 30 להלן.

ב. **סיווג הלקוחות במקרים מסוימים.** יצוין כי כאשר לבנק אין מידע לגבי מחזור ההכנסות של לקוח עסקי, אשר אין לו חבות כלפי הבנק, ניתן לסווג אותו למגזר הפעילות הפיקוחי הרלבנטי לפי מספר העובדים בעסק או לפי סך הנכסים של העסק או לפי סך הנכסים הפיננסיים של הלקוח בבנק, בהתאם לכללים שפורטו בהוראה.

עוד יצוין כי כאשר לדעת הבנק מחזור ההכנסות של לקוח עסקי אינו מייצג את היקף הפעילות שלו, ניתן לסווג אותו כלהלן: אם סך החבות שווה או גדולה מ-100 מיליון ש"ח ניתן לסווג אותו למגזר עסקים גדולים; אם סך החבות קטנה מ-100 מיליון ש"ח, ניתן לסווג אותו למגזר הרלבנטי על פי מספר העובדים או לפי סך הנכסים במאזן של העסק, בהתאם לכללים שנקבעו בהוראה.

מאחר שלא היה בידי הבנק, בגין חלק מהלקוחות, את מלוא המידע הנדרש לצורך סיווג למגזר פיקוחי בהתאם להוראות החדשות, בעיקר מידע על מחזור פעילות, בוצעו פעולות שונות להשגת המידע וכן, במקרים מסוימים, בהעדר מידע, התקבלו החלטות על בסיס הערכות ואומדנים. הבנק פועל להשלמת טיוב הנתונים ובהתאמה, יכול והטיב כאמור יצריר סיווג לקוחות בין המגזרים בתקופות הדיווח הבאות.

ג. שינויי סיווג

(1) טיוב הקצאת נכסי הסיכון בין המגזרים;

(2) במהלך שנת 2019 בוצעו במודל ההוצאות שינויים והתאמות במסגרת הכוונון השוטף של המודל. מספרי ההשוואה סווגו מחדש בהתאם;

(3) טיוב הקצאת הכנסות שאינן מריבית בין המגזרים;

(4) טיוב בייחוס פעילות בנגזרים למסחר בין המגזרים השונים.

29. מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ד. עיקרי ההנחות, האומדנים ועקרונות הדיווח אשר שימשו בהכנת הנתונים

סיווג התוצאות העסקיות של הקבוצה למגזרי הפעילות הפיקוחיים השונים, כאמור לעיל, נערך בהתאם לעקרונות, להנחות ולאומדנים שיפורטו להלן:

1. הכנסות

הכנסות ריבית, נטו. מגזר הפעילות מזוכה במרווח המתקבל מההפרש בין הריבית האפקטיבית על ההלוואות שהועמדו ללקוחות המגזר והפקדונות שגויסו מלקוחות המגזר לבין מחירי העברה. מחירי העברה משקפים את העלות האלטרנטיבית השולית לגיוס המקורות או לשימושים בהם. המרווחים נקבעים במועד הקמת העסקאות, תקפים במהלך כל חייהן ומנוטרלים סיכוני שוק. על פי מתודולוגיה זו, רווחים או הפסדים מפעולות מימון הנובעים משינוי בתנאי השוק, לרבות הפרשי הצמדה, נזקפים למגזר "הניהול הפיננסי" ומוצגים כפעילות בינמגזרית.

הכנסות מניירות ערך שהבנק מקבל (נוסטרו) ומפקדונות בבנקים נזקפות למגזר הניהול הפיננסי.

הוצאות בגין הפסדי אשראי. נזקפות למגזר הפעילות בו מסווגת פעילות הלקוח אשר בגינה נרשמו ההוצאות. באופן דומה, גביה, מיוחסת אף היא למגזר בו מסווגת פעילות הלקוח. גביית חובות בגין שנים קודמות, בסכומים מהותיים, נכללת במגזר עסקים גדולים.

הכנסות שאינן מריבית. הכנסות שאינן מריבית, שהבנק גובה מלקוחותיו, נזקפות בחלקן למגזר הפעילות של הלקוח ובחלקן למגזר ניהול פיננסי.

2. הוצאות

הקצאת ההוצאות למגזרי פעילות מבוססת על השלבים הבאים:

- הוצאות ישירות של כלל יחידות הבנק, הניתנות לזיהוי ברמת היחידה, נזקפות באופן ישיר ליחידות מחוללות ההוצאה (לדוגמה: סניפים, יחידות תפעוליות ויחידות מטה);
- הוצאות תפעוליות ואחרות, של כלל יחידות הבנק, כגון: הוצאות מחשוב, תחזוקה, משרדיות והוצאות תפעוליות אחרות, שאינן ניתנות לייחוס ליחידה ספציפית באופן ישיר, מועמסות על כלל היחידות בהתבסס על מפתחות העמסה שונים (כגון: מספר עובדים, מספר לקוחות, מספר מכשירי כספומטים, כמות ונפח פעולות);
- הוצאות היחידות התפעוליות שהועמסו לפי הסעיפים לעיל מועמסות על יחידות הרווח ויחידות ניהול ובקרה (כגון: משרד ראשי, יחידת ביקורת פנים, יחידת אסטרטגיה וכספים) בהתבסס על מפתחות העמסה שונים, כגון: מספר עובדים, כמות ונפח פעולות;
- הוצאות יחידות הניהול והבקרה מועמסות על יחידות הרווח בהתבסס על מפתחות העמסה שונים (כגון: מספר עובדים, כמות ונפח פעולות);
- חלוקת הוצאות יחידות הרווח ללקוחות היחידה לפי כמות ונפח הפעולות של הלקוח (למעט פעילות בניירות ערך, סחר חוץ לפי כמות פעולות בלבד), כולל הוצאות בגין שירותים הדדיים הניתנים על ידי מערך הסניפים ללקוחות השייכים לחטיבות אחרות;
- חישוב הוצאות מגזרי הפעילות על ידי סכימת סך ההוצאות שהוקצו ללקוחות השייכים למגזר הרלוונטי.

מיסים על הכנסה. ההפרשה למס של מגזרי הפעילות השונים חושבה על פי שיעור המס הסטטוטורי 34.19% (2018: 34.19%). למגזרי פעילות בהם נרשם הפסד נזקפה הכנסת מס, אשר חושבה אף היא על פי שיעור המס הסטטוטורי.

ההפרש בין המס הסטטוטורי שנזקף למגזרי הפעילות, נטו, לבין ההפרשה למס כפי שנרשמה בדוח רווח והפסד מיוחס למגזרים, בעיקר, לפי יחס ההוצאות התפעוליות.

3. הקצאת הון וחישוב תשואה

בגין נכסי הסיכון של כל מגזר, מיוחס לכל מגזר הון עצמי וכתבי התחייבות נדחים, המהווים חלק ממקורות המימון של האשראי. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, מגזרי הפעילות מזוכים בריבית ותיאורטית על ההון העצמי המיוחס להם, על בסיס נכסי הסיכון המשוייכים למגזר.

היתרה הממוצעת של נכסי סיכון המוצגת בביאור חושבה בהתייחס לנכסי הסיכון המחושבים לפי עקרונות באזל III.

חישוב התשואה בכל מגזר נעשה בהתאם להון העצמי אשר יוחס כאמור למגזר: 9.2% בשנת 2019, 9.19% בשנת 2018, 9.18% בשנת 2017.

29. מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

4. הצגת הוצאות בינמגזריות

ה"התחשבנות" בין מרכזי הרווח בבנק נעשית כמתואר בסעיף 2 לעיל באמצעות מנגנון הקצאת מלוא ההוצאות ללקוחות הבנק, בהתאם למדדי פעילות שונים, ולא בדרך של הקצאתן למרכזי רווח ("מכירת" שירותים בינמגזריים). בהתאם לשיטה המתוארת לעיל, כל לקוח "נושא עימו" את ההוצאות הרלבנטיות לו, אשר נצברות למגזרים השונים בהתאם להשתייכות הלקוחות למגזרים אלה. במתכונת שתוארה לעיל לא ניתן לקבוע איזה הוצאות של מגזר אחד הועמסו על מגזר אחר (מה שמכונה במתכונת הדיווח "פעילות בין מגזרית"). המפקח על הבנקים אישר לבנק לדווח על פי המנגנון שקבע לעצמו לצורך הקצאת הכנסות והוצאות וכפועל יוצא מכך שלא ליתן דיווח בנוגע להעברות בינמגזריות.

29. מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ה. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים, מאוחד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019				
פעילות ישראל				
משקי בית פרטית	בנקאות	קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים
במיליוני שקלים חדשים				
הכנסות ריבית מחיצוניים	2,374	4	1,674	371
הוצאות ריבית לחיצוניים	217	124	141	37
הכנסות ריבית, נטו מחיצוניים	2,157	(120)	1,533	334
הכנסות ריבית, נטו בינמגזרי	(198)	204	30	(10)
סך הכנסות ריבית, נטו	1,959	84	1,563	324
הכנסות שאינן מריבית מחיצוניים	2,321	657	1,083	221
הכנסות שאינן מריבית בינמגזרי	(719)	(589)	(493)	(94)
סך הכנסות שאינן מריבית	1,602	68	590	127
סך הכנסות	3,561	152	2,153	451
הוצאות (ביטול הוצאות) בגין הפסדי אשראי	339	2	234	107
הוצאות תפעוליות ואחרות	3,144	116	1,329	278
רווח (הפסד) לפני מסים	78	34	590	66
הפרשה (הקטנת הפרשה) למסים על הרווח	12	11	201	21
רווח (הפסד) לאחר מסים	66	23	389	45
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת המס	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	66	23	389	45
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(44)	-	(10)	(2)
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	22	23	379	43
יתרה ממוצעת של נכסים	66,660	277	35,852	10,553
מזה: השקעות בחברות כלולות	-	-	-	-
מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾	65,682	209	35,274	10,443
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח ⁽¹⁾	69,211	326	36,837	12,628
יתרת חובות פגומים	189	-	624	231
יתרת חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 יום או יותר	416	-	60	1
יתרה ממוצעת של התחייבויות	79,656	15,477	40,297	7,323
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור	75,463	15,342	35,131	6,243
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	75,312	16,368	37,022	7,590
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾	50,600	443	35,170	12,803
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽¹⁾	51,186	489	35,758	13,608
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽²⁾	33,401	19,927	27,430	9,857
הכנסות ריבית, נטו:				
מרווח מפעילות מתן אשראי לציבור	1,632	2	1,401	295
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות הציבור	327	82	162	29
אחר	-	-	-	-
סך הכנסות ריבית, נטו	1,959	84	1,563	324

הערות:

(1) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(2) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(3) יתרת האשראי לציבור - מוצגת יתרה רשומה.

פעילות חו"ל							
סך-הכל	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל	סך-הכל פעילות ישראל	אנשים פרטיים	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	פעילות עסקית אחר
7,567	1,419	228	1,131	60	6,148	560	26
1,674	502	69	299	134	1,172	424	129
5,893	917	159	832	(74)	4,976	136	(103)
-	-	(74)	(123)	197	-	124	145
5,893	917	85	709	123	4,976	260	42
3,771	227	81	99	47	3,544	(1,245)	211
-	-	-	-	-	-	2,026	(205)
3,771	227	81	99	47	3,544	781	6
9,664	1,144	166	808	170	8,520	1,041	48
690	34	-	35	(1)	656	-	(5)
6,299	653	57	323	273	5,646	181	61
2,675	457	109	450	(102)	2,218	860	(8)
932	153	41	148	(36)	779	339	(3)
1,743	304	68	302	(66)	1,439	521	(5)
16	-	-	-	-	16	16	-
1,759	304	68	302	(66)	1,455	537	(5)
(57)	-	-	-	-	(57)	6	-
1,702	304	68	302	(66)	1,398	543	(5)
245,688	33,250	9,902	22,029	1,319	212,438	61,393	836
172	-	-	-	-	172	172	-
172,580	23,524	-	22,195	1,329	149,056	-	689
182,991	23,784	-	22,361	1,423	159,207	-	676
1,814	133	-	133	-	1,681	-	295
478	-	-	-	-	478	-	-
227,385	29,602	3,232	17,456	8,914	197,783	16,576	15,665
193,497	26,124	-	17,293	8,831	167,373	-	15,610
201,450	26,777	-	17,730	9,047	174,673	-	18,076
181,276	27,482	2,085	23,807	1,590	153,794	13,538	1,420
184,446	27,822	2,353	23,775	1,694	156,624	12,813	1,259
218,586	13,767	-	-	13,767	204,819	2,376	73,682
4,634	581	-	557	24	4,053	-	21
914	251	-	152	99	663	-	21
345	85	85	-	-	260	260	-
5,893	917	85	709	123	4,976	260	42

29. מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ה. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים, מאוחד (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018				
פעילות ישראל				
עסקים גדולים	עסקים בינוניים	קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית
במיליוני שקלים חדשים				
1,109	348	1,551	4	2,241
90	29	113	106	221
1,019	319	1,438	(102)	2,020
(304)	(22)	13	181	(280)
715	297	1,451	79	1,740
346	40	163	(410)	1,044
9	79	404	480	485
355	119	567	70	1,529
1,070	416	2,018	149	3,269
120	(40)	111	1	363
(⁵)462	(⁵)276	(⁵)1,366	(⁵)119	(⁵)3,084
488	180	541	29	(178)
(⁵)164	(⁵)62	(⁵)190	(⁵)10	(⁵)72
324	118	351	19	(106)
-	-	-	-	-
324	118	351	19	(106)
(5)	(2)	(7)	-	(32)
319	116	344	19	(138)
34,892	9,885	32,326	257	59,619
-	-	-	-	-
34,889	9,795	31,805	181	58,671
37,156	10,068	33,595	200	62,042
399	137	507	-	155
-	4	54	-	377
19,801	7,229	37,835	14,951	75,024
17,143	6,227	32,779	14,837	71,075
18,968	5,925	33,994	16,765	73,951
(⁴)38,380	(⁴)12,567	(⁴)31,285	(⁴)453	(⁴)45,559
(⁴)38,582	(⁴)11,952	(⁴)32,400	(⁴)424	(⁴)46,880
40,491	7,422	25,223	19,145	35,904
הכנסות ריבית, נטו:				
676	275	1,326	2	1,513
39	22	125	77	227
-	-	-	-	-
715	297	1,451	79	1,740

הערות:

- (1) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
- (2) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.
- (3) יתרת האשראי לציבור - מוצגת יתרה רשומה.
- (4) סווג מחדש - ראו ג' (1) לעיל.
- (5) סווג מחדש - ראו ג' (2) לעיל.
- (6) סווג מחדש - ראו ג' (3) לעיל.

פעילות חו"ל							
סך-הכל	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
7,053	1,300	245	1,001	54	5,753	475	25
1,527	411	132	186	93	1,116	476	81
5,526	889	113	815	(39)	4,637	(1)	(56)
-	-	(72)	(135)	207	-	322	90
5,526	889	41	680	168	4,637	321	34
3,494	177	36	97	44	3,317	2,206	(72)
-	-	-	-	-	-	(1,541)	84
3,494	177	36	97	44	3,317	665	12
9,020	1,066	77	777	212	7,954	986	46
540	(16)	-	(14)	(2)	556	-	1
6,148	610	50	314	246	5,538	⁽⁵⁾ 179	⁽⁵⁾ 52
2,332	472	27	477	(32)	1,860	807	(7)
789	138	6	143	(11)	651	⁽⁵⁾ 300	⁽⁵⁾ (3)
1,543	334	21	334	(21)	1,209	507	(4)
6	-	-	-	-	6	6	-
1,549	334	21	334	(21)	1,215	513	(4)
(44)	-	-	-	-	(44)	2	-
1,505	334	21	334	(21)	1,171	515	(4)
229,246	31,825	10,360	20,117	1,348	197,421	59,601	841
126	-	-	-	-	126	126	-
157,512	21,461	-	20,113	1,348	136,051	-	710
167,078	23,284	-	21,909	1,375	143,794	-	733
1,633	140	-	140	-	1,493	-	295
435	-	-	-	-	435	-	-
212,391	28,543	3,843	15,971	8,729	183,848	14,486	14,522
181,211	24,655	-	15,942	8,713	156,556	-	14,495
188,916	26,269	-	17,053	9,216	162,647	-	13,044
166,293	23,458	1,839	20,194	1,425	142,835	⁽⁴⁾ 13,108	⁽⁴⁾ 1,483
170,921	26,339	2,914	21,761	1,664	144,582	⁽⁴⁾ 12,568	⁽⁴⁾ 1,776
222,343	13,410	-	-	13,410	208,933	7,833	72,915
4,231	420	-	408	12	3,811	-	19
933	428	-	272	156	505	-	15
362	41	41	-	-	321	321	-
5,526	889	41	680	168	4,637	321	34

29. מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ה. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים, מאוחד (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017				
פעילות ישראל				
משקי בית פרטית	בנקאות	קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים
במיליוני שקלים חדשים				
1,994	4	1,451	328	929
201	88	67	14	61
1,793	(84)	1,384	314	868
(252)	136	(55)	(41)	(209)
1,541	52	1,329	273	659
1,921	574	914	177	381
(522)	(506)	(346)	(51)	(65)
1,399	68	568	126	316
2,940	120	1,897	399	975
סך הכנסות				
333	-	145	21	23
(5) 2,871	(5) 122	(5) 1,272	(5) 254	(5) 403
(264)	(2)	480	124	549
(5) (114)	(5) (2)	(5) 169	(5) 42	(5) 190
הפרשה (הקטנת הפרשה) למסים על הרווח				
(150)	-	311	82	359
רווח (הפסד) לאחר מסים				
-	-	-	-	-
(150)	-	311	82	359
(45)	-	(10)	(2)	(7)
(195)	-	301	80	352
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק				
55,628	255	30,018	9,538	29,687
-	-	-	-	-
54,787	188	29,554	9,477	29,706
56,129	217	30,825	9,651	32,698
88	-	566	284	538
357	-	45	5	-
73,786	14,541	32,256	7,097	18,289
69,502	14,431	28,027	6,294	16,276
68,766	15,656	27,220	6,230	17,632
(4) 41,627	(4) 423	(4) 30,515	(4) 13,226	(4) 35,615
(4) 44,214	(4) 445	(4) 30,991	(4) 12,878	(4) 38,378
35,835	19,099	20,211	4,732	43,716
יתרה ממוצעת של נכסים				
מזה: השקעות בחברות כלולות				
מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽³⁾				
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח ⁽³⁾				
יתרת חובות פגומים				
יתרת חובות שאינם פגומים בפגור של 90 יום או יותר				
יתרה ממוצעת של התחייבויות				
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור				
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח				
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾				
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽¹⁾				
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽²⁾				
הכנסות ריבית, נטו:				
1,363	2	1,244	254	630
178	50	85	19	29
-	-	-	-	-
1,541	52	1,329	273	659
סך הכנסות ריבית, נטו				

סך הכנסות ריבית, נטו

הערות:

- (1) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
- (2) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.
- (3) יתרת האשראי לציבור - מוצגת יתרה רשומה.
- (4) סווג מחדש - ראו ג' (1) לעיל.
- (5) סווג מחדש - ראו ג' (2) לעיל.

פעילות חו"ל							
סך-הכל	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
6,213	1,088	243	800	45	5,125	388	31
1,238	317	147	106	64	921	455	35
4,975	771	96	694	(19)	4,204	(67)	(4)
-	-	(50)	(91)	141	-	375	46
4,975	771	46	603	122	4,204	308	42
3,358	135	10	81	44	3,223	(838)	94
-	-	-	-	-	-	1,573	(83)
3,358	135	10	81	44	3,223	735	11
8,333	906	56	684	166	7,427	1,043	53
574	73	-	76	(3)	501	-	(21)
5,694	529	71	247	211	5,165	⁽⁵⁾ 196	⁽⁵⁾ 47
2,065	304	(15)	361	(42)	1,761	847	27
747	141	(2)	160	(17)	606	⁽⁵⁾ 312	⁽⁵⁾ 9
1,318	163	(13)	201	(25)	1,155	535	18
1	-	-	-	-	1	1	-
1,319	163	(13)	201	(25)	1,156	536	18
(60)	-	-	-	-	(60)	4	-
1,259	163	(13)	201	(25)	1,096	540	18
220,286	32,600	11,719	19,529	1,352	187,686	61,592	968
148	-	-	-	-	148	148	-
145,527	20,932	-	19,577	1,355	124,595	-	883
150,868	20,706	-	19,373	1,333	130,162	-	642
2,130	355	-	355	-	1,775	-	299
407	-	-	-	-	407	-	-
204,981	29,150	4,607	15,198	9,345	175,831	15,431	14,431
173,202	24,278	-	15,034	9,244	148,924	-	14,394
175,170	25,021	-	16,232	8,789	150,149	-	14,645
157,318	22,882	1,499	20,018	1,365	134,436	⁽⁴⁾ 11,620	⁽⁴⁾ 1,410
160,070	21,940	1,470	19,152	1,318	138,130	⁽⁴⁾ 10,228	⁽⁴⁾ 996
213,396	13,426	-	-	13,426	199,970	7,474	68,903
3,955	438	-	422	16	3,517	-	24
666	287	-	181	106	379	-	18
354	46	46	-	-	308	308	-
4,975	771	46	603	122	4,204	308	42

29. מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ו. אנשים פרטיים - פעילות בישראל, מאוחד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019									
מגזר משקי בית					מגזר בנקאות פרטית				
סך הכל	סך הכל	הלוואות כרטיסי	לדיוור	הלוואות כרטיסי	לדיוור	סך הכל	סך הכל	הלוואות כרטיסי	לדיוור
במיליוני שקלים חדשים									
הכנסות ריבית מחיצוניים	969	525	880	2,374	2	-	2	4	2,378
הוצאות ריבית מחיצוניים	-	2	215	217	-	-	-	124	341
הכנסות ריבית, נטו מחיצוניים	969	523	665	2,157	2	-	-	(122)	(120)
הכנסות ריבית, נטו בינמגזרי	(592)	(29)	423	(198)	(2)	-	-	206	204
סך הכנסות ריבית, נטו	377	494	1,088	1,959	-	-	-	84	84
הכנסות שאינן מריבית מחיצוניים	13	1,108	1,200	2,321	-	-	-	656	657
הכנסות שאינן מריבית בינמגזרי	-	-	(719)	(719)	-	-	-	(589)	(589)
סך הכנסות שאינן מריבית	13	1,108	481	1,602	-	-	-	67	68
סך הכנסות	390	1,602	1,569	3,561	1	151	152	3,713	
הוצאות בגין הפסדי אשראי	27	139	173	339	-	-	-	2	341
הוצאות תפעוליות ואחרות	103	1,145	1,896	3,144	-	-	-	116	3,260
רווח (הפסד) לפני מסים	260	318	(500)	78	1	33	34	112	
הפרשה (הקטנת הפרשה) למסים על הרווח	88	106	(182)	12	-	-	-	11	23
רווח (הפסד) לאחר מסים	172	212	(318)	66	1	22	23	89	
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	(44)	-	(44)	-	-	-	-	(44)
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	172	168	(318)	22	1	22	23	45	
יתרה ממוצעת של נכסים	34,423	15,468	16,769	66,660	113	44	120	277	66,937
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾	34,543	15,253	15,886	65,682	112	45	52	209	65,891
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח ⁽¹⁾	36,798	16,421	15,992	69,211	176	48	102	326	69,537
יתרת חובות פגומים	-	55	134	189	-	-	-	-	189
יתרת חובות שאינם פגומים בפיגור מעל 90 יום	353	-	63	416	-	-	-	-	416
יתרה ממוצעת של התחייבויות	43	2,738	76,875	79,656	-	41	15,436	15,477	95,133
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור	-	20	75,443	75,463	-	-	15,342	15,342	90,805
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	-	18	75,294	75,312	-	-	16,368	16,368	91,680
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾	20,345	13,311	16,944	50,600	62	47	334	443	51,043
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽¹⁾	20,781	13,544	16,861	51,186	88	47	354	489	51,675
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽²⁾	382	-	33,019	33,401	-	-	19,927	19,927	53,328
הכנסות ריבית, נטו:									
מרווח מפעילות מתן אשראי לציבור	377	494	761	1,632	-	-	2	2	1,634
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות הציבור	-	-	327	327	-	-	82	82	409
סך הכנסות ריבית, נטו	377	494	1,088	1,959	1	84	84	2,043	

הערות:

(1) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(2) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(3) יתרת האשראי לציבור - מוצגת יתרה רשומה.

29. מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ו. אנשים פרטיים - פעילות בישראל, מאוחד (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018									
מגזר משקי בית					מגזר בנקאות פרטית				
סך הכל					סך הכל				
הלוואות כרטיסי					הלוואות כרטיסי				
לדיוור אחר					לדיוור אחר				
במיליוני שקלים חדשים					במיליוני שקלים חדשים				
הכנסות ריבית מחיצוניים	909	486	846	2,241	2	-	2	4	2,245
הוצאות ריבית מחיצוניים	-	2	219	221	-	-	106	106	327
הכנסות ריבית, נטו מחיצוניים	909	484	627	2,020	2	-	(104)	(102)	1,918
הכנסות ריבית, נטו בינמגזרי	(598)	(32)	350	(280)	(1)	-	182	181	(99)
סך הכנסות ריבית, נטו	311	452	977	1,740	1	-	78	79	1,819
הכנסות שאינן מריבית מחיצוניים ⁽⁶⁾	15	1,024	5	1,044	-	-	(411)	(410)	634
הכנסות שאינן מריבית בינמגזרי ⁽⁶⁾	-	-	485	485	-	-	480	480	965
סך הכנסות שאינן מריבית	15	1,024	490	1,529	-	-	69	70	1,599
סך הכנסות	326	1,476	1,467	3,269	1	1	147	149	3,418
הוצאות בגין הפסדי אשראי	23	152	188	363	-	-	1	1	364
הוצאות תפעוליות ואחרות ⁽⁵⁾	107	1,068	1,909	3,084	-	-	119	119	3,203
רווח (הפסד) לפני מסים	196	256	(630)	(178)	1	1	27	29	(149)
הפרשה (הקטנת הפרשה) למסים על הרווח ⁽⁵⁾	68	81	(221)	(72)	-	-	10	10	(62)
רווח (הפסד) לאחר מסים	128	175	(409)	(106)	1	1	17	19	(87)
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	(32)	-	(32)	-	-	-	-	(32)
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	128	143	(409)	(138)	1	1	17	19	(119)
יתרה ממוצעת של נכסים	30,240	13,337	16,042	59,619	84	38	135	257	59,876
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽³⁾	30,365	13,197	15,109	58,671	84	39	58	181	58,852
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח ⁽³⁾	32,684	14,028	15,330	62,042	95	39	66	200	62,242
יתרת חובות פגומים	-	46	109	155	-	-	-	-	155
יתרת חובות שאינם פגומים בפיגור מעל 90 יום	316	-	61	377	-	-	-	-	377
יתרה ממוצעת של התחייבויות	77	2,548	72,399	75,024	-	36	14,915	14,951	89,975
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור	-	23	71,052	71,075	-	-	14,837	14,837	85,912
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	-	23	73,928	73,951	-	-	16,765	16,765	90,716
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾ ⁽⁴⁾	17,238	12,298	16,023	45,559	42	40	371	453	46,012
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽¹⁾ ⁽⁴⁾	18,568	12,037	16,275	46,880	52	40	332	424	47,304
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽²⁾	399	-	35,505	35,904	-	-	19,145	19,145	55,049
הכנסות ריבית, נטו:	311	452	750	1,513	1	-	1	2	1,515
מרווח מפעילות מתן אשראי לציבור	-	-	227	227	-	-	77	77	304
סך הכנסות ריבית, נטו	311	452	977	1,740	1	-	78	79	1,819

הערות:

- (1) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
- (2) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.
- (3) יתרת האשראי לציבור - מוצגת יתרה רשומה.
- (4) סווג מחדש - ראו ג' (1) לעיל.
- (5) סווג מחדש - ראו ג' (2) לעיל.
- (6) סווג מחדש - ראו ג' (3) לעיל.

29. מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ז. עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל, מאוחד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019										
מגזר עסקים קטנים										
מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים				
סך הכל	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	סך הכל	בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל	בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל
במיליוני שקלים חדשים										
3,184	1,139	816	323	371	283	88	1,674	1,190	484	הכנסות ריבית חיצוניים
278	100	92	8	37	32	5	141	112	29	הוצאות ריבית חיצוניים
2,906	1,039	724	315	334	251	83	1,533	1,078	455	הכנסות ריבית נטו מחיצוניים
(275)	(295)	(217)	(78)	(10)	(1)	(9)	30	68	(38)	הכנסות ריבית נטו בינמגזרי
2,631	744	507	237	324	250	74	1,563	1,146	417	סך הכנסות ריבית נטו
1,600	296	209	87	221	184	37	1,083	922	161	הכנסות שאינן מריבית מחיצוניים
(513)	74	43	31	(94)	(89)	(5)	(493)	(395)	(98)	הכנסות שאינן מריבית בינמגזרי
1,087	370	252	118	127	95	32	590	527	63	סך הכנסות שאינן מריבית
297	114	114	-	34	34	-	149	149	-	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
3,718	1,114	759	355	451	345	106	2,153	1,673	480	סך הכנסות
320	(21)	(32)	11	107	71	36	234	197	37	הוצאות (ביטול הוצאות) בגין הפסדי אשראי
2,144	537	524	13	278	252	26	1,329	1,161	168	הוצאות תפעוליות ואחרות
1,254	598	267	331	66	22	44	590	315	275	רווח לפני מסים
420	198	87	111	21	7	14	201	111	90	הפרשה למסים על הרווח
834	400	180	220	45	15	30	389	204	185	רווח לאחר מסים
(19)	(7)	(7)	-	(2)	(2)	-	(10)	(10)	-	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
815	393	173	220	43	13	30	379	194	185	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
83,272	36,867	26,358	10,509	10,553	8,171	2,382	35,852	23,973	11,879	יתרה ממוצעת של נכסים
82,476	36,759	26,235	10,524	10,443	8,061	2,382	35,274	23,487	11,787	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
88,994	39,529	28,530	10,999	12,628	10,169	2,459	36,837	24,365	12,472	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח ⁽¹⁾
1,197	342	190	152	231	162	69	624	350	274	יתרת חובות פגומים
62	1	-	1	1	-	1	60	52	8	יתרת חובות שאינם פגומים בפיגור מעל 90 יום
70,409	22,789	19,383	3,406	7,323	5,879	1,444	40,297	33,830	6,467	יתרה ממוצעת של התחייבויות
60,958	19,584	16,192	3,392	6,243	4,818	1,425	35,131	28,793	6,338	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
64,917	20,305	16,846	3,459	7,590	6,134	1,456	37,022	30,466	6,556	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
87,793	39,820	26,246	13,574	12,803	9,759	3,044	35,170	23,302	11,868	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾
90,877	41,511	27,584	13,927	13,608	10,680	2,928	35,758	23,613	12,145	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽¹⁾
75,433	38,146	38,132	14	9,857	8,628	1,229	27,430	26,978	452	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽²⁾
הכנסות ריבית, נטו:										
2,398	702	474	228	295	227	68	1,401	1,010	391	מרווח מפעילות מתן אשראי לציבור
233	42	33	9	29	23	6	162	136	26	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות הציבור
2,631	744	507	237	324	250	74	1,563	1,146	417	סך הכנסות ריבית, נטו

הערות:

(1) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(2) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(3) יתרת האשראי לציבור - מוצגת יתרת החוב הרשומה

29. מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ז. עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל, מאוחד (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018									
מגזר עסקים קטנים וזעירים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים גדולים			סך הכל
בינוי ונדל"ן אחר	סך הכל	סך	בינוי ונדל"ן אחר	סך הכל	סך	בינוי ונדל"ן אחר	סך הכל	סך	
בינוי ונדל"ן אחר	סך הכל	סך	בינוי ונדל"ן אחר	סך הכל	סך	בינוי ונדל"ן אחר	סך הכל	סך	
במיליוני שקלים חדשים									
הכנסות ריבית חיצוניים	425	1,126	1,551	84	264	348	274	835	1,109
הוצאות ריבית חיצוניים	22	91	113	4	25	29	5	85	90
הכנסות ריבית נטו מחיצוניים	403	1,035	1,438	80	239	319	269	750	1,019
הכנסות ריבית נטו בינמגזרי	(33)	46	13	(10)	(12)	(22)	(72)	(232)	(304)
סך הכנסות ריבית נטו	370	1,081	1,451	70	227	297	197	518	715
הכנסות שאינן מריבית מחיצוניים ⁽⁶⁾	9	154	163	20	20	40	135	211	346
הכנסות שאינן מריבית בינמגזרי ⁽⁶⁾	61	343	404	7	72	79	(30)	39	9
סך הכנסות שאינן מריבית	70	497	567	27	92	119	105	250	355
מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי	-	132	132	-	29	29	-	82	82
סך הכנסות	440	1,578	2,018	97	319	416	302	768	1,070
הוצאות (ביטול הוצאות) בגין הפסדי אשראי	12	99	111	(12)	(28)	(40)	(19)	139	120
הוצאות תפעוליות ואחרות ⁽⁵⁾	172	1,194	1,366	30	246	276	15	447	462
רווח לפני מסים	256	285	541	79	101	180	306	182	488
הפרשה למסים על הרווח ⁽⁵⁾	86	104	190	27	35	62	105	59	164
רווח לאחר מסים	170	181	351	52	66	118	201	123	324
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	(7)	(7)	-	(2)	(2)	-	(5)	(5)
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	170	174	344	52	64	116	201	118	319
יתרה ממוצעת של נכסים	10,134	22,192	32,326	2,359	7,526	9,885	8,897	25,995	34,892
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽³⁾	10,032	21,773	31,805	2,352	7,443	9,795	8,954	25,935	34,889
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח ⁽³⁾	10,939	22,656	33,595	2,370	7,698	10,068	10,162	26,994	37,156
יתרת חובות פגומים	293	214	507	55	82	137	59	340	399
יתרת חובות שאינם פגומים בפיקוד מעל 90 יום	10	44	54	4	-	4	-	-	-
יתרה ממוצעת של התחייבויות	5,732	32,103	37,835	1,651	5,578	7,229	3,206	16,595	19,801
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור	5,617	27,162	32,779	1,630	4,597	6,227	3,184	13,959	17,143
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	5,736	28,258	33,994	1,579	4,346	5,925	3,552	15,416	18,968
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾ ⁽⁴⁾	9,350	21,935	31,285	3,223	9,344	12,567	12,400	25,980	38,380
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽¹⁾ ⁽⁴⁾	10,386	22,014	32,400	2,748	9,204	11,952	12,625	25,957	38,582
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽²⁾	447	24,776	25,223	488	6,934	7,422	258	40,233	40,491
הכנסות ריבית, נטו:	351	975	1,326	65	210	275	192	484	676
מרווח מפעילות מתן אשראי לציבור	19	106	125	5	17	22	5	34	39
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות הציבור	370	1,081	1,451	70	227	297	197	518	715
סך הכנסות ריבית, נטו	370	1,081	1,451	70	227	297	197	518	715

הערות:

- (1) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
- (2) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.
- (3) יתרת האשראי לציבור - מוצגת יתרה רשומה.
- (4) סווג מחדש - ראו ג' (1) לעיל.
- (5) סווג מחדש - ראו ג' (2) לעיל.
- (6) סווג מחדש - ראו ג' (3) לעיל.

29. מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

בהתאם להוראות המעבר, בדוחות כספיים אלה מוצגים לראשונה נתונים נפרדים אודות מגזר הניהול הפיננסי. בהתאם, לא מוצגים מספרי השוואה.

ח. מגזר ניהול פיננסי – פעילות בישראל, מאוחד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019				
פעילות למסחר	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות ריאלית	פעילות השקעה פיננסי אחר	סך הכל	
במיליוני שקלים חדשים				
24	536	-	560	הכנסות ריבית מחיצוניים
-	421	3	424	הוצאות ריבית לחיצוניים
24	115	(3)	136	הכנסות ריבית, נטו מחיצוניים
(14)	138	-	124	הכנסות ריבית, נטו בינמגזרי
10	253	(3)	260	סך הכנסות ריבית, נטו
229	(1,667)	84	(1,245)	סך הכל הכנסות שאינן מריבית מחיצוניים
59	1,967	-	2,026	הכנסות שאינן מריבית בינמגזרי
288	300	84	781	סך הכל הכנסות שאינן מריבית
298	553	81	1,041	סך הכנסות
109	32	23	181	הוצאות תפעוליות ואחרות
189	521	64	860	רווח (הפסד) לפני מסים
61	180	52	339	הפרשה (הקטנת הפרשה) למסים על הרווח
128	341	18	521	רווח (הפסד) לאחר מסים
-	-	16	16	חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת המס
-	6	-	6	הפסד נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
128	347	50	543	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
7,202	52,122	173	61,393	יתרה ממוצעת של נכסים
-	-	172	172	מזה: השקעות בחברות כלולות
4,606	11,312	658	16,576	יתרה ממוצעת של התחייבויות
4,996	6,172	734	13,538	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾
4,340	6,124	755	12,813	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽¹⁾
-	-	2,376	2,376	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽²⁾
מרכיבי הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית:				
58	(97)	-	(39)	הפרשי שער, נטו ⁽³⁾
3	11	-	14	הפרשי מדד, נטו ⁽³⁾
47	570	-	617	חשיפות ריבית, נטו ⁽³⁾
5	-	-	5	חשיפות למניות, נטו ⁽³⁾
113	484	-	597	סך הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית, לפי בסיס צבירה
-	140	-	140	רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת ערך
-	(71)	-	(71)	שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה
185	-	-	185	הכנסות אחרות שאינן מריבית
298	553	81	1,041	סך הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית

הערות:

יתרות ממוצעות חושבו על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(1) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(2) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(3) לרבות בגין ניירות ערך ומכשירים נגזרים

29. מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ח. מגזר ניהול פיננסי – פעילות בישראל, מאוחד (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018				
פעילות למסחר	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות ריאליות	פעילות השקעה פיננסית אחר	סך הכל	
במיליוני שקלים חדשים				
הכנסות ריבית מחיצוניים	32	439	-	475
הוצאות ריבית לחיצוניים	(1)	475	-	476
הכנסות ריבית, נטו מחיצוניים	33	(36)	-	(1)
הכנסות ריבית, נטו בינמגזרי	(24)	346	-	322
סך הכנסות ריבית, נטו	9	310	-	321
סך הכל הכנסות שאינן מריבית מחיצוניים ⁽⁷⁾	345	1,660	116	2,206
הכנסות שאינן מריבית בינמגזרי ⁽⁶⁾	64	(1,605)	-	(1,541)
סך הכל הכנסות שאינן מריבית	409	55	116	665
סך הכנסות	418	365	116	986
הוצאות תפעוליות ואחרות ⁽⁵⁾	112	39	18	179
רווח לפני מסים	306	326	98	807
הפרשה למסים על הרווח ⁽⁵⁾	12	192	32	300
רווח לאחר מסים	294	134	66	507
חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת המס	-	-	6	6
הפסד נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	2	-	2
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	294	136	72	515
יתרה ממוצעת של נכסים	6,646	50,870	1,790	59,601
מזה: השקעות בחברות כלולות	-	-	126	126
יתרה ממוצעת של התחייבויות	4,167	10,012	-	14,486
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^{(1) (4)}	5,540	5,732	1,283	13,108
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ^{(1) (4)}	4,979	5,760	1,329	12,568
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽²⁾	-	3	-	7,833
מרכיבי הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית:				
הפרשי שער, נטו ⁽³⁾	63	81	-	144
הפרשי מדד, נטו ⁽³⁾	(30)	88	-	58
חשיפות ריבית, נטו ^{(3) (6)}	488	45	-	533
חשיפות למניות, נטו ⁽³⁾	(7)	-	-	(7)
סך הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית, לפי בסיס צבירה	514	214	-	728
רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת ערך	-	49	-	49
שינוי בפרע בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה	-	102	-	102
הכנסות אחרות שאינן מריבית	(96)	-	-	(96)
סך הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית	418	365	116	986

הערות:

יתרות ממוצעות חושבו על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(1) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(2) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(3) לרבות בגין ניירות ערך ומכשירים נגזרים

(4) סווג מחדש ראו ג' (1) לעיל.

(5) סווג מחדש - ראו ג' (2) לעיל.

(6) סווג מחדש - ראו ג' (3) לעיל.

(7) סווג מחדש - ראו ג' (4) לעיל.

29. מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ט. מידע על אזורים גאוגרפיים

רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק								הכנסות ⁽¹⁾
סך נכסים								
ליום 31 בדצמבר				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
במיליוני שקלים חדשים								
204,828	226,149	1,096	⁽¹⁾ 1,171	1,398	7,427	7,954	8,520	ישראל
34,331	33,636	177	333	304	916	1,065	1,145	צפון אמריקה
17	38	(14)	1	-	(10)	1	(1)	אירופה
34,348	33,674	163	334	304	906	1,066	1,144	סך הכל מחוץ לישראל
239,176	259,823	1,259	1,505	1,702	8,333	9,020	9,664	סך-הכל מאוחד

הערות:

(1) הכנסות - הכנסות ריבית, נטו לפני הוצאות להפסדי אשראי והכנסות שאינן מריבית.

יצוין כי נוכח מכירת פעילות אידיבי (סוויס) בנק וסגירת סניף לונדון, נפסקה גם הפעילות באירופה.

30. מגזרי פעילות ניהוליים

א. כללי

1. בהתאם להוראות החדשות, תאגיד בנקאי שבהתאם לגישת ההנהלה שלו מגזרי הפעילות שלו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים, ייתן בנוסף גילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה ("מגזרי פעילות ניהוליים"). בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מגזרי פעילות - (ASC 280).
2. הבנק זיהה את מגזרי הפעילות הניהוליים הבאים: בנקאות קמעונאית, בנקאות מסחרית, בנקאות עסקית, פעילות פיננסית, דיסקונט קפיטל, דיסקונט בנקורפ, חברת כאל, אחר. מגזרים אלה תואמים את המבנה הניהולי.
- **מגזרים הנמצאים באחריות החטיבה הבנקאית** (בבנק; באחריות החטיבה הקמעונאית בבנק מרכזית, בהתייחס לבנקאות הקמעונאית, ובאחריות החטיבה העסקית-מסחרית בבנק מרכזית, בהתייחס לבנקאות המסחרית):
בנקאות קמעונאית - פעילות משקי הבית (במסגרת זו נכללים השירותים שמעניקים הבנק ובנק מרכזית לדיסקונט בתחומי הבנקאות ושוק ההון ללקוחות הפרטיים שלהם) ופעילות עסקים קטנים (במסגרת זו נכללים השירותים שמעניקים הבנק ובנק מרכזית לדיסקונט בתחומי הבנקאות ושוק ההון ללקוחות עסקיים, יחידים ותאגידים, שפעילותם אופיינית לעסקים קטנים).
בנקאות מסחרית - במסגרת זו נכללים שירותי בנקאות שמספקים הבנק ובנק מרכזית לדיסקונט ללקוחותיהם העסקיים (יחידים ותאגידים) בעלי היקף פעילות בינוני, שאינם משתייכים למגזר הבנקאות העסקית (האחריות על בנקאות מסחרית הועברה מהחטיבה הבנקאית לחטיבה העסקית, בתוקף מיום 1 בינואר 2020).
- **מגזר הנמצא באחריות החטיבה העסקית** (בבנק; באחריות החטיבה לבנקאות מסחרית בבנק מרכזית לדיסקונט):
מגזר בנקאות עסקית - במסגרת זו נכללים שירותי הבנקאות שמספקים הבנק ובנק מרכזית לדיסקונט לתאגידים גדולים. כן כולל המגזר את פעילות הבנק ובנק מרכזית לדיסקונט בתחום הבניה והנדל"ן.
- **מגזר הנמצא באחריות חטיבת שווקים פיננסיים** (בבנק; באחריות החטיבה הפיננסית בבנק מרכזית לדיסקונט):
מגזר פעילות פיננסית - במסגרת זו נכללת הפעילות הפיננסית של הבנק ושל בנק מרכזית לדיסקונט, שאינה משויכת ללקוחות, כגון פעילות בתיק ניירות הערך של הבנקים.
- **מגזרים הכוללים את הפעילות של חברות הבת העיקריות בקבוצה:**
דיסקונט קפיטל - פעילות בתחום ההשקעות (בבנקאות, בקרנות השקעה פרטיות, בקרנות הון סיכון ופעילות מזנין), בתחום הבנקאות להשקעות, בייזום וליווי הנפקות ציבוריות ופרטיות ומתן שירותי חיתום והפצה (באמצעות חברה בת).
דיסקונט בנקורפ. - הפעילות הבינלאומית של קבוצת דיסקונט, המתאפיינת כפעילות עסקית-מסחרית ובנקאות פרטית, באמצעות אי די בי ניו יורק.
כאל - פעילות הנפקה וסליקה של כרטיסי אשראי מסוגים שונים, לשימוש בארץ ובחו"ל.
- **מגזר אחר** - פעילויות שונות שאינן כלולות במי מהמגזרים שתוארו לעיל, שהיקפן אינו מהותי כדי הגדרתן כמגזר פעילות.
3. בהקצאת ההוצאות למגזרים הניהוליים נעשה שימוש במודל ההקצאה המשמש למגזרים הפיקוחיים, למעט שיוך הלקוח למגזר הניהולי המתאים, בהתאם לתבחינים המשמשים לחלוקת הפעילות בין המגזרים הניהוליים.

(1) תרומה לתוצאות העסקיות של הבנק.

30. מגזרי פעילות ניהוליים (המשך)

ב. מידע על מגזרי פעילות ניהוליים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018									
התאמות סך-הכל	אחר	בנקאות קמעונאית מסחרית	בנקאות עסקית	פעילות פיננסית	דיסקונט קפיטלי	דיסקונט בנקורפי	כאלי	התאמות סך-הכל	אחר
במיליוני שקלים חדשים									
2,468	554	803	343	7	463	879	3	6	5,526
1,131	136	385	421	125	1,235	177	62	(178)	3,494
3,599	690	1,188	764	132	1,056	1,698	65	(172)	9,020
הוצאות (ביטול הוצאות) בגין הפסדי אשראי	375	(27)	48	-	1	(16)	159	-	540
הוצאות תפעוליות ואחרות	(3,257) ⁽²⁾	(449) ⁽²⁾	(480) ⁽²⁾	(137) ⁽²⁾	34	611	1,329	23	(172)
רווח (הפסד) לפני מסים	(33)	268	660	627	97	461	210	42	-
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח	(17) ⁽²⁾	93 ⁽²⁾	226 ⁽²⁾	237 ⁽²⁾	29	138	71	12	-
רווח (הפסד) לאחר מסים	(16)	175	434	390	68	323	139	30	-
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת המס	1	-	-	6	2	-	-	-	(3)
רווח (הפסד) נקי לפני יחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(15)	175	434	396	70	323	139	30	(3)
רווח מיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	-	-	(44)	(3)	3
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	(15)	175	434	396	70	323	95	27	-
יתרת נכסים לסוף השנה	75,211	19,180	47,791	64,065	1,559	34,554	16,015	4,314	(23,513)
יתרת האשראי לציבור לסוף השנה	73,281	19,345	43,247	-	85	23,284	15,622	-	(7,786)
יתרת פקדונות הציבור לסוף השנה	122,261	14,707	26,295	3,942	-	26,270	23	-	(4,582)

הערות:

(1) תרומה לתוצאות העסקיות של הבנק.

(2) סווג מחדש – ראו ביאור 29 ג' (2).

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017									
התאמות סך-הכל	אחר	בנקאות קמעונאית מסחרית	בנקאות עסקית	פעילות פיננסית	דיסקונט קפיטלי	דיסקונט בנקורפי	כאלי	התאמות סך-הכל	אחר
במיליוני שקלים חדשים									
2,214	513	754	295	1	423	765	4	6	4,975
1,121	137	355	369	268	1,087	146	41	(166)	3,358
3,335	650	1,109	664	269	1,510	911	45	(160)	8,333
הוצאות (ביטול הוצאות) בגין הפסדי אשראי	389	54	(65)	-	-	73	124	-	(1)
הוצאות תפעוליות ואחרות	(3,168) ⁽²⁾	(423) ⁽²⁾	(425) ⁽²⁾	(139) ⁽²⁾	41	526	1,094	38	(160)
רווח (הפסד) לפני מסים	(222)	173	749	525	228	312	292	7	1
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח	(95) ⁽²⁾	60 ⁽²⁾	261 ⁽²⁾	210 ⁽²⁾	62	140	102	7	-
רווח (הפסד) לאחר מסים	(127)	113	488	315	166	172	190	-	1
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת המס	1	-	-	2	(1)	-	1	-	(2)
רווח (הפסד) נקי לפני יחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(126)	113	488	317	165	172	191	-	(1)
רווח מיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	-	-	(60)	(2)	2
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	(126)	113	488	317	165	172	131	(2)	1
יתרת נכסים לסוף השנה	69,358	18,052	39,518	63,855	1,483	32,288	14,053	3,288	(20,674)
יתרת האשראי לציבור לסוף השנה	67,508	18,219	37,619	-	-	20,706	13,668	-	(6,852)
יתרת פקדונות הציבור לסוף השנה	111,598	14,569	24,656	2,909	-	25,021	22	-	(3,605)

הערות:

(1) תרומה לתוצאות העסקיות של הבנק.

(2) סווג מחדש – ראו ביאור 29 ג' (2).

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

כללי. חובות – בביאור זה: אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף.

א. חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי – מאוחד

אשראי לציבור					
מסחרי	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	אנשים פרטיים - אחר	סך-הכל	בנקים וממשלות	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
2019					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2018	1,606	187	657	2,450	1
2,451					
תוספת כתוצאה ממיזוג בנק מוניציפל	25	-	-	25	-
25					
הוצאות בגין הפסדי אשראי	351	27	312	690	-
690					
מחיקות חשבונאיות	(386)	(7)	(484)	(877)	-
(877)					
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	248	-	233	481	-
481					
מחיקות חשבונאיות נטו	(138)	(7)	(251)	(396)	-
(396)					
התאמות מתרגום דוחות כספיים	(21)	-	(1)	(22)	-
(22)					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2019	1,823	207	717	2,747	1
2,748					
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	170	-	53	223	-
223					
2018					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2017	1,560	178	566	2,304	1
2,305					
הוצאות בגין הפסדי אשראי	178	23	339	540	-
540					
מחיקות חשבונאיות	(476)	(14)	(446)	(936)	-
(936)					
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	324	-	197	521	-
521					
מחיקות חשבונאיות נטו	(152)	(14)	(249)	(415)	-
(415)					
התאמות מתרגום דוחות כספיים	20	-	1	21	-
21					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2018	1,606	187	657	2,450	1
2,451					
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	125	-	51	176	-
176					
2017					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2016	1,702	168	469	2,339	-
2,339					
הוצאות בגין הפסדי אשראי	243	15	315	573	1
574					
מחיקות חשבונאיות	(761)	(5)	(410)	(1,176)	-
(1,176)					
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	401	-	193	594	-
594					
מחיקות חשבונאיות נטו	(360)	(5)	(217)	(582)	-
(582)					
התאמות מתרגום דוחות כספיים	(25)	-	(1)	(26)	-
(26)					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2017	1,560	178	566	2,304	1
2,305					
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	155	-	38	193	-
193					

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ועל החובות בגינם היא חושבה - מאוחד

אשראי לציבור					
מסחרי	לדיוור	הלוואות - פרטיים - אנשים אחר	סך-הכל	בנקים וממשלות	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים 31 בדצמבר 2019					
יתרת חוב רשומה של חובות:					
85,059	-	761	85,820	5,980	91,800
שנבדקו על בסיס פרטני					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
233 ⁽²⁾	36,974	-	37,207	-	37,207
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
26,759	185	33,020	59,964	243	60,207
קבוצתי אחר					
112,051	37,159	33,781	182,991	6,223	189,214
סך-הכל חובות					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:					
1,285	-	82	1,367	-	1,367
שנבדקו על בסיס פרטני					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
1 ⁽³⁾	206 ⁽³⁾	-	207	-	207
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
367	1	582	950	1	951
קבוצתי אחר					
1,653	207	664	2,524	1	2,525
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי					
31 בדצמבר 2018					
יתרת חוב רשומה של חובות:					
75,208	-	539	75,747	5,389	81,136
שנבדקו על בסיס פרטני					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
231 ⁽²⁾	32,779	-	33,010	-	33,010
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
28,054 ⁽²⁾	145	30,122	58,321	450	58,771
קבוצתי אחר					
103,493	32,924	30,661	167,078	5,839	172,917
סך-הכל חובות					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:					
1,096	-	64	1,160	-	1,160
שנבדקו על בסיס פרטני					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
1 ⁽³⁾	185 ⁽³⁾	-	186	-	186
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
384	2	542	928	1	929
קבוצתי אחר					
1,481	187	606	2,274	1	2,275
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי					

הערות:

- (1) לרבות אשראי שנבדק על בסיס פרטני ונמצא שאינו פגום בסך של 89,986 מיליון ש"ח (31.12.2018 - 79,503 מיליון ש"ח) וההפרשה בגינו בסך של 1,060 מיליון ש"ח חושבה על בסיס קבוצתי (31.12.2018 - 937 מיליון ש"ח).
- (2) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיוור בסך של 233 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה, שהפרוייקטים שהן בונות מצויים בהליכי בניה (31.12.2018 - 235 מיליון ש"ח).
- (3) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור, שחושבה על בסיס פרטני, בסך של 4 מיליון ש"ח (31.12.2018 - 4 מיליון ש"ח), ושחושבה על בסיס קבוצתי, בסך של 130 מיליון ש"ח (31.12.2018 - 116 מיליון ש"ח).

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

3. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - הבנק

אשראי לציבור					
מסחרי	לדיוור	אנשים פרטיים - הלוואות	אנשים פרטיים - אחר	סך-הכל	בנקים וממשלות סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
2019					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2018	1,030	164	309	1,503	1
הוצאות בגין הפסדי אשראי	176	23	124	323	-
מחיקות חשבונאיות	(240)	(7)	(242)	(489)	-
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	182	-	129	311	-
מחיקות חשבונאיות נטו	(58)	(7)	(113)	(178)	-
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2019	1,148	180	320	1,648	1
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	153	-	18	171	-
2018					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2017	1,010	157	282	1,449	1
הוצאות בגין הפסדי אשראי	115	20	165	300	-
מחיקות חשבונאיות	(348)	(13)	(243)	(604)	-
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	253	-	105	358	-
מחיקות חשבונאיות נטו	(95)	(13)	(138)	(246)	-
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2018	1,030	164	309	1,503	1
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	108	-	18	126	-
2017					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2016	1,143	151	231	1,525	-
הוצאות בגין הפסדי אשראי	65	11	181	257	1
מחיקות חשבונאיות	(537)	(5)	(231)	(773)	-
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	339	-	101	440	-
מחיקות חשבונאיות נטו	(198)	(5)	(130)	(333)	-
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2017	1,010	157	282	1,449	1
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	132	-	15	147	-

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

4. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ועל החובות בגינם היא חושבה – הבנק

אשראי לציבור					
מסחרי	לדיוור	אנשים פרטיים - הלוואות	אנשים פרטיים - אחר	סך-הכל	בנקים וממשלות
במיליוני שקלים חדשים					
31 בדצמבר 2019					
יתרת חוב רשומה של חובות:					
64,004	-	441	64,445	6,049	70,494
שנבדקו על בסיס פרטני ⁽¹⁾					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
214	31,451	-	31,665	-	31,665
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
7,312	-	14,594	21,906	-	21,906
קבוצתי אחר					
71,530	31,451	15,035	118,016	6,049	124,065
סך-הכל חובות					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:					
892	-	62	954	-	954
שנבדקו על בסיס פרטני ⁽¹⁾					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
⁽²⁾ 1	⁽²⁾ 180	-	181	-	181
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
102	-	240	342	1	343
קבוצתי אחר					
995	180	302	1,477	1	1,478
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי					
31 בדצמבר 2018					
יתרת חוב רשומה של חובות:					
60,027	-	275	60,302	6,039	66,341
שנבדקו על בסיס פרטני ⁽¹⁾					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
209	27,989	-	28,198	-	28,198
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
7,203	-	14,122	21,325	-	21,325
קבוצתי אחר					
67,439	27,989	14,397	109,825	6,039	115,864
סך-הכל חובות					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:					
821	-	51	872	-	872
שנבדקו על בסיס פרטני ⁽¹⁾					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
⁽²⁾ 1	⁽²⁾ 164	-	165	-	165
שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
100	-	240	340	1	341
קבוצתי אחר					
922	164	291	1,377	1	1,378
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי					

הערות:

- (1) לרבות אשראי שנבדק על בסיס פרטני ונמצא שאינו פגום בסך של 69,277 מיליון ש"ח (בשנת 2018 - 65,146 מיליון ש"ח) וההפרשה בגינו בסך של 746 מיליון ש"ח חושבה על בסיס קבוצתי (בשנת 2018 - 703 מיליון ש"ח).
- (2) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור, שחושבה על בסיס פרטני, בסך של 3 מיליון ש"ח (31.12.2018 - 3 מיליון ש"ח), ושחושבה על בסיס קבוצתי, בסך של 110 מיליון ש"ח (31.12.2018 - 98 מיליון ש"ח).

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות

1. איכות אשראי ופיגורים – המאוחד

31 בדצמבר 2019					
חובות לא פגומים – מידע נוסף		בעייתיים ⁽¹⁾			
בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾	בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁴⁾	לא פגומים	לא פגומים ⁽²⁾	לא פגומים	לא פגומים
במיליוני שקלים חדשים					
פעילות לווים בישראל					
ציבורי-מסחרי					
72	8	14,539	123	49	14,367
12	2	10,709	190	39	10,480
2	1	8,600	300	59	8,241
203	51	52,941	691	967	51,283
289	62	86,789	1,304	1,114	84,371
119	353	36,923	-	372 ⁽⁵⁾	36,551
157	57	32,559	189	371	31,999
565	472	156,271	1,493	1,857	152,921
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל					
-	-	743	-	-	743
-	-	2,063	-	-	2,063
565	472	159,077	1,493	1,857	155,727
פעילות לווים בחו"ל					
ציבורי-מסחרי					
98	-	9,224	245	212	8,767
1	-	16,038	76	803	15,159
99	-	25,262	321	1,015	23,926
-	6	1,458	-	6	1,452
99	6	26,720	321	1,021	25,378
סך-הכל ציבור פעילות בחו"ל					
-	-	1,965	-	-	1,965
-	-	1,452	-	-	1,452
99	6	30,137	321	1,021	28,795
664	478	182,991	1,814	2,878	178,299
סך-הכל ציבור					
-	-	2,708	-	-	2,708
סך-הכל בנקים					
-	-	3,515	-	-	3,515
סך-הכל ממשלות					
664	478	189,214	1,814	2,878	184,522
סך-הכל					

הערות לטבלה ראו בעמוד הבא.

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים – המאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2018					
חובות לא פגומים- מידע נוסף		בעייתיים ⁽¹⁾			
בפיגור של 90 ימים או 30 ועד 89 ימים ⁽⁴⁾	בפיגור של יותר ⁽³⁾	סך-הכל	פגומים ⁽²⁾	לא פגומים	לא בעייתיים
במיליוני שקלים חדשים					
פעילות לווים בישראל					
ציבורי-מסחרי					
28	13	12,655	88	71	12,496
11	1	9,801	281	14	9,506
7	1	9,852	298	1	9,553
149	43	45,684	625	620	44,439
195	58	77,992	1,292	706	75,994
סך-הכל מסחרי					
99	310	32,711	-	334 ⁽⁵⁾	32,377
174	61	29,457	155	406	28,896
468	429	140,160	1,447	1,446	137,267
סך-הכל ציבור- פעילות בישראל					
-	-	399	-	-	399
-	-	2,167	-	-	2,167
468	429	142,726	1,447	1,446	139,833
פעילות לווים בחו"ל					
ציבורי-מסחרי					
-	-	9,338	139	131	9,068
14	-	16,163	47	515	15,601
14	-	25,501	186	646	24,669
1	6	1,417	-	6	1,411
15	6	26,918	186	652	26,080
סך-הכל ציבור פעילות בחו"ל					
-	-	2,104	-	-	2,104
-	-	1,169	-	-	1,169
15	6	30,191	186	652	29,353
483	435	167,078	1,633	2,098	163,347
סך-הכל ציבור					
-	-	2,503	-	-	2,503
-	-	3,336	-	-	3,336
483	435	172,917	1,633	2,098	169,186

הערות:

- (1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ולרבות הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 יום או יותר.
- (2) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים שאורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי ראו ב.ג.2. להלן.
- (3) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים. צוברים הכנסות ריבית.
- (4) חובות בפיגור של 30 ועד 89 יום, אשר צוברים הכנסות ריבית, בסך של 196 מיליון ש"ח סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים (31.12.2018 - 125 מיליון ש"ח).
- (5) כולל הלוואות לדיור בסך של 9 מיליון ש"ח עם הפרשה לפי עומק פיגור בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת ההלוואה שטרם הגיע מועד פרעונה (31.12.2018 - 10 מיליון ש"ח).

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית

יתרת חוזית של פגומים ⁽³⁾	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים סך-הכל	יתרת ⁽²⁾ הפרשה פרטנית	יתרת ⁽²⁾ הפרשה בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾
במליוני שקלים חדשים					
פעילות לווים בישראל					
ציבורי- מסחרי					
97	26	26	123	1,061	בינוי ונדל"ן - בינוי
120	6	70	190	935	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
300	22	-	300	402	שרותים פיננסיים
516	152	175	691	2,977	מסחרי - אחר
1,033	206	271	1,304	5,375	סך- הכל מסחרי
152	66	37	189	553	אנשים פרטיים- אחר
1,185	272	308	1,493	5,928	סך- הכל ציבור - פעילות בישראל
1,185	272	308	1,493	5,928	סך- הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל					
ציבורי- מסחרי					
144	35	101	245	602	בינוי ונדל"ן
-	-	76	76	131	מסחרי אחר
144	35	177	321	733	סך- הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
144	35	177	321	733	סך- הכל ציבור פעילות בחו"ל
144	35	177	321	733	סך- הכל פעילות בחו"ל
1,329	307	485	1,814	6,661	סך- הכל ציבור
1,329	307	485	1,814	6,661	סך- הכל
מזה:					
1,125	285	109	1,234		נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
715	137	328	1,043		חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים
הערות לטבלה ראו בעמוד הבא.					

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים – מאוחד (המשך)

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית (המשך)

31 בדצמבר 2018				
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים ⁽³⁾	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים סך-הכל יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים	יתרת הפרשה בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת הפרשה בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾
במליוני שקלים חדשים				
פעילות לווים בישראל				
ציבורי-מסחרי				
1,545	88	32	15	56
1,077	281	113	8	168
404	298	-	22	298
3,444	625	175	124	450
6,470	1,292	320	169	972
528	155	32	54	123
6,998	1,447	352	223	1,095
6,998	1,447	352	223	1,095
פעילות לווים בחו"ל				
ציבורי-מסחרי				
498	139	139	-	-
127	47	47	-	-
625	186	186	-	-
1	-	-	-	-
626	186	186	-	-
626	186	186	-	-
7,624	1,633	538	223	1,095
7,624	1,633	538	223	1,095
מזה:				
	972	84	196	888
	1,225	357	163	868

הערות:

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

(3) יתרת הקרן החוזית כוללת ריבית שנצברה ולא שולמה במועד היישום לראשונה של ההוראה בעניין חובות פגומים, שטרם נמחקה או נגבתה.

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים – מאוחד (המשך)

ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית

2017			2018			2019		
יתרה			יתרה			יתרה		
מזה: נרשמו על בסיס מזומן	ממוצעת של הכנסות ריבית שנרשמו ⁽²⁾	ממוצעת של הכנסות ריבית פגומים ⁽¹⁾	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	ממוצעת של הכנסות ריבית שנרשמו ⁽²⁾	ממוצעת של הכנסות ריבית פגומים ⁽¹⁾	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	ממוצעת של הכנסות ריבית שנרשמו ⁽²⁾	ממוצעת של הכנסות ריבית פגומים ⁽¹⁾
במיליוני שקלים חדשים								
פעילות לווים בישראל								
ציבורי-מסחרי								
-	2	157	1	109	2	2	138	בינוני ונדל"ן - בינוני
4	5	256	4	315	6	7	268	בינוני ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
10	14	591	-	310	1	8	300	שרותים פיננסיים
11	16	1,313	10	853	10	16	842	מסחרי - אחר
25	37	2,317	15	1,587	19	33	1,548	סך-הכל מסחרי
2	3	102	2	177	3	7	226	אנשים פרטיים- אחר
27	40	2,419	17	1,764	22	40	1,774	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
27	40	2,419	17	1,764	22	40	1,774	סך-הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל								
ציבורי-מסחרי								
1	7	133	-	143	-	5	241	בינוני ונדל"ן
-	7	338	-	232	-	5	92	מסחרי אחר
1	14	471	-	375	-	10	333	סך-הכל מסחרי
1	14	471	-	375	-	10	333	סך-הכל ציבור פעילות בחו"ל
1	14	471	-	375	-	10	333	סך-הכל פעילות בחו"ל
28	(3) 54	2,890	17	(3) 46	22	(3) 50	2,107	סך-הכל

הערות:

- (1) יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.
- (2) הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.
- (3) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך של 68 מיליון ש"ח (31.12.2018) - 81 מיליון ש"ח, 31.12.2017 - 99 מיליון ש"ח.

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים – מאוחד (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש – מאוחד

31 בדצמבר 2019				
יתרת חוב רשומה				
שאינו צובר	צובר ⁽¹⁾ של 90 ימים	צובר ⁽¹⁾ של 30 ימים	צובר ⁽¹⁾ לא	סך-הכל ⁽²⁾
הכנסות ריבית או יותר ועד 89 ימים בפיגור				
במיליוני שקלים חדשים				
פעילות לווים בישראל				
ציבור-מסחרי				
32	-	-	11	43
44	-	1	31	76
-	-	-	296	296
215	-	3	117	335
291	-	4	455	750
77	-	1	80	158
368	-	5	535	908
368	-	5	535	908
פעילות לווים בחו"ל				
ציבור-מסחרי				
26	-	-	47	73
1	-	-	61	62
27	-	-	108	135
27	-	-	108	135
27	-	-	108	135
395	-	5	643	1,043

הערות:

(1) צובר הכנסות ריבית.

(2) נכלל בחובות פגומים.

התחייבות להעמדת אשראי נוסף לחייבים, שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי, במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי, הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2019 בסך של 17 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 – 33 מיליון ש"ח).

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים – מאוחד (המשך)

ג. חובות בעייתיים באירגון מחדש – מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2018				
יתרת חוב רשומה				
צובר ⁽¹⁾ בפיגור צובר ⁽¹⁾ של 30 ימים צובר ⁽¹⁾ לא				
שאינו צובר הכנסות ריבית או יותר ועד 89 ימים בפיגור סך-הכל ⁽²⁾				
במיליוני שקלים חדשים				
פעילות לווים בישראל				
ציבור-מסחרי				
22	-	-	7	29
119	-	3	15	137
-	-	-	295	295
379	-	-	102	481
520	-	3	419	942
74	-	1	56	131
594	-	4	475	1,073
594	-	4	475	1,073
פעילות לווים בחו"ל				
ציבור-מסחרי				
9	-	-	101	110
-	-	-	42	42
9	-	-	143	152
9	-	-	143	152
9	-	-	143	152
603	-	4	618	1,225

הערות:

(1) צובר הכנסות ריבית.

(2) נכלל בחובות פגומים.

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים – מאוחד (המשך)

ג. חובות בעייתיים באירגון מחדש – מאוחד (המשך)

2017			2018			2019		
ארגונים מחדש שבוצעו								
יתרת חוב			יתרת חוב			יתרת חוב		
רשומה לפני			רשומה לפני			רשומה לפני		
לאחר ארגון			לאחר ארגון			לאחר ארגון		
מספר חוזים			מספר חוזים			מספר חוזים		
מספר חוזים			מספר חוזים			מספר חוזים		
במיליוני שקלים חדשים								
פעילות לווים בישראל								
ציבור-מסחרי								
22	23	100	23	24	166	30	31	234
7	7	13	20	20	19	8	8	17
(1)–	(1)–	5	(1)–	(1)–	4	(1)–	(1)–	5
245	246	505	165	169	864	117	120	1,016
274	276	623	208	213	1,053	155	159	1,272
72	75	3,609	140	144	5,927	143	145	6,450
סך-הכל מרחיב פעילות בישראל								
346	351	4,232	348	357	6,980	298	304	7,722
346	351	4,232	348	357	6,980	298	304	7,722
פעילות לווים בחו"ל								
ציבור-מסחרי								
105	105	10	–	–	–	22	22	1
110	110	4	42	42	6	40	50	3
215	215	14	42	42	6	62	72	4
(1)–	(1)–	1	(1)–	(1)–	5	(1)–	(1)–	5
סך-הכל מרחיב פעילות בחו"ל								
215	215	15	42	42	11	62	72	9
215	215	15	42	42	11	62	72	9
561	566	4,247	390	399	6,991	360	376	7,731

הערה:

(1) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים – מאוחד (המשך)

ג. חובות בעייתיים באירגון מחדש – מאוחד (המשך)

2017	2018	2019	ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו ⁽¹⁾		
יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים
במיליוני שקלים חדשים					
פעילות לווים בישראל					
ציבור-מסחרי					
12	32	7	49	5	93
4	7	9	10	13	10
-	-	(2)-	1	-	-
11	154	20	297	25	406
27	193	36	357	43	509
17	1,827	28	3,143	31	3,693
44	2,020	64	3,500	74	4,202
44	2,020	64	3,500	74	4,202
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור-מסחרי					
13	1	-	-	-	-
30	2	-	-	-	-
43	3	-	-	-	-
-	-	(2)-	2	(2)-	1
43	3	(2)-	2	(2)-	1
43	3	(2)-	2	(2)-	1
87	2,023	64	3,502	74	4,203

הערות:

- (1) חובות שהפכו בתקופת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.
- (2) סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

3. גילוי נוסף בדבר איכות האשראי

(א) מאפייני הסיכון לפי מגזרי האשראי

(1) אשראי מסחרי

- רגישות למחזוריות הכלכלית המקומית בישראל. בנוסף, נוכח יציאתם של גופים ישראליים גדולים להשקעות מהותיות בחו"ל, עלתה רמת החשיפה למשברים גלובליים;
- רגישות לשינויים בצריכה הפרטית ולשערי המטבע;
- חשיפה לתחרות מחו"ל ובפרט להשפעות ה-E-commerce;
- לאור הריכוזיות הגבוהה של מבנה הבעלות והשליטה על החברות במשק - האשראי מאופיין בריכוזיות גבוהה ברמת קבוצות הלווים הגדולות. כמו כן, מבנה קבוצות ההחזקה ונטילת חוב במספר רמות בחברות ההחזקה מעלים את סיכון האשראי ואת פגיעותן של חברות אלו. בשנים האחרונות, בלטו מספר הסדרי חוב וקיימת אי ודאות ביחס ליכולתן של חברות שגייסו חוב, שלמולו אין תזרים, למחזר חובות אלו.

(2) אשראי לאנשים פרטיים – הלוואות לדיור

- הלוואות בשיעור מימון גבוה מהוות מוקד סיכון בעת ירידה בערך הבטוחה מתחת ליתרת ההלוואה. מדיניות החיתום בבנק מגבילה את שיעור המימון בעת מתן האשראי.

(3) אשראי לאנשים פרטיים – אחר

- החשיפה בתחום האשראי הקמעונאי מושפעת מגורמים מקרו כלכליים.
- התעצמות התחרות במשק בשנים האחרונות, בין בתוך המערכת הבנקאית ובין מול גופים חוץ בנקאיים, עלולה להוביל לשחיקת מרווחים, ירידה באיכות הלווים וכפועל יוצא מכך, להגברת סיכון האשראי. מדיניות האשראי כיום בוחנת היטב את הסיכון בגין חיתום לקוח קיים ולקוח חדש באמצעות מודלים וכלים שפותחו לנקודות המכירה ובכך היא ממתנת סיכונים אלו.

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)

3. גילוי נוסף בדבר איכות האשראי (המשך)

(ב) אינדיקציה לאיכות האשראי

31 בדצמבר 2018				31 בדצמבר 2019			
הלוואות לפרטיים				הלוואות לפרטיים			
מסחרי	דיור	אחר	סך-הכל	מסחרי	דיור	אחר	סך-הכל
96.6%	99.0%	98.3%	97.4%	97.3%	99.0%	98.3%	97.4%
שיעור יתרת אשראי תקין לציבור מיתרת אשראי לציבור							
1.9%	1.0%	1.1%	1.6%	1.3%	1.0%	1.3%	1.3%
שיעור יתרת אשראי בעייתי שאינו פגום לציבור מיתרת אשראי לציבור							
1.5%	-	0.6%	1.0%	1.4%	-	0.5%	1.0%
שיעור יתרת אשראי פגום לציבור מיתרת אשראי לציבור							
1.5%	0.6%	2.0%	1.4%	1.4%	0.6%	2.0%	1.4%
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי לציבור							
40.1%	54.8%	117.3%	49.8%	46.1%	55.0%	107.2%	55.2%
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת סיכון אשראי בעייתי (למעט נגזרים ואיגרות חוב)							

מספר ימי הפיגור של החוב הינו גורם מרכזי בקביעת סיווגי חובות הבנק, ובהתאם משפיע על ההפרשה להפסדי אשראי והמחיקות החשבונאיות. חוב הנבחן על בסיס פרטני, מסווג כחוב פגום כאשר הקרן או הריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב ומצוי בהליכי גביה. אינדיקציה מרכזית לאיכות תיק האשראי הינה שיעור החובות התקינים לעומת הבעייתיים בבנק.

4. מידע נוסף על הלוואות לדיור

יתרות לסוף שנה לפי שיעור המימון (LTV)⁽¹⁾, סוג החזר וסוג ריבית

יתרת הלוואות לדיור				
סך-הכל				
סיכון				
מזה: בולט מזה: ריבית אשראי חוץ				
מאזני	משתנה	ובלון	מזה: בולט	מזה: ריבית
במיליוני שקלים חדשים				
31 בדצמבר 2019				
369	14,440	406	24,096	עד 60%
161	7,392	113	12,046	מעל 60%
3,514	432	141	1,017	
4,044	22,264	660	37,159 ⁽²⁾	סך-הכל
31 בדצמבר 2018				
297	12,815	344	21,359	עד 60%
88	6,630	99	10,648	מעל 60%
2,581	423	75	917	
2,966	19,868	518	32,924 ⁽²⁾	סך-הכל

הערות:

- (1) היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת. יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק להערכת סיכון הלקוח בעת העמדת המסגרת.
- (2) יתרת הלוואות לדיור אינה כוללת את יתרת החובות המסחריים בסך של 233 מיליון ש"ח, המשולבת במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה, שהפרויקטים שהן בונות מצויים בהליכי בניה (ליום 31 בדצמבר 2018 סך של 235 מיליון ש"ח).

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. מכירה, רכישה וסינדיקציות של אשראי לציבור במהלך השנה

1. מכירה ורכישה של אשראי - מאוחד

סיכון אשראי שנרכש ⁽¹⁾			סיכון אשראי שנמכר				
			יתרה לסוף שנה של האשראי שנמכר, אשר		סיכון אשראי חוץ		אשראי שנמכר השנה
סיכון אשראי חוץ			סך-הכל רווח (הפסד) בגין אשראי שנמכר		מזה: אשראי שנמכר השנה		
מזה: אשראי שנרכש השנה	מאזני ⁽²⁾ חוץ	אשראי שנרכש השנה ⁽⁴⁾	נותנת עברו שירות	סך-הכל רווח (הפסד) בגין אשראי שנמכר	מזה: אשראי שנמכר השנה	מאזני ⁽²⁾ חוץ	אשראי שנמכר השנה
במיליוני שקלים חדשים							
2019							
-	-	3,412	3,608	1	-	-	856
-	-	3,412	3,608	1	-	-	856
-	-	750	-	-	-	-	-
-	-	4,162	3,608	1	-	-	856
2018							
-	-	2,388	2,228	6	-	-	248
-	-	2,388	2,228	6	-	-	248
-	-	1,450	-	-	-	-	-
-	-	3,838	2,228	6	-	-	248

הערות:

(1) הנתונים אינם כוללים עסקאות רכישה אשראי ב-י די בי ניו יורק, שעיקרן פקטורינג קצר טווח. יתרת העסקאות ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמה בסך של 428 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2018: 178 מיליון ש"ח).

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

לפרטים נוספים בדבר רווחים נטו, בגין הלוואות שנמכרו, ראו ביאור 3.

2. סינדיקציות והשתתפות בסינדיקציות של הלוואות - מאוחד

עסקאות סינדיקציה שיזמו אחרים			עסקאות סינדיקציה שהקבוצה יזמה		
חלקה של הקבוצה		חלקם של אחרים	חלקה של הקבוצה		חלקם של אחרים
סיכון אשראי	אשראי		סיכון אשראי	אשראי	
חוץ מאזניים ⁽¹⁾	חוץ מאזניים ⁽¹⁾		חוץ מאזניים ⁽¹⁾	חוץ מאזניים ⁽¹⁾	
במיליוני שקלים חדשים					
2019					
1,880	5,176	831	7,292	765	3,272
1,880	5,176	831	7,292	765	3,272
-	-	36	242	22	-
1,880	5,176	867	7,535	788	3,272
2018					
2,048	5,230	921	7,687	975	3,851
2,048	5,230	921	7,687	975	3,851
-	-	87	250	37	583
2,048	5,230	1,008	7,937	1,012	4,434

הערה:

(1) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. מכירה, רכישה וסינדיקציות של אשראי לציבור במהלך השנה

3. פעילות ניהול הלוואות

בנק מרכזת דיסקונט מנהל עבור אחרים הלוואות, פעילות שנרכשה על ידו ממוניציפל בנק, במסגרת המיזוג. במסגרת זו מנוהלות על ידי בנק מרכזת דיסקונט שני סוגי הלוואות, שיתרתן ליום 31.12.2019 הסתכמה בסך של 2,274 מיליון ש"ח כלהלן:

- הלוואות שנמכרו על ידי בנק מוניציפל לגופים מסחריים, לפני המיזוג: 1,260 מיליון ש"ח;
- הלוואות שניתנו לרשויות מקומיות מתקציב המדינה - 1,014 מיליון ש"ח.

ד. אשראי לציבור⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני⁽³⁾ לפי גודל האשראי של לווה

1. המאוחד

31 בדצמבר							
2018				2019			
סיכון אשראי חוץ מאזני (1) (3)	אשראי (1)	מספר לווים (2)	סיכון אשראי חוץ מאזני (1) (3)	אשראי (1)	מספר לווים (2)		
במיליוני שקלים חדשים							
תקרת האשראי: באלפי שקלים חדשים							
1,678	1,948	1,356,285	1,943	2,330	1,394,092	10	עד
5,894	2,889	535,674	5,639	3,174	534,507	20	עד
9,418	5,679	517,361	9,875	6,397	554,852	40	עד
5,903	7,740	254,752	6,285	8,445	275,315	80	עד
2,766	7,334	93,155	2,870	7,675	96,652	150	עד
1,988	8,290	49,562	2,069	8,453	50,559	300	עד
2,083	11,302	30,813	2,245	11,773	32,066	600	עד
3,582	20,223	28,229	4,140	22,471	31,228	1,200	עד
2,082	9,196	7,563	2,558	10,626	8,853	2,000	עד
1,840	7,265	3,318	2,186	7,891	3,677	(5) (4) 4,000	עד
1,650	6,367	1,371	1,724	6,826	1,460	(5) (4) 8,000	עד
2,440	11,311	1,071	3,043	12,202	1,205	(5) (4) 20,000	עד
3,532	14,545	619	3,358	15,976	678	(5) (4) 40,000	עד
15,356	35,072	627	16,772	40,954	724	(5) (4) 200,000	עד
4,455	9,234	50	5,229	13,058	68	(5) (4) 400,000	עד
2,604	*8,428	*20	2,491	*3,778	*11	(5) (4) 800,000	עד
1,920	1,798	4	2,857	4,008	7	(5) (4) 1,200,000	עד
660	2,174	2	193	2,519	2	(4) 1,600,000	עד
684	1,265	1	-	-	-	(4) 2,000,000	עד
12	2,140	1	2,276	2,303	2	(5) (4) 2,400,000	עד
2,508	23	1	-	-	-	(5) (4) 2,800,000	עד
-	-	-	-	-	-	(4) 3,200,000	עד
-	**5,933	**1	-	**5,656	**1	(4) 3,200,000	עד
73,055	180,156	2,880,480	77,753	196,515	2,985,959	סך-הכל	
כולל ניירות ערך מגובי משכנתאות שהונפקו ע"י:							
-	5,933	1	-	5,656	1	**GNMA	
-	548	1	-	349	1	*FNMA	
-	539	1	-	369	1	*FHLMC	

הערות:

- (1) לרבות השקעות באגרות חוב של הציבור, נכסים הנובעים ממכשירים פיננסיים נגזרים כנגד הציבור, לפני ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות מותרים לניכוי חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (2) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון אשראי חוץ מאזני.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים, כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה (לא כולל מסגרות אשראי בערבות בנקים שאינם מהקבוצה ליום 31.12.2019 - 6,846 מיליון ש"ח, ליום 31.12.2018 - 5,673 מיליון ש"ח)
- (4) המאוחד לפי איחוד ספציפי.
- (5) סוג מחדש - שינוי בסיווג הנתונים של מספר לווים, בעקבות טיוב האיחוד הספציפי של החשבונות הקשורים אליהם.

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ד. אשראי לציבור⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני⁽³⁾ לפי גודל האשראי של לווה (המשך)

2. הבנק

31 בדצמבר						
2018			2019			
סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽¹⁾⁽³⁾	אשראי ⁽¹⁾	מספר לווים ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽¹⁾⁽³⁾	אשראי ⁽¹⁾	מספר לווים ⁽²⁾	
במיליוני שקלים חדשים						
תקרת האשראי: באלפי שקלים חדשים						
439	241	226,070	521	198	236,189	עד 10
1,118	570	107,156	1,036	587	102,939	מעל 10
2,106	1,495	121,727	2,032	1,492	118,154	עד 20
2,691	3,282	103,753	2,668	3,284	102,416	מעל 20
2,236	5,050	66,879	2,270	5,187	67,879	עד 40
1,617	6,028	36,867	1,674	6,110	37,387	מעל 40
1,713	8,452	23,269	1,844	8,783	24,154	עד 80
3,097	16,696	23,385	3,576	18,521	25,820	מעל 80
1,788	7,241	6,088	2,202	8,387	7,140	עד 150
1,502	4,885	2,344	1,785	5,344	2,623	מעל 150
1,293	4,112	956	1,349	4,472	1,039	עד 300
1,399	5,932	585	1,748	6,275	653	מעל 300
2,153	6,998	315	1,882	6,765	302	עד 600
9,986	18,069	329	10,074	21,497	379	מעל 600
4,033	7,069	41	4,750	8,710	50	עד 1,200
2,578	6,918	17	2,484	3,778	11	מעל 1,200
1,912	1,798	4	2,799	4,008	7	עד 2,000
678	3,552	3	221	3,991	3	מעל 2,000
683	1,220	1	-	-	-	עד 4,000
16	4,371	2	2,276	2,303	2	מעל 4,000
2,508	23	1	-	-	-	עד 8,000
-	-	-	-	-	-	מעל 8,000
-	-	-	2	3,624	1	עד 20,000
-	-	-	-	-	-	מעל 20,000
-	-	-	-	-	-	עד 40,000
-	-	-	-	-	-	מעל 40,000
-	-	-	-	-	-	עד 200,000
-	-	-	-	-	-	מעל 200,000
-	-	-	-	-	-	עד 400,000
-	-	-	-	-	-	מעל 400,000
-	-	-	-	-	-	עד 800,000
-	-	-	-	-	-	מעל 800,000
-	-	-	-	-	-	עד 1,200,000
-	-	-	-	-	-	מעל 1,200,000
-	-	-	-	-	-	עד 1,600,000
-	-	-	-	-	-	מעל 1,600,000
-	-	-	-	-	-	עד 2,000,000
-	-	-	-	-	-	מעל 2,000,000
-	-	-	-	-	-	עד 2,400,000
-	-	-	-	-	-	מעל 2,400,000
-	-	-	-	-	-	עד 2,800,000
-	-	-	-	-	-	מעל 2,800,000
-	-	-	-	-	-	עד 3,200,000
-	-	-	-	-	-	מעל 3,200,000
45,546	114,002	719,792	47,193	123,316	727,147	סך-הכל

הערות:

- (1) לרבות השקעות באיגרות חוב של הציבור, נכסים הנובעים ממכשירים פיננסיים נגזרים כנגד הציבור, לפני ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות מותרים לינכוי חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (2) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון אשראי חוץ מאזני.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים, כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.
- (4) תקרת האשראי במדרגה העליונה: 3,626 מיליון ש"ח (2018: 2,531 מיליון ש"ח).
- (5) סווג מחדש – שינוי בסיווג הנתונים של מספר לווים, בעקבות טיוב האיחוד הספציפי של החשבונות הקשורים אליהם.

ה. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

הערות:

(2) יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף התקופה.

לדיוור"

(1) כללי

לקחת בחשבון החזרים אפשריים או בטוחות מוחזקות או משועבדות.

(2) תשלומים עתידיים פוטנציאליים

31. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ו. ערבוביות (המשך)

(2) תשלומים עתידיים פוטנציאליים (המשך)

בנק						
הסכום המקסימלי של תשלומים עתידיים פוטנציאליים						
פקיעה בעוד שנה או פחות	פקיעה בין שנה ועד שלוש שנים	פקיעה מעל שלוש עד חמש שנים	פקיעה מעל חמש שנים	ללא תקופת פירעון	סך הכל	עלות מופחתת
במיליוני שקלים חדשים						
31 בדצמבר 2019						
אשראי תעודות (standby)	159	28	-	-	187	-
ערבוביות להבטחת אשראי	1,050	485	61	36	1,632	14
ערבוביות לרוכשי דירות	-	-	-	-	10,277	37
ערבוביות והתחייבויות אחרות	4,293	1,648	1,738	1,041	8,720	41
סך-הכל ערבוביות	5,502	2,161	1,799	1,077	20,816	92
31 בדצמבר 2018						
אשראי תעודות (standby)	171	3	-	-	174	-
ערבוביות להבטחת אשראי	1,105	116	193	31	1,445	13
ערבוביות לרוכשי דירות	-	-	-	-	8,114	30
ערבוביות והתחייבויות אחרות	4,181	1,199	1,598	784	7,762	38
סך-הכל ערבוביות	5,457	1,318	1,791	815	17,495	81

(3) הערכת סיכון הערבות

מרבית הערבוביות מדורגות בדירוג ביצוע אשראי.

32. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

המאוחד

31 בדצמבר 2019							
סך-הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי			
		מטבעות אחרים	אירו	דולר	צמוד למדד המחירים	לא צמוד	
במיליוני שקלים חדשים							
נכסים							
26,044	-	367	310	2,346	29	22,992	מזומנים ופקדונות בבנקים
37,745	980	10	1,408	14,176	685	20,486	ניירות ערך
531	-	-	-	-	-	531	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
180,467	-	470	1,491	27,334	18,348	132,824	אשראי לציבור, נטו
3,515	-	-	957	1,412	297	849	אשראי לממשלות
171	171	-	-	-	-	-	השקעות בחברות כלולות
2,577	2,577	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
164	164	-	-	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
4,545	373	248	130	2,090	117	1,587	נכסים בגין מכשירים נגזרים
4,064	407	470	-	968	28	2,191	נכסים אחרים
259,823	4,672	1,565	4,296	48,326	19,504	181,460	סך-כל הנכסים
התחייבויות							
201,450	-	2,249	5,853	54,021	4,611	134,716	פקדונות הציבור
6,419	-	6	102	2,061	2	4,248	פקדונות מבנקים
181	-	-	-	44	12	125	פקדונות הממשלה
346	-	-	-	346	-	-	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
13,129	-	-	41	-	7,389	5,699	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
4,839	368	219	171	2,113	199	1,769	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
14,266	179	165	10	604	183	13,125	התחייבויות אחרות
240,630	547	2,639	6,177	59,189	12,396	159,682	סך-כל ההתחייבויות
19,193	4,125	(1,074)	(1,881)	(10,863)	7,108	21,778	הפרש
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
-	-	931	1,990	15,647	(2,814)	(15,754)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	48	(299)	(968)	-	1,219	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
-	-	3	109	(65)	-	(47)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
19,193	4,125	(92)	(81)	3,751	4,294	7,196	סך-הכל כללי
-	-	66	(336)	(878)	-	1,148	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
-	-	(93)	520	(119)	-	(308)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

הערה:

(ו) כולל צמודי מטבע חוץ.

32. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

המאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2018							
סך-הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי			
		מטבעות אחרים	אירו	דולר	צמוד למדד המחירים	לא צמוד	
במיליוני שקלים חדשים							
נכסים							
21,858	-	371	449	2,937	35	18,066	מזומנים ופקדונות בבנקים
37,898	1,039	10	967	14,604	1,544	19,734	ניירות ערך
774	-	-	-	-	-	774	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
164,804	-	457	1,800	28,631	16,295	117,621	אשראי לציבור, נטו
3,336	-	-	899	1,225	324	888	אשראי לממשלות
135	133	-	-	-	2	-	השקעות בחברות כלולות
2,437	2,437	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
160	160	-	-	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
3,726	715	115	128	2,168	95	505	נכסים בגין מכשירים נגזרים
4,048	515	541	49	941	11	1,991	נכסים אחרים
239,176	4,999	1,494	4,292	50,506	18,306	159,579	סך-כל הנכסים
התחייבויות							
188,916	-	2,374	5,933	51,785	4,839	123,985	פקדונות הציבור
6,886	-	7	176	2,817	3	3,883	פקדונות מבנקים
257	-	-	-	107	22	128	פקדונות הממשלה
1,126	-	-	-	1,126	-	-	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
8,476	-	-	72	-	5,236	3,168	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
3,249	719	115	176	1,596	141	502	התחייבויות אחרות בגין מכשירים נגזרים
12,597	465	94	20	643	154	11,221	התחייבויות אחרות
221,507	1,184	2,590	6,377	58,074	10,395	142,887	סך-כל ההתחייבויות
17,669	3,815	(1,096)	(2,085)	(7,568)	7,911	16,692	הפרש
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
-	-	1,392	1,948	10,694	(3,720)	(10,314)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	(227)	40	(90)	-	277	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
-	-	(18)	29	364	-	(375)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
17,669	3,815	51	(68)	3,400	4,191	6,280	סך-הכל כללי
-	-	(268)	(59)	(20)	-	347	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
-	-	(116)	334	2,658	-	(2,876)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

הערה:

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

32. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

הבנק

31 בדצמבר 2019						
סך-הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		מטבעות אחרים	יורו	דולר	צמוד למדד המחירים	לא צמוד
במיליוני שקלים חדשים						
נכסים						
19,996	-	264	243	2,168	-	17,321
23,640	101	10	1,298	5,430	520	16,281
531	-	-	-	-	-	531
116,539	-	360	1,336	3,609	14,532	96,702
3,515	-	-	957	1,412	297	849
10,317	9,215	-	-	-	94	1,008
1,698	1,698	-	-	-	-	-
4,256	364	193	128	1,866	115	1,590
2,242	83	467	8	2	1	1,681
182,734	11,461	1,294	3,970	14,487	15,559	135,963
התחייבויות						
146,159	-	2,050	5,432	25,586	5,446	107,645
1,762	-	5	84	307	36	1,330
16	-	-	-	-	12	4
3,891	-	-	41	-	2,691	1,159
4,513	359	168	170	1,913	158	1,745
7,715	119	150	4	64	89	7,289
164,056	478	2,373	5,731	27,870	8,432	119,172
18,678	10,983	(1,079)	(1,761)	(13,383)	7,127	16,791
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
-	-	948	1,875	14,633	(3,272)	(14,184)
-	-	48	(299)	(967)	-	1,218
-	-	2	109	(65)	-	(46)
18,678	10,983	(81)	(76)	218	3,855	3,779
-	-	66	(335)	(878)	-	1,147
-	-	(93)	520	(119)	-	(308)

הערה:

(ו) כולל צמודי מטבע חוץ.

32. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

הבנק (המשך)

31 בדצמבר 2018						
סך-הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי		
		מטבעות אחרים	יורו	דולר	צמוד למדד המחירים	לא צמוד
במיליוני שקלים חדשים						
נכסים						
18,499	-	231	299	2,524	4	15,441
21,442	95	10	840	4,674	1,083	14,740
774	-	-	-	-	-	774
108,448	-	325	1,650	5,247	14,089	87,137
3,336	-	-	899	1,225	324	888
9,617	8,662	-	-	-	93	862
1,671	1,671	-	-	-	-	-
3,501	709	78	127	1,994	86	507
2,531	358	541	23	3	2	1,604
169,819	11,495	1,185	3,838	15,667	15,681	121,953
סך-כל הנכסים						
התחייבויות						
136,400	-	2,128	5,484	23,011	4,631	101,146
1,880	-	7	162	436	40	1,235
28	-	-	-	-	22	6
4,131	-	-	72	-	2,800	1,259
3,027	713	78	173	1,472	90	501
7,202	406	83	3	206	37	6,467
152,668	1,119	2,296	5,894	25,125	7,620	110,614
17,151	10,376	(1,111)	(2,056)	(9,458)	8,061	11,339
הפרש						
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
-	-	1,409	1,902	9,314	(4,052)	(8,573)
-	-	(227)	40	(88)	-	275
-	-	(18)	29	364	-	(375)
17,151	10,376	53	(85)	132	4,009	2,666
-	-	(268)	(59)	(18)	-	345
-	-	(116)	334	2,658	-	(2,876)

הערה:

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

המאונד - במיליוני שקלים חדשים⁽⁵⁾

א. תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים ליום 31 בדצמבר 2019

העדות הראו בעמוד הבא.

העדות הראו בעמוד הבא.

33. נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופות לפרעון (המשך)

המאוחד - במיליוני שקלים חדשים⁽⁵⁾ (המשך)

א. תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים ליום 31 בדצמבר 2019

סך-הכל	עם דרישה עד חודש	מל עד חודש	מל שלושה חודשים עד שנה	מל שנה עד שנתיים	מל שלוש עד ארבע שנים	מל ארבע עד חמש שנים	מל חמש עד עשר שנים	מל עשר עד עשרים שנים	מל מעל עשר שנים	יתרה מאזנית ⁽⁶⁾			שיעור תשואה חוזי באחוזים ⁽⁹⁾
										ללא תקופת פרעון ⁽⁷⁾	סך-כל	סך-הכל	
נכסים ⁽¹⁾	66,894	20,180	37,669	31,534	21,971	16,049	14,691	38,946	26,417	2,655	255,151	2.33	
התחייבויות ת ⁽²⁾	154,685	22,148	40,649	6,336	6,901	2,087	1,855	5,750	1,724	35	242,083	0.59	
הפרש	(87,791)	(1,968)	(2,980)	25,198	15,070	13,962	12,836	33,196	24,693	2,620	15,068	1.74	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
אופציות ⁽³⁾ מונחי נכס בסיס ⁽⁴⁾	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
מזה: אשראי לציבור	38,625	18,298	31,369	25,007	17,593	11,986	9,986	24,469	19,903	1,415	180,467	3.07	
מזה: פקדונות לציבור	142,311	18,995	33,551	3,426	1,445	627	486	996	252	-	202,091	0.60	
ב. יתרה מאזנית ליום 31 בדצמבר 2018													
נכסים ⁽³⁾	59,272	21,828	33,217	32,080	22,534	14,919	12,915	35,598	24,175	2,869	234,177	3.17	
התחייבויות ⁽⁴⁾	148,623	19,069	35,476	8,260	2,641	5,088	1,142	2,374	1,340	28	224,309	0.80	
הפרש	(89,351)	2,759	(2,259)	23,820	19,893	9,831	11,773	33,224	22,835	2,841	13,854	2.37	
מזה: אשראי לציבור	34,787	18,255	27,517	24,875	16,519	11,778	9,147	21,605	18,417	1,808	164,804	4.08	
מזה: פקדונות לציבור	134,645	16,558	31,189	4,184	1,077	727	467	569	182	-	189,598	0.85	

הערות:

- (5) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי מטבעות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
- (6) כפי שנקבע בביאור מס' 32 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים, שאינם מסולקים נטו.
- (7) כולל נכסים בסך של 469 מיליון ש"ח (2018: 307 מיליון ש"ח) שזמן פרעונם עבר.
- (8) לא כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (9) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (10) כולל אשראי בתנאי חח"ד במסגרת בסך של 6,333 מיליון ש"ח (2018: 6,541 מיליון ש"ח) וסך של 746 מיליון ש"ח ללא תקופת פרעון (2018: 747 מיליון ש"ח).
- (11) כולל אשראי בתנאי חח"ד במסגרת בסך של 141 מיליון ש"ח (2018: 386 מיליון ש"ח) וסך של 33 מיליון ש"ח ללא תקופת פרעון (2018: 263 מיליון ש"ח).

33. נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופות לפרעון (המשך)

הבנק - במיליוני שקלים חדשים⁽⁵⁾

א. תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים ליום 31 בדצמבר 2019

יתרה מאזנית ⁽⁶⁾													
שיעור תשואה חוזי באחוזים ⁽⁹⁾	סך-הכל	ללא תקופת פרעון ⁽⁷⁾	סך כל תזרימי מזומנים	מכל עשרים שנים	מכל עשר עד עשרים שנים	מכל חמש עד עשר שנים	מכל ארבע עד חמש שנים	מכל שלוש עד ארבע שנים	מכל שנתיים עד שלוש שנים	מכל שנה עד שנתיים	מכל שלושה עד חודשים עד שנה	מכל חודש עד שלושה חודשים	עם דרישה שלוש עד חודש
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח):													
2.47	151,599	1,523	167,048	4,956	17,247	22,051	8,066	8,384	11,523	17,193	19,840	10,366	47,422
0.50	127,865	-	129,324	147	1,113	4,195	1,340	1,410	5,203	3,265	18,569	9,349	84,733
1.97	23,734	1,523	37,724	4,809	16,134	17,856	6,726	6,974	6,320	13,928	1,271	1,017	(37,311)
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)													
-	(17,283)	-	(17,117)	-	(211)	1,503	(327)	190	(929)	(336)	(9,874)	(2,995)	(4,138)
אופציות (במונחי נכס בסיס)													
-	1,058	-	1,202	-	-	-	-	-	-	62	749	185	206
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים													
-	7,509	1,523	21,809	4,809	15,923	19,359	6,399	7,164	5,391	13,654	(7,854)	(1,793)	(41,243)
מטבע חוץ⁽⁸⁾:													
2.57	19,674	24	22,069	455	677	5,062	1,612	1,192	2,114	1,793	1,845	2,297	5,022
0.97	35,713	2	36,813	245	386	699	209	257	389	956	9,140	4,154	20,378
1.60	(16,039)	22	(14,744)	210	291	4,363	1,403	935	1,725	837	(7,295)	(1,857)	(15,356)
מזה: הפרש - בדולר													
-	(13,325)	48	(12,145)	195	270	4,251	740	691	1,317	231	(7,123)	(2,405)	(10,312)
מזה: הפרש - בגין פעילות חוץ													
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)													
-	17,283	-	17,117	-	211	(1,503)	327	(190)	929	336	9,874	2,995	4,138
אופציות (במונחי נכס בסיס)													
-	(1,058)	-	(1,202)	-	-	-	-	-	-	(62)	(749)	(185)	(206)
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים													
-	186	22	1,171	210	502	2,860	1,730	745	2,654	1,111	1,830	953	(11,424)

הערות ראו בעמוד הבא.

הבנק - במיליוני שקלים חדשים⁽⁵⁾ (המשך)

יתרה מאזנית⁽⁶⁾

ב. יתרה מאזנית ליום 31 בדצמבר 2018

הערות:

(6) כפי שזכרנו, בביאור מס' 32 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה": לרבות שכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים, שאינם מסולקים וטו.

(6) כפי שזכרנו, בביאור מס' 32 "וכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה" לרבות שכוונו

(7) כולל נכסים בסך של 304 מיליון ש"ח (2018: 244 מיליון ש"ח) שזמן פרעונם עבר.

(8) לא כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

(9) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המוכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

(10) כולל אשראי בתנאי חח"ד במסגרת בסך של 3,776 מיליון ש"ח (2018: 4,160 מיליון ש"ח) וסך של 572 מיליון ש"ח ללא תקופת פרעון (2018: 679 מיליון ש"ח).

(11) כולל אשראי בתנאי חח"ד במסגרת בסך של 103 מיליון ש"ח (2018: 218 מיליון ש"ח) וסך של 22 מיליון ש"ח ללא תקופת פרעון (2018: 254 מיליון ש"ח).

34. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

א. כללי

הוראת בנק ישראל בענין הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים (להלן: "ההוראה") יושמה על פי השיטות וההנחות העיקריות שיתוארו להלן. אין בנתונים שיובאו להלן כדי להצביע על שווי הכלכלי של הבנק, ואין הם מהווים נסיון לאמוד שווי זה.

ב. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, בהתאם להוראה, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרימי המזומנים המהווים בריבית נכון בשיעור המבטא את אומדן רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי.

אומדן השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרימי המזומנים העתידיים וקביעת שיעור ריבית הנכיון הינם סובייקטיביים. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הנתונים שיובאו להלן אינם בהכרח אינדיקציה לשווי המימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח.

הערכת תזרימי המזומנים העתידיים נעשתה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה מתחשבת בתנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול ויהיו שונים באופן מהותי. הדברים אמורים בעיקר לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית, ולא נכללה השפעת הזכויות שאינן מקנות שליטה והשפעת המס. עוד יצויין כי יתכן והפער בין היתרה במאזן לבין הערכים המוצגים כשווי הוגן לא ימומש כיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעונו. בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי.

יתר על כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, ולאור השיטות וההנחות ששימשו ביישום ההוראה, יש להזהר בבחינת נתוני השווי ההוגן כשלעצמם, ובעריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ג. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

פקדונות בבנקים, איגרות חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה – היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח.

ניירות ערך סחירים – שווי שוק, עבור ניירות ערך הנסחרים בשוק פעיל, או ציטוטים של ספקי מחירים בינלאומיים, עבור ניירות ערך הנסחרים בשוק לא פעיל.

אשראי לציבור, נטו – השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים מנוכים בשיעור נכיון מתאים. הערך הנוכחי נמדד עבור תזרימי התקבולים העתידי (לאחר ניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי) לכל הלוואה בנפרד, בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי.

קביעת רמת הסיכון נעשתה, ככל האפשר, בהתבסס על מודל דירוג המשמש כיום את הבנק, אשר בוחן את רמת הסיכון הגלומה בחוב לאור מדדים כספיים ואחרים. יצוין כי ליום 31 בדצמבר 2019 דרג הבנק כ-99% מהחבות, אשר יש צורך לדרגה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים (31.12.2018: כ-99%). שיעורי הריבית ששימשו בהיוון וקבעו, בדרך כלל, לפי שיעורי הריבית לפיהם נעשו בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.

בחלק מהמקרים, בהיעדר נתוני דירוג, נעשה הפילוח כאמור בהתבסס על הערכה כוללת של רמת הסיכון בהתאם לענפי המשק בהם מסווגים עסקי הלקוחות. בהקשר זה יוטעם כי רמת הסיכון הכללית הנאמדת לגבי ענף מסוים אינה זהה בהכרח לרמת הסיכון של לקוח מסוים הפועל באותו ענף, כל שכן לרמת הסיכון באשראי שהבנק מעמיד לו.

השווי ההוגן של חובות פגומים – חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית נכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה שיעורי נכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח.

העלאת שיעור ריבית ההיוון ב-1 נקודת האחוז היתה מקטינה את השווי ההוגן של החובות הבעייתיים ב-2 מיליון ש"ח. העלאת שיעור ריבית ההיוון ב-0.1 נקודת האחוז היתה מקטינה את השווי ההוגן של החובות הבעייתיים ב-1 מיליון ש"ח (לעומת 2 מיליון ש"ח ב-1 מיליון ש"ח, בהתאמה, ביום 31 בדצמבר 2018).

תזרימי המזומנים בגין משכנתאות הוערכו על פי תחזית לפירעון מוקדם המבוססת על מודל סטטיסטי. הוון תזרימי המזומנים, כאמור, על פי מועדי הפרעון הצפויים, במקום על פי מועדי הפרעון החוזיים, הקטין את השווי ההוגן של המשכנתאות, בעיקר במגזר הצמוד למדד, ב-149 מיליון ש"ח. (לעומת גידול בסך של 74 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018). מח"מ הנכסים במגזר הצמוד למדד, על פי התזרימים המקורי, שאינו מביא בחשבון פרעונות מוקדמים, הגיע ביום 31 בדצמבר 2019 ל-3.91 שנים, לעומת 3.35 שנים לאחר התחשבות בתחזית לפירעונות מוקדמים (31 בדצמבר 2018: ל-3.73 שנים, לעומת 3.35 שנים, בהתאמה).

פקדונות, איגרות חוב וכתבי התחייבות – בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק מגייס פקדונות דומים, או בהנפקות איגרות חוב וכתבי התחייבות דומים, על ידי הבנק, במועד הדיווח, בהתבסס על פרמטרים כגון: גודל הפקדון, תקופת הפקדון, סוג ההצמדה, כתבי התחייבות נדחים סחירים מוצגים לפי שווי שוק.

תזרימי המזומנים בגין פקדונות הוערכו על פי תחזית לפירעון מוקדם המבוססת על מודל סטטיסטי. היוון תזרימי המזומנים, כאמור, על פי מועדי הפרעון הצפויים, במקום על פי מועדי הפרעון החוזיים, הקטין את השווי ההוגן של הפקדונות, בעיקר תוכניות חסכון במגזר הצמוד למדד, ב-25 מיליון ש"ח (לעומת 28 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018). מח"מ ההתחייבויות במגזר הצמוד למדד, על פי התזרימים המקורי, שאינו מביא בחשבון פרעונות מוקדמים, הגיע ביום 31 בדצמבר 2019 ל-2.80 שנים, לעומת 2.64 שנים לאחר התחשבות בתחזית לפירעונות מוקדמים (31 בדצמבר 2018: ל-2.50 שנים, לעומת 2.34 שנים, בהתאמה).

מכשירים פיננסיים (למעט מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים סחירים) לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים ובריבית שוק משתנה – חלק מחברות הבת מניחות שהיתרה במאזן משקפת את השווי ההוגן.

34. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

מכשירים פיננסיים נגזרים - מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק וכאשר קיימים שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק הפעיל ביותר.

מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי: סיכון שוק, סיכון אשראי וכיו"ב.

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי - השווי ההוגן מוצג בהתאם ליתרה המאזנית של העמלות בעסקאות הנ"ל המהוות קירוב לשווי הוגן. השווי ההוגן של ההתחייבויות הבלתי חוזרות למתן אשראי, שאושרו ועדיין לא ניתנו, אינו שונה מהותית משווי של התחייבויות אלה כפי שהן מוצגות בביאור 31 ה'.

הבנק וחברות הבת הבנקאיות בישראל מציגים את היתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. חברה בת בנקאית בחו"ל מציגה את היתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, שאינם שונים מהותית מהוראות המפקח.

ד. ההרכב במאוחד⁽³⁾

31 בדצמבר 2019					
יתרה במאזן	שווי הוגן			סה"כ	
	רמה 1 ⁽¹⁾	רמה 2 ⁽²⁾	רמה 3 ⁽³⁾		
במיליוני שקלים חדשים					
נכסים פיננסיים					
מזומנים ופקדונות בבנקים	26,044	11,578	-	14,470	26,048
ניירות ערך ⁽²⁾	37,745	22,929	14,222	839	37,990
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	531	-	-	531	531
אשראי לציבור, נטו	180,467	3,451	-	177,772	181,223
אשראי לממשלות	3,515	-	-	3,543	3,543
נכסים בגין מכשירים נגזרים	4,545	346	3,356	843	4,545
נכסים פיננסיים אחרים	1,840	14	13	1,813	1,840
סך-כל הנכסים הפיננסיים	254,687 ⁽³⁾	38,318	17,591	199,811	255,720
התחייבויות פיננסיות					
פקדונות הציבור	201,450	19,823	140,936	41,143	201,902
פקדונות מבנקים	6,419	19	5,285	1,141	6,445
פקדונות הממשלה	181	-	122	62	184
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	346	-	-	347	347
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	13,129	11,903	166	1,602	13,671
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	4,839	345	4,202	292	4,839
התחייבויות פיננסיות אחרות	10,630	469	27	10,134	10,630
סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות	236,994 ⁽³⁾	32,559	150,738	54,721	238,018
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי	116	-	-	116	116

הערות:

- (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.
- (2) לפירוט נוסף של היתרה במאזן והשווי ההוגן של ניירות ערך, ראו ביאור 12.
- (3) מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 54,496 מיליון ש"ח ו-108,470 מיליון ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן זהה לשוויים ההוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף בדבר מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה, ראו סעיפים ב' ו-ג' להלן.

34. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ד. ההרכב במאוחד (המשך)⁽³⁾

31 בדצמבר 2018					
יתרה במאזן	שווי הוגן			סה"כ	
	רמה 1 ⁽¹⁾	רמה 2 ⁽¹⁾	רמה 3 ⁽¹⁾		
במיליוני שקלים חדשים					
נכסים פיננסיים					
מזומנים ופקדונות בבנקים	21,858	9,490	-	12,462	21,952
ניירות ערך ⁽²⁾	37,898	21,362	15,682	923	37,967
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	774	-	-	774	774
אשראי לציבור, נטו	164,804	3,567	-	161,137	164,704
אשראי לממשלות	3,336	-	-	3,336	3,336
נכסים בגין מכשירים נגזרים	3,726	654	2,297	775	3,726
נכסים פיננסיים אחרים	2,162	309	12	1,841	2,162
סך-כל הנכסים הפיננסיים	234,558 ⁽³⁾	35,382	17,991	181,248	234,621
התחייבויות פיננסיות					
פקדונות הציבור	188,916	17,909	132,910	38,319	189,138
פקדונות מבנקים	6,886	708	5,136	1,057	6,901
פקדונות הממשלה	257	-	122	138	260
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	1,126	-	-	1,130	1,130
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	8,476	7,217	215	1,617	9,049
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	3,249	653	2,382	214	3,249
התחייבויות פיננסיות אחרות	9,517	784	33	8,700	9,517
סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות	218,427 ⁽³⁾	27,271	140,798	51,175	219,244
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי	105	-	-	105	105

הערות:

- (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.
- (2) לפירוט נוסף של היתרה במאזן והשווי ההוגן של ניירות ערך, ראו ביאור 5.
- (3) מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 49,969 מיליון ש"ח ו-96,242 מיליון ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן זהה לשוויים ההוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף בדבר מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה, ראו סעיפים ב' ו-ג' להלן.

34. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ה. פריטים הנמדדים בשווי הוגן - מאוחד

1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2019					
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-					
סך-הכל שווי הוגן	השפעת קיצוז	נתונים לא משמעותיים (רמה 3)	נצפים משמעותיים (רמה 2)	מחירים מזוטרים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים
					מחירים
					מזוטרים
					משמעותיים
					נצפים
במיליוני שקלים חדשים					
נכסים					
איגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר					
17,232	-	-	2,408	14,824	איגרות חוב של ממשלת ישראל
1,667	-	-	173	1,494	איגרות חוב של ממשלות זרות
145	-	-	42	103	איגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל
927	-	-	927	-	איגרות חוב של מוסדות פיננסיים זרים
7,062	-	-	7,053	9	איגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
322	-	-	166	156	איגרות חוב של אחרים בישראל
2,207	-	-	2,207	-	איגרות חוב של אחרים זרים
128	-	-	12	116	מניות שאינן למסחר
29,690	-	-	12,988	16,702	סך-הכל איגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר
ניירות ערך למסחר					
2,299	-	-	671	1,628	איגרות חוב של ממשלת ישראל
16	-	-	-	16	איגרות חוב של ממשלות זרות
17	-	-	-	17	איגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל
-	-	-	-	-	איגרות חוב של מוסדות פיננסיים זרים
60	-	-	60	-	איגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
58	-	-	-	58	איגרות חוב של אחרים בישראל
-	-	-	-	-	איגרות חוב של אחרים זרים
13	-	-	-	13	מניות למסחר
2,463	-	-	731	1,732	סך-הכל ניירות ערך למסחר
אשראי לציבור בגין ניירות ערך שהושאלו					
3,451	-	-	-	3,451	
נכסים בגין מכשירים נגזרים					
172	-	172	-	-	חוזי ריבית שקל מדד
2,748	-	200	2,548	-	חוזי ריבית אחרים
1,182	-	448	731	3	חוזי מטבע חוץ
388	-	-	47	341	חוזים בגין מניות
55	-	23	30	2	חוזי סחורות ואחרים
4,545	-	843	3,356	346	סך-הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים
13	-	-	13	-	אחר
14	-	-	-	14	נכסים בגין פעילות בשוק המעוף
40,176	-	843	17,088	22,245	סך-הכל נכסים
התחייבויות					
פקדונות הציבור בגין ניירות ערך שנשאלו					
1,863	-	-	-	1,863	
144	-	144	-	-	פקדונות CLN
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
97	-	97	-	-	חוזי ריבית שקל מדד
2,946	-	-	2,946	-	חוזי ריבית אחרים
1,374	-	195	1,177	2	חוזי מטבע חוץ
370	-	-	29	341	חוזים בגין מניות
52	-	-	50	2	חוזי סחורות ואחרים
4,839	-	292	4,202	345	סך-הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
27	-	-	27	-	אחר
14	-	-	-	14	התחייבות בגין פעילות בשוק המעוף
455	-	-	-	455	מכירות בחסר של ניירות ערך
7,342	-	436	4,229	2,677	סך-הכל ההתחייבויות

34. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ה. פריטים הנמדדים בשווי הוגן - מאוחד (המשך)

1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

31 בדצמבר 2018					
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-					
סך-הכל שווי הוגן	השפעת הסכמי קיזוז	נתונים לא נצפים (רמה 3)	מחירים מזוטטים בשוק פעיל (רמה 2)	מחירים מזוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
במיליוני שקלים חדשים					
נכסים					
ניירות ערך זמינים למכירה					
16,858	-	-	2,026	14,832	של ממשלת ישראל
749	-	-	749	-	של ממשלות זרות
61	-	-	22	39	של מוסדות פיננסיים בישראל
1,314	-	-	1,314	-	של מוסדות פיננסיים זרים
6,855	-	-	6,846	9	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
148	-	-	90	58	של אחרים בישראל
1,965	-	-	1,965	-	של אחרים זרים
57	-	-	-	57	מניות
28,007	-	-	13,012	14,995	סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה
ניירות ערך למסחר					
2,013	-	-	981	1,032	של ממשלת ישראל
-	-	-	-	-	של ממשלות זרות
19	-	-	-	19	של מוסדות פיננסיים בישראל
8	-	-	8	-	של מוסדות פיננסיים זרים
77	-	-	77	-	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
62	-	-	-	62	של אחרים בישראל
8	-	-	8	-	של אחרים זרים
59	-	-	-	59	מניות
2,246	-	-	1,074	1,172	סך-הכל ניירות ערך למסחר
אשראי לציבור בגין ניירות ערך שהושאלו					
3,567	-	-	-	3,567	
נכסים בגין מכשירים נגזרים					
124	-	124	-	-	חוזי ריבית שקל מדד
1,262	-	293	968	1	חוזי ריבית אחרים
1,569	-	345	1,217	7	חוזי מטבע חוץ
733	-	-	90	643	חוזים בגין מניות
38	-	13	22	3	חוזי סחורות ואחרים
3,726	-	775	2,297	654	סך-הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים
12	-	-	12	-	אחר
309	-	-	-	309	נכסים בגין פעילות בשוק המעוף
37,867	-	775	16,395	20,697	סך-הכל נכסים
התחייבויות					
פקדונות הציבור בגין ניירות ערך שנשאלו					
1,260	-	-	-	1,260	
193	-	193	-	-	פקדונות CLN
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
93	-	93	-	-	חוזי ריבית שקל מדד
1,299	-	-	1,299	-	חוזי ריבית אחרים
1,100	-	121	972	7	חוזי מטבע חוץ
719	-	-	76	643	חוזים בגין מניות
38	-	-	35	3	חוזי סחורות ואחרים
3,249	-	214	2,382	653	סך-הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
33	-	-	33	-	אחר
309	-	-	-	309	התחייבות בגין פעילות בשוק המעוף
475	-	-	-	475	מכירות בחסר של ניירות ערך
5,519	-	407	2,415	2,697	סך-הכל ההתחייבויות

34. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ה. פריטים הנמדדים בשווי הוגן - מאוחד (המשך)

2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2019					
הפסדים לשנה שהסתיימה	סך הכל שווי ב-31 בדצמבר 2019	הוגן	רמה 3	רמה 2	רמה 1
במיליוני שקלים חדשים					
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	(82)	580	580	-	-
מניות שאינן למסחר	(31)	14	14	-	-
31 בדצמבר 2018					
הפסדים לשנה שהסתיימה	סך הכל שווי ב-31 בדצמבר 2018	הוגן	רמה 3	רמה 2	רמה 1
במיליוני שקלים חדשים					
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	(152)	661	661	-	-
מניות זמינות למכירה	(6)	58	58	-	-

ו. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 - מאוחד

רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים לסוף השנה	סך-הכל רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו שנכללו בדוח רווח והפסד	שווי הוגן לתחילת השנה	רכישות	סילוקים	העברות מתוך רמה 3	העברות אל שווי הוגן	לסוף השנה
במיליוני שקלים חדשים							
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019							
נכסים (התחייבויות) בגין מכשירים נגזרים, נטו							
חוזי ריבית שקל-מדד	31	(38) ⁽¹⁾	-	6	-	-	75
חוזי ריבית אחרים	293	410 ⁽¹⁾	-	(435)	(113)	45	200
חוזי מטבע חוץ	224	63 ⁽¹⁾	(111)	78	9	(10)	253
חוזי סחורות ואחרים	13	24 ⁽¹⁾	-	(14)	-	-	23
סך-הכל	561	535	(111)	(365)	(104)	35	551
התחייבויות							
פקדונות CLN	(193)	(4) ⁽²⁾	-	53	-	-	(144)
(3) ⁽²⁾							

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018

נכסים (התחייבויות) בגין מכשירים נגזרים, נטו							
חוזי ריבית שקל-מדד	18	(9) ⁽¹⁾	-	22	-	-	31
חוזי ריבית אחרים	134	(42) ⁽¹⁾	-	200	-	1	293
חוזי מטבע חוץ	170	170 ⁽¹⁾	(112)	(8)	-	4	224
חוזי סחורות ואחרים	-	21 ⁽¹⁾	-	(8)	-	-	13
סך-הכל	322	140	(112)	206	-	5	561
התחייבויות							
פקדונות CLN	(284)	(2) ⁽²⁾	-	93	-	-	(193)
(2) ⁽²⁾							

הערות:

- (1) נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית".
(2) נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות והוצאות ריבית".

34. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ז. העברות בין רמות בהיררכיות השווי ההוגן

בשנים 2018-2019 התבצעו העברות אל רמה 3 או ממנה, בשל הבהרה של הפיקוח על הבנקים, לפיה מכשירים נגזרים בהם סיכון האשראי נקבע על בסיס נתונים שאינם נצפים יכללו ברמה 3.

ח. מידע נוסף בדבר נתונים לא ניצפים משמעותיים וטכניקות המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3

1. מידע כמותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

שווי הוגן ליום 31.12.2019	טכניקות הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל) באחוזים
א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה			
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	היוון תזרימי מזומנים, הערכות שווי ושמאות	שיעורי היוון, נתונים משוק הנדל"ן	
מניות שאינן למסחר	הערכת שווי	שווי החברה	
ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה			
נכסים בגין מכשירים נגזרים, נטו			
חוזי ריבית שקל-מדד	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות האינפלציה	מ- -2.98% עד 2.16% (0.92%)
		סיכון אשראי צדדים נגדיים (CVA)	מ- -0.00% עד 4.14% (0.41%)
חוזי ריבית אחרים	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות האינפלציה	מ- -2.98% עד 2.16% (0.02%)
חוזי מטבע חוץ	היוון תזרימי מזומנים	סיכון אשראי צדדים נגדיים (CVA)	מ- -2.98% עד 2.16% (1.25%)
	היוון תזרימי מזומנים, מודלים לתמחור אופציות	סיכון אשראי צדדים נגדיים (CVA)	מ- -0.00% עד 3.26% (0.25%)
חוזי סחורות ואחרים	מודל דירוג	סיכון אשראי צדדים נגדיים (CVA)	מ- -0.00% עד 0.00% (0.00%)
התחייבויות			
פקדונות CLN	היוון תזרימי מזומנים	סיכון אשראי של נכס הבסיס	

שווי הוגן ליום 31.12.2018	טכניקות הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל) באחוזים
א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה			
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	היוון תזרימי מזומנים, הערכות שווי ושמאות	שיעורי היוון, נתונים משוק הנדל"ן	
מניות זמינות למכירה	הערכת שווי	שווי החברה	
ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה			
נכסים בגין מכשירים נגזרים, נטו			
חוזי ריבית שקל-מדד	היוון תזרימי מזומנים	עקום ריבית במגזר צמוד מדד סיכון אשראי צדדים נגדיים (CVA)	מ- -1.32% עד 2.08% (-0.03%)
		סיכון אשראי צדדים נגדיים (CVA)	מ- -0.00% עד 4.88% (1.49%)
חוזי ריבית אחרים	היוון תזרימי מזומנים	עקום ריבית במגזר צמוד מדד סיכון אשראי צדדים נגדיים (CVA)	מ- -1.59% עד 1.47% (-0.22%)
חוזי מטבע חוץ	היוון תזרימי מזומנים, מודלים לתמחור אופציות	סיכון אשראי צדדים נגדיים (CVA)	מ- -0.00% עד 17.56% (0.38%)
חוזי סחורות ואחרים	מודל דירוג	סיכון אשראי צדדים נגדיים (CVA)	מ- -0.10% עד 0.20% (0.10%)
התחייבויות			
פקדונות CLN	היוון תזרימי מזומנים	סיכון אשראי של נכס הבסיס	

31 בדצמבר 2019													
בעלי עניין ⁽¹⁾							צדדים קשורים ⁽¹⁾						
המוחזקים ע"י הבנק						מחזיקי מניות							
מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה				נושאי משרה ⁽⁴⁾				אחרים ⁽³⁾				בעלי שליטה ⁽²⁾	
חברות כלולות ⁽⁸⁾		אחרים ⁽⁹⁾		העסקה		אחרים ^{(6) (7)}		משרה ⁽⁴⁾		אחרים ⁽³⁾		שליטה ⁽²⁾	
(10)	(11)	(10)	(11)	(10)	(11)	(10)	(11)	(10)	(11)	(10)	(11)	(10)	(11)
במיליוני שקלים חדשים													
נכסים													
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
468	468	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-
186	131	478	464	118	115	81	57	1	1	-	-	-	-
(2)	(2)	(2)	(2)	(1)	(1)	(1)	-	-	-	-	-	-	-
184	129	476	462	117	114	80	57	1	1	-	-	-	-
-	-	171	171	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	13	21	21	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
התחייבויות													
404	251	61	45	-	-	2,277	2,117	7	7	106	10	-	-
722	599	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	123	123	-	-	20	19	-	-
50	25	20	15	-	-	28	22	21	21	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,728	3,728	-	-
444	437	98	98	-	-	42	41	5	4	1	1	-	-

35. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

א. יתרות (המשך)

31 בדצמבר 2018													
בעלי עניין ^(י)							צדדים קשורים ^(י)						
מחזיקי מניות							המוחזקים ע"י הבנק						
							מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה						
בעלי שליטה ⁽²⁾		אחרים ⁽³⁾		נושאי משרה ⁽⁴⁾		אחרים ⁽⁶⁾ ⁽⁷⁾		שנעשתה העסקה		חברות כלולות ⁽⁸⁾		אחרים ⁽⁹⁾	
(11)	(10)	(11)	(10)	(11)	(10)	(11)	(10)	(11)	(10)	(11)	(10)	(11)	(10)
במיליוני שקלים חדשים													
נכסים													
פקדונות בבנקים													
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	10
ניירות ערך													
-	-	-	-	-	-	-	18	20	-	-	-	580	580
אשראי לציבור													
-	-	253	264	2	2	207	209 ⁽¹⁸⁾	50	105	380	393	224	263
הפרשה להפסדי אשראי													
-	-	(3)	(3)	-	-	(1)	(2)	(1)	(1)	(2)	(2)	(2)	(2)
אשראי לציבור נטו													
-	-	250	261	2	2	206	207 ⁽¹⁸⁾	49	104	378	391	222	261
השקעות בחברות כלולות ⁽¹²⁾													
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	135	135	-	-
נכסים אחרים - חייבים אחרים ויתרות חובה													
-	-	-	-	-	-	1	4 ⁽¹⁸⁾	-	-	17	18	7	10
התחייבויות													
פקדונות הציבור													
-	-	6	38	4	4	1,222	1,560 ⁽¹⁸⁾	-	-	19	77	267	450
פקדונות מבנקים													
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	904	908
כתבי התחייבות נדחים													
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
התחייבויות אחרות - זכאים אחרים ויתרות זכות													
-	-	-	-	31	31	5	14 ⁽¹⁸⁾	-	-	15	15	53	65
מניות (כלול בהון) ⁽¹³⁾													
-	-	2,844	2,844	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ⁽¹²⁾ ⁽¹⁴⁾													
-	-	11	11	6	7	77 ⁽¹⁹⁾	194 ⁽¹⁹⁾	-	-	81	81	347 ⁽¹⁹⁾	356 ⁽¹⁹⁾

הערות לטבלאות ראו לאחר סעיף ד'.

35. בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

בעלי עניין ⁽¹⁾		צדדים קשורים ⁽¹⁾			
מחזיקי מניות		המוחזקים ע"י הבנק			
בעלי שליטה ⁽²⁾	אחרים ⁽³⁾	נושאי משרה ⁽⁴⁾	אחרים ⁽⁶⁾ ⁽⁷⁾	כלולות ⁽⁸⁾	אחרים ⁽⁹⁾
במיליוני שקלים חדשים					
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019					
הכנסות (הוצאות) ריבית נטו (ראו סעיף ד')	-	4	-	(10)	8
הוצאות בגין הפסדי אשראי	-	-	-	-	(1)
הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית	-	-	-	(44) ⁽¹⁵⁾	12
הוצאות תפעוליות ואחרות (ראו סעיף ג')	-	-	(40)	(14)	(13)
סך-הכל	-	4	(40)	(68)	42
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018					
הכנסות (הוצאות) ריבית נטו (ראו סעיף ד')	-	4	-	(3)	8 ⁽²⁰⁾
הכנסות (הוצאות) בגין הפסדי אשראי	-	(1)	-	1	-
הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית	-	-	-	(176) ⁽¹⁵⁾	7
הוצאות תפעוליות ואחרות (ראו סעיף ג')	-	-	(38)	(6)	(11)
סך-הכל	-	3	(38)	(184)	4
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					
הכנסות (הוצאות) ריבית נטו (ראו סעיף ד')	-	-	-	(2)	2
הכנסות בגין הפסדי אשראי	-	-	-	-	1
הכנסות שאינן מריבית	-	-	-	80 ⁽¹⁵⁾	8
הוצאות תפעוליות ואחרות (ראו סעיף ג')	-	-	(34)	(6)	(8)
סך-הכל	-	-	(34)	72	3

הערות לטבלאות ראו לאחר סעיף ד'.

ג. תגמול וכל הטבה אחרת לבעלי עניין (מהתאגיד הבנקאי ומחברות מוחזקות)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2019		2018		2017	
נושאי משרה ⁽⁴⁾		נושאי משרה ⁽⁴⁾		נושאי משרה ⁽⁴⁾	
מספר מקבלי	סך ההטבות ⁽⁶⁾	מספר מקבלי	סך ההטבות ⁽⁶⁾	מספר מקבלי	סך ההטבות ⁽⁶⁾
ההטבה		ההטבה		ההטבה	
במיליוני שקלים חדשים					
בעלי עניין המועסקים בבנק או מטעמו ⁽¹¹⁾	33	16	33	16	30
דירקטורים שאינם מועסקים בבנק או מטעמו	7	9	5	12	5
סך-הכל	40	25	38	28	35

הערות לטבלאות ראו לאחר סעיף ד'.

35. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

ד. הכנסות ריבית, נטו בעסקאות של הבנק וחברות מאוחדות שלו עם בעלי ענין וצדדים קשורים⁽¹⁸⁾

מזה - מחברות כלולות			המאוחד		
2017	2018	2019	2017	2018	2019
במיליוני שקלים חדשים					
א. בגין נכסים					
2	8 ⁽²⁰⁾	8	9	25 ⁽²⁰⁾	21
2	8	8	9	25	21
סך-הכל					
ב. בגין התחייבויות					
-	-	-	(6)	(11)	(11)
-	-	-	(3)	(4)	(4)
-	-	-	-	-	(3)
סך-הכל					
-	-	-	(9)	(15)	(18)
2	8	8	-	10	3
סך-הכל הכנסות ריבית נטו					

הערות לסעיפים א', ב', ג' ו ד':

- (1) בעל ענין, צד קשור - כהגדרתו בסעיף 80 ד' בהוראות הדיווח לציבור.
- (2) מחזיקי מניות בעלי שליטה וקורב שלהם - בהתאם לסעיף 80 ד' (1) בהוראות הדיווח לציבור.
- (3) מחזיקים אחרים - לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי, ומי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד הבנקאי או את מנהלו הכללי בהתאם לסעיף 80 ד' (2) בהוראות הדיווח לציבור.
- (4) נושאי משרה - בהתאם לסעיף 80 ד' (3) בהוראות הדיווח לציבור.
- (5) לענין תנאי ההתקשרות, ראו סעיף טו' להלן.
- (6) בהתאם לסעיף 80 ד' (4) להוראות הדיווח לציבור.
- (7) בגין תאגידים, שאדם או תאגיד, שמוגדר כבעל ענין לעיל לפי חוק ניירות ערך, מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכוח ההצבעה בהם, או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.
- (8) חברות כלולות - בהתאם לסעיף 80 ד' (7) בהוראות הדיווח לציבור.
- (9) בהתאם לסעיף 80 ד' (8) בהוראות הדיווח לציבור.
- (10) יתרה לתאריך המאזן.
- (11) היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה, על בסיס יתרות שהיו בכל סופי החודשים.
- (12) פירוט של סעיף זה כלול גם בביאור ניירות ערך - ביאור 12, השקעות בחברות מוחזקות - ביאור 15 וערבויות - ביאור 26.
- (13) אחזקות בעלי ענין וצדדים קשורים בהון התאגיד הבנקאי.
- (14) סיכונים אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות לווה.
- (15) נובע בעיקר מפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים.
- (16) סכומי התגמול אינם כוללים מס שכר.
- (17) כולל יו"ר הדירקטוריון המכהן (ראו סעיף ו' להלן).
- (18) סווג מחדש- טיוב נתונים
- (19) סווג מחדש- טיוב נתונים
- (20) סווג מחדש- טיוב נתונים בחברה בת.

ה. (1) ביום 3 בדצמבר 2013, הבנק הפך להיות בנק בלא גרעין שליטה.

(2) במהלך השנים 2017-2019, מספר גופים המנהלים כספי לקוחות הפכו לבעלי ענין בבנק, בהמשך למדיניות בנק ישראל בענין היתר ההחזקה בבנקים לגופים המנהלים כספי לקוחות. יצויין כי בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 302 בנושא "אנשים קשורים", גופים שקיבלו היתר החזקה על פי המדיניות האמורה, המחזיקים באמצעי שליטה בבנק בשיעור שאינו עולה על 7.5%, הוחרגו מהגדרת "איש קשור" ובהתאם, עסקאות של תאגיד בנקאי עםם אינן טעונות אישור בהתאם להוראה האמורה.

ו. תגמול ליו"ר הדירקטוריון המכהן, למנהל הכללי המכהן, למנהלת הכללית לשעבר וליו"ר הדירקטוריון לשעבר

תגמול ליו"ר הדירקטוריון המכהן. יו"ר הדירקטוריון המכהן החל ככהונתו כיו"ר הדירקטוריון ביום 3 בדצמבר 2018.

ביום 26 בפברואר 2019 החליט הדירקטוריון לקבל את המלצת ועדת תגמול, מיום 12 בפברואר 2019, ולאשר את תנאי הכהונה של היו"ר, החל ממועד תחילת כהונתו כיו"ר דירקטוריון הבנק, ובכפוף לכך שהוראות הדיון/רגולציה יאפשרו תנאי כהונה כאמור:

1. תקופת הכהונה - תנאי הכהונה הינם החל מיום 3 בדצמבר 2018 ועד לתום תקופת כהונתו כיו"ר הדירקטוריון (היו"ר מסיים תקופת כהונה שניה כדירקטור ביום 11 בדצמבר 2020 ורשאי להתמנות לתקופת כהונה נוספת, עד ליום 11 בדצמבר 2023).
2. היקף הכהונה - היקף הכהונה הינו 100%, כיו"ר דירקטוריון פעיל ובהתאם לצרכי הבנק. היו"ר לא יהיה רשאי לעסוק בכל עיסוק נוסף בשכר, אלא אם קיבל לכך את הסכמת הדירקטוריון מראש.
3. שירותי יו"ר הדירקטוריון - היו"ר יעמיד את שירותיו כנגד הוצאת חשבונות מס לבנק. היו"ר יישא בכל תשלום מס ותשלומי חובה על פי דין, בגין כל תשלום ומטובת הנאה שיקבל על פי תנאי כהונתו. ככל שנדרש, בגין כל תשלום או זכות המגיעים ליו"ר על פי תנאי כהונתו יתווסף מע"מ כחוק.
4. התמורה - בגין שירותיו כיו"ר דירקטוריון, היו"ר יהיה זכאי לתמורה שנתית בסך של 2,425 אלף ש"ח, צמוד למדד, בתוספת מע"מ כחוק ("התמורה השנתית").

35. בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

5. הפקדות לפיצויים ותגמולים – בנוסף לתמורה השנתית כאמור, הבנק יעביר ליו"ר סכומים נוספים, בתוספת מע"מ כחוק, כתחליף לפיצויי פיטורים ולתגמולים ואובדן כושר עבודה וכנגד הפקדתם על ידי היו"ר בקופות, כך שהיקף התגמול השנתי הכולל של היו"ר, לרבות הפקדות לפיצויים ותגמולים, יעמוד על סך של 2,796 אלף ש"ח (צמוד למדד).
6. תנאים נוספים – היו"ר יהיה זכאי לרכב הולם או החזר הוצאות בגין שימוש ברכב הפרטי שלו ו/או הוצאות טלפון ו/או הטבות ותנאים נוספים בהתחשב בתפקידו כיו"ר דירקטוריון, והכל כמקובל בבנק, ובלבד שהעלות הכוללת השנתית לבנק בגין תנאי הכהונה לא תעלה על התמורה השנתית (לא כולל הפקדות לפיצויים ותגמולים).
7. הוצאות – היו"ר יהיה זכאי להחזר הוצאות סבירות הקשורות במילוי תפקידו על פי המקובל בבנק.
8. זכויות נוספות – היו"ר ימשיך להיות זכאי לפטור מחובת זהירות, ביטוח אחריות נושאי משרה והתחייבות מראש לשיפוי, כמקובל לנושאי משרה בבנק.
9. חובות נוספות – היו"ר יהיה מחויב בתקופת צינון ואי תחרות של שישה חודשים ממועד סיום כהונתו ושמירה על סודיות ללא הגבלה בזמן.
ביום 3 באפריל 2019 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק את תנאי הכהונה כאמור ותיקון מדיניות התגמול לנושאי המשרה בהתאם. זאת, בכפוף לכך שהוראות הדין/רגולציה יאפשרו תנאי כהונה כאמור.
ביום 29 ביולי 2019 התקיימו התנאים שנקבעו בהחלטת האסיפה הכללית בקשר עם כניסתם לתוקף של תנאי הכהונה וההעסקה כאמור, לרבות אישור המפקחת על הבנקים והתנאים שנקבעו על ידי (להלן: מועד כניסת תנאי הכהונה לתוקף).
עד מועד כניסת תנאי הכהונה לתוקף המשיך יו"ר הדירקטוריון לקבל תגמול כדירקטור מן המניין, בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000 ומדיניות התגמול של הבנק. לאחר כניסת תנאי הכהונה לתוקף, קיבל יו"ר הדירקטוריון את התמורה לה הוא היה זכאי, ממועד תחילת כהונתו, בניכוי הכספים אותם קיבל כגמול דירקטורים כאמור.
עדכון תנאי הכהונה של יו"ר הדירקטוריון המכהן. במסגרת הדיונים בקביעת מדיניות תגמול לנושאי משרה, במסגרת בחינת מכלול ההיבטים הנוגעים לתגמול בבנק, תוך בחינה השוואתית לנהוג במערכת הבנקאית, ביום 10 בפברואר 2020, לאחר אישור ועדת התגמול, אישר דירקטוריון הבנק לעדכן את תנאי כהונת היו"ר כלהלן:
(1) בגין התחייבות היו"ר לתקופת אי התחרות כאמור לעיל לרבות התחייבותו שלא לכהן כדירקטור או לתת שירותים או ייעוץ למוסד בנקאי או פיננסי שהוא מתחרה משמעותי של הבנק בתקופת אי התחרות, יהיה יו"ר הדירקטוריון זכאי לתשלום בגין אי התחרות בסך השווה למחצית התגמול השנתי הכולל בתנאי כהונת היו"ר. התשלום האמור בגין אי התחרות ישולם בתום תקופת אי התחרות בכפוף לעמידת היו"ר בהתחייבות לתקופת אי התחרות.
(2) ככל שהתקרה המותרת לפי חוק התגמול, לרבות לפי סעיף 2(ב) לחוק, תוך שקלול המענקים שהוענקו לבעלי התגמול הנמוך ביותר, תגדל ביחס לתקרה שחלה במועד אישור תנאי כהונת היו"ר לראשונה על ידי האסיפה הכללית, ושעמדה על כ- 3,010 אלפי ש"ח (שאינה כוללת תשלומים והפרשות לתשלום פנסיוני ולפיצויי פיטורים על פי דין) (להלן: "התקרה הקיימת") – גובה התמורה השנתית וגובה ההפקדות לפיצויים ותגמולים הקבועים בתנאי היו"ר יגדלו באופן יחסי לשיעור הגידול בתקרה הקיימת.
עדכון תנאי כהונת יו"ר הדירקטוריון המכהן יובא לאישור האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק שזומנה ליום 18 במרס 2020.
תנאי הכהונה וההעסקה של המנהל הכללי המכהן בתקופת ביניים. בהתאם להוראות תקנה 41 לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), תש"ס-2000, אישרו ועדת התגמול והדירקטוריון את תנאי הכהונה וההעסקה של המנהל הכללי המכהן, ממועד תחילת כהונתו (2 בדצמבר 2019; להלן: מועד התחילה) ועד למועד כינוס האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק שזומנה ליום 18 במרס 2020, שעל סדר יומה הונחה הצעה לאשר את תנאי הכהונה וההעסקה של המנהל הכללי המכהן (להלן: תקופת הביניים), וקבעו כי תנאי הכהונה וההעסקה בתקופת הביניים אינם מיטיבים לעומת תנאי הכהונה וההעסקה של המנהל הכללי לשעבר.
תנאי הכהונה וההעסקה של המנהל הכללי לשעבר. באסיפה כללית שנתי, שהתקיימה ביום 8 בנובמבר 2016, הוחלט לאשר את תנאי הכהונה וההעסקה של המנהל הכללי לשעבר, לתקופה של חמש שנים החל מיום 12 באוקטובר 2016. תנאי הכהונה וההעסקה האמורים החליפו את תנאי ההעסקה והכהונה שאישרה האסיפה הכללית ביום 17 בינואר 2014 (להלן: "ההסכם המקורי").
המנהל הכללי לשעבר היתה זכאית לתקופה הודעה מוקדמת בת ששה חודשים. במקרה שהעסקתה תסתיים אחרי חמש שנים ולא תוארך, היתה המנהל הכללי לשעבר זכאית לתשלום עלות ההודעה המוקדמת. המנהל הכללי לשעבר הועסקה במשרה מלאה ולא היתה רשאית לעסוק בכל עיסוק נוסף בשכר, אלא אם קיבלה לכך את הסכמת הדירקטוריון מראש.
תנאי ההעסקה גובשו בהתאם לחוק התגמול, מדיניות התגמול של הבנק, חוק החברות והוראה 301A. לאור המגבלות שנקבעו בחוק התגמול, תנאי התגמול שאושרו כוללים הפחתה בהיקף התגמול של המנהל הכללי.
בתמורה למילוי תפקידו, המנהל הכללי היתה זכאית למשכורת חודשית בסך של 180,000 ש"ח, ברוטו (לא צמוד). בכל שנה קלנדרית במהלך תקופת ההעסקה היתה המנהל הכללי זכאית למשכורת חודשית נוספת (משכורת 13), כולל הפרשות סוציאליות בגינה.
המנהל הכללי לשעבר היתה זכאית לימי חופשה (אינם ניתנים לצבירה), ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (הסדר פנסיוני – ביטוח מנהלים, קופת תגמול ו/או קרן פנסיה, לרבות תגמולים; קרן השתלמות; ביטוח אובדן כושר עבודה), החזר הוצאות מסוימות והטבות נוספות.
ועדת התגמול והדירקטוריון היו רשאים להעניק למנהל הכללי לשעבר מענק שנתי שלא יעלה על 3 משכורות חודשיות, לפי שיקול דעתם.
פיצויי פיטורים – בסיום כהונתה מכל סיבה שהיא, היתה המנהל הכללי לשעבר זכאית לפיצויי פיטורים, על בסיס המשכורת החודשית האחרונה או לכספים ולזכויות שיצטברו לזכותה בהסדר הפנסיוני, לפי הגבוה מבניהם; כמו כן, היתה זכאית למענק הסתגלות בגובה שש משכורות חודשיות בצירוף ההפרשות הסוציאליות והתנאים הנלווים בגינן.

35. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

התגמול השנתי של המנהלת הכללית לשעבר (לא כולל הפרשות סוציאליות ותנאים נלווים) הוגבל בתקרה המותרת לפי סעיף 2(ב) לחוק התגמול בעקבות תיקון ההסכם עודכנו התנאים לתשלום תנאי פרישה שהינם תגמול משותנה. כן נקבע בתנאי ההעסקה כי ככל שהתקרה המותרת לפי חוק התגמול תאפשר זאת, יגדל רכיב התגמול הקבוע של המנהלת הכללית ברכיב תגמול קבוע נוסף שלא יעלה על משכורת חודשית אחת נוספת.

אין בתנאי הכהונה וההעסקה שאושרו ביום 8 בנובמבר 2016 כדי לפגוע בזכויות שנצברו למנהלת הכללית לשעבר עד ליום 12 באוקטובר 2016, ובכלל זה תגמול משותנה בגין שנת 2016 והפיצוי בגין סיום יחסי עובד מעביד (הזכות לקבל פיצויי פיטורין, במסגרת סיום יחסי עובד מעביד, ביוזמת המנהלת הכללית או ביוזמת הבנק, נוסף על ההפקדות השוטפות בגין פיצויי פיטורין שבוצעו לקופות הסדר פנסיוני שלה).

תגמול בגין שנת 2018. ועדת תגמול אישרה, כי בהתאם למגבלת היחס שנקבעה בחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016 ("חוק הגמול") - מכפלת פי 35 של ההוצאה בשל התגמול הנמוך ביותר ששולם לעובד בנק בגין שנת 2018, לרבות עובדי קבלן - התגמול המרבי הפוטנציאלי למנהלת הכללית בגין שנת 2018 הינו בסך של 3,009,790 ש"ח (לא כולל פיצויים ותגמולים לפי דין). בהתאם, זכאית המנהלת הכללית לרכיב תגמול קבוע נוסף בסך של משכורת חודשית (בצירוף פיצויים ותגמולים לפי דין) בסך של 206,700 ש"ח.

חוזת ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון הקודם. יו"ר הדירקטוריון הקודם כיהן בתפקידו מיום 3 בינואר 2010 ועד ליום 2 בדצמבר 2018. תנאי הכהונה וההעסקה של יו"ר הדירקטוריון הקודם תוארו בביאור 35 ו' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

2. מענקים למנהלת הכללית לשעבר. על פי תנאי ההסכם המקורי, המנהלת הכללית לשעבר היתה זכאית, בין היתר, למענק שנתי, מענק שוטף ולמענקים מיוחדים, כמפורט להלן:

(1) **המענק השנתי.** במשך תקופת ההעסקה היתה המנהלת הכללית זכאית למענק שנתי בגין כל שנת מענק, אשר הוגבל בתקרה בסך של 2.2 מיליון ש"ח, צמודה למדד בגין חודש דצמבר 2013.

תנאי הסף לזכאות למענק השנתי. הזכאות למענק שנתי בגין שנת מענק מסוימת הותנתה בכך שבאותה שנת מענק יתקיימו במצטבר כל תנאי הסף המפורטים להלן:

- שיעור התשואה להון בשנת המענק לא יפחת מהגבוה מבין 7% והתשואה להון המשוקללת בארבעת הבנקים הגדולים האחרים בשנת המענק, בניכוי 2%;
- יחס הלימות ההון הכולל ויחס הון הליבה של הבנק, על פי הדוחות הכספיים השנתיים לשנת המענק, לא יפחתו מהשיעורים המינימליים שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים;
- הוענק למנהלת הכללית לשעבר ציון "2" לפחות במדד האיתותי לשנת המענק, כמפורט להלן.

חישוב המענק השנתי. המענק השנתי חושב על בסיס תוצאות חמישה מדדים, בעלי משקל זהה, המבוססים על ביצועי הבנק (להלן: "המדדים הכמותיים" - תשואה להון; יחס יעילות; עמלות והכנסות אחרות; יחס הון הליבה) ועל מדד איתותי המבוסס על הערכת תפקוד המנהלת הכללית על ידי הדירקטוריון (להלן: "המדד האיתותי"). ועדת התגמול והדירקטוריון היו רשאים להחליט, כי לגבי שנת מענק מסוימת, יתבסס המענק רק על המדדים הכמותיים.

(2) **המענק השוטף.** המנהלת הכללית לשעבר היתה זכאית למענק שוטף בגין כל שנת מענק, בסך של 900 אלף ש"ח צמודים למדד, בכפוף לתנאי הזכאות כמפורט להלן.

תנאי הזכאות למענק השוטף. הזכאות למענק שוטף בגין שנת מענק מסוימת מותנית בכך שבאותה שנת מענק יתקיימו, במצטבר, כל תנאי הזכאות, כלהלן:

- יחס הלימות הון הליבה, על פי הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים, לא פחת מהיחס שנקבע בתוכנית העבודה לשנת המענק.
- יחס היעילות בפועל, כפי שחושב על בסיס הדוחות הכספיים "סולו" של הבנק לשנת המענק, בניכוי רווחים או הפסדים מיוחדים, לא עלה על יעד אותו יחס יעילות, אשר ייקבע על ידי הדירקטוריון בתחילת שנת המענק, בהתאם לתוכנית העבודה של הבנק.
- הוענק למנהלת הכללית לשעבר ציון "2" לפחות במדד האיתותי לשנת המענק.

(3) מענקים מיוחדים

3.1 **מענק עבור רווחים או הפסדים מיוחדים.** ועדת התגמול והדירקטוריון היו רשאים לקבוע למנהלת הכללית לשעבר מענק מיוחד, חיובי או שלילי, עבור רווחים או הפסדים מיוחדים. המענק חושב כהפרש שבין המענק השנתי לשנת המענק לבין המענק השנתי, כפי שהיה מחושב אילו לא נטרלו רווחים או הפסדים מיוחדים לצורך חישוב המדדים הכמותיים שצוינו לעיל, בתוספת של 20% מההפרש האמור, ובלבד שלא יעלה על 700 אלף ש"ח צמוד למדד. סכום המענק השלילי לא יעלה על גובה הזכאות למענק שנתי.

3.2 **מענק עבור תרומה מיוחדת.** בנסיבות חריגות לטובה, בשל אירוע עסקי חריג ו/או תרומה מיוחדת, אשר יוגדרו מראש על ידי הדירקטוריון לפי קריטריונים הניתנים למדידה, היו ועדת התגמול והדירקטוריון רשאים להעניק למנהלת הכללית לשעבר מענק מיוחד, בסכום שלא יעלה על 700 אלף ש"ח, צמוד למדד. המענק עבור התרומה המיוחדת יוענק בכפוף לכל אישור או גילוי שידרש על פי הדין. המענק עבור תרומה מיוחדת לא יוענק יותר מפעם אחת בכל שלוש שנים.

3.3 **מענק בנסיבות מיוחדות.** ועדת התגמול והדירקטוריון היו רשאים להעניק למנהלת הכללית לשעבר מענק שנתי בסך כספי שלא יעלה על סך של שתי משכורות חודשיות, אם לא התקיימו תנאי הסף למענק השנתי, ובלבד שהתקיימו שני התנאים המצטברים הבאים:

- ועדת התגמול והדירקטוריון מצאו כי באותה שנה התקיימו נסיבות מיוחדות בבנק עצמו או במערכת הבנקאית בישראל או במצב המקרו כלכלי;
- יחס הלימות ההון הכולל ויחס הון הליבה, על פי הדוחות השנתיים המאוחדים לשנת המענק, לא פחתו מהיחסים המינימליים שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים.

35. בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

- (4) ביום 2 בפברואר 2015, קיבל דירקטוריון הבנק את המלצת ועדת ביקורת ואשר את היעדים לצורך חישוב המענק השנתי של המנהלת הכללית לשנים 2015-2016.
- (5) **המענק השנתי בגין שנת 2016.** בגין שנת 2016 לא קמה זכאות למענק שנתי. ועדת תגמול והדירקטוריון אישרו: כי התקיימו התבחינים למענק שוטף בגין שנת 2016 בסך של כ-703 אלף ש"ח (החלק היחסי ממענק שנתי של 900 אלף ש"ח, מחושב עד ליום 12 באוקטובר 2017; ראו סעיף (2) לעיל); מענק בנסיבות מיוחדות בסך של כ-281 אלף ש"ח (החלק היחסי ממענק שנתי של 360 אלף ש"ח, מחושב עד ליום 12 באוקטובר 2017; ראו סעיף 3.3 לעיל); מענק בגין תרומה מיוחדת, שניתן לחלקו אחת ל-3 שנים, בסך של 700 אלף ש"ח (ראו סעיף 3.2 לעיל). המענקים שאושרו מסתכמים בסך של כ-1,684 אלף ש"ח. ועדת תגמול והדירקטוריון אישרו את הרווחים וההפסדים המיוחדים הבאים לצורך תוכניות התגמול לשנת 2016: רווח ממכירת ויזה אירופה; ההוצאה בכלל בגין ההסדר חלק הליך פלילי; עלויות בגין תוכנית פרישה 2016. ניטרול הרווחים וההפסדים המיוחדים האמורים לא השפיע על הסכום הכולל של המענקים. ועדת תגמול והדירקטוריון אישרו החלטת מנגנון הפריסה שנקבע בהסכם ההעסקה הקודם בגין שנת 2016.
- (6) **המענק השנתי בגין שנת 2018.** ועדת התגמול והדירקטוריון אישרו מענק שנתי למנהלת הכללית בסך של כ-313 אלף ש"ח המהווה כ-1.74 משכורות חודשיות. יצוין כי המענק כאמור הושפע מהמגבלה על פי דין. כמו כן, לאור עמידה ביעד תשואה להון כפי שנקבע בתנאי ההסכם המקורי של המנהלת הכללית, לעניין זכאות למענק נדחה, קמה לה זכאות למנה הנדחית השנייה (מתוך שלוש מנות נדחות) של המענקים בגין תרומה מיוחדת, המענק שוטף והמענק בגין נסיבות מיוחדות, אשר אושרו על ידי הדירקטוריון בחודשים דצמבר 2016 ומרס 2017 בגין שנת 2016. סכום המענק הנדחה למנהלת הכללית שישולם בסמוך לפרסום הדוחות הכספיים לשנת 2018 הינו כ-441 אלף ש"ח והוא כולל רכיב הצמדה לנתוני המניה הרלוונטיים למועד התשלום, כפי שנקבע בהסכם המקורי של המנהלת הכללית.
- (7) **המענק השנתי בגין שנת 2019.** ועדת התגמול והדירקטוריון אישרו למנהלת הכללית לשעבר מענק שנתי בגין שנת 2019 בסך של 540 אלף ש"ח, המהווה 3 משכורות חודשיות. זאת, בהתאם למדיניות התגמול ולתנאי הכהונה וההעסקה של המנהלת הכללית, לאחר שמצאו כי התקיימו טעמים המצדיקים מתן מענק שנתי כאמור. סכום המענק הנדחה למנהלת הכללית לשעבר שישולם בסמוך לפרסום הדוחות הכספיים לשנת 2019 הינו כ-559 אלף ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2019) והוא כולל רכיב הצמדה לנתוני המניה הרלוונטיים למועד התשלום, כפי שנקבע בהסכם המקורי של המנהלת הכללית.
- ח.** הבנק התחייב לשלם בזמן הפרעון, במישרין, לבעלי כתבי ההתחייבויות נדחים של דיסקונט מנפיקים בע"מ את סכומי הקרן בתוספת ריבית והצמדה שנצברו עליהם. ההתחייבות הינה בגין פרעון כתבי התחייבויות נדחים שתמורתם הופקדה בבנק. סכום ההתחייבות האמורה ליום 31 בדצמבר 2019, הגיע ל-6,930 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 – 3,588 מיליון ש"ח).
- ט.** הבנק ובנק מרכזית דיסקונט נתנו התחייבויות לבורסה לניירות ערך בתל-אביב ולמסלקת מעו"ף כאמור בביאור 26 ג 4 ובביאור 26 ג 5.
- י.** במסגרת ההתחייבות שנתן הבנק לארגון ויזה הבינלאומי וארגון מסטרקארד הבינלאומי, כאמור בביאור 26 ג 10 א' ו-ב'. נכללו גם חברות מוחזקות של הבנק.
- יא.** לעניין שיפויים לבעלי עניין וצדדים קשורים ולפרטים בדבר הסדרים לביטוח, פטור ושיפוי דירקטורים בבנק או שמונו על ידי הבנק לכהן בחברות בת מסוימות, ראו ביאור 26 ג' 8, סעיפים יא' ו-יב'.
- יב.** **גמול לדירקטורים מומחים.** ביום 16 במאי 2018, אישר הדירקטוריון, לאחר אישור ועדת תגמול, תשלום גמול שנתי וגמול השתתפות בשיבה לדירקטורים חיצוניים ודירקטורים אחרים המכהנים ושיכחנו בבנק (למעט יו"ר הדירקטוריון), והינם דירקטורים מומחים, כמוגדר בתקנות הגמול, בסכום שאינו עולה על "הסכום המרבי לדירקטור חיצוני מומחה" הקבוע בתוספת הרביעית לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000, על פי דרגת הבנק (להלן: "הגמול המעודכן"). דירקטור שאינו דירקטור מומחה ימשיך לקבל גמול שנתי וגמול השתתפות בשיבות כאמור בביאור 35 יב' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017.
- הגמול המעודכן האמור, ישולם לדירקטור מומחה כאמור, החל מיום תחילת כהונתו של דירקטור חיצוני חדש בבנק או חידוש כהונתו של דירקטור חיצוני מכהן, לפי המוקדם.
- האישור כאמור ניתן בהתאם לתקנה וא לתקנות ההקלות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), תש"ס-2000.
- יג.** **תנאי העסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.** עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים נעשו כולן במהלך עסקים רגיל ובתנאים הדומים לתנאי העסקאות עם גופים שאינם קשורים לבנק ולחברות המאוחדות שלו. הריבית המחויבת והריבית המשולמת בגין יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים הינן בשיעורים הרגילים בעסקאות במהלך העסקים הרגיל עם צדדים שאינם קשורים לבנק.
- יד.** לפרטים בדבר מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק, ראו ביאור 23 ד' ו-ה'. לפרטים בדבר תוכנית מענקים לחברי הנהלת הבנק ולמבקר הפנימי (2017-2019), ראו ביאור 23 ז'.

36. פעילות בתחום כרטיסי אשראי

א. הסדרים קיימים בין חברות כרטיסי אשראי ובין לבין הבנקים

1. הסדרים בין חברות כרטיסי אשראי – כרטיסי ויזה. בתחילת חודש ספטמבר 2001 הגישו כאל, הבנק הבינלאומי, בנק דיסקונט, בנק לאומי

לישראל בע"מ ולאומי קארד בע"מ (כולם ביחד להלן: "המבקשים") בית הדין לתחרות (להלן: "בית הדין"), בקשות לאישור הסדר כובל ביניהם בנוגע לסליקה צולבת של כרטיסי ויזה. במרוצת השנים העניק בית הדין למבקשים היתרים ארעיים וזמניים המאשרים להם לגבות עמלות מנפיק בשיעורים שהוסכמו. במקביל הוארך תוקפו של הפטור הכללי מעת לעת.

הסכם משולש לסליקה צולבת. ביום 30 באוקטובר 2006 נחתם בין הממונה על התחרות (להלן: "הממונה") לבין חברות כרטיסי האשראי והבנקים בעלי המניות בחברות כרטיסי האשראי, הסכם לסליקה צולבת של כרטיסי ויזה MasterCard-1 (להלן: "ההסכם"). ההסכם נכנס לתוקף עם מתן היתר ארעי להסכם על ידי בית הדין לתחרות. היתר זה הוארך מעת לעת על ידי בית הדין.

הסדר סליקה צולבת מתוקן – הפחתת שיעור עמלת מנפיק. ביום 7 במרס 2012 אישר בית הדין לתחרות הסדר פשרה, אשר אליו צורף הסדר סליקה צולבת מתוקן. הסכם הפשרה קובע, בין היתר, כי עמלת מנפיק בגובה 0.7% היא עמלה ראויה להסכם פשרה וכי ההפחתה בעמלת המנפיק לגובה של 0.7%, תתבצע במדורג כמפורט בהסדר המתוקן.

חמשת השלבים, כמפורט בהסדר, יושמו במועדם. מיום 1 ביולי 2014, ועד לסוף תקופת ההסדר (31 בדצמבר 2018), ירדה עמלת המנפיק והיא עמדה ביום 31 בדצמבר 2018 על שיעור ממוצע שלא עלה על 0.7%.

תנאי פטור הסליקה המקומי. ביום 25 באפריל 2018 פרסם הממונה על התחרות את החלטתו לפטור בתנאים את הסדר הסליקה הצולבת שבין חברות כרטיסי האשראי. הסדר הסליקה הצולבת שבין חברות כרטיסי האשראי אושר במרס 2012 על ידי בית הדין לתחרות, במסגרת בקשה לאישור הסדר כובל. בית הדין אימץ את הסדר הפשרה שגובש אז בין שלוש חברות כרטיסי האשראי לבין הממונה ("הסדר הסליקה המתוקן").

פרט לקביעת שיעור העמלה הצולבת, קבע הסדר הסליקה המתוקן גם הוראות נוספות שיחולו על הצדדים להסדר. בין היתר, התחייבו הצדדים להגיש לממונה בקשת פטור ביחס להסכם העקרונות שנחתם בין חברות כרטיסי האשראי והבנקים ביום 9 במאי 2007 ("ההסדר התפעולי") אשר תפרט את מכלול הפרטים הטכניים, התפעוליים והאחרים המתחייבים לצורך סליקה צולבת. על פי ההסדר המתוקן, בתקופת הביניים עד למתן הפטור בעניין ההסדר התפעולי, יחולו על הצדדים תנאי הפטור משנת 2000 (הפטור שנתן הממונה לסליקה הצולבת של הגופים הקשורים בויה), בשינויים המחויבים. זאת, בנוסף להוראות שנקבעו בהסדר הסליקה המתוקן.

בהתאם להוראות ההסדר המתוקן, הגישו הצדדים בקשת פטור להסדר התפעולי ביום 21 במרס 2012. הפטור הנוכחי ניתן עד ליום 31 בדצמבר 2023 בכפוף לתנאים שפורטו בהחלטה.

תנאי פטור הסליקה. הוראות הפטור חלות הן על הסכם העקרונות שנחתם בין הבנקים וחברות כרטיסי האשראי ביום 9 במאי 2007 והן על נספחיו ועל השינויים בו. חלק מהוראות הפטור חלות גם על סולק שאינו מנפיק (או להיפך) שיצטרף להסכם, שאז ייחשב כחברת כרטיסי אשראי לפי ההגדרה הקבועה בו.

הצטרפות שחקנים חדשים להסכם העקרונות. על חברות כרטיסי האשראי לצרף להסכם, באופן שוויוני וללא עלות, כל מנפיק או סולק או גוף מטעמם שפעילותו נוגעת להסכם ושיבקש להצטרף להסכם ("שחקן חדש"). על חברות כרטיסי האשראי להעמיד לרשות שחקן חדש את כל המידע הדרוש לו לצורך הצטרפותו להסכם ופעילותו על פיו וכן לבצע התאמות סבירות ככל הנדרש, באופן שיאפשר לשחקן חדש להצטרף להסכם ולפעול לפי הוראותיו.

איסור על ניצול כוח שוק בצד ההנפקה או בצד הסליקה כדי להקשות על מתחרים. מנפיק בעל היקף פעילות רחב לא יפלה בין סולקים או בין לקוחות על פי זהות הסולק של בית העסק בו נערכה העסקה, ולא ינקוט בפעולה שכוונתה או תוצאתה המסתברת היא הפליה כאמור. חברת כרטיסי אשראי שהיא סולק בעל היקף פעילות רחב לא תפלה בין מנפיקים ולא תנקוט בפעולה שכוונתה או תוצאתה המסתברת היא הפליה בין מנפיקים. ההוראה קובעת כי לא יראו כהפליה הבדלים בתנאי ההתקשרות הנובעים מהבדלים בתשלומים אותם נדרש להעביר הסולק למנפיק על פי דין עבור סוגי עסקאות שונים.

חברת כרטיסי אשראי שהיא סולק בעל היקף פעילות רחב או מנפיק בעל היקף פעילות רחב לא תקשור בין סליקת כרטיסי עסקאות בכרטיסי חיוב בבית עסק לבין ההתקשרות עם אותו בית עסק במסגרת פעילותה כמנפיק.

איסור על ניצול כוח שוק כלפי בתי עסק. על חברת כרטיסי אשראי נאסר להיות צד להסכמה שכוונתה או תוצאתה המסתברת היא קשירה בין סליקת כרטיס חיוב המונפקים על ידי צד להסכם לבין סליקת כרטיס חיוב המונפק על ידי מי שאינו צד להסכם. כמו כן, חברת כרטיסי אשראי לא תקשור בין סוגי עסקאות בכרטיסי חיוב הנסלקים על ידה.

על חברת כרטיסי אשראי שהיא סולק בעל היקף פעילות רחב נאסר להיות צד להסכמות עם בית עסק המונעות מבית העסק או מגבילות את בית העסק לתת הנחות ללקוחותיו, אשר תלויות באמצעי התשלום בו משתמש הלקוח.

התחשבנות יומית – איסור על עיכוב בהעברת התשלום מהמנפיק לסולק. החל מיום 1 ביולי 2021, העברת כספים בין מנפיק לסולק בגין עסקאות המבוצעות בתשלום בודד תתבצע לא יאוחר מיום לאחר מועד שידור העסקה מבית העסק.

השינויים בהחלטת הפטור. השינוי המרכזי בהחלטה החדשה הוא ההוראה המחייבת סליקה יומית. בנוסף, התנאים החדשים כוללים גם הקלות ובכלל זאת הוסר האיסור הגורף על הסכמות בלעדיות עם בית עסק ועל מתן הנחות מטרה.

מתן הפטור הותנה במעבר לסליקה יומית של עסקאות חיוב נדחה. תנאי זה ייכנס לתוקף מיום 1 ביולי 2021, והוא יחול על עסקאות בתשלום בודד. בעסקאות אלה יחויב המנפיק להעביר לסולק את התמורה לא יאוחר מיום לאחר מועד שידור העסקה מבית העסק. התנאי לא יחול בעסקאות תשלומים.

36. פעילות בתחום כרטיסי אשראי (המשך)

הפחתת שיעור העמלה הצולבת. ביום 25 בפברואר 2018 הודיעה נגידת בנק ישראל על מתווה הפחתה של העמלה הצולבת בעסקאות חיוב נדחה משיעור של 0.7% באותו מועד, לשיעור של 0.5%, בחמש פעימות, במהלך השנים הקרובות.

גובה העמלה הצולבת במתווה החדש חושב על בסיס המתודולוגיה שאושרה בשנת 2006 על ידי בית הדין לתחרות כאמור לעיל. ההפחתה בעמלת המנפיק לגובה של 0.5%, תתבצע במדורג, כלהלן:

- מיום 1 בינואר 2019, עד ליום 31 בדצמבר 2019 עמדה עמלת המנפיק על שיעור ממוצע שלא יעלה על 0.6%;
- מיום 1 בינואר 2020, עד ליום 31 בדצמבר 2020, תעמוד עמלת המנפיק על שיעור ממוצע שלא יעלה על 0.575%;
- מיום 1 בינואר 2021, עד ליום 31 בדצמבר 2021, תעמוד עמלת המנפיק על שיעור ממוצע שלא יעלה על 0.55%;
- מיום 1 בינואר 2022, עד ליום 31 בדצמבר 2022, תעמוד עמלת המנפיק על שיעור ממוצע שלא יעלה על 0.525%;
- מיום 1 בינואר 2023 תעמוד עמלת המנפיק על שיעור ממוצע שלא יעלה על 0.5%.

בנוסף, נקבע מתווה הפחתה לעמלה הצולבת בגין עסקאות בחיוב מידי, משיעור של 0.3% באותו מועד, לשיעור של 0.25%, בשתי פעימות, במהלך

השנים הקרובות. ההפחתה כאמור תתבצע במדורג, כלהלן:

- מיום 1 בינואר 2021 עד ליום 31 בדצמבר 2022, תעמוד העמלה על שיעור ממוצע שלא יעלה על 0.275%;
- מיום 1 בינואר 2023 תעמוד העמלה על שיעור ממוצע שלא יעלה על 0.25%.

ביום 25 בנובמבר 2018 עוגנו שיעורים אלו בצו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירות סליקה צולבת של עסקאות בכרטיסי חיוב ושל עסקאות חיוב מידי), התשע"ט-2018.

יצוין כי ההפחתה בשיעורי העמלה הצולבת משפיעה על פרמטרים שונים, בזה: היקף העמלות שנגבות מבתי עסק, היקף התמלוגים לבנקים עימם קשורה החברה בהסכם הנפקה משותפת, עמלות תפעוליות שונות, היקף פעילות הסליקה, השפעות של השינויים בענף כרטיסי האשראי בעקבות "חוק שטרום", ועוד. קיים קושי בהערכת כל אחד מהפרמטרים האמורים כשלעצמו ובהערכת השפעתם המצרפית, בפרט נוכח העובדה שהשפעתם באה לידי ביטוי על פני זמן באופן הדרגתי. לאור האמור, כאל בדעה כי לא ניתן להעריך את היקף ההשפעה של ההפחתה בשיעור העמלה הצולבת על תוצאותיה העסקיות. עם זאת, להערכת כאל והבנק, עלולה להיגרם פגיעה מהותית בתוצאותיה העסקיות של כאל כתוצאה מהפחתת שיעור העמלה כאמור.

עתירה בעניין שיעור העמלה הצולבת. ביום 9 בדצמבר 2018 הוגשה לבית המשפט העליון, בשבתו כבית דין גבוה לצדק, עתירה בה התבקש סעד של ביטול צו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירות סליקה צולבת של עסקאות בכרטיסי חיוב ושל עסקאות חיוב מידי), התשע"ט-2018. לטענת העותרות, יש לבטל את הצו ולקבוע כי לחברות כרטיסי האשראי אסור להפיק רווח מהעמלה הצולבת אשר אמורה לכסות את עלויות המנפיק בלבד. דיון בעתירה קבוע ליום 26 במרס 2020.

2. פטור להסדר כובל לסליקת כרטיסי ישראל. ביום 14 במאי 2012, נחתם בין ישראל כרטיס בע"מ לבין כאל הסכם רשיון, על פיו הוענק לכאל רשיון, לא בלעדי, לסליקת עסקאות שבוצעו באמצעות כרטיסי "ישראל כרטיס" בישראל.

ביום 16 במאי 2018 התקבל בכאל פטור להסדר כובל לסליקת כרטיסי ישראל כרטיס, בהמשך לפטורים קודמים שניתנו בעניין זה. פטור זה ניתן עקב הארכת ההסכם בין כאל לישראל כרטיס לעניין סליקת כרטיסי המותג "ישראל כרטיס" בשנתיים, היינו, עד ליום 15 במאי 2020. ככלל, הפטור ניתן למשך תקופת ההסכם, אך ככל שהצדדים יאריכו את ההסכם ללא ביצוע שינויים מהותיים, תוקפו של הפטור יהא עד ליום 31 בדצמבר 2023.

3. הסכם הנפקה משותפת בין כאל ובין בנקים בעלים. ביום 30 בספטמבר 2013 חתמה כאל עם הבנק ועם קבוצת הבנק הבינלאומי, על הסכם להנפקה משותפת של כרטיסי ויזה ומסטרקארד, וקביעת הסדרי תפעול ומתן שירותים על ידי כאל לכרטיסים שיופקו על ידי יו"פצו על ידי הבנקים האמורים ללקוחותיהם. הסכם זה מחליף הסכמים קודמים בין הצדדים. הסכמי ההנפקה היו בתוקף לתקופות של 5 שנים, והם ניתנים להארכה בניסיונות מסוימות שנקבעו בהסכמים. כאל והבנקים הבעלים מקיימים משא ומתן לחידוש הסכמי ההנפקה.

הארכת הסכם – הבנק הבינלאומי. ביום 23 במאי 2019 חתמו כאל ודיינרס על הסכם לעדכון ולהארכת תוקף הסכמים להנפקה משותפת עם הבנק הבינלאומי. ההסכם קובע, בין היתר, מכשיר תגמול המבוסס על היקף כרטיסים מונפקים. הוראות ההסכם ייכנסו לתוקף עם כניסתו לתוקף של הסכם מפורט בין הצדדים, אשר טרם גובש נכון למועד דוח זה. עד כניסת ההסכם לתוקף, הצדדים פועלים על פי הוראות ההסכם הקיים.

הארכת הסכם – בנק דיסקונט. ביום 13 ביוני 2019 חתמו כאל והבנק על הסכם להנפקה משותפת של כרטיסי חיוב ממותגים "ויזה" ו"מסטרקארד" שיתופעלו על ידי כאל. באותו מועד חתמה דיינרס על הסכם להנפקה משותפת של כרטיסי חיוב ממותג "דיינרס" שיתופעלו על ידיה. ההסכמים כוללים, בין היתר, את מנגנוני חלוקת הכנסות, אשר נכנסו לתוקף רטרואקטיבית מיום 1 בינואר 2019, וכן מנגנון תגמול לבנק בגין עמידה ביעדים. תוקף ההסכמים עד ליום 31 בדצמבר 2022. בניסיונות מסוימות של ירידה בשיעור האחזקה של הבנק בחברה, יהיה הבנק רשאי להודיע לחברה על סיום תוקף ההסכם, וההסכם יבוא לסיומו בתום ששה חודשים ממועד הודעת הבנק. ביום 29 בינואר 2020 חתמו כאל, דיינרס, ובנק מרכנתיל דיסקונט על הסכמים להנפקה משותפת של כרטיסי חיוב. ההסכמים יהיו בתוקף עד יום 31 בדצמבר 2022.

4. הסכמי הנפקה עם בנקים בהסדר. לכאל התקשרויות עם מרבית הבנקים בישראל בהסכמי הנפקה משותפת ותפעול הנפקת כרטיסי חיוב. על פי ההסכמים, כאל ו/או הבנק מנפיקים כרטיסי חיוב ללקוחות הבנק שתפעולם יבוצע על ידי כאל. בהתאם להסכמים, נקבע מנגנון חלוקת הכנסות בין כאל לבין הבנקים בגין פעילות הכרטיסים (ובכלל זה: הכנסות הנובעות מעסקאות בארץ ובח"ל, עמלות השרות הנגבות ממחזיק הכרטיס) וכן נקבעו דמי תפעול להם תהיה זכאית כאל בגין פעילויות מסוימות כגון העמדת אשראי בנקאי בכרטיסים. בהסכמים מסוימים הבנק נהנה מגידול בחלקו בהכנסה הנגזר מהיקפי הפעילות המשותפת ו/או כמות הכרטיסים המונפקת בהתאם להסכם. כמו כן, בחלק מההסכמים נקבעו מענקים תלויי עמידה ביעדים.

36. פעילות בתחום כרטיסי אשראי (המשך)

שיקול הדעת בהנפקת כרטיס האשראי, ביטולו, השעייתו, מספר הכרטיסים שיונפקו (ללא התחייבות למספר כרטיסים מינימלי), לרבות גובה מסגרות האשראי והריביות שייגבו, הוקנה לבנקים באופן בלעדי. עוד נקבע בהסכמים, בין היתר, כי הבנקים יהיו אחראים בכל הקשור לסיכונים האשראי וכאל מצידה תהא אחראית לסיכונים השימוש לרעה בכרטיס האשראי מצד הלקוח (למעט ביחס לחריגים שנקבעו בהסכמים). עוד מסדירים ההסכמים את אופן השימוש במידע הנובע מהשימוש בכרטיסי האשראי והבעלות במידע האמור ואופן ניהול הקשר המסחרי מול ארגוני האשראי.

ההסכמים נחתמים לתקופה של מספר שנים ובחלקם נקבעו הוראות לגבי אופן הארכתם לתקופה נוספת.

ב. הסדרים בעקבות חוק שטרם. בעקבות החוק להגברת התחרות וצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017 ("חוק שטרם") הגיעו כאל והבנק להסדרים הבאים:

1. **הסכם בין הבנק לבין מקס.** ביום 29 במרס 2018 נחתם הסכם הנפקה משותפת בין הבנק לבין מקס, המבוסס על ההבנות המסחריות שסוכמו בין הצדדים. בהתאם להסכם, הבנק ינפיק כרטיסי אשראי עם מקס החל מחודש פברואר 2019 (מועד תחילת החובה הקבועה בחוק לבצע תפעול הנפקה באמצעות יותר מחברה מתפעלת אחת). ההסכם מסדיר, בין היתר, את השירותים שיקבל הבנק, את חלוקת האחריות ואופן ההתחשבות בין הצדדים. תוקף ההסכם עד ליום 31 בינואר 2024 והוא ניתן להארכה, בהודעה מראש של הבנק, לתקופה נוספת של שנתיים.
2. **הסכם הנפקה משותפת עם בנק הפועלים.** ביום 21 בנובמבר 2018 חתמו כאל ובנק הפועלים בע"מ על הסכם הנפקה משותפת ותפעול הנפקת כרטיסי חיוב. על פי ההסכם, ינפיקו הצדדים כרטיסי אשראי ללקוחות בנק הפועלים שתפעולם יבוצע על ידי כאל. בהסכם נקבעה חלוקת ההכנסות בין הצדדים וכן זכויותיהם וחובותיהם של הצדדים והסדרים נוספים ביחס לפעילות המתוארת. ההסכם יהיה בתוקף מיום החתימה ועד ליום 31 בדצמבר 2024. בנק הפועלים יהיה רשאי להאריך את תקופת ההסכם באמצעות בקשה שתימסר לכאל לא יאוחר מיום 30 ביוני 2024, כאשר כאל רשאית להודיע לבנק הפועלים על הסכמתה תוך 45 ימים ממועד מסירת בקשת ההארכה.
3. **הסכם הנפקה משותפת עם בנק לאומי.** ביום 12 באוגוסט 2018 חתמו כאל, דיינרס ובנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "לאומי") על הסכם הנפקה משותפת ותפעול הנפקת כרטיסי חיוב. על פי ההסכם, ינפיקו הצדדים ללקוחות לאומי כרטיסי חיוב שתפעולם יבוצע על ידי כאל. ההסכם קובע את חלוקת ההכנסות וההוצאות שינבעו מפעילות ההנפקה המשותפת בין הצדדים, וכן זכויותיהם וחובותיהם של הצדדים והסדרים נוספים ביחס לפעילות המתוארת. תקופת ההסכם תהיה מיום 1 בפברואר 2019 ועד ליום 31 בדצמבר 2024 (כ-6 שנים). לאומי יהיה רשאי לסיים את תקופת ההסכם שנה קודם לתום התקופה. הצדדים יהיו רשאים להסכים על הארכת התקופה ב-4 תקופות נוספות בנות שנה אחת כל אחת.

ג. הסכם הפצה משותפת עם חברת אל על. ביום 11 ביוני 2014 חתמו דיינרס וכאל על הסכם להנפקת כרטיסי אשראי ממותגים לחברי מועדון הנוסע המתמיד של אל על נתיבי אוויר לישראל בע"מ ("אל-על") (להלן: "כרטיסי אשראי ממותגים").

ביום 11 בדצמבר 2018, נחתם הסכם עקרונות להתקשרות חדשה של כאל עם אל על בענין הנפקה ותפעול של כרטיסי אשראי ממותגים, לתקופה של עשר שנים החל מיום 1 בספטמבר 2019, עם זכות יציאה הדדית לכל אחד מהצדדים לאחר שבע שנים ("תקופת ההתקשרות"). הסכם זה יחליף את ההסכם הקודם. הסכם העקרונות נכנס לתוקף עם התקיימותם של תנאים מסוימים שנקבעו בו. הוסכם כי מעת כניסתו לתוקף של הסכם העקרונות, הוא יחייב את הצדדים לכל דבר ועניין.

הוסכם כי כאל תשלם לאל על מענק חתימה חד פעמי בסך כולל של 75 מיליון ש"ח, אשר שולם במועד כניסת הסכם העקרונות לתוקף (עם התקיימות התנאי המתלה כמפורט להלן). בנוסף, תהא אל על זכאית לתשלום תמלוגים שוטפים מכאל (ובתנאים מסוימים לתמלוגים מוגדלים, המותנים בהשגת יעדי פעילות שנקבעו), בגין השימוש בכרטיסי האשראי הממותגים, אשר יגזרו מההכנסות השונות מפעילות כרטיסי האשראי הממותגים, שעניינן חלוקת ההכנסות בין הצדדים בגין העמלה הצולבת מעסקאות שיבוצעו בכרטיסים, בגין הכנסות מאשראי שיינטל בכרטיסים, בגין דמי כרטיס שייגבו מהמחזיקים ובגין הכנסות מהמרת מט"ח. הסכם העקרונות קובע בנוסף הוראות ביחס לשיווק וקידום מכירת כרטיסי האשראי הממותגים, לרבות תקציבי שיווק ופרסום מכאל לאורך תקופת ההתקשרות.

במועד כניסת הסכם העקרונות לתוקף שולמה לאל על מקדמה בסך של 60 מיליון ש"ח על חשבון חלק מהתמלוגים השוטפים האמורים, אשר תוחזר במלואה במהלך שבע השנים הראשונות של ההתקשרות, באמצעות קיזוז מהתמלוגים השוטפים בלבד. כמו כן, תוקנה לאל על אופציה מסוג "פאנטום" אשר תקנה לה זכויות כלכליות בכאל (שוות ערך ל-8.75% מעליית השווי של כאל) או בדינרס (שוות ערך ל-35% מעליית השווי של דיינרס). האופציה תהיה ניתנת למימוש אך ורק באירועי מכירה או הנפקה של מי מהן, בהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם בקשר לכך, ותסולק במזומן.

ביום 26 בספטמבר 2019 חתמו כאל ודינרס על הסכמים עם חברת Mastercard Europe SA (להלן: "מאסטרקארד") מזה ועם אל על מזה, וכן על הסכם משולש לכלל הצדדים ("ההסכם המשולש"). ההסכם המשולש מסדיר את שיתוף הפעולה עם מאסטרקארד ביישום הסכם Fly Card: הנפקת כרטיסי Fly card (פרימיום וברונזה) במותג מאסטרקארד וכרטיסים משולבים במותג מאסטרקארד ודינרס ונושאים נוספים. תקופת ההסכם הינה לעשר שנים החל מיום 1 בספטמבר 2019, עם זכות יציאה הדדית לכל אחד מהצדדים לאחר שבע שנים.

בהתאם לתכנית ההפעלה של ההסכם, צפויה להיגרם פגיעה ברווחיות כאל בשל הוצאות הקשורות בהפעלת המועדון בשנתיים הראשונות לפעילותו.

ד. הסכם הפצה משותפת עם חברת שופרסל. ביום 2 בנובמבר 2017 חתמו כאל ודינרס (להלן ביחד: "כאל") וחברת שופרסל בע"מ ושופרסל פייננסים, שותפות מוגבלת (להלן יחדיו - "שופרסל") על מסמך עקרונות ("מסמך העקרונות") להנפקה ותפעול של כרטיסי אשראי חוץ בנקאי ללקוחות שופרסל ("מועדון האשראי" ו-"הכרטיסים", בהתאמה). ביום 18 בינואר 2018 השיקו הצדדים את המועדון, בהתאם להוראות מסמך העקרונות.

36. פעילות בתחום כרטיסי אשראי (המשך)

במסמך העקרונות נקבע, כי הצדדים יפעלו לחתימת הסכם מפורט ("ההסכם") שיסדיר את מכלול הנושאים בין הצדדים בקשר למועדון האשראי וזאת בתוך 6 חודשים, כאשר עד לחתימת ההסכם המפורט מסמך העקרונות יחייב את הצדדים. ההסכם יהיה בתוקף ממועד חתימתו ועד ליום 31 בדצמבר 2027, כאשר תקופה זו תוארך לתקופות נוספות בנות שנתיים כל אחת, אלא אם אחד הצדדים יודיע על רצונו שלא להאריך את ההסכם לתקופה נוספת, וזאת באמצעות הודעה שתינתן 12 חודשים לפני תום כל תקופה. מסמך העקרונות מסדיר, בין היתר, את ההטבות שיינתנו ללקוחות שיחזיקו בכרטיס מועדון האשראי, על ידי הצדדים להסכם, הוראות הנוגעות לגיוס לקוחות למועדון האשראי, העמדת תקציבי שיווק ופרסום על ידי הצדדים, חלוקת עלויות, והוראות הנוגעות לעמלות שייגבו ממחזיקי הכרטיס. כל המחויבויות החלות על מנפיק על-פי דין יחולו על כאל. כאל תהיה המנפיק היחיד שיורשה להציע כרטיסי חיוב ולהציע הלוואות ללקוחות שופרסל.

מסמך העקרונות מסדיר גם את האפשרות שהכרטיסים, ככל ששופרסל תבקש זאת וכפוף לקבלת האישורים והרישיונות הרלוונטיים, יירשמו תחת Bank Identification Number (BIN) של שופרסל.

מסמך העקרונות קובע את חלוקת ההכנסות בין הצדדים בגין העמלה הצולבת בגין עסקאות שיבוצעו בכרטיסים, בגין יתרות אשראי נושאות ריבית מפעילות מועדון האשראי, ובגין דמי הכרטיס שייגבו מהמחזיקים. כן ייגבו מהמחזיקים על ידי שופרסל דמי חבר חודשיים בגין החברות במועדון האשראי, בתנאים שנקבעו.

במסגרת מסמך העקרונות התחייבה כאל ביחס לכל אחת מהשנים 2018, 2019 ו-2020, כי במקרה ששך ההכנסות של שופרסל מפעילות מועדון האשראי, כפי שהוגדרו במסמך העקרונות בכל אחת מאותן שנים, יפחת מסכום שנקבע במסמך העקרונות (כ-65 מיליון ש"ח בקירוב), תשלם כאל לשופרסל את ההפרש עד תום הרבעון הראשון בכל שנה ביחס לשנה הקודמת, והכל כפוף לתנאים שנקבעו במסמך העקרונות בהקשר זה. עוד נקבע במסמך העקרונות, כי כאל תשלם לשופרסל בקשר עם ההטבות שתעניק שופרסל לחברי מועדון האשראי סך של 30 מיליון ש"ח. כן נקבע כי בכפוף להשגת יעדים מהותיים שנקבעו לפעילות מועדון האשראי, תהיה זכאית שופרסל לשני בונוסים של 35 מיליון ש"ח כל אחד בתום השנה הרביעית והשמינית להסכם.

כמו כן, מסדיר ההסכם את התשלומים בין הצדדים לאחר סיום ההסכם, כאשר, ככלל, במקרה שכאל תמשיך לתפעל את הכרטיסים עד לתום תוקפם, ימשיכו לחול הוראות ההסכם ביחס לחלוקת ההכנסות בין הצדדים, ואילו במקרה שכאל תפסיק לתפעל את הכרטיסים ואלו יתופעלו על-ידי שופרסל, שופרסל פיננסים או על-ידי צד שלישי, תהיה כאל זכאית לקבל, במשך תקופה שנקבעה, תמלוגים שייגזרו מחלקה של כאל בהכנסות מהכרטיסים בשנה שקדמה לסיום ההסכם, והכל בתנאים ובשיעורים שנקבעו בהסכם.

ה. **זיכיון מדיינרס קלוב העולמית.** דיינרס עוסקת בתפעול כרטיס האשראי "דיינרס". תוקף הזיכיון שניתן לה מדיינרס קלוב הבינלאומית היה עד ליום 31 בדצמבר 2019. בחודש ספטמבר 2019 חתמו דיינרס ו-Diners Club International ("דיינרס אינטרנשיונל") על הסכם, לפיו זיכיון דיינרס יוארך עד ליום 31 בדצמבר 2029. בהסכם נקבע כי דיינרס תהא זכאית לתמריץ בשנים 2019-2020. כן נקבעו תמריצים נוספים, מותני יעדי מכובדות והיקפי פעילות, ותמריצי שיווק נוספים.

ו. **רכישת ויזה אירופה.** ביום 2 בנובמבר 2015, הודיעו חברת Visa Inc. (להלן: "ויזה אינק") וחברת Visa Europe LTD. (להלן: "ויזה אירופה") על התקשרות בהסכם, על פיו תרכוש ויזה אינק את ויזה אירופה מהחברים (principal members) אשר החזיקו במניותיה. ביום 21 ביוני 2016, התקבלה התמורה המיידית במזומן בגין העסקה, בסך של כ-71 מיליון אירו. בהתאם להודעות שהתקבלו מויזה, צפויה להתקבל תמורה עתידית נוספת, בסך של כ-6 מיליון אירו במזומן, בתנאים שנקבעו. בנוסף, כאל קיבלה מניות בכורה חסומות לתקופות של 4 עד 12 שנים, המירות למניות ויזה אינק, בתנאים שנקבעו בעסקת המכירה. תמורת העסקה התחלקה בין הבנק, כאל והבנק הבינלאומי, כולם בעלי מעמד של "Principal Member" בוויזה אירופה.

החלוקה מתבצעת ותתבצע בעתיד בהתאם למנגנון חלוקה מוסכם שגיבשו הצדדים, שאושר על ידי האורגנים המוסמכים של הצדדים. מניות הבכורה החסומות נרשמו בהתאם לשוויון ההוגן במועד קבלתן (שווי השוק של מניות ויזה שתתקבלנה לאחר המרת מניות הבכורה כאמור, מנוכה במקדם של 50%, בהתאם להערכת הבנק את השפעת החסימה של המניות ואת השפעתן של אי וודאויות מסוימות במנגנון ההמרה).

ז. **רכישת זכויות המיעוט בדיינרס.** בחודש דצמבר 2015 רכשה כאל את מלוא אחזקותיהן של דור אלון וריבוע כחול בדיינרס (49%) (להלן ביחד: "המניות הנמכרות"), כך שעם השלמת העסקה מחזיקה כאל במלוא הזכויות (100%) בדיינרס. בין הצדדים נתגלעה מחלוקת בדבר זכאות המוכרים לתמורה נוספת שהותנתה בתנאים מתלים. הצדדים פנו להליך גישור בנושא, אך הליך הגישור לא הסתיים בהצלחה.

ביום 24 בספטמבר 2019 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה כספית נגד כאל, בגדרה מתבקש בית המשפט לחייב את כאל לשלם לדור אלון וריבוע כחול, סך של כ-21 מיליון ש"ח.

ח. **הארכת רשיון הסליקה של כאל ודיינרס.** ביום 4 במרס 2020 התקבלו בכאל מכתבים מאת בנק ישראל המאריכים את רישיונות הסליקה הזמניים של החברה ודיינרס, וזאת עד ליום 31 במרס 2021.

37. יוזמות חקיקה

קיימים מספר דברי חקיקה (חוקים, תקנות והוראות נוהל) בשלבי חקיקה שונים, שלחלקם עלולה להיות השפעה שלילית על פעילות הבנק והחברות המאוחדות שלו ועל תוצאות פעולותיהם בעתיד. אין באפשרות הבנק להעריך את היקף ההשפעה האמורה.

38. התפרצות נגיף הקורונה

המשך התפשטות נגיף הקורונה בעולם והצעדים הננקטים על ידי המדינות, ובכללן ישראל, מגבירים את הסיכוי לפגיעה משמעותית בכלכלה הגלובלית והמקומית. ההשלכות הכלכליות תלויות בקצב ההתפשטות, בטווח הזמן שיקח עד לעצירתה ובעוצמת הצעדים שיינקטו בארץ ובעולם. במסגרת ניהול סיכויי האשראי, הבנק וחברות הבת העיקריות עוקבים אחר ההתפתחויות בנושא זה ובוחנים את ההשלכות האפשריות על סקטורים ולקוחות, אשר עשויים להיות מושפעים מהמצב (לרבות השפעת הירידות בשווקים). קיים חשש לפגיעה ברווחיות הקבוצה, אולם בשלב זה, לא ניתן להעריך את היקפה.

נבחנים גם היבטים של רציפות השירות בתרחישים שונים.

ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם

ממשל תאגידי ופרטים נוספים	255	נכסים לא מוחשיים	270
- רשימת לוחות		ההון האנושי	270
ממשל תאגידי ופרטים נוספים	255	הסכמים מהותיים	278
- רשימת תרשימים		דירוג התחייבויות הבנק	279
ממשל תאגידי וביקורת	256	וחברות בת מסוימות	
הדירקטוריון וההנהלה	256	פעילות הקבוצה לפי מגזרי	280
הביקורת הפנימית בקבוצה	258	פעילות פיקוחיים - פרטים	
בשנת 2019		נוספים	
שכר רואי החשבון המבקרים	261	הפעילות בתחום כרטיסי	299
תגמולים לבעלי עניין ולנושאי	262	האשראי	
משרה בכירה ועסקאות עם		שיפורים טכנולוגיים וחדשנות	305
בעלי עניין		קווי התפתחות עיקריים בארץ	309
קוד ממשל תאגידי לקבוצת	265	ובעולם בשנת 2019	
דיסקונט		חקיקה ופיקוח	313
שאלון ממשל תאגידי	265	מיסוי	323
ניהול קבוצתי	265	הליכים משפטיים	324
מעורבות ותרומה לקהילה	265	הליכים של רשויות	325
פרטים נוספים בנוגע לעסקי	266	שונות	326
התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם			
תרשים מבנה האחזקות של	266		
בנק דיסקונט			
השליטה בבנק - בנק בלא	266		
גרעין שליטה			
היתרי החזקה בבנקים לגופים	266		
המנהלים כספי לקוחות			
רכוש קבוע ומתקנים	267		

ממשל תאגידי ופרטים נוספים - רשימת לוחות

עמוד	
259	מספר המשרות הממוצע שעסקו בשנת 2019 בביקורת בבנק ובתאגידים מוחזקים בארץ ובח"ל
260	תגמול המבקר הפנימי
261	שכר רואי החשבון המבקרים
262	תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה
267	השטחים העומדים לרשות סניפי הבנק
267	התפלגות כלל השטחים העומדים לרשות הבנק
271	נתוני כוח אדם בבנק ובקבוצה
271	העלות למשרה, באלפי ש"ח, על בסיס העלויות המדווחות בפועל
272	העלות למשרה, באלפי ש"ח, בנטרול רכיבים מסוימים
272	סך ההכנסות למשרה באלפי ש"ח
272	ההון האנושי לפי מגזרי פעילות
273	ריכוז נתוני ההעסקה בבנק בקטגוריות השונות והשינויים שחלו בהם
279	הדירוג שקבעו סוכנויות דירוג שונות לבנק ולחלק מחברות הבת
279	נתוני הדירוג הבינלאומי של מדינת ישראל (טווח ארוך לאג"ח המונפק במט"ח)
282	התפתחות בשוק המשכנתאות
282	ביצועי הלוואות חדשות שניתנו והלוואות שמוחזרו לרכישת דירת מגורים ובמשכון דירת מגורים
296	השקעות נבחרות בקרנות השקעה פרטיות ובקרנות הון סיכון
300	נתונים כמותיים על פעילות כאל
309	השינויים במדדי המניות המובילים שנרשמו במהלך השנים 2018 ו-2019
309	תשואות איגרות החוב הממשלתיות
310	השינויים בדולר מול מטבעות נבחרים
310	השינויים במדדי סחורות נבחרים
311	השינויים שנרשמו בהשקעות המשק מול חו"ל
311	מקורות לשינויים בבסיס הכסף
312	שינויים במדדי מניות נבחרים בשנים 2018 ו-2019
312	השינויים שנרשמו במדדי איגרות חוב נבחרים במהלך השנים 2018 ו-2019
312	התפלגות תיק הנכסים שבידי הציבור

ממשל תאגידי ופרטים נוספים - רשימת תרשימים

עמוד	
266	תרשים מבנה האחזקות של בנק דיסקונט
270	תרשים המבנה הארגוני
277	ימי הדרכה
277	מספר משרות של עובדים בבנק
277	ותק ממוצע וגיל ממוצע
277	שיעור אקדמאים לפי דרג
277	התפלגות עובדים לפי גיל – מצבת עובדים 12/19
278	התפלגות עובדים לפי ותק – מצבת עובדים 12/19
278	פרישה טבעית לפי שנים (עובדים מן המניין)

ממשל תאגידי וביקורת הדירקטוריון וההנהלה

כללי. בעמוד 4 לדוח זה מובאת רשימה של חברי הדירקטוריון ורשימת חברי ההנהלה ותחומי אחריותם. רשימות אלה מעודכנות לתאריך פרסום הדוח.

דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

בהתאם לחוק החברות, על הדירקטוריון לקבוע את המספר המזערי הנדרש של דירקטורים שעליהם להיות בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, כמשמעות מונח זה בסעיף 240 לחוק החברות. בהתאם, קבע דירקטוריון הבנק כי המספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, שיכנהו בדירקטוריון, יהיה שלושה. לאחר מועדי החלטת הדירקטוריון כאמור, עודכנה הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים, ולפיה, לפחות חמישית מכלל הדירקטורים ולפחות שני דירקטורים מבין חברי ועדת הביקורת צריכים להיות בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, והבנק פועל בהתאם.

במועד הדיווח, כל הדירקטורים הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית (10 מתוך 10) וכל הדירקטורים החברים בוועדת הביקורת הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית (6 מתוך 6). רשימת הדירקטורים שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית מובאת להלן במסגרת הסעיף: "פרטים אודות חברי הדירקטוריון". לפרטים בדבר הרקע העובדתי שבגיני ניתן לראות אותם כבעלי מומחיות זו, ראו בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2019 (תקנה 26), אשר מוצג באתר מג"א של רשות ניירות ערך ובאתר הבנק.

פרטים אודות חברי הדירקטוריון

שם הדירקטור	התאריך בו החלה הכהונה כדירקטור	חברות בוועדות הדירקטוריון
שאל קוברנסקי, יו"ר הדירקטוריון ⁽⁵⁾⁽⁴⁾⁽³⁾	11 בדצמבר 2017 (מונה לראשונה כדירקטור ב-11 בדצמבר 2014 וכיו"ר הדירקטוריון החל מ-3 בדצמבר 2018)	יו"ר ועדת אשראים; יו"ר ועדת משאבים; ועדת טכנולוגיות וחדשנות
איריס אבנר ⁽⁵⁾⁽⁴⁾⁽³⁾⁽²⁾	22 במרס 2018	ועדת ביקורת; ועדת אשראים; ועדת טכנולוגיות וחדשנות; ועדת ניהול סיכונים
אהרן אברמוביץ ⁽⁵⁾⁽⁴⁾⁽²⁾⁽¹⁾	30 באוקטובר 2017	יו"ר ועדת תגמול; ועדת ביקורת; ועדת משאבים; ועדת ניהול סיכונים
ראובן אדלר ⁽⁵⁾⁽⁴⁾	1 באוגוסט 2018	ועדת ביקורת; ועדת תגמול; ועדת ניהול סיכונים; ועדת משאבים
יודפת הראל – בוכריס ⁽⁵⁾⁽⁴⁾	15 בפברואר 2019 (מונתה לראשונה ב-15 בפברואר 2016)	יו"ר ועדת טכנולוגיות וחדשנות; ועדת אשראים; ועדת משאבים
פרופ' שלום הוכמן ⁽⁵⁾⁽⁴⁾⁽²⁾⁽¹⁾	1 באוגוסט 2018	ועדת ביקורת; ועדת תגמול; ועדת אשראים
פרופ' בן ציון זילברפרב ⁽⁵⁾⁽⁴⁾	1 באוגוסט 2018	יו"ר ועדת ניהול סיכונים; ועדת משאבים; ועדת טכנולוגיות וחדשנות
מרים (מירי) כץ ⁽⁵⁾⁽⁴⁾⁽³⁾⁽²⁾	1 בפברואר 2020 (מונתה לראשונה ב-1 בפברואר 2017)	ועדת ביקורת; ועדת תגמול; ועדת טכנולוגיות וחדשנות
ברוך לדרמן ⁽⁵⁾⁽⁴⁾⁽²⁾⁽¹⁾	27 בנובמבר 2017 (מונה לראשונה ב-27 בנובמבר 2014)	יו"ר ועדת ביקורת; ועדת תגמול; ועדת אשראים; ועדת ניהול סיכונים
ד"ר יעקב ליפשיץ ⁽⁵⁾⁽⁴⁾⁽³⁾⁽²⁾	26 במרס 2018	ועדת אשראים; ועדת טכנולוגיות וחדשנות; ועדת ניהול סיכונים

הערות:

- (1) דח"צ כהגדרתו בחוק החברות.
- (2) דירקטור בלתי תלוי כהגדרתו בחוק החברות.
- (3) דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.
- (4) בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
- (5) כשירות מקצועית.

לפרטים נוספים אודות חברי הדירקטוריון, ראו בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2019 (תקנה 26), אשר מוצג באתר מג"א של רשות ניירות ערך ובאתר הבנק.

הוועדה למינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים

חוק הבנקאות רישוי, התשמ"א-1981, קובע כי הנגיד ימנה ועדה למינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים, שבין תפקידיה הצעת מועמדים לכהונת דירקטורים בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. האסיפה הכללית השנתית התבקשה לבחור בדירקטור אחד במעמד דירקטור חיצוני, כהגדרתו בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין, מתוך 2 מועמדים שהוצעו על ידי הוועדה למינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים. לפרטים אודות הדירקטורים שנבחרו ראו "שינויים בדירקטוריון" להלן.

שינויים בדירקטוריון

במסגרת תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301, הופחת מספר הדירקטורים המקסימלי בתאגיד בנקאי ל-10 במקום 15. לפרטים נוספים, ראו "חקיקה ופיקוח" להלן.

מינוי דירקטורים. ביום 12 במרס 2019 סיים פרופ' אשר אלחיאני את כהונתו כדירקטור בבנק, הכל כמפורט בדוח מיידי מיום 13 במרס 2019 (מס' אסמכתא 2019-01-021634). ביום 14 ביולי 2019 חדל מר יהודה לוי לכהן כדירקטור, הכל כמפורט בדוח מיידי מיום 14 ביולי 2019 (מס' אסמכתא 2019-01-060255). ביום 10 בנובמבר 2019 סיים מר יהלי שפי את כהונתו כדירקטור (דח"צ), הכל כמפורט בדוח מיידי מיום 10 בנובמבר 2019 (מס' אסמכתא 2019-01-096063).

יור' הדירקטוריון, הדירקטוריון והמנהל הכללי מודים לה"ה: פרופ' אשר אלחיאני, יהודה לוי ויהלי שפי על פועלם ותרומתם בתקופת כהונתם בבנק.

פרטים אודות חברי ההנהלה

שם	התפקיד שהוא ממלא בתאגיד	תאריך תחילת הכהונה
אורי לוי ⁽¹⁾	המנהל הכללי	2 בדצמבר 2019
אסף אלדר	סגן מנהל כללי, ראש חטיבת תפעול ונכסים	1 בינואר 2020
יוסף ברסי	סגן מנהל כללי בכיר; חשב - חשבונאי ראשי וראש חטיבת החשבונות	1 באפריל 2000
יובל גביש	סגן מנהל כללי בכיר; ראש החטיבה העסקית	1 בינואר 2020 ⁽²⁾
יפית גריאני	סגנית מנהל כללי; ראשת החטיבה הבנקאית	1 בינואר 2020 ⁽³⁾
אסתר דויטש	סגנית מנהל כללי בכירה; ראשת חטיבת ניהול קבוצתי ורגולציה	1 באפריל 2019 ⁽⁴⁾
יעקב (יקי) זנו	סגן מנהל כללי; ראש חטיבת טכנולוגיות	2 באוקטובר 2018
אורית כספי	סגנית מנהל כללי; ראשת חטיבת משאבי אנוש	1 בינואר 2020
אברהם (אבי) לוי	סגן מנהל כללי בכיר; מנהל הסיכונים הראשי וראש חטיבת ניהול סיכונים	21 ביולי 2016 ⁽⁵⁾
חגית מאירוביץ	סגנית מנהל כללי; היועצת המשפטית הראשית וראשת חטיבת הייעוץ המשפטי	1 באפריל 2019
ברק נרדי	סגן מנהל כללי; ראש חטיבת תכנון, אסטרטגיה וכספים	15 בדצמבר 2019
אסף פסטרנק	סגן מנהל כללי; ראש חטיבת שווקים פיננסיים	1 באפריל 2018
אריק פרישמן	סגן מנהל כללי; ראש חטיבת דיגיטל, דאטה וחדשנות	1 באוגוסט 2018
ניר אבל	סגן מנהל כללי; המבקר הפנימי	18 במאי 2011

הערה:

(1) בעל עניין בתאגיד.

(2) כיהן כסגן מנהל כללי בכיר; ראש החטיבה הבנקאית, החל מיום 11 בינואר 2011 ועד ליום 31 בדצמבר 2019.

(3) כיהנה כסגנית מנהל כללי וראשת חטיבת משאבי אנוש ונכסים מיום 13 באפריל 2014 ועד ליום 31 בדצמבר 2019.

(4) כיהנה כיועצת המשפטית הראשית וראשת חטיבת הייעוץ המשפטי ורגולציה מיום 1 ביוני 2006 ועד ליום 31 במרס 2019.

(5) כיהן כסגן מנהל כללי וראש חטיבת נכסי לקוחות של הבנק, החל מיום 28 באוגוסט 2011 ועד ליום 21 ביולי 2016.

לפרטים נוספים אודות חברי ההנהלה, ראו בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2019 (תקנה 26א'), אשר מוצג באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך ובאתר הבנק.

שינויים בהנהלה

ביום 1 באפריל 2019 החלה גב' אסתר דויטש, סמנכ"ל בכירה, את כהונתה כראשת חטיבת ניהול קבוצתי ורגולציה, במקום מר יאיר אבידן, שסיים את כהונתו באותו מועד, הכל מפורט בדוח מיידי מיום 30 בדצמבר 2018 (מס' אסמכתא 2018-01-128394).

ביום 1 באפריל 2019, החלה גב' חגית מאירוביץ את כהונתה כסמנכ"ל, היועצת המשפטית הראשית וראשת חטיבת הייעוץ המשפטי במקום גב' דויטש, שסיימה את תפקידה באותו מועד. הכל כמפורט בדוח מיידי מיום 30 בדצמבר 2018 (מס' אסמכתא 2018-01-128394).

ביום 23 בספטמבר 2019 החליט דירקטוריון הבנק למנות את מר זיו בירון, סמנכ"ל, ראש חטיבת תכנון, אסטרטגיה וכספים, לתפקיד מנכ"ל ודירקטור בבנקורפ. והמליץ לדירקטוריון בנקורפ. למנות את מר בירון לתפקיד מנכ"ל ודירקטור ב-אי די בי ניו יורק. הכל מפורט בדוח מיידי מיום 23 בספטמבר 2019 (מס' אסמכתא 2019-01-098398). ביום 25 בספטמבר 2019 החליט דירקטוריון בנקורפ. למנות את מר בירון לתפקיד מנכ"ל ודירקטור ב-אי די בי ניו יורק.

ביום 15 בדצמבר 2019, החל מר ברק נרדי, אשר כיהן כמשנה למנכ"ל כאל, את כהונתו כסמנכ"ל, ראש חטיבת תכנון, אסטרטגיה וכספים, במקום מר זיו בירון, שסיים את כהונתו ביום 1 בדצמבר 2019.

ביום 31 בדצמבר 2019 סיימה גב' אורית אלסטר את כהונתה כסמנכ"ל, ראשת החטיבה העסקית.

ביום 1 בינואר 2020 החל מר יובל גביש, סמנכ"ל בכיר, את כהונתו כראש החטיבה העסקית, במקום גב' אורית אלסטר, שסיימה את כהונתה באותו מועד.

ביום 1 בינואר 2020 החלה גב' יפית גריאני, סמנכ"ל, את כהונתה כראשת החטיבה הבנקאית, במקום מר יובל גביש, שסיים את תפקידו באותו מועד. ביום 1 בינואר 2020, החלה גב' אורית כספי, את כהונתה כסמנכ"ל, ראשת חטיבת משאבי אנוש, במקום גב' יפית גריאני, שסיימה את כהונתה באותו מועד.

ביום 1 בינואר 2020, החל מר אסף אלדר את כהונתו כסמנכ"ל, ראש חטיבת תפעול ונכסים. **שינוי במבנה הארגוני.** ביום 30 בדצמבר 2019 אישר דירקטוריון הבנק שינוי במבנה הארגוני, במסגרתו חטיבת משאבי אנוש ונכסים וחטיבת טכנולוגיות ותפעול פוצלו ל-3 חטיבות: חטיבת משאבי אנוש, חטיבת טכנולוגיות וחטיבת תפעול ונכסים. הכל כמפורט בדוח מידי מיום 30 בדצמבר 2019 (מס' אסמכתא 2019-01-125671).

י"ר הדירקטוריון, הדירקטוריון והמנהל הכללי מודים לה"ה יאיר אבידן ואורית אלסטר על פועלם ותרומתם בתקופת כהונתם בבנק ומאחלים לה"ה אסתר דויטש, חגית מאירוביץ, זיו בירון, יובל גביש, יפית גריאני, ברק נרדי, אסף אלדר ואורית כספי הצלחה בכהונתם.

סיום כהונת המנהלת הכללית

ביום 5 ביוני 2019 הודיעה המנהלת הכללית, גב' לילך אשר-טופילסקי, על כוונתה לסיים את תפקידה לאחר למעלה מחמש שנות כהונה. הכל מפורט בדוח מידי מיום 5 ביוני 2019 (מס' אסמכתא 2019-01-048138).

ביום 15 ביולי 2019 החליט דירקטוריון הבנק לקבל את המלצות ועדת האיתור, בראשות י"ר הדירקטוריון מר שאול קוברינסקי, ולמנות את מר אורי לוי, מנכ"ל אי די בי ניו יורק, לכהונת מנכ"ל הבנק. מר לוי החל את כהונתו כמנכ"ל הבנק ביום 2 בדצמבר 2019, במקומה של גב' לילך אשר-טופילסקי אשר סיימה את תפקידה באותו מועד, הכל מפורט בדוחות מידיים מהימים 15 ביולי ו-23 בספטמבר 2019 (מס' אסמכתא 2019-01-060741 ו-2019-01-098398).

י"ר הדירקטוריון והדירקטוריון מודים לגב' אשר טופילסקי ומוקירים את תרומתה המשמעותית להתפתחות הבנק והובלתה את הבנק להישגים מרשימים.

י"ר הדירקטוריון והדירקטוריון מאחלים למר אורי לוי הצלחה בכהונתו.

ישיבות הדירקטוריון וועדותיו

בשנת 2019 קיים הדירקטוריון 33 ישיבות. כן התקיימו 80 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

המידע המפורט בדוחות המידיים שנמכרו בסעיף "הדירקטוריון והנהלה" לעיל מובא כאן על דרך ההפניה.

הביקורת הפנימית בקבוצה בשנת 2019

פרטי המבקר. המבקר הפנימי של הבנק הינו מר ניר אבל, ר"ח, אשר החל את כהונתו ביום 18 במאי 2011. המבקר הפנימי אינו בעל עניין בבנק, אינו נושא משרה בבנק, אינו קרוב של אחד מאלה ולא היה רואה החשבון המבקר או מי מטעמו.

המבקר הפנימי עומד בהוראות סעיף 146 (ב) לחוק החברות, ובהוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית ועובדי הביקורת הפנימית עומדים בהוראות סעיף מס' 8 לכללי הבנקאות (ביקורת פנימית). בנוסף משמש מר ניר אבל גם כמבקר הפנימי של כרטיסי אשראי לישראל בע"מ, מיום 18 במאי 2011.

דרך המינוי. מינוי המבקר הפנימי אושר בוועדת הביקורת בישיבתה מיום 29 בנובמבר 2010 ובדירקטוריון בישיבתו מיום 12 בדצמבר 2010. המינוי אושר לאור כישוריו והשכלתו של מר אבל וכן לאור ניסיונו המקצועי רב השנים, בביקורת פנימית ובתפקיד של מבקר פנימי ראשי, במערכת הבנקאית. עד למינויו שימש מר אבל, רואה חשבון מוסמך וכלכלן, כמבקר הפנימי הראשי של קבוצת הבנק הבינלאומי הראשון, מחדש אוגוסט 2006 ועד לחודש מרס 2011, כמבקר הפנימי בכל החברות הבנקאיות בקבוצת הבינלאומי, למעט שתי חברות בחו"ל, וכמבקר הפנימי הראשי של בנק אוצר החייל, מחדש נובמבר 2000 ועד חודש מרס 2011.

כתב מינוי. כתב המינוי מובא לאישור ועדת הביקורת והדירקטוריון אחת ל-3 שנים. כתב המינוי אושר לאחרונה על ידי ועדת הביקורת בחודש דצמבר 2018 ועל ידי הדירקטוריון בחודש ינואר 2019.

זהות הממונה על המבקר הפנימי. הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הוא י"ר הדירקטוריון.

תוכנית עבודה. הביקורת הפנימית פועלת על פי תוכנית עבודה שנתית אשר נגזרת מתוכנית עבודה רב שנתית (תוכנית העבודה הרב שנתית נערכת לתקופה של 4 שנים). תוכניות העבודה השנתית והרב שנתית (להלן: "תוכנית העבודה") נערכות בהתאם לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992, ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין.

תוכנית העבודה נבנתה על בסיס סקר סיכונים כולל, שנערך על פי מתודולוגיות חדשות ומקובלות, והושפעה מהנחיות מקומיות ובינלאומיות (בכלל זה באזל, COSO 2013, SOX והוראות ניהול בנקאי תקין מס' 307 בדבר פונקציות הביקורת הפנימית). לפני הגשתה לאישור מועברת תוכנית העבודה לרואי החשבון המבקרים, ליו"ר הדירקטוריון, ליו"ר ועדת הדירקטוריון לביקורת ולמנהלת הכללית, לקבלת הערות והארות. ועדת הדירקטוריון לביקורת דנה בתוכנית העבודה, ועל פי המלצותיה מובאת התוכנית לאישור הדירקטוריון. סטיה מתוכנית העבודה מובאת לאישור ועדת הביקורת.

הדירקטוריון וועדת הביקורת, אשר בחנו את תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית ואת ביצועה בפועל, סבורים כי הביקורת הפנימית של הבנק עומדת בדרישות שנקבעו בתקנים המקצועיים ובהוראות המפקח על הבנקים.

ביקורת של תאגידים מוחזקים בארץ ובח"ל. בתוכנית העבודה של הביקורת הפנימית יש התייחסות לתאגידים המוחזקים בארץ ובח"ל. תוכנית העבודה המתוכננת בחברות הבת, בהן המבקר הפנימי של הבנק או סגנו מונו כמבקר פנים, משולבת בתוכנית העבודה השנתית של הביקורת הפנימית של הבנק, תוך התייחסות לכל חברה בנפרד. היקף תוכנית העבודה בכל חברה בת כאמור נדון בוועדת הביקורת של כל חברה ו/או בדירקטוריון שלה.

בתאגידים המוחזקים בהם לא נערכת ביקורת על ידי המבקר הפנימי של הבנק, נערכת בקרה כנדרש בסעיף 1(א)(3) לכללי הבנקאות. כמו כן, המבקר הפנימי של הבנק מתאם מראש עם המבקר הפנימי של התאגיד המוחזק, נושאים בהם תיערך ביקורת על ידי המבקר הפנימי של התאגיד.

היקף העסקה. המבקר הפנימי מועסק במשרה מלאה ומספר העובדים הממוצע הכפופים לו בקבוצה בתקופת הדיווח היה 86.1 משרות (כולל תקורות; לא כולל 6.6 משרות במיקור חוץ). בזה 27.1 משרות בתאגידים להם יש מבקר פנימי עצמאי (בנק מרכנתיל דיסקונט ו-אי די בי ניו יורק). מספר המשרות בביקורת הפנימית נגזר מהנדרש בתוכנית העבודה כפי שאושרה בדירקטוריון.

מספר המשרות הממוצע שעסקו בשנת 2019 בביקורת בבנק ובתאגידים מוחזקים בארץ ובח"ל

מיקור חוץ	עובדי הקבוצה	
1.5	51.5	הבנק
0.7	6.7	חברות מאוחדות בישראל בהם נערכת הביקורת על ידי מבקר הבנק ⁽¹⁾
-	0.8	שלוחות חו"ל - אי די בי ניו יורק
0.4	17.2	חברות מאוחדות בישראל בהם נערכת הביקורת על ידי מבקר פנימי עצמאי ⁽²⁾
4.0	9.9	חברות מאוחדות בחו"ל בהם נערכת הביקורת על ידי מבקר פנימי עצמאי ⁽³⁾
6.6	86.1	סך-הכל

הערות:

(1) בזה 5.5 משרות בחברת כאל.

(2) בזה המבקר הפנימי. לא כולל 1.9 משרות של פניות הציבור.

(3) מבקרים באי די בי ניו יורק.

עריכת הביקורת. הביקורת הפנימית נערכת על פי הוראות חוק הביקורת הפנימית התשנ"ב-1992, ועל פי הכללים המקצועיים של לשכת המבקרים הפנימיים. החל ביום 1 ביולי 2012, הביקורת הפנימית פועלת גם על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 307.

הדירקטוריון וועדת הביקורת הניחו את דעתם כי המבקר הפנימי עמד בכל הדרישות שנקבעו בתקנים שצינו לעיל ובהוראות המפקח על הבנקים והנחיותי, על יסוד הערכת פונקציית הביקורת הפנימית והדיווחים השוטפים שהיא מגישה. ועדת הביקורת מקבלת דיווח שוטף על פעילות חטיבת הביקורת הפנימית באמצעות דיווחים שוטפים רבעוניים ודוח חצי שנתי ושנתי וכן דיווח על דוחות פרטניים. בשנת 2019 בוצעה הערכה חיצונית של פונקציית הביקורת הפנימית, אשר נערכה על ידי פירמת רואי חשבון שנבחרה על ידי ועדת הביקורת. זאת, בנוסף להערכה פנימית, שבוצעה על ידי הביקורת הפנימית, בהתאם להנחיה הכלולה בהוראת ניהול בנקאי מס' 307. ההערכה החיצונית וההערכה הפנימית והסקירה נדונו בוועדת ביקורת בחודש פברואר 2020.

גישה למידע. למבקר הפנימי הומצאו כל המסמכים והמידע שנדרשו על ידו וניתנה לו גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק ושל תאגידים מוחזקים בארץ ובח"ל, לרבות נתונים כספיים.

דין וחשבון המבקר הפנימי. כל דוחות הביקורת מוגשים בכתב ומופצים ליו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת, המנהל הכללי, מנהל הסיכונים הראשי, רואי חשבון המבקרים, וחברי ההנהלה הרלוונטיים. דוחות הביקורת מדורגים בהתבסס על ממצאי הביקורת. דוח סיכום חודשי תמציתי מוגש ליו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת, רואי החשבון המבקרים והנהלת הבנק. המבקר הפנימי מגיש דוחות פעילות תקופתיים כלהלן: דוח רבעוני על כל פעילויות הביקורת הפנימית בבנק, בחברות הבת בארץ ובשלוחות בחו"ל, המפרט את הממצאים המהותיים בדוחות הביקורת שהוגשו ברבעון הנסקר, את תמצית התייחסות המבקרים לדוחות וכן מעקב אחר דוחות ונושאים מדוחות רבעוניים קודמים שהטיפול בהם טרם הסתיים. כמו כן, המבקר מגיש דוח חצי שנתי ודוח שנתי במתכונת הנדרשת על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בנושא ביקורת פנימית.

דוחות הפעילות נשלחים ליו"ר הדירקטוריון, ליו"ר ועדת הדירקטוריון לביקורת, למנהל הכללי, למנהל הסיכונים הראשי ולרואי החשבון המבקרים. הדוחות נדונים בהנהלה ולאחר מכן בוועדת הדירקטוריון לביקורת. הדוח השנתי נדון גם בדירקטוריון. בנוסף מקיימת ועדת הביקורת דיונים על דוחות ביקורת ספציפיים שנערכו ביחידות הבנק ועל דוחות מהותיים בחברות הבת, אם עקב הממצאים שנכללו בדוח, או הנושאים המהותיים בהם הוא עוסק, סבורים יו"ר ועדת הביקורת או המבקר הפנימי כי יש מקום לקיים דיון בדוח הספציפי. הדוחות התקופתיים הוגשו ונדונו כלהלן:

- הדוח על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון הרביעי של שנת 2018, הוגש ביום 28 בינואר 2019 ונדון בוועדת הביקורת ביום 16 באפריל 2019;
- הדוח השנתי על פעילויות הביקורת הפנימית בשנת 2018, הוגש ביום 27 בפברואר 2019 ונדון בוועדת הביקורת ביום 16 באפריל 2019 ובדירקטוריון ביום 13 ביוני 2019;
- הדוח על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון הראשון של שנת 2019 הוגש ביום 18 באפריל 2019, ונדון בוועדת הביקורת ביום 18 ביוני 2019;
- הדוח החצי שנתי על פעילויות הביקורת הפנימית במחצית השנה הראשונה של שנת 2019 הוגש ביום 8 באוגוסט 2019 ונדון בוועדת הביקורת ביום 22 בספטמבר 2019;
- הדוח על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון השלישי של שנת 2019 הוגש ביום 27 באוקטובר 2019, ונדון בוועדת הביקורת ביום 26 בנובמבר 2019;
- הדוח על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון הרביעי של שנת 2019, הוגש ביום 20 בינואר 2020 וטרם נדון בוועדת ביקורת.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי. לדעת הדירקטוריון וועדת הדירקטוריון לביקורת, היקף, אופי ורציפות פעילות המבקר הפנימי ותוכנית עבודתו סבירים בנסיבות העניין ויש בהם להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בתאגיד.

תגמול. פרטי התשלומים למבקר הפנימי ורכיביהם מובאים להלן. לדעת הדירקטוריון אין בתשלומים אלה כדי להשפיע על שיקול דעתו המקצועי של המבקר הפנימי.

תגמול המבקר הפנימי

פרטים כלליים										תגמולים* בעבור שירותים					
השנה	משרה	היקף	שיעור החזקה בהון התאגיד	שכר	מענק	המעביד ⁽¹⁾	תשלומי והפרשות הטבות וגילומים ⁽²⁾	עד ליום 12.10.2016	סך הכל	פינוסיים ⁽³⁾	בתאגידים	משרה לנושאי חוק תגמול בגין זכויות	הכל לעניין מזה: סך		
באלפי שקלים חדשים															
2019	100%	-		1,210	528	328	207	-	2,273	2,120	-				
2018	100%	-		1,186	574	377	213	-	2,350	2,157	-				

* סכומי התגמול אינם כוללים מס שכר. הערות:

(1) כולל פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, ביטוח לאומי, אובדן כושר עבודה, מענק הסתגלות והשלמת עתודות עקב שינויים בשכר.

(2) כולל שווי רכב, שווי טלפון נייד, הטבות שונות וגילומם.

(3) תגמול כהגדרתו בחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פינוסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016, קרי, סך התגמול למעט הפרשות לפיצויי פיטורין ולתגמולים (לרבות אובדן כושר עבודה) על פי דין ולמעט השלמת הפרשות המעביד בגין זכויות שנצברו עד למועד כניסת החוק לתוקף.

מר אבל מועסק על פי חוזה אישי, לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. תקופת הגבלת התחרות שנקבעה בהסכם הינה בת 6 חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, אלא אם יסוכם בין הצדדים אחרת. משכורתו של מר אבל צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. מר אבל זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאי מר אבל לפיצויי פיטורים כקבוע בדין (עם זאת, בהתאם להסכם, תשלומי המעסיק לקרן פנסיה ולקופת ביטוח יבואו במקום פיצויי פיטורין) וכן למענק הסתגלות בגובה 4 משכורות. מר אבל היה זכאי להשתתף בתוכנית התגמול לשנים 2017-2019 לחברי הנהלת הבנק ולמבקר הפנימי (ראו ביאור 23 ד' לדוחות הכספיים).

שכר רואי החשבון המבקרים

רואי החשבון המבקרים המשותפים של הבנק הם זיו האפט רואי חשבון, החל משנת 2000⁶, וסומך חייקין רואי חשבון, החל משנת 1998.

השכר ששולם לרואי החשבון המבקרים (באלפי ש"ח) ⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾

המאוחד		הבנק	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2019	2018	2019	2018
עבור ביקורת ⁽³⁾ :			
18,595	17,482	6,927	6,902
עבור שרותים נוספים:			
שירותים הקשורים לביקורת ⁽⁴⁾ :			
2,656	2,988	2,267	2,642
שירותי מס ⁽⁵⁾ :			
1,266	3,199	854	1,011
שרותים אחרים:			
3,070	2,767	2,958	2,713
-	-	-	-
6,992	8,954	6,079	6,366
סך-הכל			
25,587	26,436	13,006	13,268

הערות:

- (1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואי החשבון המבקרים בעבור פעולות הביקורת ועבור שירותים נוספים לביקורת, לפי סעיפים 165 ו-167 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.
- (2) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
- (3) ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים. כולל גם ביקורת - בקרה פנימית על דיווח כספי (SOX 404).
- (4) כולל בעיקר פעולות ביקורת ובדיקות מיוחדות.
- (5) כולל בעיקר דוחות התאמה למס, שסכומים בגינם שולמו במסגרת הביקורת ויוחסו לשירותי מס על פי אומדן, דיוני שומות וייעוץ מס.

תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה ועסקאות עם בעלי עניין

תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

שנת 2019

פרטי מקבל התגמולים										תגמולים* בעבור שירותים				
שם	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקה בהון התאגיד	שכר	מענקים	תשלומי והפרשות הטבות וגילומים ⁽¹⁾	שנצברו עד ליום 12.10.2016 ⁽²⁾	סך הכל	מזה: סך הכל לעניין חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פנינסיים ⁽³⁾	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים				
באלפי שקלים חדשים														
מר שאול קוברינסקי	יו"ר הדירקטוריון	100%	-	2,823	-	-	4	2,827	2,452	-				
מר אורי לוי	המנהל הכללי	100%	-	3,762	4,911 ⁽⁴⁾	559	582 ⁽⁵⁾	9,814	229 ⁽⁶⁾	-				
גב' לילך אשר-טופילסקי	המנהלת הכללית הקודמת	100%	-	2,370	540	(193) ⁽⁷⁾	210	3,062	2,589	-				
גב' ליסה באום	סמנכ"ל, ראשת החטיבה העסקית באי די בי ניו יורק	100%	-	1,955	1,014	480	65	3,514	- ⁽⁶⁾	-				
מר יוסי ברסי	סמנכ"ל בכיר, חשבונאי ראשי וראש חטיבת החשבונות	100%	-	1,261	551	696	192	2,700	2,175	-				
מר יובל גביש	סמנכ"ל בכיר, ראש החטיבה העסקית	100%	-	1,340	771	388	196	2,695	2,508	76				
גב' יפית גריאני	סמנכ"ל, ראשת החטיבה הבנקאית	100%	-	1,226	717	420	184	2,547	2,311	-				
גב' חגית מאירוביץ	סמנכ"ל, היועצת המשפטית הראשית וראשת חטיבת הייעוץ המשפטי	100%	-	1,136	628	603 ⁽⁹⁾	168	2,535	2,388	-				

* סכומי התגמול אינם כוללים מס שכר.

הערות:

- (1) כולל פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, ביטוח לאומי, אובדן כושר עבודה, מענק הסתגלות והשלמת עתודות עקב שינויים בשכר.
- (2) כולל שווי רכב, שווי טלפון נייד, הטבות שונות וגילומים.
- (3) תגמול כהגדרתו בחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פנינסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016, קרי, סך התגמול למעט הפרשות לפיצויי פיטורין ולתגמולים (לרבות אובדן כושר עבודה) על פי דין ולמעט השלמת הפרשות המעביד בגין זכויות שנצברו עד למועד כניסת החוק לתוקף.
- (4) כולל מענק תלוי ביצועים וכן מענק בגין סיום העסקה כמנכ"ל אי די בי ניו יורק.
- (5) כולל החזר הוצאות מיוחדות בגין קיצור וסיום תקופת הכהונה כמנכ"ל אי די בי ניו יורק, בהתראה קצרה.
- (6) חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פנינסיים אינו חל על אי די בי ניו יורק.
- (7) כולל הקטנת הפרשה בגין הודעה מוקדמת בסך של 566 אלפי ש"ח.
- (8) התאמות בגין הצמדת מענק נדחה (בגין מענקים שהוכרו בדוחות הכספיים לשנת 2016) לשינויים במחיר מניית הבנק.
- (9) כולל הפרשה במועד המינוי בגין מענק הסתגלות.

תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה (המשך)

שנת 2018											
פרטי מקבל התגמולים						תגמולים* בעבור שירותים					
שם	תפקיד	היקף משרה	היקף בהון התאגיד	שיעור החזקה	שכר	מענקים	תשלומי והפרשות הטבות וגילומים ^(א)	שנצברו עד ליום 12.10.2016	סך הכל	מזה: סך הכל לעניין חוק תגמול לנושאי משרה שניתנו בתנאים פינוסיים ^(ב)	רגילים
באלפי שקלים חדשים											
מר שאול קוברינסקי	יו"ר הדירקטוריון	100%	-	-	622 ⁽⁴⁾	-	-	-	622	591	-
ד"ר יוסי בכר	יו"ר הדירקטוריון הקודם	100%	- ⁽⁵⁾	-	2,327	-	223	248	2,798	2,368	-
גב' לילך אשר-טופילסקי	המנהלת הכללית	100%	-	-	2,534	313	413	113	3,570	3,010	-
מר אורי לוין	מנכ"ל אי די בי ניו יורק	100%	-	-	3,884	2,736	247	470	7,337	- ⁽⁷⁾	-
גב' ליסה באום	סמנכ"ל, ראשת החטיבה העסקית באי די בי ניו יורק	100%	-	-	1,969	1,496	278	313	4,056	- ⁽⁷⁾	-
מר דן טריסטר	סמנכ"ל, ראש חטיבת שווקים פינוסיים באי די בי ניו יורק	100%	-	-	1,438	1,151	124	247	2,960	- ⁽⁷⁾	-
מר גיימס לוגטו	סמנכ"ל, ראש חטיבת בנקאות פרטית מקומית באי די בי ניו יורק	100%	-	-	1,576	990	221	115	2,902	- ⁽⁷⁾	-
מר יובל גביש	סמנכ"ל בכיר, ראש החטיבה הבנקאית	100%	-	-	1,324	908	318	184	2,734	2,553	86
מר אסף פסטרנק ⁽⁸⁾	סמנכ"ל, ראש חטיבת שווקים פינוסיים	100%	-	-	1,018	539	1,050 ⁽⁹⁾	126	2,733	2,201	-
גב' אורית אלסטר	סמנכ"ל, ראשת החטיבה העסקית	100%	-	-	1,245	777	365	217	2,604	2,381	-
גב' יפית גריאני	סמנכ"ל, ראשת חטיבת משאבי אנוש ונכסים	100%	-	-	1,194	715	464	193	2,566	2,286	-

* סכומי התגמול אינם כוללים מס שכר.

הערות:

(1) כולל פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, ביטוח לאומי, אובדן כושר עבודה, מענק הסתגלות והשלמת עתודות עקב שינויים בשכר.

(2) כולל שווי רכב, שווי טלפון נייד, הטבות שונות וגילומים.

(3) תגמול כהגדרתו בחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פינוסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016, קרי, סך התגמול למעט הפרשות לפיצויי פיטורין ולתגמולים (לרבות אובדן כושר עבודה) על פי דין ולמעט השלמת הפרשות המעביד בגין זכויות שנצברו עד למועד כניסת החוק לתוקף.

(4) כולל גמול דירקטור עד למועד תחילת כהונתו כיו"ר הדירקטוריון.

(5) במועד סיום הכהונה, ד"ר בכר החזיק במניות הבנק בהיקף זניח של 29,640 ע.נ.

(6) התאמות בגין הצמדת מענק נדחה (בגין מענקים שהוכרו בדוחות הכספיים לשנת 2016) לשינויים במחיר מניית הבנק.

(7) חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פינוסיים לא חל על אי די בי ניו יורק.

(8) הסכומים המוצגים בטבלה כוללים גם תשלומים בגין עבודתו טרם המינוי כחבר הנהלה.

(9) כולל הפרשה במועד המינוי בגין מענק הסתגלות והשלמת הפרשה לפיצויים.

מר שאול קוברינסקי, מכהן כיו"ר הדירקטוריון החל מיום 3 בדצמבר 2018. לפרטים בדבר תנאי הכהונה של מר קוברינסקי, ראו ביאור 35 ו' לדוחות הכספיים. על סדר יומה של האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק, שזומנה ליום 18 במרס 2020, הונחה הצעה לעדכון תנאי הכהונה וההעסקה של מר קוברינסקי. הכל כמפורט בדוח מידי מיום 11 בפברואר 2020 (מס' אסמכתא 013694-01-2020), שהפרטים הכלולים בו בעניין זה מובאים כאן על דרך ההפניה.

מר אורי לוין, מר לוין מכהן כמנהל הכללי של הבנק החל מיום 2 בדצמבר 2019. ועדת התגמול והדירקטוריון אישרו למר לוין תנאי כהונה והעסקה בהתאם לתנאי הכהונה וההעסקה של גב' אשר-טופילסקי, לתקופת הביניים שממועד תחילת כהונתו ועד למועד כינוס האסיפה הכללית של בעלי המניות, שעל סדר יומה הונחה הצעה לאשר את תנאי הכהונה וההעסקה של מר לוין. הכל כמפורט בדוח מיום 11 בפברואר 2020 (מס' אסמכתא 013694-01-2020), שהפרטים הכלולים בו בעניין זה מובאים כאן על דרך ההפניה (ראו גם ביאור 35 ו' לדוחות הכספיים). מר לוין כיהן כמנכ"ל אי די בי ניו יורק עד ליום 1 בדצמבר 2019, והועסק בהתאם לתנאי של הסכם עבודה. מר לוין היה זכאי להשתתף בכל תוכניות החיסכון והפרישה, הרווחה והביטוח, בהתאם לנוהגים, למדיניות ולהטבות הנלוות להעסקה אשר חלים באופן כללי על המנהלים הבכירים האחרים של אי די בי ניו יורק. אי די בי ניו יורק מימן למר לוין שימוש במכונית וחופשת מולדת שנתיים בישראל.

גב' לילך אשר-טופילסקי, כיהנה כמנהלת הכללית של הבנק עד ליום 1 בדצמבר 2019. לפרטים בדבר תנאי ההעסקה של גב' אשר-טופילסקי, ראו ביאור 35 ו' ו-ד' לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר המענקים ששולמו לגב' אשר-טופילסקי בגין השנים 2018-2019, ראו ביאור 35 ו' לדוחות הכספיים.

גב' ליסה באום, סמנכ"ל, ראשת החטיבה העסקית ב-אי די בי ניו יורק. לפרטים נוספים, ראו להלן "תנאי ההעסקה של חברי הנהלת אי די בי ניו יורק".

מר יוסף ברסי. מועסק בבנק כסמנכ"ל בכיר, חשבונאי ראשי וראש החטיבת החשבות. מר ברסי זכאי להשתתף בתוכנית התגמול לשנים 2017-2019 לחברי הנהלת הבנק ולמבקר הפנימי (ראו ביאור 23 ד' לדוחות הכספיים). לפרטים נוספים, ראו להלן "תנאי ההעסקה של חברי הנהלת הבנק".

מר יובל גביש. מועסק בבנק כסמנכ"ל בכיר, ראש החטיבה העסקית. מר גביש זכאי להשתתף בתוכנית התגמול לשנים 2017-2019 לחברי הנהלת הבנק ולמבקר הפנימי (ראו ביאור 23 ד' לדוחות הכספיים). לפרטים נוספים, ראו להלן "תנאי ההעסקה של חברי הנהלת הבנק".

גב' יפית גריאני. מועסקת בבנק כסמנכ"ל, ראשת החטיבה הבנקאית. גב' גריאני זכאית להשתתף בתוכנית התגמול לשנים 2017-2019 לחברי הנהלת הבנק ולמבקר הפנימי (ראו ביאור 23 ד' לדוחות הכספיים). לפרטים נוספים, ראו להלן "תנאי ההעסקה של חברי הנהלת הבנק".

גב' חגית מאירוביץ. מועסקת בבנק כסמנכ"ל, היועצת המשפטית הראשית וראשת חטיבת היעוץ המשפטי. גב' מאירוביץ זכאית להשתתף בתוכנית התגמול לשנים 2017-2019 לחברי הנהלת הבנק ולמבקר הפנימי (ראו ביאור 23 ד' לדוחות הכספיים). לפרטים נוספים, ראו להלן "תנאי ההעסקה של חברי הנהלת הבנק".

תנאי ההעסקה של חברי הנהלת הבנק. חברי הנהלת הבנק שנזכרו לעיל מועסקים על פי חוזה אישי, לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. תקופת הגבלת התחרות שקבועה בהסכם הינה בת 3 חודשים מיום סיום עבודתם בבנק, אלא אם יסוכם בין הצדדים אחרת. משכורתם של חברי הנהלה צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. חברי הנהלה זכאים למשכורת 13, ימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאים חברי הנהלה לפיצויי פיטורים קבוע בדיון (עם זאת, בהתאם להסכם, תשלומי המעסיק לקרן פנסיה ולקופת ביטוח יבואו במקום פיצויי פיטורים) וכן למענק הסתגלות בגובה 4 משכורות.

תנאי ההעסקה של חברי הנהלת אי די בי ניו יורק. חברי הנהלת אי די בי ניו יורק שנזכרו לעיל מועסקים על ידי אי די בי ניו יורק בתנאים של 'העסקה מרצון'. ועדת התגמול של דירקטוריון הבנק בוחנת מידי שנה את תנאי שכרם של חברי הנהלה ומאשרת אותם. חברי הנהלה זכאים להשתתף בכל תוכניות החיסכון והפרישה, הרווחה והביטוח, בהתאם לנוהגים, למדיניות ולהטבות הנלוות להעסקה אשר חלים באופן כללי על המנהלים הבכירים האחרים של הבנק.

לפרטים בדבר נושאי משרה שנכללו בטבלה לשנת 2018, אך אינם נכללים בטבלה לשנת 2019, ראו בדוח שנתי 2018 (עמ' 265-267). **חברי הדירקטוריון**. הדירקטורים בבנק זכאים לגמול שנתי וגמול השתתפות, המשולמים בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000. יו"ר הדירקטוריון אינו זכאי לגמול שנתי ולגמול השתתפות. עלות תגמול כלל הדירקטורים, למעט יו"ר הדירקטוריון הקודם ולמעט יו"ר הדירקטוריון המכהן, ולרבות עלות תגמול יו"ר הדירקטוריון המכהן בגין תקופת כהונתו כדירקטור, הסתכמה בשנת 2019 בסך של 7,121 אלף ש"ח (2018: 5,564 אלף ש"ח).

מדיניות תגמול לנושאי משרה בבנק. לפרטים בדבר מדיניות תגמול לנושאי משרה בבנק, ראו ביאור 23 ד' ו-ה' לדוחות הכספיים. לגילוי נוסף בנושא "תגמול", ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", שעומד לעיון באינטרנט.

לפרטים בדבר חוק התגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים, התשע"ז-2016, ראו בדוח שנתי 2016 (עמ' 367).

מדיניות תגמול חדשה לנושאי משרה בבנק. על סדר יומה של האסיפה הכללית של בעלי המניות בבנק, שזומנה ליום 18 במרס 2020, הונחה הצעה לאשר את מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק. הכל כמפורט בדוח מידי מיום 11 בפברואר 2020 (מס' אסמכתא 013694-01-2020), שהפרטים הכלולים בו בעניין זה מובאים כאן על דרך ההפניה (ראו גם ביאור 35 ו' לדוחות הכספיים).

מכתב המפקחת על הבנקים בדבר "עקרונות לקביעת תנאי הכהונה של יושב ראש דירקטוריון בבנק בלא גרעין שליטה". המכתב פורסם ביום 1 באוגוסט 2019, במסגרתו הודיעה המפקחת כי הפיקוח על הבנקים לא יתערב בתנאי הכהונה של יושב ראש דירקטוריון שייקבעו בהתאם לעקרונות שפורטו במכתב, ובלבד שהם ייקבעו לתקופה של עד תום שנת 2020, שבמהלכה ייבחן הפיקוח את הגדרות התפקיד ותנאי הכהונה החדשים של יושבי ראש הדירקטוריון בתאגידים בנקאיים בלא גרעין שליטה ואת הצורך בתיקון ההוראה. במכתב הובהר כי תנאי כהונתו של יושב ראש הדירקטוריון ייקבעו בהתאם לעקרונות, שיבטיחו כי תפקידיו וסמכויותיו של היו"ר אינם חורגים מגדר התפקידים והסמכויות המוקנים לו לפי הוראות החוק, וכי אין בתנאי התגמול כדי ליצור "זיקה" ו/או לפגוע באי התלות ובעצמאות של היו"ר. כמו כן, צוין במכתב כי הצורך לעגן את מעמדו של היו"ר כחלק מהדירקטוריון ולבדלו מהנהלת הבנק, לרבות באמצעות קביעת תגמול ביחס לאופן התגמול של יתר חברי הדירקטוריון קבוע בהוראת נב"ת 301א, מקבל משנה תוקף בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה.

צוין כי תנאי הכהונה שאושרו ליו"ר דירקטוריון הבנק, כמתואר בביאור 35 ו' לדוחות הכספיים, עומדים בעקרונות שקבעה המפקחת על הבנקים במכתבה האמור.

עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לפרטים בדבר תנאי הכהונה של מר קוברינסקי, ראו לעיל "תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה" וביאור 35 ו' לדוחות הכספיים. לפרטים נוספים, ראו ביאור 35 לדוחות הכספיים.

קוד ממשל תאגידי לקבוצת דיסקונט

קוד הממשל התאגידי שאושר על ידי דירקטוריון הבנק בחודש אוקטובר 2009 משקף יישום מדיניות של Best Practice בתחום הממשל התאגידי. הקוד מבוסס על הוראות הדין והרגולציה השונות החלות על הבנק בתחום הממשל התאגידי, לרבות הנחיות באזל והמלצות ועדת גושן שהוקמה על ידי רשות ניירות ערך. בחודש דצמבר 2017 אישר הדירקטוריון עדכונים למסמך. המסמך המעודכן עומד לעיון באתר הבנק. במסגרת יישום תכנית הממשל התאגידי, אישר הדירקטוריון מסמך מדיניות ונהלי פעולה מול חברות מוחזקות (ראו להלן "ניהול קבוצתי"). בנוסף, אישר דירקטוריון הבנק נוהל לאישור עסקאות עם בעלי ענין בבנק.

שאלון ממשל תאגידי

ביום 14 בינואר 2016 הפיצה רשות ניירות ערך נוסח מעודכן של שאלון ממשל תאגידי. בחזר הנלווה צוין כי סגל הרשות פועל לעיגון הנושא במסגרת התקנות באופן מחייב וקבוע, וכי הוא מעודד את היישום עוד קודם לכן. שאלון ממשל תאגידי לשנת 2019, אשר פורסם על ידי הבנק באופן וולונטרי, במתכונת המעודכנת, עומד לעיון באתר מג"א של רשות ניירות ערך, באתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ ובאתר הבנק.

ניהול קבוצתי

הוראות ניהול בנקאי תקין מסדירות, בין היתר, את ההתנהלות הקבוצתית של התאגיד הבנקאי בנושאים שונים. נקבעו הוראות לעניין ניהול קבוצתי, אשר לפיהן על הדירקטוריון לקבוע את יעדי האסטרטגיה הכוללת של התאגיד הבנקאי ושל תאגידים נשלטים, לרבות שלוחותיו בארץ ובחוץ לארץ, לרבות הקווים העקרוניים לפעולה והתיאבון לסיכון. כמו כן, נקבע כי הדירקטוריון יקבע הנחיות כלליות לגבי מבנה הממשל התאגידי בתאגידים נשלטים, כך שיתרום לפיקוח יעיל על הקבוצה. בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 301 נכללה התייחסות למסגרת השיקולים של התאגיד הנשלט ונקבע בה כי על דירקטוריון התאגיד הנשלט להתחשב ביעדי האסטרטגיה הכוללת של הקבוצה, במדיניות ניהול הסיכונים הכוללת של הקבוצה ובהנחיות הכוללות של הקבוצה בקשר עם מנגנוני הפיקוח והבקרה על תאגידים נשלטים, שנקבעו, בהתאמה, על ידי דירקטוריון התאגיד הבנקאי השולט, ככל שהם מתיישבים עם טובתו של התאגיד הבנקאי הנשלט ועם הוראות סעיף 11 לחוק החברות, שענינו תכלית החברה. בהמשך לאמור, הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 306, אשר נכנסה לתוקף ביום 1 בינואר 2019, מעגנת את ציפיית הפיקוח על הבנקים להידוק הפיקוח על השלוחות בחוץ לארץ. ביום 23 בדצמבר 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקונים להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 306 ו-308, אשר נועדו לחזק את הפיקוח של תאגידים בנקאיים על שלוחותיהם בחו"ל.

בחודש מרס 2016 אישר הדירקטוריון מסמך מדיניות ונהלי פעילות מול חברות מוחזקות ("מדיניות חברות מוחזקות"), אשר מעדכן ומחליף את נוהל העבודה מול חברות הבת, שהיה בתוקף עד אותו מועד. המדיניות מסדירה את נוהלי העבודה בין הבנק לחברות מוחזקות, בין היתר, בנוגע למינוי דירקטורים ונושאי משרה, גיבוש אסטרטגיה ותכניות עבודה, מנגנוני פיקוח ובקרה אחר חשיפה לסיכונים בחברות מוחזקות, מנגנוני דיווח שיאפשרו לחברה האם להגביר את הפיקוח על פעילותן של החברות המוחזקות, כפיפות מקצועית של פונקציות מקצועיות בחברות הבת לפונקציות מקצועיות בחברה האם. החברות העיקריות בקבוצה השלימו את תהליך אימוץ המדיניות, בשניים המחויבים בהתאם לאופיין ולהיקף פעילותן. כנדבר משלים למסמך זה, גובש בתחילת 2018 נוהל בדבר תפקידו ואחריותו של הגורם הניהולי האחראי, המגדיר את מידת המעורבות הנדרשת מחבר ההנהלה האחראי על כל חברה, בהתאם לאופי פעילותה ולהיקף ההחזקה בה.

בבנק פועלת חטיבת ניהול קבוצתי ורגולציה, שתפקידה להוות גורם מרכז להובלה ולקידום ניהול כולל ומיצוי סינרגיות, תוך ליווי הגורמים המקצועיים בהיבטים האסטרטגיים, העסקיים, הרגולטוריים, המשפטיים והחשבונאיים, וכן בתחומי הציות, המיסוי, ניהול סיכונים ופיקוח ובקרה, באופן שיסייע להנהלת הקבוצה ולדירקטוריון ליישם ולממש באופן מיטבי את האסטרטגיה הקבוצתית, וזאת בהתאם לעקרונות שאושרו על ידי הבנק במסגרת מדיניות חברות מוחזקות.

לפרטים בדבר ניהול סיכונים קבוצתי, ראו "עקרונות ניהול סיכונים" בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" לעיל. לפרטים בדבר החובה לקבוע מדיניות בנושא תנאי העסקה ופרישה בחברות הבת, ראו "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי" בפרק "משאבי אנוש" להלן.

מעורבות ותרומה לקהילה

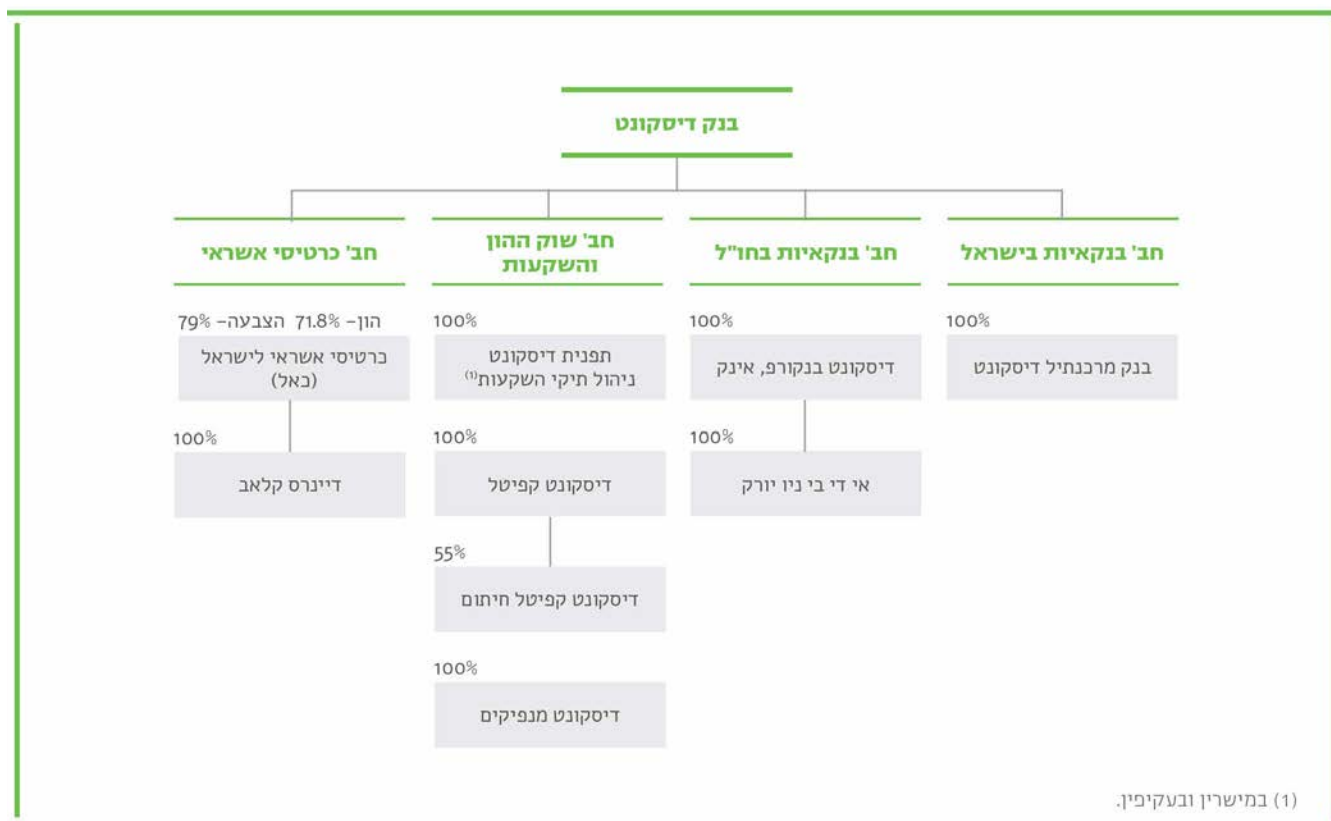
בנק דיסקונט פועל למען הקהילה מיום היווסדו מתוך תפיסה ניהולית כוללת, שעל פיה פעילות למען הקהילה היא חלק ממחויבות עסקית חברתית ותרבותית. בשנת 2019 נמשכה הפעילות ההתנדבותית העניפה של עובדי דיסקונט למען הקהילה, ואף הורחבה. במסגרת זו, העובדים המתנדבים תורמים מזמנם ומחוס ליבם בקשת נרחבת של פעילויות ומעניקים סיוע ותמיכה לקבוצות אוכלוסיה מגוונות בישראל, בהן ילדים ובני נוער, סטודנטים, חיילים, שכבות מצוקה, קשישים, אוכלוסיות עם מוגבלויות, חולים ועוד.

בשנת 2019 נמשכה הפעילות בתחומי התרבות והאמנות, בהענקת חסויות ובמתן תרומות לעמותות שונות.

"הזנק דיסקונט" - פרויקט הדגל של בנק דיסקונט. החל משנת 2005 הבנק פועל בשיתוף עם עמותות "הזנק לעתיד", ומאמץ את תוכנית "הזנק דיסקונט", המתמקדת בתלמידים מהפריפריה החברתית גיאוגרפית. מטרת התוכנית לסייע לתלמידים לסיים את לימודי התיכון כשבידיהם תעודת בגרות מלאה, שתאפשר להם בעתיד להמשיך ללימודים גבוהים. הבנק שותף הן בתמיכה כספית בעמותה והן בהובלה וקידום הפעילות בה. נציגי הנהלת הבנק חברים בוועד המנהל של העמותה. בשנת 2019 הורחבה הפעילות ההתנדבותית של עובדי דיסקונט במסגרת תוכניות העמותה, בין היתר באימוץ כפרי נוער ובתי ספר שמשתתפים בפרויקט, לפעילויות משותפות עם סניפים ויחידות הבנק.

דוח על אחריות תאגידית - דוח חברתי מס' 8. דוח חברתי מס' 8 לשנת 2018, עומד לעיון באתר הבנק. הדוח נבנה על פי הנחיות ה-GRI (Global Reporting Initiative).
דירוג "מעלה" 2019. בחודש יוני 2019, פורסם דירוג מעלה לשנת 2019. הבנק דורג בקבוצת פלטינה פלוס (הבלטה של חברות עם ציון אבסולוטי מעל 90). כאל דורגה השנה בשלישית ושומרה על דירוג פלטינה.

פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם תרשים מבנה האחזקות של בנק דיסקונט

השליטה בבנק - בנק בלא גרעין שליטה

החל מיום 3 בדצמבר 2013, הבנק הפך להיות בנק בלא גרעין שליטה.
חוק הבנקאות (תיקוני חקיקה). ביום 19 במרס 2012 פורסם ברשומות חוק הבנקאות (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2012, אשר נועד להסדיר את פעולתו של תאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה. במסגרת החוק נקבעו הוראות מיוחדות לעניין מינוי דירקטורים, כהונתם והפסקת כהונתם, שיחולו על תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. בהתאם להוראות אלה, מינוי דירקטורים בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה, נעשה באסיפה השנתית. המועמדים מוצעים על ידי ועדה סטטוטורית, שהוקמה למינוי דירקטורים בתאגיד בנקאי. כמו כן, רשאים להציע מועמדים בעלי מניות, אשר מחזיקים מעל 2.5% ממניות הבנק, אשר עומדים בתנאים מסוימים שנקבעו בהוראות.

היתרי החזקה בבנקים לגופים המנהלים כספי לקוחות

חוק הבנקאות (רישוי) מחייב קבלת היתר החזקה מנגיד בנק ישראל לכל החזקה מעל 5% באמצעי שליטה בתאגיד בנקאי. ביום 16 ביוני 2016 פרסמה המפקחת על הבנקים מדיניות מעודכנת בהתייחס להיתרים לבעלי שליטה בגופים המנהלים כספי לקוחות (קופות גמל, מבטחים, קרנות נאמנות), לפיה בעל שליטה בגוף המנהל כספי לקוחות יורשה להחזיק שיעור שאינו עולה על 7.5% באמצעי השליטה בתאגיד בנקאי, בכפוף לקבלת היתר מנגיד בנק ישראל ובכפוף לתנאים שייקבעו בו. סך ההחזקות של מקבל היתר ההחזקה, שאינן החזקות עבור "לקוחות", לא יעלה על 5% מכל סוג של אמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי. סך ההחזקה של כל גוף הנשלט על ידי מקבל היתר לא יעלה על 5% מכל סוג של אמצעי שליטה בתאגיד הבנקאי. כל היתרי החזקה יינתנו לתקופה קצובה, עד 31 בדצמבר 2019. בעקבות האמור, פרסם הפיקוח, ביום 29 בספטמבר 2016, תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 בנושא "אנשים קשורים". במסגרת התיקון הורגו מהגדרת "איש קשור", גופים שקיבלו היתר החזקה על פי המדיניות החדשה, אשר שיעור החזקותיהם עולה על 5% בשל החזקות עבור לקוחותיהם.

רכוש קבוע ומתקנים

בניינים וציוד

ההשקעה בבניינים וציוד הסתכמה בסוף שנת 2019 בסך של 2,577 מיליון ש"ח, לעומת סך של 2,437 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018, עליה בשיעור של 5.7%. לפרטים בדבר השקעות הבנק בבניינים וציוד, ראו ביאור 16 לדוחות הכספיים.

הקמת קמפוס דיסקונט. בשנת 2016 החלו דיסקונט ליסינג, כאל ובנק מרכנתיל דיסקונט בייזום קמפוס קבוצתי, אשר יאכלס את מטה הבנק ומטה חברות הבת העיקריות בארץ - בנק מרכנתיל דיסקונט וכאל. דיסקונט ליסינג (71.55%), כאל (18.45%) ובנק מרכנתיל דיסקונט (10%) רכשו קרקע בשטח של כ-21 דונם במתחם ה-1000 בראשון לציון. היקף הזכויות הנובעות מהקרקע עומד על כ-133 אלף מ"ר, עיקרי ושירות, על קרקעי. בנוסף, מומשה אופציה לרכישת זכויות מסחר שהוקנתה במסגרת חוזה רכישת הקרקע. תמורת הקרקע שולם סכום כולל של כ-135 מיליון ש"ח. במסגרת החוזה לרכישת הקרקע מעיריית ראשון לציון נקבע כי 25 אלף מ"ר לפחות ייבנו על ידי הרוכשות לשימוש עצמי וכי בינוי כאמור ייעשה בתוך 5 שנים ממועד אישור תכנית הבינוי ותשריט החלוקה למתחם. כן נקבע, שהקבוצה תוכל לחייב את העיריה לרכוש בחזרה חלק מזכויות הבניה שקיימות במגרש.

במהלך השנים 2016-2018 קודמו תהליכים שונים למימוש הקמתו של הקמפוס. בשנת 2019 בוצעו עבודות הדיפון, החפירה והביסוס והחלה יציקת רצפת המרתף הראשונה.

בתום הליך קבלת הצעות לקבלת שירותי קבלן ראשי לפרויקט הקמת הקמפוס, השותפות בפרויקט החליטו להתקשר עם חברת שיכון ובינוי - סולל בונה תשתיות בע"מ כקבלן, אשר יבצע את עבודות הקבלן הראשי - שלד, מערכות, אלומיניום ופיתוח. היקף ההתקשרות נאמד בכ-0.6 מיליארד ש"ח. להערכת הבנק, אומדן הוצאות הפרויקט בקמפוס הקבוצתי צפוי לעמוד על כ-1.8 מיליארד ש"ח. מתוך סכום זה השקיעה הקבוצה עד ליום 31 בדצמבר 2019 כ-200 מיליון ש"ח. ליום 31 בדצמבר 2019 עומדת יתרת ההתחייבות בגין הפרויקט על כ-73 מיליון ש"ח. עבודות ההקמה החלו בשנת 2018 וצפויות להמשך כ-3 שנים נוספות. לאחר תאריך המאזן גדלה ההתחייבות בסכום נוסף של 590 מיליון ש"ח.

להערכת הבנק, השפעת פרויקט הקמת הקמפוס הקבוצתי על הלימות ההון אינה צפויה להיות מהותית, שכן הפרויקט ימומן, בחלקו, באמצעות מכירת נכסים קיימים, במהלך השנים הקרובות.

מידע צופה פני עתיד. האמור לעיל כולל, בין היתר, הערכות של הבנק בדבר ההשקעה בפרויקט והשפעתה על הלימות ההון, שהן בבחינת מידע צופה פני עתיד. האמור משקף את הערכת הנהלת הבנק, בשים לב למידע המצוי בידיה במועד הכנת הדוח השנתי, בין היתר באשר למחירי ביצוע של פרויקטים מסוג זה, תוכניות הפרויקט ואפשרויות המימוש של נכסים קיימים. האמור עשוי שלא להתממש במידה ויחול שינויים בענף הנדל"ן בישראל ומהתפתחויות שונות בתנאים המקרו כלכליים, שאינם בשליטת הבנק.

דגשים לשנים 2019-2020. בהתאם לתוכנית האסטרטגית של קבוצת דיסקונט, מבצע הבנק פעולות שנועדו להבטיח ניצול יעיל ואפקטיבי של נכסי הנדל"ן, כולל שיפור תנאים של חוזי שכירות, החלפת אתרים מושכרים וכיוצא ב. פעילות זו תמשיך גם בשנת 2020 בהתמקדות על נכסי המטה לקראת המעבר המתוכנן לקמפוס דיסקונט.

כעולה מהנתונים המובאים להלן, מסתמנת מגמה של ירידה בשטחי הנדל"ן המשמשים את הבנק.

השטחים העומדים לרשות סניפי הבנק

ליום	מ"ר ⁽¹⁾	מספר סניפים	ממוצע מ"ר לסניף
31 בדצמבר 2019	53,457	103	519.0
31 בדצמבר 2018	54,130	106	510.7
31 בדצמבר 2017	55,429	111	499.4
31 בדצמבר 2016	59,503	122	487.7
31 בדצמבר 2015	64,000	132	484.9

הערה:

(1) בשנת 2018 טויבו נתוני השטחים, לרבות מספרי השוואה.

התפלגות כלל השטחים העומדים לרשות הבנק

ליום 31 בדצמבר					
2019	2018	2017	2016	2015	2014
באלפי מ"ר					
בעלות	92.8	95.6	98.0	107.5	109.1
שכירות	52.7	49.9	49.8	50.3	50.5
סך-הכל	145.5	145.5	147.8	157.8	159.6
	166.6				

רווח ממכירת נכסים. בשנת 2019, נרשם רווח ממכירת מבנים בסך של כ-32 מיליון ש"ח לאחר השפעת המס, לעומת 34 מיליון ש"ח בשנת 2018.

מבנה כאל בגבעתיים. חכירת הקרקע (שתי חלקות) עליה עומד בניין כאל בגבעתיים, ממנהל מקרקעי ישראל, הינה לתקופות המסתיימות בשנים 2018 ו-2019. ביום 28 באוקטובר 2019 ניתן פסק דין בענין חלקה שחכירתה הסתיימה בשנת 2018, בה מצויות חלק מהחניות הצמודות למתחם בניין כאל בגבעתיים, ובו נדחתה תביעת החברה להארכת הסכם החכירה של החלקה האמורה. ביום 12 בדצמבר 2019 הגישה כאל ערעור על פסק הדין לבית המשפט העליון.

נכס חדש למטה אי די בי ניו יורק. בחודש יולי 2019 חתם אי די בי ניו יורק על הסכם חכירה ל-20 שנה, אשר כולל זכות יציאה לאחר 15 שנה, לחכירת נכס במנהטן אליו יועבר מטה הבנק. הוצאות השכירות לשנה (לא כולל מסים, ביטוח והוצאות קשורות אחרות) מסתכמות בכ-8.4 מיליון דולר לשנה. ההסכם ייחשב כחכירה תפעולית בהתאם לתקן ASC 842 (במועד יישום התקן לראשונה על ידי אי די בי ניו יורק - ינואר 2021), והנכס צפוי להרשם בסך כולל של 128 מיליון דולר. המעבר לנכס החדש צפוי בחודש מרס 2021.

נגישות לאנשים עם מוגבלות

בהתאם לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, מונה בבנק רכז נגישות, אשר מוביל ומרכז את פעילות הנגישות בבנק. בבנק נוהל פרויקט "דיסקונט נגיש", במסגרתו בוצעו התאמות נגישות בהתאם לאסדרה החדשה, הן בהיבטי התאמות מבנים, תשתיות וסביבה, והן בהיבטי התאמות נגישות לשירות. בנוסף, בוצעו התאמות נגישות באתרי האינטרנט ובאפליקציות, נערכות הדרכות בנושא נגישות לעובדי הבנק וכן סקרים ובחינות עיתיות, בהתאם לדרישות החוק והתקנות.

מערכות מידע ומחשוב

כללי

מערכות המידע והבקרה מצויות בליבת הפעילות של הבנק ומהוות את עמוד השדרה עליו מתבססת פעילות הבנק. מערכת עיבוד הנתונים של הבנק, הינה מערכת מחשבים מרכזית המורכבת ממחשבי Main Frame של חברת IBM, שרתים מסוגים שונים, רכיבי תקשורת ותחנות עבודה הפזורים בסניפים וביחידות המטה.

בסניפי הבנק וביחידות המטה, מותקנים כ-12,000 תחנות עבודה (PC's) וכ-3,000 שרתים, המשמשים הן ללקוחות הפנימיים והן ללקוחות החיצוניים. שירותי בנקאות ישירה, ניתנים על ידי הבנק במגוון אמצעים: אינטרנט, משובים (קיוסקי מידע), כספומטים, מענה קולי ממוחשב ועוד. שירותים אלה מתממשקים למערך המחשובי הכולל, לצורך קבלת נתונים ועדכון, ומוגנים ובטכנולוגיות מתקדמות ביותר של אבטחת מידע.

לשירות קהל לקוחות הקבוצה בארץ (לקוחות הבנק ולקוחות בנק מרכזית דיסקונט) עומדים 366 קיוסקי מידע ופעולות להפעלה עצמית - "משובי דיסקונט" ו-409 כספומטים למשיכת מזומן ופעולות להפעלה עצמית - "כספומטי דיסקונט", המספקים מגוון רחב שלשירותים.

מערכות המחשב השונות משרתות ברובן הן את הבנק והן את בנק מרכזית דיסקונט.

במשך שנים בנה הבנק פתרונות מחשוב איכותיים ואמינים לכל תחומי העסקים בהם הוא פועל. הפתרונות שפותחו בהתייחס למערכות הליבה, במסגרת פרויקט "אופק", הם מהמתקדמים ביותר הקיימים כיום בבנקים בישראל. מערכות אלו יכולות להמשיך לשרת את הבנק שנים רבות, בכפוף לביצוע פעולות תחזוקה ברמה נאותה. הבנק ממשיך בשדרוג והחלפת מערכות, בהתאם לצרכים, בהתאם לתעדוף התקציב ולתוכניות האסטרטגיות. לפרטים בדבר עלות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב, ראו ביאור 16 ח' לדוחות הכספיים.

ספקים עיקריים. הבנק נעזר במגוון רחב של ספקים מהארץ ומהעולם בהתאם לנושאים השונים בתחום מערכות המידע ופיתוחן. לבנק אין תלות מהותית בספקים, פרט ל-IBM, Oracle, Microsoft, HDS, Check Point, Netapp, Cisco-1. חברות אלה התקשרו עם הבנק באמצעות הנציגים שלהן בישראל.

אתרי הפעילות

המערך הטכנולוגי מותקן בכפילות בשני אתרים שונים, ומרוחקים זה מזה, בערים שונות בגוש דן. העובדה ששתי המערכות מרוחקות פיזית זו מזו מוסיפה לשרידות המערך הטכנולוגי של הבנק. שני אתרי המחשוב של הבנק, מחוברים ביניהם באמצעות סיבים אופטיים במספר מסלולים נפרדים. לבנק אפשרות לקיים את הפעילות העסקית הנדרשת בכל אחד מהאתרים באופן עצמאי. באתרים אלה מצויות גם מערכות דיסקים של החברות HDS, Oracle-1, Kaminario, IBM, Netapp, רובוטי קלטות, מדפסות מרכזיות וציוד פריפריאלי, הנדרש לעבודת הבנק. למותר לציין, שגם ציוד זה מגובה בשני האתרים. הסניפים ויחידות המטה, מחוברים למרכז המחשבים בשני קווי תקשורת. שני הקווים פעילים בו זמנית ומספקים כל אחד לבדו רוחב פס מספק לכל אתר. בעת תקלה, מגבה קו אחד את היישומים הפעילים בקו השני, ולהיפך.

בריוקטים עיקריים שבוצעו בשנת 2019

1. מתקן מחשב ראשי - שודרג מתקן המחשב הקיים והחל תכנון מתקן המחשב הראשי החדש;
2. CRM ואינטראקציית לקוח - הושקה ונפרסה לכל מרכזי העסקים מערכת CRM לעסקים בענן. למערכת נוספו במהלך השנה יכולות נוספות כגון: תמונת מצב לקוח חדשה וניהול מסמכים. ב-CRM הקמעונאי נשלמו פריסות בקשת האשראי ותהליכי המיילים והפקסים. המערכת פעילה כעת גם במרכזי הייעוץ ומוקד תמיכת הדיגיטל. פותחו בנוסף גם צד ה-CRM בפתיחת חשבון באפליקציה, פרויקט חסימות, התכתבות ב-Whatsapp (פיילוט) ונראות חדשה במחברים (פיילוט);

3. ערוצים ישירים - במהלך שנת 2019 קודמו מגוון רחב של פיתוחים בערוצים הישירים ובכלל אלה - פיתוח ופריסת אתר פרטיים חדש, הוספת יכולות לאתרי סחר חוץ חדש Cash Management, השקת אפליקציה חדשה ללקוחות עסקיים ושירות חדש להתכתבות בין לקוח ב-Whatsapp לבנקאי ב-CRM (שירות שנמצא בפילוט למספר מצומצם של לקוחות) ופתיחת חשבון באפליקציה ללקוחות פרטיים. במהלך השנה הועלו בתדירות חודשית גרסאות לשיפור יכולות עסקיות וחויית המשתמש באפליקציות ובאתרים;
4. מערכת אשראי - הסתיים פיתוח מערכת אשראי חדשה והחלה הפריסה. המערכת מאפשרת זמינות מידע ויכולת ניהול אפקטיבי של תיק האשראי, ניהול מידע בזמן אמת, ייעול ופישוט תהליכי חיתום אשראי (קמעונאי ועסקי), צמצום סיכונים וסגירת פערים פוטנציאליים בתחום;
5. סייבר ואבטחת מידע - תפיסת הגנת דיסקונט בסייבר (הדס) מומשה במגוון פרויקטים, בדגש על הפעלת יכולת מתקדמת לציד איומי סייבר, וטיפול בהונאות בערוצי בנקאות בתקשורת (On-Line Banking תחילה), העלאת הכשירות להתמודדות עם אירועי קיצון בסייבר וסיכול תקיפות כנגד הבנק;
6. פרויקטים שנועדו למלא אחר ההוראות הרגולטוריות, כדוגמת הקמת מאגר אשראי בבנק ישראל וביצוע פרויקט חוק שטרם.

פרויקטים עיקריים לשנת 2020

1. פרויקטי הליבה - המשך פריסת מערכת אשראי חדשה ופיתוח מודולים חדשים;
 2. CRM ואינטראקטיב ללקוח - המשך פריסה של CRM לעסקים לשאר החטיבות, פיתוחים של CRM Light, לוח שיתופי, תהליך גיוס לקוח עסקי חדש, התכתבות עם בנקאי דרך האתר לעסקים, ניהול פניות ושיפור תהליכים במובייל. ב-CRM הקמעונאי יסתיים פיתוח תהליך הלידים, איחוד פניות, שיפורי תהליכים, תמיכה במוקדי השקעות, משכנתאות ואיחוד השירות, טיפול היום ב-CRM, מנגנון היסטוריה ושדרוג גרסה משמעותי;
 3. ערוצים דיגיטליים - בערוץ האינטרנט מתוכננת השקת אתר משכנתא באתר השיוקי והרחבת יכולות באתר לעסקים ובעולם Cash management. בערוץ המובייל מתוכננת השקת של שירות ייעוץ מקוון בעולם ניירות הערך באפליקציה ללקוחות פרטיים; במהלך השנה יושקו גרסאות ברמה חודשית עם יכולות עסקיות חדשות ושיפור חויית הלקוח;
 4. פרויקטי תשתית - היערכות למעבר לקמפוס דיסקונט החדש הכולל תשתיות מחשוב חדשות ומתקדמות;
 5. סייבר ואבטחת מידע - המשך פיתוח יכולת ההגנה הפרואקטיבית, שדרוג והחלפת מערך ההגנה מפני תקיפות מתקדמות, הטמעת יכולות לניתוח מידע עתק (Big Data) ויכולות אורקסטריציה ואוטומציה במטרה להקטין את זמן ההכלה לאירועי סייבר, תוך הגברת אפקטיביות המענה הניתן על ידי מערכות מידע.
 6. פרויקטים שנועדו למלא אחר ההוראות הרגולטוריות - חוק אשראי הוגן וטיפול בחוק המזומנים. תקציב ההשקעות של הבנק במערכות מידע ומחשוב לשנת 2019, ובכלל זה לפרויקטים של פיתוח מערכות מידע, הינו בסך של כ-325 מיליון ש"ח (311 מיליון ש"ח בשנת 2018).
- האמור בפסקה זו, הינו מידע צופה פני עתיד המתבסס על נסיון העבר בכל הקשור להתפתחות המערכות והיכולות הטכנולוגיות, וההשקעה הנדרשת לשם פיתוח מערכות חדשות והתאמת מערכות קיימות, כך שתענינה לדרישות הרגולטוריות ולצרכים העסקיים של הבנק. כן מתבסס האמור על הוראות הרגולציה הקיימות במועד פרסום הדוחות (אף אם טרם נכנסו לתוקף) וכאלה שהבנק צופה, בין היתר על סמך טיטוט שפורסמו על ידי הרגולטורים השונים, שיפורסמו בעתיד. עוד מתבסס האמור על תכניות הפיתוח הקיימות של הבנק במועד פרסום הדוחות, ועל כוונות עסקיות שמימשן יחייב פיתוח מערכות מחשב תומכות.
- שינויי חקיקה ורגולציה שאינם ידועים במועד פרסום הדוחות, לרבות שינוי הפרטים של יוזמות וטיטוט קיימות, התפתחויות טכנולוגיות ו/או פעולות של המתחרים שיביאו לשינוי בדרישות ובציפיות הלקוחות, וכן התפתחויות מאקרו בארץ ובעולם, עשויים להביא לשינוי בהערכות או ביכולת להוציא לפועל את תכניות הבנק הקיימות במועד פרסום הדוחות.

כאל

ביום 5 באפריל 2017, חתמו כאל ו-HPE Software ישראל בע"מ על הסכם לאספקת שירותי מחשב לחברה במסגרת פרויקט רב שנתי להחלפת תשתית מערכת הליבה של החברה. מטרת הפרויקט הינה שיפור ההמשכיות העסקית בפעילות הליבה, בשים לב למועד סיום מחזור החיים של התשתית הטכנולוגית הקיימת, והחלפתה בתשתית מתקדמת בעלת אופק ארוך טווח. היקף הפרויקט כולו, לרבות תשומות פנימיות שיושקעו בו, נאמד בכ-150 מיליון ש"ח, שישולמו במשך ארבע שנות הפרויקט.

אי די בי ניו יורק

מערכות הליבה של אי די בי ניו יורק מסופקות כיום, בדרך של מיקור חוץ, על ידי חברת FiServ. דירקטוריון אי די בי ניו יורק החליט לקבל את המלצת ההנהלה, להחליף את מערכות הליבה הקיימות במערכות ליבה חדשות, אשר יסופקו במיקור חוץ על ידי חברת Jack Henry & Associates. היקף ההתקשרות מוערך בכ-25.4 מיליון דולר על פני שבע שנים.

אי די בי ניו יורק פועל בשלב זה להתקשרות עם Jack Henry & Associates במטרה להשלים את תהליך ההסבה למערכת החדשה תוך כשנתיים ממועד החתימה על ההסכם. במקביל, בחודש ספטמבר 2019 חתם אי די בי ניו יורק על הסכם שירות עם החברה הנוכחית, FiServ, על מנת להבטיח תמיכה הולמת למערכות הקיימות עד להשלמת תהליך ההסבה.

נבסים לא מוחשיים

סימני מסחר ומותגים. הבנק הוא בעל זכויות קניין רוחני בלעדי בסימנים הבאים, הרשומים כדין אצל רשם סימני המסחר, ובמותג הנלווה לכל אחד מהם: "בנק דיסקונט לישראל בע"מ", "בנק דיסקונט", "דיסקונט" ו-"Israel Discount Bank", הכוללים את סמל הבנק. כן רושם הבנק מעת לעת, לצורך פעילותו העסקית והשיווקית, שמות של שירותים ומוצרים כגון "המפתח", "מפתח דיסקונט" וכן סימן מסחר של תרשים המפתח ועוד. בחודש דצמבר 2018 רושם הבנק את הסימני PavBox, PavBox App, פייבוקס, פייבוקס וסימן הלוגו.

כאל רשמה סימן מקורי לצורך בידולה אל מול מנפיקי ה"ויזה" האחרים, באמצעות המותג "כ.א.ל." או "Cal". כמו כן, בבעלות כאל סימני מסחר רבים הרשומים בישראל על שמה. בין היתר, בבעלות כאל סימני מסחר רשומים בישראל על שמות המותגים "כ.א.ל."; "CAL"; "ICC"; "Cal Choice".

כמו כן, בבעלות חברות בת של הבנק סימני מסחר, מותגים נלווים וסיסמאות שנרשמו לצורך פעילותן העיסוקית והשיווקית. **רישיונות זיכיונות.** הבנק וכאל הינם במעמד של "חברה ראשית" (Principal Member), בארגון ויזה הבינלאומי, דבר המקנה להם רשיון לשימוש בסימני המסחר של "ויזה" וכן את הזכות להנפיק ולסלקו כרטיסי אשראי, תחת מותג זה בישראל. הבנק וכאל הינם במעמד של "חברה ראשית" בארגון מסטרקארד הבינלאומי, שהעניק להם רשיונות שימוש בסימני המסחר של "Mastercard", "Cirrus" ו-"Maestro" בישראל וכן רישיונות הנפקה וסליקה של כרטיסי אשראי תחת מותגים אלה בישראל.

דיינרס הינה בעלת זיכיון בלעדי בישראל לשימוש במוטג של "דיינרס" מאת ארגון דיינרס הבינלאומי ולתפעול שירותי הנפקה וסליקה של כרטיסי דיינרס בישראל. הזכיון מוארך מעת לעת, לאחרונה עד ליום 31 בדצמבר 2029. ראו לעיל, ביאר 36 ה'.

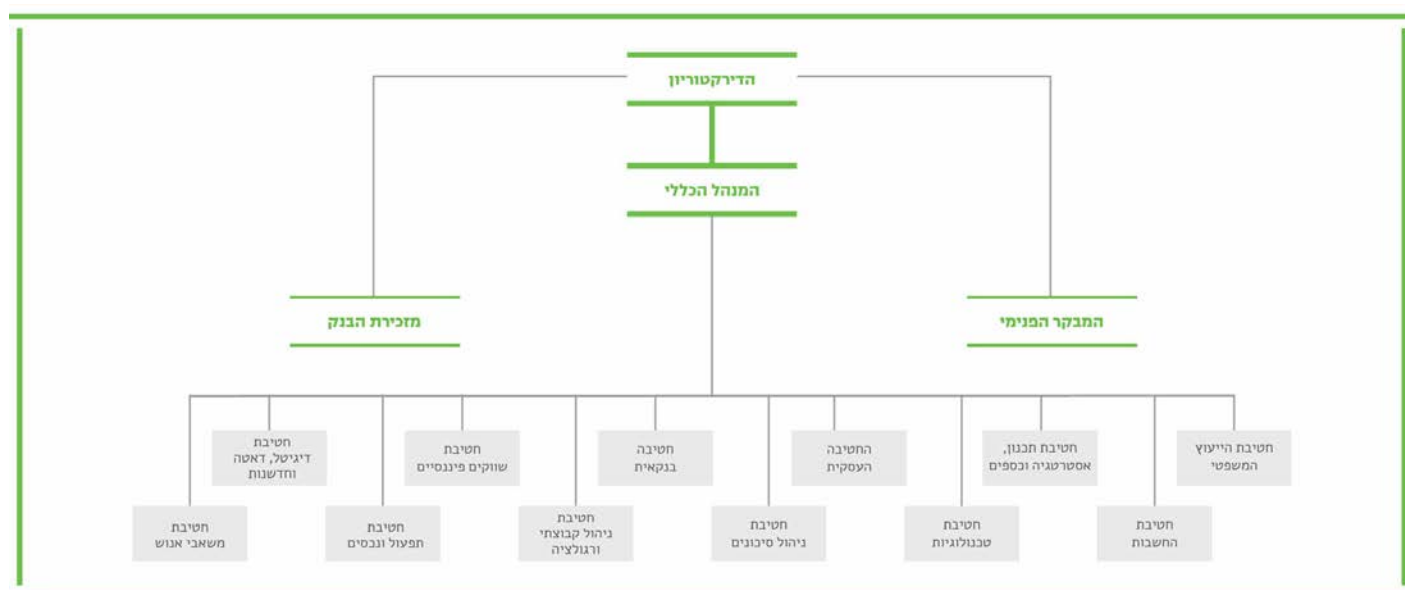
לכאל רשיון, לא בלעדי, בתנאים, לסליקת כרטיסי המותג "ישראכרט".

תוכנה. לבנק זכויות קניין רוחני במערכות תוכנה ייעודיות ומודולים שונים בתחומי עיסוקו, אותם הבנק מפתח ו/או רוכש במהלך פעילותו השוטפת לשימוש העצמי ו/או לשימוש חברות בת וחברות קשורות.

מאגרי מידע. לבנק ולחברות הבת שלו ישנם מאגרי מידע בקשר לתחומי פעילות שונים העוסקים בעיקר בלקוחותיהם ועובדיהם.

ההון האנושי

תרשים המבנה הארגוני

ניהול המשאב האנושי - כללי

פעולות עיקריות בשנת 2019

המשך מהלך "רוח דיסקונט". השלמת מהלך ההטמעה התוך ארגוני של הערכים והקוד האתי שגובשו. היערכות לטרנספורמציה בבנקאות המסורתית ו**לאתגרי העתיד**. לפרטים, ראו להלן.

אתגרים לשנת 2020

המשך היערכות לטרנספורמציה בבנקאות המסורתית ולאתגרי העתיד.

ניהול אפקטיבי של מצבת כוח האדם ועלותה. האתגר המרכזי בשנת 2020 הינו ניהול קפדני ומורסן של מצבת כוח האדם ועלותה, באופן שיבטיח את שימור הישגי תוכניות הפרישה מהשנים 2014, 2016 ו-2018, מזה ואת מיצוי הפוטנציאל של הפרישה הטבעית מזה, והכל במטרה להבטיח עמידה ביעדים שהוגדרו בתוכנית האסטרטגית להקטנת המצבת, ובהתאמה - ליצירת התייעלות משמעותית.

העמדת כלים תומכים ליחידות הבנק. העמדת כלים תומכים בתחומי האיתור, ההשמה והשלמות ידע, כמהלך משלים למהלך הקטנת מצבת כוח האדם, במטרה לאפשר ליחידות הבנק להתאים עצמן לצמצום בכח אדם, תוך שימוש מיטבי בניוד עובדים בין היחידות השונות.

ליווי מהלך ההתייעלות במערך הסניפים. ליווי המהלכים להקטנת סניפים, מיזוג או סגירה של סניפים, בהיבטי משאבי אנוש שונים, ובכלל זה יצירת מעטפת מכבדת ותומכת לעובדים ולמנהלים שצפויים לחוות שינוי.

מצבת כוח האדם ועלויות משרה

מספר העובדים, על בסיס משרה מלאה של הבנק בארץ הסתכם בסוף שנת 2019 ב-4,905 לעומת 4,968 בסוף שנת 2018, ירידה בשיעור של 1.3%. בשנת 2019 חלה ירידה במספר הממוצע החודשי של העובדים, על בסיס משרה מלאה, של הבנק בארץ, שהסתכם בשנת 2019 ב-4,951 לעומת 5,157 בשנת 2018, ירידה בשיעור של 4.0%.

מספר העובדים של הקבוצה בארץ ובח"ל, על בסיס משרה מלאה, הסתכם בסוף שנת 2019 ב-8,509 לעומת 8,550 בסוף שנת 2018, ירידה בשיעור של 0.5%. מספר העובדים הממוצע החודשי, על בסיס משרה מלאה, של הקבוצה בארץ ובח"ל הסתכם בשנת 2019 ב-8,542 לעומת 8,668 בשנת 2018, ירידה בשיעור של 1.5%. יצוין כ בעקבות מיזוג בנק מוניציפל נוספו ליום 31 בדצמבר 2019 37 משרות.

נתוני כוח אדם בבנק ובקבוצה

	עובדים										משרות ⁽¹⁾				
	ליום 31 בדצמבר					ליום 31 בדצמבר					ממוצע חודשי בשנת				
	2019	2018	2017	2016	2015	2019	2018	2017	2016	2015	2019	2018	2017	2016	2015
הבנק בארץ	5,447 ⁽³⁾	5,489	5,666	5,702	6,034	4,905	4,968	5,192	5,126	5,530	4,951	5,157	5,265	5,413	5,510
חברות מאוחדות בארץ	3,467	3,477 ⁽²⁾	3,221	3,214	3,178	3,040	3,055	2,895	2,946	3,037	3,031	3,003	2,896	2,930	3,019
סך-כל הקבוצה בארץ	8,914	8,966	8,887	8,916	9,212	7,945	8,023	8,087	8,072	8,567	7,982	8,160	8,161	8,343	8,529
בסניפי הבנק בחו"ל	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21
בחברות מאוחדות	558	522	487	485	498	564	527	491	486	501	560	508	480	499	758
סך-כל הקבוצה בחו"ל	558	522	487	485	498	564	527	491	486	501	560	508	480	499	779
סך-כל הקבוצה בארץ ובח"ל	9,472	9,488	9,374	9,401	9,710	8,509	8,550	8,578	8,558	9,068	8,542	8,668	8,641	8,842	9,308

הערות:

- (1) מספר המשרות כולל תרגום למשרות של שעות נוספות, בתוספת משרות של עובדי בתי תוכנה המספקים לבנק שירותי עבודה ובניכוי משרות עובדים ששכרם הוון לרכוש קבוע.
- (2) טיוב בחישוב הנתונים.
- (3) בעקבות בדיקה שנערכה, 83 אנשים שנחשבו בעבר כנותני שירותים, הוגדרו כעובדי מיקור חוץ ונוספו למצבת העובדים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2019. בהעדר נתונים זמניים, מספרי ההשוואה לא תוקנו בהתאם ולא תוקנו נתוני מצבת המשרות ליום 31 בדצמבר 2019 ולתקופות קודמות. כמו כן, עלויות ההעסקה לא סווגו מסעיף הוצאות לסעיף שכר.

העלות למשרה, באלפי ש"ח, על בסיס העלויות המדווחות בפועל

	% שינוי		% שינוי		% שינוי	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
	לעומת	לעומת	לעומת	לעומת	לעומת	לעומת
העלות הממוצעת ⁽¹⁾ של השכר הישיר למשרת עובד בבנק בארץ	277	267	261	3.7	2.3	
העלות הכוללת הממוצעת ⁽¹⁾ למשרת עובד בבנק בארץ	403	391	379	3.1	3.2	
העלות הכוללת הממוצעת ⁽¹⁾ למשרת עובד בקבוצה בארץ ובח"ל	391	391	371	-	5.4	

הערה:

(2) עלויות השכר כוללות גם עלויות עובדי בתי תוכנה בניכוי עלויות שכר עובדים שהונו לרכוש קבוע.

העלות הממוצעת השנתית של השכר הישיר למשרת עובד בבנק בארץ, עלתה בשנת 2019 בשיעור של 3.7% (ראו בטבלה לעיל). בניטרול מענקים וביטול הפרשות עודפות, העלות הממוצעת השנתית של השכר הישיר למשרת עובד בבנק בארץ, עלתה בשנת 2019 בשיעור של 0.8% (ראו בטבלה להלן).

העלות למשרה, באלפי ש"ח, בנטרול רכיבים מסוימים

הערות:

סך ההכנסות למשרה באלפי ש"ח

ההון האנושי לפי מגזרי פעילות

ההון האנושי לפי מגזרי פעילות

הערה:

יחסי עבודה

חוקת העבודה. "חוקת העבודה לעובדי בנק דיסקונט לישראל בע"מ", שנחתמה בשנת 1974 (להלן: "חוקת העבודה"), משמשת בסיס רחב המתווה ומאגד בתוכו תנאי עבודה, הוראות משמעת, הליכי בוררות וכן הליכים והוראות נוספים. במהלך עשרות השנים האחרונות נחתמו בנוסף לחוקת העבודה עשרות רבות של הסכמים קיבוציים, הכוללים הסכמי שכר והסכמים שונים אחרים, שבדרך כלל באו להוסיף על האמור בחוקת העבודה ולהרחיבה ולעיתים היה בהם כדי לשנות את חוקת העבודה ואף לבטל הוראות שנקבעו בה. בהסכם מיום 30 בנובמבר 2016, הוארך תקף החוקה עד ליום 31 בדצמבר 2021.

הסכם שכר חדש

- ביום 9 בינואר 2019 אישר הדירקטוריון הסכמות בין הנהלת הבנק לבין ארגון הוועד הארצי של עובדי דיסקונט, אשר עיקרן כדלהלן:
- הסכם השכר יהיה לתקופה של 3 שנים עד ליום 31 בדצמבר 2021.
 - מידי שנה, משלוש שנות ההסכם, תינתן תוספת שכר שקלית דיפרנציאלית ממוצעת בסכום של 450 ש"ח לפקידים ו-600 ש"ח למנהלים. התוספת תהיה דיפרנציאלית בהתבסס על הערכת ביצועים.
 - עדכון השכר, כאמור, יבוצע בחודש יולי מדי שנה במהלך תקופת ההסכם.
 - יעודכנו תקרות השכר לכלל העובדים מדור ב'.
 - יעודכנו דמי ההבראה לפקידים מדור ב'.
 - תוגדל ההפרשה לתגמולים מ-6.5% ל-7.5%, ולפיצויים ל-8.33%, בכפוף לסופיות הפרשה (סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים).
 - השכר החודשי המינימלי לפיצויים יעודכן לסך של 6,500 ש"ח, בשני שלבים, בשנים 2019 ו-2020.
 - בטול רכיבי השכר עיתון יומי והחזר הוצאות רפואיות ועדכון רכיב דמי תעבורה.
- בנוסף, בשנים 2019-2021 העובדים יהיו זכאים למענק תלוי תשואה, המבוסס על מנגנון מענקים מדורג שנקבע בהסכם השכר הקודם, הקושר בין התשואה להון לבין המענק השנתי לעובדים.
- בבנק ישמר שקט תעשייתי ביחס לנושאים נשוא ההסכם עד ליום 31 בדצמבר 2021. ההסכם נחתם ביום 21 בפברואר 2019.
- להערכת הבנק, להסכם החדש לא תהיה השפעה מהותית על רווחי הבנק בשנים 2018-2021, והוא בהתאמה לתוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק.

תוכנית תגמול לחברי הנהלת הבנק

הבנק אישר תוכנית מענקים לנושאי משרה לשנים 2017-2019, אשר משקפת את האתגרים והיעדים הנגזרים מהתוכנית האסטרטגית שאושרה ביום 20 באוגוסט 2014 (ראו ביאור 23 ד' לדוחות הכספיים). לפרטים בדבר המענקים אשר שולמו בפועל לחברי הנהלת הבנק בשנים 2018-2019, ראו ביאור 23 ו' ו-ז' וביאור 35 ז', בהתאמה.

יחסי העבודה בחברות הבת העיקריות

כאל. ביום 11 ביוני 2019 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין כאל לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה והוועד הארצי של עובדי החברה, שתוקפו מיום 1 בינואר 2019 ועד יום 31 בדצמבר 2022. בהסכם נקבע כי בכל אחת מהשנים 2019-2022 תוענק תוספת שכר בשיעור ממוצע של 3.1%. בנוסף, לעובדים במעמד של "עובד קבוע" תוענק תוספת ותק בשיעור של 0.5% בכל אחת מהשנים האמורות. ההסכם מסדיר הטבות כלכליות מסוימות שלהן יהיו זכאים עובדי כאל, וכן היבטים שונים הקשורים בהסדרי ההעסקה בחברה. בהסכם התחייבו הצדדים לשמירה על שקט תעשייתי בחברה עד ליום 31 בדצמבר 2022 בכל הנוגע לנושאים שהוסדרו בהסכם.

בנק מרכנתיל דיסקונט. יחסי העבודה עם עובדי בנק זה, למעט עובדים בעלי חוזה אישי, מושתתים בעיקרם על הסכם עבודה בסיסי - "חוקת העבודה" והסכמים קיבוציים משלימים.

בחודש דצמבר 2018 חתמו הנהלת בנק מרכנתיל דיסקונט וארגון ועד העובדים הארצי של בנק זה, על הסכם שכר לשנים 2019-2023, אשר כולל סעיפים חדשים ומשמעותיים. עיקרי ההסכם: ניתוק ההצמדה בין תנאי השכר, העבודה והתנאים הנלווים להם בבנק מרכנתיל דיסקונט מהתנאים בבנק לאומי בתקופת ההסכם; בגין הניתוק כאמור, יינתן לעובדים מענק חד פעמי, בגובה של 2.5 משכורות; תוספת שכר בשיעור של 3.1% בשנה (לא כולל תוספת לוותק של 0.8%), בכל אחת משנות ההסכם; עדכון הדרגתי של השכר החודשי המינימלי לפיצויים.

מיזוג בנק מוניציפל. זכויות עובדי בנק מוניציפל, עובר ליום המיזוג, לקבלת פיצויי פרישה - עוגנו בשני הסכמי עבודה, כלהלן:

- הסכם עבודה קיבוצי מיוחד מיום 30 ביולי 2018 שנחתם בין בנק מוניציפל לבין נציגות עובדי והסתדרות העובדים הכללית החדשה;
 - הסכם הבנות שנחתם ביום 22 ביולי 2019 בין בנק מרכנתיל דיסקונט לבין בנק מוניציפל.
- בהתאם להסכמים האמורים, עובדי בנק מוניציפל, יהיו זכאים לקבלת פיצויים מוגדלים, החל ממועד המיזוג, ועד ליום 31 בדצמבר 2021, בתנאים שנקבעו בהסכמים.

מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי

הוראות בנושא מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי. ביום 19 בנובמבר 2013 פרסם המפקח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי, כפי שעודכנה מעת לעת (להלן: "ההוראה"). בהתאם להוראה, על דירקטוריון הבנק לאשר, לפחות אחת לשלוש שנים, מדיניות תגמול לאחר המלצות על ידי ועדת התגמול וכן לקבוע עקרונות למדיניות תגמול קבוצתית, אשר עומדת בדרישות שנקבעו בהוראה. ההוראה באה להוסיף על הוראות חוק החברות, התשנ"ט-1999 ועל הוראות חוק התגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 (ראו לעיל).

מדיניות תגמול לנושאי משרה בבנק. ראו לעיל ביאור 23 ד'.

מדיניות תגמול לעובדים. בחודש מרס 2020, אישר הבנק מדיניות תגמול מעודכנת לכלל עובדי הבנק, לרבות עובדים מרכזיים, וכן עקרונות למדיניות תגמול קבוצתית. גילוי נוסף בנושא "תגמול", ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", שעומד לעיון באינטרנט.

פיתוח המשאב האנושי

היערכות לטרנספורמציה בבנקאות המסורתית ולאתגרי העתיד

- במסגרת הערכות הבנק לעולם העבודה המשתנה וכתוצאה מהאצת הטמעת הדיגיטל בארגון, בוצעו בבנק מספר מהלכים הנוגעים לפיתוח מנהלים להובלה ומנהיגות בעולם הדיגיטלי:
- ברבעון הראשון נערך כנס למנהלים הבכירים בבנק - "The way we lead" - בו נדונו אתגרי המנהיגות בעולם המשתנה: יכולת ההובלה בעידן של אי וודאות, ניהול רב דורי ויצירת בהירות ודרך בסביבה משתנה. במסגרת כנס זה נדונו הכישורים העיקריים הרלוונטיים להצלחה בעידן הדיגיטלי ובניהם יכולת למידה, סקרנות וגמישות.
- בהמשך לכנס החלה פעילות הטמעה הכוללת למידה מתמשכת של הכשירויות הרלבנטיות לעידן הדיגיטלי:
- הקמת קבוצת וואטסאפ למנהלים בדרג ביניים ובכיר בה מועברים תכני למידה ברמה שבועית, הרצאות למנהלים.
- בבנה חדר מוכנות דיגיטלית - סימולציה אינטגרטיבית חווייתית להמחשת ההתמודדות עם הכשירויות הנדרשות בעידן הדיגיטלי ומתן כלים להתפתחות.
- לתכנית הלמידה השנתית התווספו הכשרות להקניה ולשיפור מיומנויות רכות והכשרות תומכות ביצוע תפקיד ("בוחרים להתפתח יותר"). כמו כן התקיימו הרצאות העשרה לצורך עידוד וחזוק הסקרנות ללמידה.
- ברבעון האחרון נערכה הכשרה למנהלים בדרג ביניים לחיזוק יכולת משמעותית הן כיום והן בראיה עתידית של "המנהל כמפתח עובדיו"
- התקיימה תוכנית פיתוח למנהלי הסניפים - "מנהיגות למרחקים ארוכים", בה לקחו חלק כל מנהלי הסניפים בבנק. מטרת התוכנית הינה פיתוח יכולות ומיומנויות מנהיגותיות למנהלי הסניפים, המותאמות לאתגרי המנהיגות של הבנק בעת הנוכחית ובעתיד, חיזוק ופיתוח תפיסת תפקידו של מנהל הסניף כמוביל ומנהיג את אנשיו ומינוף קהילת מנהלים הפועלים יחד אל מול אתגרי הבנק.
- קיום 3 מחזורי הכשרה של תכנית I.TEAM - תכנית לראשי צוותים ומנהלי פרויקטים מובילים בחטיבת טכנולוגיה ותפעול, שמטרה שיפור היזמות בקרב דרג זה ושימור וחיזוק המחברות לארגון של אוכלוסייה זו. התכנית שנוהלה במתודולוגיה אגילית, זכתה להצלחה וקיבלה ציון לשבח בתחרות המציאות במשאבי אנוש 2019 מעמותת משאבי אנוש ישראל. באגפים המשתתפים ביצעו יוזמות משמעותיות והתוכנית הובילה לפיתוח כלל דרגי הביניים הניהוליים בחטיבה, באמצעות שילובם כמנהלים מלווים בצמתים קריטיים לאורך התכנית.

פעולות עיקריות בשנת 2019

פיתוח המשאב האנושי והפיתוח הארגוני בבנק נגזרים מהמיקודים האסטרטגיים, ממיקודי תוכניות העבודה השנתיים ומהתרבות הארגונית של הבנק. בכך הם מחזקים את יכולת הבנק לעמוד בהצלחה באתגרים העסקיים והארגוניים הניצבים בפניו. בהתאם, בשנת 2019 התמקד פיתוח המשאב האנושי בנושאים הבאים:

רוח דיסקונט. רוח דיסקונט מורכבת מחזון, ערכים, כללי התנהגות והקוד האתי. במהלך שנת 2019 נמשכה הטמעת הקוד האתי, על מנת לעודד שיח על אירועים אתיים ולהעלות למודעות מה נחשבת הפרה של הקוד האתי. לצורך כך התבצע מהלך למידה חווייתית באמצעות סרטון חקירה מלווה בפרסים לעונים נכונה.

שלובים. בשנת 2019 החל השלב השלישי של הפרויקט האסטרטגי "שלובים", במסגרתו הוטמעו, קביעת פגישה עם לקוח, הטמעת מערכת אשראי ב-CRM, המשך הטמעת הדיגיטל, הטמעת שיטת הפעלה חדשה בעסקים קטנים. כמו כן, החלה הטמעה של תפיסת הפעלה באמצעות CRM בחטיבה העסקית ובאגף המסחרי במרכזי העסקים.

תוכניות פיתוח מנהלים. בשנת 2019 התקיימה תוכנית פיתוח למנהלי הסניפים - "מנהיגות למרחקים ארוכים", בה לקחו חלק כל מנהלי הסניפים בבנק. מטרת התוכנית הינה פיתוח יכולות ומיומנויות מנהיגותיות למנהלי הסניפים, המותאמות לאתגרי המנהיגות של הבנק בעת הנוכחית ובעתיד, חיזוק ופיתוח תפיסת תפקידו של מנהל הסניף כמוביל ומנהיג את אנשיו ומינוף קהילת מנהלים הפועלים יחד אל מול אתגרי הבנק.

כמו כן בוצעה תכנית I.TEAM - תכנית לראשי צוותים ומנהלי פרויקטים מובילים בחטיבת טכנולוגיה ותפעול, שמטרה שיפור היזמות בקרב דרג זה ושימור וחיזוק המחברות לארגון. התכנית נוהלה במתודולוגיה אגילית. ב-3 מחזורי ההכשרה שהתקיימו השנה, ביצעו המשתתפים יוזמות משמעותיות והתוכנית הובילה לפיתוח כלל דרגי הביניים הניהוליים בחטיבה, באמצעות שילובם כמנהלים מלווים בצמתים קריטיים לאורך התכנית. ברבעון האחרון נערכה הכשרה בהשתתפות כ-30 מנהלים בדרג ביניים לחיזוק יכולת משמעותית הן כיום והן בראיה עתידית של "המנהל כמפתח עובדיו". בנוסף בוצעה הכשרה לחיזוק יכולות ניהוליות ל-45 ראשי צוותים. כמו כן התקיימו ייעוץ וליווי אישי לכ-80 מנהלים, להתמודדות עם אתגרי התפקיד או במסגרת פיתוח צוות או בליווי בשינויים ארגוניים אחרים.

אנושי ותפקידי מפתח

ל-48 עובדים שאותורו כאנשי מפתח נבנו ומיושמות תוכניות להפחתת הסיכון. בשנת 2019 הושלמו כ-85% מתוכניות אלו. כמו כן הושלם מהלך לאיתור אנשי מפתח נוספים בחטיבת הטכנולוגיות, במסגרתו. אותורו שני אנשי מפתח נוספים ונבנתה עבורם תכנית מפורטת להפחתת הסיכון.

הערכת ביצועים ומשוב

ברבעון השני בוצע תהליך הערכות ביצועים אשר שונה והותאם למגמות הרווחות בתחום הערכות ביצועים. התהליך שהינו מכוון יעדים, שם דגש על ערכי רוח דיסקונט ועל שיח של המנהל עם עובדיו לגבי אופק ההתפתחות וכיווני ההתפתחות העתידיים. לקראת המהלך בוצעו הדרכות למעלה מ-500 מנהלים. התהליך, לרבות השינויים שיושמו בו, הוטמעו בהצלחה. הוערכו 99% מהעובדים.

הדרכה מקצועית

בשנת 2019 ניתן מענה לצרכים המקצועיים ותמיכה בפרויקטים האסטרטגים של הבנק. נמשכה בניית תשתית למידה בחטיבות המטה שכללה פיילוט בחטיבת שווקים פיננסים. הועמקה הלמידה ליועצי משכנתאות ולרכזי אשראי לבנקאי שרות בסניפים, שוכתב ושופר קורס כניסה לתפקיד בנקאי טלפוני. הוזנקה תוכנית "בוחרים להתפתח יותר", המאפשרת לאנשי המטה לשפר מיומנויות רכות, כגון - פסיכולוגיה חיובית, ניהול זמן, פרזנטציה אפקטיבית, השפעה ללא סמכות, תקשורת אפקטיבית וכיוצ"ב. נמשכה והורחבה הפעלת פרויקט "בוחרים ללמוד יותר" - הרצאות בתחומי הבנקאות באמצעות מפגשי למידה קצרים המכילים היבטים ארגונים והיבטים רחבים יותר.

מניין ימי ההדרכה הפרונטליים הגיע בשנת 2019 ל-23,413 בהשוואה ל-28,737 בשנת 2018, ירידה של כ-1.8%. הירידה נובעת בין השאר מהתייעלות בימי למידה פרונטליים (צמצום ימי הכשרה פרונטליים בהכשרות שונות), שילוב למידה באמצעות ערכות למידה והטמעה בעמדת העובד. בנוסף, התקיימה ההכשרה המתוקשבת, שהסתכמה בשנת 2019 ב-45,355 אינטראקציות בלמידה עצמית, בהשוואה ל-43,611 אינטראקציות בשנת 2018, עליה של כ-4%. נתח משמעותי מהלמידה המתוקשבת יוחד לאסדרה בתחומים שונים.

תרבות ארגונית

בשנת 2019 הושם דגש על עיצוב תרבות ארגונית תומכת שינוי, בדגש על מוכנות לעידן הדיגיטלי, ביצועיות ושירותיות, והכל, בהלימה לרוח דיסקונט. **תקשורת פנים.** הבנק משקיע בפיתוח תקשורת פתוחה ודו כיוונית עם העובדים, תוך חיזוק זיקתם ומחויבותם לאסטרטגיה וליעדי הבנק, כמו גם לקהילה ולסביבה.

במטרה להרחיב את הידע וההבנה של העובדים לגבי מכלול פעילויות הבנק ולהניע ביצועים, נעשה גם במהלך שנת 2019 שימוש במגוון ערוצי תקשורת, ובכלל זה: פורום בכירים - מפגש רבעוני; "יומן הבוקר" - מהדורת חדשות טלוויזיונית שבועית, המציגה נושאים בליבת העשייה.

פורטל פייסבנק. הפייסבנק מאפשר לעובדים נגישות, שיתוף בידע, דיאלוג רחב ותכנים המסייעים בהטמעת המידע בדרך נוחה וחווית משתמש מתקדמת. בפורטל מושם דגש על שיתוף העובדים בקביעת התכנים והגברת מעורבותם בהובלת תהליכי השינוי.

וואטסאפ מנהלים. בשנת 2019 נפתחה קבוצת וואטסאפ ייעודית לפורום 400 המנהלים בבנק, במסגרתה נשלחים אחת לשבוע מידעים כגון: סרטונים, כלים, מאמרים, מחקרים, תוכן השראתי וכיוצ"ב. התוכן הנבחר משייך ל-13 הכשירויות הנדרשות כמוכנות לעידן הדיגיטלי, כפי שהבנק הגדיר בתחילת שנת 2019 ומאפשר הזדמנות לשיח ביחידות השונות ולפיתוח ההון האנושי.

תקשורת מול הפורום הבכיר. בבנק פועל ערוץ יעודי לתקשורת מול הפורום הבכיר בבנק ובקבוצה. הפורום כולל כ-120 בכירים בקבוצה שמקבלים בערוץ זה עדכונים ודיווחים שוטפים ברמה יומית.

על מנת לחוש את הלכי הרוח, האתגרים והשאלות בקרב העובדים, מתקיימים מפגשים ברמות שונות, קבוצות דיון ותהליכי משוב, ובכלל זה:

- "שולחנות עגולים" - מפגשי 'פנים אל פנים' של המנהל הכללי או אחד מחברי ההנהלה עם מנהלים ועובדים.
- "הנהלה בשטח" - סיורים חודשיים של חברי הנהלה בסניפים וביחידות שטח בליווי מנהלים בכירים מהמטה שלהם.

שיפור השירות

תפיסת השרות של בנק דיסקונט שמה את שביעות הרצון של הלקוח מהבנק בראש סולם החשיבות. הבנק שואף לייצר עבור לקוחותיו חווית שרות אישית, שתגרום לכך שימשיכו לבחור בו בכל הזדמנות מחדש.

בשנת 2019 נמדדה חווית השירות של הלקוח במגוון ערוצים, בסניף, בטלפון, במרכזי השקעות. המדידה נסמכה בעיקרה על מדד שביעות רצון לקוחות מהשירות האחרון שקיבלו ביחידה (80%). הסניפים נמדדו בנוסף על עמידתם ב-SLA שנקבע למענה לפניות הלקוחות (10%) ועמידה ב-SLA למענה הטלפוני (10%).

הסקרים מציגים מגוון פרמטרים בהיבטים שונים של השירות וניתן להתייחס אליהם כמדדים המשקפים את חווית הלקוח. כגון: מקצועיות, יחס אישי, זמינות, יומה וההמלצה של הלקוחות על היחידה והבנק, כפועל יוצא של שביעות רצונם מהשירות שניתן להם.

נתוני המדידה מועברים באופן שוטף למנהלי היחידות העסקיות בסניפים, במרכזי ההשקעות ובטלפון, ומהווים תשתית להפקת לקחים וניתוח עצמות וחולשות במתן השירות. במקרים בהם נראה כי נדרשת התערבות מיידי, מנהל היחידה פונה ללקוח לצורך מתן מענה אישי.

במטרה לתת בידי המנהלים כלים לשיפור, פותחו דוחות ניתוח חדשים, אשר מספקים תמונה על מצב הסניף בתחום השירות ועל פרמטרים בהם כדאי למקד את מאמצי השיפור.

סקר שירותי פנים. הסקר הופץ במהלך חודש נובמבר 2019, בפעם השישית בבנק דיסקונט, במתכונת חוצה ארגון. תוצאות הסקר מהוות Base Line לתהליך מתמשך של מדידה ושיפור. בסקר נמדדו 440 שירותים המוענקים על ידי החטיבות השונות למקבלי שירות בבנק ובחברות הבת. אחוז המשיבים עמד על כ-84.5%.

התוצאות והממצאים מוצגים לכל מנהלי החטיבות והאגפים במסגרת מפגשים ייעודיים; כל מנהל שירות מקבל דוח מפורט של הממצאים וניתוח של התוצאות; מוגדרים יעדי שיפור לכל מנהל אגף ברמת Zמא; מתקיים ליווי מקצועי של יחידות, הן על ידי הרפרנטים החטיבתיים והן על ידי ענף חוותי לקוח. כמו כן, נערך כנס הוקרה למנהלי השירותים המצטיינים ולמנהלי היחידות המצטיינות, כמו גם ליחידות השטח המצטיינות במעמד המנהלת הכללית וחברי ההנהלה.

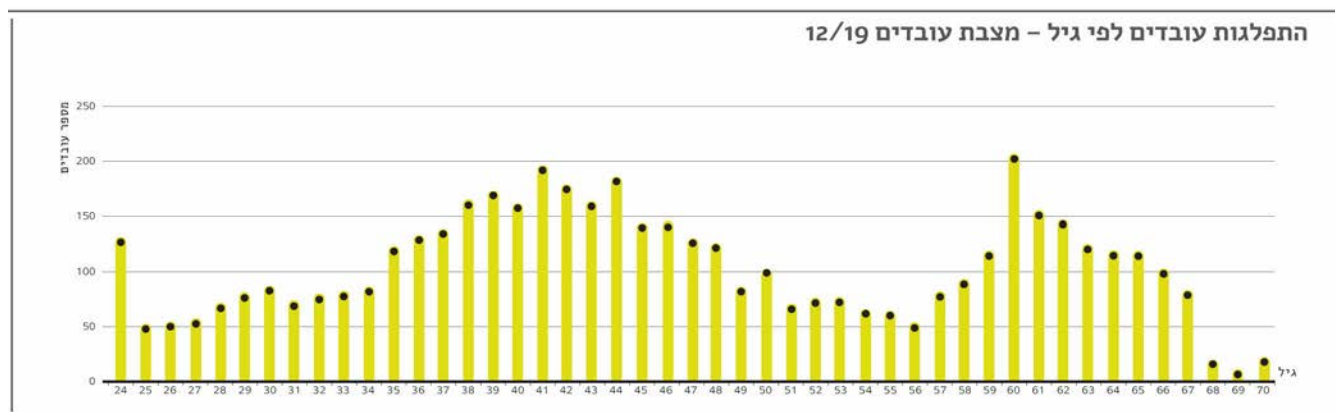
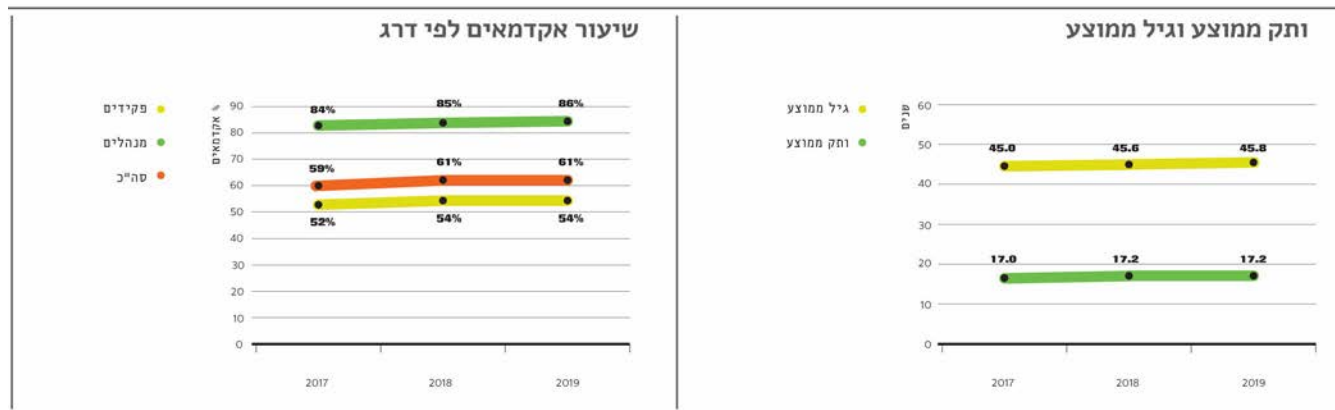
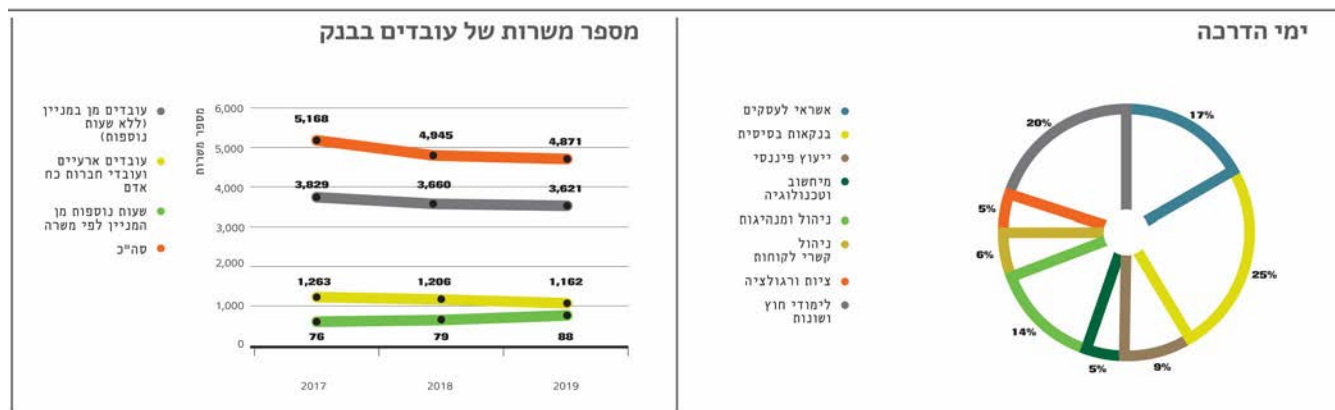
טיפול בתלונות

בחודש ספטמבר 2019 פרסם אגף יחסי בנק לקוח בפיקוח על הבנקים את נתוני התלונות שהוגשו נגד בנקים בישראל בשנת 2018. הסקירה נערכה באופן שונה בהשוואה לשנים קודמות וחל שינוי בחלק מהמדדים שפורסמו על ידי הפיקוח. שיעור התלונות המוצדקות מתוך כלל התלונות שנבדקו על ידי הפיקוח עומד על כ-8%.

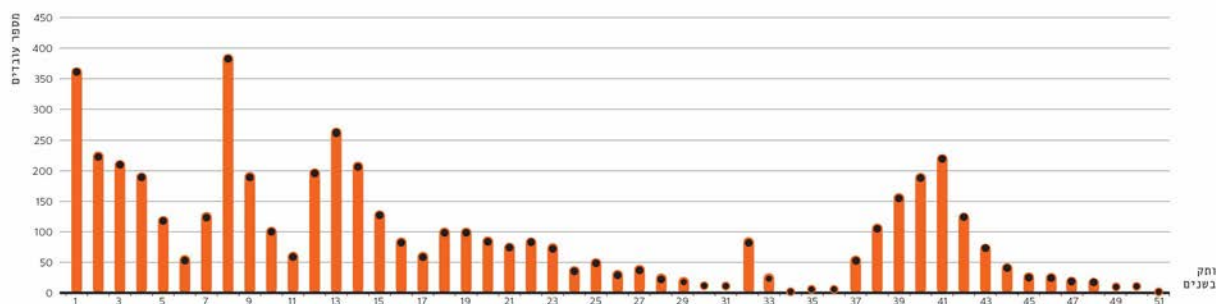
על פי נתוני הבנק, שיעור התלונות המוצדקות המתייחסות לבנק הינו 5.6%, לעומת 17.5% בשנת 2017.

טרם נתקבלו נתונים מבנק ישראל בגין שנת 2019.

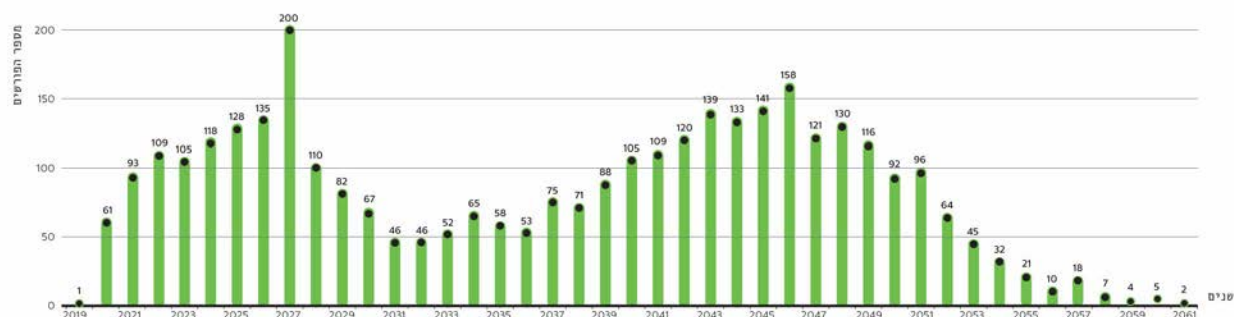
הדוח השנתי לציבור על טיפול הבנק בתלונות, בשנת 2018, עומד לעיון באתר הבנק. הדוח השנתי בגין שנת 2019 יועמד לעיון הציבור באתר הבנק בסוף חודש מרס 2020.

התפלגות עובדים לפי ותק – מצבת עובדים 12/19

פרישה טבעית לפי שנים (עובדים מן המניין)

הסכמים מהותיים

להלן יובא תיאור תמציתי של עיקרי ההסכמים אשר עשויים להיחשב מהותיים, שלא במהלך העסקים הרגיל, אשר הבנק צד להם, או שלמיטב ידיעתו הוא זכאי לפיהם, כולל הסכמים שהיו בתוקף בתקופה המתוארת בדוח שנתי זה או שהשפיעו על פעילות הבנק באותה תקופה.

התחייבויות של הבנק הנוגעות לפעילות בשוק ההון. בחודש אוקטובר 1983, במסגרת הסדר המניות הבנקאיות, הודיע הבנק לשר האוצר ולנגיד בנק ישראל, בין היתר, כי לא ייזום, במישרין או בעקיפין, פקודות מכירה או קניה של ניירות ערך במסגרת ההוראות הנמסרות לבורסה, לפני המסחר (לידדים) או במסגרת קיזוז פקודות קניה או מכירה לפני המסחר. כמו כן, אישר הבנק כי יימנע מלעשות, במישרין או בעקיפין, כל עסקה בניירות ערך שהונפקו או שיונפקו על ידי בנקים וחברות אחזקה בנקאיות, אלא עבור לקוחותיו, כולל קרנות נאמנות וקופות גמל. ואולם, הבנק ציין כי אין באמור לעיל כדי למנוע ביצוע עסקאות במהלך העסקים הרגיל.

פטור ושיפוי למי שמכהן או כיהן כדירקטור בבנק ובחברות מוחזקות. בנוסח הקודם של תקנון הבנק, אשר תוקן בחודש מרס 2002, נקבעו הוראות בדבר שיפוי מי שמכהן או כיהן, לפי בקשת הבנק, כדירקטור בחברה אחרת, שלבנק עניין בה. בהתאם לכך הוציא הבנק בשעתו כתבי שיפוי, בלתי מוגבלים בסכום, לדירקטורים המכהנים או שכיהנו לבקשת הבנק בחברות אחרות המוחזקות על ידו. לפרטים נוספים, ראו ביאור ג' 8 א' לדוחות הכספיים. לפרטים בענין זה ובדבר פטור מראש והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק ובחברות הבת, ראו ביאור ג' 8 לדוחות הכספיים.

הסכמים עם הבנק הבינלאומי הראשון בנוגע להחזקת אמצעי שליטה בכאל. בחודש דצמבר 2006, חתמו הבנק והבנק הבינלאומי הראשון על הסכם המעגן את ההסכמות ביניהם ומסדיר את זכויותיהם וחובותיהם זה כלפי זה כבעלי מניות כאל. ההסכם האמור מתקן את הסכם קודם מיום 29 בספטמבר 2000. לפרטים בדבר מסמך הבנות בין בעלי המניות בכאל, ראו לעיל "חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ" בסעיף "חברות מוחזקות עיקריות".

חוקת העבודה. חוקת העבודה לעובדי בנק דיסקונט לישראל בע"מ נחתמה בשנת 1974 והיא מאגדת בתוכה תנאי עבודה, הוראות משמעת ועוד. לפרטים ראו "יחסי עבודה" בפרק "משאבי אנוש" לעיל. במהלך השנים נחתמו עשרות הסכמים קיבוציים, שבדרך כלל באו להוסיף על האמור בחוקת העבודה.

רכישת בנק מוניציפל. לפרטים, ראו לעיל ביאור ג' 26 ו-19 לדוחות הכספיים.

הסכם להקמת קמפוס דיסקונט. לפרטים, ראו לעיל "רכוש קבוע ומתקנים".

דירוג התחייבויות הבנק וחברות בת מסוימות

ביום 23 בספטמבר 2019 הודיעה מידרוג על העלאת הערכת האיתנות הפיננסית הפנימית (BCA) ועל העלאת דירוגי הפיקדונות לזמן ארוך והחוב הבכיר של הבנק ל-Aaa.il, נוכח השיפור המתמשך בפרופיל הפיננסי של הבנק, הנתמך בשיפור מתמשך באיכות הנכסים, כפי שמשקף במדדי הסיכון בתיק האשראי, לצד פוטנציאל הצמיחה בתיק ויישום מהלכי התייעלות, אשר תומכים ביכולת ייצור הרווחים העתידיים ובהמשך בניית הכרית ההונית. הכל כמפורט בדוח מידי מיום 11 ביולי 2019 (מס' אסמכתא 2019-01-098383).

ביום 19 בדצמבר 2019 הודיעה Moody's על אישור דירוג הבנק A3 לטווח ארוך ושינוי תחזית הדירוג לחיובית. לפרטים נוספים, ראו דוח מידי משלים מיום 26 בדצמבר 2019 (מס' אסמכתא 2019-01-124471).

ביום 11 ביולי 2019, הודיעה S&P מעלות על העלאת הדירוג המקומי של הבנק ושל בנק מרכזתיל דיסקונט, ל-AAA באופק יציב. כמו כן העלתה S&P את אופק הדירוג הבינלאומי של הבנק ושל אי די בי ניו יורק, העומד על BBB+, לאופק חיובי. העלאת הדירוג של הבנק משקפת את הערכת S&P מעלות לירידה בסיכונים הכלכליים שהבנקים הישראליים עומדים בפניהם ואת השיפור ביעילות וברווחיות הבנק. הכל כמפורט בדוחות מידיים מיום 11 ביולי 2019 ומיום 25 בדצמבר 2019 (מס' אסמכתא 2019-01-059868, 2019-01-059805 ו-2019-01-123907).

הדירוג שקבעו סוכנויות דירוג שונות לבנק ולחלק מחברות הבת

שם המדרג	מושא הדירוג	הדירוג	אופק הדירוג	תאריך הדירוג/ אישור הדירוג
בנק דיסקונט				
Standard & Poor's, Ma'alot	דירוג מנפיק (כולל פקדונות)	il AAA	יציב	11 ביולי 2019
	דירוג מנפיק טווח קצר	il A-1+		4 בדצמבר 2019
	כתבי התחייבויות נדחים ⁽¹⁾	il AA+	יציב	11 ביולי 2019
	הון משני עליון (סדרה ו')	il AA-	יציב	11 ביולי 2019
	הון ראשוני מורכב (סדרה א')	il A	יציב	11 ביולי 2019
	כתבי התחייבויות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים (סדרה יב')	il AA-	יציב	11 ביולי 2019
	איגרות חוב (סדרות יג'-יד')	il AAA	יציב	11 ביולי 2019
מידרוג	פקדונות לזמן ארוך	Aaa.il	יציב	23 בספטמבר 2019
	פקדונות לזמן קצר	P-1.il		23 בספטמבר 2019
	כתבי התחייבויות נדחים ⁽¹⁾	Aa1.il	יציב	23 בספטמבר 2019
	שטרי הון נדחים (הון רובד ו')	Aa3.il (hyb)	יציב	23 בספטמבר 2019
	כתבי התחייבויות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים (סדרה יב' וסדרה ו')	Aa3.il (hyb)	יציב	23 בספטמבר 2019
	איגרות חוב (סדרות יג'-יד')	Aa1	יציב	23 בספטמבר 2019
סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P	דירוג מנפיק טווח ארוך	BBB+	יציב	11 בנובמבר 2019
סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's	פקדונות מט"ח לטווח ארוך	A3	חיובי	26 בדצמבר 2019
בנק מרכזתיל דיסקונט				
Standard & Poor's, Ma'alot	דירוג מנפיק (כולל פקדונות)	il AAA	יציב	11 ביולי 2019 ⁽²⁾
	דירוג מנפיק טווח קצר	A-1		4 בדצמבר 2019
	כתבי התחייבויות נדחים	il AA+	יציב	11 ביולי 2019
	איגרות חוב סדרה ב'	il AAA	יציב	11 ביולי 2019
אי די בי ניו יורק				
Kroll Bond Rating Agency	פקדונות	A-	יציב	24 באוקטובר 2019
סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P	דירוג מנפיק טווח ארוך	BBB+	חיובי	11 בנובמבר 2019

הערות:

- (1) הדירוג מתייחס גם לכתבי התחייבויות נדחים (הון רובד 2 תחתון) שהונפקו על ידי מנפיקים.
- (2) בנק מרכזתיל דיסקונט הוגדר כ"חברת ליבה" בקבוצת דיסקונט. קביעה זו יוצרת זיקה חד ערכית בין דירוג הבנק לבין דירוג בנק מרכזתיל דיסקונט.

נתוני הדירוג הבינלאומי של מדינת ישראל (טווח ארוך לאג"ח המונפק במט"ח)

שם המדרג	מטבע חוץ - טווח ארוך * אופק הדירוג *
סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's	A-1
סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P	AA
סוכנות הדירוג הבינלאומית Fitch	A+

* הנתונים מאתר החשב הכללי במשרד האוצר.

פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות פיקוחיים – פרטים נוספים

מגזר משקי בית (פעילות בישראל) - פרטים נוספים

כללי

מגזר משקי הבית מספק שירותים ומוצרים פיננסיים מגוונים ללקוחות הקבוצה הפרטיים, הן בבנק דיסקונט והן בבנק מרכנל דיסקונט, באמצעות רשת של כ-182 סניפים הפרושים ברחבי הארץ. זאת בנוסף למגוון שירותים שמספקים הערוצים הישירים. הלקוחות מפולחים למספר קבוצות על פי גילם, עושרם הפיננסי ופרמטרים נוספים.

דגשים לשנה הקרובה

בשנת 2020 הבנק ישים במיקוד את חווית הלקוח והתאמת מודל ההפעלה למגמות בשוק ולהעדפות הלקוחות. זאת, במטרה להביא להגשמת החזון והאסטרטגיה של דיסקונט להיות הבנק הטוב ביותר ללקוחותיו:

- המשך שיפור חווית הלקוח בערוצים האנושיים והדיגיטליים;
- הבנק ימשיך ויפעל להגשת מגוון שירותים רחב בחוויה מתקדמת, בזמינות 24/7 בפלטפורמות הדיגיטליות (לרבות משכנתא דיגיטלית, פתיחת חשבון באפליקציה ועוד) ויחנוך את לקוחותיו לאימוץ השירותים המתקדמים;
- הרחבת השימוש בשירות הזמנת פגישה עם בנקאי, שירותי קופה ויועצים;
- שדרוג אפקטיביות המכירה באמצעות הצעות ערך מותאמות לקוח בכל הערוצים;
- פיתוח ושימוש במודלים אנליטיים ככלי תומך להחלטה במתן אשראי.

בשנת 2020 תמשיך הטמעת האסטרטגיה בסניפים ובמרחבים.

שירות

כללי. בשנת 2019 הושם דגש על שדרוג חווית השירות הרב ערוצי במטרה לאפשר קבלת שירות מגוון, איכותי, מהיר ונגיש. בין השירותים בערוצים השונים ניתן למנות את:

טלבנק שירות אישי. מרכז מענה טלפוני ללקוחות - הפניה אוטומטית לבנקאות הישירה ללקוחות המתקשרים למרכזיית הסניף. השירות מאפשר לשפר את מהירות המענה הטלפוני ומפנה לעובדי הסניף זמן על מנת לייצר ללקוחות ערך מוסף בהיבטי השירות, היחמה והמכירות.

פעילות באתר הבנק ובאפליקציה הסולרית - בערוצים אלה ניתן לבצע מגוון פעולות בנקאיות כגון: הפקדה לפקדון, קבלת הלוואה וביצוע העברות בין חשבונות, ולקבל מידע מגוון.

התכתבות עם בנקאי מתוך האפליקציה הסולרית - מאפשר קבלת מידע וביצוע פעולות.

בשנת 2019 הוטמעה אסטרטגיית ניהול קשר עם הלקוח, בהתאם לאירועי חיים של הלקוח, תוך מיקוד במוצרים מותאמים וייעודיים למגזר משקי הבית.

מערכי הייעוץ

בנקאות השקעות. הבנק מפעיל תחת מגזר הבנקאות הפרטית - 11 יחידות ושלוחות של בנקאות השקעות הפרוסים ברחבי הארץ ומספקים שירותי ייעוץ השקעות ללקוחות בעלי פאסיבה של 1-4 מיליון ש"ח או לקוחות פעילים בשוק ההון. השירות ניתן על ידי יועצי השקעות מומחים.

שירותי ייעוץ השקעות. שירותי הייעוץ הניתנים בסניפי הבנק על ידי יועצי השקעות מורשים ומיועדים ללקוחות בעלי פאסיבה העולה על 100 אלף ש"ח. ללקוחות מיועצים בעלי פאסיבה העולה על 1 מיליון ש"ח מוצעים לבחירתם גם שירותי יעוץ במרכזי ההשקעות, כמפורט לעיל.

שירותי ייעוץ פנסיוני. הבנק עוסק במתן ייעוץ פנסיוני בסניפי הבנק ובמרכזי הבנקאות הפרטית. הבנק בחר במודל ייחודי של מתן ייעוץ פנסיוני על ידי יועצים מבודלים המתמחים בייעוץ פנסיוני לכל סוגי הלקוחות. הבנק מספק ייעוץ פנסיוני לעצמאים ושכירים בכל רחבי הארץ.

ניהול תיקים. הפניית לקוחות הנדרשים לשירות זה להתקשרות עם מנהלי תיקים מורשים.

שיווק והפצה

השיווק וההפצה מתבצעים באמצעות מבצעי פרסום בעיתונות, בטלוויזיה, ברדיו ובשלטי חוצות. בנוסף, מתבצעים שיווק והפצה בערוצים הבאים:

- בסניפים - פנים מול פנים, על ידי מסכים בעמדות ההמתנה לשירות;
- באמצעות הטלפון, בטלבנק, באפליקציית הבנק ובאינטרנט, במשוב ובדיוור ישיר.

הבנק ממשיך להציע ללקוחותיו ולאלה המצטרפים אליו את תוכנית המשפחה הייחודית המעניקה לבני המשפחה, המצורפים לתוכנית, הטבות תוך הקפדה מלאה על כללי הסודיות הבנקאית כך שאיש מהמצטרפים לתוכנית לא שותפים ולא מעורבים בחשבונם של בני המשפחה האחרים.

סינוף

בסוף שנת 2019 הפעיל הבנק מערך של 103 סניפים ושלוחות ברחבי הארץ. זאת, לאחר שבמהלך השנה הבנק סגר ומיזג 5 סניפים ושלוחות: סניף ש"י עגנון בירושלים, סניף המושבה בירושלים, שלוחת וולפסון, סניף צפון דיזנגוף בתל-אביב וסניף בבלי בתל-אביב ונפתח סניף פרדס חנה ושלוחת בת ים.

בנוסף, בסוף שנת 2019 הפעיל הבנק מרכזי דיסקונט 75 סניפים נוספים. בשנת 2019 מוזגו שני סניפים של בנק מרכזי דיסקונט ונפתח סניף אחד.

ערוצים ישירים

הבנק פועל באופן שוטף על מנת לתת ללקוחותיו חוויה מתקדמת בערוצים הישירים, תוך שאיפה לשיפור מתמיד הן בסוג ובמגוון השירותים והן בקלות השימוש ובחוויות הלקוח. לפרטים נוספים, ראו "שיפורים טכנולוגיים וחדשנות" להלן.

תפיסת השירות

בשנת 2019 התמקד הבנק במתן שירות מבודל על פי מגזרי לקוחות, לרבות התאמת מגוון מוצרים מותאמי מגזר.

הובלת השירות בנויה על העקרונות הבאים:

- מיקוד בלקוח - התמחות לפי סגמנטים (זירות לקוחות) במקום במוצרים - התאמת שירותים ומוצרים על פי מאפייניו וצרכיו הייחודיים של כל סגמנט;
- שירות בצוות - מקנה מענה שירותי מקיף יותר בכתובת אחת בסניף;
- רב ערוציות - מאפשר ללקוח לבצע פעילות בנקאית בכל מקום, בכל זמן, בכל ערוץ ובהתאמה אישית;
- בנקאות מומחים - מתן שירותים מקצועיים מגוונים, בתחום האשראי וההשקעות, תוך התאמת המוצר לצרכיו של הלקוח;
- יוזמה שירותית - חיזוי צרכי הלקוח והתאמת מוצרים ושירותים;
- הטמעת סטנדרטים לטיפול בפניות לקוחות והמשך צמצום התלונות;
- תקשורת קלה ונוחה עם לקוחות הבנק באמצעות מיילים לבנקאי;
- קביעת פגישה עם בנקאי;
- ביצוע סקרי שירות טלפוניים וסקרי SMS ללקוחות הבנק שהיו באינטראקציה עם בנקאי בסניף/בטלפון/במוקדי ובמרכזי השקעות (הן טלפונית והן פרונטאלית) המאפשרים לבדוק ולנתח את שביעות הרצון שלהם הן מהשירות האחרון שקבלו מהבנקאי והן מהבנק.
- בבנק הוטמעה מערכת התומכת בשיווק ממוקד לקוח במערכי השירות. מערכת זו ממקמת את הלקוח במרכז, ומתאימה לו מוצרים בהתאם לצרכיו והעדפותיו.

"מפתח דיסקונט"

בשנת 2019 הבנק המשיך במהלך השיווקי הייחודי בתחום הצריכה הפיננסית - "מפתח דיסקונט". המהלך מבטא גישה חדשה המשלבת בין תרבות הצריכה לתרבות החיסכון, במטרה לבסס את נאמנות הלקוחות לבנק. במסגרת זו נהנים לקוחות הבנק מחזיקי כרטיס אשראי של דיסקונט (ויזה, Cal, MAX, דיינרס ומאסטרקארד) מהנחות בלמעלה מ-120 רשתות שיווק ומהטבות ייחודיות כדוגמת חניה חינם אחר הצהריים ובסופי שבוע ומהטבת מפתח דיסקונט VIP בנמל התעופה בן גוריון.

ללקוחות ניתנת האפשרות להצטרף לתוכנית חיסכון ייחודית, הצוברת כספים שנצברים מהפעולות המבוצעות באמצעות כרטיס האשראי. לקוחות הבנק יכולים לבחור לחסוך בשלושה מסלולים: עיגול עסקה, שהם מבצעים בכרטיס האשראי, לחמישה או עשרה שקלים; צבירת ההנחות, שמעניקים בתי עסק המשתתפים בהסדר, לחיסכון; והשלמת הפקדה בסכום חודשי קבוע.

התייעלות תפעולית בסניפים

בשנת 2019 נמשך מהלך הוצאת הפעילות התפעולית מהסניפים במקביל למהלכי התייעלות, שיפורי תהליכים ושינוי תפיסת ההפעלה.

הפעילות נועדה להשיג את המטרות הבאות:

- א. הוצאת כל פעילות תפעולית מהסניף שאינה נדרשת לשירות הלקוח;
- ב. פישוט וקיצור תהליכים הנותנים בסניף;
- ג. התמקדות בלקוח ובצרכיו, לשיפור חווית השירות, תוך התמקדות בשירות באמצעות מכשירים אוטומטיים;
- ד. הקטנת כמות הניירת והתיק בסניף;
- ה. התייעלות בכוח אדם ובעלויות, בין היתר באמצעות מיזוג סניפים וצמצום שירותי כספרות בסניפים;
- ו. צמצומי שטחי סניפים.

בכל סניפי הבנק קיים אזור של בנקאות עצמית בו הלקוח יכול לבצע את מרבית הפעילות הבנקאית היום יומית, לרבות הפקדת שיקים, הפקדת ומשיכת מזומנים וביצוע תשלומים. שירות משיכת מט"ח קיים בכ-179 מכשירים, שירות הפקדת המזומן בכספומט ושירות הפקדת שיקים במשוב קיים בכל סניפי הבנק.

תחרות

מתחרים. מספר המתחרים במגזר משקי הבית הינו כמספר הבנקים הפועלים במשק. עיקר התחרות של הבנק הינה מול ארבעת הבנקים הגדולים בישראל: בנק הפועלים, בנק לאומי, הבנק הבינלאומי הראשון ובנק מזרחי-טפחות. כמו כן, בשנים האחרונות התפתחה תחרות מצד גופים פיננסיים "חוץ בנקאיים" כגון: חברות כרטיסי אשראי - בתחום האשראי הצרכני, חברות השקעות וביטוח - בתחום שוק ההון, ועוד.

דרכי התמודדות עם התחרות. התמודדות עם התחרות נעשית תוך מאמץ לבדל את הבנק מול מתחריו, בכמה מישורים:

- גידול בנתח השוק הקמעונאי על ידי גיוס לקוחות, באמצעות מערך הסניפים;
- מיצוי פוטנציאל לקוחות על ידי העמקת פעילות, שיפור שירות ומתן הצעות ערך מבודלות ללקוחות הבנק;
- כחלק מהצעת הערך הכוללת המותאמת לצרכי הלקוחות, מפעיל הבנק מערכי שירות מתמחים בייעוץ השקעות, ייעוץ פנסיוני, אשראי ושירות משכנתאות.

המגזר הקמעונאי בבנק מרכנתיל דיסקונט

בנק מרכנתיל דיסקונט רואה במגזר הקמעונאי בכלל ובמגזר משקי הבית בפרט, יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית ושוקד על הגדלת פעילותו במגזר ושיפור השירות ללקוחות המגזר.

פעילות המשכנתאות

הבנק רואה את פעילות המשכנתאות כפעילות אסטרטגית וככלי לעיגון לקוחות קיימים וגיוס לקוחות חדשים. כיום פועלים בבנק 67 סניפים בפריסה ארצית בהם ניתן שירות בתחום המשכנתאות.

הבנק מפעיל שני ערוצים בתהליך אישור המשכנתא כלהלן:

- ערוץ יועצי המשכנתאות בסניפים;
- ערוץ מוקד טלפוני המתמחה בתחום המשכנתאות, המעניק שירות בתחומים עיקריים כלהלן:
- טיפול בפניות של לקוחות המתעניינים בהלוואה חדשה ומאפשר מתן אישור עקרוני מותנה (על סמך תבחינים שנקבעו) כאשר המשך התהליך מבוצע מול הלקוח לאחר קביעת פגישה בסניף;
- בקשות של פונים אשר אינם עומדים בקריטריונים שנקבעו, נדחות, או לחלופין נקבעת להם פגישה בסניף לבחינת הבקשה;
- מתן מענה ללקוחות קיימים בהלוואות מתנהלות.

התפתחות בשוק המשכנתאות

	ליום 31 בדצמבר	
	2018	2019
שינוי %	במיליוני שקלים חדשים	
סך האשראי לדיור שניתן על ידי הבנקים, לא כולל מיחזורים פנימיים	59,597	67,597
אשראי מכספי מדינה	542	688

ביצועי הלוואות חדשות שניתנו והלוואות שמוחזרו לרישית דירת מגורים ובמשכון דירת מגורים

	לשנה שהסתיימה ביום 31 לדצמבר	
	2018	2019
שינוי %	במיליוני ש"ח	
מכספי בנק ⁽¹⁾	7,290	8,151
מכספי האוצר ⁽²⁾	46	59
סך-הכל הלוואות חדשות	7,336	8,210
הלוואות שמוחזרו	516	650
סך-הכל ביצועים⁽³⁾	7,852	8,860

הערות:

(1) כולל ביצועי הלוואות חדשות שניתנו במשכון דירת מגורים בסך של 130 מיליון ש"ח בשנת 2019, לעומת 136 מיליון ש"ח בשנת 2018.

(2) כולל הלוואות עומדות בסך של 12 מיליון ש"ח בשנת 2019 לעומת 8 מיליון ש"ח בשנת 2018.

(3) בבנק ובבנק מרכנתיל דיסקונט.

מגבלות חקיקה ותקינה

חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 31) התשע"ט-2019. ביום 7 בינואר 2019 פורסם תיקון לחוק לפיו לקוח אשר נטל הלוואה לדיור ונפטר, ידחה התאגיד הבנקאי את מועדי פרעון ההלוואה לתקופה שביקש מי שחייב לשלמה, לתקופה שלא תעלה על 12 חודשים ממועד הפטירה. **טיוטת עדכון קובץ שאלות ותשובות בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור - הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329.** הטייטה הופצה ביום 16 ביולי 2019, ובמסגרתה מוצע להוסיף הבהרות לעניין אופן חישוב המגבלות על חלק ההלוואה בריבית משתנה ולעניין אופן ההתחשבות בהכנסתו הפנויה של "קרוב" שאינו בעל זכויות בנכס, בחישוב שיעור ההחזר מהכנסה.

הנחיות והוראות של המפקח על הבנקים, שנועדו לגרום לריסון בשוק המשכנתאות. בשנים 2010 עד 2015 פרסם המפקח על הבנקים מספר הוראות שנועדו להביא לריסון בשוק המשכנתאות. לפרטים נוספים, ראו בדוח שנתי 2017 (עמ' 293-295).

התפתחויות בשוק המשכנתאות

בשנת 2018 פחת היקף המכירות של דירות, ובהתאם חלה ירידה בהיקף ביצוע המשכנתאות. שנת 2018 התחילה במגמה דומה לזו שנרשמה בשנת 2017, אך החל מהמחצית השנייה של השנה נרשמה מגמת עליה בכלל המערכת. היקף הביצוע במערכת בשנת 2019 הסתכם בכ-68 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-60 מיליארד ש"ח בשנת 2018, גידול של כ-13.4%.

היקף תיק ההלוואות לדיור של הקבוצה גדל בשנת 2019 בשיעור גבוה יותר מהגידול בתיק ההלוואות לדיור של כלל המערכת. הוראות המפקח על הבנקים שהתפרסמו בשנים 2013-2015 הביאו לעליה בממוצע נכסי הסיכון בפעילות המגזר. בנוסף, המפקח הגביל את מרכיב ההלוואות הניתנות בריבית משתנה. מיום החלתה, הביאה ההוראה למעבר ממסלולי הריבית המשתנה למסלולים בריבית קבועה. מעבר זה מקטין את חשיפת הלוויים לשינוי בהחזר החודשי בעת עליית ריבית.

שיעור הגידול בהיקף תיק המשכנתאות בבנק בשנים האחרונות היה נמוך יחסית לגידול הענפי. בשנים 2016-2017, חל שינוי במגמה זו, הגידול בתיק המשכנתאות של הבנק גדול יותר מזה של המערכת, וזאת מתוך מטרה להגדיל את חלקו של הבנק בתחום המשכנתאות, כך שנתח השוק של הבנק בפלח זה יהיה דומה לחלקו של הבנק במגזר הפעילות הקמעונאי.

החזרי הלוואות המשכנתא מושפעים בין היתר משיעור האבטלה במשק וממחירי הדיור. בשנת 2018 (בדומה לשנים 2016 ו-2017) ממשיכה הירידה בהיקף החוב הבעייתי, בהשוואה לשנים 2014-2015.

תחומי הפעילות

הלוואות לרכישת, שיפוץ או בניית דירת מגורים. הלוואות לרכישת יחידות דיור, לשיפוץ או לבנייתן, הנלקחות על ידי פרטיים. הלוואות אלה מהוות את עיקר הפעילות בתחום המשכנתאות. הלוואות אלה ניתנות מכספי בנק. בנוסף, הבנק פועל במתן שירותי ביצוע וגביה של הלוואות במסגרת תוכניות הסיוע של משרד הבינוי והשיכון, בהיקפים לא מהותיים.

הלוואות לכל מטרה בשעבוד דירת מגורים. הלוואות הניתנות לפרטיים כנגד שעבוד דירות מגורים למטרות מגוונות (שאינן למטרות עסקית).

קבוצות רכישה. הבנק מעניק אשראי לקבוצות המתאגדות לפרויקט של בניה משותפת בדרך של קבוצות רכישה. הערכת סיכונים הפרויקט וניהול מסגרות האשראי, ככל שאושרו, מבוצעים על ידי יחידת ליווי הפרויקטים שבחטיבה העסקית. פרויקטים בהיקפים נמוכים מבוצעים על ידי ענף משכנתאות בחטיבה הבנקאית. אישור תיקי המשכנתא הפרטיים מבוצע בסניפים יעודיים. בשנים האחרונות נרשמה ירידה בהיקפי פעילות זו בבנק.

פעילות תומכת - ביטוח אגב משכנתא. כבטוחה נוספת לאשראי, דורש הבנק מלקוחותיו ביטוח נכס וביטוח חיים.

הבנק מחזיק בחברת בת, דיסקונט למשכנתאות לבית סוכנות לביטוח (2005) בע"מ, שהינה סוכנות ביטוח. בנק מרכזת דיסקונט מחזיק אף הוא בסוכנות ביטוח, מרביט סוכנות לביטוח (1996) בע"מ. סוכנויות הביטוח האמורות פועלות באופן עצמאי ומשווקות את הביטוחים באמצעות מוקד טלפוני הנפרד מהמוקד הטלפוני של הבנק ושל בנק מרכזת דיסקונט, בהתאמה.

אסטרטגיה עסקית

העמדת המשכנתאות מתבצעת מתוך ראיית לקוח כוללת. הבנק ממקד את פעילות המשכנתאות בלקוחותיו הקיימים, כמוצר מעגן ומשמר. בנוסף, מבוצעת פעילות גיוס לקוחות חדשים, אגב לקיחת משכנתא.

מדיניות בתחום פעילות המשכנתאות. אושרה מדיניות הבנק לגבי פעילות המשכנתאות, אשר מגדירה קריטריונים נדרשים להבטחת איכות האשראי והקטנת הסיכונים הנובעים ממנו, לרבות קריטריונים לסינון ומיון לווים ובקשות אשראי, בחינת כושר ההחזר של הלוויים והערבים לחוב, סוגי הביטוחות שישמשו להבטחת האשראי, מקדמי הביטוח, אופן תימחור האשראי, וכן עקרונות לניהול מעקב ובקרה אחר האשראי והביטוחות. המדיניות קובעת מגבלות שונות לפעילות המשכנתאות, הן ברמת התיק הבודד והן ברמת הביצוע המצרפי.

הבנק מפעיל מודל דירוג, המשמש בעת אישור העסקה ותימחורה.

פרטים נוספים בדבר תיק המשכנתאות של קבוצת דיסקונט והסיכונים הגלומים בו

לפרטים נוספים בדבר תיק המשכנתאות של קבוצת דיסקונט והסיכונים הגלומים בו, ראו בפרק ג' "סקירת הסיכונים", בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

תחרות

ענף המשכנתאות אופיין בשנים האחרונות במיזוגים של בנקים למשכנתאות שפעלו כיישות נפרדת, עם הבנק המסחרי שהחזיק בבעלות בהם. כיום, חמשת הבנקים הגדולים השלימו מיזוג של חברות הבת שלהן שפעלו בתחום המשכנתאות. הענף מאופיין בתחרות גבוהה, ומוטת מחיר באופן מובהק. התחרות מושפעת, בין היתר, מראיית הבנקים את מוצר המשכנתא כמוצר עוגן לשימור לקוחות קיימים וככלי לגיוס לקוחות חדשים. הבנק מתמודד עם התחרות האמורה על ידי שיפור בשירות, בדגש על קיצור פרק הזמן להעמדת ההלוואה וייעול הליכים. הבנק פועל לשדרוג מערכותיו באמצעות מיכון של תהליכים, במטרה לשפר את מהירות התגובה ללקוחותיו בקשר עם בקשות משכנתא חדשות, תוך ניהול מבוקר של הסיכונים. זאת, על מנת לשפר את השירות ללקוחותיו נוכח התחרות בין הבנקים בתחום המשכנתאות.

מגזר בנקאות פרטית (פעילות בישראל) - פרטים נוספים

כללי

מערך השירות של הבנקאות הפרטית שם דגש על שירות בנקאי כולל, יוזם ומתמחה, ללקוחות עתירי הון, תוך מחויבות לטיפול מהיר במכלול צרכי הלקוח ובפרט בתחום ההשקעות.

לקוחות הבנקאות הפרטית, הישראלים ותושבי החוץ, מוגדרים כלקוחות פרטיים, המחזיקים בסכום מינימלי של נכסים פיננסיים בבנק העולה על סך של 4 מיליון ש"ח ללקוחות ישראליים ו-1 מיליון דולר ללקוחות תושבי חוץ (להלן: "לקוחות בנקאות פרטית").

לקוחות הבנקאות הפרטית המקומית בישראל, מנהלים את חשבונותיהם בסניפי הבנק, ומקבלים שירות ב-4 מרכזי בנקאות פרטית, העומדים לרשותם: בהרצליה, בתל אביב, בירושלים ובחיפה. לקוחות הבנקאות הפרטית שהינם תושבי חוץ מקבלים שירות במרכז הבנקאות הפרטית הבינלאומית בתל אביב.

בשנת 2018 הסתיים הארגון מחדש של השירות ללקוחות האמידים באגף השקעות ובנקאות פרטית. כחלק מהארגון מחדש, לקוחות פעילים בשוק ההון בסכומים של בין 1 מיליון ש"ח ל-4 מיליון ש"ח מקבלים שירותי ייעוץ מומחים בלבד, ביחידות בנקאות ההשקעות הכפופות למרכזי הבנקאות הפרטית (4 יחידות ו-7 שלוחות הפרוסות ברחבי הארץ).

לקוחות בעלי פאסיבה של מעל 4 מיליון ש"ח, ממשיכים לקבל מעטפת שירות כוללת במרכזי בנקאות פרטית ישראלית.

התפתחויות במגזר

בשנת 2019 המשיך הבנק במהלכים להעמקת הפעילות בקרב לקוחות הבנקאות הפרטית ואף הרחיב את הפעילות בקרב הלקוחות האמידים (ראו להלן).

הבנקאות הפרטית התמקדה בגיוס לקוחות חדשים, באמצעות 4 מרכזי שירות ו-6 שלוחות בהרצליה, בחיפה, בירושלים, בת"א, בראשל"צ ובאשדוד, כמו גם, בהעמקת פעילות עם לקוחות קיימים והמשך שיוך הלקוחות בסניפים ובמרכזי הבנקאות הפרטית למערכי השירות המתאימים להם בהתאם לפרופיל שלהם.

כחלק מהאסטרטגיה שהוגדרה, פועלים המרכזים בתפיסת שירות יעודית ללקוחות הבנקאות הפרטית ובמעטפת שירות רחבה המותאמת ללקוחות המגזר. בהתאם לתפיסת השירות, נערכו גם השנה מפגשים ממוקדים עם לקוחות המרכזים בנושאים כלכליים ונושאי אקטואליה שונים, בהשתתפות ההנהלה הבכירה של הבנק.

הבנקאות הבינלאומית, התמקדה בהעמקת הפעילות מול לקוחות קיימים תוך המשך יישום מוקפד של מדיניות תושבי החוץ שאומצה בבנק וליישום הוראות המפקח לעניין החתמת תושבי חוץ וניהול סיכונים חוצי גבולות. בנוסף, כחלק מניהול הסיכונים, מתבצע מהלך של ריכוז לקוחות תושבי חוץ בעלי יתרות פאסיב של 1 מיליון דולר ומעלה במרכז הבנקאות הפרטית הבינלאומית.

לפרטים בדבר מדיניות קבלת תושבי חוץ ויישום הוראת המפקח לעניין החתמת תושבי חוץ, ראו "חשיפה לסיכונים חוצי גבולות בפעילות לקוחות תושבי חוץ" במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים".

דגשים אסטרטגיים

בהתאם לדגשים האסטרטגיים העומדים ביסוד תוכניות העבודה של הבנק, פועלת הבנקאות הפרטית באמצעות 2 אגפים: האגף לבנקאות בינלאומית, המשרת לקוחות בנקאות פרטית תושבי חוץ ועולים חדשים; והאגף להשקעות ובנקאות פרטית, המשרת לקוחות בנקאות פרטית תושבי ישראל.

הבנקאות הבינלאומית משרתת שני פלחי לקוחות, פלח בנקאות פרטית בינלאומית ופלח בנקאות קמעונאית בינלאומית, האחראי לטיפול בתושבי חוץ ועולים חדשים בעלי נכסים פיננסיים בבנק, הנמוכים מרף המינימום של הבנקאות הפרטית.

שירות הבנקאות הפרטית, הניתן לישראלים ולתושבי החוץ, מציע ללקוחות שירות בנקאי אישי וכולל, הניתן על ידי יועצי השקעות, האחראי על חשבונם, ומקנה להם נגישות לייעוץ השקעות ולמוצרים פיננסיים, לרבות בתחום הגלובלי.

מרכזי הבנקאות הפרטית מציעים ללקוחות שירותים בנקאיים כוללים, עם דגש על ניהול השקעות פיננסיות ומוצרים מותאמים, כאשר הלקוחות יכולים לקבל אשראי למימון השקעותיהם.

מערכי הבנקאות הפרטית ימשיכו להתמקד בהרחבת בסיס הלקוחות ובהעמקת הפעילות מולם, תוך שימת דגש על טיפוח דור ההמשך וניהול סיכונים יסודי בתהליך צירוף לקוחות חדשים וטיפול בקיימים.

כחלק בלתי נפרד מהתוכנית העסקית בבנקאות הפרטית מושם דגש על בחינה ושדרוג מתמידים של תהליכי ניהול הסיכונים. מזה מספר שנים הבנק מאמץ ומיישם מדיניות קפדנית מבוססת סיכון בנוגע ללקוחות תושבי חוץ ועולים חדשים, המתייחסת לנושא תשלום המס על הכספים המופקדים בחשבונם. בנוסף, יחידת ניהול הסיכונים בחטיבה הבנקאית תמשיך להעמיק את פעילותה בתחומי איסור הלבנת הון, ציות וניהול סיכונים תפעוליים. נאמני הציות בסניפים ובמרכזי הבנקאות הפרטית, אחראים לניהול הסיכונים השוטף ביחידה, אולם מדווחים ישירות למנהל יחידת ניהול הסיכונים. על פי תוכנית העבודה, המשיכו העובדים ביחידות להשתתף בהדרכות להרחבת הידע בתחומי איסור הלבנת הון וציות.

השירות ללקוחות

ללקוחות הבנקאות הפרטית מוצעת "מעטפת שירות", המותאמת ללקוחות המגזר והרותמת את משאבי הבנק והקבוצה למתן מענה אופטימאלי לצרכי הלקוחות ולפעילות יוזמת מולם. ללקוחות המגזר בעלי פאסיבה העולה על 4 מיליון ש"ח, נהנים ממכלול שירותים בנקאיים ברמה מקצועית גבוהה ביותר במרכזי הבנקאות הפרטית. לרשות הלקוחות עומדים יועצים בעלי ניסיון בתחום ההשקעות הפיננסיות בארץ ובעולם, יועצים פנסיוניים, יועצי משכנתאות וכן בנקאים מנוסים בתחומי האשראי והבנקאות הכללית.

לקוחות עם פאסיבה בסכום שבין 1 מיליון ש"ח לבין 4 מיליון ש"ח מקבלים שירותי ייעוץ בהשקעות וייעוץ פנסיוני במרכזי בנקאות פרטית - בנקאות השקעות. את שירותי הבנקאות הם מקבלים בסניף.

בבנקאות הפרטית השירות ניתן ללקוחות שישה ימים בשבוע ומרכזי הבנקאות הפרטית בהרצליה, בתל-אביב ובירושלים, פועלים מהשעה 8 בבוקר ועד 7 בערב (בימי שישי מהשעה 8 בבוקר עד 1 אחה"צ), על מנת לאפשר מתן שירות בשעות הנוחות ללקוחות.

בבנקאות הבינלאומית העובדים דוברי שפות זרות בהתאמה לשפת הלקוח אותו הם משרתים.

בנוסף לשירותים הבנקאיים הכלליים, עומדים לרשות הלקוחות שירותים נוספים, כגון: קשר ישיר לחדרי העסקות ושירותים משלימים של חברות הבת של הבנק: נאמנות וניהול תיקי השקעות, המותאמים ללקוחות המגזר.

יחידת קשרי לקוחות פועלת להעמיד לרשות לקוחות הבנקאות הפרטית הצעות ערך, בעיקר במעטפת השיווקית.

יחידת ייזום מוצרים פועלת לבניית מוצרים ייחודיים המותאמים לצרכי פלח לקוחות זה.

אגף הייעוץ פועל ליצירת תשתית של מחקר וסקירות שוק מקומיות ובינלאומיות וכן לבניית מודלים להשקעה התואמים את צרכי פלח לקוחות זה.

התפתחות בשווקים של המגזר ותחרות

גם שנת 2019 אופיינה בהמשך התחרות במגזר הבנקאות הפרטית, בתחום המחירים והעמלות וברמת השירות ללקוח. בנקים זרים המשיכו, גם השנה, במאמצי השיווק ללקוחות ישראלים בתחומי ההשקעות והאשראי, הנחשבים ללקוחות בעלי עושר פיננסי גבוה, בין אם באופן ישיר מחו"ל או באמצעות השלוחות המקומיות.

דיסקונט invest

כחלק מהאסטרטגיה העסקית, המתמקדת בלקוח ובמגוון צרכיו, מפעיל הבנק שירות רחב בתחום שוק ההון - "דיסקונט invest". שירות זה מציע ללקוחות הבנק מעטפת רחבה ומגוונת של מערכי שירות וטכנולוגיה מתקדמת לביצוע הפעילות בשוק ההון.

"דיסקונט invest", מציע יישומים טכנולוגיים חדשניים, שהבולט בהם הוא "דיסקונט טרייד" - מערכת מסחר מתקדמת, המאפשרת ללקוחות הפעילים בשוק ההון עצמאות מוחלטת וקישור ישיר לבורסה, תוך שימוש בכלים תומכי החלטה לביצוע הפעולות. לצד החידוש הטכנולוגי, מנוי "דיסקונט טרייד" זוכים לרמת שירות וזמינות ייחודית מחדר המסחר בבנק. השירות מאפשר קישור למרכז תמיכה טלפוני, ייעודי, לאורך כל שעות המסחר. השילוב בין הכלי הטכנולוגי המתקדם והתמיכה הטלפונית מהווה פתרון אולטימטיבי למשקיעים הפעילים בשוק ההון.

השירות כולל גם פעילות בניירות ערך זרים בבורסה האמריקאית.

במסגרת "דיסקונט invest", מציב הבנק רף גבוה של שירות, המותאם לאופי הפעילות של הלקוח, בזמינות מכסימלית. הייעוץ במערך הסניפים ניתן על ידי יועצי השקעות מורשים, המעניקים שירות אישי בשעות פעילות הסניף. ניתן להמשיך ולקבל יעוץ במרכז השקעות טלפוני ארצי, בימים א-ה, עד השעה 20:00. השירות מאפשר רצף יעוץ למשקיעים, לרבות בניירות ערך זרים.

ללקוחות בעלי היקף השקעות שבין 1 מיליון ש"ח ל-4 מיליון ש"ח מוצע שירות ב-4 מרכזי בנקאות פרטית, פלח בנקאות השקעות ו-7 שלוחות, בפריסה ארצית, בהם מוענק ללקוח שירות מתמחה, בדומה לבית השקעות. בכך זוכה הלקוח לחווית שירות מבדלת במערכת הבנקאית. יועצי ההשקעות במרכזים אלה זמינים אישית ללקוחות לאורך שעות פעילות המסחר ולפגישות המתואמות אף לאחר מכן.

לקוחות מרכזי בנקאות ההשקעות, למעט משתמשי "דיסקונט טרייד", נהנים ממסלולי שירות מגוונים ובמחירים אטרקטיביים. לדוגמא: מסלול Invest Gold, שמאפשר ליהנות ממכלול השירותים הכולל שמציע המרכז תמורת תשלום רבעוני קבוע.

לקוחות בעלי עושר פיננסי נהנים ממערך מרכזי בנקאות פרטית ללקוחות ישראלים ובהם שירות מקצועי ומתמחה של יעוץ השקעות בשוק המקומי והבינלאומי.

לפרטים בדבר שירותים דיגיטליים חדשניים, ראו להלן בסעיף "שיפורים טכנולוגיים וחדשנות".

מגזר עסקים קטנים וזעירים (פעילות בישראל) - פרטים נוספים

כללי

מגזר העסקים הקטנים מספק שירותים ומוצרים פיננסיים מגוונים ללקוחות העסקיים הקטנים, הן בבנק דיסקונט והן בבנק מרכנתיל דיסקונט, באמצעות רשת של כ-182 סניפים הפרושים ברחבי הארץ, בנוסף למגוון ערוצים ישירים.

אסטרטגיה עסקית, יעדים ודגשים

החל מהרבעון השלישי של שנת 2019 הבנק שם דגש אסטרטגי על תחום העסקים הקטנים ובתוך כך מבוצעים מהלכים שונים במגזר אשר יאפשרו סיוע לעסק בפעילותו ויתרמו להצמחת העסק במטרה להוות רשת תומכת בלקוחות דיסקונט השייכים למגזר זה. מגזר עסקים קטנים יאופיין במתן שירות בנקאי מקיף ומקצועי לפיתוח העסק הכולל מיקוד בכלל הפעילויות הבנקאיות האפשריות, לצד פיתוח תחומים חדשים של שירותים בנקאיים רלבנטיים ויכלול גם הטמעת חדשנות והשקת כלים שיקיימו את הערך המבדל. הערכים שעליהם נבנתה האסטרטגיה החדשה יבואו לידי ביטוי בהכשרות מקצועיות לבנקאים, שגרות עבודה, מדידה והצעות ערך ללקוחות חדשים. בשנת 2019 יושם מודל ההפעלה החדש לעסקים קטנים ששם דגש על מתן שירות מותאם וייחודי ללקוחות העסקיים של הבנק ולגיוס לקוחות עסקיים איכותיים חדשים. במסגרת מודל ההפעלה הוחל אפיון חדש של הלקוחות העסקיים בבנק ובמקביל חולקו הבנקאים העסקיים ורכזי האשראי לצוותים ייעודיים.

אסטרטגיה עסקית, יעדים ודגשים לשנת 2020

- בשנת 2014 אישר הבנק תוכנית אסטרטגית קבוצתית כוללת חדשה, אשר הגדירה את מגזר העסקים הקטנים כאחד המגזרים במיקוד, שבהם תתמקד הקבוצה בשנים הבאות, כמנוע צמיחה מרכזי. האסטרטגיה החדשה נשענת על מיקוד בהעמקת הקשר עם הלקוחות הקיימים, לצד צמיחה בנתח השוק במגזר זה. הפעילות בשנת 2018 התבססה על יישום התכנית האסטרטגית תוך דגש על אוטומטיזציה של תהליכי האשראי במגזר עסקים קטנים בקרב לקוחות בעלי חוב עד 1 מיליון ש"ח. בשנת 2018 נמשך המיקוד במגזר תוך דגש על הגדלת פעילות עם לקוחות קיימים, גיוס לקוחות עסקיים חדשים וביסוס הצמיחה על שכלול מודלים לדירוג לקוחות עסקיים ככלי תומך במתן אשראי.
- מגזר עסקים קטנים הינו אחד מהמגזרים שבמיקוד האסטרטגי של הבנק לשנת 2019. במגזר זה נקבעו יעדי צמיחה מבוקרת תוך התמקדות ודגש על לקוחות איכותיים, קיימים וחדשים, בעלי רמת סיכון סבירה ורווחיות נאותה מותאמת סיכון לבנק. בין היתר נקבעו יעדים הבאים:
- העמקת פעילות במגזר עסקים קטנים - גידול במצבת לקוחות תוך שימת דגש על הקטנת הנטישה, גידול במספר הלקוחות בעלי מוצרים בנקאיים וגידול בשיעור לקוחות נטלי אשראי;
- מכירת מוצרים מתאימים ללקוחות המגזר ופניה לפלחי לקוחות ייעודיים במגזר;
- מיקוד מתמיד לשיפור רמת השירות ללקוח על ידי שיפור מיומנות העובדים, מדידה ובקרה;
- המשך שיכלול מודל דרוג ללקוחות העסקיים ושימוש בהם ככלי מחליט או תומך החלטה במתן אשראי;
- הרחבת השימוש בערוצים הישירים, בדגש על שדרוג האתר הייעודי ללקוחות המגזר - "עסקים + " ואפליקציה ייעודית ללקוחות העסקיים;
- הטמעת השינוי במערך הסניפים והסטת וריכוז פעילות לקוחות עסקיים, לסניפים ייעודיים שנקבעו ובכך למקסם את השרות המקצועי ללקוחות המגזר.
- יישום תפיסת הפעלה חדשה לעסקים קטנים תוך שילוב הצעות ערך אטרקטיביות למגזר זה.

בשנת 2020 תמשיך הטמעת האסטרטגיה בסניפים ובמרחבים.

תחרות

התחרות הקיימת במגזר פעילות זה, היא בעיקר מצד המערכת הבנקאית. יחד עם זאת, הולכת ומתגברת מגמה של העמדת מימון ללקוחות עסקיים קטנים, הן על ידי חברות כרטיסי האשראי, והן על ידי חברות חוץ בנקאיות פרטיות ייעודיות המממנות פעילות ספציפית, כגון: רכישת רכב, ציוד, פעילות יבוא והעמדת קווי אשראי לצרכי הון חוזר. הצעדים העיקריים של הבנק להתמודדות עם התחרות, הן מתן מענה מהיר לפניות הלקוחות, פיתוח קשר אישי עם הלקוח והצעת פתרונות מקצועיים כוללים למכלול צרכי הפיננסים.

השירות ללקוחות המגזר

מגזר העסקים הקטנים מספק את כל מגוון השירותים ללקוחות המגזר. השירות ניתן בסניפי הבנק, לרבות שירותי סחר חוץ באמצעות יחידת תמיכה במטה. לרשות הלקוחות העסקיים קיימת גם האפשרות לקבל שירות באמצעות אתר אינטרנט, אפליקציה ייעודית והטלפון.

לקוחות העוסקים בסחר בינלאומי מטופלים באגף לסחר חוץ בהתאם לשיוך הענפי שלהם (ראו להלן ב-"המגזר העסקי").

שירות לעסקים קטנים ובינוניים. לקוחות הבנק שהם עסקים קטנים ובינוניים מקבלים שירות בהלימה להיקפי פעילותם, וזאת כדי לאפשר שירות מקצועי המתאים למאפייני הלקוח. לקוחות בעלי מחזורי פעילות בסכום של עד כ-15 מיליון ש"ח וחביויות בסכום של עד כ-4-5 מיליון ש"ח, מקבלים שירות בצוותי בנקאות לעסקים בסניפים. לקוחות בעלי מחזורי פעילות או חביויות גבוהים מאלה, מקבלים שירות במרכזי העסקים של הבנק.

חדר עסקות. החדר מעניק שירותי פעילות בתחומי רכישת מט"ח והמרתו וביצוע עסקות הגנה. הבנק מקיים פעילות ממוקדת לחיבור לקוחות עסקיים, קטנים ובינוניים, לחדר עסקות מסחרי.

כרטיס אשראי עסקי. הבנק מציע ללקוחות כרטיס אשראי "מפתח עסקי". הכרטיס נועד לתת לבעלי העסקים שירות ייחודי באמצעות כרטיס אשראי מסוג מפתח, המאפשר ללקוח לקבל הנחות בבתי עסק שהינם ספקים.

אתר "עסקים +". אתר ייעודי ללקוחות עסקיים. האתר מציג מידע מקיף על חשבונות העסק ומאפשר ביצוע פעולות באופן עצמאי, על ידי הלקוחות, ישירות מבית העסק.

חבילות SMS לעסקים. חבילה המאפשרת הרחבה של שירותי העו"ש. ניתן לקבל הודעות בנושאים הבאים: הודעה מראש על סיום ערבות, יתרת ערבויות בחשבון, שיקים דחויים גוביינא (יתרה ופרעון), שיקים לבטחון (יתרה, פרעון, וירידה מתחת לסכום שהוגדר), הזמנת פנקסי שיקים, שיקים שהוחזרו וכיוצא ב.

שתי"פ עם חברת i-Count. שיתוף הפעולה עם iCount הינו יישום עסקי-טכנולוגי ראשון במערכת הבנקאית בישראל, המיישם תפיסת בנקאות פתוחה, לממשק עם ספקי צד ג'. לקוח עסקי של דיסקונט שהוא גם לקוח של iCount, יכול לחבר את חשבון הבנק שלו עם מערכת הנהלת החשבונות שלו באמצעות שילוב המידע הבנקאי והחשבונאי, iCount מספקת ללקוחות דיסקונט כלים לניהול העסק, המייעלים את ההתנהלות העסקית והפיננסית שלהם.

אפליקציית ללקוחות העסקיים. בשנת 2019 עלתה לשימוש אפליקציה ייעודית ללקוחות העסקיים שמאפשרת מגוון רחב של שירותים ופעולות לעבודה שוטפת.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות

תיקון לכללי הבנקאות (שירות לקוח) (עמלות), תשס"ח-2008. ביום 1 במאי 2019 פורסם התיקון ברשומות. במסגרת התיקון יחויבו הבנקים לבצע בדיקה חודשית במהלך שנת כספים, בחשבונות לקוחות המסווגים כעסק קטן/עוסק מורשה, בהשוואה למסלול העמלות הבסיסי והמורחב, וצירוף הלקוחות למסלול עמלות, ככל שמייטיב עם הלקוח ביחס לעמלות ששילם ללא הצטרפות למסלול, וזאת עד ליום 1 במרס של השנה העוקבת לבדיקה. התאגיד הבנקאי יידרש לשלוח ללקוח הודעה על צירופו למסלול כאמור ועל האפשרות לביטול ההצטרפות. עוד נקבעו במסגרת התיקון: הגדרת ערוצי קשר המוצעים על ידי התאגיד הבנקאי וחובה ליתן אפשרות לקבל את תעריפוני הבנק ולמסור הודעת ביטול הצטרפות למסלול עמלות בערוצי קשר כאמור; הפחתת העמלה בגין העמדת ערבות בנקאית המובטחת בפקדון ספציפי; הוספת אפשרות לגביית עמלות בגין השירותים המיוחדים הבאים: ייעוץ פנסיוני, משיכת מזומן ממכשיר אוטומטי באמצעות כרטיס נטען שלא מקושר לחשבון עו"ש ומשיכת מזומן ממכשיר אוטומטי באמצעות כרטיס חיוב אשר הונפק בחו"ל או על ידי שלוחה של בנק זר. ככלל, תחילת התיקון ביום פרסומו, למעט חריגים המנויים בו.

מגזר עסקים קטנים בבנק מרכזת דיסקונט

מגזר עסקים קטנים בבנק מרכזת דיסקונט מהווה את אחד המגזרים הבולטים של בנק מרכזת דיסקונט ולפיכך מהווה יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית של בנק זה.

בנק מרכזת דיסקונט משתתף מעת לעת במכרזים שמפרסם משרד האוצר למתן אשראי בנקאי לעסקים קטנים, במסגרת קרנות ייעודיות בערבות המדינה, ומשתמש באפיק זה כאמצעי לפיתוח הפעילות במגזר זה.

בנק מרכזת דיסקונט, בשיתוף גוף מוסדי נוסף, נבחר כאחד הזוכים במכרז של משרד האוצר להעמדת הלוואות לעסקים קטנים. יתרת הלוואות לעסקים קטנים שהעמיד בנק מרכזת דיסקונט במסגרת זו ביחד עם אחרים הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2019 בסך של 1,023 מיליון ש"ח (2018 - 777 מיליון ש"ח).

מגזר עסקים בינוניים (פעילות בישראל) - פרטים נוספים

השירות ללקוחות המגזר

לקוחות הקבוצה במגזר עסקים בינוניים הינם לקוחות עסקיים בסדר גודל בינוניים (middle market). הלקוחות נהנים משירות אישי, מקצועי ואיכותי המתייחס לכל צרכיהם הפיננסיים (one stop shop). השירות כולל התאמת המוצרים הבנקאיים המגוונים לצרכיהם השונים בתחומי האשראי והערבויות, הגנות מטבע, מסחר בינלאומי, פעילות במכשירים פיננסיים, סליקה בכרטיסי אשראי, השקעות מתמחות בשוק ההון ועוד. לצד אלה מוצעים פתרונות לצרכים הפיננסיים של בעלי החברות, מנהליהן וצוות העובדים בהן, הנהנים מתנאים המקנים להם מעמד של לקוחות מועדפים.

השירות ללקוחות הבנק ניתן באמצעות חמישה מרכזי עסקים הפועלים בפריסה ארצית: ירושלים, תל אביב, השרון, חיפה והשפלה, וכן באמצעות שלוחה דרומית בבאר שבע, המספקת שירות ונותנת מענה ללקוחות העסקיים באזור הדרום.

השירות במרכזי העסקים אינטגרטיבי וניתן על ידי צוותים המכילים בנקאי עסקים, כלכלנים ורכזי אשראי, בסיוע צוות המבצע הלוואות וערבויות. התאמת השירות ללקוח העסקי נעשית על ידי צוותי שירות ייעודיים אלו אשר נמצאים במרכזי העסקים, תוך הסתייעות במערך הסניפים.

לקוחות העוסקים בסחר בינלאומי מטופלים באגף סחר חוץ. לרשות לקוחות המגזר, עומד אתר האינטרנט "עסקים+". (לפרטים נוספים, ראו לעיל ב-"המגזר העסקי").

חדר עסקות. המיועד למתן שירותי פעילות ללקוחות מגזר הבנקאות המסחרית וללקוחות מגזר העסקים הקטנים ומעניק שירותי רכישת מט"ח והמרתו וביצוע עסקאות הגנה. בנוסף לפעילות המסחרית בבנק, נכללת במגזר הפעילות המסחרית בבנק מרכנתיל דיסקונט. **אפליקציית ללקוחות העסקיים.** בשנת 2019 עלתה לשימוש אפליקציית ייעודית ללקוחות העסקיים שמאפשרת מגוון רחב של שירותים ופעולות לעבודה שוטפת.

התפתחויות בשווקים של המגזר

פעילותם העיקרית של לקוחות המגזר מבוצעת בשוק המקומי בענפי המשק השונים: מסחר ושירותים, תעשייה ובינוי ונדל"ן. חלק מלקוחות המגזר מנהלים פעילות יבוא ויצוא. לקוחות המגזר הושפעו מקצב צמיחה גבוה יחסית בהשוואה לשנה הקודמת. הצמיחה התאפשרה בזכות צמיחה גבוהה של הצריכה הפרטית.

יעדים ודגשים לשנת 2020

- מגזר עסקים בינוניים הינו אחד מהמגזרים שבמיקוד האסטרטגי של הבנק לשנת 2020. במגזר זה נקבעו יעדי צמיחה וגידול תוך התמקדות ודגש על לקוחות איכותיים, קיימים וחדשים, בעלי רמת סיכון סבירה ורווחיות נאותה מותאמת סיכון לבנק;
- הרחבת פעילות עם לקוחות הפועלים בענפי משק המועדפים לגידול על פי מדיניות האשראי של הבנק, למול צמצום פעילות בענפי משק בעלי רמת סיכון גבוהה;
- המשך שיפור מקצועיות, זמינות ותהליכי ניהול סיכונים האשראי והגברת תהליכי הבקרה והניטור, בדרך של שיפור איכות ניתוח המעקב אחר מצב הלקוחות;
- הטמעת מודלים מתקדמים לניהול סיכונים אשראי, במטרה לשפר את תמחור העסקה השולית והתאמת המרווח המימוני לאופי העסקה והסיכון לבנק, תוך שיפור היכולת להתחרות על לקוחות איכותיים.

צפי להתפתחות בשנה הקרובה

להערכת הבנק, צפויה בשנת 2020 צמיחה סביב קצב הצמיחה הפוטנציאלי, תוך המשך התרחבות ביצוא ובצריכה הפרטית. עם זאת, להערכת הבנק, הסיכונים העיקריים להתממשות התחזית נובעים מאירועים גלובליים, ובראשם, האטה בכלכלה העולמית, התארכות הזמן עד להשתלטות על נגיף הקורונה ואי ודאות פוליטית, וכן מאירועים מקומיים, שהבולטים שבהם, אי וודאות באשר לצעדים שתנקוט הממשלה החדשה והאפשרות להסלמה במצב הביטחוני. לאור האמור, צפי גידול באשראי הבנקאי למגזר המסחרי הן למימון הון חוזר והן למימון השקעות.

תחרות

קיימת תחרות גבוהה במתן אשראי למגזר בין הבנקים הפועלים בארץ. בנוסף, קיימת תחרות עם גופים פיננסיים חוץ בנקאיים. התחרות העיקרית הינה בשיעורי הריבית והעמלות המוצעים ללקוחות והן בבטחונות הנדרשים ובתנאים הנלווים כגון שיעורי מימון.

מגזר עסקים גדולים (פעילות בישראל) - פרטים נוספים

סקירת התפתחויות בסקטור העסקי בשנת 2019

- בשנת 2019 התרחבה הכלכלה המקומית בקצב של 3.5%, בהשוואה ל-3.4% בשנת 2018. במקביל, התוצר העסקי צמח בשיעור של 4.0% בהשוואה ל-3.7% בשנת 2018.
- להלן הגורמים אשר השפיעו על התפתחות התוצר העסקי בשנת 2019:
- צמיחה של היצוא (ללא חברות הזנק ויהלומים), בשיעור של 5.2%, בדומה לשנת 2018. הצמיחה האמורה שיקפה המשך צמיחה מהירה ביצוא השירותים, בהובלת יצוא שירותי היי-טק. היצוא התעשייתי צמח בשיעור של 3.1% קצב מעט גבוה מזה של שנת 2018;
 - הצריכה הפרטית הוסיפה לשמש מנוע צמיחה מרכזי, עם צמיחה של 3.9%, שיעור גבוה מזה של שנת 2018 (3.7%);
 - בהשקעות בענפי המשק (ללא אוניות ומטוסים) נרשמה עליה מתונה של 1.2% (לעומת צמיחה של 6.5% בשנת 2018), בעקבות ירידה חדה של 9.8% בהשקעות במכונות וציוד (על רקע מיצוי של השקעה גדולה במשק שהיא עתירת יבוא). מנגד, נמשך הגידול בהשקעות בתשתיות ובבניה שלא למגורים, ובמכונות נוסעים (ליסינג). יצוין, כי בהשקעה בבנייה למגורים חל גידול מתון של כ-2%, לאחר התכווצות בשנת 2018;
 - הצריכה הציבורית (ללא יבוא ביטחוני) צמחה בשנת 2019 בשיעור של 3.6%, נמוך משנת 2018 (4.5%), תוך המשך גידול מהיר יחסית בצריכה האזרחית;
 - ביבוא הסחורות והשירותים (למעט יבוא ביטחוני, אוניות, מטוסים ויהלומים), נרשם גידול מהיר יחסית של 4.1%, אם כי נמוך בהשוואה לשנת 2018 (5.1%).

התפתחויות בחוב המגזר העסקי

נכון לסוף חודש נובמבר 2019⁷, נרשם גידול, בשיעור של 2.8%, בחוב של המגזר העסקי (ללא בנקים וחברות ביטוח), בהשוואה לחודש דצמבר 2018 (שיעורי השינוי הינם במונחים נומינליים, ומושפעים משינויים בשערי החליפין ובמדד המחירים). יתרת החוב בסוף חודש נובמבר 2019 עמדה על 949 מיליארד ש"ח, לעומת 924 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2018. העליה בחוב שיקפה גידול בשיעור של 5.1% בחוב לבנקים (כולל אג"ח חברות), ו-4.9% בחוב למוסדיים (מזה, גידול של כ-10% בהלוואות הפרטיות שנתנו הגופים המוסדיים, לעומת גידול מתון של 1% ביתרת איגרות החוב שבידיהם). מנגד, החוב לתושבי חוץ ולמשקי בית התכווץ בשיעור של 2.2%-1.9%, בהתאמה. כתוצאה מהמגמות האמורות, נרשמה עליה במשקל החוב לבנקים בסך החוב של הסקטור העסקי מ-47.7% בסוף שנת 2018 ל-48.8% בסוף חודש נובמבר 2019.

היקף גיוס אג"ח חברות (סחיר ולא סחיר, ללא הסקטור הפיננסי) הסתכם בשנת 2019 ב-39.5 מיליארד ש"ח, לעומת 36.8 מיליארד ש"ח בשנת 2018.

המרווח בין אג"ח חברות (הנכללות בתל בונד 60) לאג"ח ממשלתי עמד בסוף חודש דצמבר 2019 על 1.03%, לעומת 1.46% בסוף שנת 2018 ו-1.26% בסוף הרבעון השלישי של שנת 2019.

התפתחויות בשווקים של המגזר

להלן כיווני ההתפתחות בענפי המשק העיקריים:

- ענף התעשייה - במהלך השנה החולפת, בדומה למגמה העולמית, חלה נסיגה בפעילות הכלכלית של ענפי התעשייה על רקע מלחמת הסחר העולמית ובשל התחזקות השקל, אשר באה לידי ביטוי, בין היתר, בירידה בהיקף היצוא וצמצום משרות. בחלוקה למגזרים, עיקר התרומה השלילית נבעה מענף התרופות והענפים המסורתיים בעוד שמגזר הטכנולוגיה מעורבת עלית (כימיקלים בעיקר) הרחיב את פעילותו. יחד עם זאת, מדד מנהלי הרכש האחרון, שפורסם בחודש נובמבר 2019, מצביע על התרחבות המיוחסת ליבוא חומרי גלם, שעשוי להוות אינדיקטור לצפי לשינוי מגמה בעיקר בשל התקדמות הסכם הסחר בין ארה"ב לסין;
- ענף היהלומים - בשנת 2019 ענף היהלומים הפגין חולשה משמעותית, שבאה לידי ביטוי, בעיקר, בהמשך הירידה בהיקפי הסחר;
- ענף התיירות - קצב כניסות התיירים לישראל ממשיך לשקף רמות שיא ותומך בהמשך השיפור בפעילות הענפית, כפי שבאה לידי ביטוי בשיעור תפוסת המלונות בכל חלקי הארץ. הפעילות החזקה באה לידי ביטוי גם בתוצאות הכספיות של רשתות המלונאות הציבוריות, שממשיכות להציג גידול בהכנסות;
- ענף המסחר - הענף מושפע בעיקר מביקושים מקומיים. בהתאם לאומדן הראשון לשנת 2019, שיעור השינוי בצריכה הפרטית במהלך שנת 2019 עלה ועמד על 3.9% בהשוואה לשנת 2018. עם זאת, הגידול בצריכה הפרטית לא מחלחל אל כל ענפי המסחר המסורתיים, אשר ממשיכים להתמודד עם אתגרי המסחר המקוון והתגברות התחרות;
- ענף הנדל"ן - לפרטים, ראו להלן "פעילות בניה ונדל"ן" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים".

התפתחויות צפויות בשוקי המגזר

בהתאם להערכות בנק ישראל, בשנת 2020 הצמיחה במשק צפויה להאט ולהסתכם ב-2.9%. תחזית האינפלציה עודכנה אף היא מעט כלפי מטה (1.0%) - בקצה התחתון של תחום היעד. בהתאם, ריבית בנק ישראל צפויה להישאר ברמתה הנוכחית ואף לרדת לרמה של 0.1%.

ביצוע יעדים ואסטרטגיה עסקית - שנת 2019

במהלך שנת 2019 הבנק פעל בהתאם לתוכנית העבודה למגזר העסקי, תוך התמקדות בהשאת התשואה לנכסי הסיכון וראייה ממוקדת לקוח. בין היתר פעל הבנק להתאמת מרווחי האשראי לרמת הסיכון, ולצמצום החשיפה לפעילויות בעלות רמות סיכון גבוה, במטרה לטייב את תיק האשראי. בנוסף, הבנק התמקד במהלך שנת 2018 בעסקאות סינדיקציה והמתקת הון, וכן, ניהל את תיק האשראי בראיית תמחור תשואה מותאמת סיכון, במונחי תשואה להון רגולטורי ותשואה להון כלכלי.

כמו כן, הבנק מקפיד לעקוב אחר לקוחות גדולים וקבוצות לווים ברמת סיכון גבוהה. לפרטים נוספים, ראו "ניהול סיכונים אשראי" בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".

יעדים ואסטרטגיה עסקית

בשנת 2020 הבנק יפעל במגוון רחב של מגזרים וענפי משק תוך פיזור תיק האשראי ותוך צמצום החשיפה לתחומים שבהם זוהה סיכון גבוה מהממוצע. זאת, תוך הסטת נכסי סיכון לשימושים עם תשואה גבוהה. כמו כן, ייתכן דגש לעסקים קטנים ובינוניים, תוך המשך ליווי פיננסי לחברות הגדולות.

⁷ הנתונים העדכניים ביותר שהיו זמינים במועד הבאת הדוח לדפוס.

במסגרת מיקוד הבנק בהשאת ערך על תיק נכסי הסיכון במגזר העסקי ועמידה ביעדי הלימות ההון, הוגדרו לשנת 2019 כיווני ההתפתחות העיקריים המפורטים להלן:

- פעילות במגוון רחב של מגזרים, ענפי משק ומוצרי אשראי, על מנת ליצור פיזור מיטבי בתיק;
 - הובלת עסקאות סינדיקציה בשיתוף גופים מוסדיים בארץ ובחול;
 - הרחבת מעטפת השירותים ללקוחות תוך הגדלת התשואה מותאמת סיכון;
 - הגדלת ההכנסה לנכס סיכון תוך מתן תמחור תואם סיכון;
 - ירידה בפרופיל הסיכון הקיים באמצעות הגדרת רמות תיאבון אשראי לענפי המשק השונים;
 - מיצוי הסינרגיה הקבוצתית והיתרון היחסי הקיים לכל אחת מחברות הבת בתחום האשראי (אוכלוסיות יעד, מוצרים, גיאוגרפיה);
 - הבנק ימנע מפעילות אשראי שיש בה חשש לפגיעה במוניטין הקבוצה או הבנק, בין היתר, תחומים הקשורים להלבנת הון ומימון טרור.
- האמור לעיל הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד. האמור משקף את הערכת הנהלת הבנק, בשים לב למידע המצוי בידיה במועד עריכת הדוחות הכספיים, באשר למצב המשק והכלכלה העולמית, כמפורט לעיל בסעיף זה וכן בפרק "קווי התפתחות עיקריים בארץ ובעולם בשנת 2018". האמור עשוי שלא להתממש במידה ותחול ירידה ניכרת בהיקף הביקושים מחו"ל כתוצאה מהתמתנות ניכרת בקצב ההתאוששות והצמיחה בשווקים מסוימים בחו"ל, ירידה ניכרת ברמת הביקושים המקומיים כתוצאה מהרעה במצב הביטחוני-מדיני, קיטון בהיצע מקורות המימון בשווקים הפיננסיים בחו"ל ובשוק המקומי, תנודתיות ניכרת בשערי הריבית ושערי החליפין בעולם ובמשק העולמי והתפתחויות אחרות בתנאים המקרו כלכליים, שאינם בשליטת הבנק.

התפתחויות במגזר

הקמת האגף לבנקאות 360 פלוס לעסקים. במסגרת המאמץ העקבי לשפר את איכות השירות הניתן ללקוחות הבנק, החליטה הנהלת הבנק בחודש ספטמבר 2019 להקים את האגף לבנקאות 360 פלוס לעסקים אשר מאגד תחתיו את יחידות סחר חוץ, Cash Management וסניף ראשי תל אביב. האגף צפוי להוביל את מתן השירות התפעולי והדיגיטלי ללקוחות העסקיים הגדולים בתחומים אלו.

רכישת פוליסה לביטוח סיכוני אשראי

הבנק רכש ביטוח סיכוני אשראי בתחום הנדל"ן. הפוליסה מכסה את תיק ההלוואות הקיימות וכן הלוואות החדשות שתועמדה במהלך תקופת הביטוח, אשר מאפייניהן עונים להגדרות הסכם הביטוח. רכישות אלה מצטרפות לרכישה של פוליסה לביטוח סיכוני אשראי בערבויות חוק מכר ופוליסת ביטוח ערבויות לא כספיות אחרות.

במסגרת הפוליסות מעביר הבנק חלק מסיכון האשראי לקונסורציום בינלאומי של מבטחי משנה. העסקה מאפשרת לבנק, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 203, להקטין את נכסי הסיכון, בדרך של הקטנת משקל הסיכון של החשיפות, ולהעמידו על משקל סיכון של 20%, בהתאמה לדירוג הבינלאומי של מבטחי המשנה.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות שחלות על המגזר.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313. בהתאם להוראה, מגבלת חבות לווה בודד (שאינו בנק) עומדת על 15% מהון הבנק, מגבלת חבות קבוצת לווים על 25% מהון הבנק ומגבלת חבות של קבוצת לווים בנקאית או קבוצת לווים כרטיסי אשראי על 15% מהון הבנק. סך חבות כל הלווים, קבוצות הלווים, קבוצות הלווים הבנקאיות וקבוצות הלווים חברות כרטיסי אשראי, שחבותם נטו לתאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון הבנק, לא תעלה על 120% מהון הבנק.

הגדרת ההון לצורך חישוב המגבלה צומצמה להון רובד ראשוני בלבד (לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים) כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 202. ליום 31 בדצמבר 2019 לא הייתה כל חריגה מהמגבלות שנקבעו בהוראה.

הבנק מסווג את השקעתו בניירות ערך של סוכנויות פדרליות בארה"ב במסגרת האשראי לציבור. בהתאם להבהרה שהתקבלה מהפיקוח על הבנקים, השקעת הקבוצה בניירות ערך של סוכנויות פדרליות בארה"ב, לצורך חישוב החבות לפי הוראה 313, משוקללת ב-50%.

במהלך שנת 2018 הופחת השיעור בו משוקללות ערבויות חוק מכר לעניין חישוב הריכוזיות ל-30% בגין דירות שטרם נמסרו. ביום 27 באוקטובר 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראה, במסגרתו נוספו מגבלות הנוגעות לחבות לווים/קבוצות לווים העוסקים בפעילות ספקולטיבית. תחילת התיקון ביום 1 ביולי 2020.

מגבלת "אנשים קשורים". במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 חלה מגבלה על מתן אשראי לכלל "האנשים הקשורים" לבנק, כהגדרתם בהוראה, כך שלא יעלה על 10% מהון הבנק. ליום 31 בדצמבר 2019 אין חריגה מהמגבלה האמורה.

השירותים ללקוחות המגזר

המגזר העסקי נהנה משירותי בנקאי מקצועי, המתמחה בליווי פיננסי כולל (One Stop Shop) לרבות בחינה מעמיקה של צרכי החברה והתאמת פתרונות פיננסיים יצירתיים. הלקוחות זוכים לשירות אישי, מקצועי ואיכותי המתייחס לכל צרכיהם הפיננסיים בהתאמת מוצרים בנקאיים שונים בתחומי האשראי, הגנות מטבע, מסחר בינלאומי, סליקה בכרטיסי אשראי, מימון, השקעות מתמחות בשוק ההון ועוד.

הליווי הפיננסי של החברות הגדולות מתבצע באמצעות מנהלי העסקים באגף חברות גדולות של החטיבה העסקית. הצוותים מפולחים על פי ענפי הפעילות העסקית של החברות. הצוותים כוללים מנהל עסקים, בנקאי עסקים, כלכלנים ורכזי אשראי. צוות כזה מהווה כתובת בנקאית לכל צרכיו הפיננסיים של הלקוח העסקי.

לרשות הלקוחות עומדים שירותי הסניף הראשי ת"א. סניף זה מתמחה בטיפול בלקוחות העסקיים הגדולים של הבנק כמו גם במתן שירותים למוסדות פיננסיים ומוסדיים, לרבות טיפול בחשבונות קסטודיאן לגופים זרים.

דיסקונט קפוטל מציגה ללקוחות המגזר העסקי שירותי ליווי להנפקות לציבור והנפקות פרטיות, לרבות שירותי חיתום והפצת ניירות ערך, ושירותים בתחום הבנקאות להשקעות.

ענף שוק ההון. הענף פועל במטרה להרחיב את שירותי הבנק בתחום שוק ההון לתאגידים הגדולים, הגופים המוסדיים ופעילי שוק ההון. הענף עוסק בהקצאת אשראי לפעילי שוק ההון, לרבות מתן שירותים נלווים (ברוקראדז', ייעוץ השקעות, תפעול), במתן ייעוץ יזום לתאגידיים, ובטיפול כולל בגופים מוסדיים. ללקוחות העוסקים בסחר בינלאומי מטופלים ביחידת סחר חוץ (לפרטים נוספים, ראו להלן).

סניף בורסת היהלומים משרת את לקוחות ענף היהלומים, וייחודו בניהול חשבונות ליהלומנים, תוך התמחות בכלל השירותים המיוחדים לענף זה. חלק מלקוחות המגזר מקבלים שירותים באמצעות חדר עסקות (ראו להלן ב"מגזר הניהול הפיננסי") ובאמצעות שלוחות חו"ל של הבנק (ראו להלן ב"הפעילות הבינלאומית").

אפליקציית הלקוחות העסקיים. בשנת 2019 עלתה לשימוש אפליקציה ייעודית ללקוחות העסקיים שמאפשרת מגוון רחב של שירותים ופעולות לעבודה שוטפת.

פעילות סחר חוץ

כללי. פעילות סחר חוץ בבנק מבוצעת ביחידת סחר חוץ וביחידת מימון סחר חוץ מורכב. שתי היחידות פועלות במסגרת החטיבה העסקית בבנק, ומעניקות שירותים מגוונים ללקוחות מהמגזרים העסקיים השונים העוסקים בסחר בינלאומי.

הפעילות. הפעילות העסקית כוללת את מכלול השירותים בתחום סחר החוץ הנדרשים ללקוח (יבוא, יצוא, מימון, ביצוע נכונות ערביות חוץ וכד'). בנוסף לביצוע הפעילות, מתבצעת פעילות אינטנסיבית לשימור ופיתוח הקשר עם הלקוחות הקיימים וגיוס לקוחות חדשים, תוך ייזום מפגשים עסקיים וביקורי לקוחות בשיתוף עם מנהלי היחידות העסקיות בחטיבות שונות.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

כתחליף לאשראי הבנקאי ללקוחות המגזר העסקי התפתחו מוצרי מימון תחליפים המוצעים על ידי גופים פיננסיים חוץ בנקאים בכלל וגופים מוסדיים בפרט. תחליפי האשראי כוללים גיוס אמצעי מימון באמצעות הנפקת מניות, איגרות חוב וניירות ערך אחרים בשווקי ההון בארץ ובחו"ל לרבות העמדת אשראי ישיר הניתן על ידי גופים אלה. במצבים של הרחבת הפעילות העסקית ושיפור בביצוע העסקי של חברות הפועלות בשוק המקומי ובשווקים בחו"ל, גדלה זמינות מקורות המימון החוץ בנקאיים לחלק מהלקוחות הגדולים, החסונים פיננסיים. כאשר קיימת יכולת גיוס בשוק ההון, מהווה המימון החוץ בנקאי מקור מימון תחליפי בעיקר למוצרי אשראי לטווח ארוך ובינוני ובכך תורם להקטנת היקפו של אשראי זה בתיק האשראי המשקף את פעילות המגזר.

מוצרים ושירותים

השירותים הניתנים כוללים מימון שוטף על פי צרכי הלקוחות ובין השאר פעילות סחר חוץ וחדר עסקות, מימון השקעות לשימור הפעילות והרחבתה, מימון רכישות ומיזוגים, מתן אשראי לפעילים בשוק ההון, רכישת השתתפות באשראים ו/או סיכונים המוצעים על ידי הבנקים הגדולים המקומיים או גופים פיננסיים בחו"ל ומתן אשראי לחברות ישראליות הפועלות בחו"ל.

בנוסף, ניתנים שירותים נלווים כפעילות בתחום הפסיבה וההשקעות, עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים, העמדת ערביות כספיות, ביצוע וכו"ב.

פעילות בניה ונדל"ן

התפתחויות בשווקים של הפעילות

בניה למגורים. במהלך השנה שחלפה נמשכה מגמת הגידול בהיקף העסקאות, הן במחירי שוק ובעיקר במסגרת "מחיר למשתכן". לצד הגידול בהיקף הפעילות חלה אמנם ירידה במדד מחירי הדירות החדשות, אך זו מושפעת מגידול חד במכירות "מחיר למשתכן" (משקלן מסך העסקאות לדירות חדשות חצה בחודש אוקטובר לראשונה את רף ה-50%), בשל מכרזים שפורסמו בשנים קודמות וכעת הבשילו לבניה. במבט קדימה, התחלות הבניה, שממשיכות לשהות מתחת לצרכי הגידול הטבעי של משקי הבית, לצד הריבית הנמוכה על משכנתאות ואי הוודאות בנוגע להמשך דרכה של תוכנית "מחיר למשתכן", מהווים פוטנציאל ללחצים לעליות מחירים, כפי שעולה ממדד מחירי הדירות הכללי. עם זאת, ישנן ערים בהן קיים חשש מהצטברות של עודפי היצע, בעיקר בגלל בניה מאסיבית שכבר סוכמה במסגרת "מחיר למשתכן".

נדל"ן מניב למשרדים. שוק המשרדים המשיך לשמור בשנת 2019 על יציבות בשיעורי התפוסה ובמחירי השכירות. בנוסף, שוק המשרדים הגדול בישראל, תל אביב, המשיך במגמת העלייה בדמי השכירות ובשיעורי התפוסה.

נדל"ן מניב מסחרי. בשוק הנדל"ן המסחרי מסתמנת חולשה בפדיונות השוכרים, אך שיעורי התפוסה נותרו יציבים. במהלך השנה החולפת החלו חלק מהרשתות הקמעונאיות לצמצם שטחי מסחר פיזיים, כאשר במקביל נמשכה הירידה במכירות החנויות הזרות של חברות האופנה המובילות.

תשתיות. בשנת 2019 נמשכה הצמיחה בהיקף הפעילות של ענף התשתיות. מעבר לפרויקטים שכבר נמצאים בביצוע, ישנו צפי לתחילת פרויקטים משמעותיים נוספים.

התפתחויות במקורות המימון של הפעילות

תחרות מצד הגופים המוסדיים. בשנים האחרונות חל גידול עקבי באשראי הלא סחיר של הגופים המוסדיים. עיקר האשראי נועד למימון פרויקטי נדל"ן ותשתיות בארץ ובחו"ל. מגמה זו צפויה להימשך בשנים הקרובות ולגרום להחרפה בתחרות בין הבנקים לגופים אלה.

התפתחויות צפויות בשוקי הפעילות

בניה למגורים. בטווח הקצר צפויות להימשך המגמות שאפינו את השנה החולפת. עם זאת, קיים חוסר ודאות על רקע הבחירות הקרובות והמדיניות הצפויה של הממשלה.

נדל"ן מניב למשרדים ולמסחר. בשנים הקרובות, עם כניסתם לשוק של שטחי משרדים ומסחר חדשים בהיקף גבוה, מרביתם באזורי ביקוש, עשויים להיווצר עודפי היצע וירידה בדמי השכירות באזורים מסויימים.

ככל שתימשך חולשה בפעילות שוכרים עיקריים במרכזי המסחר, הדבר עלול להוביל לפגיעה ברווחיות מרכזים מסחריים מסויימים.

תשתיות. בשנים הקרובות צפוי המשך פעילות משמעותית בענף התשתיות.

כיווני פיתוח עסקי בשוקי הפעילות

הבנק הגדיר את תחומי הפעילות הבאים כתחומים מועדפים להקצאת מסגרות אשראי:

- מימון פרויקטים סגורים למגורים, לרבות פרויקטים קטנים, בהיקפי מימון נמוכים, באזורי הביקוש המרכזיים במרכז ובפריפריה, תוך יצירת פיזור לזרמים באשראי לתחום;
- רכישת קרקעות חדשות זמינות לבניה באזורי ביקוש במרכז הארץ ובפריפריה, אשר בכוונת הבנק לממן לגביהן את פעילות הבניה למגורים במתכונת של ליווי פיננסי סגור;
- מימון פרויקטים בתחום התשתיות הלאומיות, בשיתוף עם בנקים ו/או גופים מוסדיים, הכוללים מקורות החדר מזוהים ומובטחים לזמן ארוך, ברמת ודאות גבוהה.

מדיניות האשראי בפעילות הנדל"ן והבניה

מדיניות האשראי לענף מתמקדת במימון הפעילות בישראל, תוך מתן עדיפות לזרמים בעלי איתנות פיננסית גבוהה וותק בתחום, אשר לבנק ניסיון חיובי בפעילות מולם. מימון ייזום פרויקטים למגורים ונכסים מניבים יבוצע בשיטת הליווי הסגור תחת דרישות סף, ובכלל זה הון עצמי, רווחיות נדרשת מהפרויקט, עמידה בתרחישי קיצון, כושר ספיגה, מכירות מוקדמות ועוד.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות

המגבלות שתוארו לעיל, בקשר למגזר העסקי, חלות אף על פעילות בניה ונדל"ן. בנוסף, ראוי לציין כי בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 315 בעניין מגבלת חבות ענפית נקבעה מגבלה על ריכוזיות אשראי ענפית, וזאת כאשר חלקו של האשראי באחריות התאגיד הבנקאי (כולל אשראי חוץ מאזני) הניתן לענף מסוים, כהגדרתו בהוראה, עולה על 20% מסך האשראי לציבור שבאחריות התאגיד הבנקאי. שיעור החשיפה לאשראי בענף הבינוי והנדל"ן בבנק ליום 31 בדצמבר 2019 עמד על כ-18.85% (18.79% בסוף שנת 2018).

ביום 12 בינואר 2020 עודכנה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 315 בנושא "מגבלת חבות ענפית". העדכון מאפשר לתאגיד בנקאי כי סך חבויות בגין "בינוי נדל"ן ותעשייה ומסחר של מוצרי בניה", יעמוד על שיעור של 24% מסך כל חבויות הציבור לתאגיד הבנקאי, וזאת בתנאי שסך החבות כאמור, בינוי חבות למימון פרויקטים בשיתוף המגזר הציבורי עם הפרטי, לא יעלה על 20%. תחילת התיקון להוראה - ביום פרסומה.

השירות ללקוחות המגזר

מרבית הפעילות העסקית במגזר הבניה והנדל"ן מתבצעת באמצעות אגף נדל"ן ותשתיות. האגף מספק מגוון רחב של שירותי בנקאות הן לחברות הגדולות והן לחברות בדרג ביניים העוסקות בייזום והשקעות בתחומי הנדל"ן למגורים והנדל"ן המניב בשוק המקומי. בנוסף מתבצעת פעילות המימון של המגזר על ידי מנהלי עסקים באגף חברות גדולות, בעיקר מול חברות החזקת נדל"ן מניב, וכן על ידי מרכזי עסקים בחטיבה הבנקאית. במסגרת אגף נדל"ן ותשתיות פועלת יחידה לטיפול בעסקאות מורכבות של מימון השקעות בפרויקטים של תשתיות לאומיות (אנרגיה, חשמל, מתקני התפלה ומים, כבישי אגרה, בעיקר בשיטת PPP). היחידה עוסקת בהעמדת חבילות מימון מתאימות, אך בהיקפים נמוכים יותר. בנק מרכזת לדיסקונט מעמיד את השירות ללקוחות המגזר באמצעות אגף נדל"ן המטפל בכל חברות הנדל"ן הפועלות במסגרת בנק זה, ועוסקות בתחומי ייזום הכולל מימון בשיטת "ליווי פיננסי סגור", למטרת ביצוע פרויקטים לבניית מבנים, בעיקר מבני מגורים (בטיפול מחלקת ליווי בניה), קבלנות ביצוע, נדל"ן מניב ואחזקות נדל"ן (בטיפול מחלקת נדל"ן).

תחליפים למוצרים ולשירותים של הפעילות והשינויים שחלו בהם

המימון החוץ בנקאי מהווה מקור מימון תחליפי לאשראי לטווח ארוך ובינוני המשמש למימון השקעות ו/או רכישת נכסים מניבים, כאשר בפרויקטים לבניה הלקוחות מעדיפים בדרך כלל שימוש באשראי מגשר לטווח בינוני-קצר לתקופת ההקמה. בתחום התשתיות, בו תקופת ההפעלה/ההנבה של הפרויקט ארוכה יחסית, קיים יתרון למערכת הבנקאית במימון שלב היזום וההקמה (זמן קצר-בינוני) לעומת הצורך לשלב גופים מוסדיים במימון ארוך הטווח.

מבנה התחרות בפעילות והשינויים שחלו בו

קיימת תחרות בענף הן מצד גופים בנקאיים והן מצד גופים מוסדיים, אשר הקימו בשנים האחרונות יחידות שמטרתן לעסוק בהעמדת אשראי למימון נכסים לא סחירים לטווח ארוך. חלק מהגופים המוסדיים אף הרחיבו פעילותם למתן ערבויות חוק מכר לרוכשי דירות.

התמודדות עם התחרות

בבנק פועלת יחידת סינדיקציה בחטיבה העסקית במטרה להגדיל את החשיפה לעסקאות מסוג זה, בדגש על נטילת תפקיד המארגן והמרכז, תוך הקפדה על כללי חיתום, מגבלות רגולטוריות ורמת התיאבון לסיכון. מכירת החובות מתבצעת בכפוף להוראת בנק ישראל ולמדיניות הבנק. אמצעים נוספים להתמודדות עם התחרות הינם מתן שירות מקצועי, מהירות תגובה ובניית מערכת תקשורת מקיפה ושוטפת עם הלקוחות, תוך ראייה כוללת של צרכיהם הפיננסיים.

מוצרים ושירותים

השירותים הניתנים כוללים, בין היתר: אשראי להקמה או רכישה של נכסים המיועדים למגורים ו/או המיועדים לשמש כנכסים מניבים (בעיקר מסחר ומשרדים שחלקים ניכרים מתוכם משווקים מראש); אשראי לפרויקטים בתחום התשתיות הלאומיות בשלב ההקמה וההפעלה; אשראי למימון שוטף ו/או השקעות בארץ, ובמקרים חריגים להשקעות בחו"ל; אשראי לקבוצות רכישה; העמדת ערבויות חוק מכר לרוכשי יחידות דיור וערבויות לבעלי הזכויות בקרקע במסגרת עסקאות קומבינציה.

מגזר גופים מוסדיים (פעילות בישראל) - פרטים נוספים

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר

המגזר עוסק בניהול הכספים של ציבור המשקיעים במדינת ישראל. מרבית ההשקעות הן של כספים לטווח ארוך (בחלקם הגדול כספים פנסיוניים), חלקן לטווח הבינוני (באמצעות קרנות השתלמות) וחלקן לטווח הקצר (באמצעות קרנות נאמנות וקרנות סל).

תחומי פעילות

הבנק משרת היום גופי השקעות גדולים בשוק ההון, הכוללים בין היתר את חברות הביטוח, קופות הגמל, קרנות הפנסיה, מנהלי קרנות הנאמנות וקרנות הסל. פעילות הגופים המוסדיים הינה בתחומים הבאים: פיקדונות, מסחר בניירות ערך, השאלת ניירות ערך, מטבע חוץ, ריביות ונגזרים (לא סחירים וסחירים).

תחרות

הבנק מתחרה על נתח פעילות הלקוחות המוסדיים מול בנקים מקומיים, בנקים זרים וחברי בורסה שאינם בנקים (חש"ב). בשנים האחרונות ניכרת מגמה מצד הגופים המוסדיים של הסטת השקעות לשוקי חו"ל.

הליך תחרותי

הגופים המוסדיים עורכים אחת למספר שנים (בדרך כלל שלוש שנים) הליך במסגרתו הם מבקשים הצעות מחברי הבורסה השונים לקבלת שירותי מסחר בניירות ערך ושרותים נלווים. בחלק מהמקרים מתבצע גם הליך תחרותי לקבלת שירותי משמורת ניירות ערך.

תפעול

הבנק אינו מספק כיום שירותי תפעול לגופים המוסדיים.

מגזר ניהול פיננסי (פעילות בישראל) - פרטים נוספים

חדר עסקות

חדר עסקות פועל עבור לקוחות הבנק לביצוע עסקאות בשוקי הכספים וההון הגלובלים, תוך מתן שירות פיננסי אישי ומקצועי. עם לקוחות חדר עסקות נמנים בנקים מקומיים וזרים, חברות, לקוחות פרטיים בעלי היקף פעילות גדול, פעילים בשוק ההון וגופים מוסדיים. דילרים וסוחרים מקצועיים, טכנולוגיה ומערך מחשוב מתקדמים, מאפשרים לחדר העסקות לספק ללקוחותיו שירות מהיר, מקצועי ותחרותי. שילוב מספר תחומי פעילות מאפשר ללקוחות קבלת שירותי מסחר במט"ח, בריביות, בניירות ערך ובנגזרים תחת קורת גג אחת. חדר עסקות מרכז תחתיו שני תחומי פעילות עקריים:

מסחר OTC (Over The Counter) - מסחר במט"ח ובריביות

יחידת ה-OTC מפתחת ומתאימה עסקאות שונות לגידור סיכונים שוק לפי צרכי הלקוחות. היחידה הינה "עושה שוק ראשי" בדולר/שקל ובאג"ח ממשלתי. העסקאות העיקריות אותן מבצעת היחידה מול לקוחות הבנק הן: רכישת או המרת מטבע חוץ, חוזים עתידיים לא סחירים, אופציות על המטבע, הריבית והמדד, עסקאות החלף ריביות ונגזרים אחרים.

מסחר בניירות ערך

ניירות ערך זרים. דסק ניירות ערך זרים פעיל במגוון רחב של שווקים בעולם ומבצע עסקאות בתיווך במגוון רחב של מכשירים: מניות בבורסות חו"ל, אופציות, איגרות חוב של מדינות ואיגרות חוב קונצרניות, קרנות נאמנות וקרנות גידור. **ברוקראז' ניירות ערך ישראלים.** דסק הברוקראז' בניירות ערך ישראלים עוסק בתיווך עסקאות באיגרות חוב, מניות, חוזים סינטיים, אופציות והמירים בשוק הישראלי. הדסק מעניק שירותי ברוקראז' בניירות ערך סחירים ולא סחירים (בבורסה ומחוצה לה), ומשתתף בהנפקות. הדסק מפתח עסקים, משווק ומגייס לקוחות עתירי פעילות בבנק ומחוצה לו ונמצא בקשר ישיר עם לקוחות מוסדיים, חברות גדולות ושחקני גידור הפעילים במסחר התוך יומי.

Global Treasury

יחידת ה-Global Treasury מרכזת את הניהול הפיננסי של קבוצת דיסקונט. היחידה אחראית על ניהול הנכסים וההתחייבויות (נ"ה) במאזן הקבוצה, בכלל זה ניהול סיכון הנזילות, ניהול סיכון הריבית, ניהול סיכון האינפלציה וסיכון שערי חליפין וניהול ההון. במסגרת הניהול הקבוצתי, ליחידה מעמד הנחיה מקצועית מחייבת בחברות הבת.

להלן פירוט תחומי הפעילות העיקריים של ה-Global Treasury:

ניהול סיכון הנזילות ובניית תוכנית המימון של הבנק. ניהול סיכון הנזילות מתבצע באמצעות מודלים פנימיים ומודלים רגולטוריים, מהם נגזר ההיקף הנדרש של נכסים נזילים לצורך עמידה בתרחישי לחץ, ובאמצעות ניתוח שוטף של שינויים בהיקף הנכסים וההתחייבויות של הקבוצה. בנוסף, ממליצה היחידה להנהלה ולדירקטוריון על יעדי יחס הנזילות, ומגבשת תוכנית מימון לבנק ולחברות בקבוצה. **ניהול ההון.** גיבוש המלצה להנהלה ולדירקטוריון בדבר יעדי יחס הון, גיבוש תקציב נכסי סיכון לחברות בקבוצה וליחידות העסקיות וניהולו השוטף.

ניהול חשיפות השוק. ניהול חשיפות השוק מתבצע באמצעות מערכת מחשוב יעודית, אשר מבצעת חישובים של מדדי הסיכון על נתונים עדכניים, המשקפים את כלל הפעילות העסקית בבנק. ועדת נ"ה, בראשות המנהל הכללי, קובעת את יעדי החשיפה לסיכונים שוק, במסגרת מגבלות שקבע הדירקטוריון לעניין התיאבון לסיכון.

גיוס נזילות והשקעת העודפים Treasury, פועל בעיקר באמצעות מכרזים של בנק ישראל, פיקדונות של לקוחות עסקיים ועסקאות swap, שוק האג"ח הממשלתי ושוק נגזרי הריבית. הדסק נותן ציטוטי ריבית בפיקדונות במט"ח ובשקלים עבור לקוחות גדולים (סופר ג'מבו) ומשקיע את עודפי הנזילות לטווח קצר ומבצע עסקאות לגידור סיכון הריבית של הבנק.

גיוסי הון משני ואג"ח. יחידת ה-Global Treasury אחראית על גיוסי הון משני ואג"ח בהתאם לתכנון ההון ולתוכנית המימון של הבנק. **מחירי העברה וניהול המרווח הפיננסי השולי.** חישוב יומי של מחירי ההעברה הפנימיים של הבנק, אשר משמשים כבסיס לתמחור ולמדידת רווחיות של האשראי והפיקדונות. המחירים מתעדכנים בהתאם להתפתחויות בשוקי ההון והכספים, קביעת יעדי המרווח השולי בפיקדונות וביצוע מעקב שוטף.

ניהול מוצר פיקדונות. גיבוש אסטרטגיית ניהול מוצר פיקדונות, תוך מתן מענה לשינויים בסביבה העסקית. הקמה ועדכון מוצרים במערכת הליבה של הבנק לניהול פיקדונות. הפקה ופרסום טבלאות הריבית לפיקדונות.

פיתוח מודלים פיננסיים. פיתוח מודלים לתמחור וגידור עסקאות פיננסיות מורכבות, ובכלל זה פיקדונות ברירה, אופציות יציאה מוקדמת בפיקדונות, תחזית פירעונות מוקדמים במשכנתאות ועוד.

ניהול הנוסטרו

מדיניות ניהול תיקי הנוסטרו. יחידת הנוסטרו של הבנק, כפופה להחלטות וועדת השקעות ולמסגרות שנקבעות בדירקטוריון הבנק. תיקי ההשקעות ביחידת הנוסטרו מנהל מסגרת מתוך יתרות הנזילות העודפות בהשקעות המגלמות סיכון מרווחי אשראי - בין היתר אג"ח קוצרני, אג"ח מדינות ומכשירי חוב אחרים.

פעילות ההשקעות של חברות הבת, בעיקר אי די בי ניו יורק, דיסקונט קפיטל ובנק מרכנתיל דיסקונט, מבוצעת באופן עצמאי, בכפוף למגבלות סיכון שנקבעו על ידי הבנק. תיקי הנוסטרו של הקבוצה מנוהלים בראייה כוללת תחת מגבלות סיכון שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק.

תחרות

מגזר הניהול הפיננסי כולל, כאמור, את פעילות חדרי העסקות בקבוצה. תחום זה מאופיין ברמה גבוהה של תחרות. המתחרים העיקריים הינם ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל. גורמים תחרותיים נוספים בשוק הם בנקים זרים אשר פתחו חדרי עסקות בארץ וחברות פיננסיות אחרות בשוק המט"ח ובשוק הריביות השקליות, אשר מעורבותן בשווקים אלה עלתה בשנים האחרונות באופן משמעותי.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

היעדים שהוצבו למגזר לשנת 2020 הם המשך שיפור הרווחיות בסביבת ריבית נמוכה וסביבה מקרו כלכלית מאתגרת, וסביבת תחרות קשה גם מול גופים פיננסיים שאינם בנקאיים וגם מול מיזמי פינטק. כל זאת תוך שמירה על רמת הסיכון בהתאם לתאבון הסיכון של הבנק.

השקעות בחברות הריאליות

מדיניות השקעות ריאליות

הפעילות מתבצעת במסגרת תוכנית אסטרטגית, שמתעדכנת מעת לעת, בהתאם לתיאבון לסיכון הקבוצתי ומגבלות שונות שנקבעות ברמת התיק והמוצר. השקעות העולות על רף שנקבע מובאות לאישור דירקטוריון הבנק טרם ביצוען.

תחומי הפעילות העיקריים

השקעות קבוצת דיסקונט בחברות הריאליות מתבצעות רובן ככולן באמצעות חברת הבת, דיסקונט קפיטל בע"מ ומתחלקות לשלושה סוגים עיקריים:

- השקעה בקרנות השקעה פרטיות ובקרנות הון סיכון;
- השקעה בחברות;
- פעילות מזדנן.

השקעות בקרנות השקעה פרטיות ובקרנות הון סיכון

אסטרטגיית ההשקעה של דיסקונט קפיטל בקרנות ההשקעה שמה דגש על ביזור התיק בהיבטי קבוצות ניהול, שלב החיים של חברות הפורטפוליו, תחומי הפעילות של הקרנות והאזור הגיאוגרפי בו הן משקיעות. ליום 31 בדצמבר 2019 דיסקונט קפיטל השקיעה בכ-40 קרנות אשר פזורות בין כ-25 קבוצות ניהול שונות.

יתרת ההשקעה של דיסקונט קפיטל בקרנות הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2019 בכ-204 מיליון דולר ויתרת ההתחייבות של דיסקונט קפיטל לקרנות אשר טרם סיימו את תקופת ההשקעה שלהן (בדרך כלל כ-5 שנים) הסתכמה בכ-146 מיליון דולר.

השקעות נבחרות בקרנות השקעה פרטיות ובקרנות הון סיכון

שם הקרן	גודל הקרן (מיליוני דולרים)*	ההתחייבות להשקעה	הושקע עד ליום 31 בדצמבר 2019	יתרת ההתחייבות	מידע נוסף והערות
FIMI Opportunity II	293	50	44.3	-	קרן Private Equity ישראלית.
FIMI Opportunity IV	509	50	41.3	-	קרן Private Equity ישראלית.
FIMI Opportunity V	824	70	63.6	6.4	קרן Private Equity ישראלית.
FIMI Opportunity VI	1,100	70	31.2	38.8	קרן Private Equity ישראלית.
Vertex Israel IV Fund	144	5	4.4	0.6	קרן הון סיכון ישראלית.
Vertex Israel V Fund	126	7	2.9	4.1	קרן הון סיכון ישראלית.
Fortisomo II	110	20	18.8	1.2	קרן Private Equity ישראלית המשקיעה בעיקר בחברות טכנולוגיות ותעשייתיות.
Fortisomo III	265	10	9.6	0.4	קרן Private Equity ישראלית המשקיעה בעיקר בחברות טכנולוגיות ותעשייתיות.
Fortisomo V	650	8	-	8	קרן Private Equity ישראלית המשקיעה בעיקר בחברות טכנולוגיות ותעשייתיות.
Stage One Ventures Capital Fund II	65	5	4.2	0.8	קרן הון סיכון אשר מתמחה בהשקעה בשלבים מוקדמים.
Stage One Ventures Capital Fund III	110	8	1.5	6.5	קרן הון סיכון אשר מתמחה בהשקעה בשלבים מוקדמים.
IGP I (Israel Growth Partners)	229	6	17.4 ⁽²⁾	0.8	קרן הון סיכון ישראלית המתמקדת בחברות טכנולוגיה בשלבי צמיחה (Growth). ההשקעה בקרן מורכבת מהתחייבות השקעה ומאופציה להרחבת ההשקעה (Pool B).
IGP II	190	17	6.6	10.4	קרן הון סיכון ישראלית המתמקדת בחברות טכנולוגיה בשלבי צמיחה (Growth).
AMI Opportunities	504	10	6.6	3.4	קרן Private Equity ישראלית מקבוצת APAX העולמית.
SKY III	200	20	6.7	13.3	קרן Private Equity ישראלית המתמחה בהשקעות בחברות mid-market.
One Equity Partners VI	1,650	5	5	-	קרן Private Equity אמריקאית.
One Equity Partners VII	947	5	3.3	1.7	קרן Private Equity אמריקאית.
Qumra II	150	10	5.1	4.8	קרן הון סיכון ישראלית המתמקדת בחברות טכנולוגיה בשלבי צמיחה (Growth).
Vestar VII	1,000	5	1.2	3.8	קרן Private Equity אמריקאית.
Viola-Fintech	93	8	2.3	5.7	קרן השקעה חדשה מקבוצת Viola המתמחה בהשקעות בתחום הפינטק.
Briges Israel	77	10	3.7	6.3	קרן השקעות Impact ישראלית.
AP Partners	83	5	1.1	3.9	קרן PE ישראלית המתמחה בהשקעות בחברות קטנות-בינוניות.
aMoon II	660	10	3	7	קרן הון סיכון ישראלית המתמקדת בחברות טכנולוגיה בתחום הבריאות (Health care).
קרנות אחרות	ל.ר.	137	117.3	19	
סה"כ	ל.ר.	550	401	146	

הערות:

- (1) הסכומים נקובים בדולרים של ארה"ב, אלא אם צויין במפורש אחרת.
- (2) מזה סך של 12.2 מיליון דולר הושקע עקב מימוש אופציה להצטרפות להשקעה ולא כחלק ממימוש ההתחייבות.

השקעה ישירה בחברות ריאליות

ההשקעות הישירות של דיסקונט קפיטל הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2019 בסך של כ-170 מיליון ש"ח במונחי עלות, בכ-15 חברות. להלן תאור תמציתי של ההשקעות העיקריות:

השקעה בחברת מניף - שירותים פיננסיים בע"מ. דיסקונט קפיטל מחזיקה כ-19.6% מהון המניות של חברת מניף, אשר עוסקת בתחום המימון והשלמת הון עצמי ליזמים בפריקטי בניה. ההשלמה נעשית בדרך של העמדת ערבויות לטובת הפרייקטים בתמורה לקבלת תשואה משתתפת ברווחים. לפריקטים בדבר ערבויות שהעמידה דיסקונט קפיטל, ראו ביאור 26 ג' 14 (ב).

השקעה בחברת גניגר. דיסקונט קפיטל מחזיקה בכ-15% מהון המניות של גניגר, אשר מניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב. גניגר הינה אחת מהחברות המובילות בעולם בייצור יריעות ורשתות מתקדמות למגוון רחב של יישומים בחקלאות. יריעות החברה מיוצרות בהתאם לצרכי החקלאי - לגידולים שונים באזורים שונים.

השקעה בחברת גאון אחזקות. דיסקונט קפיטל מחזיקה כ-12% מהון מניות חברת גאון אחזקות. ההשקעה נעשתה בדרך של הצטרפות לקבוצת משקיעים בהובלת קבוצת ויולה המחזיקה יחד בכ-60% בחברה.

השקעה בחברת פלקו (גלילות פלדמן). דיסקונט קפיטל מחזיקה כ-18% מהון מניות חברת פלקו. ההשקעה נעשתה בדרך של הצטרפות לקבוצת משקיעים, בהובלת קבוצת גרין לנטרן. החברה, עוסקת בייצור ושיווק גלילות ושלגונים תחת המותג המוכר והותיק גלילות פלדמן, והינה השחקן החמישי בגודלו בשוק הגלילה בישראל.

השקעה בחברת מחלבות גד. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2019, השלימה דיסקונט קפיטל את העסקה לרכישת 20% ממניות החברה. מחלבות גד הינה מחלבה ותיקה ומובילה בישראל, הפועלת בתחום הגבינות (בדגש על הגבינות המיוחדות, הקשות והמלוחות) ומוכרת את מוצריה הן לשוק הקמעונאי (רשתות שיווק) והן לשוק המקצועי (פיצריות, מסעדות, מאפיות וכדומה).

השקעה בחברת סלברייט. במהלך הרבעון השני של שנת 2019, התחייבה החברה להשקיע בחברת Cellebrite, סך של כ-10 מיליון דולר. ההשקעה נעשתה באמצעות Co Investment עם קרן IGP II. עד לתאריך המאזן, הושקע בחברה סך של כ-7 מיליון דולר. כמו כן, דיסקונט קפיטל מבצעת מעת לעת השקעות ישירות בחברות טכנולוגיה הנמצאות בשלבים שונים של פיתוח וכן השקעות בתחום הפינטק (באמצעות קרנות ובאופן ישיר).

פעילות מזנין

הפעילות החלה בשנת 2018. מתחילת הפעילות ועד לסוף שנת 2019, נעשו עסקאות בתחום בהיקף כולל של כ-210 מיליון ש"ח.

התפתחויות בפעילות

מימושים. בשנת 2019, רשמה דיסקונט קפיטל הכנסות בסכום כולל של כ-90 מיליון ש"ח בגין מימוש השקעות, בעיקר בגין מימוש השקעה בסופר-פארם (בסך של כ-24 מיליון ש"ח), מימושים בקרנות מקבוצת פימי (כ-35 מיליון ש"ח), מקבוצת ורטקס (כ-11 מיליון ש"ח) ומקבוצת פורטיסימו (כ-9 מיליון ש"ח), לעומת כ-93 מיליון ש"ח בשנת 2018.

השקעות חדשות. בשנת 2019, ביצעה דיסקונט קפיטל 8 השקעות חדשות בקרנות וחברות, בהיקף כולל של כ-45 מיליון דולר. **מכירת החזקות בסופר פארם.** ביום 16 באפריל 2019, התקשרה דיסקונט קפיטל בהסכם עם יוניון השקעות ופיתוח בע"מ ("הרוכשת") ואחרים למכירת מניות של סופר פארם, ובכלל זה - מכירת מלוא החזקותיה של דיסקונט קפיטל בסופר פארם, שנרכשו בשנת 2013, והמהוות כ-10.37% מהון המניות של סופר פארם. בנוסף, בהסכם נקבע כי עד למועד השלמת העסקה, סופר פארם תחלק דיבידנד לבעלי מניותיה הקיימים. חלקה של דיסקונט קפיטל דיבידנד כאמור, כ-4.1 מיליון ש"ח.

ביום 28 באפריל 2019 התקבל אישור הממונה על התחרות וביום 7 במאי 2019 הושלמה העסקה. הכל כמפורט בדוח מידי מיום 16 באפריל 2019 (מס' אסמכתא 034875-01-2019), שהפרטים הכלולים בו מובאים כאן על דרך ההפניה. בגין המכירה כאמור, הבנק רשם רווח (לפני מס) בסך של כ-20 מיליון ש"ח, וזאת בנוסף לסכום הדיבידנד שחולק - בסך הכל כ-24.1 מיליון ש"ח לפני מס (סך של 19.5 מיליון ש"ח לאחר מס).

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על פעילות ההשקעה

סעיף 23 א' (א) לחוק הבנקאות (רישוי) קובע, כי סך כל אמצעי השליטה שתאגיד בנקאי מחזיק בתאגידים ריאליים, לא יעלה על השיעורים הבאים מהון התאגיד הבנקאי, כפי שיוגדר לענין זה בכללים שקבע הנגיד, לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת ובאישור שר האוצר -

(1) עד 15% מהונו - בתאגידים ריאליים כלשהם;

(2) עד 5% נוספים מהונו - ובלבד שלא יחזיק בתאגיד אחר יותר מחמישה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי השליטה ולא תהיה לו זכות למנות דירקטור;

(3) עד 5% נוספים מהונו - בתאגידים ריאליים שהם תאגידי חוץ אשר אין להם פעילות עסקית מהותית ומתמשכת בישראל.

ליום 31 בדצמבר 2019, אין חריגה ממגבלות אלה.

במסגרת חוק הריכוזיות נקבעו מגבלות, אשר לפיהן תאגיד בנקאי לא יחזיק יותר מאחוז אחד מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד ריאלי משמעותי (תאגיד ריאלי משמעותי הינו תאגיד שהיקף פעילותו או היקף החוב שלו עולה על 6 מיליארד ש"ח, שנכלל ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים שמפורסמת על פי חוק הריכוזיות). על אף האמור תאגיד בנקאי רשאי להחזיק יותר מאחוז אחד, אך לא יותר מעשרה אחוזים בתאגיד ריאלי משמעותי אחד. ליום 31 בדצמבר 2019, אין חריגה ממגבלות אלה.

פעילות בחו"ל - פרטים נוספים

כללי

פעילות קבוצת דיסקונט בחו"ל מתבצעת באמצעות חברת הבת בארה"ב (לפרטים בדבר סגירה או מכירת פעילות של חלק מהשלוחות, ראו להלן).

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות הבינלאומית

מגבלת החשיפה לשלוחות בחו"ל. בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, דירקטוריון תאגיד בנקאי, שפועל או שבכוונתו לפעול באמצעות שלוחות חו"ל, נדרש לדון ולאשר מסמך מדיניות מקיף בנושא הפעילות בשלוחות חו"ל. במסגרת המסמך האמור, דירקטוריון התאגיד הבנקאי נדרש, בין היתר, לקבוע מגבלה, או מערכת מגבלות, על החשיפה לפעילות שלוחות חו"ל, אשר ישקפו את תיאבון הסיכון לגבי פעילות שלוחות חו"ל, ובלבד שיעקר פעילות התאגיד הבנקאי והקבוצה הבנקאית תהיה בישראל.

שיעור החשיפה המחושבת של הבנק לשלוחות חו"ל עמד על 15.09% מסך נכסי הסיכון ביום 31 בדצמבר 2019, בהשוואה לשיעור של 14.37% ביום 31 בדצמבר 2018. שיעור החשיפה האמור עומד במגבלות החשיפה שקבע הדירקטוריון, במסגרת הצהרת תיאבון הסיכון של קבוצת דיסקונט (מגבלת שיעור החשיפה כאמור עמדה ביום 31 בדצמבר 2017 על 25%). הבנק עוקב אחר התפתחות נכסי הסיכון בגין פעילותו בשלוחות חו"ל.

אי די בי ניו יורק - יחס מבוסס סיכון ויחס מינוף להון. החל מיום 1 בינואר 2015, אי די בי ניו יורק כפופה לכללי ההון החדשים של באזל III, המבוססים על הכללים הסופיים שפורסמו על ידי ה-FRB בחודש יולי 2013 ("כללי ההון של באזל III"). הכללים החדשים יוצרים מסגרת הון כוללת חדשה למוסדות בנקאיים בארה"ב.

הכללים חלים על כל המוסדות המקבילים פקדונות ועל חברות אחזקה בנקאיות, בעלי נכסים במאוחד בסכום של 500 מיליון דולר ארה"ב או יותר. בין היתר, הכללים החדשים יוצרים דרישה חדשה להון עצמי רובד 1 (CET1) ורמה גבוהה יותר של הון רובד 1 מזערי, וכן מייחסים משקל סיכון גבוה יותר (150%) לחשיפות לחובות בפיגור של למעלה מתשעים יום או בסיווג של אי צבירת ריבית, או לגבי נכסי מקרקעין מסחריים המממנים רכישה, פיתוח או בניה של מיזמי נדל"ן. הכללים מגבילים גם חלוקות דיבידנד על ידי מוסדות בנקאיים וכן תשלומי מענקים לפי שיקול דעת הבנק באם המוסד הבנקאי אינו מקיים "כרית לשימור ההון", המהווה סכום נקוב של הון עצמי רובד 1 בנוסף לסכום הדרוש לעמידה בדרישות ההון המזעריות המבוססות סיכון. התחולה ההדרגתית של הכרית לשימור ההון נכנסה לתוקף החל משנת 2016. כללי ההון של באזל III נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015, בכפוף לתקופת החלה הדרגתית. יחסי ההון המזעריים ליום 1 בינואר 2016, הינם כלהלן:

- 4.5% הון עצמי רובד 1 (CET1) לנכסי סיכון;
- 6.0% הון רובד 1 לנכסי סיכון;
- 8.0% הון כולל לנכסי סיכון; ו-
- יחס מינוף 4.0%.

חקיקה אמריקאית. פעילות אי די בי ניו יורק כפופה להוראות דין שונות, כגון חקיקת Dodd Frank, והתיקונים שנערכו בו לאורך השנים, למשל במסגרת ה-Economic Growth, Regulatory Relief and Consumer Protection Act.

אי די בי ניו יורק נערך לאפשרות שסך-כל הנכסים יחצה את סף ה-10 מיליארד דולר במהלך שנת 2020. בעקבות חצית הסף, צפויות לחול על אי די בי ניו יורק דרישות רגולטוריות שונות, שאי די בי ניו יורק נערך אליהן בהתאם. בין היתר, צפויות לחול הוראות שונות בנוגע לפעילות נגזרים ולמתודולוגית חישוב ביטוח הפקדונות. בעקבות חציית הסף, פעילות אי די בי ניו יורק תהיה כפופה לפיקוח על ידי ה-Consumer Financial Protection Bureau, אשר סמכויותיו נוגעות לציות להוראות שונות שנועדו להגנת לקוחות.

הנחיות הפיקוח על הבנקים. בשנת 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מספר הנחיות בנוגע לסיכונים חוצי גבולות אותם החיל הפיקוח על הבנקים, גם על פעילות התאגיד הבנקאי מחוץ לישראל. לפיכך, נערך אי די בי ניו יורק ליישום ההנחיות בשינויים המחויבים בהתאם לדין המקומי החל עליו. לפרטים נוספים בקשר עם ההנחיות ראו "חשיפה לסיכונים חוצי גבולות בפעילות לקוחות תושבי חוץ" במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים" העומד לעיון באינטרנט.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא "פיקוח על שלוחות בחו"ל". לפרטים ראו "סיכונים אחרים" במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים" המתפרסם במקביל לדוח זה, אשר עומד לעיון במגנ"א, מאי"ה ובאתר הבנק.

מיסוי

לפרטים בדבר מיסוי בגין חברות הבת הבנקאיות בחו"ל, ראו "מיסוי" להלן וכן ביאור 8 לדוחות הכספיים, סעיף יב'. **Rubik Tax Agreement.** החל משנת 2013, נכנסו לתוקף שתי אמנות - אמנה בין שווייץ לבין בריטניה ואמנה בין שווייץ לבין אוסטרליה. האמנות מסדירות (הן לגבי העבר והן לגבי העתיד) את הטיפול במיסוי הכנסות ורווחי הון מהשקעות פיננסיות בבנקים בשווייץ, אשר בוצעו על ידי תושבי המדינות האמורות, אשר בחרו להישאר אנונימיים ומשמרות את הגנת הפרטיות בשווייץ.

לגבי בעלי חשבון אשר ירצו להצהיר על השקעותיהם הפיננסיות ולשלם המיסים בגינם באופן ישיר ועצמאי, הרי שפרטי חשבונם יועברו ע"י הבנקים, בהסכמתם של הנ"ל, לשלטון המס המקומי במקום מגוריהם.

השירותים ללקוחות המגזר

אי די בי ניו יורק הינו הגדול בין הבנקים הישראליים הפועלים בחו"ל. בנק זה מפעיל כיום ארבעה סניפים באזור ניו יורק, סניף אחד בפלורידה ושני סניפים בקליפורניה.

שירותים ומוצרים עיקריים של אי די בי ניו יורק

אשראי. אי די בי ניו יורק מעניק אשראי לנגזר רחב של חברות אמריקאיות וישראליות, הפועלות בארה"ב, לבעלי מניותיהן וללקוחות בנקאות פרטית.

מגזר החברות הבינוניות (Middle Market). אי די בי ניו יורק מעניק אשראי למגזר החברות הבינוניות, הפועלות בענפים שונים, באזור המטרופוליטני של ניו יורק, מיאמי ולוס אנג'לס. ללקוחות מוצע מגוון רחב של שירותים ובכלל זה, סחר חוץ ופעילות המימון בגינו, מימון נדל"ן מסחרי לרבות מימון לרכישת נכסי מקרקעין מסחרי ומימון פרויקטי מגורים (Multi Family) וכן, מימון פעילות מוסדות בריאות ומלכ"רים ופעילות מקומית של חברות ישראליות.

הלוואות למימון הון חוזר (Revolving Credits). הלוואות אלה כוללות מימון כנגד מלאי וחייבים ומאפשרות לממן הון חוזר, באמצעות מינוף נכסיו השוטפים של הלקוח.

רכישת חובות לקוחות (Factoring). פעילות זו כוללת מיסוד קווי אשראי, כנגד תקבולים מלקוחותיו של הלווה ומאפשרת לו לשפר את תהליך הגביה מאותם לקוחות.

בנקאות פרטית (Private Banking). אידיבי ניו יורק מעניק שירותי בנקאות פרטית מגוונים, ללקוחות תושבי ארה"ב (בנקאות פרטית מקומית) וללקוחות שאינם תושבי ארה"ב (בנקאות פרטית בינלאומית), בעלי רמה גבוהה של עושר אישי.

לרשות לקוחות אלה עומדים, בין היתר, שירותי ניהול השקעות ונאמנות ושירותי אשראי שונים וכן, מוצרים ושירותים של אידיבי קפיטל, חברה בת של אידיבי ניו יורק, העוסקת בפעילות עבור לקוחות בניירות ערך ובמוצרי ביטוח.

הפעילות בתחום כרטיסי האשראי

מבנה תחום הפעילות

השימוש בכרטיסי אשראי כאמצעי תשלום מתאפשר בהתקיים שילוב של מספר גורמים, הכוללים מנפיק, סולק, בית עסק ולקוח (מחזיק הכרטיס), אשר קשורים בינם לבין עצמם, במערכת של הסכמים נפרדים ובלתי תלויים (בין בהסכמים ישירים, ובין בעקיפין, מכוח חברותם של הסולק והמנפיק בארגון הבינלאומי מעניק הזכיון ביחס למותג כרטיס האשראי). מערך ההתקשרויות האמור, מהווה את התשתית להעברת המידע הרלוונטי לשם הסדרת התשלומים בעסקאות שתמורתן שולמה באמצעות כרטיסי אשראי.

מחזיק הכרטיס קשור בקשר חוזי עם המנפיק ומשלם לו עמלה עבור הנפקת הכרטיס ותפעול שוטף. בית העסק קשור בקשר חוזי עם הסולק. במסגרת זו מתחייב הסולק, כנגד עמלה, לזכות את בית העסק הקשור עמו באופן מובטח מראש, בתמורה המגיעה לבית העסק בגין העסקאות שביצעו אצלו הלקוחות המחזיקים בכרטיס אשראי מהמותג שנשלק, שאושרו על ידה ונבדקו מול המנפיק. העמלה אותה גובה הסולק עבור מתן שירותי הסליקה לבית העסק היא "עמלת בית העסק". הסולק מצדו משלם למנפיק עמלת מנפיק הקרויה "עמלה צולבת". עמלה זו מגולמת בעמלת בית העסק שגובה הסולק. כלומר, עמלת בית העסק מורכבת מעמלת הסליקה ומעמלת המנפיק.

על פי פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, למעלה מ-85% מהאוכלוסיה הבוגרת בישראל משתמשים בכרטיסי אשראי כאמצעי תשלום, כאשר הצרכן הישראלי מחזיק בממוצע כ-2 כרטיסים בארנקו. להערכת כאל, ביום 31 בדצמבר 2019 היו בישראל כ-11.5 מיליון כרטיסי אשראי. כמו כן, כ-80 אלף בתי עסק ורשתות בישראל מאפשרים רכישות באמצעות כרטיסי אשראי.

פעילות כאל

כאל פועלת בשוק כרטיסי האשראי בשני תחומי פעילות עיקריים: הנפקת כרטיסי אשראי וסליקת עסקאות בכרטיסי אשראי.

כאל מנפיקה, משווקת ומתפעלת במישרין כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "דיינרס" (בבלעדיות) ו-"מאסטרקארד", התקפים בארץ ובחו"ל, וכן קשורה בהסכמי הנפקה משותפת עם בנקים בהסדר. הבנק קשור כיום בהסכם הנפקה משותפת עם כאל, דיינרס ו-max (ראו ביאור 36 ב' 1).

בתחום ההנפקה מנפיקה כאל (במישרין ובאמצעות דיינרס, חברה בבעלות ובשליטה מלאים) כרטיסי אשראי הנחלקים ל-2 קבוצות עיקריות: (א) כרטיסים בנקאיים - הנפקת כרטיסים ללקוחות בנקים שבהסדר עימם קשורה כאל בהסכמי הנפקה משותפת. בכרטיסים אלה כאל מנפיקה ומתפעלת את הכרטיס ונושאת בתפעול הכרטיס ובעלות נזקי זיוף וגניבה. הבנקים הם שמעמידים את האשראי ללקוח ונושאים במלוא סיכון האשראי הכרוך בכרטיס; (ב) כרטיסים חוץ בנקאיים - הנפקת כרטיסים על ידי כאל במישרין. בכרטיסים אלה כאל, באמצעות חברות בת, היא אשר מעמידה את האשראי ללקוח ונושאת בסיכון הכולל הנובע מהפעולות המתבצעות בכרטיס.

כאל מציעה ללקוחותיה הלוואות שונות לכל מטרה, כולל "הלוואות ללא כרטיס" והלוואות לרכישת רכב באמצעות חברת שלמה כאל בע"מ, תכניות פריסת חיובים (כגון חיובים נדחים, עסקאות קרדיט, אשראי מתגלגל, חיוב חודשי קבוע, חיוב חודשי בהתאם לבקשת הלקוח - Cal Choice ועוד) וכן כרטיסים נטענים.

כאל סולקת כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "דיינרס" ו"מסטרקארד" התקפים בארץ ובחול, וכן את המותג "ישראכרט" (בישראל בלבד). כאל מציעה ללקוחותיה בתחום הסליקה שירותי ניכיון שוברים, הלוואות, הקדמת תשלומים וקבלת מקדמות. עיקר מאמצי השיווק בתחום הסליקה מופנה לבתי עסק, כולל רשתות, תוך התמקדות בצרכיהם.

נתונים כמותיים על פעילות כאל

31 בדצמבר 2018		31 בדצמבר 2019	
מזה:	מזה:	מזה:	מזה:
כרטיסים	סך-הכל	כרטיסים	סך-הכל
פעילים	כרטיסים	פעילים	כרטיסים
באלפים			
1,453	1,694	1,618	1,880
1,176	1,581	1,259	1,683
2,629	3,275	2,877	3,563

מחזור עסקאות

לשנה		לשנה	
שהסתיימה	שהסתיימה	שהסתיימה	שהסתיימה
ביום 31	ביום 31	ביום 31	ביום 31
בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר
2019	2018	2019	2018
במיליוני שקלים חדשים			
67,161	75,455	67,161	75,455
26,222	31,641	26,222	31,641
93,383	107,096	93,383	107,096

הערות:

- (1) "כרטיס בנקאי" - כרטיס אשראי המונפק במשותף עם הבנקים שבהסדר ובאחריותם.
- (2) "כרטיס חוץ-בנקאי" - כרטיס אשראי המונפק על ידי כאל, שלא במשותף עם הבנקים.
- (3) "כרטיס תקף" - כרטיס אשראי בתוקף, שאינו חסום.
- (4) "מחזור עסקאות" - כולל עסקאות שבוצעו באמצעות הכרטיס וחיובים בגין עסקאות בתשלום נדחה, בניכוי הזיכויים בהם זוכו הבנקים או זוכו לקוחותיהם בגין השימוש בכרטיסי האשראי במשך אותה תקופה ועמלות שנגבו עבור הבנקים או עבור כאל. מחזור העסקאות אינו כולל משיכת מזומנים ממכשירי בנק אוטומטיים בישראל.
- (5) "כרטיס פעיל" - כרטיס אשראי שביצע לפחות פעולה אחת ברבעון האחרון.

התפרצות נגיף הקורונה. לפרטים, ראו לעיל "חברות מוחזקות עיקריות".

פעילויות חדשות ושיתופי פעולה אסטרטגיים

הסדרים בעקבות חוק שטרם. לפרטים בדבר חתימת הסכמים בין כאל לבין בנק לאומי ובין כאל לבין בנק הפועלים מזה ובין הבנק לבין לאומי קארד מזה, ראו ביאור 36 ב' לדוחות הכספיים.

מסמך עקרונות עם חברת שופרסל. לפרטים, ראו ביאור 36 ד' לעיל.

הסכם עם אל על. ביום 11 בדצמבר 2018, נחתם הסכם עקרונות להתקשרות חדשה של כאל עם אל על בענין הנפקה ותפעול של כרטיסי אשראי ממותגים. לפרטים נוספים, ראו ביאור 36 ג' לעיל.

התקשרות עם חברת גמא. ביום 6 ביולי 2017 חתמה כאל על הסכם עם גמא ניהול וסליקה בע"מ וגמא מימון אישי ישיר בע"מ (להלן: "גמא"), במסגרתו תהפוך גמא ל"מאגד" במטרה לאפשר עסקאות בכרטיסי אשראי על ידי שימוש בשירותי גמא וכאל.

חתימת ההסכם תואמת להוראות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל הכולל הוראות שמטרתן להגביר את התחרות בסליקה, ולהערכת הנהלת כאל, ההסכם ישפר את הצעת הערך לבתי העסק הקטנים והבינוניים.

בשנת 2019 הוארכה תקופת ההסכם עד ליום 5 בינואר 2025.

הסכם משולש בין כאל, שופרסל ואל על. ביום 26 בנובמבר 2019 נחתם הסכם משולש בין כאל, שופרסל ואל על, לעניין הקמת מועדון "שופרסל תעופה" ובעניין צבירת נקודות מואצת בכרטיסי FlyCard ברשת שופרסל.

הארכת זיכיון דיינרס. לפרטים, ראו ביאור 36 ה' לעיל.

התפתחויות נוספות בפעילות

כניסת סולק נוסף לשוק הסליקה בישראל. ביום 20 במרס 2018 הודיע הפיקוח על הבנקים על מתן רישיון סולק חדש, נוסף על זה שניתן לחברה אחרת, ביום 8 באפריל 2017. במסגרת ההודעה צוין כי הסולק הנוסף צפוי להתחיל את פעילות הסליקה בתוך 18 חודשים ממועד מתן הרישיון. להערכת כאל, לא ניתן להעריך בשלב זה את השפעת כניסת הסולקים הנוספים על שוק הסליקה בישראל בכלל, ועל כאל בפרט, בשים לב לכך שהסולקים האמורים קיבלו רישיון מצומצם עד להשלמת היערכותם.

הארכת הסכם עם בנק מזרחי טפחות. ביום 24 בפברואר 2019 חתמו כאל ובנק מזרחי טפחות בע"מ על הסכם להארכת תוקפו של הסכם קודם בין הצדדים, תוך עדכון תנאיו המסחריים. תוקף ההסכם הינו עד ליום 31 בדצמבר 2024.

הפחתת שיעור העמלה הצולבת. לפרטים ראו, ביאור 36 א' 1 לעיל.

מועדון לקוחות You. ביום 2 בספטמבר 2019 פקע ההסכם בין כאל לבין מועדון לקוחות ריבוע כחול - דור אלון (שותפות רשומה), מכוחו פעל מועדון "You".

הסכמי תמיכה עם ויזה אירופה. בחודש פברואר 2020 חתמו כאל ו-Visa Europe Limited על הסכם תמיכה. היקף כספי התמיכה תלוי בהתניות שונות שנקבעו בהסכם, ובעיקר בהיקפי פעילות כאל. הסכם זה נחתם לאחר הודעת ויזה אירופה על העלאת תעריפי העמלות המשולמות לה. להערכת כאל, ההשפעה הצפויה מהסכם התמיכה מחד, ומהעלאת תעריפי ויזה מאידך, לא צפויה להיות מהותית. הערכה זו עשויה להשתנות, במידה שהיקף הפעילות במותג "ויזה" יהיה שונה באופן מהותי מהיקפו כיום.

תמורות בתחום התחרות בשוק כרטיסי האשראי

סביבת התחרות בתחום כרטיסי האשראי, ההולכת וגוברת בשנים האחרונות, מושפעת, בין היתר מהגורמים הבאים:

- התחרות בין חברות כרטיסי האשראי גברה, בין היתר על רקע הפרדתן הצפויה של ישראל כרטיס ומקס מהבנקים, לצד השפעה של צעדי אסדרה שיזם הפיקוח על הבנקים, כמו גם לאור צעדים שננקטו על ידי חברות האשראי, כדוגמת התקשרות כאל עם גמא (לפרטים נוספים, ראו לעיל), באים לידי ביטוי בירידה בעמלות הסליקה;
 - תאגידי בנקאיים השיקו פתרונות תשלום אשר עשויים לפעול מחוץ לסכמת כרטיסי החיוב. בכלל זה, יש לציין את אפליקציות PayBox (בנק דיסקונט), BIT (בנק הפועלים) ו-PAY (בנק לאומי) וכן קידום מערכת לחיובים חיצוניים מיידיים מחשבון לחשבון, שמקודמת על ידי מס"ב, ואשר עשויה להוות אלטרנטיבה לסכמת כרטיסי החיוב;
 - על פי פרסומים פומביים, ענקיות הטכנולוגיה, דוגמת APPLE, GOOGLE, FACEBOOK ו-AMAZON, פועלות לפיתוח ארנקים דיגיטליים או אמצעי תשלום אחרים, אשר עשויים לפעול אף הם, מחוץ לסכמת כרטיסי החיוב;
 - בתחום מועדוני הלקוחות נוצרה תחרות עזה, שבאה לידי ביטוי בין היתר בתנאים המסחריים של מספר הסכמים שנחתמו בענף כרטיסי האשראי. כאל מעריכה כי מצב דברים זה יימשך גם בשנים הבאות;
 - התחרות בתחום האשראי החוץ בנקאי גברה אף היא בשנים האחרונות, לאור גידול משמעותי במספר הגופים הפיננסיים המציעים הלוואות למשקי הבית, דוגמת קופות גמל, קרנות השתלמות או פלטפורמת הלוואה בין אנשים (P2P). צעדי אסדרה שונים אותם נוקט הפיקוח, דוגמת הקמת מאגר נתוני אשראי, צפויים להגביר את עוצמת התחרות, ולאפשר לנותני אשראי חוץ בנקאי (ובכלל זה לחברות כרטיסי אשראי, לרבות כאל) לקבל מידע מהימן יותר על לקוחות נוכחיים ופוטנציאליים;
 - הוראת בנקאות פתוחה תחייב את הבנקים וחברות כרטיסי האשראי לשתף מידע על לקוחותיהם (בהסכמת הלקוח) ואף לאפשר, בשלב מאוחר יותר, ייזום תשלומים. בנקאות פתוחה מהווה הזדמנות לכאל, אך גם תאפשר לגופים נוספים לקבל את המידע הייחודי הקיים בחברות כרטיסי האשראי ואף להוסיף תחרות בתחום התשלומים באמצעות ייזום תשלומים. יצוין כי ההוראה תיכנס לתוקף במספר שלבים:
 - בשלב הראשון - בתוקף מיום 31 בדצמבר 2020 - חובת מסירת מידע על חשבונות העו"ש והאפשרות להיות צרכני מידע. בשלב זה, חברות כרטיסי האשראי יהיו אך ורק צרכניות מידע ואילו הבנקים יחויבו להיות מקור מידע אך גם יוכלו להיות צרכני מידע;
 - בשלב השני - בתוקף מיום 1 ביולי 2021 - חובת מסירת מידע על כרטיסי חיוב וכן אפשרות לייזום תשלומים. הן הבנקים והן חברות כרטיסי האשראי יהיו מקורות וצרכני מידע;
 - בשלב השלישי - בתוקף מיום 31 בדצמבר 2021 -- מסירת מידע אודות אשראי, פיקדונות וניירות ערך.
- כאל נערכה ונערכת לתמורות אלו, והיא גיבשה אסטרטגיה שנועדה לאפשר לה להתמודד בצורה מיטבית עם תמורות אלה. (לפרטים נוספים, ראו לעיל "חברות מוחזקות עיקריות").
- יצוין כי ביום 9 ביולי 2019 פרסם נגיד בנק ישראל נייר עמדה בעניין פעילות אפליקציית התשלומים של הבנקים לתשלומים בבתי עסק, במסגרתו נקבעו הוראות שעיקרן:
- נקבעה מגבלת מחזור של 2, 2.5 ו-3 מיליארד ש"ח לכל אפליקציה לשנים 2019, 2020 ו-2021 בהתאמה;
 - האפליקציות הבנקאיות לא יפעלו על בסיס שירות תשלום מיידי, אלא אם כן תהיה גישה למתן שירות התשלום המיידי גם לגופים חוץ בנקאיים;
 - החל משנת 2021, מגבלת המחזור באפליקציות לא תחול על בתי עסק המבצעים עסקאות על בסיס תקן בין לאומי לביצוע עסקאות חכמות (EMV);
 - הובהר כי חברות כרטיסי האשראי יוכלו לפעול באפליקציות תשלום לבתי עסק ללא הגבלה.

במקביל התקבל היתר בנק ישראל להרחבת השימוש באפליקציית PayBox לבתי עסק, במגבלת המחזורים שפורטה לעיל, בכפוף למספר תנאים, וביניהם: (1) קביעת מגבלות להעברת תשלומים בין לקוחות לבתי עסק בהתאם להערכת סיכונים; בהקשר זה נקבע כי לא יועבר לבית עסק (לרבות יחיד) סכום העברות בהיקף שנתי העולה על 50,000 ש"ח בלא שבוצעו הליכי זיהוי ואימות לגורם המקבל את התשלום; (2) אישור הדירקטוריון בהתאם לנוהל מוצר חדש; (3) עדכון הפיקוח על הבנקים ככל ששיטת התשלום (באמצעות כרטיס אשראי או יתרה צבורה) תשתנה.

חקיקה, תקינה ואסדרה

כללי. פעילותה של כאל מוסדרת על פי חוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986. כן חלים עליה דינים שונים מתחום המשפט הכללי. עם כניסתו לתוקף של חוק שירותי תשלום, יתבטל חוק כרטיסי חיוב. לפרטים אודות חוק שירותי תשלום, ראו "חקיקה ופיקוח" להלן. בנוסף, בשל היותה חברה בת של תאגיד בנקאי, מוגדרת כאל "כתאגיד עזר" לפי חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981, וככזו חלה עליה מערכת של חוקים, צווים ותקנות מתחום דיני הבנקאות, ובכלל זה הוראות שונות שמוציא המפקח על הבנקים.

בין היתר, חלות על כאל חובות בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור, ובכלל זה חובות זיהוי, ניהול רישומים ודיווח לרשות לאיסור הלבנת הון, בכל הנוגע למחזיקי כרטיסים ולבתי עסק עימם היא התקשרה בהסכמי סליקה. כמו כן, כאל מחוייבת לפעול על פי הוראות הארגונים הבינלאומיים בהם היא חברה (ארגון ויזה הבינלאומי, ארגון מאסטר כארד הבינלאומי וארגון דיינרס הבינלאומי) אשר מתעדכנות מעת לעת וקובעות סטנדרטים בינלאומיים.

הממונה על התחרות (בתוארה הקודם: הממונה על ההגבלים העסקיים). קיימת מעורבות רבה של הממונה על התחרות בתחום הפעילות בכרטיסי אשראי. לפרטים בדבר הסדרים בין חברות כרטיסי האשראי ולפרטים בדבר הסדר סליקה צולבת מתוקן, ראו ביאור 36 ב' 1 ו-2 לדוחות הכספיים.

הפחתת שיעור העמלה הצולבת. לפרטים בדבר מתווה להפחתת שיעור העמלה הצולבת, בגין עסקאות חיוב נדחה ובגין עסקאות בחיוב מידי, שפרסמה נגידת בנק ישראל, ובדבר טיוטת תנאי פטור להסכם חדש בענף, שפרסמה הממונה על התחרות, ראו לעיל ביאור 36 א' 1 לדוחות הכספיים. **קביעת משרד האוצר בנושא מותג הפתוח לסליקה והנפקה בלעדית.** ביום 24 ביולי 2017 הודיע משרד האוצר לכאל, כי ככל שעמלת בית העסק המרבית, בעסקאות מקומיות, במוותג בו קיימת סליקה והנפקה בלעדית, תופחת במהלך השנים 2017-2020 בארבע פעימות משמעותיות, כך שתעמוד עד סוף חודש דצמבר 2017 על שיעור שלא יעלה על 2.95%, עד סוף חודש דצמבר 2018 על שיעור שלא יעלה על 2.45%, עד סוף חודש דצמבר 2019 על שיעור שלא יעלה על 2.10% ועד סוף חודש יוני 2020 על שיעור שלא יעלה על 1.99%, הרי שלעת הזו שר האוצר אינו רואה צורך להפעיל את סמכותו לפי סעיף 36(א) (לחוק הבנקאות רישוי) (התשמ"א-1981), או לתמוך בהצעות חוק שמשמעותם זהה להפעלת הסמכות כאמור או שמתערבת באופן ישיר בעמלת המותג מעבר למתווה ההפחתה שתואר. בחודש יולי 2017 אישרו הדירקטוריונים של כאל ושל דיינרס את הגבלת עמלת הסליקה במוותג דיינרס בהתאם למתווה האמור. דיינרס פועלת בהתאם למתווה האמור, והיא עדכנה בהתאם את בתי העסק הרלבנטיים. **חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ו-2017.** לפרטים, ראו בסעיף "חקיקה ופיקוח" להלן.

טיטות הוראות ניהול בנקאי תקין בנושא ניהול אשראי קמעונאי. לפרטים, ראו בסעיף "חקיקה ופיקוח" להלן. **הצעת חוק כרטיסי חיוב (תיקון-ביטול חיוב באשראי בשל עסקה עם ספק מפר), התשע"ח-2018.** ביום 25 בנובמבר 2018 אישרה מליאת הכנסת את הצעת החוק בקריאה הראשונה. הצעת החוק נועדה אף היא, כמו התיקונים שנערכו לאחרונה בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 472, להגביר את ההגנה על לקוחות מפני ספקים בעלי מוניטין של רמיה והטעיה מול הלקוחות. בהתאם להצעת החוק, אם לממונה על הגנת הצרכן והסחר ההוגן יסוד סביר להניח כי נעשו עסקאות בין ספק ובין לקוחות שבהן הפעיל הספק השפעה בלתי הוגנת או הטעה לקוחות, בנסיבות מחמירות, הממונה יהיה רשאי להודיע למנפיק להפסיק לחייב לקוחות בשל כלל העסקאות שנעשו עם הספק, ולסולקם - להימנע מלהעביר לספק תשלומים בעבור עסקאות שנעשו עמו. לפי המוצע, במסגרת הליך הבירור מול הספק החשוד כמפר, תימסר הודעה גם לסולקים כדי שאלו יחדלו כבר באותו מועד להעביר אליו כספים. בשלב שני יחליט הממונה אם להודיע למנפיקים ולסולקים כאמור להפסיק את חיובי הלקוח ואת העברת הכספים לספק. כמו כן, אם מנפיק חייב לקוח בשל עסקה עם ספק מפר אך סכום החיוב טרם הועבר לספק, יהיה על המנפיק להשיב ללקוח חיובים אלה בהקדם האפשרי ולא יאוחר מעשרה ימי עסקים מיום הודעת הממונה. בדברי ההסבר צוין כי בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית תישקל האפשרות להרמת מסך לספקים; להרחיב את חובת ההשבה ללקוח גם לגבי כספים שמקורם בחיובים שכבר הועברו לספק; להתיר לסולק להפסיק העברת כספים גם ללא הודעת הממונה בנסיבות מסוימות; וכן יידונו הסנקציות שיוטלו על מנפיק וסולק שיפרו את הוראות החוק.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 470 בדבר "כרטיסי חיוב". ביום 15 בינואר 2020 פורסם התיקון, שמטרתו קידום הטמעת תקן EMV בישראל, במטרה לצמצם הונאות בתשלום בכרטיסי חיוב ובמשיכת מזומנים במכשירים אוטומטיים, האצת הטמעת הטכנולוגיה בתי העסק ועידוד תחרות. בהוראה 470 נקבע כי כל כרטיסי החיוב שיונפקו על ידי תאגיד בנקאי, תאגיד עזר וסולק יהיו כרטיסים בתקן EMV ויאפשרו ביצוע עסקאות ללא מגע (contactless), למעט, כרטיס בנק למשיכת מזומן, כרטיס נטען, כרטיסים ייעודיים לתשלומים בין בתי עסק (B2B) וכרטיסים המאפשרים רכישה בבתי עסק ספציפיים בלבד (SPC). בהוראה הובהר שחל איסור על תאגיד בנקאי לחבר למערכותיו מכשירים למשיכת מזומנים שאינם תומכים בפועל בתקן EMV. התיקון ייכנס לתוקף ביום 3 במרס 2020.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 472 בדבר "סולקים וסליקת עסקאות בכרטיסי חיוב". בהמשך לתיקון הוראה 470 כמפורט לעיל, ביום 15 בינואר 2020 פורסם התיקון, הקובע כי עסקאות בכרטיסי חיוב יבוצעו בטכנולוגיית EMV. כאשר העסקה נעשית בהצגת כרטיס חכם נדרש גם קוד סודי או פרט אימות מוגבר אחר, אלא אם המנפיק או הסולק קבעו אחרת. התיקון ייכנס לתוקף באופן מדורג החל מיום הפרסום ועד ליום 31 ביולי 2021, בהתאם להיקף העסקאות של בתי העסק.

בימים 3 ו-27 בנובמבר 2019 פורסמו טיוטות הוראות ניהול בנקאי תקין נוספות בעניין זה. התיקונים שמוצעים בטיטות מתייחסים לקידום תקן EMV בישראל וכוללים, בין היתר, מתווה שיפסיק, בהדרגתיות, ביצוע עסקאות בפרוטוקול התקשורת הקיים או ביצוע עסקאות באמצעות כרטיס חכם ללא

קוד סודי, ומעבר לביצוע עסקאות Full EMV. בהתאם למתווה המוצע, המשק הישראלי אמור לעבור בכללותו ל-Full EMV עד ליום 31 ביולי 2022. הדיונים ביחס לאופן יישום המתווה, לרבות לוח הזמנים ליישום, מתקיימים בפיקוח על הבנקים ובוועדת כרטיסי חיוב שבבנק ישראל, במקביל.

מכתב מרשות ההגבלים בקשר עם הממשק התפעולי. ביום 10 בנובמבר 2019 התקבלו שני מכתבים מרשות התחרות ביחס לפטור שניתן לממשק התפעולי בקשר עם הסליקה הצולבת וכן להתקשרות עם ישראלכרט. במכתבים צוין כי פטורים הקיימים בפטורי הסוג השונים, המאפשרים הערכה עצמית, לא יחולו על התקשרויות אלה. כאל לומדת את השלכות האמור במכתבים.

גורמי ההצלחה הקריטיים בפעילות

בתחום ההנפקה. קיימים מספר גורמים חיוביים המשפיעים על המעמד התחרותי: מוצרים ושירותים הפונים לקהל לקוחות מגוון, תדמית כאל ומותגיה, הון אנושי איכותי ומנוסה, מערך ניהול סיכונים יעיל ומפותח, מערכות מידע ותשתיות מתקדמות, התקשרות בהסכם ארוך טווח עם בנקים בהסדר להנפקת כרטיסים, יכולת להנפיק כרטיסי אשראי ממותגים מובילים ("ויזה", "מסטרקארד" ו"דיינרס"), מערכת הסכמים ענפה עם מועדוני לקוחות בעלי חתכי אוכלוסייה מגוונים, מבנה הון חזק, יכולת ללוות כספים מגופים פיננסיים בתנאים נוחים.

מנגד, קיימים מספר גורמים המשפיעים לשלילה על המעמד התחרותי ובראשם: פיתוח אמצעי תשלום חלופיים העשויים להוריד את הביקוש להנפקת כרטיסי אשראי, כניסת גורמים קמעונאיים לתחום הנפקת כרטיסים, ושינויים רגולטוריים תכופים ומשמעותיים, בעיקר מצד המפקח על הבנקים והממונה על התחרות, כגון הורדת שיעור העמלה הצולבת, הסדרי הנפקה בכרטיסי חיוב מידי ועוד.

בתחום הסליקה. קיימים מספר גורמים חיוביים המשפיעים על המעמד התחרותי: ניסיון מצטבר בתחום סליקת כרטיסי אשראי; מערך שירות יעיל במתן פתרונות הולמים לבתי עסק; מערכות מידע ותשתיות מתקדמות; מערך ניהול סיכונים מקצועי ויעיל; הון אנושי איכותי ומנוסה; מערך שיווק ומכירה נרחב ויעיל המאפשר גיוס לקוחות ושימורם; מותג בעל עוצמה ומוניטין; פיתוח והרחבה תמידיים של סל המוצרים והשירותים; קיומם של הסכמי סליקה צולבת בין כל הסולקים בארץ; קבלת רישיון מארגונים בינלאומיים לסליקת מותגיהם; קיום ופריסה של מערך תקשורת המאפשר סליקה או תקשורת עם שב"א; מבנה הון יציב ותזרים מזומנים חיובי.

גורמים שליליים המשפיעים על המעמד התחרותי הינם: שיפורים טכנולוגיים היוצרים אמצעי תשלום חליפיים העלולים להקטין את השימוש בכרטיסי אשראי; הנחיות רגולטוריות בקשר עם מתג הסליקה והאפשרות העומדת בפני עסקים להחליף סולקים שונים, על פי רצונם, במותגים המובילים: "ויזה", "מסטרקארד" ו"ישראלכרט".

חסמי כניסה לשוק

בתחום ההנפקה. גוף המעוניין להיכנס לפעילות במגזר ההנפקה עומד בפני מספר חסמים, שהעיקריים שבהם הינם: עמידה בתנאי כשירות מסוימים לצורך קבלת רישיון מארגון בינלאומי להנפקת כרטיסים ממותג כלשהוא; קיום מערך תפעולי נרחב, עתיר עלויות, כולל מערכות מידע ושירות לקוחות מתקדמות; השקעה גדולה ורציפה בערוצי שיווק, הפצה ומכירה בפריסה ארצית, בפרט ערוצי הפצה מול בנקים ומועדוני לקוחות; חוסן פיננסי המאפשר גיוס אשראי בתנאי שוק עדיפים; החזקת שליטה במנפיק בידי תאגיד איתן לצורך ההכרה של ארגונים בינלאומיים וחברות בהם; קבלת ערבויות מהתאגיד הבנקאי השולט; קיום מערכת יעילה ומפותחת לדירוג סיכונים אשראי; צורך בהון מינימלי על מנת לעמוד בהוראות המפקח על הבנקים בנושא יחס הון לרכיבי סיכון.

בתחום הסליקה. החסמים העיקריים העומדים בפני חברה המעוניינת להיכנס למגזר הסליקה הינם: קבלת רישיון מארגון בינלאומי בעל מותג כרטיס אשראי אותו מעוניינים לסלוק. קבלת רישיון, כאמור, דורשת עמידה בתקנים עסקיים ופיננסיים להבטחת הפעילות; פריסה של מערך תקשורת נרחב שיאפשר סליקה On-line, או לחילופין התקשרות מול שב"א שהינה בעלת מערך כזה; קיומה של מערכת מידע אמינה ויציבה לניהול התחשבות (Billing); אמצעים כספיים, ניסיון וידע לצורך השקעה בטכנולוגיה ובמערכות תפעול, פרסום ושיווק; סליקה בהיקפים ניכרים לצורך החזר ההשקעה בתשתיות הסליקה; דרישות הון עצמי מינימלי; מערך שירות לקוחות, מכירות וגיוס לקוחות רחבים ויעילים.

מוצרים ותחליפיים

לכרטיסי אשראי קיימים מוצרים תחליפיים רבים, החל ממוצרים תחליפיים מסורתיים כגון מזומן, המחאות, העברות בנקאיות, הוראות קבע, תווי קנייה, כרטיסים נטענים ואשראי מבנקים ומחברות אשראי חוץ בנקאי וכלה במוצרים תחליפיים עתירי טכנולוגיה, זמינות ונוחות כמו: תשלום באמצעות הטלפון החכם (לרבות, בין היתר, באפליקציות תשלום המופעלות על ידי תאגידים בנקאיים בישראל) ושירות ה"ארנק הדיגיטלי".

לקוחות

בתחום ההנפקה. הלקוחות בתחום זה הינם מחזיקי כרטיס אשראי, ביניהם לקוחות פרטיים, עובדי תאגידים גדולים ועסקים. כאל עמלה להגדיל את שיעור מחזיקי הכרטיסים החוץ-בנקאיים, בעיקר במסגרת מועדוני לקוחות, בכפוף לבדיקת יכולת הפירעון של כל לקוח אפשרי.

בתחום הסליקה. כאל קשורה בהסכמי סליקה עם עסקים במגוון ענפי משק. לקוחות נוספים בתחום הסליקה הינם עסקים המבקשים שירותי ניכיון שוברים, קבלת הלוואות, הקדמת תשלומים וקבלת מקדמות.

שיווק והפצה

בתחום ההנפקה. השיווק וההפצה במגזר ההנפקה נעשים בעיקר באמצעות הגברת שיתוף הפעולה עם הבנקים בהסדר וכן עם מועדוני לקוחות. הראשונים מהווים עבור כאל "רצפת גיוס" לצירוף לקוחות בנקאיים לשירותיה, והאחרונים - לצירוף לקוחות חוץ בנקאיים. צירוף לקוחות מועדונים מקנה למצטרפים, על-פי רוב, הנחות והטבות במגוון בתי עסק. בנוסף, מקיימת כאל שיתופי פעולה שיווקיים עם עסקים מובילים בארץ ומפעילה ערוצי פרסום ושיווק באמצעי התקשורת השונים ובאמצעות דוכני מכירות. המועדונים העיקריים כיום הינם שופרסל, FlyCard, Cal-365, Cal-H&O, ו-Powercard. בנוסף, כאל הקימה מועדונים שונים הפונים לבעלי מקצועות חופשיים כמו רואי חשבון ועורכי דין.

הפצת הכרטיסים החוץ בנקאיים מתבססת, בדרך כלל, על הסכמים עם חברות לקידום מכירות, המפעילות את עמדות ההפצה ברצפות המכירה. לכאל אתר אינטרנט פעיל המספק מידע אודות מוצריה ושירותיה, מבצעים, הנחות והטבות ומאפשר גישה לחשבונות מחזיקי כרטיסים לשם מעקב ובקרה אודות פעולותיהם. בנוסף, השיקה החברה אפליקציה לטלפונים חכמים המאפשרת מעקב אחר עסקאות הלקוח ומידע אודות שירותי החברה, הטבות והנחות שונות.

בתחום הסליקה. שיווק שירותי סליקה לבתי עסק מבוצע באמצעות אנשי מכירות של כאל, אשר משמשים כאנשי קשר עם בית העסק גם לאחר הצטרפותם. בנוסף, מפעילה כאל אתר אינטרנט ייחודי לבתי עסק הכולל מתן מידע אודות פירוט זיכויים וחיוכים קודמים ועתידיים, הזמנת דוחות וחשבוניות ברמת בית עסק בדיד וברמת רשת וקבלתם בכספת מאובטחת ועוד. שיווק שירותי הסליקה נעשה גם באמצעות חברת גמא (לפרטים אודות הסכם עמה ראו לעיל "פעילויות חדשות ושיתופי פעולה אסטרטגיים").

מטרותיה המרכזיות של החברה בפעילות השיווק הינן: שימור בתי עסק קיימים כלקוחותיה; שיפור וחיזוק תדמיתה; גיוס עסקים חדשים לשירותיה והרחבת סל השירותים אותו היא מציעה.

תחרות

בתחום ההנפקה מתחרותיה של כאל בתחום ההנפקה הן קבוצת ישראלכרט ו-MAX, אשר נשלטו בעבר בידי בנקים וכיום כאשר אינם נשלטים עוד בידי בנקים, עשויות להרחיב את פעילותן לתחומים בהם כאל אינה רשאית לפעול בשל היותה בבעלות בנקים. במסגרת התחרות במגזר, מתחרה כאל על צירוף לקוחות חדשים, חסרי כל כרטיס אשראי, או בעלי כרטיס אשראי של חברה מתחרה וכן פועלת בדרכים שונות לשמר לקוחות קיימים ולמנוע מהם לעזוב לטובת מתחרותיה. בנוסף, כאל פועלת ומשקיעה מאמצים ניכרים בשיווק ומתן הנחות והטבות למחזיקי הכרטיסים שלה על מנת שיבצעו באמצעותם את עיקר רכישותיהם ומציעה להם שירותי אשראי מגוונים, כחלופה או כתוספת, לאשראי בנקאי רגיל.

מגזר הסליקה מאופיין ברמת תחרות גבוהה בין חברות כרטיסי האשראי. השחקנים במגזר הם: קבוצת כאל הסולקת כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "מסטרקארד", "דיינרס" (בבלעדיות) ו"ישראלכרט", קבוצת ישראלכרט הסולקת את המותגים "ישראלכרט", "מסטרקארד", "ויזה", ו"אמריקן אקספרס" (בבלעדיות) וחברת לאומיקארד אשר סולקת את המותגים "ויזה", "מסטרקארד" ו"ישראלכרט".

תמורות רגולטוריות שונות, עשויות להביא לכניסתם של סולקים נוספים ולהגברת התחרות במגזר. כאל מתחרה על מנת להרחיב את מעגל העסקים המקבלים ממנה שירותי סליקה ושירותים משלימים ומתמקדת בגיוס עסקים חדשים בהסכמי סליקה, ובשימור בתי עסק קיימים כלקוחותיה תוך השקעת מאמצי שיווק ומכירה ניכרים.

היבט נוסף של התחרות במגזר נוגע לפיתוח מוצרים ושירותים פיננסים ותפעוליים לבתי העסק אשר יביאו לעליה בהיקף המחזור של אותם עסקים מול כאל.

על מנת להתמודד עם התחרות במגזר ולחזק את נאמנות בתי העסק כלפיה נוקטת כאל בפעולות הבאות: מדיניות תעריפים תחרותית; השקעת משאבים לשיפור השירות לבתי עסק ולשימורם תוך התאמת המוצרים והשירותים לצרכי העסק; הגברת שיתופי פעולה עם בתי עסק; הפעלת מערך שירות ומערך שיווק ומכירה יעילים שיכולים לתת פתרונות לבתי עסק ולענות על צרכיהם המשתנים; שיווק סל מוצרים כולל לבתי עסק תוך הגדלת נתח השוק במגזר.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

בתחום ההנפקה. הובלת השוק, הן באמצעות מיצוי הערוץ הבנקאי באמצעות הצעת פתרונות מותאמים לצרכי הלקוח, והן באמצעות גיוס כרטיסים בערוץ החוץ-בנקאי במועדוני הלקוחות הקיימים וכן באמצעות יצירת שיתופי פעולה עם גופים שונים להקמת מועדוני לקוחות נוספים.

כמו-כן, כאל פועלת על מנת להפוך לשחקן משמעותי בתחום האשראי הצרכני, כאשר גיוס כרטיסים חוץ בנקאיים מהווה תשתית לגיוס אשראי צרכני ולמיצובה של כאל כנוף הנותן שירותי אשראי מגוונים (לרבות באמצעות כרטיסי אשראי).

בתחום הסליקה. יעדה הראשי של כאל הוא לשווק סל מוצרים כולל לבתי העסק, תוך הגדלת נתח השוק שלה במגזר הסליקה. כמו כן, כאל פועלת לפיתוח ושיווק מוצרים נוספים לבתי עסק, בנוסף לאלו המוצעים כיום.

לפרטים נוספים, ראו ביאור 36 לדוחות הכספיים.

שיפורים טכנולוגיים וחדשנות

כללי. בין יעדי התוכנית האסטרטגית של הבנק, הוצב היעד של יישום אמצעים טכנולוגיים והעצמת חווית הלקוח. בין המהלכים שנקטו בתחום זה ניתן למנות את הקמת חטיבת הדיגיטל והדאטה, במסגרתה פועלים אגף הדיגיטל, יחידת פינטק וחדשנות, יחידה שמנהלת את אפליקציית Paybox וענף ה- CDO (Chief Digital Officer).

אגף הדיגיטל מוביל את תפיסת הפתרונות בשלושה עולמות תוכן מרכזיים - ערוצים ישירים, ה-CRM ותפיסת לקוח וחשבון שוטף. האגף אחראי על התווית הדרך בכל עולם תוכן, על עיצוב מסעות הלקוח העתידיים, על שדרוג והתאמה של סביבת העבודה של הבנקאים למציאות המשתנה ועל הטמעה של כלים, שירותים ופתרונות חדשניים במטרה לשפר את חווית הלקוח ושביעות רצון הלקוחות. יחידת פינטק וחדשנות פועלת ליצירת שיתופי פעולה עם חברות פינטק ושילובן בהצעות הערך ללקוח, בסביבת העבודה של הבנקאי ובמערכות הבנק. יחידת Paybox פועלת להרחבת פעילות התשלומים של הבנק באמצעות האפליקציה והאתר.

PayBox

בחודש באפריל 2017 חתם הבנק על הסכם עם חברת הזנק בתחום הפינטק בשם פייבוקס פתרונות תשלום בע"מ ("החברה"). החברה פיתחה אפליקציה סלולרית ואתר אינטרנט ייעודי תחת המותג "PayBox", המאפשרים העברות כספים בין אנשים פרטיים וכן איסוף קבוצתי של כספים למטרה מוגדרת באמצעות פתיחת קבוצה סגורה לצורך זה. הבנק רכש מהחברה רישיון בלעדי להפעלת האפליקציה והאתר בישראל, וכן מספר נכסים ושירותים המאפשרים להפעיל את האפליקציה והאתר באופן עצמאי.

במוצר פותחו השינויים הטכנולוגיים הדרושים להפעלתו על ידי הבנק. הבנק קיבל מבנק ישראל היתר לרכישת פעילות PayBox ישראל. ביום 9 ביולי 2019 התקבל היתר בנק ישראל להרחבת השימוש באפליקציית PayBox לבתי עסק.

כחלק מהרחבת פעילות התשלומים באפליקציית PayBox, חתם הבנק ביום 27 במרץ 2019 על הסכם עם חברת הופ און מוביליטי בע"מ המציעה, בין היתר, שירותי הטענה לכרטיס רב-קו המשמש לנסיעה בתחבורה ציבורית, בשיתוף דן חברה לתחבורה ציבורית בע"מ. במהלך הרבעון השני, הבנק שילב בתוך אפליקציית PayBox את פתרון החברה לטעינת כרטיס רב קו, כך שמשתמשי PayBox יכולים לטעון את כרטיס הרב קו שברשותם באמצעות האפליקציה. בנוסף, הבנק השיק לאחרונה אזור ייעודי באפליקציה, שמאפשר העברת תרומות למגוון עמותות.

הבנק הגיש, בשיתוף עם חברת הופ און מוביליטי בע"מ וסלופארק טכנולוגיות בע"מ, הצעה להליך של משרד התחבורה לתשלום דמי נסיעה בתחבורה ציבורית באמצעות יישומון בסלולר, שנבחרה כמועמדת לקבלת אישור הפעלה.

נציגה דיגיטלית באפליקציה - ידידי

בחודש דצמבר 2017 הבנק החל להשיק בהדרגה שירות חדש ללקוחות האפליקציה הבנקאית, המאפשר להתכתב ולדבר עם נציגה דיגיטלית באפליקציה, "ידידי" שמה. ידידי מציעה דרך חדשנית וייחודית לפעילות בנקאית דיגיטלית ובכך משנה את הדרך שבה לקוחות פועלים באפליקציה. השיחה עם ידידי מתקיימת בשפה חופשית, ומבוססת על טכנולוגיית בינה מלאכותית מתקדמת, המאפשרת פענוח טקסט שמקליד הלקוח מצד אחד וניהול שיחה על ידי רובוט חכם ולומד מצד שני. ידידי יודעת להציג ללקוחות מידע על החשבון, לקשר לביצוע פעולות, לסייע בהתמצאות באפליקציה ולהציף תובנות מבוססות בינה מלאכותית אודות אירועים חשובים שהתרחשו בחשבון.

השירות ייחודי וראשוני במערכת הבנקאות בישראל. בשנת 2019 נמשך המאמץ להעשיר את ידידי כך שתדע לתת מענה לשאלות נוספות במגוון נושאים. במהלך השנה נשאלה ידידי מעל מיליון שאלות.

iCount

בחודש אוגוסט 2017 חתם הבנק על הסכם שיתוף פעולה עם חברת טכנולוגיה בתחום הפינטק, אשר פיתחה מערכת לניהול חשבונות ותזרים מזומנים לעסקים קטנים ובינוניים. בהתאם להסכם, בנק דיסקונט ובנק מרכנתיל דיסקונט מאפשרים ללקוחותיהם העסקיים הקטנים לבצע חיבור מאובטח של החשבון העסקי עם מערכת הנהלת החשבונות של iCount ולהנות מכלים מתקדמים לניהול העסק. זהו יישום עסקי-טכנולוגי ראשון המיושם באמצעות פלטפורמת API (Application Programming Interface) (ראו גם להלן).

פלטפורמת הבנקאות הפתוחה

דיסקונט היה הבנק הראשון במערכת הבנקאית בישראל שיישם, כחלק משיתוף פעולה עם חברת iCount, את תפיסת הבנקאות הפתוחה, לממשק עם ספקי צד ג', באמצעות פלטפורמת API (Application Programming Interface), מהמתקדמות בעולם (לפרטים נוספים, ראו בדוח שנתי 2018, עמ' 309). הבנק נערך להרחבת פלטפורמת הבנקאות הפתוחה והשיק חנות API שמציעה לצדדי ג' להתממשק לבנק על מנת לצורך מגוון שירותים בנקאיים באמצעות API בצורה מבוקרת ומאובטחת.

הסכם עם nsKnox

ביום 18 בפברואר 2019 חתם הבנק על הסכם עם אן. אס. נוקס טכנולוגיות בע"מ, שפיתחה פתרונות הגנה ובקרה על מערכות תשלומים ארגוניות עבור תאגידים גדולים ובינוניים, תוך שימוש בטכנולוגיה של הגנה שיתופית (Cooperative Cyber Security). במסגרת הסכם זה וכחלק ממימוש תפיסת ההגנה השיתופית, הבנק יהווה חלק ממערך ההגנה של החברה, בעבור תמורה מהכנסות החברה. זהו מהלך ראשון וחדשני למינוף יכולות קיימות של הבנק לטובת צדדים שלישיים, זאת במסגרת חתירתו להרחבת פעילותו ולגיוון מקורות ההכנסה, תוך יישום מודלים בנקאיים חדשניים. התחלת הפעילות כפופה לביצוע התאמות טכנולוגיות.

הסכם עם האוניברסיטה העברית

הבנק חתם על הסכם עם מרכז הפינטק של האוניברסיטה העברית בירושלים, במסגרתו הסכימו שני הארגונים לשותף פעולה בקידום מחקר יישומי מבוסס דאטה בנקאי, במטרה לשפר את השירות והצעות הערך של הבנק ללקוחותיו.

ערוצים ישירים

הבנק פועל בהתמדה להעניק ללקוחותיו חוויה מתקדמת בערוצים הישירים. מתוך חתירה לשיפור מתמיד במגוון השירותים שהבנק מספק, מושם דגש על שירות יידידותי למשתמש ומעל הכול, על שביעות רצון וחווית לקוח יוצאת דופן. השנה שם הבנק דגש על פיתוח ושדרוג הנכסים הדיגיטליים המובילים שלו, ובפרט על עליה לאוויר של אתר פרטיים חדש, אפליקציית עסקים+ חדשה ופיתוח יכולות חדשות. בתוצאות סקר בנק ישראל בנושא שביעות רצון לקוחות פרטיים מהבנקים, נמצא כי בנק דיסקונט מוביל בשביעות רצון לקוחותיו משירותי הדיגיטל - אתר האינטרנט והאפליקציה. השירותים והמוצרים העיקריים שעלו במסגרת פעילות זו בשנת 2019:

דיגיטל לעסקים

אפליקציית עסקים+

אפליקציית עסקים+ שעלתה השנה לאוויר היא אפליקציה חדשנית, המציעה ממשק פשוט ויכולות מתקדמות לניהול חכם של העסק, ובהן ניווט נח המאפשר מעבר מהיר וקל לכל העולמות הפיננסיים, המידע והפעולות.

חווית לקוח

הזדהות מהירה ופשוטה באפליקציה. הכניסה לאפליקציה אפשרית גם באמצעות טביעת אצבע או זיהוי פנים (במכשירים תומכים), והזנת הדיסקוד תידרש רק בעת ביצוע פעולה ורק פעם אחת בכל כניסה. **תמונת מצב כוללת על החשבון במסך הראשי.** כל המידע על היתרות מרוכז במסך הראשי, בחלוקה לעולמות התוכן הבנקאיים. **עדכונים והתראות.** מיד עם הכניסה, מוצגות הודעות חשובות על אירועים שקרו בחשבון, כגון העברה שממתינה לחתימה, חריגה ממסגרת אשראי, פנקסי שיקים הממתינים בסניף, אירועים קרובים בפיקדונות או פיגור בהלוואה.

פונקציונליות

באפליקציה החדשה הלקוחות יכולים לצפות במידע על מגוון העולמות הפיננסיים ולבצע פעולות בתהליך קצר וידידותי. בין היתר, האפליקציה מאפשרת ביצוע העברות מסוגים שונים, פעולות בהתאם להרכב חתימות, לקחת הלוואה מיידית ועוד. **הפקדת שיק** בצורה נוחה ופשוטה באפליקציה. **הפעלת כרטיס אשראי חדש.** לקוחות שקיבלו כרטיס אשראי חדש יכולים להפעיל אותו באפליקציה. התראות על כרטיס שממתין להפעלה יוצגו ללקוחות עם הכניסה לאפליקציה ובמסכים נוספים ויקשרו ישירות למסך בחירת כרטיס להפעלה. **תיק עסקי.** לקוחות עסקיים שמרבים להפקיד מזומנים, יכולים להצטרף לשירות ואז להגדיר באמצעות האפליקציה "מצהירים" על הפקדת מזומן. המצהירים יוכלו לבצע את ההצהרות בקישור ממסך הכניסה לאפליקציה ומבלי להיכנס לחשבון העסק, בהליך מהיר ופשוט. ההצטרפות לשירות חדש זה מתבצעת בסניף, וכחלק מפרויקט חוזה-בנק לייעול השימוש במזומנים. **איתור סניפים.** בדומה לאפליקציה ללקוחות פרטיים, השירות מציג את הסניפים הקרובים ומאפשר לבצע סינון על פי שירותים וקריטריונים כמו ייעוץ פנסיוני, ייעוץ משכנתא, שירותי כספומט שונים, נגישות לנכים ועוד. **המרת מט"ח והעברת מט"ח בבנק.** ביצוע ישירות באפליקציה. השירות תומך בסבב חתימות אם נדרש בחשבון. **הפקדת פיקדון או חידוש פיקדון** ישירות באפליקציה.

אתר האינטרנט ללקוחות עסקיים

חווית לקוח

תחומי פעילות בחשבון. למנויי עסקים+ רוכזו תחומי הפעילות שהוגדרו בחשבון. בעלים או מורשה חתימה יחיד יוכל גם להוסיף באמצעות האתר חתימה על תחום פעילות, שיתבטא בחשבון באופן מיידי.

"השירותים והערוצים שלי". מעתה מוצג מידע אודות סטטוס הצירוף לשירותי דואר@דיסקונט ו-"דיסקונט ב-SMS" גם באתר עסקים. ניתן גם להצטרף, לעדכן או לבטל שירותים אלו באמצעות האתר.

הצגת מידע על משכנתאות. מידע מפורט אודות המשכנתא, כגון רשימת חשבונות המשכנתא, סך כל יתרת החוב, כמויות החיובים שנותרו לפי מסלולים, סכום התשלום הקרוב בכל מסלול ועוד.

פונקציונליות

אישור כמה פעולות במקביל. (עד 20!).

אישור מרחוק להעברה בודדת. כאשר ללקוח אין יתרה מספקת בחשבון, הוא יקבל התראה שהפעולה עוברת לאישור בנקאי ובכך נחסך ממנו הצורך לגשת לסניף.

תשלום חשבונות באמצעות העברות זה"ב. השירות מאפשר למנויי עסקים+ לשלם חשבונות בסכומים גבוהים יותר באמצעות העברת זה"ב, בהתאם לטבלת הסכומים אליה משויך המנוי.

הגדרת מוטב קבוע לביצוע העברות. ללקוחות עסקים+ יכולים להגדיר מוטבים קבועים להעברות מט"י לצד ג' (באמצעות הסניף), ולהעביר להם בדיגיטל סכומים גבוהים יותר.

העברות סחר חוץ. ללקוחות סחר חוץ שירצו לבצע מספר העברות מט"ח, יכולים לטעון קובץ מרובה הוראות ובנוסף באפשרותם לאשר את הפעולות הללו במסגרת סבב חתימות.

הרחבת החלופות להרכיב חתימה. ללקוחות יכולים לבחור בין הרכבים שונים לביצוע פעולות.

הצגת והפקת מסמכים. הדפסה או שמירת מסמך רשמי של הבנק אודות שיק שחזר בפלט שיק ממוחשב, אפשרות להפקת טופס "אישור ניהול חשבון", הצגת שוברי גביה שזוכו לחשבון כולל שוברים מקבלן וצפייה בתצלום השובר וכדו'.

סחר חוץ

אשראי דוקומנטרי יבוא. שירות בקשה לפתיחת א.ד. יבוא שודרג לממשק המתקדם של אתר עסקים+ והגשת הבקשה תתבצע בתהליך דיגיטלי, נוח ופשוט. המערכת באתר חכמה ויודעת למלא בעצמה שדות על סמך נתונים שהוזנו בשדות קודמים.

בתחום האשראי הדוקומנטרי נוספה היכולת **לניהול מוטבים באופן עצמאי.**

פירעונות צפויים. מידע על כל התשלומים והתקבולים הצפויים מפעילות יבוא או יצוא, כולל סכומים, מועדים ומידע על תשלומים שהלקוח העביר כהעברות מט"ח דחיות. הסיווג והמיון מתבצע בממשק חיפוש מתקדם ונוח.

הרחבת המידע על עסקאות היסטוריות, לרבות עסקאות מורכבות. נוסף מידע על השלבים בעסקאות מורכבות ועל פרמטרים שלא הוצגו בעבר, כגון פרטי פתיחת אשראי דוקומנטרי, קבלת הדוקומנטים, הסבת שטר מטען ועוד.

שכפול עסקה. בבחירת "שכפול עסקה" ישוכפלו באופן אוטומטי מרבית הפרמטרים, ובכך ייחסכו ללקוח זמן ומאמץ בהזנה מחודשת של הנתונים (באתר עסקים).

תשלום במסגרת "דוקומנטים לגוביינא" - יבוא. יבואנים יכולים מעתה לשדר הוראות תשלום בעסקאות שבוצעו במזומן או באשראי ספקים שהגיע מועד פרעון.

דיגיטל לפרטיים

אפליקציה ללקוחות פרטיים

חווית לקוח

קביעת פגישה עם בנקאי. ללקוחות יכולים לקבוע פגישה, באמצעות האפליקציה, עם כספר בשירותי הקופה, עם בנקאי בצוות השירות או עם יועץ השקעות. השירות מאפשר לקבוע את הפגישה בטווח של עד שבועיים קדימה ולבטל פגישה שטרם התקיימה.

הגדרת שם אישי להצגת האפליקציה. הלקוח יכול לבחור לעצמו כינוי שיופיע במסך הכניסה ובביצוע פעולות באפליקציה.

הטבת מפתח דיסקונט קוץ כתב"ג. ללקוחות יכולים לבדוק זכאות ולממש את הטבת שיתוף הפעולה בין כרטיס מפתח דיסקונט וחברת לאופר באפליקציות לפרטיים ועסקים+.

פונקציונליות

הגדלה חד פעמית של תקרת המשיכה היומית בכספומט. הלקוחות יכולים לבחור הגדלה של התקרה למשיכה מכספומט ואת הכרטיס שבאמצעותו יהיו מעוניינים לבצע את המשיכה המוגדלת.

הפקדה לפיקדון פלוס באפליקציה. פיקדון פלוס, שהיה זמין רק אצל יועצים בסניפים הגיע לאפליקציה ומאפשר ללקוחות חשיפה לשינויים בשוק ההון מבלי לסכן את הקרן.

הפקדה לפיקדונות בריבית מורכבת. פיקדונות בריבית עולה, משולבת או ברירה נוספו להפקדה באפליקציה.

פתיחת חשבון מט"ח דרך תהליך המרת מט"ח. לקוחות יכולים לרכוש איזה מטבע שהם רוצים ישירות דרך האפליקציה. במידה והלקוח בחר מטבע בו אין לו חשבון, מתבצעת פתיחת חשבון מט"ח למטבע הנבחר תוך כדי התהליך (באישור הלקוח).

חשבון ראשון להצגה בדיגיטל. לקוח עם יותר מחשבון אחד במנוי, יכול להגדיר את החשבון שיוצג כברירת מחדל גם באמצעות האפליקציה.

פתיחת חשבון באפליקציה - חדש. שירות המאפשר לפתוח חשבון בתהליך פשוט וקצר ישירות מהנייד, ובלי לחתום על מסמכים. התהליך כולל סריקת תעודת זהות, בחירת סוג חשבון וסניף, צילום עצמי של הצהרת נהנה וחתימה גרפית. השירות מחליף את פתיחת חשבון און ליין הקיים בבנק. השירות ניתן לתושבי ישראל בני 18 ומעלה ללא אזהרות אמריקאית וסמנים מגבילים שרוצים לפתוח חשבון יחיד ראשון בדיסקונט.

אתר האינטרנט ללקוחות פרטיים

אתר פרטיים - חדש. האתר מאפשר קבלת מידע וביצוע פעולות בנראות מתקדמת, נוחה וידידותית. ניתן לבצע באתר התאמה אישית של התצוגה במסך הבית ובתפריט הפעולות, כך שיתאים למשתמשים שונים והוא כולל, בין היתר, הבלטת עדכונים והתראות חדשות כבר בדף הבית, אפשרות לעבוד על מספר פעולות במקביל, תפריט פעולות מהיר מכל מסך ועוד.

חוויית לקוח

אתר חדש באנגלית. האתר החדש בשפה האנגלית מציג מידע על הפעילות הפיננסית של הלקוח. באתר יש יכולות חדשות המקנות ללקוח חוויית משתמש דיגיטלית מתקדמת, למשל: ניתן לבצע בו התאמה אישית של התצוגה במסך הבית, מיד עם הכניסה מוצגים עדכונים והתראות חשובות על אירועים בחשבון, כגון חריגה ממסגרת אשראי, פנקסי שיקים הממתנים בסניף, אירועים קרובים בפיקדונות ועוד. האתר מותאם גם לגלישה מהסלולר ונגיש לאנשים עם מוגבלויות.

"הפרופיל שלי" באנגלית. מידע על הפרטים האישיים, ההרשאות והשירותים בחשבון, עם יכולת להצטרף לשירותי הדואר, לבטל או לעדכן אותם, להגדיר כינוי לחשבון ולהחליף את החשבון הראשי לתצוגה.

"תיק לקוח" - באתר פרטיים בשפה האנגלית. לקוחות שחשבונו מתנהל בסניפי הבנקאות הבינלאומית ייהנו מתצוגה משופרת של סך כל המרכיבים ב"portfolio summary": ריכוז כל השקעות הלקוח (פיקדונות, חסכונות, ניירות ערך ועו"ש מט"ח/שקלי) במקום אחד בחלוקה למוצרים, אפיקים ומטבעות, כולל אפשרות לצפיה בתיק בשערך לשקל, יורו או דולר.

פונקציונליות

פעילות חדשה בעולם כרטיסי האשראי: הזמנת כרטיס אשראי תחליפי/הקפאת כרטיס. במקרה שהכרטיס התבלה או אבד, הלקוח יכול להזמין כרטיס חדש ו/או להקפיא הכרטיס ל-24 או 48 שעות (במעבר לאתר המנפיק).

שליחת בקשה להגדלת מסגרת אשראי לכרטיס. הפניה ישירות להתכתבות עם בנקאי לבקשת ההגדלה.

הצגה והפקת מסמכים - הפקת פלט שיק ממוחשב - תדפיס רשמי של הבנק בנוגע לשיק שחזר עם חתימה דיגיטלית עימו הלקוח יכול לגשת למוסדות רשמיים (קיים גם באתר עסקים+ ובאנגלית), **מידע על שוברי גביה שזוכו בחשבון.**

נושאים רוחביים

אזור שוק ההון

לקוחות הפעילים בשוק ההון יכולים מעתה לצפות בהתפלגות תיק ניירות ערך גם לפי חשיפות - קיים באתר עסקים, פרטיים ובאפליקציה. הורחב המידע ללקוחות ונוספו תשואות תיק עד שלוש שנים אחורה, הוראות שבוצעו עד שנה אחורה ויתרות המס.

זמינות מידע כללי ונגישות

נגישות. שיפורים שוטפים בנושא הנגישות, כגון תמיכה בשינוי גודל גופן במכשירים עם מערכת הפעלה אנדרואיד והפניה למידע על נגישות במקום מרכזי באתר השיווקי וכד'.

פקדונות

הגדלת סכום הפקדה לפיקדון בדיגיטל. הסכום המירבי להפקדה גדל מ-800 אלף ש"ח ל-2 מיליון ש"ח.

אשראי

אשראי הוגן. כחלק מיישום הרגולציה והרחבת כללי הגילוי מול הלקוח, מוצג בדיגיטל כל המידע המפורט טרם לקיחת הלוואה, על מנת לאפשר ללקוח לעיין בתנאי ובפרטי הלוואה.

הזדהות וסיסמאות

מדיניות הפרטיות. לאור החשיבות שהבנק מייחס לפרטיות הלקוחות, "מדיניות הפרטיות" של הבנק נוסחה מחדש ומוצגת בכניסה לערוצי הדיגיטל. **שיפור חוויית הלקוח בהחלפת הסיסמה.** מתן אפשרות לבחור סיסמה שהייתה בשימוש בעבר (למעט הסיסמה הנוכחית וזו שלפניה) והקלה בחקירות רצף התווים בבחירת סיסמה חדשה. בנוסף, בהחלפת סיסמה שפג תוקפה לא נדרשת עוד הזנת הסיסמה הנוכחית. מעתה קל ופשוט יותר לשחזר את הקוד המזהה (באתר פרטיים).

קווי התפתחות עיקריים בארץ ובעולם בשנת 2019 התפתחויות בכלכלת העולם

כללי. שנת 2019 התאפיינה בירידה בקצב ההתרחבות של הכלכלה העולמית ובסחר העולמי. זאת, בעקבות האטה חדה בתעשייה ומלחמת הסחר בין ארה"ב לסין. עם זאת, לקראת סוף השנה הנתונים התייצבו, ובמקביל, חלה ירידה בסיכונים, על רקע התקדמות במו"מ בין ארה"ב לסין ותוצאות הבחירות בבריטניה. לפי קרן המטבע הבינלאומית, צמיחת התוצר העולמי האטה בשנת 2019 ל-2.9% (לעומת 3.6% בשנת 2018). כלכלת ארה"ב צמחה בשנת 2019 בשיעור של 2.3%, האטה בהשוואה לצמיחה של 2.9% בשנת 2018. הצמיחה בגוש האירו האטה אף היא, ל-1.2%, בהשוואה ל-1.9% בשנת 2018.

במהלך המחצית השנייה של שנת 2019, בנקים מרכזיים בעולם החלו לנקוט בצעדי הרחבה בכדי לתמוך בכלכלה. ה-Fed הפחית את הריבית שלושה פעמים ל-1.5%-1.75%. בגוש האירו, ה-ECB הפחית את הריבית על פיקדונות הבנקים ב-0.1% ל-0.5%-, וחידש את תוכנית רכישות האג"ח. האינפלציה במרבית המשקים העיקריים נמוכה מיעדי הבנקים המרכזיים.

שוקים פיננסיים. המסחר במניות בעולם התאפיין בעלויות שערים, על רקע חידוש תהליך ההרחבה המוניטרית במשקים השונים. בסיכומה של התקופה, רשמו המדדים המובילים בעולם עליות שערים חדות.

השינויים במדדי המניות המובילים שנרשמו במהלך השנים 2018 ו-2019

מדד	2019	2018
P&S 500	28.9%	(6.2%)
DAX	25.5%	(18.3%)
MSCI Emerging Markets	15.4%	(16.6%)

במהלך שנת 2019 נרשמו ירידות חדות בתשואות איגרות החוב הממשלתיות. תשואת אג"ח ממשלת ארה"ב ל-10 שנים נסחרה בסוף השנה ברמה של 1.92%, לעומת 2.68% בראשיתה. בגרמניה, ירדה התשואה ל-10 שנים ב-43 נקודות בסיס, לרמה של 0.19%- בסוף השנה.

תשואות איגרות החוב הממשלתיות

תשואת אג"ח ל-10 שנים	31.12.19	31.12.18
ארה"ב	1.9%	2.7%
גרמניה	(0.19%)	0.24%

בשנת 2019 שמר הסל הדולרי ("הדולר אינדקס") על יציבות (תוסף בשיעור מתון של 0.2%). עם זאת, קיימת שונות בין שיעור השינוי של מטבעות עיקריים ביחס לדולר האמריקאי.

השינויים בדולר מול מטבעות נבחרים

שער חליפין	2019	2018
אירו	2.0%	4.9%
יון יפני	(1.0%)	(2.7%)
פאונד בריטי	(3.9%)	6.0%

המסחר בנפט התנהל בתנודתיות במהלך שנת 2019. בסיכום השנה עלה מחיר הנפט בשיעור חד של כ-23%. זאת, לאחר ירידה חדה ברבעון האחרון של שנת 2018. במקביל, עלה הזהב בכ-19%, כאשר הגורם הדומיננטי היה שינוי במגמת הריבית בארה"ב ובגוש האירו.

השינויים במדדי סחורות נבחרים

	2019	2018
מדד הסחורות - GSCI	16.5%	(15.4%)
מחיר הנפט (BRENT)	22.7%	(19.5%)
מחיר הנפט (WTI)	34.5%	(24.8%)
זהב	18.8%	(1.6%)

קווי התפתחות עיקריים של המשק הישראלי

כללי

בשנת 2019 צמח המשק בשיעור של 3.5%, לעומת 3.4% בשנת 2018. הצריכה הפרטית מוסיפה להוות מנוע צמיחה מרכזי (גידול של 3.9%), בהובלת צריכת שירותים ותרומה משמעותית של כלי רכב פרטיים. היצוא (ללא חברות הזנק ויהלומים) צמח ב-5.7%, תוך המשך צמיחה מהירה ביצוא שירותי היי-טק (כ-9%) וצמיחה מתונה יותר ביצוא התעשייתי (3.5%). במקביל, המשיכה הצריכה הציבורית לגדול בקצב מהיר (3.5%). מנגד, נרשמה צמיחה מתונה מאוד בהשקעה בנכסים קבועים (כ-1.2%), בעיקר על רקע ירידה חדה בהשקעות במכונות וציוד (על רקע מיצוי של השקעה גדולה במשק, שהייתה עתירת יבוא).

שוק העבודה נותר "הדוק": שיעור האבטלה ירד בשנת 2019 ל-3.4% (ממוצע), לעומת 3.5% בשנת 2018, תוך עליה קלה בשיעור ההשתתפות ל-80.4% (בני 25-64). במקביל, נמשכת עליית השכר במשק (בקצב נמוך יותר מזה שהיה לפני שנה). עם זאת, מסתמנת ירידה בקצב ההתרחבות בשוק העבודה: ירידה במשרות הפניות, וכלימת הגידול במשרות השכיר.

התפתחויות עיקריות בענפי המשק

במהלך שנת 2019 נרשם שיפור בייצור התעשייתי, אולם שיפור זה מיוחס בעיקר לענפי הייצור המשתייכים לטכנולוגית העילית. מדד הייצור התעשייתי צמח בשנת 2019 ב-3.5%. הייצור התעשייתי בענפי הטכנולוגיה העילית רשם האצה (עליה של 8.0%), מנגד, ביתר העוצמות הטכנולוגיות ניכרת חולשה, בהשפעת המגמה בעולם. ענפי התעשייה המסורתית והמעורבת מסורתית צמחו ב-1.1% וב-1.0%, בהתאמה, כאשר בענפי התעשייה הנמנים על הטכנולוגיה המעורבת עילית נרשמה התכווצות בשיעור של 2.1%. יצוין, כי בענפי השירותים נמשכת מגמת הצמיחה, בהובלת שירותי ההיי-טק.

התפתחות בפעילות המשק מול חו"ל

ההשקעות הישירות של תושבי חוץ בישראל (באמצעות הבנקים) הסתכמו בשנת 2019 ב-11.5 מיליארד דולר, בהשוואה ל-13.2 מיליארד דולר בשנת 2018. ההשקעות הפיננסיות של תושבי חוץ בנכסים פיננסיים ישראלים הנסחרים בחו"ל התרחבו ב-0.7 מיליארד דולר (בשל גידול באג"ח ממשלתי), לעומת קיטון של 5.9 מיליארד דולר בשנת 2018. מנגד, בהשקעות הפיננסיות של תושבי חוץ בבורסה של תל-אביב נרשמו בתקופה הנסקרת מימושים נטו של 0.4 מיליארד דולר (כתוצאה ממימושים נטו של מניות ואג"ח ממשלתי), לעומת גידול של 2.8 מיליארד דולר בשנת 2018. ההשקעות הפיננסיות בניירות ערך סחירים של תושבי ישראל בחו"ל, הסתכמו בשנת 2019 ב-6.5 מיליארד דולר, מזה 2.8 מיליארד דולר במניות ו-3.7 מיליארד דולר באיגרות חוב.

השינויים שנרשמו בהשקעות המשק מול חו"ל

ינואר-דצמבר		השקעות תושבי חוץ בישראל
ינואר-דצמבר 2019	2018	
מיליוני דולרים		
13,179	11,459	סך-הכל השקעות ישירות באמצעות הבנקים
(3,094)	357	סך-הכל השקעות פנינסיות
5,297	2,081	מזה: אג"ח ממשלתי ומק"מ
(8,380)	(1,572)	מניות

ינואר-דצמבר		השקעות תושבי ישראל בחו"ל
ינואר-דצמבר 2019	2018	
מיליוני דולרים		
1,084	3,206	סך-הכל השקעות ישירות באמצעות הבנקים
7,219	6,512	סך-הכל השקעות פנינסיות

התפתחות שיערי חליפין ואינפלציה

אחרי הידרדרות מהירה בחצי השנה האחרונה, הסתכמה האינפלציה בישראל בשנת 2019 ב-0.6% (0.8% בשנת 2018). "אינפלציית הליבה" (המדד ללא אנרגיה, ירקות ופירות) מצביעה על מגמה דומה (גם היא 0.6%). יצוין, כי ציפיות האינפלציה לטווח של שנה נעו בסוף השנה סביב 0.8%-0.9%. השקל שינה מגמה, ובשנת 2019 תוסף בשיעור של 7.8%-9.6%, מול הדולר ומול האירו, בהתאמה. במונחי שער החליפין האפקטיבי התחזק השקל ב-8.3%.

מדיניות פיסקלית ומוניטרית

מדיניות פיסקלית. הגירעון התקציבי הסתכם בשנת 2019 ב-52.2 מיליארד ש"ח, חריגה של 12 מיליארד ש"ח ביחס לתכנון המקורי. הגירעון השנתי עמד על 3.7% מהתוצר, לעומת יעד שנתי של 2.9%. הפער בין יעד הגירעון הממשלתי לבין התוצאות בפועל מוסבר בהכנסות נמוכות מהחזוי, בסך של 9.2 מיליארד ש"ח, והוצאות גבוהות מהמתוכנן, בסך של 2.8 מיליארד ש"ח. יצוין, כי החל מחודש ינואר 2020, ובהיעדר תקציב מאושר לשנת 2020, פועלת הממשלה בתקציב המשכי, לפיו מותר לה להוציא כל חודש 1/12 מתקציב שנת 2019. לתקציב המשכי צפויה להיות השפעה מצמצמת במחצית הראשונה של שנת 2020.

מדיניות מוניטרית. בנק ישראל הותיר את הריבית ללא שינוי בתקופה הנסקרת, ברמה של 0.25%, אך שינה את ה"הכוונה לעתיד". להערכת הוועדה המוניתרית, לאור סביבת האינפלציה בישראל, המדיניות המוניטרית של הבנקים המרכזיים העיקריים, ההתפתחויות בכלכלה העולמית והסיכונים למשק המקומי, וההתפתחויות בשער החליפין, יהיה צורך להותיר את הריבית ברמתה למשך זמן ממושך או להפחיתה, על מנת לתמוך באינפלציה ובהמשך צמיחת המשק בקצב נאה. כמו כן, הוועדה נוקטת באמצעים נוספים, על פי הצורך, על מנת להרחיב עוד יותר את המדיניות המוניטרית. הכוונה לרכישות מט"ח, כאשר ברבעון האחרון רכש הבנק המרכזי דולרים בהיקף משמעותי (3.8 מיליארד דולר).

שינויים בבסיס הכסף. במהלך שנת 2019 נרשמה עליה בשיעור של 8.2% במצרף הכסף M1 (מזומן בידי הציבור ופקדונות עו"ש בשקלים), מתוך זה פקדונות העו"ש גדלו ב-9.4%, והמזומן גדל ב-2.1%. במצרף הכסף M2 (מזומן בפקדונות לא צמודים עד שנה) נרשם גידול של 6.3%. יצוין כי בשנת 2018 עלו מצרפי הכסף M1 ו-M2, ב-9.6% וב-2%, בהתאמה.

בשנת 2019 נרשם גידול של 4.8 מיליארד ש"ח בבסיס הכסף, בדומה לשנת 2018. הגידול בבסיס הכסף נובע מהזרמה של הממשלה בהיקף של כ-7.2 מיליארד ש"ח, ומנגד, ספיגה של בנק ישראל בהיקף של כ-2.4 מיליארד ש"ח. בנק ישראל הזרים באמצעות המרת מט"ח, אך ספג יותר דרך גידול במכרזים לפיקדונות שקליים ופעולות בשוק הפתוח (עודף גיוסים על פני פדיונות מק"מ).

מקורות לשינויים בבסיס הכסף

שינוי		
	2018	2019
ב-1%	במיליארדי שקלים חדשים	
(26.2)	(15.8)	(11.6)
	6.0	(6.0)
17.3	11.7	13.7
296.6	1.8	7.2

שוק ההון

התקופה הנסקרת התאפיינה בעליות שערים חדות בשוק ההון המקומי, על רקע ההתפתחויות הגלובליות. בסיכום השנה, עלו המדדים ת"א-35 ות"א-125 ב-15% וב-21.3%, בהתאמה.

שינויים במדדי מניות נבחרים בשנים 2018 ו-2019

מדד	2019	2018
ת"א 35	15.0%	(3.0%)
ת"א 125	21.3%	(2.3%)
ת"א בנקים	28.3%	4.4%
ת"א גלובל בלו טק	18.6%	(10.6%)
נדל"ן	73.2%	(10.9%)

לאורך התקופה, המסחר באיגרות החוב הממשלתיות בישראל התאפיין בירידת תשואות חדה, על רקע המגמה בעולם וההתפתחויות בשוק המקומי (ירידה בציפיות להעלאת ריבית בנק ישראל). בסיכום השנה, ירדה התשואה השקלית ל-10 שנים (ממשלתי-שקלי 928) ב-144 נקודות בסיס, ונסחרה בסוף השנה ברמה של 0.85%. באיגרות החוב הקונצרניות נגרר המסחר, במידה רבה, מירידה בתשואות האג"ח הממשלתי, במקביל לירידה חדה במרווחים.

השינויים שנרשמו במדדי איגרות חוב נבחרים במהלך השנים 2018 ו-2019

מדד	2019	2018
אג"ח כללי	8.7%	(1.5%)
אג"ח ממשלתי כללי	9.1%	(1.3%)
אג"ח ממשלתי שקלי	8.3%	(1.2%)
אג"ח ממשלתי צמוד	10.3%	(1.4%)
אג"ח קונצרני כללי	8.2%	(1.8%)
אג"ח קונצרני צמוד	7.9%	(0.8%)
תל בונד שקלי	8.6%	(4.3%)

בשנת 2019 הסתכמו גיוסי ההון באמצעות איגרות החוב הקונצרניות בסך של 71.0 מיליארד ש"ח, לעומת 54.4 מיליארד ש"ח בשנת 2018. מתוך סכום זה, 22.4 מיליארד ש"ח הונפקו על ידי הבנקים, לעומת 11.5 מיליארד ש"ח בשנת 2018.

תיק הנכסים שבידי הציבור

שווי תיק הנכסים הפיננסיים שבידי הציבור עלה במהלך החודשים ינואר-נובמבר 2019 ב-10.1%. הגידול נבע מעליה ברכיב המניות בארץ ובחול (24.5%-13.5%, בהתאמה), וכן גידול ברכיב הצמוד (10.6%) והלא צמוד (7.6%). מנגד, נרשמה ירידה ברכיב צמוד מט"ח.

התפלגות תיק הנכסים שבידי הציבור

	30.11.2019	31.12.2018
מניות	24.7%	22.6%
נכסים לא צמודים	36.0%	36.9%
נכסים צמודים למדד	28.3%	28.2%
נכסים צמודים למט"ח	11.0%	12.3%

התפתחויות כלכליות עיקריות בחודשים ינואר-מרס 2020⁸

התפרצות נגיף הקורונה עוררה חששות בשווקים ומעבר לנכסים בטוחים. שוקי ההון נסחרו בתנודתיות גבוהה והושפעו מדיווחים אודות הנגיף וקצב התפשטותו בסין ומחוץ לסין. הצעדים שננקטו על ידי ממשלת סין בכדי לבלום את ההתפשטות צפויים להוביל לפגיעה משמעותית בצמיחה של סין ובמדינות נוספות להן תלות גבוהה בסין. לאחרונה חלה עליה נוספת בסיכונים ובאי הוודאות, בעקבות התגברות מקרי ההידבקות מחוץ לסין. בשלב זה קשה להעריך את ההשפעה על הכלכלה הגלובלית, אולם, המשך התפשטות נגיף הקורונה, מגביר את הסיכוי לפגיעה משמעותית בכלכלה הגלובלית. ההשלכות על כלכלת ישראל מותנות בעוצמת ובמשך הפגיעה בכלכלה הגלובלית ובצעדים שיינקטו בישראל. ביום 3 במרס כינסו ראשי הפד ישיבת חירום, והורידו באופן מפתיע את הריבית ב-0.5% (לטווח של 1%-1.25%). להערכת הפד, הכלכלה האמריקאית נותרה חזקה, אולם, הקורונה מהווה סיכון לפעילות הכלכלית. בהודעה נמסר, כי הפד עוקב אחרי ההתפתחויות וההשלכות על הפעילות הכלכלית וישתמש בכלים שעומדים לרשותו, בכדי לתמוך בכלכלה. יציין, כי השווקים מתמחרים הורדת ריבית נוספת בישיבה הקרובה, ביום 18 במרס 2020.

עוד קודם לכן, ביום 24 בפברואר, הותיר בנק ישראל את הריבית ללא שינוי, וסבר גם הפעם כי יהיה צורך להותיר את הריבית ברמתה למשך זמן ממושך או להפחיתה. ההתפתחויות האחרונות - התפשטות הקורונה בעולם ובישראל, הפחתת הריבית של הפד, וצפי להכרזה על צעדי הקלה של בנקים מרכזיים נוספים - מעלות את הצפי להפחתת ריבית בישראל. בנק ישראל פרסם ביום 4 במרס התייחסות להתפתחויות הכלכליות בעקבות התפשטות נגיף הקורונה, וציין כי במידה ותחול הרעה משמעותית בתנאים הכלכליים או הפיננסיים הוועדה תפעל במגוון הכלים העומדים לרשותה בכל זמן שיידרש.

מראשית השנה חלו ירידות חדות במחירי הסחורות, בהובלת מחיר הנפט.

שוקי המניות נסחרו, כאמור, בתנודתיות חריגה, כאשר מראשית השנה ירדו מדדי המניות S&P 500 ות"א 125 בכ-11% ובכ-18%, בהתאמה. תשואת אג"ח ממשלת ארה"ב ל-10 שנים ירדה ב-120 נקודות בסיס, ונסחרת ברמת שפל של 0.72%. ירידת התשואות בישראל הייתה מתונה ביחס לארה"ב (התשואה השקלית ל-10 שנים ירדה ב-35 נקודות בסיס).

חקיקה ופיקוח כללי

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והוראות שחלקם ייחודיים למערכת הבנקאית, וחלקם, גם אם אינם ייחודיים כאמור, משפיעים על מקטעים מהותיים מפעילותו. מסגרת זו מבוססת בעיקר על הדין הישראלי, על רבדיו השונים, אולם במספר תחומים מושפעת התנהלות הבנק גם מהוראות הדין הזר, ככל שיש להן תחולה אקסטרטוריאליה הנוגעת לפעילותו.

פקודת הבנקאות, חוקי הבנקאות השונים והוראות ניהול בנקאי תקין אשר מפרסם המפקח על הבנקים מעת לעת, מהווים את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותה של קבוצת הבנק. אלו מגדירים, בין היתר, את גבולות הפעילות המותרת לבנק, את הפעילות המותרת לחברות בת וחברות קשורות לקבוצת הבנק ואת תנאי השליטה והבעלות בהן, את מערכות היחסים בין הבנק ללקוחותיו, את השימוש בנכסי הבנק ואת אופן הדיווח על הפעילות האמורה למפקח על הבנקים ולציבור.

בציוד כפוף הבנק לחקיקה עניפה המסדירה את פעילותו בשוק ההון הן עבור לקוחותיו והן עבור עצמו (למשל בתחום ייעוץ ההשקעות וניהול תיקי לקוחות, ייעוץ פנסיוני, השקעות משותפות בנאמנות, כלל הפעילות של קופות הגמל, ומגבלות על פעילות בתחום הביטוח).

חוקים נוספים, בנושאים ייחודיים, מטילים על בנקים, והבנק בכללם, חובות וכללים ספציפיים. כך, למשל, החקיקה הקשורה באיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, חוק נתוני אשראי, חקיקה הקשורה בהלוואות לידור, דיני הערבות וכו'.

בנוסף לאלה קיימת חקיקה נוספת שבשל הקשר שלה לפעילות הבנק יש לה השפעה רבה על התנהלותו. לעניין זה ראוי להזכיר, בין היתר, את דיני ההוצאה לפועל, דיני פירוקים וכינוסים, חוקים המתייחסים למגזרים ספציפיים (רשויות מקומיות, נוטלי משכנתאות, המגזר החקלאי) וחוקי מס שונים. פעילותם של הבנק ושל חברות הבת נתונה לפיקוח וביקורת של הפיקוח על הבנקים וכן של גורמים מפקחים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות ערך, רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון. גורמים אלה מוסמכים לערוך ביקורות בבנק ובחברות הבת בקשר עם תחומי הפעילות השונים.

הבנק וחברות הבת פועלים על מנת לעמוד בחובות החלות עליהם מכוח הוראות הדין האמורות.

במרבית החוקים החלים על פעילות הבנק קיימת האפשרות להטיל עליו עיצומים כספיים בגין הפרות של הוראות החוקים והוראות חקיקת המשנה (לרבות חוזרים והנחיות) שהוצאו או יוצאו מכוחם.

להלן, בתמצית, פירוט של שינויי חקיקה ויזמות חקיקה רלוונטיים לתקופת הדוח אשר משפיעים או עשויים להשפיע באופן משמעותי על פעילות הבנק או הקבוצה.

חקיקה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים

חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ו-2017

ביום 1 בספטמבר 2016 פורסמו המלצות הוועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים ("ועדת שטרומ"). בהמשך לכך, ביום 31 בינואר 2017 פורסם ברשומות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017 ("החוק" או "חוק שטרומ"), שעיקר הוראותיו מבוססות על המלצות ועדת שטרומ. תחילתו של החוק ביום פרסומו ("יום התחילה") ואולם לגבי חלק מן ההוראות נקבעו מועדי תחילה מאוחרים יותר. להלן עיקרי החוק:

- 1.1 איסור על בנק ששווי נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד עולה על 20% מסך שווי הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית ("בנק בעל היקף פעילות רחב"), לעסוק בתפעול הנפקת כרטיסי חיוב, לעסוק בסליקה של עסקאות בכרטיסי חיוב ולשלוט או להחזיק אמצעי שליטה בתאגיד העוסק בעיסוקים כאמור. בהוראה זו אין לגרוע מהאפשרות של בנק בעל היקף פעילות רחב להתקשר עם אחר לצורך תפעול הנפקה של כרטיסי חיוב או להתקשר עם סולק כספק. תחילתו של האיסור בתום שלוש שנים מיום התחילה, ולגבי תאגיד בנקאי גדול, שמכר לפחות 60% אחוזים ממניותיו בחברת כרטיסי אשראי ובלבד שלפחות 25% ממניותיו הונפקו לציבור - ארבע שנים מיום התחילה. יצוין, כי נכון למועד הדוח הבנק אינו מוגדר כ-"בנק בעל היקף פעילות רחב", כהגדרת המונח בחוק.
- 1.2 בתקופה שמתום ארבע שנים מיום התחילה ועד שש שנים ממועד זה מוסמך שר האוצר לקבוע, בהסכמת נגיד בנק ישראל ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, כי האיסור האמור יחול גם על תאגיד בנקאי שמחזיק שיעור נמוך מעשרים אחוזים, ובלבד שלא יפחת מעשרה אחוזים, וזאת בשים לב, בין השאר, למצב התחרות בשוק האשראי.
- 1.3 נקבעו הוראות שונות שיחולו על תאגידים בנקאיים במטרה להבטיח את הגברת התחרות במתן השירותים הפיננסיים, כמפורט להלן:
 - 1.3.1 תאגיד בנקאי לא ישנה לרעה תנאים בהסכם התקשרות עם לקוח רק בשל כך שהלקוח התקשר או מעוניין להתקשר בהסכם קבלת שירותים פיננסיים מגוף פיננסי אחר.
 - 1.3.2 נאסר על תאגיד בנקאי למנוע, במעשה או במחדל, מגוף פיננסי העוסק בתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב שמנפיק התאגיד הבנקאי ("גוף מתפעל"), להעניק שירותים פיננסיים, לרבות מתן אשראי, ללקוחות התאגיד הבנקאי. תאגיד בנקאי גם לא יגביל גוף מתפעל במתן שירותים כאמור.
 - 1.3.3 תאגיד בנקאי לא ימנע, במעשה או במחדל, מגוף מתפעל, המפוקח על פי דין, לעשות שימוש במידע שהגיע לגוף המתפעל אגב ביצוע הנפקה או אגב ביצוע תפעול הנפקה של כרטיסי חיוב, לצורך מתן שירותים כמנפיק, לצורך מתן אשראי ולצורך פעילות הנלווית למתן שירותים כמנפיק או למתן אשראי, וזאת בתנאי שהלקוח נתן את הסכמתו מראש לשימוש כאמור.
 - 1.3.4 החל מתום שנתיים מיום התחילה, יציג התאגיד הבנקאי, לבקשת הלקוח, מדי יום או מדי תקופה ארוכה יותר, את יתרת חשבון העובר ושב של הלקוח לגוף פיננסי, המפוקח על פי דין, שהלקוח ביקש שמידע כאמור יימסר לו.
- ליישום הוראה זו, ביום 25 בדצמבר 2017 פורסם תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 367 בדבר בנקאות בתקשורת. התיקון מסדיר, בין היתר, את העברת מידע בדבר יתרת הלקוח בחשבון ע"ש, מתאגיד בנקאי לגוף פיננסי לשם מתן אשראי, לבקשת הלקוח. התיקון נכנס לתוקף ביום 31 ביולי 2018.
- 1.3.5 החל מתום שנתיים מיום התחילה, אם פנה לקוח לתאגיד בנקאי בבקשה להתקשר עמו בחוזה להנפקת כרטיסי אשראי, או שהתאגיד הבנקאי פנה ללקוח להציע לו להתקשר בחוזה כרטיס אשראי, יחייב התאגיד הבנקאי להפיץ גם את כרטיסי האשראי של מנפיקים הקשורים עם התאגיד הבנקאי בהסכם הפצה.
- 1.3.6 תאגיד בנקאי לא יסרב סירוב בלתי סביר להתקשר עם מנפיק בהסכם הפצה. לעניין זה מוצע כי התניית תנאים בלתי סבירים תיחשב כדין סירוב בלתי סביר.
- 1.3.7 החל מתום שנתיים מיום התחילה, יציג התאגיד הבנקאי, לבקשת הלקוח, מידע על עסקאות שנעשו באמצעות כרטיסי החיוב של הלקוח (לרבות עסקאות שנעשו באמצעות כרטיסי חיוב שהנפיק מנפיק אחר, שאינו התאגיד הבנקאי) שהתשלום בעדן נעשה בדרך של חיוב חשבון העובר ושב של הלקוח בתאגיד הבנקאי. ביום 31 בינואר 2019 פורסם צו הדוחה את מועד תחילתה של ההוראה האמורה ליום 31 בינואר 2020.
- ביום 13 בנובמבר 2018 פורסם תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 470 "כרטיסי חיוב", במסגרתו הנוספו הוראות בדבר הצגת מידע כאמור. בנוסף, ביום 3 בפברואר 2019 פורסמו תקנות הבנקאות (שירות ללקוח)(העברת מידע ממנפיק לתאגיד בנקאי), התשע"ט-2019, הקובעות את החובות החלות על מנפיקים ביחס לסוגי המידע ומועדי העברת המידע מהמנפיקים לתאגידים הבנקאיים.
- 1.3.8 החל מתום חודשיים מיום התחילה, חל איסור על תאגיד בנקאי לסרב סירוב בלתי סביר לבקשת לווה למתן הסכמתו לשעבוד נוסף של נכס, נחות בדרגה, לטובת נושה אחר. כן נקבע כי מימוש שעבוד לטובת נושה אחר - יעשה רק בהסכמת התאגיד הבנקאי. התאגיד הבנקאי לא יסרב לתת את הסכמתו אלא מטעמים סבירים. הוראות אלו לא יחולו ביחס לשעבוד שנצטרך בטרם חלפו חודשיים מיום התחילה.
- 1.4 במהלך תקופת מעבר שתחל ביום התחילה ותסתיים בתום חמש שנים מהמועד האמור, ולגבי בנק בעל היקף פעילות רחב - עד תום שלוש שנים ממועד ההפרדה או עד תום חמש שנים מיום התחילה, לפי המאוחר ("תקופת המעבר"), יחולו מגבלות על בנק המנפיק כרטיסי חיוב שעבר יום פרסום החוק שלט או החזיק אמצעי שליטה בחברת כרטיסי חיוב, כלהלן:
 - 1.4.1 בנק יבצע את תפעול ההנפקה של כרטיסי החיוב שהוא מנפיק באמצעות חברה מתפעלת, ויאפשר לחברה המתפעלת להיות צד לחוזה כרטיס החיוב.

- 1.4.2 מתום שנתיים מיום פרסום החוק ועד תום תקופת המעבר, לא יבצע בנק, באמצעות חברה מתפעלת אחת, תפעול הנפקה של יותר מ-52% מסך כרטיסי האשראי החדשים שמנפיק הבנק ללקוחותיו. שר האוצר רשאי לשנות את השיעור האמור בכל עת במהלך תקופת המעבר בתנאים שנקבעו בחוק. התקשרות של בנק עם חברה מתפעלת לצורך ביצע תפעול הנפקה לכרטיסי אשראי חדשים שהבנק מנפיק ללקוחותיו, תעשה לאחר עריכת הליך המקנה לכל חברה מתפעלת הזדמנות נאותה והוגנת להציע את שירותיה.
- 1.5 במהלך תקופת המעבר יחולו על בנק בעל היקף פעילות רחב, אשר מנפיק כרטיסי חיוב, הוראות נוספות, בין היתר בנוגע לחלוקת ההכנסות הנובעות מתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב ומפעילות הלקוחות בכרטיסי חיוב, בין בנק כאמור לבין חברת כרטיסי החיוב; למועד הפניה ללקוח בעניין חידוש כרטיס אשראי; למגבלות לעניין סך מסגרות האשראי בכרטיסי החיוב של לקוחותיו.
- 1.6 מתום שנה מיום התחילה ועד למועד שיקבע שר האוצר, לא תסרב חברה מתפעלת להתקשר עם בנק או עם בעל רישיון לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, לשם תפעול הנפקה של כרטיס חיוב שמנפיק הבנק או בעל הרישיון, מטעמים בלתי סבירים.
- 1.7 במהלך תקופת המעבר רשאית חברת כרטיסי חיוב לעשות שימוש בפרטי ההתקשרות של לקוח שהגיעו לידה כדן לפני או במהלך תקופת המעבר אגב ביצוע תפעול ההנפקה של כרטיס חיוב בעבור בנק, לשם פנייה ללקוח לצורך הצעה למתן שירותים כמנפיק או לצורך הצעה למתן אשראי, גם מבלי שהלקוח נתן את הסכמתו.
- 1.8 נקבעו הוראות בנוגע לאיסור רכישת אמצעי שליטה בחברת כרטיסי חיוב. כך בין היתר בנק לא ירכוש מבנק בעל היקף פעילות רחב אמצעי שליטה בחברת כרטיסי חיוב. בנוסף, אדם המחזיק יותר מ-5% מסוג מסוים של אמצעי שליטה בחברת כרטיסי חיוב אחת, לא ישלוח בחברת כרטיסי חיוב נוספת ולא יחזיק בה יותר מ-5% מסוג מסוים של אמצעי שליטה. לעניין זה, יראו חברות כרטיסי חיוב שעבר יום התחילה נשלטו בידי אותו אדם, כחברת כרטיסי חיוב אחת.
- 1.9 נקבעו הוראות לעניין שליטה, החזקת אמצעי שליטה ומינוי דירקטורים במפעיל מערכת ממשק בין מנפיק לסולק לאישור עסקאות בכרטיסי חיוב - נקבע כי גורם אחד לא ישלוח ולא יחזיק יותר מ-10% מסוג מסוים של אמצעי שליטה במפעיל של מערכת ממשק כאמור. הנגיד, בתנאים הקבועים בחוק, יהיה רשאי לקבוע שיעור שונה מהאמור לעיל. מי שהחזיק במפעיל ערב יום התחילה, יהיה רשאי להחזיק באותם אמצעי שליטה עד תום ארבע שנים מיום הפרסום, ובלבד שאמצעי השליטה שהוא מחזיק מעל 10% לא יקנו לו זכויות הצבעה וזכויות למינוי דירקטורים במפעיל החל מיום 1 ביוני 2017.
- בעקבות מגבלות אלה, נדרש הבנק למכור את החזקותיו בחברת שירותי בנקאות אוטומטיים בע"מ העולות על 10%, וזאת עד ליום 1 ביוני 2021.
- 1.10 במסגרת החוק תוקן חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016, ונוסף לו פרק בנושא שירות להשוואת עלויות פיננסיות, שתחילתו ביום בו ייקבעו תקנות ראשונות לעניין צפיה ושימוש במידע פיננסי מקוון.
- תקנות ראשונות כאמור טרם פורסמו (ראו להלן "כתב עקרונות להגברת התחרות במערכת הפיננסית" בעניין שירות השוואת עלויות). ביום 14 בינואר 2020, במסגרת דו"ח הצוות הבינמשרדי בעניין זהות המפקח על שירותים פיננסיים מוסדרים, הובהר כי על מנת להשיג את תכליות החוק וליצור אסדרה אשר תגן באופן מיטבי על פרטיות הלקוחות ועל המידע הפיננסי, נדרשים תיקונים לחקיקה הקיימת, וכי בשנתיים האחרונות גיבש הצוות הסדרה שתחליף את ההסדרה הקיימת. ההסדרה החדשה צפויה לתת מענה לכלל הפעילויות הכרוכות במתן שירותי מידע פיננסי ולחובות שיוטלו על גופים פיננסיים בקשר עם פעילותם כמקורות מידע המחזיקים במידע פיננסי על לקוחותיהם.
- 1.11 איסור לסירוב בלתי סביר להתקשרות סולק עם מאגד או למניעת התקשרות בין מאגד לספק.
- 1.12 עד ליום 31 בינואר 2018 יבצע משרד האוצר אחד מאלה: לפרסם, בהתייעצות עם בנק ישראל, מכרז להקמת תשתית טכנולוגית לאספקת שירותי מחשוב ותפעול לגופים פיננסיים; לקבוע כללים למתן מענקים, הלוואות או ערבויות שיאפשרו אספקת שירותי מחשוב ותפעול לגופים פיננסיים (ראו להלן "כתב עקרונות להגברת התחרות במערכת הפיננסית" בעניין מתן סיוע להקמת לשכת שירות ומחשוב בנקאי).
- 1.13 בתום 18 חודשים מיום התחילה, בהתקיים תנאים מסוימים שנקבעו בחוק, רשאי שר האוצר, בהתייעצות עם הנגיד והממונה על הגבלים עסקיים, לקבוע כי בנק שאינו בעל היקף פעילות צר (בנק בעל היקף פעילות צר - בנק ששווי נכסיו המאזניים, על בסיס מאוחד, אינו עולה על 10% מסך שווי הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית), חייב למכור ולתפעל שירותי מחשוב המשמשים בעיקר את הבנק, ולהשכיר מקרקעין המשמשים את הבנק לצרכים אלה, לגופים פיננסיים.
- לנושאים המוסדרים בחוק יש השפעה על הבנק וכאל ופעילותם. עם זאת, בשלב זה לא ניתן להעריך את ההשפעה האמורה, לא במונחים של מהות ולא במונחים של כמות. הבנק וכאל בוחנים את משמעויות והשלכות החוק, פועלים ליישומם ועוקבים אחר ההתפתחויות בחקיקה וברגולציה, המהלכים וההתפתחויות בשוק בהמשך לפרסום החוק.
- הועדה לבחינת התחרות בשוק האשראי.** בהתאם לחוק הוקמה ועדה לבחינת התחרות בשוק האשראי שתעקוב אחר יישום החוק מיום התחילה ועד תום שש שנים מהמועד האמור. תפקידי הועדה הם לערוך בדיקות תקופתיות של מצב התחרות בשוק האשראי ולאתר חסמים בהתפתחות התחרות בשוק זה; לעקוב אחר יישום הוראות החוק ולהמליץ על צעדים לשיפור ולהגברת התחרות בשוק האשראי; להמליץ לעניין הפעלת סמכות שר האוצר בנוגע להרחבת האיסור על תאגידי בנקאיים נוספים לעסוק בתפעול הנפקה ובסליקה של כרטיסי חיוב, לשלוח או להחזיק באמצעי שליטה בתאגיד שעוסק בעיסוקים כאמור.
- תבחינים מדידים לבחינת הצלחה בהגברת התחרות בשוק הבנקאות.** בהתאם לחוק, ביום 25 באוקטובר 2017 פרסמה הוועדה לבחינת התחרות בשוק האשראי, תבחינים מדידים לבחינת הצלחה בהגברת התחרות בשוק הבנקאות. התבחינים יהיו את הבסיס לניתוח חצי שנתי ולדיווח שהוועדה תמסור לוועדת הכלכלה של הכנסת וצפויים לשמש את הוועדה בבואה להמליץ על צעדים לשיפור והגברת התחרות בשוק, ובכלל זה גם בעניין הפעלת סמכות שר האוצר מכוח חוק שטרונם לשנות את הגדרת "בנק בעל היקף פעילות רחב". הוועדה שמרה לעצמה את הזכות לשנות, להוסיף או להפחית תבחינים. נקבעו שורה של תבחינים כלליים ותבחינים נוסף המתייחס לבנק ולכאל.
- הועדה קבעה תבחינים מסוגים שונים, ובכלל זה - תבחינים להסרת חסמי כניסה מעבר ללקוחות; תבחינים הבודקים כניסה של מתחרים חדשים ופעילות של הלקוחות; תבחינים להתפלגות נתחי השוק; הכמויות והמחירים; תבחינים הנוגעים לאמצעי תשלום.

תבחין לבנק ולכאל. הוועדה קבעה כי יבחן האם שיעור השינוי המצטבר ביתרות האשראי (ללא עסקים גדולים וללא חו"ל) של קבוצת דיסקונט בסוף שנת 2020 יהיה בטוח שבין 2.5 ל-4.5 נקודות אחוז מעל לשיעור השינוי המצטבר של ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות האחרות ושתי חברות כרטיסי האשראי שהופרדו. המעקב אחר תבחין זה יהיה בתדירות חצי-שנתית. הובהר כי תבחין זה, כמו יתר התבחינים, יהווה אינדיקציה לוועדה לצורך קבלת החלטתה לגבי הפרדת כאל מהבנק, אך בכל מקרה יוותר לוועדה שיקול דעת בנושא.

ביום 1 במאי 2018 פורסמה טיוטת תבחין נוסף לעניין יישום מסקנות ועדת שטרם בנושא פתיחת האוברדרפט לתחרות. **הדוח החצי שנתי הראשון של הוועדה לבחינת התחרות בשוק האשראי.** ביום 22 במאי 2018 פורסם הדוח, אשר מתמקד בהתקדמות בביצוע הצעדים הרגולטוריים, שפורטו במסגרת התבחינים שפרסמה הוועדה (צעדים להסרת חסמי כניסה). בדוח נכללה התייחסות לתבחין בין בנק דיסקונט וכאל - צוין כי במהלך שנת 2017, יתרת האשראי של קבוצת דיסקונט גדלה בשיעור של 7.05%, בעוד שיתרת האשראי של ארבע הקבוצות הבנקאיות האחרות גדלה בשיעור של 4.05% בלבד. **תיקון להוראות ניהול בנקאי תקין.** לשם יישום הוראות שבחוק שטרם, הפיקוח על הבנקים הפיץ תיקונים נוספים להוראות ניהול בנקאי תקין. ראו להלן "הוראות המפקח על הבנקים".

כתב עקרונות להגברת התחרות במערכת הפיננסית - המשך התוכנית להגברת התחרות בשוק הבנקאות. ביום 13 בדצמבר 2017 פרסמו משרד האוצר ובנק ישראל את המשך התוכנית להגברת התחרות בשוק הבנקאות. התוכנית כוללת שלושה מהלכים: ניידות בין בנקים "בלחיצת כפתור", מתן אפשרות לצרכן להשוואת עלויות בנוגע למוצרים הפיננסיים האישיים שלו, הקלות לבנקים חדשים באמצעות סיוע להקמת לשכה לשירותי מחשוב בנקאיים. ליישום המהלכים כאמור פורסמו המסמכים הבאים:

- **חוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנת התקציב 2019), התשע"ח-2018 - תיקון עקיף לחוק הבנקאות (שירות ללקוח).** החוק פורסם ברשומות ביום 22 במרס 2018. תחילתו של החוק 3 שנים מיום פרסומו. על פי החוק בנק יחויב לאפשר ללקוח שמעוניין להעביר את פעילותו הפיננסית לבנק אחר, לעשות זאת באופן מקוון, נוח, בטוח וללא עלות ללקוח וזאת בתוך שבעה ימי עסקים ממועד אישור בקשתו של הלקוח בידי הבנק שאליו ביקש להעביר את פעילותו; ביום 13 בנובמבר 2018 פורסמו כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (העברת פעילות פיננסית של לקוח בין בנקים), התשע"ט-2019, שעודכנו ביום 10 בדצמבר 2019, המפרטים את סוגי החשבונות שינוידו לפי החוק; המפקח על הבנקים יקבע הוראות ביצוע למימוש חובת הניוד; נגיד בנק ישראל, בהסכמת שר האוצר, יהיה רשאי לקבוע כי בנק קטן או בנק דיגיטלי (כהגדרתם בחוק), יהיה פטור מחובת הניוד או לדחות את מועד תחולת החובה כאמור לגבי, וזאת משיקולי עלות או תחרות ולבקשת בנק כאמור.
- **שירות השוואת עלויות (Read Only).** כאמור לעיל, בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים נקבע כי תחילתו של הפרק בנושא שירות להשוואת עלויות פיננסיות, יהיה ביום בו ייקבעו תקנות ראשונות לעניין צפיה ושימוש במידע פיננסי מקוון. על מנת שהעיכוב בפרסום התקנות לא יעכב את תחילת היישום הנדרש בנושא על ידי הבנקים, ביום 6 באוגוסט 2018 הודיע בנק ישראל כי החל בפריקט של הסדרת סטנדרט API לבנקאות פתוחה בישראל, אשר תאפשר לצדדים שלישיים לקבל מבנקים, בהסכמת הלקוח, מידע פיננסי על הלקוח.
- **לשכת שרות ומחשוב בנקאי.** לעניין פתרון חסם המחשוב לבנקים ולאגודות פיקדון ואשראי על ידי הקמת תשתית מחשוב בנקאית (IT), ביום 12 בספטמבר 2018 פרסם משרד האוצר את הכללים הסופיים למתן מענק ממשלתי בסך של 200 מיליון ש"ח, להקמת לשכת שרות ומחשוב בנקאי אשר תשרת בנקים חדשים ואגודות פקדון אשראי.
- **מכירת החזקות בחברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ ("שב"א").** לצורך עמידה בהוראות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל, אשר לפיהן על הבנק למכור את החזקותיו בשב"א העולות על 10%, מכר הבנק במסגרת הצעה לציבור של מניות שב"א, שהושלמה ביום 5 ביוני 2019, מניות המהוות כ-9.3% בשב"א. הרווח מהמכירה אינו מהותי (סך נטו של 14 מיליון ש"ח, כולל הרווח משערוך יתרת ההשקעה). ביום 4 בספטמבר 2019 העביר הבנק מניות המהוות 0.7% בשב"א לבנק מזרחי טפחות בע"מ ("בנק מזרחי"), בתמורה לתשלום סכום שאינו מהותי, בהתאם להסכם פשרה שנחתם בין בנק מזרחי לבין הבנק ובנקים נוספים שהינם בעלי מניות בשב"א. בעקבות המכירה וההעברה כאמור, ירד שיעור החזקותיו של הבנק בשב"א ל-10%.

מדיניות להקמת בנק חדש והנחיות למבקש רישיון

ביום 3 ביוני 2018 פרסם בנק ישראל מדיניות שמסדירה, מבהירה ומפשטת את התהליך של הקמת בנק, ויוצרת ליזם המעוניין להקים בנק וודאות רגולטורית עוד בשלב מוקדם של תהליך הרישוי.

המדיניות החדשה מאפשרת ליזם לקבל - תוך פרק זמן קצר יחסית ועוד לפני שהסתיימה היערכותו - רישיון בנק מוגבל, תחתיו ניתן יהיה לנהל פעילות מצומצמת של קבלת פקדונות ומתן אשראי. לאחר השלמת כלל התהליכים הנדרשים בהתאם למתווה שיקבע עימו, הרישיון המוגבל יוחלף ברישיון קבוע.

המדיניות קובעת אסדרה מופחתת על בנקים חדשים שמנהלים פעילות שאינה מורכבת, כגון פעילות קמעונאית. על מנת ליישם את המדיניות שנקבעה, הוקמה בפיקוח על הבנקים יחידת "רישוי ובנקים חדשים".

הודעת בנק ישראל על אישור הקמת בנק דיגיטלי בישראל

ביום 24 בספטמבר 2019 הודיע בנק ישראל על אישור הקמה של בנק חדש בישראל. לפי ההודעה, נגיד בנק ישראל והמפקחת על הבנקים הודיעו ליזמי הבנק החדש שהנגיד ערוך להעניק להם רישיון בנק והיתר לשליטה בבנק, לאחר שהפיקוח על הבנקים סיים את בדיקת המיזם. היזמים הציגו לפיקוח תוכנית עסקית לפיה בכוונתם להקים בנק דיגיטלי, ללא סניפים, ולהתמקד במתן שירותי בנקאות למשקי בית ובכלל זה העמדת אשראי, קבלת פיקדונות, ניהול חשבונות עו"ש ומתן שירותי קניה ומכירה של ניירות ערך.

ביום 18 בנובמבר 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת הוראת ניהול בנקאי חדש בדבר התאמות בהוראות ניהול בנקאי תקין הנוגעות לתאגיד בנקאי חדש. הכוונה להתאמות בגין דרישות ציות שיכבידו על תאגיד בנקאי חדש ויהיו מלוות בעלויות גבוהות, זאת ללא פרופורציה לסיכון שאותו תאגיד בנקאי חדש עלול להיות חשוף לו או הסיכון המערכתי שהוא ייצר. בהודעה צוין כי הפיקוח על הבנקים יבחן בעתיד הרחבה של ההתאמות גם לחלק מההוראות הצרכניות ולהוראות הדיווח לפיקוח על הבנקים. כן פורסמה במועד זה טיוטת הוראת דיווח לציבור של תאגיד בנקאי חדש.

חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016

מכתב הפיקוח על הבנקים בנושא מדיניות פעילות התאגידים הבנקאיים מול לקוחות מסוג נותני שירותים פיננסיים מוסדרים ורכזי הצעה. ביום 15 אפריל 2018 פורסם המכתב הקובע כללים לפתיחה וניהול של חשבונות של גופים המנויים בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016. הבנק נערך בהתאם. לפרטים אודות החוק, ראו בדוח שנתי 2018 (עמ' 318).

חוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות (תיקון מס' 5), התשע"ז-2017 ("חוק אשראי הוגן")

ביום 9 באוגוסט 2017 פורסם התיקון ברשומות. עיקרי התיקון: שינוי שמו של החוק ל-חוק אשראי הוגן; הרחבת תחולת החוק על מלווים נוספים, לרבות תאגידים בנקאיים ותאגידי עזר. החוק חל על לווים שהם יחידים. עם זאת, לשר המשפטים סמכות להרחיב את תחולתו על סוגי תאגידים שיקבע; נוספה הגדרה של הלוואה, עליה חל החוק; נקבעה תקרה אחידה לעלות האשראי הניתן על ידי מלווים; נקבעה תקרת ריבית פיגורים; הוספת "ריבית פלילית", אשר גבייתה אסורה ומהווה עבירה פלילית שבצידה עונש מאסר; נקבעו חובות גילוי רחבות והגנות ללווים. נקבעו סנקציות פליליות ועיצומים כספיים בגין הפרה של הוראות החוק; עבירות על החוק, שהסנקציה בצידן 3 שנות מאסר הוגדרו, כ-"עבירות מקור"; נקבע, כי בתקופה שבתום שנתיים מיום תחילת התיקון ועד תום השנה השלישית ממועד זה, יבחן בנק ישראל את ממוצע שיעור העלות הממשית של האשראי הניתן על ידי התאגידים הבנקאיים ללווים. אם ימצא בנק ישראל שקביעת העלות המרבית של האשראי לפי חוק זה, הובילה לעליה בממוצע שיעור העלות כאמור, ללא הצדקה, ימליץ לשר האוצר אם להוריד את שיעור העלות המרבית של האשראי. שר האוצר יבחן, לאחר קבלת המלצת בנק ישראל כאמור, אם יש מקום להפעיל סמכותו לפי החוק, ולהוריד את שיעור העלות המרבית של האשראי. החוק נכנס לתוקף ביום 25 באוגוסט 2019.

עקרונות וצעדים נלווים לפיתוח פרוטוקול לביצוע עסקה בכרטיס חיוב והשימוש בו

ביום 18 ביולי 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מסמך עקרונות וצעדים נלווים לפיתוח פרוטוקול לביצוע עסקה בכרטיס חיוב והשימוש בו. זאת, כחלק מקידום התחרות בשוק כרטיסי החיוב. מסמך העקרונות יוצר את התנאים שיאפשרו כניסה של שחקנים חדשים לאורך שרשרת ביצוע עסקה בכרטיסי חיוב.

תנאי הגישה למערכות תשלומים מבוקרות

ביום 31 ביולי 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים את תנאי הגישה למערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" ולמערכת "מכשירי בנק אוטומטיים", המופעלות בידי שב"א, ולמערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" המופעלת בידי מס"ב - תנאי הסף להשתתפות בהן. צעד זה נועד לאפשר לגופים חוץ בנקאיים להשתתף במערכות התשלומים באופן עקיף או ישיר.

ביום 13 אוגוסט 2018 פורסם תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ח-2018, המבקש לקבוע, בין היתר, הוראות בדבר גישה של בעלי רישיון למתן שירותי תשלום למערכות התשלומים המבוקרות.

חקיקה ותקינה בנושאי גביה

בשנים האחרונות ניכרת מגמה של התגברות חקיקה ותקינה בתחום הגביה. האסדרה האינטנסיבית בעולם הגביה, שמטרתה הקלה על הלויים, על חשבון פגיעה בזכותם של הנושים ובמיוחד הנושים ה"חזקים", דוגמת הבנקים, להיפרע את חובם מהלויים. הגישה האוהדת, מחד, לחייבים חדלי פרעון אל מול גישה פחות אוהדת לבנקים מנגד, לצד האפשרות הנגישה לקבלת הפטר, והעובדה שהליכים רבים נעשים ללא ביקורת שיפוטית אלא בפני גוף מנהלי, עלולים להוביל לכך שחייבים רבים יבחרו בהליכי חדלות פירעון כדי להיפטר מחובות עבר. במסגרת זו, ראוי למנות את דברי החקיקה הבאים:

- **חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 46), התשע"ה-2015**, שנכנס לתוקף בחודש אוקטובר 2015, המכביד מאוד על ביצוע מסירות לחייבים, לאור החובה שהוטלה על המבקשים להמציא לנתבע בדואר רשום עם אישור מסירה התראה בדבר הכוונה להגיש את התביעה לביצוע בהוצאה לפועל.
- **חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 19), התשע"ד-2014**, שנכנס לתוקף בחודש ספטמבר 2014, אינו מאפשר לבנק להעמיד הלוואה לפירעון מידי או לנקוט בהליך משפטי נגד חייב, אלא אם כן מסר הודעה בכתב במסירה אישית לחייב חזאת 21 ימי עסקים קודם לכן.
- **הוראת ניהול בבנקאי תקין מס' 450 של המפקח על הבנקים - הליכי גביית חובות**. ההוראה פורסמה ביום 1 בפברואר 2017, במסגרתה נקבעו כללים, פעולות ופונקציות שונות בהליכי גביית חובות של משקי בית ועסקים קטנים בלבד (ההוראה לא חלה על תאגידים) במטרה, בין היתר, להגביר את ההוגנות והשקיפות מול חייבים. יצוין כי ההוראה אמנם נכנסה לתוקף ביום 1 בפברואר 2018, אולם הטיטה הראשונה הופצה באמצע שנת 2015 והבנק החל ליישמה לפני כשנה.
- **חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי התשע"ו-2016**, ראו להלן.
- **חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 63), התשע"ט-2019**. ביום 2 בינואר 2019 פורסם התיקון לפיו, חייב רשאי להגיש בקשה לתיק ההוצאה לפועל להכיר בו כחייב משלם במידה ושילם במועד את מספר התשלומים שנקבעו לגביו. הוכר החייב כחייב משלם, תופחת הריבית המתווספת לחוב בשיעור של 25% ממועד ההכרה ואילך.
- **חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 30), התשע"ט-2018 ו-חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 31), התשע"ט-2019**. ראו לעיל "פעילות המשכנתאות".

לשלמות התמונה תצוין גם יוזמת אסדרה שהיא עדיין בגדר הצעה:

הצעת חוק סדר הדין הפלילי (חילוט תקבולי עבירה), התשע"ח-2018. ביום 11 ביולי 2018 פורסמה הצעת החוק, לפיה זכות הקיזוז הבנקאית תוכר כ-"זכות ברכוש", דבר אשר יקנה לבנק קדימות לזכות החילוט של המדינה. עם זאת הפרקליטות ביקשה לכרוך הכרה זו, בסיכום עם בנק ישראל, לפיו בנק שטוען לזכות קיזוז, יבצע ביקורת פנימית לגבי אותו לקוח שלגבי הכספים שבחשבונו הוצא צו תפיסה או חילוט. זאת כדי לבדוק, מעבר לשאלה אם הבנק התנהל כשורה, גם אם ניתן היה לדעת מבעוד מועד על כך שהלקוח מעורב בפלילים. הדוח, שהיקפו ותכולותיו אינם ידועים בשלב זה, יימסר לפיקוח על הבנקים בלבד, שאמור לבחון אם יש מקום להוציא הוראה נוספת שתקטין את אפשרות ניצולו של הבנק להלבנת הון.

טיטות תקנות ההוצאה לפועל (תיקון מס' __), תש"ף-2019. בחודש פברואר 2020, הופצה טיטות תקנות ההוצאה לפועל. התיקון מתייחס למימוש נכסים שהזכויות בגינם רשומות בלשכת המקרקעין ושועבדו על ידי בעליהן, לטובת הבנק. בהתאם לטיטות, ניתן לפתוח תיק הוצל"פ רק אם הנכס רשום על שם הממשכן. בנוסף, ניתן יהיה לפתוח הליכי מימוש רק אם פרטי בעל המקרקעין הרשום, הינם פרטים מלאים. במקרה של פרטי זיהוי חסרים, על רשם הוצל"פ לפנות לרשם המקרקעין ולוודא כי הזיהוי המלא הוסדר. לתיקונים אלו צפויה להיות השפעה על הליכי המימוש של הבנק.

חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי התשע"ח-2018

החוק נכנס לתוקף ביום 15 בספטמבר 2019 ויחול על הליכי חדלות פירעון שייפתחו מיום זה ואילך. החוק כולל חידושים ושינויים רבים בדין המהותי. הבנק נערך ליישום החוק והתקנות שהותקנו על פיו בתחומים הרלבנטיים לפעילותו. לפרטים נוספים ראו בדוח שנתי 2018 (עמ' 320).

תחרות כלכלית

חוק התחרות הכלכלית (תיקון מס' 21), התשע"ט-2019. ביום 10 בינואר 2019 פורסם התיקון לחוק, במסגרתו נקבעה בין היתר חובה על נושא משרה בתאגיד, לפקח ולעשות כל שניתן למניעת הפרת החוק בידי התאגיד או עובדיו. הפרה של חובה זו תחשב עבירה פלילית שדינה מאסר וקנס חזאת גם אם לא נעברה על ידי התאגיד עבירה על החוק. במצב בו נעברה עבירה לפי החוק, ניתן יהיה לראות את נושא המשרה כמי שהפר את חובת הפיקוח כאמור, אלא אם כן הוכיח כי עשה כל שניתן כדי למלא את חובתו. נושא משרה הוא מנהל פעיל בתאגיד, שותף, למעט שותף מוגבל, או פקיד האחראי מטעם התאגיד על התחום שבו בוצעה העבירה. בנוסף, הוגדל סכום העיצומים הכספיים שהממונה מוסמכת להטיל על תאגיד; צומצמה חובת הדיווח על מיוזמים; ועודכנה הגדרת בעל מונופולין בחוק, כך שהיא מתייחסת גם לאדם המחזיק כוח שוק משמעותי בשוק מסוים.

פסור מאישור הסדר כובל בקשר עם אחזקה ופעילות משותפת במסגרת שבא. ביום 24 בספטמבר 2017 הוציא הממונה על ההגבלים העסקיים את החלטת הפסור מאישור הסדר כובל בעניין שבא ("החלטת הפסור"). במסגרת החלטת הפסור הורה הממונה על העברת זכויותיה של שבא בפרוטוקול התקשורת על פיו פועלים הגופים השונים בתחום כרטיסי החיוב, ללא תמורה, לעמותה, שחבריה יהיו כלל הגופים הפועלים בתחום כרטיסי החיוב.

כמו כן, נקבעו בהחלטת הפטור הוראות לעניין חלוקת דיבידנדים בשבא, בכפוף למכירת החזקותיהם העודפות של הבנקים בשב"א ולתנאים נוספים, בהתאם לנדרש במסגרת חוק שטרם (ראו לעיל).

פטור מאישור הסדר כובל בקשר עם החזקה ופעילות משותפת במסגרת מסב. ביום 28 בספטמבר 2017 הודיעה הממונה על התחרות כי נוכח אי הוודאות בנוגע למבנה הבעלות במסב, בעקבות השפעתו של חוק שטרם על מבנה ההחזקות בשבא, הוא מאריך את הפטור שניתן למסב ביום 20 במרס 2016 ללא שינוי בתנאים. ביום 14 בפברואר 2019 התקבלה החלטת הממונה על התחרות לתיקון החלטת הפטור, לפיה הפטור יחול גם על הקמת מערכת לנייד. תוקפו של הפטור הוארך מעת לעת עד ליום 20 במרס 2020. ביום 23 בדצמבר 2019 הוגשה על ידי מס"ב בקשה להארכת הפטור מאישור הסדר כובל שניתן לבנקים בקשר להחזקה המשותפת במסב (זאת, בין היתר, בשים לב לפניית הממונה על התחרות בנוגע לפטורים מהסדרים כובלים, כמפורט להלן). בעקבות הגשת בקשת הפטור פנתה רשות התחרות לבנק בבקשה לקבל הסברים בעל-פה במספר עניינים. הבנק קיים שיחה עם הרשות. רשות התחרות ביקשה ארכה למתן תשובתה לבקשת הארכת הפטור עד ליום 20 במרס 2020. ביום 11 במרס 2020 התקבלה להתייחסות הבנק טיוטת התנאים לפטור.

גילויי דעת וטיטוט גילויי דעת לתגובות הציבור. בחודשים פברואר עד אוקטובר 2019 פרסמה רשות התחרות מספר גילויי דעת וטיטוט של גילויי דעת לתגובות הציבור, וזאת מאז הפרסום ברשומות של חוק התחרות הכלכלית (תיקון מס' 21), התשע"ט-2019 בחודש ינואר 2019:

- תיקון לגילויי דעת לעניין שיקול דעת הממונה על התחרות בקביעת גובה עיצום כספי לפי חוק התחרות, שעניינה פירוט שיקולי הממונה בקביעת גובה העיצום הכספי לתאגיד או נושא משרה מפר על-פי החוק;
- גילוי דעת בעניין אופן בחינת כוח שוק משמעותי, שעניינו תבחינים שבהתקיימם גוף יוגדר כמחזיק ב-"כח שוק משמעותי";
- גילוי דעת בנוגע לשיטותי פעולה בין משקיעים מוסדיים שלא בתחום התחרות (לפרטים נוספים בעניין זה ראו דוח שנתי 2018, עמ' 321);
- תיקון לגילויי דעת בנוגע לפעילותם של איגודים עסקיים בהיבט דיני התחרות;
- גילוי דעת בעניין שיטותי פעולה בין גופים מוסדיים בהסדרי חוב, העוסקת במצב שבו משקיעים מוסדיים, ובכלל זה בנקים, שהלוו כספים לגוף עסקי, נדרשים לשלף פעולה על מנת לבנות ממנו חוב

כן פרסמה רשות התחרות בחודשים מרס-אפריל 2019 טיוטת מסמך המלצות לגבי שקילת שיקולים תחרותיים במכרזים וקול קורא לציבור לקבלת מידע על כשלי תחרות הנובעים מרגולציה.

בחודש יולי 2019 פרסמה רשות התחרות טיוטת תקנות ההגבלים העסקיים (מרשם, פרסום ודיווח על עסקאות) (תיקון מס' 1) (הודעת מיזוג), התשע"ט-2019, בהן מוצע להתאים את דרישות הדיווח וקבלת אישור על מיזוג חברות להוראות תיקון 21 האמור לחוק התחרות הכלכלית.

פניית רשות התחרות לשב"א בעניין הזיקות המשותפות בין שב"א למס"ב וקיומו לכאורה של הסדר כובל. לפי דיווח מיידי של שב"א מיום 29 באוקטובר 2019, ביום 28 באוקטובר 2019 פנתה רשות התחרות לשב"א בעניין הזיקות המשותפות בין שב"א למס"ב. הרשות סבורה כי בשל הזיקות המשמעותיות הקיימות בין החברות (מטה, הנהלה ומשרדים משותפים, תשתית טכנולוגית ומתקני גיבוי משותפים ועוד), לצד פוטנציאל התחרות בין שב"א לבין מס"ב, מתקיים לכאורה הסדר כובל אשר לא זכה לאישור או היתר זמני מטעם בית הדין לתחרות או לפטור מטעם הממונה על התחרות. לעומת הרשות, ספק אם ההסדר עומד בתנאי פטור סוג בהתאם לסעיף 15א לחוק התחרות הכלכלית. הרשות ביקשה כי שב"א תפעל לאלתר להביא לסיום ההפרה ולתיקון המצב. שב"א הבהירה בדיווח המיידי מטעמה כי היא אינה סבורה שהיחסים עולים כדי הסדר כובל, והיא בוחנת את הפנייה ומשמעויותיה. הבנק מחזיק 25% ממניות מס"ב ו-10% ממניות שב"א. בהמשך לכך פנתה רשות התחרות לחברות בדרישה לקבלת נתונים הנוגעים לשירותים ההדדיים הניתנים על ידי אחת החברות לשניה או השירותים המשותפים הניתנים מצד שלישי לשתי החברות.

פניית הממונה על התחרות בנוגע לפטורים מהסדרים כובלים. ביום 10 בנובמבר 2019 התקבלו בבנק ארבעה מכתבים מרשות התחרות, בנוגע לארבע החלטות שנתנה בעבר הממונה על התחרות בדבר פטור בתנאים מהסדר כובל ביחס להסדרים הבאים: הסדר הסליקה הצולבת של כרטיסי אשראי, ההסדר בין מס"ב לבין בנקים שונים, ההסדר בנוגע להחזקות בנקים שונים בשב"א וההסדר בין בנקים שונים בקשר להסכם ההכרה ההדדית בשימוש בכספומטים. הבנק הינו צד לכל אחד מההסדרים האמורים. על פי המכתבים, הממונה על התחרות החליטה להפעיל את סמכותה לפי סעיף 15א(ז) לחוק התחרות הכלכלית, ולקבוע כי על כל אחד מהסדרים אלה, ועל כל הסדר כובל בעניינים אלה, לא יחול פטור מהסדר כובל המוענק בחוק על-פי כללי פטור סוג. במכתבים מוסבר, כי החלטות הפטור שניתנו ביחס לכל אחד מההסדרים יעמדו בתוקפן עד לתום מועד התוקף של כל אחת מהן (31 בדצמבר 2023, 20 במרס 2020, 24 בספטמבר 2022 ו-30 ביולי 2023, בהתאמה) והבנק רשאי להמשיך ולפעול בהתאם להסדרים מבלי לקבל את אישור בית הדין לתחרות עד למועד תוקפן של החלטות, ובלבד שלא יחול שינוי בפרט מהותי בהסדרים. להבנת הבנק, משמעות ההחלטה היא כי בתום כל אחת מהתקופות הללו, יידרשו הצדדים להסדרים הנ"ל לפנות לממונה על התחרות בבקשות פרטניות להארכת הפטורים לגבי כל אחד מההסדרים. לבנק ניתנה זכות טיעון בפני הממונה כנגד ההחלטה שלא להחיל את פטורי הסוג על ההסדרים, וזאת עד ליום 24 בנובמבר 2019. בהודעה לעיתונות שפרסמה רשות התחרות, נמסר שהחלטה דומה התקבלה ביחס להסדרים נוספים במשק.

איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור

איסור הלבנת הון

ביום 17 באוגוסט 2000 נכנס לתוקף חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: "חוק איסור הלבנת הון"), מכוחו הותקנו במהלך השנים תקנות וצווים, וכן תוקנה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411 ופורסמו בנושא הבהרות וחוזרים של המפקח על הבנקים. מערכת דינים זו הטילה על התאגידים הבנקאיים וכן על חברות בת נוספות (כמו החברה לניהול תיקים - תפנית דיסקונט ניהול תיקי השקעות), חובות זיהוי, אימות, דיווח וניהול רישומים ביחס ללקוחות ולחשבוניות המנוהלים על ידם. כמו כן נקבעו סנקציות פליליות, אפשרות הטלת עיצומים ואפשרות חילוט כספים בגין הפרת הוראות החוק והצווים מכוחו.

קביעת מדיניות פיקוחית אחידה בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור לכרטיסי חיוב ואפליקציות תשלומים. ביום 2 בפברואר 2020 הפיץ הפיקוח על הבנקים טיוטת מדיניות פיקוחית בנוגע לכרטיסי אשראי חוץ בנקאיים ואפליקציות תשלומים בנקאיות, במסגרתה הפיקוח מביע עמדה

לפיה יש להתאים לרמת הסיכון את המשטר הרגולטורי החל על הנפקת אמצעי תשלום והמשטר החל על פתיחת חשבונות תשלום למקבל התשלומים וחשבונות סליקה, וכי ביחס לחשבונות אמצעי תשלום, המוגבלים בעקרונות המפורטים בטייטה, צריכים לחול כללים הדומים לחשבון במערכת סגורה. בהתאם, מוצע פטור מתהליכי הכר את הלקוח, אימות פרטים ודרישת מסמכים, הצהרה על נהנים וזיהוי פנים מול פנים.

תיקוני חקיקה ותיקנה בתחום שוק ההון

תנאי היתר כללי לפי סעיף 49 לחוק ניירות ערך. ביום 27 בדצמבר 2018 פרסמה רשות ניירות ערך את נוסח תנאי ההיתר לפיו, תוך 4 חודשים מיום פרסום נוסח ההיתר, על הבנק לפנות לרשות ניירות ערך לקבלת היתר לפנות בהצעה למתן שירותי מסחר באמצעות בורסות מחוץ לישראל. הבנק פנה לרשות ניירות ערך ביום 21 במאי 2019. טרם התקבל מענה.

חקיקה אמריקאית

כבעלים של בנק אמריקאי, אי די בי ניו יורק, הבנק כפוף למספר הוראות חקיקה אמריקאית, אשר חלות על ישויות, וחברות קשורות להן, אשר להן פעילות בנקאית בארה"ב, בין אם כבנק ובין אם כסניף. במסגרת הוראות אלה, נקבעו החרגות משמעותיות ביחס לישויות בנקאיות שאינן אמריקאיות, דוגמת הבנק, כך שההסדרה מכוח הוראות אלה הנוגעת לפעילויות ולהשקעות, חלה בעיקר על פעילויות והשקעות כאמור של הבנק בארה"ב. הבנק מתאים את פעילותו להוראות החקיקה האמריקאית, ככל שאלה חלות על פעילותו, לרבות עמידה במגבלות המוטלות על הבנק מכוח ה-Volcker Rule, אשר נחקק כחלק מרפורמת Dodd Frank האמריקאית. ה-Volcker Rule כולל, בכפוף לחריגים מסוימים, איסור בנוגע למסחר עצמי (proprietary trading) ופעילות השקעה וליווי (sponsoring) בקרנות השקעה פרטיות מסוגים מסוימים. בעקבות תיקונים שנערכו ברפורמת Dodd Frank, הבנק, לרבות חברות הבת, אינו כפוף עוד לדרישות פיקוחיות מוגברות (Enhanced Prudential Standards) אשר נקבעו במסגרת רפורמת Dodd Frank.

נושאי חקיקה שונים

חוק נתוני אשראי התשע"ו-2016

ביום 12 באפריל 2016 פורסם החוק ברשומות. החוק נועד להסדיר מאגר מרכזי לנתוני אשראי בישראל, במטרה להגביר את התחרות בשוק האשראי הקמעונאי. על פי החוק יוקם ויונהל בידי בנק ישראל מאגר נתוני אשראי מרכזי. הנתונים יאספו ממקורות מידע הקבועים בחוק ובכללם תאגידים בנקאיים, ישמרו ויועברו על ידי בנק ישראל ללשכות האשראי. הלשכות יערכו את הנתונים ויעבירו אותם, בין השאר, לנתוני אשראי בהתאם להוראות הקבועות בחוק. בהמשך לפרסום החוק פורסמו הוראות נוספות שמטרתן השלמת ההוראות המוסדרות בחוק והתווית הוראות תומכות באשר להסדרים ספציפיים אשר אינם מוסדרים בחוק עצמו. לצורך יישום החוק, פעל בנק ישראל להקמת מערכת לשיתוף בנתוני אשראי הכוללת מאגר נתוני אשראי מרכזי.

ביום 20 בספטמבר 2018 פורסם צו לחיית מועד תחילת החוק ליום 12 באפריל 2019. הבנק נערך ליישום החוק. ביום 12 באפריל 2019 החל לפעול מאגר נתוני האשראי שהוקם על-פי החוק (ראו בדוח שנתי 2018, עמ' 322). ביום 4 באפריל 2019 הפיץ משרד המשפטים הבהרה לעניין האפשרות של נתון אשראי לעשות שימוש בחיווי אשראי לצורך ניטור עסקאות אשראי מתחדשות קיימות. ביום 25 ביוני 2019 פורסם קובץ שאלות ותשובות בנוגע לדיווח על נתוני אשראי שמעביר בנק למאגר וביום 15 ביולי 2019 פורסם קובץ שאלות ותשובות עבור המשתמשים בנתוני אשראי. כן פורסמה בחודש ספטמבר 2019 טיוטת תקנות נתוני אשראי (תיקון מס' 1), התשע"ט-2019, שנועדו להשלים את ההוראות המוסדרות בחוק נתוני אשראי ולהתוות הוראות תומכות ביחס להסדרים שאינם כלולים בחוק. ביום 14 בנובמבר 2019 פורסם קובץ שאלות ותשובות מעודכן, במסגרתו נכללו הבהרות בעניין הגורם המדווח על העסקה ובעניין מתכנת הדיווח על עסקה שהחייב בה קיבל הפטר. ביום 10 בדצמבר 2019 פרסם הממונה על שיתוף בנתוני אשראי קובץ מעודכן של שאלות ותשובות עבור המשתמשים בנתוני אשראי.

בנוסף, במהלך השנה האחרונה פרסם הממונה על שיתוף בנתוני אשראי מספר הוראות הנוגעות לאופן יישום החוק, ובכלל זה: הוראה 401 בנושא אמצעי זיהוי, הוראה 402 בנושא מסירת דוח אשראי ללקוח והוראה 501 בנושא איסוף המידע רישומו ודיווחו למערכת נתוני אשראי - המסדירה את חובת הבנק כמקור מידע למנות גורם אחראי למידע ואת תפקיד הביקורת הפנימית לבצע ביקורות ביחס לעמידת מקור המידע בכללים שנקבעו.

יצוין כי העמדת נתונים מפורטים אודות לקוחות הבנק עלולה לחשוף את הבנק לטענות שונות, ובכלל זה טענות של לקוחות בדבר איכות הנתונים במקרים מסוימים. הבנק נערך מבעוד מועד להעברת הנתונים בהתאם להוראות בנק ישראל והוא פועל לטיוב הנתונים במקרים בהם עולה בכך הצורך. **הליך הערכה עצמי - לבחינת עמידה בדרישות חוק נתוני אשראי.** במכתב מיום 18 בנובמבר 2019 הודיע הממונה על שיתוף בנתוני אשראי בבנק ישראל לתאגידים המוגדרים כמשתמש בנתוני אשראי, כי עליהם לבצע הליך הערכה עצמי לבחינת עמידתם בדרישות חוק נתוני אשראי ולהעביר את ממצאי הבדיקה לממונה עד ליום 30 ביוני 2020. הבנק נערך לביצוע ההליך באמצעות גורם חיצוני בלתי תלוי.

צו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירות הפקדת שיק דחוי) (הוראת שעה), התשע"ט-2019. הצו פורסם ביום 3 באפריל 2019, והוא מכריז על שירות הפקדת שיק דחוי כשירות בר פיקוח וקובע שסכום העמלה המירבי שניתן לגבות בעדו יעמוד על 2 שקלים. מטרת הצו היא לעודד הפקדת שיקים דחויים שהוסבו לפני היכנסו לתוקף של החוק לצמצום השימוש במזומן, תשע"ח-2018 ("חוק צמצום השימוש במזומן"), וזאת על מנת למנוע מצב שהללו לא יכובדו בשל הוראות החוק החדש. תוקפו של הצו הינו החל מיום 15 באפריל 2019 ועד ליום 30 ביוני 2019. לפרטים נוספים בדבר חוק צמצום השימוש במזומן ראו בדוח שנתי 2018 (עמ' 323).

חוק שירותי תשלום, התשע"ט-2019

ביום 9 בינואר 2019 פורסם החוק ברשומות. החוק מאגד תחת מטריה חקיקתית אחת את מרבית "שירותי התשלום" הניתנים היום ושיינתנו בעתיד לציבור הרחב (משלמים, מצד אחד, ומוטבים - מקבלי התשלום, מצד שני), על ידי "נותני שירותי תשלום" שונים, ובכלל זה הבנקים, חברות כרטיסי האשראי, מפעילים חוץ בנקאיים של אפליקציות תשלום מתקדמות, וכיוצ"ב. החוק קובע הסדרה צרכנית אשר תחול באופן אחיד (בכפוף לחקיקת משנה של כל מאסדר) על כלל נותני שירותי התשלום במשק - הן על הבנקים, והן על נותני שירותי תשלום אחרים, המתחרים (או העתידים להתחרות) בשירותי התשלום הניתנים (ושיינתנו בעתיד) על ידי הבנקים ללקוחותיהם. החוק ייכנס לתוקף שנה מיום פרסומו, למעט מספר הוראות שיכנסו לתוקף בחודש יולי 2020.

הבנק נערך ליישום החוק על פעילותו בתחום חשבונות התשלום ואמצעי תשלום, ובין היתר בדרך של עדכון הסכמים עם לקוחות, היערכות תפעולית, עדכון נהלים ותהליכי עבודה.

ביום 17 בפברואר 2020 אושר בכנסת חוק שירותי תשלום (תיקון מס' 1) (דחיית מועד התחילה), התש"ף-2019, במסגרתו תוקן סעיף 77 לחוק כך שתחילתו נדחתה ב-9 חודשים - ליום 14 באוקטובר 2020.

חוק הגנת הצרכן (תיקון מס' 57) (מענה אנושי מקצועי במערכת לניתוב שיחות), התשע"ח-2018

ביום 25 ביולי 2018 התיקון פורסם ברשומות. עניינו של התיקון בחיוב עסקים המספקים שירות טלפוני, הכולל מערכת אוטומטית לניתוב שיחות, לתת לצרכנים אפשרות מעבר למענה אנושי כבר בתפריט הראשון של השיחה והגבלת זמני ההמתנה למענה אנושי. בנושאים מסוימים (טיפול בתקלה, בירור חשבון וסיום התקשרות) ל-6 דקות. החובה הוחלה באמצעות תיקון לחוק הבנקאות (שירות ללקוח).

ביום 12 ביוני 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 426 בנושא "מתן מענה טלפוני אנושי מקצועי", במסגרתה ניתנה לבנקים אפשרות לחרוג מזמן המתנה בתנאים ובשיעורים שנקבעו בהוראה. ביום 1 בינואר 2020 נכנס לתוקף הסעיף המחיל דרישה של מתן קדימות לאזרחים ותיקים בנתב השיחות לקבלת מענה מהיר. בנוסף קיימת דרישה של ניטור ובקרה אחר דפוסי המענה במוקד, ופרסום פרטים באתר האינטרנט של התאגיד הבנקאי.

חוק לצמצום השימוש במזומן, תשע"ח-2018

ביום 18 במרס 2018 החוק פורסם ברשומות והוא נכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2019, כאשר ההוראות ביחס לשיקים נכנסו לתוקף ביום 1 ביולי 2019. החוק קובע, בין היתר, הגבלה על עסקאות לגבייה ניתן להעביר תשלום במזומן; איסור על הבנק לפרוע שיק ששם הנפרע אינו מצוין בו (שיק על החלק); ואיסור לפרוע שיק שסכמו עולה על 10,000 ש"ח אם הוא נושא יותר מהיסב אחד (פעמיים אם ההיסב השני הוא לגוף פיננסי מפקוח) או אם אינו כולל את שם המסב ומספר תעודת זהות שלו וכן את שם הנסב. מי שמפר את הוראות החוק חשוף, בין היתר, לקנסות. בתקופת 9 החודשים הראשונים שלאחר הכניסה לתוקף לא יוטלו קנסות בגין הפרות אלא אם נשלחה לבנק התראה מבנק ישראל על ההפרה והבנק חזר עליה.

תיקון לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשע"ט-2019. ביום 1 במאי 2019 פורסם התיקון, שעיקרו הגדרת "ערוצי קשר" עם התאגידים הבנקאיים, אפשרות לקבלת תעריפוני הבנק ולמסירת בקשת ביטול הצטרפות למסלול עמלות; חיוב הבנקים לבצע בדיקה חודשית במהלך שנת כספים, בחשבונות לקוחות המסווגים כעסק קטן/מורשה, בנוגע לעמלות המשולמות בחשבון בהשוואה למסלול העמלות הבסיסי והמורחב, וצירוף הלקוחות למסלול עמלות ככל שמטיב עם הלקוח ביחס לעמלות ששילם; הפחתת העמלה בגין העמדת ערבות בנקאית המובטחת בפקדון ספציפי; והוספת אפשרות לגביית עמלות בגין השירותים המיוחדים הבאים: ייעוץ פנסיוני, משיכת מזומן במכשיר אוטומטי באמצעות כרטיס נטען שלא מקושר לחשבון עו"ש, ומשיכת מזומן ממכשיר אוטומטי באמצעות כרטיס חיוב אשר הונפק בחו"ל או על ידי שלוחה של בנק זר. ככלל נכנס התיקון לתוקף ביום פרסומו, למעט חריגים המנויים בו.

תיקון לתקנות הירושה ולתקנות ההוצאה לפועל. ביום 3 בספטמבר 2019 פורסמו התיקונים. התיקון לתקנות הירושה יוצר הליך של פניה באמצעות מסמך אלקטרוני למימוש חובות נפטרים, כחלופה למימוש באמצעות מינוי מנהל עיזבון. ההליך החלופי חל על מימוש חובות בסכומים של עד 20,000 ש"ח בתנאים המנויים בתקנות. בתקנות ההוצאה לפועל בוצע תיקון ביחס לגביית חובות של זוכים פרטיים.

הצעה לתיקון צו הבנקאות (פקדונות ללא תנועה), התש"ס-2000. הפיקוח על הבנקים בשיתוף משרד האוצר בוחנים תיקון של הצו בכל הנוגע לאפיקי ההשקעה של פקדונות ללא תנועה. בנוסף, פרסם הפיקוח טיוטת הוראות ניהול בנקאי תקין בדבר פקדונות ללא תנועה וחשבונות שבעליהם נפטרו במטרה להסדיר, בין היתר, את ההגדרה של פקדון ללא תנועה, כללים בכל הנוגע לחובת יצירת הקשר עם הלקוח, דיווח לאפוסטרופוס הכללי וכללים לאיתור יורשיו של בעל חשבון שנפטר.

הוראות המפקח על הבנקים

תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 332 בדבר "רכישה עצמית על ידי תאגידים בנקאיים". ביום 28 בפברואר 2019 פורסם התיקון במסגרתו בוטל האיסור על רכישה עצמית של מניות התאגיד הבנקאי, תוך מתן אפשרות לתאגידים בנקאיים לבצע רכישה של מניותיהם בכפוף לתנאים מסוימים. בנוסף, נכלל עדכון של המגבלות החלות על מתן מימון בביטחון ניירות ערך שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי.

טיטות הוראת ניהול בנקאי תקין בדבר עיסוק תאגיד בנקאי בפעילות במכשירים פיננסיים עבור לקוחותיו. ביום 25 באוגוסט 2019 הופצה הטיטות, שנועדה להוות מסגרת הסדרה לפעילות ברוקר-דילר בתאגידים הבנקאיים, כלומר קבלה והעברה של הוראות לשם ביצוע פעולות במכשירים פיננסיים עבור לקוחות, הן כמתווכים והן בדרך של מסחר לחשבונם העצמי. הטיטות מתעתדת להחליף את הוראות נב"ת 461 ו-419 הקיימות.

הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא API. ביום 25 בפברואר 2020 פורסמה הוראה ליישום תקן בנקאות פתוחה בישראל (הוראה מס' 368). ההוראה מפרטת את דרישות בנק ישראל מהבנקים וחברות האשראי בתחום ומטרתה להגדיר תשתית של בנקאות פתוחה בישראל. המועדים לתחילתה של ההוראה: יישום בנקאות פתוחה לצפייה במידע בלבד - 31 בדצמבר 2020, ביצוע פעולת תשלום בודדת ומידע על כרטיסי האשראי - 1 ביולי 2020, מידע על חסכונות, פיקדונות, אשראים וניירות ערך - 31 בדצמבר 2021. ההוראה מסדירה, בין השאר, את החובות של הבנקים וחברות כרטיסי האשראי בבנקאות פתוחה. על פי ההוראה ההנהלה והדירקטוריון יידרשו לסקור ולאשר את מדיניות ניהול סיכונים הבנקאות הפתוחה וההנהלה תידרש להטמיע את המדיניות ולקבוע תחומי אחריות והקצאת משאבים, לרבות לצורך ניהול סיכונים. עוד עוסקת ההוראה באופן בו תתקבל הסכמת הלקוח וביטולה, ברשימת השירותים שהבנק יהיה חייב לאפשר ללקוח ובאבטחת המידע. ההוראה מאפשרת לבנקים לפעול כצרכני מידע כל עוד לא קיים ניגוד עניינים, ככל שעלול להיות, עם פעילות אחרת של הבנק, תאגידים נשלטים על ידו או תאגידים בקבוצה אליה הוא קשור. ההוראה גם קובעת באופן מפורט כיצד יש לפעול בפניות לקוחות ומסדירה מי נדרש לתת מענה ו/או פיצוי ללקוח במקרה של פגם במידע. לפרטים אודות הערכות הבנק בתחום הבנקאות הפתוחה ראו בדוח שנתי 2018 (עמ' 308) וסעיף "שיפורים טכנולוגיים וחדשנות" לעיל.

"בנקאות בתקשורת" - תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 367. ביום 7 במאי 2019 פורסם תיקון להוראה במסגרתו נוספו שירותי הפקס להגדרת שירותי "בנקאות בתקשורת". כן ניתנה הקלה באופן זיהוי לקוחות.

ביום 20 בינואר 2020 פורסם תיקון להוראה. התיקון נועד להבהיר כי ההנחיות המיוחדות לעניין פתיחת חשבון סליקה באופן מקוון, חלות גם לעניין פתיחת חשבון ניכיון באופן מקוון.

מכתב בדבר החלפת עוגני הריבית בחו"ל. לפרטים, ראו "סיכונים שוק" בפרק ג' לעיל.

מכתב המפקחת על הבנקים בנושא עידוד חדשנות בבנקים ובסולקים. ראו לעיל "יוזמות הנוגעות למערכת הבנקאית ופעילותה".

תיקון לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (העברת פעילות פיננסית של לקוח בין בנקים), התשע"ט-2019 והוראת ניהול בנקאי תקין מס' 418 בדבר העברת פעילות פיננסית של לקוח בין בנקים באופן מקוון. ההוראה הופצה ביום 16 בדצמבר 2019. התיקון לכללים מתייחס לסוגי הפעילות הפיננסית לגביהן תחול על הבנקים חובה לאפשר ללקוחותיהם להעביר את הפעילות הפיננסית שלהם מבנק אחד לאחר באופן מקוון, מאובטח וללא עלות ללקוח, וזאת בהתאם לתיקון לחוק הבנקאות (שירות ללקוח). הוראת ניהול בנקאי תקין קובעת עקרונות כלליים בנוגע לתהליך הנידוד, ובכלל זה משך הליך הנידוד, ביטול בקשת נידוד, העברת מידע בין גופים במהלך תהליך הנידוד, אפשרות לפעול לשימור הלקוח, מצבים בהם הבנק יכול לסרב לבקשת הנידוד ועוד. ההוראה והכללים יכנסו לתוקף במועד כניסתו לתוקף של סעיף 135 לחוק, כלומר ביום 22 במרס 2021. לפרטים נוספים ראו בדוח שנתי 2018 (עמ' 317) ובדוח רבעון ראשון 2019 (עמ' 173). בנוסף, בחודש פברואר 2020 פורסמה טיטות לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 432 בדבר "העברת פעילות וסגירת חשבון של לקוח", לפיה, בין היתר, על התאגיד הבנקאי לאפשר ללקוח להגיש בקשה להעברת תיק ניירות ערך לגוף פיננסי אחר, לכל הפחות באתר האינטרנט של התאגיד, מבלי לחייבו להגיע אל סניף הבנק.

טיטות הוראות ניהול בנקאי תקין בנושא ניהול אשראי קמעונאי. הטיטות פורסמה ביום 27 באוקטובר 2019. בהתאם לדברי ההסבר, הצורך בטיטות עלה לאור הגידול המשמעותי באשראי הניתן למשקי בית, בין היתר, על רקע הריבית הנמוכה, הגידול בצריכה הפרטית וזמינות האשראי מצד מקורות חוץ בנקאיים. עוד צוין, כי התנהגות שאינה נאותה כלפי לקוחות נמצאת בלב השיח הציבורי והרגולטורי בארץ ובעולם, ועלולה לגרום להתמשות סיכונים משפטיים ורגולטוריים, לנזקי מוניטין ולהפסדים משמעותיים לתאגידים הבנקאיים.

בטיטות נקבעו שורה של הוראות הקשורות בניהול ושיווק אשראי לאנשים פרטיים, לרבות קביעת מדיניות, נהלים ואסטרטגיה, ואת תפקידי הדירקטוריון וההנהלה הקשורים באחריות על יישום קביעות אלה. הטיטות שמה דגש על שלושה עקרונות עיקריים: מתן אשראי מבוסס מידע, הוגנות והגינות וניהול סיכון האשראי וסיכונים ציות ברמת לקוח וברמת האשראי הכולל של המלווה. בטיטות נקבעו גם כללים האוסרים על שיווק אגרסיבי של אשראי, וכן נכללו כללי גילוי נאות, חיתום, ניטור ובקרה.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301 בדבר "דירקטוריון"

ביום 5 ביולי 2017 פרסמה המפקחת על הבנקים תיקון להוראה. במסגרת התיקון הופחת מספר הדירקטורים המרבי בתאגיד בנקאי ל-10, ונקבעו הוראות נוספות לעניין כשירות הדירקטוריון והרכבו, במסגרתן הועלה שיעור הדירקטורים הנדרשים להיות בעלי ניסיון בנקאי מחמישית לשליש, ונקבעה חובה למנות לפחות דירקטור אחד שהנו בעל ניסיון מוכח בתחומי טכנולוגיה המידע. כמו כן, נקבעו הוראות נוספות שנועדו לייעל את עבודת הדירקטוריון וועדותיו. תחילת התיקונים ביום פרסום ההוראה, למעט ההוראות לעניין הפחתת מספר הדירקטורים וכשירות הדירקטוריון, אשר ייכנסו לתוקף ביום 1 ביולי 2020.

ביום 13 בנובמבר 2018 פורסם עדכון להוראה, שבמסגרתו נקבעה חובה למנות ועדת דירקטוריון לענייני טכנולוגיה מידע וחדשנות, שלפחות אחד מחבריה יהיה בעל ידע וניסיון מוכר בתחום טכנולוגיה המידע. כמו כן, במסגרת הטיטות נוספה דרישה לקביעת מדיניות לגבי משך כהונה מרבי של חברי ועדות דירקטוריון ויושבי הראש שלהן. תחילת התיקונים ביום פרסום התיקון להוראה, למעט הדרישה בעניין הרכב הוועדה לענייני טכנולוגיה, אשר לגביה מועד התחילה יהיה ביום 1 ביולי 2020.

פרטים בדבר הוראות ניהול בנקאי תקין חדשות נוספות (או טיטות של הוראות) הובאו גם בפרקים "תיאור פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות - פרטים נוספים", ו-"ההון האנושי" לעיל ובמסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים" העומד לעיון באינטרנט.

לפרטים נוספים בנושאי "חקיקה ופיקוח", ראו בדוח שנתי 2018 (עמ' 315-324) וכן במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", אשר עומד לעיון באתר הבנק, באתר מג"א של רשות ניירות ערך ובאתר מאי"ה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ.

ממשל תאגידי

קול קורא להתייחסות הציבור לצורך בהתאמות בכללי הממשל התאגידי ביחס לחברות ללא גרעין שליטה. ביום 23 בספטמבר 2019 פרסמו משרד המשפטים ורשות ניירות ערך קול קורא לציבור בבקשה לקבל התייחסות לצורך תיקוני חקיקה לשם התאמת כללי הממשל התאגידי החלים על חברות ללא גרעין שליטה. התבקשה התייחסות לנושאים שונים ובהם הגדרת "שליטה", הרכב הדירקטוריון, הליך מינוי דירקטורים, עסקאות עם בעלי עניין, תגמול ועוד. ביום 15 בדצמבר 2019 הוגשה התייחסות מטעם איגוד הבנקים ל"קול קורא", לאור ההסדרים המיוחדים החלים על תאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה.

הוראות שונות

הנחיית היועץ המשפטי לממשלה בנוגע לכללים מנחים לגיבוש הסדרים דיגיטליים. ביום 10 באוקטובר 2019 פורסמה הנחיית היועץ המשפטי לממשלה, הקובעת עיקרון אי עדיפות, לפיו אין עדיפות עקרונית להסדר פיסי על פני הסדר דיגיטלי. בהתאם לעיקרון זה, תוקפו המשפטי של מסמך או קבילותו לא ישללו רק בשל היותו אלקטרוני, ובמקרים רבים אין עוד עדיפות לשמירת המקור על פני שמירת העתק. בנוגע לפרשנות דין קיים, נקבע כי כל עוד אין סממן בחקיקה ששולל אפשרות לבצע פעולה באופן אלקטרוני, ניתן יהיה לקיים אותה באופן אלקטרוני (למשל, ביחס להמצאת מסמך). לעניין חתימה, אין משמעות דרישת חתימה בחיקוק כי המסמך צריך להישמר במקור, וניתן יהיה לקיים את תכליות דרישת החתימה באמצעות כלים אחרים.

אינוח - הנפקות ציבוריות של איגרות חוב מגובות נכסים. בחודש ספטמבר 2019 הפיצה רשות ניירות ערך להערות הציבור מסמך בעניין היערכותה לפתיחת שוק האינוח הציבורי בישראל. המסמך נועד להגביר את ההכרות וההבנה של שחקני השוק עם המאפיינים המרכזיים של עסקאות אינוח, המעוררים שאלות בראיית המשקיעים.

יוזמות חקיקה ואסדרה

שנת 2019, בניגוד לשנים קודמות, התאפיינה במיעוט יוזמות חקיקה וחקיקה חדשה, וזאת על רקע פיזור הכנסות ה-21 וה-22. לעומת זאת, נמשך ריבוי הוראות אסדרה חדשות, ובכלל זה המפקח על הבנקים. יישום ההוראות השונות מצריך לא אחת היערכות הכרוכה בהשקעת משאבים, ולעיתים יש בה משום פגיעה אפשרית בהכנסות התאגידים הבנקאיים ממקורות שונים. הבנק מעריך כי מצב דברים זה, צפוי להימשך גם בעתיד. ראו גם לעיל, "סיכונים משפטיים ורגולטוריים" בפרק "סקירת הסיכונים" לעיל.

מיסוי

כללי. הבנק ומרבית חברות הבת שלו בישראל הוגדרו כמוסד כספי לעניין חוק מס ערך מוסף, התשל"ה-1975 ומשכך, מוטלים על פעילותם מס שחר ומס רווח בשיעור של 17.0% מהשכר ששולם ומהרווח, בהתאמה.

היבטי מס של ההוראה בדבר חובות פגומים. בחודש פברואר 2012 נחתם עם רשות המסים הסכם בדבר עיתוי ההכרה לצרכי מס בהוצאות להפסדי אשראי שתרשמה בספרים בהתאם להוראה בדבר "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכונים אשראי והפרשה להפסדי אשראי". במסגרת ההסכם נקבע, בין היתר, כי בגין חובות גדולים (מעל 1 מיליון ש"ח) ההפרשה תותר כהוצאה, ובמידה ותתבצע גביה, תבוצע התחשבות עם רשויות המס. בגין חובות קטנים ההפרשה לא תוכר כהוצאה, אולם יוכרו המחיקות בפועל בשנתיים שלאחר שנת ביצוע ההפרשה. ביום 9 ביולי 2017, הוואר תוקפו של ההסכם עד וכולל שנת המס 2020.

כמו כן, ביום 9 ביולי 2017, נחתם הסכם עם רשות המסים בדבר עיתוי ההכרה לצרכי מס בהפרשות בגין הלוואות לדיוור. במסגרת ההסכם זה, שתחולתו עד וכולל שנת המס 2020, נקבע, בין היתר, כי 65% מיתרת הסגירה בשל חובות בעיתיים בגין הלוואות לדיוור שניתנו ושנרשמה בגינם הפרשה לראשונה ביום 1 בינואר 2014, תתואם לצרכי מס.

מעמד של מתווך מורשה (Q.I.). לבנק מעמד של מתווך מורשה (Q.I.), כהגדרתו על ידי רשויות המס בארה"ב. משמעות מעמד זה הינה שהבנק התקשר בהסכם עם רשויות המס בארה"ב, לפיו הוא רשאי לערוך ניכוי מס במקור בגין פעילות לקוחותיו בניירות ערך.

שינויים בחקיקה הגלובלית למניעת עבירות מס. לפרטים בדבר שינויים בחקיקת המס בארה"ב - חקיקת ה-FATCA - והיערכות בקבוצה ליישום ההוראות, ראו "חשיפה לסיכונים חוצי גבולות" במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", העומד לעיון באינטרנט.

לפרטים נוספים בנושא "מיסוי", ראו ביאור 8 לדוחות הכספיים.

הליכים משפטיים

בביאור 26 ג' לדוחות כספיים מתוארות תובענות מהותיות אשר תלויות ועומדות נגד הבנק והחברות המאוחדות שלו.

הליכים משפטיים נוספים

1. **פניה בהתאם לסעיף 198 לחוק החברות.** ביום 14 בדצמבר 2016, התקבלה פניה שכותרתה "פניה בהתאם לסעיף 198 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 - דרישה בטרם הגשת תביעה נגזרת לקבלת הבהרות ומסמכים בדבר התנהלות הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט בנוגע ללקוחות אוסטרליים". ביום 26 בדצמבר השיב הבנק לפניה ודחה את הדרישה ואת הטענות שנטענו בפניה. (ראו ביאור 26 ג' לדוחות הכספיים, סעיף 13.2).

ביום 6 ביוני 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לגילוי מסמכים לפי סעיף 198 לחוק החברות, במסגרתה התבקש בית המשפט להורות לבנק דיסקונט ולבנק מרכנתיל דיסקונט למסור לעיון המבקש מסמכים המנויים בבקשה, לשם בחינת הגשת בקשה לאישור תביעה נגזרת או הגנה נגזרת בשם בנק דיסקונט ו/או בנק מרכנתיל דיסקונט.

ביום 24 ביוני 2018 ניתן תוקף של פסק דין להסכמת הצדדים לפיה תימחק הבקשה ללא צו להוצאות תוך שמירת זכות בלעדית למבקש להגיש מחדש בקשת גילוי לפי סעיף 198 א' לחוק החברות ו/או בקשה לאישור תביעה נגזרת וזאת תוך 90 יום ממועד מתן פסק דין ו/או אישור הסדר פשרה במסגרת אחד או יותר מההליכים שמתנהלים נגד המשיבים באוסטרליה.

ביום 6 בפברואר 2020 הוגשה שוב לבית המשפט המחוזי בחיפה בקשה לגילוי מסמכים לפי סעיף 198 לחוק החברות, במסגרתה התבקש בית המשפט להורות לבנק דיסקונט ולבנק מרכנתיל דיסקונט למסור לעיון המבקש מסמכים המנויים בבקשה, לשם בחינת הגשת בקשה לאישור תביעה נגזרת או הגנה נגזרת בשם בנק דיסקונט ו/או בנק מרכנתיל דיסקונט.

על הבנק להגיש את תשובתו לבקשה עד ליום 1 באפריל 2020. דיון בבקשה נקבע ליום 13 במאי 2020.

2. **עתירה בעניין יישום תקנות מס הכנסה.** ביום 10 ביולי 2019, נמסרה עתירה מינהלית אשר הוגשה בבית המשפט המחוזי בירושלים (בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים) כנגד בנק ישראל, הבנק ונגד 15 בנקים נוספים (לרבות בנק מרכנתיל דיסקונט). לעתירה צורפה בקשה לקיים דיון דחוף וכן בקשה להוצאת צו מניעה זמני.

עניינה של העתירה הינו אופן יישום תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח נאותות מידע על חשבונות פיננסיים) (להלן: "תקנות הדיווח"). תקנות הדיווח מטילות חובה על מוסדות פיננסיים לדווח על כל תושב זר אשר בבעלותו חשבון במוסד פיננסי, לרשות המיסים הזרה הרלבנטית. הטענה היא כי בהעדר כללים ברורים וכתובים, המשיבים מיישמים את תקנות הדיווח בחוסר אחידות.

העותרת ביקשה להורות לבנק ישראל לחייב את הבנקים לקבוע נהלים וכללים מסודרים, ברורים ואחידים באשר ליישום תקנות הדיווח, ולהורות לבנקים ליישם את תקנות הדיווח בהתאם לדין. בית המשפט המחוזי מחק את העתירה על הסף בשל חוסר סמכות עניינית.

העתירה הוגשה ביום 28 ביולי 2019 במתכונת כמעט זהה לבית המשפט העליון בשבתו כבית דין גבוה לצדק. בית המשפט העליון החליט למחוק את העתירה על הסף בשל אי מיצוי הליכים.

ביום 12 באוגוסט 2019, לאחר שנמסרה לעותרת תשובת בנק ישראל (משיב מס' 1), הוגשה העתירה שוב לבית המשפט העליון בשבתו כבית דין גבוה לצדק, כנגד בנק ישראל, הבנק, ונגד 7 בנקים נוספים (לרבות בנק מרכנתיל דיסקונט). ביום 9 בפברואר 2020 דחה בית המשפט העליון, בשבתו כבית דין גבוה לצדק, את העתירה על הסף, משקבע כי טענות כנגד הבנקים יש להפנות לערכאה האזרחית המתאימה וכי בכל הקשור לבנק ישראל, העותרים לא ביססו כי קיימת חובה בדיון להתקין את התקנות כמבוקש.

3. **הליך משפטי בבלגיה.** במסגרת הליך לאכיפת פסק דין בבלגיה שמנהל הבנק מזה זמן נגד חברה בלגית שאינה לקוחת הבנק, הגישה החברה ביום 13 במאי 2019 קובלנה פלילית פרטית לבית-משפט מערכאה ראשונה (Court of first Instance) באנטוורפן בבלגיה כנגד הבנק וכנגד עובדת בנק לשעבר, בטענה כי הבנק זייף ופועל על סמך מסמכים מזויפים. עורך הדין המייצג את הבנק בהליך אכיפת פסק-הדין בבלגיה מעריך כי מטרת ההליך שבו נקטה החברה הינה לעכב את הליכי אכיפת פסק הדין בבלגיה. בהתאם לדיון הבלגי, הקובלנה מתבררת על ידי שופט "חוקר" (Investigating Magistrate) שמונה בתיק. לא קיימת מגבלת זמן על משך החקירה הפלילית, והחקירה איננה גלויה לבנק. בסיום החקירה התיק יועבר להכרעת בית-המשפט במסגרת "משפט מקדים" (Pre Trial) ושופט אחר יכריע האם קיימת תשתית ראייתית מספקת להעברת התיק לניהול המשפט בבית-משפט מרכזי. לבנק זכות ערעור על ההחלטה. דיון שהיה קבוע ליום 24 לאוקטובר 2019 לדיון בטענות מקדמיות של הצדדים נדחה לבקשת החברה הבלגית, שהגישה בקשה לביצוע השלמות חקירה. ביום 24 בדצמבר 2019 מסר עורך הדין המייצג את הבנק בהליך כי נדחו הבקשות שהגיש בא כוח החברה הבלגית, ונקבע דיון ליום 26 במרס 2020, על מנת להביא לסיום ההליך ולסגירת התיק (לאחר דחיית בקשות החברה הבלגית כאמור לעיל).

לפרטים נוספים בדבר הליכים משפטיים שונים, ראו ביאור 26 ג', סעיפים 12 ו-13.

הליכים משפטיים מהותיים שהסתיימו בשנת 2019

1. לפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה כייצוגית, שביום 15 בינואר 2019 ניתן פסק דין המאשר את הסדר הפשרה המתוקן אליו הגיעו הצדדים, ראו בדוח שנתי 2018 (עמ' 179, סעיף 12.2).
 2. לפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה כייצוגית, אשר ביום 24 במרס 2019 החליט בית המשפט למחוק אותה, ראו בדוח שנתי 2018 (עמ' 181, סעיף 13.4) ובדוח רבעון שני 2019 (עמ' 108, סעיף 4.1).
 3. לפרטים בדבר שתי בקשות לאישור תובענות כתובענות ייצוגיות, שביום 1 במרס 2018 ניתנו פסקי דין הדוחים אותן, עליהם הוגשו ערעורים לבית המשפט העליון, אשר נדחו ביום 1 באפריל 2019, ראו בדוח שנתי 2018 (עמ' 179, סעיפים 12.1 ו-12.3) ובדוח רבעון שני 2019 (עמ' 112-113, סעיפים 4.2 ו-4.3).
 4. לפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית, אשר ביום 6 במאי 2019, הורה בית המשפט על מחיקתה, ראו בדוח שנתי 2018 (עמ' 181, סעיף 13.3) ובדוח רבעון שני 2019 (עמ' 113, סעיף 4.4).
 5. לפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית, שביום 23 בספטמבר 2019 ניתן פסקי דין הדוחה אותה, ראו בדוח שנתי 2018 (עמ' 180, סעיף 12.6) ובדוח רבעון שלישי 2019 (עמ' 113, סעיף 4.1).
 6. לפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה כייצוגית, שבגינה הוגשה ביום 24 בנובמבר 2019 בקשה להסתלקות מהבקשה, ראו בדוח שנתי 2018 (עמ' 182, סעיף 13.9) ובדוח רבעון שלישי 2019 (עמ' 115, סעיף 4.11).
 7. לפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה ייצוגית, אשר לבקשת התובע נמחקה ביום 2 בדצמבר 2019, ראו בדוח רבעון שלישי 2019 (עמ' 116, סעיף 5.3).
- לפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה ייצוגית, אשר לבקשת התובע נמחקה ביום 2 בינואר 2020, ראו ביאור 26, סעיף 12.8. לפרטים בדבר עתירה למתן צו על תנאי, שניתן פסק דין הדוחה אותה, ראו בדוח רבעון שלישי 2019 (עמ' 197). לפרטים בדבר עתירה לפי חוק חופש המידע, אשר במהלך דיון שהתקיים ביום 15 בדצמבר 2019 העותר חזר בו מעתירתו בהמלצת בית המשפט, ראו בדוח רבעון שלישי 2019 (עמ' 198). לפרטים בדבר דחיית עתירה בעניין יישום תקנות מס הכנסה, ראו לעיל "הליכים משפטיים נוספים". לפרטים בדבר תובענה שנמחקה, לאחר שהסתיימה בפשרה, ראו ביאור 26 ג' סעיף 12.4 א).
- יצוין כי הבנק לא כלל בביאור 26 תובענות מסוימות שנכללו בו בתקופות דיווח קודמות, אף שאלה טרם הסתיימו, כיוון שהן לא עומדות עוד ברף הגילוי שנקבע (סעיף 13.1 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018, עמ' 180 וסעיף 5.1 בדוח רבעון שלישי 2019, עמ' 115; סעיף 13.5 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018, עמ' 181 וסעיף 4.8 בדוח רבעון שלישי 2019, עמ' 114).

הליכים של רשויות

1. לפרטים בדבר הליכים שונים שמתקיימים מול הממונה על התחרות ובית הדין לתחרות, בעניין פעילות הקבוצה בתחום כרטיסי האשראי, ראו ביאור 36 א' 1 ו-2 לדוחות הכספיים.
2. **דרישת נתונים מרשות התחרות.** בשנה האחרונה התקבלו בבנק ובחברות הבת מספר דרישות נתונים מרשות התחרות בנושאים שונים. בכלל זאת, התקבלו דרישות הנוגעות לתחום הסליקה, לשירותי בנקאות במגזר הערבי, לחברות פינטק, ולמערכות התשלומים.
3. **דרישה של רשות המסים לקבלת מידע לגבי אפליקציית התשלומים פייבוקס.** ביום 6 ביוני 2019 התקבלה בבנק דרישה של רשות המסים, לפי סעיף 135א לפקודת המסים, לקבל מידע על משתמשים באפליקציית פייבוקס של הבנק לפי קריטריונים שהוגדרו בדרישה. הבנק השיב לדרישה.
4. **הרשות להגנת הפרטיות.** ביום 16 בפברואר 2020 הודיעה הרשות על פתיחת הליך פיקוחי מינהלי לפי חוק הגנת הפרטיות, לבדיקת נסיבות אירוע פייבוקס, ודרשה ידיעות ומסמכים אודות האירוע.
5. **דרישת היחידה לפניות הציבור בבנק ישראל.** ביום 9 בפברואר 2020 התקבל מכתב מהיחידה לפניות הציבור בבנק ישראל, שכותרתו דרישה לתיקון פגם בגילוי ללקוחות כאל במסגרתו נדרשה כאל, בין היתר, לבחון את הגילוי הניתן בהודעות הנשלחות מטעם החברה ללקוחותיה. כאל השיבה למכתב ביום 20 בפברואר 2020.

שונות

איכות הסביבה

הבנק הינו תאגיד פיננסי המספק שירותים פיננסיים שונים ללקוחותיו וככזה, ההשפעות הסביבתיות הישירות של "תהליכי הייצור" המתקיימים בו הינן מצומצמות ביותר, אם בכלל. זאת בשונה, למשל, ממפעל תעשייתי אשר עשוי להתמודד עם בעיות של פליטות גזים, שפכים, פינוי פסולת רעילה וכיוצ"ב.

עיקר ההשפעות הסביבתיות של הבנק הן השפעות עקיפות הנובעות מצריכת משאבים "משרדית": אנרגיה, מים, נייר וכיוצ"ב. ההשפעות הסביבתיות העקיפות כאמור אינן חושפות את הבנק לסיכונים סביבתיים (כמשמעות המונח בתקנות ניירות ערך) אשר יש להם או צפויה להיות להם השפעה מהותית על הבנק. אחד מייעדי הבנק בנושא איכות סביבה הוא צמצום ההשפעות העקיפות כאמור.

פרטים בדבר פעולות הבנק לצמצום ההשפעות העקיפות כאמור (ובכלל זה: צמצום צריכת נייר, מיחזור נייר ובקבוקי פלסטיק, צמצום צריכת מים ואנרגיה ועוד) מדווחים בדוחות החברתיים שהבנק מפרסם מעת לעת. לפרטים בדבר סיכונים סביבתיים כמשמעותם בהוראות המפקח על הבנקים, ראו "סיכונים סביבתיים" בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" לעיל.

נספחים לדוח השנתי

329	נספחים – רשימת לוחות
330	נספח מס' 1 – שיעורי הכנסות והוצאות ריבית על בסיס מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית
334	נספח מס' 2 – דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון – מידע רב רבעוני
335	נספח מס' 3 – מאזן מאוחד לסוף רבעון – מידע רב רבעוני
336	נספח מס' 4 – דוח רווח והפסד מאוחד לחמש השנים האחרונות
337	נספח מס' 5 – מאזן מאוחד לסוף חמש השנים האחרונות
338	נספח מס' 6 – פירוטים נוספים – תיק ניירות ערך
340	נספח מס' 7 – פירוטים נוספים
343	נספח מס' 8 – מילון מונחים
345	נספח מס' 9 – אינדקס

נספחים - רשימת לוחות

עמוד

330	נספח מס' 1 - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית על בסיס מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית
334	נספח מס' 2 - דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני
335	נספח מס' 3 - מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני
338	פרטים בדבר התפלגות איגרות החוב בתיק הזמין למכירה, בחתך של ענפי משק
338	(1) פירוט איגרות חוב בענף שירותים פיננסיים בתיק הזמין למכירה
338	(2) פירוט לפי אזורים גיאוגרפיים של ההשקעה באיגרות חוב של בנקים וחברות החזקה בנקאיות בתיק הזמין למכירה
339	(3) פירוט בחתך מדינות של ההשקעה באיגרות חוב של בנקים וחברות החזקה בנקאיות בתיק הזמין למכירה במערב אירופה
339	פרטים אודות התפלגות איגרות החוב המוחזקות לפדיון, בחתך של ענפי משק
340	פרטים אודות התפלגות איגרות חוב בתיק למסחר, בחתך של ענפי משק
340	(1) פירוט בחתך דירוגים של יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים בעסקאות שהצד הנגדי בהן הוא בנקים
341	(2) פירוט בחתך דירוגים של סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים בעסקאות שהצד הנגדי בהן הוא בנקים
341	(3) פירוט לעמודת "אחרים" בביאור 28 ב' לדוחות הכספיים, בחתך סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק
342	פירוטים כלליים אודות הלווים הגדולים ביותר, שנכללו במדרגות העליונות (מעל 800 מיליון ש"ח) בביאור האמור ⁽¹⁾ (מאוחד)
342	נתונים בחתך של ממשלות בהתייחס לכלל תיק ניירות הערך

נספח מס' 1 – שיעורי הכנסות והוצאות ריבית על בסיס מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית

חלק א' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - נכסים

2017			2018			2019		
שיעור הכנסה	יתרה הכנסות	ממוצעת ⁽²⁾ ריבית	שיעור ההכנסה	יתרה הכנסות	ממוצעת ⁽²⁾ ריבית	שיעור ההכנסה	יתרה הכנסות	ממוצעת ⁽²⁾ ריבית
במיליוני שקלים	במיליוני שקלים	במיליוני שקלים	במיליוני שקלים	במיליוני שקלים	במיליוני שקלים	במיליוני שקלים	במיליוני שקלים	במיליוני שקלים
באחוזים	באחוזים	באחוזים	באחוזים	באחוזים	באחוזים	באחוזים	באחוזים	באחוזים
נכסים נושאי ריבית:								
אשראי לציבור: ⁽³⁾								
4.06	4,735	116,490	4.12	5,284	128,200	3.99	5,575	139,837
3.99	830	20,816	4.87	1,040	21,366	5.00	1,177	23,524
4.05	*5,565	137,306	4.23	*6,324	149,566	4.13	*6,752	163,361
אשראי לממשלה:								
2.92	28	960	2.87	63	2,194	2.73	92	3,370
-	-	2	-	-	-	-	-	-
2.91	28	962	2.87	63	2,194	2.73	92	3,370
פקדונות בבנקים:								
0.80	26	3,236	0.90	27	3,007	1.60	48	3,009
0.93	4	429	0.45	1	221	0.56	1	180
0.82	30	3,665	0.87	28	3,228	1.54	49	3,189
פקדונות בבנקים מרכזיים:								
0.10	18	18,266	0.11	17	15,426	0.24	31	12,683
1.00	10	996	1.38	7	509	1.83	11	601
0.15	28	19,262	0.15	24	15,935	0.32	42	13,284
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר:								
-	-	604	-	-	758	-	-	676
-	-	604	-	-	758	-	-	676
איגרות חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה: ⁽⁴⁾								
1.23	294	23,905	1.42	328	23,049	1.51	380	25,110
2.28	224	9,807	2.50	231	9,237	2.50	211	8,446
1.54	518	33,712	1.73	559	32,286	1.76	591	33,556
איגרות חוב למסחר: ⁽⁴⁾								
1.03	23	2,228	1.65	33	1,997	1.00	22	2,200
1.69	1	59	2.94	2	68	2.70	2	74
1.05	24	2,287	1.69	35	2,065	1.06	24	2,274
נכסים אחרים:								
2.97	20	674	2.95	20	678	2.49	17	684
2.97	20	674	2.95	20	678	2.49	17	684
3.13	6,213	198,472	3.41	7,053	206,710	3.43	7,567	220,394
חייבים בגין פעילות בכרטיס אשראי								
	6,591			7,708			9,221	
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ⁽⁵⁾								
	15,223			14,828			16,073	
220,286			229,246			245,688		
סך-כל הנכסים								
מזה: סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים לפעילויות מחוץ לישראל								
3.32	1,089	32,783	4.06	1,301	32,079	4.23	1,419	33,509
* עמלות שנכללו בהכנסות ריבית מאשראי לציבור								
	308			330			345	

הערות לטבלה ראו בעמ' 333.

נספח מס' 1 – שיעורי הכנסות והוצאות ריבית על בסיס מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)

חלק ב' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - התחייבויות והון

2019			2018			2017		
יתרה	הוצאות	שיעור	יתרה	הוצאות	שיעור	יתרה	הוצאות	שיעור
ממוצעת ⁽²⁾ ריבית	ממוצעת ⁽²⁾ ריבית	ההוצאה	ממוצעת ⁽²⁾ ריבית	ממוצעת ⁽²⁾ ריבית	ההוצאה	ממוצעת ⁽²⁾ ריבית	ממוצעת ⁽²⁾ ריבית	ההוצאה
במיליוני שקלים	במיליוני שקלים	באחוזים	במיליוני שקלים	במיליוני שקלים	באחוזים	במיליוני שקלים	במיליוני שקלים	באחוזים
חדשים	חדשים		חדשים	חדשים		חדשים	חדשים	
התחייבויות נושאות ריבית:								
פקדונות הציבור:								
40,871	14	0.03	34,544	5	0.01	31,981	5	0.02
91,909	738	0.80	87,801	657	0.75	83,543	467	0.56
132,780	752	0.57	122,345	662	0.54	115,524	472	0.41
12,340	200	1.62	11,447	118	1.03	12,279	74	0.60
9,808	234	2.39	8,857	161	1.82	7,773	97	1.25
22,148	434	1.96	20,304	279	1.37	20,052	171	0.85
154,928	1,186	0.77	142,649	941	0.66	135,576	643	0.47
פקדונות הממשלה:								
165	2	1.21	187	2	1.07	208	2	0.96
49	1	2.04	80	1	1.25	80	1	1.25
214	3	1.40	267	3	1.12	288	3	1.04
פקדונות מבנקים:								
4,134	25	0.60	4,084	18	0.44	3,282	14	0.43
2,055	46	2.24	1,788	34	1.90	1,295	19	1.47
6,189	71	1.15	5,872	52	0.89	4,577	33	0.72
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר:								
944	21	2.22	1,669	96	5.75	3,216	127	3.95
944	21	2.22	1,669	96	5.75	3,216	127	3.95
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים:								
8,603	389	4.52	7,379	433	5.87	8,522	428	5.02
8,603	389	4.52	7,379	433	5.87	8,522	428	5.02
התחייבויות אחרות:								
47	4	8.51	47	2	4.26	74	4	5.41
47	4	8.51	47	2	4.26	74	4	5.41
170,925	1,674	0.98	157,883	1,527	0.97	152,253	1,238	0.81
38,569			38,562			37,626		
9,425			8,220			7,094		
8,466			7,726			8,008		
227,385			212,391			204,981		
18,303			16,855			15,305		
סך-כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים								
245,688			229,246			220,286		
5,893	2.45		5,526	2.44		4,975	2.32	
פער הריבית								
תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית: ⁽⁷⁾								
186,885	4,976	2.66	174,631	4,635	2.65	165,689	4,204	2.54
33,509	917	2.74	32,079	891	2.78	32,783	771	2.35
220,394	5,893	2.67	206,710	5,526	2.67	198,472	4,975	2.51
מזה: סך ההתחייבויות נושאות ריבית המיוחסות לפעילות מחוץ לישראל								
25,196	502	1.99	23,841	410	1.72	24,643	318	1.29

הערות לטבלה ראו בעמ' 333.

נספח מס' 1 – שיעורי הכנסות והוצאות ריבית על בסיס מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)

חלק ג' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל

2017			2018			2019		
שיעור הכנסות	יתרה	הכנסה	שיעור הכנסות	יתרה	הכנסה	שיעור הכנסות	יתרה	הכנסה
(הוצאות)	ממוצעת ^א ריבית	(ההוצאה)	(הוצאות)	ממוצעת ^א ריבית	(ההוצאה)	(הוצאות)	ממוצעת ^א ריבית	(ההוצאה)
במיליוני שקלים			במיליוני שקלים			במיליוני שקלים		
באחוזים	חדשים	באחוזים	חדשים	באחוזים	חדשים	באחוזים	חדשים	באחוזים
מטבע ישראלי לא צמוד:								
3.14	4,131	131,656	3.22	4,496	139,675	3.32	5,024	151,397
(0.34)	(333)	(99,076)	(0.32)	(331)	(104,443)	(0.37)	(418)	(114,270)
2.80	3,798	2.90	4,165	2.95	4,606			
מטבע ישראלי צמוד למדד:								
3.02	580	19,182	4.01	730	18,212	3.08	575	18,675
(3.92)	(436)	(11,124)	(4.73)	(505)	(10,684)	(3.57)	(373)	(10,438)
(0.90)	144	(0.72)	225	(0.49)	202			
מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ):								
2.78	413	14,851	3.14	526	16,744	3.27	549	16,813
(0.87)	(151)	(17,410)	(1.49)	(281)	(18,915)	(1.81)	(381)	(21,021)
1.91	262	1.65	245	1.46	168			
סך כל הפעילות בישראל:								
3.09	5,124	165,689	3.29	5,752	174,631	3.29	6,148	186,885
(0.72)	(920)	(127,610)	(0.83)	(1,117)	(134,042)	(0.80)	(1,172)	(145,729)
2.37	4,204	2.46	4,635	2.49	4,976			

הערות לטבלה ראו בעמ' הבא.

נספח מס' 1 – שיעורי הכנסות והוצאות ריבית על בסיס מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)

חלק ד' - ניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית

2018 לעומת 2017			2019 לעומת 2018		
גידול (קיטון) בגלל שינוי ⁽⁸⁾			גידול (קיטון) בגלל שינוי ⁽⁸⁾		
שינוי נטו	מחיר	כמות	שינוי נטו	מחיר	כמות
במיליוני שקלים חדשים					
נכסים נושאי ריבית:					
אשראי לציבור:					
549	66	483	291	(173)	464
210	183	27	137	29	108
759	249	510	428	(144)	572
סך-הכל אשראי לציבור					
נכסים נושאי ריבית אחרים:					
79	107	(28)	105	97	8
2	33	(31)	(19)	(1)	(18)
81	140	(59)	86	96	(10)
840	389	451	514	(48)	562
סך-כל הכנסות הריבית					
התחייבויות נושאות ריבית:					
פקדונות הציבור:					
190	153	37	90	31	59
108	105	3	155	119	36
298	258	40	245	150	95
סך-הכל פקדונות הציבור					
התחייבויות נושאות ריבית אחרות:					
7	22	(15)	(35)	(76)	41
(16)	23	(39)	(63)	(52)	(11)
(9)	45	(54)	(98)	(128)	30
289	303	(14)	147	22	125
551	86	465	367	(70)	437
הכנסות ריבית, נטו					

הערות:

- (1) הנתונים מובאים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים.
- (3) לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי. לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
- (4) מהיתרה הממוצעת של אג"ח למסחר ושל אג"ח זמינות למכירה נוכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר וכן של רווחים (הפסדים) בגין אג"ח זמינות למכירה הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" בסך של 9 מיליון ש"ח ו-243 מיליון ש"ח, בהתאמה; 2018 - בסך של (12) מיליון ש"ח ו-(135) מיליון ש"ח, בהתאמה; 2017 - בסך של 1 מיליון ש"ח ו-110 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (5) לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
- (6) לרבות מכשירים נגזרים.
- (7) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.
- (8) השפעת הכמות חושבה על ידי הכפלת פער הריבית בשינוי ביתרה הממוצעת בין התקופות. השפעת המחיר חושבה על ידי הכפלת היתרה הממוצעת בתקופה המקבילה אשתקד בשינוי בפער הריבית בין התקופות.

נספח מס' 2 – דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון – מידע רב רבעוני

רבעון	1	2	3	4
במיליוני שקלים חדשים				
2019				
הכנסות ריבית	1,806	2,150	1,751	1,860
הוצאות ריבית	385	555	353	381
הכנסות ריבית, נטו	1,421	1,595	1,398	1,479
הוצאות בגין הפסדי אשראי	141	136	152	261
הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	1,280	1,459	1,246	1,218
הכנסות שאינן מריבית				
הכנסות מימון שאינן מריבית	172	230	195	145
עמלות	710	729	765	768
הכנסות אחרות	8	1	10	38
סך-כל ההכנסות שאינן מריבית	890	960	970	951
הוצאות תפעוליות ואחרות				
משכורות והוצאות נלוות	847	857	824	815
אחזקה ופחת בניינים וציוד	263	269	272	294
הוצאות אחרות	420	444	437	557
סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	1,530	1,570	1,533	1,666
רווח לפני מסים	640	849	683	503
הפרשה למסים על הרווח	224	300	240	168
רווח לאחר מסים	416	549	443	335
חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר השפעת המס	(1)	12	-	5
רווח נקי:				
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	415	561	443	340
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	(10)	(16)	(16)	(15)
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	405	545	427	325
2018				
הכנסות ריבית	1,536	1,883	1,782	1,852
הוצאות ריבית	262	463	370	432
הכנסות ריבית, נטו	1,274	1,420	1,412	1,420
הוצאות בגין הפסדי אשראי	112	129	123	176
הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	1,162	1,291	1,289	1,244
הכנסות שאינן מריבית				
הכנסות מימון שאינן מריבית	104	145	160	177
עמלות	692	697	730	732
הכנסות אחרות	6	10	13	28
סך-כל ההכנסות שאינן מריבית	802	852	903	937
הוצאות תפעוליות ואחרות				
משכורות והוצאות נלוות	818	838	826	903
אחזקה ופחת בניינים וציוד	256	252	255	276
הוצאות אחרות	383	401	413	527
סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	1,457	1,491	1,494	1,706
רווח לפני מסים	507	652	698	475
הפרשה למסים על הרווח	179	218	248	144
רווח לאחר מסים	328	434	450	331
חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר השפעת המס	(1)	2	1	4
רווח נקי:				
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	327	436	451	335
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	(8)	(13)	(12)	(11)
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	319	423	439	324

נספח מס' 3 – מאזן מאוחד לסוף רבעון – מידע רב רבעוני

רבעון	2019				2018			
	1	2	3	4	1	2	3	4
במיליוני שקלים חדשים								
נכסים								
מזומנים ופקדונות בבנקים	26,044 ⁽¹⁾	21,746	21,245	18,894	21,858	21,400	24,154	30,382
ניירות ערך	37,745	37,303	35,470	35,618	37,898	36,748	36,689	32,834
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	531	464	683	823	774	697	489	682
אשראי לציבור	182,991 ⁽¹⁾	175,810	174,553	172,604	167,078	163,334	158,613	155,681
הפרשה להפסדי אשראי	(2,524)	(2,373)	(2,318)	(2,308)	(2,274)	(2,181)	(2,143)	(2,114)
אשראי לציבור, נטו	180,467	173,437	172,235	170,296	164,804	161,153	156,470	153,567
אשראי לממשלות	3,515	3,478	3,495	3,223	3,336	2,915	2,444	1,515
השקעות בחברות כלולות	171	172	173	196	135	119	120	120
בניינים וציוד	2,577	2,496	2,467	2,443	2,437	2,396	2,399	2,387
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	164	160	160	160	160	160	160	160
נכסים בגין מכשירים נגזרים	4,545	5,601	4,263	3,405	3,726	3,606	4,081	3,472
נכסים אחרים	4,064	3,921	4,122	4,382	4,048	3,959	3,782	3,663
סך-כל הנכסים	259,823	248,778	244,313	239,440	239,176	233,153	230,788	228,782
התחייבויות והון								
פקדונות הציבור	201,450 ⁽¹⁾	194,462	192,814	190,839	188,916	184,826	183,210	181,111
פקדונות מבנקים	6,419	5,980	6,416	4,970	6,886	6,013	6,009	5,924
פקדונות הממשלה	181	186	190	251	257	262	267	275
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	346	1,481	536	637	1,126	1,600	1,519	1,478
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	13,129 ⁽¹⁾	8,131	8,158	8,271	8,476	7,340	7,357	7,407
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	4,839	6,079	4,345	3,395	3,249	3,374	3,726	3,290
התחייבויות אחרות	14,266	13,486	13,186	12,932	12,597	12,601	11,939	12,919
סך-כל ההתחייבויות	240,630	229,805	225,645	221,295	221,507	216,016	214,027	212,404
הון עצמי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	18,678	18,457	18,168	17,618	17,151	16,630	16,266	15,896
זכויות שאינן מקנות שליטה	515	516	500	527	518	507	495	482
סך-כל ההון העצמי	19,193	18,973	18,668	18,145	17,669	17,137	16,761	16,378
סך-כל ההתחייבויות וההון	259,823	248,778	244,313	239,440	239,176	233,153	230,788	228,782

הערה:
(1) הגידול ברבעון הרביעי נובע, בעיקר, ממיזוג בנק מוניציפל.

נספח מס' 4 – דוח רווח והפסד מאוחד לחמש השנים האחרונות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2015	2016	2017	2018	2019	
במיליוני שקלים חדשים					
5,265	5,659	6,213	7,053	7,567	הכנסות ריבית
1,042	1,102	1,238	1,527	1,674	הוצאות ריבית
4,223	4,557	4,975	5,526	5,893	הכנסות ריבית, נטו
187	469	574	540	690	הוצאות בגין הפסדי אשראי
4,036	4,088	4,401	4,986	5,203	הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית					
363	754	595	586	742	הכנסות מימון שאינן מריבית
2,611	2,556	2,676	2,851	2,972	עמלות
79	100	87	57	57	הכנסות אחרות
3,053	3,410	3,358	3,494	3,771	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות					
3,393	3,169	3,204	3,385	3,343	משכורות והוצאות נלוות
1,158	1,067	1,044	1,039	1,098	אחזקת ופחת בניינים וציוד
1,174	1,549	1,446	1,724	1,858	הוצאות אחרות
5,725	5,785	5,694	6,148	6,299	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
1,364	1,713	2,065	2,332	2,675	רווח לפני מסים
566	741	747	789	932	הפרשה למסים על הרווח
798	972	1,318	1,543	1,743	רווח לאחר מסים
9	15	1	6	16	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת המס
רווח נקי:					
807	987	1,319	1,549	1,759	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות
(57)	(82)	(60)	(44)	(57)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות
750	905	1,259	1,505	1,702	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק
0.71	0.84	1.09	1.29	1.46	רווח נקי למניה, המיוחס לבעלי המניות של הבנק

נספח מס' 5 – מאזן מאוחד לסוף חמש השנים האחרונות

ליום 31 בדצמבר				
2015	2016	2017	2018	2019
במיליוני שקלים חדשים				
נכסים				
28,518	29,311	28,026	21,858	26,044
38,935	38,818	32,703	37,898	37,745
279	440	954	774	531
129,268	142,904	150,868	167,078	182,991
(2,052)	(2,144)	(2,111)	(2,274)	(2,524)
127,216	140,760	148,757	164,804	180,467
515	737	1,493	3,336	3,515
144	157	153	135	171
2,204	2,322	2,366	2,437	2,577
142	160	160	160	164
3,208	3,283	2,953	3,726	4,545
3,696	3,589	3,656	4,048	4,064
403	-	-	-	-
205,260	219,577	221,221	239,176	259,823
סך-כל הנכסים				
התחייבויות והון				
157,875	172,318	175,170	188,916	201,450
3,907	5,342	4,804	6,886	6,419
306	303	267	257	181
3,833	3,543	1,943	1,126	346
9,570	8,498	7,639	8,476	13,129
3,475	3,570	3,232	3,249	4,839
10,985	11,067	12,098	12,597	14,266
1,675	-	-	-	-
191,626	204,641	205,153	221,507	240,630
13,288	14,512	15,594	17,151	18,678
346	424	474	518	515
13,634	14,936	16,068	17,669	19,193
205,260	219,577	221,221	239,176	259,823
סך-כל ההתחייבויות וההון				

נספח מס' 6 – פירוטים נוספים – תיק ניירות ערך

1. איגרות חוב זמינות למכירה - נתונים לפי ענפי משק

פרטים בדבר התפלגות איגרות החוב בתיק הזמין למכירה, בחתך של ענפי משק

31 בדצמבר 2019			
רווח כולל אחר מצטבר			
הפסדים	רווחים	שווי הוגן	עלות מופחתת
במיליוני שקלים חדשים			
איגרות חוב לא ממשלתיות			
2	66	2,529	2,465
29	48	8,134	8,115
31	114	10,663	10,580
איגרות חוב ממשלתיות			
7	18	1,575	1,564
1	377	17,232	16,856
-	1	92	91
8	396	18,899	18,511
39	510	29,562	29,091

31 בדצמבר 2018			
216	11	10,343	10,548
64	52	17,607	17,619
280	63	27,950	28,167

* רוב רובו של הסכום הינו השקעת אי די בי ניו יורק באג"ח מוניציפליות בארה"ב. מזה, שלושת ההשקעות הגדולות ביותר הינן בסכום של 104-199 מיליון ש"ח כל אחת, באיגרות חוב של מדינת וושינגטון, של רשות המימון של העיר ניו יורק ("TFA") ושל מדינת טקסס.

(1) פירוט איגרות חוב בענף שירותים פיננסיים בתיק הזמין למכירה

31 בדצמבר 2019			
רווח כולל אחר מצטבר			
הפסדים	רווחים	שווי הוגן	עלות מופחתת
במיליוני שקלים חדשים			
-	15	891	876
18	25	5,493	5,486
1	1	212	212
1	3	278	276
9	4	1,260	1,265
29	48	8,134	8,115

(2) פירוט לפי אזורים גיאוגרפיים של ההשקעה באיגרות חוב של בנקים וחברות החזקה בנקאיות בתיק הזמין למכירה

-	-	77	77
-	11	454	443
-	-	68	68
-	4	292	288
-	15	891	876

נספח מס' 6 – פירוטים נוספים – תיק ניירות ערך (המשך)

1. איגרות חוב זמינות למכירה - נתונים לפי ענפי משק (המשך)

(3) פירוט בחתך מדינות של ההשקעה באיגרות חוב של בנקים וחברות החזקה בנקאיות בתיק הזמין למכירה במערב אירופה

בריטניה	140	146	6	-
שבדיה	70	70	-	-
צרפת	157	158	1	-
הולנד	42	43	1	-
דנמרק	34	37	3	-
סך-הכל	443	454	11	-

2. איגרות חוב מוחזקות לפדיון - נתונים לפי ענפי משק

פרטים אודות התפלגות איגרות החוב המוחזקות לפדיון, בחתך של ענפי משק

31 בדצמבר 2019				
עלות מופחתת	שווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו
במיליוני שקלים חדשים				
איגרות חוב לא ממשלתיות				
178	182	6	2	שרותים ציבוריים וקהילתיים
322	321	3	4	שרותים פיננסיים*
500	503	9	6	סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות
4,253	4,495	242	-	סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות
4,753	4,998	251	6	סך-הכל איגרות חוב בתיק לפדיון
31 בדצמבר 2018				
1,585	1,585	16	16	סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות
5,137	5,206	89	20	סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות
6,722	6,791	105	36	סך-הכל איגרות חוב בתיק לפדיון
*להלן פירוט איגרות חוב מוחזקות לפדיון בענף שירותים פיננסיים:				
109	110	2	1	Ginnie Mae
150	148	1	3	Freddie Mac
63	63	-	-	Fannie Mae
322	321	3	4	סך-הכל שירותים פיננסיים

נספח מס' 6 – פירוטים נוספים – תיק ניירות ערך (המשך)

3. איגרות חוב למסחר - נתונים לפי ענפי משק

פרטים אודות התפלגות איגרות חוב בתיק למסחר, בחתך של ענפי משק

31 בדצמבר 2019			
הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן	עלות מופחתת
במיליוני שקלים חדשים			
איגרות חוב לא ממשלתיות			
3	2	58	59
-	2	77	75
3	4	135	134
1	8	2,315	2,308
4	12	2,450	2,442
31 בדצמבר 2018			
7	-	174	181
3	3	2,013	2,013
10	3	2,187	2,194

נספח מס' 7 – פירוטים נוספים

1. הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים

סיכוני האשראי במכשירים פיננסיים. פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכה בגורמי סיכון מיוחדים ובהם סיכוני אשראי. ייחודיותו של סיכון האשראי בעסקאות אלה נובעת מכך שהסכום הנקוב של העסקה אינו משקף בהכרח את סיכון האשראי הכרוך בה. לפרטים נוספים ראו לעיל "גילוי כללי לגבי חשיפות הקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי" בסעיף "ניהול סיכוני האשראי".

בביאור 28 לדוחות הכספיים, מובאים פרטים בדבר הפעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון. בחלק ב' של הביאור האמור, מובאים פרטים בדבר סיכון אשראי בגין נגזרים לפי צד נגדי לחוזה, על בסיס מאוחד. להלן יובאו פירוטים נוספים לנתונים המובאים בחלק ב' האמור של הביאור.

(ו) פירוט בחתך דירוגים של יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים בעסקאות שהצד הנגדי בהן הוא בנקים

ליום 31 בדצמבר			
2018	2019		
במיליוני שקלים חדשים			
		יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים - כנגד בנקים זרים	
3	-	בדירוג AAA	
179	125	בדירוג AA-	
390	657	בדירוג A+	
99	59	בדירוג A	
3	5	בדירוג A-	
49	43	בדירוג BBB+	
27	108	לא מדורגים	
750	997	סך-הכל כנגד בנקים זרים	
770	382	סך-הכל כנגד בנקים ישראלים	
1,520	1,379	סך-כל היתרות המאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים	

נספח מס' 7 – פירוטים נוספים (המשך)

(2) פירוט בחתך דירוגים של סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים בעסקאות שהצד הנגדי בהן הוא בנקים

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
במיליוני שקלים חדשים		
		יתרות חוץ מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים - כנגד בנקים זרים
-	4	בדירוג AAA
1	2	בדירוג AA-
126	75	בדירוג A+
31	7	בדירוג A
3	3	בדירוג A-
6	3	בדירוג BBB+
167	94	סך-הכל כנגד בנקים זרים
38	9	סך-הכל כנגד בנקים ישראלים
205	103	סך-כל היתרות החוץ מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים

(3) פירוט לעמוד "אחרים" בביאור 28 ב' לדוחות הכספיים, בחתך סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק

ליום 31 בדצמבר 2019		ליום 31 בדצמבר 2018	
			במיליוני שקלים חדשים
1			חקלאות
			תעשייה:
	97	25	מכונות, ציוד חשמלי ואלקטרוני
	133	75	כרייה, תעשייה כימית ומוצרי נפט
	23	30	אחר
253	130		סך-הכל תעשייה
			בינוי ונדל"ן:
	60	79	רכישת נדל"ן לבניה
	66	154	אחזקות נדל"ן
	19	11	אחר
145	244		סך-הכל בינוי ונדל"ן
291	356		חשמל ומים
61	215		מסחר
29	30		בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
36	33		תחבורה ואחסנה
23	34		תקשורת ושירותי מחשב
			שירותים פיננסיים:
	370	1,106	מוסדות כספיים (למעט בנקים)
	567	270	לקוחות פרטיים הפעילים בשוק ההון
	793	1,083	מוסדות אחזקה פיננסיים
	-	-	שירותי ביטוח וקופות גמל
1,730	2,459		סך-הכל שירותים פיננסיים
22	31		שירותים עסקיים ואחרים
30	62		שירותים ציבוריים וקהילתיים
-	-		אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
12	9		אנשים פרטיים - אחר
2,633	3,603		סך-הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
(747)	(1,971)		הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים ובגין בטחון במזומן שהתקבל
1,886	1,632		סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים (בניכוי מכשירים פיננסיים ובטחון במזומן)

נספח מס' 7 – פירוטים נוספים (המשך)

3. מדרגות אשראי מעל 800 מיליון ש"ח - פירוט נוסף

בביאור 31 ד' מובאים פרטים בדבר אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של לווה, בהתאם להוראות הדיווח לציבור שמפרסם המפקח על הבנקים.

פירוטים כלליים אודות הלווים הגדולים ביותר, שנכללו במדרגות העליונות (מעל 800 מיליון ש"ח) בביאור האמור⁽¹⁾ (מאוחד)

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
באלפי שקלים חדשים		
תחום פעילות:		
5,933,043	5,655,810	שירותים פיננסים ⁽²⁾
2,531,782	2,251,772	תעשיה
1,948,314	1,409,606	אספקת חשמל ומים
1,451,281	934,716	שירותים פיננסים
1,382,711	1,002,774	פעילויות בנדל"ן
2,151,297	2,326,504	שירותים פיננסים
826,226	735,052	מידע ותקשורת
984,022	1,081,376	תחבורה ואחסנה
997,589	775,345	בנייה ונדלן
911,009	756,275	בנייה ונדלן
498,112	1,302,433	שירותים פיננסים
609,422	1,066,828	בנייה ונדלן
709,482	1,013,433	בנייה ונדלן
-	955,838	שירותים ציבוריים וקהילתיים
640,924	810,079	מסחר

הערות:

- (1) הנתונים דלעיל הינם נתוני "חבות" (כוללים גם נתוני מסגרות אשראי לא מנוצלות) ולפני הפרשה להפסדי אשראי.
- (2) כולל ניירות ערך מגובי משכנתאות שהונפקו ע"י GNMA.

4. פירוט ההשקעה באיגרות חוב ממשלתיות

בביאור 12 לדוחות הכספיים מובאים, בין היתר, פרטים בדבר השקעה באיגרות חוב ממשלתיות בתיק המוחזק לפדיון, בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר, בחתך של איגרות חוב ומלוות של ממשלת ישראל ואיגרות חוב ומלוות של ממשלות זרות.

נתונים בחתך של ממשלות בהתייחס לכלל תיק ניירות הערך

31 בדצמבר 2018		31 בדצמבר 2019		
שווי הוגן ⁽¹⁾	הערך במאזן	שווי הוגן ⁽¹⁾	הערך במאזן	
במיליוני שקלים חדשים				
24,058	23,989	24,026	23,784	של ממשלת ישראל
475	475	1,591	1,591	של ממשלת ארה"ב
293	293	92	92	של ממשלות אחרות
24,826	24,757	25,709	25,467	סך-הכל

הערה:

- (1) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, אינם משקפים בהכרח את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

נספח מס' 8 – מילון מונחים

אופציה	חוזת בין שני צדדים במסגרתו מעניק אחד הצדדים (כותב האופציה) לצד הנגדי זכות לרכוש או זכות למכור נכס שנקבע בחוזה, תמורת מחיר קבוע מראש, במועד קבוע מראש או לפניו.
איגרת חוב	נייר ערך הכולל התחייבות של המנפיק לשלם למחזיק נייר הערך (איגרות החוב), את הקרן שנקבעה באגרת החוב בתוספת ריבית, במועדים קבועים או בהתקיים תנאי מסויים (בהתאם לתנאים שנקבעו באגרת החוב).
ארצות פחות מפותחות – Least Developed - LDC Countries	ארצות המסווגות על ידי הבנק העולמי כקבוצת הכנסה נמוכה או בינונית.
הון פיקוחי	רכיבי הון המשמשים בחישוב יחסי יציבות (כגון: הלימות ההון) ומורכבים משני רבדים: א. הון ברובד הראשון הכולל את ההון העצמי החשבונאי לאחר התאמות פיקוחיות (כהגדרתן בהוראת ניהול בנקאי תקין 202). ב. הון ברובד השני הכולל בעיקר מכשירי חוב הוניים, והתאמות פיקוחיות אחרות.
חבות	אשראי והתחייבויות למתן אשראי (מאזני וחוץ מאזני) כמשמעותם בהוראת ניהול בנקאי תקין 313. חוב בהשגחה מיוחדת - חוב שיש לו חולשות פוטנציאליות בגין נדרשת תשומת לב מיוחדת של ההנהלה, אשר לא יטופלו, תיתכן הרעה בסיכויים לפירעון האשראי או במעמדו של הבנק כנושה.
חוב בעייתי	חוב המסווג כ"פגום", "נחות" או ב"השגחה מיוחדת".
חוב נחות	חוב אשר אינו מוגן באופן מספק על ידי בטחונות או יכולת התשלום של החייב וקיימת אפשרות ברורה כי הבנק יספוג בגינו הפסד, אם הליקויים לא יתוקנו.
חוב פגום	חוב שהבנק צופה כי לא יוכל לגבות את הסכומים המגיעים מהחייב, במועדים שנקבעו על פי הסכם החוב.
חוב שגבייתו מותנית בביטחון	חוב פגום שלהערכת הבנק, פרעונו צפוי ממימוש הבטחונות שהועמדו להבטחתו, בלבד, מכיוון שלחייב אין מקורות זמינים אחרים לפירעונו.
יחס הלימות הון כולל	היחס שבין סך אמצעי ההון (ברובד הראשון וברובד השני), לבין סך נכסי הסיכון של הבנק.
יתרת חוב רשומה של חוב	יתרת חוב, לרבות ריבית צבורה שהוכרה, פרמיה או ניכיון שטרם הופחתו, עמלות נדחות נטו או עלויות נדחות נטו שנקפו ליתרת החוב וטרם הופחתו, ובניכוי כל חלק מהחוב שנמחק חשבונאית.
כללי באזל	כללים לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.
כתבי התחייבות נדחים	כתבי התחייבות שהזכויות המוקנות מכוחם נדחות מפני תביעותיהם של יתר הנושים של הבנק, למעט כתבי התחייבות אחרים מאותו סוג.
מכשירי אשראי חוץ מאזניים	מכשירי חוב כגון התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).
מכשיר נגזר	מכשיר פיננסי או חוזה אחר שמתקיימים בו שלושה מאפיינים במצטבר: א. בסיס וסכום נקוב הקובעים את סכום הסילוק של המכשיר. ב. ההשקעה הראשונית נטו הנדרשת קטנה מזו שהיתה נדרשת בסוגי חוזים אחרים, החשופים בצורה דומה לשינויים בגורמי שוק (או שלא נדרשת כל השקעה). ג. תנאי דורשים או מתירים סילוק נטו.
מידע צופה פני עתיד	חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות פעולותיו של הבנק בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מאלה שנקללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים מאקרו-כלכליים, שינויים במצב הגיאו-פוליטי, שינויים רגולטוריים ושינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי-התממשות הערכות ו/או שינויים בתכניות העסקיות של הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים, כגון: "מאמין", "צופה", "מעריך", "מתכוון", "נערך ל...", "יכול ש...", "ייתכן" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "רצון", "צפי", "כוונה", "צפייה", "הערכה", "תחזית" וכיו"ב. ביטויים צופי פני עתיד אלה, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים, בין היתר, הערכות לגבי מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובחו"ל, שיעורי האינפלציה וכיו"ב, וכן ביחס להשפעת הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון ובתחומים אחרים, שיש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית. המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים דוגמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, בנק ישראל, משרד השיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון והכספים בארץ ובעולם.

נספח מס' 8 – מילון מונחים (המשך)

האמור משקף את נקודת המבט של הבנק וחברות הבת שלו במועד עריכת הדוחות הכספיים בנוגע לאירועים עתידיים, המבוססת על הערכות שאינן ודאיות. מנתונים והערכות אלה נגזרות הערכות הבנק וחברות הבת שלו והתכניות העסקיות שלהם. כאמור לעיל, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי ולהשליך על התממשות התכניות העסקיות או להביא לשינוי בתכניות אלה.	מידע צופה פני עתיד (המשך)
מזומן, ראייה לזכות בעלות בתאגיד, או חוזה המקיים שני תנאים, כדלקמן: א. המכשיר מטיל על צד אחד מחויבות חוזית להעביר מזומן, או מכשיר פיננסי אחר לצד שני, או להחליף מכשירים פיננסיים אחרים עם הצד השני בתנאים העלולים להיות לרעת הצד הראשון. ב. המכשיר מעניק לצד השני חזית לקבל מזומן או מכשיר פיננסי אחר מהצד הראשון, או להחליף מכשירים פיננסיים אחרים עם הצד הראשון בתנאים העשויים להיות לטובת הצד השני.	מכשיר פיננסי
הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הריבית של מכשירים פיננסיים נושאי ריבית.	משך חיים ממוצע (מח"מ)
מכשירים נגזרים אשר אינם נסחרים בבורסה רשמית, ונוצרו במסגרת התקשרות בין שני צדדים נגדיים.	נגזר (Over the) OTC (counter)
החשיפה להפסד שעלול להיגרם, אם הצד הנגדי לעסקה במכשיר נגזר, לא יעמוד בתנאי העסקה.	סיכון אשראי צד נגדי – CVA (Credit Valuation) (Adjustment)
שוק בו עסקאות בונס או בהתחייבות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים, על מנת לספק מידע על תמחור הנכסים וההתחייבויות על בסיס שוטף.	שוק פעיל
היחס בין המסגרת המאושרת של החוב בעת העמדת המסגרת, לבין שווי הנכס המבטיח את החוב, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת, המשמש בחישוב "הלימות ההון".	שיעור המימון – LTV (Loan to Value Ratio)
תהליך פנימי להערכת הלימות ההון של הבנק. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.	ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process)

נספח מס' 9 – אינדקס

המונח	עמוד	המונח	עמוד
מיזוג בנק מוניציפל	15, 179-180	אומדנים חשבונאיים קריטיים	77-81
מכשירים נגזרים	79-80, 183-188, -340	האשראי לציבור	28-31, 207-225, 342
	34		
ניירות ערך	31-33, 78-79	הגנת הפרטיות	18
	125-136, 338-340, 342	הוצאות אחרות	26, 117
ניהול סיכונים	12-13, 17-18, 47-77	הון והלימות ההון	34-36, 164-172
סיכון אשראי	49-63	הוצאות משכורות	26, 117
סיכוני אשראי בהלוואות לדיוור	56-59	ההון האנושי	270-278
סיכון אשראי לאנשים פרטיים	59-62	התפרצות נגיף הקורונה	16, 252
סיכון אשראי לענף בינוי ונדל"ן	62-63	הטבות לעובדים	80-81, 152-162
סיכון התנהגותי	18, 75	היערכות לטרנספורמציה בבנקאות המסורתית	16, 275
סיכון חוצה גבולות	73	הכנסות ריבית	22-24, 114, 330-333
סיכון נזילות ומימון	70-72	החוק להגברת התחרות	18, 314-316
סיכון ציות	75	הליכים משפטיים	78, 176-179, 324-325
סיכון שוק	63-69	הנפקת איגרות חוב	15
סיכונים המודל העסקי	17-18	הפרשה להפסדי אשראי	24-25, 78, 136-141
סיכונים מודלים	18		207-225
סיכונים סייבר ואבטחת מידע	18, 74	חברות מוחזקות עיקריות	42-46, 142-145
סיכונים מובילים ומתפתחים	17-18	חובות בסיווג בעייתי	30, 209-219
סיכונים תפעוליים	72-73	חלוקת דיבידנדים	37
עמלות	25, 116	חשיפות למדינות זרות	55
פיקדונות הציבור	34, 150	טבלת גורמי סיכון	76-77
פעילות כרטיסי אשראי	248-251, 299-304	יחס המינוף	171
קמפוס דיסקונט	179, 267	יחס כיסוי הנזילות	71-72, 171-172
רוח דיסקונט	270	יעדים ואסטרטגיה עסקית	13-14
שווי הוגן	79-81, 243-241	מגזרי פעילות	12, 37-42, 189-206
פינטק וחדשנות	16, 305-309		280-299
		מדיניות חשבונאית	77-81, 101-114
		מוסדות פיננסים זרים	55-56
		מימון ממונף	62-63

המשרד הראשי

תל אביב, רחוב יהודה הלוי 23
website: www.discountbank.co.il

חברות בת בישראל

בנקאות

בנק מרכנתיל דיסקונט

שוק ההון והשקעות

תפנית דיסקונט ניהול תיקי השקעות

דיסקונט קפיטל

דיסקונט קפיטל חיתום

דיסקונט מנפיקים

ברטיסי אשראי

ברטיסי אשראי לישראל

דיינרס קלאב

חברה בת בנקאית בחו"ל

Israel Discount Bank of New York, USA

website: www.idbbank.com

Head Office: 511 Fifth Avenue, New York

Staten Island, NY Branch:

201 Edward Curry Avenue, Suite 204

Brooklyn, NY Branch:

705 Avenue U

Short Hills, NJ Branch:

150 JFK Parkway

Beverly Hills, CA Branch:

9401 Wilshire Boulevard, Suite 600

Downtown Los Angeles, CA Branch:

888 South Figueroa Street, Suite 550

Aventura, FL Branch:

Harbour Centre, 18851 NE 29th Avenue,

Suite 600

משרדי נציגות: ישראל / צ'ילה / אורוגוואי /

נציגות מקומית בלונג איילנד